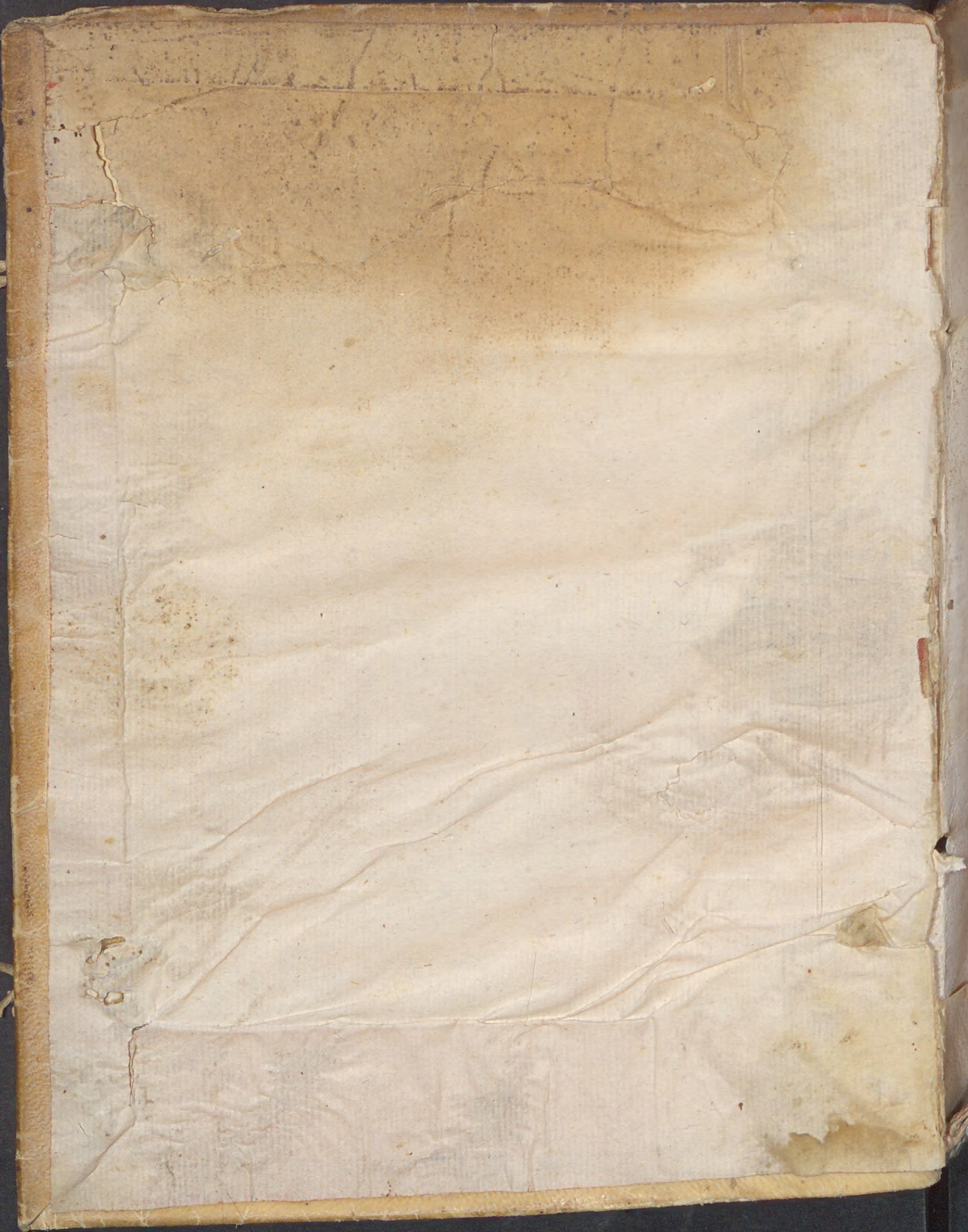

Cōmētarij, ac Disp. in octo libros Physicorum Aris.

OPVS
B. V. M. absque peccato cōceptæ Sacrum.

A R. A. P. Iosepho Galindo è Soc. Iesu Sac. et Phiæ in Cordubensi Collegio publico Professore.

Die 17. Septembris Anno 1677.

Auditore Baccalauro D. Christophoro de Godoi Virginis in Cœlos assūptæ purpurea toga illustrato.

Auditoribus.

Congrue rectius ordine post disputationes ad physicas spectantes in-
[illegible] [illegible] proxime sequuntur [illegible] duximus explicandi animi causa
philosophiae. Quae physiologi [illegible] in cursibus: quare [illegible]
ad [illegible] discursus extrahentes, et ab intimis nostrae mentis [illegible]
rationibus ad res externas [illegible] quae ipsis expositas [illegible]
[illegible]; neque ideo putandum est in prima natura [illegible], aut [illegible]
cultates continet, aut nimis curae [illegible] discernitur in ipsis [illegible]
[illegible] exponunt. Longe enim aliter res se habet, cum [illegible] non [illegible]
[illegible] in hac facultate, quae facili negotio comparari possunt [illegible]
[illegible] difficilia ut ipsa experientia constat, et comparatis [illegible] plura
cum quae humani [illegible] ingenii [illegible], [illegible]
[illegible] eo, quae diu infixo, et [illegible] portione [illegible]
quod eos [illegible] auditores, ut ab initio addiscendi [illegible]
[illegible] studio, qua animi contentione
[illegible] conatu [illegible] Ita enim fiet ut [illegible]
quae [illegible], ac difficultates difficiles reddunt ingenii
[illegible] animo [illegible] labore [illegible]
[illegible] facilis et iucunda efficiat ita enim fiet ut nos [illegible]
[illegible] studii [illegible] excitari, et [illegible] quoque [illegible]
in nobis [illegible] industriae [illegible] doctrinae [illegible] bo-
no, et utilitati [illegible] feliciter [illegible].

Valete

Prohemium ad octo libros physicorum disolvitur.

Antequam ad philosophicas ordiamur quaestiones nullo dicendum est de natura obiecto et proprietatibus philosophiae naturalis; neque de facultatibus in philosophia ignota desiperimus; philosophia igitur naturalis sive physica aut physiologia. Consensu omnibus haec facultas apud fontem consuetur est scientia quae contemplatur naturam corporis completi: id est facultas quae de quo tendit ut generet notitiam natura et eiusdem, sive corporis naturale completi sive illud sit compositum ex materia et forma substantialibus; sive simplex de dicendo causas principiis physicas intrinsecas, externas, causalitates passiones, accidentis et demum reliqua omnia ad ipsius perfectionem consecutionem spectantia.

Obiectum attributionis philosophiae naturalis, est corpus completum naturale compositum ex materia et forma substantialibus, huius enim notitiam per se intendit: obiectum attributionis reliqua omnia; quae hominis notitiae ordinat philosophia ad perfectionem corporis completi consecutionem. neque aliud significare voluit, qui dicunt obiectum attributionis philosophiae naturalis esse ens naturale, philosophia naturalis corpus naturale ut occidere observabant et fuerunt et alii. ex enim Doctoris sub his nominibus idem obiectum signari. fit 2º obiectum formale sive ratio formalis sub qua considerat a physica corpus naturale est mobilitas sive potentia ad motum per quod differt a mathematica quae corpus considerat sub ratione mensurabili. fit 3º obiectum adaequatum huius facultatis non in solum ea quae in octo libris philosophiae continentur sed etiam ea quae de generabili et corruptibili et corpore animato disputantur haec enim omnia ad perfectionem corporis consecutionem spectant

Phia naturalis est scia quia est habi-
tus disputandi quae supponendi quae ab universalis probat
plura de suo obiecto demonstrative et de quo nostrorum
dicitur demonstrative, sed facultas, quae procedit demonstrative
circa suum obiectum: scire est habitus in Do loge ano 1o
8. et haec est aristotelis et philosophorum sententia cuius
oppinionem in quaestionem vocat hoc tibi fundo
unicus, quod videlicet philosophia plura disputat probabilis
dumtaxat probabilis. haec tamen ratio est insufficiens;
quod alias nulla facultas est scia, et nulla facultas sit
quantumvis in suo obiecto demonstrativa, quae non careat
actibus dumtaxat probabilibus; videantur dicta
a nobis in Do loge ano 14.

Praeterea est scia haec est
absolute speculativa quia ex modo tendendi versatur circa
finem in contemplatione sui obiecti instituendo quaestiones
de existentia natura et proprietatibus obiecti quin intendat
ad effectionem sibi executionem illius. si tibi in contrario
quod in philosophia naturali dantur aliqui actus quibus philosophus
potest dirigi ad aliquid efficiendum, bene est illi
appellari practicos secundum quid non vero quatenus
ille debeat improbari: videantur quae diximus in
Do loge ano 88.

Denique philosophia naturalis est una
unitate morali et aggregationis ex pluribus actibus et
habitibus ad perfectum obiecti attributionis toto ordinatis;
videantur dicta a nobis de unitate loge ano 88.

Ad Libros physicorum Aristotelis incipiendum
esse videtur cum eius nomine solo.

Disputatio 1ª de principiis intrinsecis in com[munis] corporis naturalis.

Exolicuit phus in hoc libro 1º compugnatole (?) Aristotelis ... radicitus partes essentiales constitutiua eius. Inespiri (?) nos explicatione disputationum partis et principiis, in coi corporis deinde quolibet in partali: ante oia tamen quoniā ... la receptior i apud nostris prouincie ... statuere claris quamquam sit ratio constitutiua corporis in ratione corporis, et prout disquirit obspiritu. 1

Quaestio 1ª de natura corporis ... proponitur in communi.

§ 1º

Proponitur, et refellitur.

1º ... docet corpus in ratione corporis esse ens quod constat partibus integrantibus quo ad extentionem, si pars constitutiua extentionis, vel rigorosius esse ens quod ... constat partibus integrantibus quae extentionem ... i pars constitutiua extentionis. ita ... de ... § 2º Granado 1º parte tractatu ... d. 3ª § 3ª pluresque ... quibus fauet ... 1ª parte d. 188 ... 3º partes integrantes quo ad extentionem dicunt quae ita inter se collocant ut una sit extra locum alterius, sic frigiditas recepta in uno puncto manus ponit extentionem ... alia frigiditate recepta in puncto manus immediate subadiacenti; et multa partes manus ita inter se collocare ut una sit extra locum alterius extendunt manus ... v[er]g. 2

Haec tamen ... refellitur 3

1º quod ... repugnat ... corpora indiuisibilis in partes

intrinsecus quo ad extentionem ut docet Dominus ... aliis
ex doctoribus ... anima perfectionis ...
defacto esse in divisibilis integraliter ac sint corpora
et ... alii ... in numeri ex omni schola
1 doctores a ... deinde non repugnat esse spirituales
divisibiles in partes integrantes quo ad extentionem
ut Suares in metaphisica disputatione 4a § 1a et thomas
de Angelis f.o 4a capite 9 Ar.o de Alfonsus
et plures alii doctores in eius modi entia posuit ...
... divisibilitas in partes integrantes quo ad extenti-
onem non est propria constitutiva corporis neque indivi-
sibilitas est propria constitutiva spiritus ... impossibilitas
... ad ... impossibilitas neque alia ...
nisi ... placuit corpus et spiritus definire.

4 Resp

... authoris divisibilitas partium quo ad extentionem ...
... assignari pro propria constitutiva corporis non ad libitum
propriae voluntatis ... ex ... qui libro de
celo innuit: ~~Dicitur Aristoteles~~ corpus est quod est divisibile omni
ex parte. cui ... Aristoteles et thomas ...
nomini corporis ... intelligi ... integraliter
... aristotelis et Aristoteles ... loquuntur
de corpore mathematice accepto non autem metaphisice et
quatenus distinguitur a spiritu neque ... loci ... omne
genera corporis ... definire alias neque linea neque
superficies esset corpus quod est absurdum. Dico tamen ...
neque linea neque superficies ex omni parte divisibilis ...
linea cum tantum potest dividi longitudinem versus super
superficiem ... tantum potest dividi longitudinem et lati-
tudinem versus ... cum utrique deficiat divisibilitas pro fun-
ditatem versus ... ex omni parte. circa ... thomas
Respondendo sanctum doctorem nunquam negare spiritui

partes extensas circumque et quantitativas prout colligit ex pluribus locis quam libenter nobis reliquit illi dabunt partes extentionis et quantitativas. Dicunt 2º idcirco ab 5

ipsis constituit partes constituentes corporis in profundo divisibilitate partium quoad extentionem quae de corpus existens sincere est divisibile ... cum alio ad constituendo de intentionem ... corpus ... partibus extentionis ... constitutivis illius. Et ... ideo ... hoies constituit per animam rationalem quia omnis hoies existens ... rationale ... similiter ideo cum corporis ... divisibilitas partium quoad extentionem quia de corpus existens divisibile ... quo ad extentionem ... quia ... mittamus ... probabilissima ... homines ... corpora de facto existentia habent partes extensas ut constat in animalibus perfectioribus ... facilitate ... autoribus ... corpora de facto existentia esse divisibilia eadem facilitate a thomistis negatur et sane cum ... eligenda sit ... communissima ... ... quae ... experientia comprobatur ... existimentur praedictam divisibilitatem partium ... corporum ... in homine aliter evenit ... communissima ... existimatio ... per animam rationalem definiri.

Refellitur 2º: praedicta qualitas spiritualis habet partes intentionis: ergo etiam habet partes extentionis: probatur consequentia: quia intentio et extentio qualitatis inter se distinguuntur per ordinem ad subiectum ... gradus ... albedinis qui ... partes subiecti constituunt intentionem distributi per diversas subiecti partes constituunt extentionem. nec video cur ratio sit metaphysice impossibile distribuere plures gradus ... inter se unitos diversas partes ... si quid ... authores ... negant. neque ... 6

extentionis qualitatis etc maxime imperfectis ac
proinde repugnare rei spirituali in Sanctis facio
trinc etiam in tercio. Dicitur plures imperfectiones
sunt etiam quae plures sunt imperfectiones cognitionis spi=
ritualis et corporis tunc denique quod si dum definitur
in auxilio philosophorum aut theologorum quanta debeat esse imper
fectio, quae doceat rem spiritualem neque enim rem in quaestione
solo in editio horum authorum debuit definiri.

§ 2º

7 Aliae sententiae proponuntur, et refelluntur.

2ª sententia docet corpus in ratione corporis esse
quod est per se impenetrabile ab altero eiusdem speciei
dimensurato, seu per se impenetrabile: ita Hugo
de anima dist. 1ª q. 2ª nec alieni sunt ab hoc dicen
tendi modo Ricuritius de Deo amicus amicus de
angelis Carleton de anima et alii recentiores dicen
tes corpus esse quod exigit intrinseca dimensura
tionem cum quantitate. Sed ista non est, quod non
dicat repugnare corpus, quod non sit per se impenetrabile
si enim possit sit entitas sensibilis, quae non sit per se
impenetrabilis illa procul dubio erit corpus
quod si talis entitas sit possibilis: ergo impenetrabilitas
per se non est praecipua constitutiva corporis sive non est impossibilis
quam ab adversariis ratio impossibilis neque alia reddent
sine quo ipsi causa visum est eiusque corporis definire. adde
quod licet corpus debeat esse per se impenetrabile tamen
etiam sensibile est unde prout impenetrabilitas
per sensibilitatem constituere corpus in ratione corporis

3ª tertia

8 docet, corpus esse, quod pendet in sua materia tan
quam a subiecto. Sed ista sententia pluribus potest refelli.

1°: q materia 1a non pendet ab ea ipsa tanquam subiecto. et tamen e corpus. 2°: quia implet entitas invisibilis, independens a materia, et contendat impletio: ergo ea entitas esset corpus: quia implet corpus, quod independenter a materia et contra ista defenderint tia non e essentialis corporis. 3°: quia non implet materia spiritualis, ut infra dicemus. denique quia non implet anima spiritualis et spiritualis in materia spirituali esset ex illa educibilis; et contra ab illo dependens tanquam subiecto; et talis anima non esset corpus: quia dependentia a materia non est praeterea constituunt corporeus.

4a non docet corpus esse quod exigit intrinsece communicationem a natura generali ita non nulli ex recentioribus. et haec non infelici ex eo quod non videatur repugnare ens spirituale corporale quae ens repugnantia reperiri potest in composito ex materia et forma spiritualibus, quod quidem irrationale sit? ego nullus aliquod invenio nihil, quod isti authores ita definiunt.

Denique Pater Linee in metaphisica l° 6 t° 1° c° 1° qui communiter in hac materia singulariter 10
opinatur asserit quod proprietas corporis, sive rei corporalis quae omnino ac per se ut talis sit, sex enumerandi debere. 1° quod sit integraliter divisibilis et extensa. 2° quod sensu aliquo corporeo sit sensibilis. 3° quod sit impenetrabilis ab alia eiusdem rationis. 4°, quod sit corruptibilis. 5°, quod sit materialis, et denique quod in consequentia quod libero arbitrio careat. Per tertia asserit non 3°, et aliquo esse per se spiritualis omnino quae in corporeis in eo consistit quod excludat per dicta corporis proprietates collectiue sumpta; et contra formaliter, aut equivalenter

habeat prata illis opposita. & tandem concludit
ex illis, quae sex pars dicto prato non excludit
opposita quae omnia non sortitur, aliqua tantum
excludit, alia vero admittit, neque enim spiritus
spiritualis neque forma corporea, i. corporis simul
& spiritualis: neque enim implicat in se huius authoris
creatura aliqua, quae de se idem realiter sit simul
sit corporea & spiritualis.

Sicut autem dum
11 hic absolvit D. et S. lucidius noribus uidet, quod philo-
sophi & theologi huius adaequate diuiserint
ens in spirituale et corporeum tanquam in oppositas
differentias sicut rationale & irrationale superiora
animalis. Spirituale quoque idem est, quod incorporeum nisi
nomina ad placitum mutentur: quapropter sicut
eadem res non ponitur esse corporea & incorporea ita
neque corporea & spiritualis. Addit quod nobis
potest inchoari, cum continuitatem habent difficultatem de
constitutivo corporis in communi, cum enim plura entia
sint quae sunt corporea, & aliqui formaliter debet
assignari per quod constituatur in ratione corporis & hoc
formaliter erit constitutivum corporis communissime sumpti.
§ 3. Materia proponitur ...

12 Dicendum est essentiam corporis prout distinguitur ab spiritu,
& essentiam spiritus prout distinguitur a corpore hac ratione
definiri. corpus est quod pro omni statu sibi connaturali
exigit intrinsecam communicationem cum sensibili formaliter
& spiritus est quod ab se excludit exigentiam intrinsecae
communicationis cum sensibili formaliter. sive quod idem
est quod non pro omni statu sibi connaturali exigit intrinsecam

communicationem cum sensitivi[ta]te finali. Has definitiones scientiae corporis et spiritus olim explicuit quas post diuturnam considerationem et praevaricationem, et communem apprehensionem convenientiorem existimo, quam amplius stabilit exacta consideratione.

Prius tamen observandum est sensibile dici omne illud, quod potest percipi per aliquem actum sensus materialis. Sensus materiales dicuntur potentiae illae cognoscitivae, quae per actum corporeum percipiunt suum obiectum, quales sunt visus, auditus, gustus, odoratus, et tactus; et sensus communis internus, fingens sive extimationibus superiores, de quibus plura in aliis dicta. Hi omnes sensus dicuntur materiales et corporei, quia exerceri non possunt nisi dependenter ab aliqua materia sensitivali, in qua natura opifex Deus mira arte elaboravit instrumenta, seu organa quibus quasi portis quibus domesticis externarum rerum imagines ingrediuntur animae in corpore. In aliqua porro sensitivitate aliud, quod immediate et ratione sui percipit a potentia sensitiva, ut lux et color: aliud, quod percipitur mediate et ratione alterius sibi intrinseci, ut materia 1a. 13

Igitur corpus est quidquid exigit intrinsecam communicationem cum sensibili finali, sive ad idem est cum sensitivitati, quod immediate, et ratione sui percipitur a potentia sensitiva; sive ista communicatio fiat per identitatem, sive per unionem, unde corpus est in duplici differentia: aliud, quod realiter identificatur cum sensitivitati, ut lux et color; nam lux et color immediate et ratione sui percipiuntur per actum potentiae sensitivae; et aliud, quod realiter non identificatur cum sensitivitati, sed exigit uniri cum sensitivitati per unionem intrinsecam ita ut si haec unio auferatur illud corpus maneat in statu violento, et mira cohaesio. Ita materia 1a exigit ... 14

unionem cum aliquo sensibili quantitate, ut
in alio quam miraculo possit ab illa auferri
unio cum quantitate neque ullus status potest ex-
cogitari qui sit connaturalis materiae [illegible], autem
dari enti corporeo, in quo careat praedicta exigentia
communicationis cum sensibili. [illegible] spiritus est omnis illa
entitas, quae [illegible] excludit praedictam exigentiam, et tamen
spiritus quamvis valeat identitatem cum sensibili, neque
exigit unionem intrinsecam cum sensibili pro omni statu
sibi connaturali.

18 Praecipuum huius [illegible] fundamentum de-
sumitur ex communissimo [illegible] omnium persuasione
qua sibi persuadent corpus esse quidquid oculis,
vel auribus vel alio sensu materiali percipitur; spiritum
vero esse id, quod omnino remotum est a sensibus materiali-
bus, solumque potest attingi per intellectum aut voluntatem.
Unde sic arguitur illud praedicatum ponendum est pro essen-
tiali differentia corporum, quod apud omnes vel fere
omnes est differentia corporis a non corpore. neque alia
de causa hinnibile est differentia essentialis equi
in genere [illegible] repugnat quod equus non sit hinnibilis, nisi
quia equum vocamus eam entitatem, quae per hin-
nibile constituitur, et differt ab omni alia.
Sed praedicatum a nobis assignatum ita habet: quod [illegible] quod
autem sensibilitas apud fere omnes sit praedicatum
proprium corporis adeo verum est, ut [illegible] coelesti [illegible]
sive dicunt has potentias materiales de facto existentes
non posse etiam per miraculum elevari a Deo ad per-
cipiendum obiectum spirituale neque posse esse potentiam
materialem spiritualis obiecti perceptivam. quod videtur
ait Suarez [illegible] disp. [illegible] sect. 1 [illegible] videri cum [illegible]
ex ipsis naturae fontibus [illegible] et pater [illegible]
[illegible] metaphisicae [illegible] cum esse corp[illegible]

oīū theologorū a qua sine temeritatis nota dis-
cedere n̄ licet.
Item nisi hoc verum et firmum
sit fiunt duo. 1um difficilis admodum explicationis 16
probere Pauli illud ad Tim. mortem cū h. qui lucem
inhabitat inaccessibilem (ibid. 6) quem nullus
hominum vidit, sed nec videre potest. plura que
alia sacre scripturae testimonia, que videri
possunt apud D. Genaro de oculo corporeo exer-
citati nu. 48 § 8. 2um vanum esse et inefficax
argumentum sanctorum ecclesiae patrum dum contra hereticos
qui Deo corpus adscribebant eo quod esset visibilis
oculis corporeis et aliis sensibus materialibus percep-
tibilis constanter negant Deo corpus, et perceptibi-
litatem per actum sensuum materialium videlicet quanto
loco sitato, ubi plurima afferre testimonia sancto-
rum patrum, qui probant Deum esse spiritum ex eo quod non
possit percipi per actum corporis sensitivi, quod argumentum
nullum esset si posset sic per aliqua materialia
objecta spiritualis per se ipsa vel aliqua spi-
ritualis, quae ab actu corporali percipi posset.

Dicitur Sit nota 2a exigentia intrinsece 17
communicationis cum sensibili est sufficiens differentia
corporis ab spiritu, et nullum aliud praedicatum, quod
potiori jure sit essentialis differentia corporis ab
spiritu: quod exigentia intrinseca communicationis
cum sensibili sit differentia essentialis corporis ab spi-
ritu. est manifesto et constat quo ad 1am partem
constat ex dictis 1a parte art. 1o relatis. Probatur quo
ad 2am exigentia intrinseca communicationis cum sen-
sibili convenit omni corpori et nulli spiritui convenit
neque omne corpus sua condividentium cum sensibili,

exposcit non unionem intrinsecam cum sensibili, ut videtur tanti constituit; sed hoc gratis nulli spirituum convenit: ergo etc. Constat ex verbis, quibus Christus Dominus post suam gloriosam resurrectionem discipulis persuasit, se esse verum corpus palpare inquiens et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habere. in quibus Christus ex eo quod sit sensibilis per visum et tactum probat, se esse corpus: quia sensibilitas est differentia corporis. vos dicunt praeter mihi pulchra divi Ambrosij verba ex commentarijs in Lucam; nam quod tangitur corpus est; quod palpatur corpus est. et post pauca addit: nam quo modo non corpus in quo manibus insignita vulnerum, vestigia cicatricum, quas Dominus palpanda obtulit? § 4 Vero arguta solvunt

18 Obbes 1o unio, qua unitur anima cum materia 1a non exigit intrinsecam communicationem cum sensibili. et tamen est corpus: ergo de ratione corporis non est exigentia intrinsecae communicationis cum sensibili. Vetera constat, prob. mag. Dico min: unio, qua unitur anima cum materia 1a est naturalis insensibilis nullo enim naturali sensu potest naturaliter attingi: ergo. Dico negando mag. ad cuius prob. dist. quod anima est naturaliter insensibilis, quatenus excludit identitatem cum sensibili, concedo ant.: quatenus excludit exigentiam unionis cum sensibili nego ant. insensibile dupliciter potest considerari. 1o prout ad immediate, et per se non potest percipi per actum potentiae sensitivae, potest tamen per se alteri

cũ quo natũ exigit uniri. Dico 2º; q dicitur rone sui,
neque rone alterius potest percipi ab aliquo sensu
materiali. in sensibile. Si primo modo accipi-
atur ei repugnat corporei: ð plura sunt corpora quæ
immediatè, et rone sui nõ attinguntur ab actu
pot. materialis, quales sunt substantiæ corporeæ. si 2º
modo accipiatur utrique repugnat corporei; et
docent repugnare corpus, qđ neque rone sui, neque
rone alterius potest sentiri. unio corporis, quæ etiam
equum unit cum materia. Dico 3º licet immen[illegible] et rone sui sit in
sensibile, sensibile è rone alterius; quia videlicet exi- 18
git uniri cum materia eidem posita per qualitates aliquas
sensibiles.

Obijcies 1º: aīa rationalis dum è intra corpus è sensi- 19
bilis: ergo de rone corporis nõ è sensibilitas. Resp. cons: quia aīa
rationalis etiam dum è intra corpus spiritualis est nec potest esse di-
ferentia corporis ab spiritu. [illegible] corpori, et spiritui com-
[illegible] aīa rationalis habet intrinsecam communicationem cum sen-
sibili, videlicet cum materia pluribus accidentibus disposi-
ta sensibilibus: ergo etc. Confirmatur: aīa rationalis è sensibilis sicut
è sensibilis aīa equi, utraque enim sentitur nõ rone sui sed
per accidentia sensibilia cum quo unitur. Sed aīa equi è corporea
: ergo etiam aīa rationalis erit corporea. idemque fieri potest
in angelo assumenti corpus: ad argumentum negando, ad confir-
mationem concedo antecedens negando cons., quia aliud est habere communicati-
onem cum sensibili, aliud exigere communicationem cum sen-
sibili. aīa rationalis dum è intra corpus habet qui-
dem intrinsecam communicationem cum sensibili, ceterum
illam nõ exigit: quia potest aīa rationalis existere sine intrin-
seca communicatione cum sensibili, ut accidit quando

separat a corpore. Hinc patet ad confirmationem contrarii negandum est: quia anima exigit necessario communicationem cum sensibili mediante unione, quam habet, relinquit animam e conuerso in statu separato et miscibili, ac non contrarius animae rationali, et conuertitur anima rationalis non solum insensibilis, separata a corpore, et nec sensibilis: quia ad sensibilitatem requiritur exigentia identitatis et unionis cum sensibili.

20 Obijcies 3° non repugnat unio spiritualis cum anima rationali, et materia sensibilis, et illa exigeret naturaliter intrinsece communicationem cum sensibili: ergo non repugnat res spiritualis exigens naturaliter intrinsece communicationem cum sensibili; et consequenter exigentia intrinsece communicationis cum sensibili non est differentia essentialis corporis et ciusmodi, quia omnino opponit nomen istud de quo non spiritualis, vel corporeo illa entitas, quae exigit naturaliter intrinsece communicationem cum sensibili, et eiusmodi unio habenda per eiusmodi exigentiam: ergo.

21 Obijcies 4°. non repugnat sensus materialis infinite perfectior sensibus materialibus de facto existentibus, sed eiusmodi sensus esset perceptiuus rei spiritualis: ergo res spiritualis potest percipi sensu aliquo materiali. Maior constat, quia non contradicit manifesta implicatio et repugnantia in tali sensu. Probatur minor: quia excessus illius perfectionis in eo maxime videtur dicere debet quod possit percipere obiectum spirituale. Omissa maiore, negatur minor: quia licet sensus ille materialis potius excedat infinite excessu.

extra sensus materiales de facto existentes semper
ea remanet in sua linea sensus materialis, adeoque
non potest obiectum spirituale sentiri, cuius ratio
est, quia commune nimirum obiectum sensus materialis
dicit illud, quod non potest extendi ad obiecta spiri=
tualia percipienda. quare si fingamus sen-
sum aliquem potentem attingere spirituale obiectum illud
erit spiritualis, minime quasi corporeus. si vero
fingamus posse equum infinitae perfectionis esse vero
existentem, non inde sequitur eum fore rationalem;
quia eo ipso ac si equum dicerem esse quoddam quod
per vocem equum communiter significatur, sit vero aliquid
quod denique rationale.

Obiectio 5. potentiae materiales
corporum etc. et tamen non sunt sensitivae, quoniam 22
sensus non potest sentiri per proprium actum, sed
per actum alterius sensus: ergo. idem dicitur de ipsis
sensationibus, quae quidem non possunt cognosci et
per actum reflexum potentiae sensitivae ut videre visionem
nequit sentiri nisi per aliam visionem [illegible] sensitivi-
tas [illegible] in gradu dispositionibus corporum [illegible]
[illegible] quam potentiae sensitivae, quae cum actus ex-
igunt in sua linea communicationem [illegible] sentiendi
actus et potentiae non possunt materialiter existere sine
[illegible] sensibilitate. quod satis est ad rationem cor-
porum, ut supra declaratum est, quidquid sit an
possint [illegible] vel alios actus sensitivos, fin.

Obiectio 6 [illegible] corporum [illegible] in gradu, quod 23
sit differentiale corporis a spiritu; [illegible] hoc
gradu est exigentia in sua linea communicationis
[illegible] quare [illegible] relativa corporales

consistit essentialiter in exigentia intrinseca com-
unicationis cum quantitate et consequenter in ... exigentia intrinseca communicationis cum sen-
sibili. contra constat per ... quia implicat res aliqua exigentiam communicationis intrin-
secam cum quantitate, et non esse corpus: quod ... contra
materia negatur ... ad quintum ... ratio que ... nego
consequentiam: quia exigentia intrinseca communicationis cum quantitate identificatur
quantitati et exigentia intrinseca communicationis
cum aliquo sensibili; quantitas enim est aliquid com-
municabile sensibili. et consequenter restat ... quod
exigentia sine exigentia intrinseca communica-
tionis cum sensibili; contra exigentia intrinseca com-
11 municationis cum sensibili stare potest sine exigen-
tia intrinseca communicationis cum quantitate: quod videlicet
fiet sensibilitas est ratio superior ad quantitatem
sic implicat quod aliqua entitas sit animal rationale et non
sit vivens, non tamen implicat quod sit vivens et non sit
animal rationale: quia vivens est ratio superior
ad animal rationale. § 5 de divisione corporis in com.

24 Dividit 1° corpus in accidentale et substantiale.
2° in absolutum et modale: quae divisiones satis ex-
se patent faciliusque intelligentur ex discendis
in decursu operis. dividit 3° corpus in comple-
25 tum et incompletum. corpus completum dicitur quod non or-
dinatur ad componendum cum alia parte aliquod
totum integrum hominis. incompletum est quod natura sua
ordinatur ad componendum cum alia parte ali-
quod totum, ut ... 1°, anima equina ...

Corpus completum subdividitur in compositum et simplex. Compositum, quod constat partibus, ut hoc: simplex, quod partium pluralitatem excludit. Compositum rursus subdividitur in compositum ex partibus essentialibus ut hoc ex anima et materia 1o: et in compositum ex partibus integrantibus ut materia 1a palmaris. simplex partitur aliud i.e. quod excludit partes essentiales, aliud, quod excludit partes integrantes.

Quaeritur utrum recte sit divisio corporis completi in compositum et simplex? procedit divisio de corpore essentialiter simplici, sive, quod non sit compositum ex materia et forma substantialibus. Non dari de facto in tota corporum universitate corpus completum essentialiter simplex est commune, et inter Scholasticos, et recentiores inter partes receptum. Quaestio est: utrum tale corpus possibile sit. Negant Complutenses [illegible] disp. 1a [illegible] 4a [illegible] Hibidem de 1o § [illegible] 2 [illegible] § 4 [illegible] 3a parte physicae de §4 § 6 et in nullis aliis. Affirmat eximius doctor de 13 metaphysicae § 13 et cum eo ceteros scolasticorum [illegible] Oviedo [illegible] nullum [illegible] possibilitas neganda est, nisi ostendatur manifesta contradictio, quae in praesenti non ostenditur, ut constabit ex solvendis argumentis. adde quod quemadmodum in linea spirituali non repugnat substantia simplex completa, et incompleta, ut patet in Angelo, et anima rationali, ita in linea corporea poterit dici non repugnare corpus simplex incompletum, qualis est anima [illegible] et corpus completum essentialiter simplex.

26 Ꝯpletum esse perfectius aĩa raõnali, et quoniam
in hoc e manifesta implicatio: quia esse per-
fectius ꝗ entitas Ꝯpleta perfectior e enti-
tate in Ꝯpleta, qualis ẽ aĩa raõnalis.
esset imperfectius ꝗ sit e apud Augustinum
epistola 120 ad honoratum, entitas
spiritualis e perfectior e entitate corpora-
nigo ma, neque arguit aliud probat nisi
qd corpus simplex esset perfectius dez quid
aĩa raõnalis; absolute tamen esse imper-
fectius, licet enim entitas Ꝯpleta ex Ꝯceptu
entitatis Ꝯpletæ sit perfectior entitate
in Ꝯpleta, illa extensius perfectionis pot-
es limitari, et esse animor ratione aliarum
imperfectionum, cum quibus solet identif.
sic equus e simpliciter imperfectior aĩa ra-
tionali; quia licet equus sit entitas Ꝯpleta
et aĩa raõnalis sit entitas in Ꝯpleta
et Ꝯceptus entitatis Ꝯpletæ perfectior
sit quam Ꝯceptus entitatis in Ꝯpletæ nihil
hominis aĩa habet alios Ꝯceptus perfecti-
ores equo, videlicet intellectiva et spi-
ritualis et ratione illorum e simpliciter perfectior
equo. idem dicimus de corpore Ꝯpleto
simplici quod quidem absolute esset imperfectius
aĩa raõnali, tamen si aĩa raõnalis ex
sideraret a corpore in Ꝯceptu Ꝯpleti omnis.

obbiectio

02

corpus compositum simplex esset vivum, et non esset
ex repugnat tali corpori [illegible] quoad [illegible],
[illegible] quod tale corpus esset perfectius hoc, quod
[illegible] illud esset vivum. Ex quo [illegible]
[illegible] illud corpus quod viveret vita [illegible]
[illegible], quia [illegible] a [illegible] parte corpo
[illegible] quod non viveret vita sensitiva: quia sen
sationes [illegible] dependent [illegible] qualitatibus
[illegible] corpus [illegible] corpus [illegible]
[illegible] in capax formae substantialis,
[illegible] qualitates dispositivas ad [illegible]
[illegible] qualitates disponunt ad [illegible] substantiam
, et [illegible] dictum corpus incapax est [illegible] formae sub
stantialis [illegible] [illegible] dictum corpus
incapax [illegible] [illegible] [illegible] qualita
tes [illegible] [illegible] illud a corpore [illegible]
incorruptibile [illegible] ab agente naturali. Denique
corpus illud quod viveret vita vegetativa: [illegible]
[illegible] per [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] corpus illud [illegible]
[illegible]: [illegible] dictum corpus [illegible] substantia
operativa et non esset operativa [illegible]
[illegible] substantia [illegible] operativa: [illegible]
aliis substantiis [illegible] imperfectiores opera
tivae sint, [illegible] id [illegible] substantia
simplici. [illegible] esset operativa: [illegible] operationes
[illegible] manent [illegible] non [illegible] ut [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] operantur
in [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]:
[illegible] operandi [illegible] [illegible] modus [illegible]
[illegible] illa substantia [illegible] [illegible]
[illegible] modo [illegible]: [illegible] modo operan
di.

Rᵒ negando ant. ad
1ᵐ dic, illud corpus habiturum vitæ vicariantibus, quæ quando exercent perversiones specie distas ab his, quæ defacto dantur, ut multi opinantur, et quod etiam probabilius perversiones specificæ illas ex potentiis, et quæ fierent dependent a primis qualitatib, quarum capax erit praedictum corpus. ad 2ᵐ impugnationem dic, praedictum corpus non esse incapax cuiusbet qualitatis dispositivæ ad formam substantialem; sed earum dumtaxat, quæ disponunt proxime ad formam: sic materia 1ᵃ dum est sub forma aquæ est naturaliter incapax formæ ignis; et tamen potest tunc suscipere unum, aut alios gradus caloris, qui est qualitas disponens ad ignem: sic licet corpus illud sit incapax formæ substantialis in individuo fit, non incapax alicuius dispositionis ad illam. ad 3ᵐ dices praedictum corpus non futurum incorruptibile, quo sicut impugnatio. et licet omittamus, illud fore incorruptibile, non propterea incapax esse primarum qualitatum: quamvis 1ᵉ qualitates sicut se sint corruptivæ, tamen impedirent ab incorruptibilitate corporis, nec illud corrumperent. ad 4ᵐ confirmationem Rᵒ, praedictum corpus posse operari transeunter. falsum enim est quod modus operandi sequatur modum essendi, ut patet in Deo, et Angelo, qui licet in modo essendi sint omnino independentes a subiecto, neque Deus in omni sua operatione operatur independenter a subiecto, neque Angelus in aliqua potest independenter a subiecto operari. Obbes 3. ...

ꝯpletum simplex esse immateriale, ex causa materiae 1a. et simul esse materiale, ex esse corporis: q. esse, et non esse materiale, qd est manifesta implicatio. dist. quo ans: esse immateriale, sumpto lo immateriale pro in ꝯpositio, nego ans sumpto lo immateriale pro ente, qd non ꝯponitur ex materia ꝯcedo ans. immateriale enim solet in frasi sanctorum Patrum et Scholasticorum pro eo, qd est spirituale, et in ꝯpositum; et ideo materiale pro eo, qd ꝯponitur. Et sic materiale sumatur quam parum ... falsum est ans: quare ex eo qd ꝯpositum illud sine materia non infert, qd non sit corporis id est manifestum, et ... di essentia, et numero prin cipiorum compositum:

Principium ... sumptum significat id, a quo aliquid quomodocumque procedit: sive procedat per veram causalitatem, qua ratione causa efficiens est principium sui effectus; sive procedat per puram originem, qua ratione Pater Eternus est principium Filii Divini et utriusque Spiritus Sancti; sive procedat duratione temporis aut loci, qua ratione lo instans est principium diei et lo punctum tabulae est principium tabulae; sive denique per ꝯstitutionem, qua ratione materia est principium ꝯpositi, qd intrinsece ꝯstituit. principium in hac universalitate acceptum, aliud est lo, et aliud lo dicitur, qd in eo genere, quo est principium, principiat ab alio; sic est ... est lo principium

hoc per generationem procedimus. Quo plane videt respexisse Aristoteles lib. 5º de generatione dicens: Ratione principii, ut ipsum quidem causa sit generationis, et corruptionis nullo. Principium autem dicitur, ad mentem, generis, quo est principaliter principiatur ab alio, sive causa creata efficiens et principium est sui effectus: et in genere efficientis procedit a Deo 1º omnium efficiente. Principium tamen, de quo agimus, dividitur in intrinsecum et extrinsecum. Intrinsecum est quod communicat esse principiato, et illud constituit tanquam pars essentialis et aliud quia ratione materia et forma sunt partes intrinsecae compositi. Extrinsecum est quod communicat esse principiato, et pertinet ad constitutionem illius. De principiis extrinsecis corporis naturalis agendum tamen est in 2º lib. in praesenti solum agimus de principiis intrinsecis, quae quidem sint intrinseca per constitutionem: quare principia intrinseca corporis naturalis idem est, quod corporis naturalis constitutiva. In qua descriptione quaerimus qua ratione definiendus sit. Et 1º principia corporis naturalis definiunt.

3 Arist. 1º phisicorum c. 5º ita definit 1º principia corporis naturalis: quae neque ex se, neque ex aliis, sed omnia ex ipsis fiunt. Hanc definitionem communiter admittunt phi. et ceteri interpretes. Ad cuius intelligentiam observandum est 1º, particulam ex aliquando denotare causam intrinsecam, seu partem essentialem compositi, ut cum dicimus hominem ex corpore et anima, aliquando etiam denotare terminum,

agrio ... diximus lignum fieri ex ligno
... denique aliquando denotari causa
efficiens ex [illegible] ... aliquo ...
... illud 1.ª ad Corinthios; Deus ... +
[illegible] ...

Dicendum 2.º ... in praesenti negotio
illa ... efficiente ... 32
... principia immediata corporis naturalis ...
... generationis eius ... ad ... principia ... sola quinque ...
... quae tanquam partes ... physicae
intrinsecae ... corporis naturalis ...
... principium
habent ... generationibus ... natu-
ralibus ... subiecto
... materia, forma et privatione,
nihil aliud assignatur ... ratio princi-
pii corporis naturalis.

Ex his ... explicatio 33
traditur ... in qua aliud ex ... positi-
vum ... omnia corpora naturalia fieri
debere ex primis principiis; aliud negativum
scilicet ... principia corporis naturalis neque
esse ... ex se, neque ex aliis, quae ab
ipsis distinguantur. Id est quidquid habet rationem
primi principii corporis naturalis, ... in
quo principiatur ... naturale non debet fieri ex
alio principio; neque ex aliis quae principia
... et ... principia corporis naturalis ...
... tanquam partes ... physicae non possunt
fieri ex seipsis ... neque ex aliis
quae ab ipsis distinguantur tanquam ex partibus ...
... physicis ... principiis tanquam ... agrio

spectant ad corpus naturale fieri potest ex alio
ex principiis, aut a principiis dictis tanquam
ex quo a quo; certum omnia corpora naturalia
fieri ab hinc ex primis principiis, ita ut singula
corpora naturalia componantur ex singulis principiis
& dantur ex qua ratione facile venitur ad definitionem
applicare materiae formae et privationi quae sunt
tres in explicandis physicis.

Dico 1o

§4 forma corporea fit ex materia, quae deducitur ex forma materiae et tamen est principium: quod unum principium potest fieri ex altero principio. Probatur: materia aliquid aliquid causatum, ex eo: quod principium fieri potest ex alio, quod principium non sit. 2o: tantum quaemadmodum fiunt ex genere et differentia, et ex partibus integrantibus tanquam ex partibus sibi intrinsecis: ergo non sunt 1a principia corporis naturalis, si quidem principiant ab aliis in eodem genere, quo ipsa principiant. Sic hoc exemplum ... ad 1um dico quod omnis forma corporea fit ex materia tanquam ex subiecto in quo recipitur, concedo omnis: aliter nego omnis. ad minorem concedo minorem, distinguo consequentiam: quod unum principium potest fieri ex alio principio in eodem genere nego consequentiam: in diverso, concedo consequentiam. ad 2um dico 1a principia esse aequivalentia, licet sit ex materia tanquam ex subiecto: quod non fit ex materia tanquam ex parte physica sibi intrinseca et essentiali, in quo genere ipsa sunt principia aequivalentia. ad 2um dico materiam 1am ex se essentialiter non physice esse intrinsecam, tanquam ex parte physica sibi essentiali. ad 3um dico compositionem ex genere

et differentia inter compositionem ex partibus physicis,
scilicet materia physicis; et compositionem materiae et formae
ex partibus integrantibus non intelligitur, tanquam ex
partibus essentialibus, nam partes integrantes materiae
istae et de genere materiae [illegible], quae manifesta
et de essentia compositi. § 2° de numero principiorum
corporis naturalis.

Quaestio quaerentur 1° principia [illegible] constituentia
ad quam resolutionem est [illegible] compositum naturale 9,
posse considerari in duplici statu: nam partes considerari
in fieri, et in facto esse. Compositum in fieri
pro dicit ipsam compositionem sive [illegible] materiae
ad esse: compositum in facto esse compositum ipsum
[illegible] partes positivas ipsius intrinsece constituentes.

Dicendum est 1°: materia et forma sunt 1a 36
principia corporis in facto esse et est [illegible] philoso-
phorum resolutio. Et probatur: quia principia corpo-
ris in facto esse sunt partes essentiales physicae ipsum com-
ponentes, manentes in eo composito; sed materia et forma
sunt partes essentiales physicae corporis naturalis componentes
quae manent in composito; et alibi nihil aliud
est, quod sit pars physica essentialis compositi natura-
lis componens: ergo [illegible] materia et forma, quoad
3 partem: [illegible] quoad 2am: compositum
naturale in facto esse compositum [illegible]
materia et forma neque essentialiter componi ex privatione,
cum essentialiter opponitur formae. [illegible]
corporis in facto esse ens permanens dicitur natura
[illegible] partes simul existant, [illegible] principia

videlicet materia, forma, et privatio non possunt simul existere: ergo principia corporis non sunt eo esse in se ipsa. Et licet saepe privatio sub ... cedat corpori in facto esse, numquam tamen constituit: quod corpus in facto esse per accidens, quod forma ... advenit in fieri per generationem, quae sit mutatio.

83 Dicendum 2°. materia, forma, et privatio sunt principia intrinseca corporis naturalis in fieri per generationem quae sit mutatio. ita communiter cum ... divo Thoma ... Fr. ... physicorum ... privationem excludit a ratione principii a ratione ... naturalis in fieri simpliciter: quod principia corporis in fieri per generationem, quae sit mutatio, sunt constitutiva mutationis; sed materia, forma, et privatio sunt constitutiva mutationis: ergo materia forma et privatio sunt principia intrinseca corporis in fieri per generationem, quae sit mutatio. Minor probatur quia omnis ... mutatio debet ... id, quod mutatur et terminus a quo mutatur et id, ad quod mutatur. Impossibile enim est intelligi mutationem physicam sine his tribus, id quod mutatur est materia, quae de non habendo transit ad aliquid habendum, ideo quae appellatur ... mobile. id ad quod habendum transit est forma appellatur quae terminus ad quem mutationis. Et denique id a quo mutatur est privatio, quae inexistens fuit in subiecto apto, appellatur ... terminus a quo mutationis: ergo materia, forma, et privatio sunt constitutiva mutationis.

84 Dicendum 3°. privatio

actio, ut cum dicimus lignum fieri ex ligno; et de-
nique adiquando de nostra causa efficiente extrin- +
ceca, quo sensu accipit Paulus illud 1a ad hoc pertinet
corinthios; Deus pater ex quo omnia. ad hoc num.
Observandum 32
est 2º. esse in presenti nostri parabola ex vi eius
denotare causae efficientis extrinsecae, ut idem
est principium intrinsecum, quod potius in sensu
generationis paradisi. ratio manifesta est:
quia generatio semper procedit generati omnis
quae includit mutationem materiae et informationem
formae, sive in eodem instanti sive, quo
producitur materia producatur forma per actionem a
materia dependentem etiamsi generatio fiat sine mu-
tatione physica, ut videmus: generatio
est principium potius naturali in sensu praece-
ptionis est sic. § 3º solutio argumentorum.

§ 3º Solutio argumentorum.

Ad 1um. Ad 1am. R. quod ens in facto esse paret
materia, et forma includit essentialiter unionem
quia unio etiam est principium quod potius in facto esse. 39
Confirmatur 2º materia ut unita fit pars essentialis
compositi in facto esse; sed materia ut unita fit
includit essentialiter unionem: quia unio est princi-
pium ut pars essentialis corporis in facto esse.
Confirmatur 3º. hoc aggregatum materia forma et unio
includit essentialiter unionem tanquam partem intrin-
secam componentem; sed illud aggregatum est compositum
in facto esse: quod compositum naturale in facto esse
componitur essentialiter ex unione tanquam ex
parte intrinseca componente: quod erat ante dicendum
contra: quia unio est principium quod, negatur

: i principium quo, deinde cog. id i[n] termino essen-
tialiter in clusum in compositio non principium
componens, i exercitium et causalitas prin-
cipiens componentium, causalitas a prin-
cipiorum non i principium. sic ex causa efficienti
enti, et ex actione non resultat duplex ca-
sus efficiens: quia videlicet actio e[st] duntaxat
causalitas et exercitium causae efficientis.
ad 2. confirmationem, dico materiam, dupliciter:
materia ut unita formae includit essentialiter
unionem tanquam principium quo, deinde materiam
tanquam principium quod, nego. ad 3. confirmationem
dico, aggregatum illud posse considerari, et
quatenus e ternarius quidem ex tribus entit-
atibus tanquam ex tribus unitatibus resultans,
et sic unio e pars essentialis illius; quaelibet
unitas e pars essentialis ternarii; et potest
considerari, ut modo a nobis consideratur, quatenus
e ens quoddam substantiale compositum, et sic
unio non e pars essentialis, sed potius compositio
e causalitas, media, qua materia et forma
uniuntur.

40 Obiectio 2. contra 3. negatio privatio nec
quando e neque quando non e, non e principium
compositi in fieri: ergo privatio non e principium
in terminus compositi in fieri. consequentia manifesta
et antecedens patet quoad 1. partem: quia ad non e quan-
do fit nihil potest principiare. probatur
quoad 1., in quo e difficultas: quia quando
datur privatio non datur mutatio: ergo privatio
quando datur non e principium. patet consequentia:
quia principium non e actu principium, nisi dum
principiat. probatur antecedens: quia quando datur privatio,

Mato [illegible] intro, aequo mutari debet: quando ma-
teria est in tro, a quo mutari debet, non datur mu-
tatio: quando datur privatio non datur muta-
tio. Dicitur aliter idem assumptum. si privatio
quando datur esset principium daretur tunc muta-
tio: non principiatum datur quando datur ipsum
principium; sed tunc datur mutatio daretur
simul privatio et forma quod est impossibile: Ideo
[illegible] ex eo, quod nominavit privationem in
principio vel accidens principium per acci-
dens, quia intelleximus principiis se habere omnia quae
sunt habenda et ita propter communi omnium
philosophorum sensu recedendum existimamus.

Ad argu- 11
tum nego antecedens cuius 1a pars est falsa. ad
probationem dico quod antecedens: quando datur privatio
non datur mutatio distinguo quoad partes mutationis,
concedo antecedens: quoad aliquam, nego antecedens. ad aliam probationem
eodem modo, distinguo minorem: quando materia est
intro aequo mutari debet non datur mutatio
quoad aliquas partes mutationis concedo minorem: nec datur
mutatio quoad aliquid sui, nego minorem et conseq.
ratio solutionis est: quia cum mutatio sit ens quod-
dam successivum resultans ex partibus sibi [illegible]
[illegible] alias subsequentibus, non potentibus simul
existere, sit inde per privationem actu existi
aliter mutationem constituere, quamvis muta-
tio non existat nisi quoad aliquid sui. sed dum
o aliquo constituit principium [illegible] sui ad [illegible]
nam, quam quidem principium [illegible] aliter constitui
et ex [illegible] die, et tamen [illegible] oli
ce non sit principium [illegible]

privationem in inceptione ad ... extra
duas utrasque partes, et quod aliqua alia
causa nisi quod cuiusmodi sunt partes
partibus sibi essentialiter succedentibus, non
potentibus simul existere. Circa secundum ter-
mini privationis cum principiis compositi in
fieri in quocumque instanti, in ultimo
instanti sui durationis, et similiter, ...
in inquocumque instanti, et in 1o instanti
sue durationis esse ... compositum in fi-
eri. quod imperfectio compositi essentialiter
esse nunc, et immediate ante non esse; et ut
sit nunc et immediate ante non sit requiritur essen-
tialiter primum esse formae et ultimum esse privati-
onis. ad ... quod 2o loco addit ...
ex proxime dictis. ad ... [illegible]
in ... privationis inter principia per accidens
... mutationis, ... principia per accidens
compositi duo sunt et infallibiliter compositum
per accidens, et quod ... privatio ... quod
... notabimus. Instabis. privatio distinctio
42 mutationis ... distinguitur ... [illegible]
... quod ... distinctio ... [illegible]
... privatio ...
... intrinseci constituentis mutationem
... quod ... constituentibus mutationem ...
mutationem, quae ... constituentibus ...
... privatio
pro instanti privationis ... intrinsece consti-
tuentis mutationem ... privatio pro in-
stanti subsequenti ...
privatio, et forma ... quoad ad simultaneum

quo existencia proced. instanti, actus non ponuntur pro diversis instantibus: quia nullo est oppositio inco[mpossibilis], quod dicitur modo privatio, et in instanti subsequenti dicitur forma. Privatio quia et forma constituunt principia in fieri subiective, qua ratione non dicuntur contraria.

Obbicies 3° ad probandum principia corporis plura esse tribus in mutationibus de facto existentibus: non solum materia transit a privatione formae ad formam, sed a una forma positiva ad aliam: materia enim habens formam ligni non solum mutatur a privatione ignis ad ignem, et in illa generatione unius est corruptio alterius, sed ad formam ignis a forma ligni: sed ex eo quod materia transit a privatione formae ad formam privatio est principium mutationis: ergo eadem ratione forma praeexistens debet esse principium mutationis. Confirmatur ad generationem cadaveris acquiritur vita praecedens: quae non est in cadavere nisi fuerit antea viventis: ergo datur aliud principium. Ad maiorem non transire a una forma ad alteram sed contingenter, et concomitanter fieri quantum per accidens, quod in materia praecedit forma ligni mutatio quia ut mutatio est, non exigit formam praeexistentem in subiecto sed privationem dumtaxat. Ad confirmationem, omisso an et quo casu: quia datur aliud principium ex conceptu mutationis in communi, negamus ergo: ex conceptu alicuius mutationis in particulari, concedo ergo. Itaque si ad generationem cadaveris acquiritur vita praecedens, id non provenit ex conceptu communi corporis in fieri, sed ex conceptu cadaveris. De privatione 3ª de materia 4°.

43

44 ex plato essentia principiorum in eo corporis naturalis disputandum erit de singulorum essentia in particulari. et primo quidem de materia prima, quae omnium principiorum censetur prima. materia communissime accepta est id, ex quo aliquid fit. sic lignum dicitur materia statuae, et lateres dicuntur materia domus. haec materia dicitur secunda, si fiat ex alia materia, qualis sunt lateres, qui ex alia materia fiunt. dicitur prima, si ex alia materia non fiat. et in hoc sensu disputamus in presenti de materia prima.

Cap. 1. de essentia existentia et proprietatibus materiae primae. § 1. an existat in rebus materia prima.

45 Nomine materiae primae intelligunt communiter philosophi entitatem quandam quae est causa constitutiva compositi naturalis, et subiectum in omnibus mutationibus substantialibus, et quae diversa semper compositi constituendo pro diversitate formarum substantialium quas recipit, et diversis mutationibus [illegible] manet semper eadem [illegible] in quovis composito. sic dum ex ligno generatur ignis, et ex igne generatur [illegible] aliquid, quod prius erat in ligno manet in igne destructo ligno et aliquid quod prius erat in igne manet in [illegible] igne destructo. hanc ergo entitatem quae subiectum [illegible] recipit [illegible] substantia [illegible]

ligni ignis, et cineris, appellamus materiam primam. Secundo materia prima dicitur esse subiectum mutationum substantialium quod eadem semper perseveret in quacunque rerum mutatione, et diungitur quod cuilibet formae eius plena in differentia ... ex parte sui ad omnes. Unde philosophi appellavit modo materiam et matrem formarum, quia omnes formas fovet; modo adulteram, quod cuiuslibet formae amplexus suscipit dispositionem ad alteram; modo cupiditatem ... totius naturae, quod cuiuslibet formae etiam imperfectissimae appetitione ornata adaeque perficit. Plura alia materiae cognomina ... ponunt apud ... hic ... q. 1a.

Existentia huius veritatis pluribus et efficacibus rationibus potest suaderi. 46
1o ignis et lignum habent oppositionem inter se, ut constat ex eo, quod adveniente igne destruitur lignum: ergo datur subiectum aliquod commune utrique, quod vocamus materiam primam. Probatur consequentia: quia nisi daretur subiectum commune nulla daretur oppositio: ergo datur subiectum commune. Probatur antecedens: ignis et lignum non opponuntur inter se quoad simultaneam existentiam in rerum natura cum ignis et lignum simul existant: ergo.
Fran. Bolivar di Sacra philosophia e ... 47
... ignis et ligni oppositionem esse non quidem quoad subiectum commune et simultaneam existentiam, sed quoad locum: quia corpora compenetrata non possunt simul existere in eodem loco; et consequenter ignis destruit lignum non ut acquirat subiectum aliud commune utrique, sed propter locum quem occupabat

44 ex plato essentia principiorum in eo corpore naturalis disputandum erit de singulorum essentia separati. et 1° quidem de materia 1a, quae omnium principiorum censetur 1a. materia communissime susceptio id, ex quo aliquid fit. sic lignum dicitur materia statuae, et farina dicitur materia domus. haec materia dicitur 2a, si fiat ex alia materia, qualis sunt lateres, qui ex alia materia fiunt. dicitur 1a, si ex alia materia non fiat. et in hoc sensu disputamus in presenti de materia 1a.
1a de essentia existentia, et proprietatibus materiae 1ae. § 1a an materia 1a existat in rebus naturalibus materia 1a.

45 Nomine materiae 1ae intelligunt communiter philosophi entitatem quandam quae est causa constitutiva compositi naturalis in rebus omnibus mutationibus substantialibus, et quae diversae semper composita constituendo pro diversitate formarum substantialium, quae recipit, et diversis mutationibus producuntur semper eadem permanet in quo cumque composito. sic dum ex ligno generatur ignis, et ex igne generantur cineres, aliquid, quod prius erat in ligno manet in igne desinente ligno et aliquid, quod prius erat in igne manet in cineribus, igne desinente. haec est entitas quae subjicitur, et accipit. Dicitur illa prima substantia alius

ligni ignis, et similium, appellamus materiam 1am. Secundo materia 1a dicitur esse subiectum mutationum substantialium, quia eadem semper perseverat in quacumque rerum mutatione, et diungitur quod cuilibet formae eius potentia in distantia tangitur et ex parte sua ad omnes. Unde a philosophis appellatur modo mater et mutans et formarum, quia omnes formas sibi(?) foveat; modo adultera, quia cumque unam formam habet, suscepit dispositionem ad alteram; modo ens minimum et abiectissimum totius naturae, quia cuiuslibet formae etiam imperfectissimae ac deterrimae ornatum adaequa... perficit. Plurima alia materiae 1ae nomina tribui possunt apud eruditos invenies hic c. 9 q. 1a.

Existencia huius entitatis pluribus et efficacibus rationibus potest suaderi. 1o ignis et lignum habent oppositionem inter se, ut constat ex eo, quod adveniente igne destruit lignum: ergo datur subiectum aliquod ex utrisque, quod vocamus materiam 1am. Probatur consequentia: quia nisi daretur subiectum commune, nulla daretur oppositio: ergo datur subiectum commune. Probatur antecedens: ignis et lignum opponuntur inter se quoad simultaneam existenciam in eadem materia eius ignis et ligni simul existant: ergo. 46

Frater Bolivar(?) di Sacra philosophia est aliquo, ignis et ligni oppositionem esse non quidem quoad subiectum commune et simultaneam existenciam, sed quoad locum: quia corpora repleta non possunt simul existere in eodem loco; et consequenter ignis destruit lignum non ut acquirat subiectum aliud commune utriusque, sed propter locum quem occupabat 47

ligni. R. 2° istam solutionem, 1°: quia ignis occupat locum ligni non ex necessaria destructione ligni; sta[tim] enim, quod unum corpus pellitur a loco alterius, quam [cor]pus pulsum statim periret: et oppositio ignis et ligni non est quoad locum duntaxat, sed quoad subiectum etc. 2°: ea impugnatur, quod lapis existat in eodem loco cum ligno quo ignis, et adveniente lapide non destruitur lignum, sed locum mutat: ergo adveniente igne non destruitur lignum, sed locum mutaret. Ergo quia lignum dicitur converti in ignem et ignem fieri ex ligno, quod falsum est, nisi aliquid ligni maneat in igne: non enim lignum dicitur converti in lapidem ex eo, quod a lapide pellatur a loco ligni; sed si oppositio ignis et ligni sit solum quoad locum nihil ligni manet in igne, ut est manifestum: ergo. 3a ratio

48 sit. Quando homo per nutritionem convertit alimentum in propriam substantiam fit substantialiter maior; sed hoc naturaliter impossibile, nisi substantia hominis maneat aliqua substantia prius existens sub forma alimenti: ergo quando homo convertit alimentum in propriam substantiam manet in homine aliqua substantia, quae prius existebat sub forma alimenti, quam substantiam vocamus materiam. Ma[ior] est manifesta, nec minus manifesta minor: quia si nihil substantiale alimenti manet in homine se nutriente homo habebit easdem duntaxat partes substantiae quas antea habebat: ergo quando homo per nutritionem convertit alimentum in propriam substantiam non fit substantialiter maior. Consequentia evidens: quia ut homo sit substantialiter maior omnino est, quod modo habeat

novas partes substantiae supra primas habitas: quae ad modum ut hoc fiat quantitati de novo omnino opus est, quod habeat novas partes quantitatis impartitas, quas antea habebat. Tertio 49

sit. quia apud philosophos ex nihilo nihil fit ab agente naturali, id est, agentia naturalia de facto nihil efficere possunt nisi de partibus ob aliquo praesupposito subiecto: quod nullum agens naturale potest creare, aut saltem nullum agens naturale de facto creat; et hoc impossibile, nisi dicatur subiectum esse: ... dicitur ... fieri potest in eius dissolutione, quae producitur ab agente naturali: neque nullum agens naturale potest annihilare compositum, ita illud dissolvendo, ut nulla pars eius compositi maneat in alio composito, quod deinde producitur; et hoc, quod naturaliter non potest destrui, manet quod in novo composito vocamus materiam primam: quae existit materia prima. § 2° de ... materia ...

Generatio enim ... alia physica, alia metaphysica. ... physica ... communis praeter ... definitionem ... physicae ... ... definitione ... in ordine ... ... materia ... Aristoteles 1° physicorum ... ex ... materia ... subiectum, ex quo fit aliquando, ... 1°, ... incidens ... ... materia ... quando

substantialis, quae media unione sui cum altera parte constituit compositum naturale tanquam subiectum in composito naturali. Unde fit 1° materiam esse ens incompletum: quia entitas natura sua ordinata ad componendum subiectum completum cum altera parte, cui intrinsece unitur: entitas quae in suo esse completo non ordinatur ad componendum cum alia. Fit 2° eam esse substantiam: quia ordinatur ad componendum compositum substantiale, quod nequit intrinsece constitui ex accidentali. Fit 3° nulli enti completo, qualis est hoc, aut angelus, convenire rationem materiae. Ex his clariorem materiae

§2 definitionem confirmo: materia est substantia incompleta, quae est subiectum formae substantialis. substantia incompleta ponitur loco generis, per quod convenit cum substantialibus reliquis, particulae demonstrant differentiam materiae a forma: quia forma non est subiectum, sed est substantialis, non relinquitur istius. Dicitur materia entitas incompleta metaphysice, et physice: quia substantia physice incompleta est illa quae natura sua ordinatur ad componendum cum alio aliquod totum; sed materia 1a natura sua ordinatur ad componendum cum forma totum naturale: ergo materia 1a est entitas incompleta physice. Dicitur subiectum: quia materia 1a est subiectum formae, et unionis ad formam, ipsa vero in alio subiecto non recipitur. Denique materia dicitur subiectum formae substantialis, ut demonstretur, quamvis aliquas potentias receptivas, et receptivam formae substantialis dumtaxat esse de essentia metaphysica materiae; illas vero potentias receptivas, videlicet potentias receptivas unionis, et accidentium, quae sunt in materia, pertinere ad illius essentiam physicam: quae vero quae realiter identificantur cum materia, non pertinent

ad illius essentiae metaphysicae, pertinent ad essen-
tiam physicam illius; sic possunt incorruptibilem, partem incor-
ruptibilem, formae substantialis, taliter identitatem earum materia
quae pertinent ad illius essentiam metaphysicam. Q

Ubi observandus est, conceptum possunt recipi 53
in materia principaliter fraliter aptam receptivam
formae substantialis corporeae, et spiritualis. Ratio:
quia materia est in esse tali constituitur per hoc quod sit
receptiva formae substantialis; sed conceptus est subiecti formae substantialis
fraliter principaliter aptae receptivae formae substantialis
corporeae et spiritualis, in quo conceptus superior ad
utramque possunt. Ergo: minor et tota constant. Maior
constat definitione, cuius rectitudo supra est: neque
conceptus iste, per quem a nobis definitur materia, convenit
omni materiae posito utcumque, sive divisae sive coeli
cum materia sublunari, quaecumque enim materia, quae
citra participet naturam materiae est communis substantiae
formae substantialis. Deinde nulli alii a materia dicto
convenit huiusmodi conceptus, ut in inductione constat:
ergo etc. Q 3a dubium in sideris de ratione subiecti.

Cum hucusque dicta a nobis sint circa essentiam meta- 55
physicam materiae in communi philosophorum, scilicet cum
dicamus materiam esse subiectum formae substantialis,
nunc explorandum sit an sit proprie, quaenam sit ratio
constitutiva subiecti in esse talis, imo quae est, de
qua a multis ab hinc annis certe in scholis
sacris disputatur, superest nobis disputandum
quid sit subiectum sive in quo consistat ratio constitu-
tiva subiecti etc. Iam in generali ex duabus partibus

substantiali, quae media unione sui cum altera
parte constituit compositum naturale tanquam subjectum
in composito naturali. Unde fit 1°, materiam
1am esse ens incompletum: quia entitas materiae sua or-
dinata ad componendum subjectum completum cum altera
parte, cui intrinsece unitur: entitas quae in suo
esse completa non ordinatur ad componendum cum alia.
fit 2°, eam esse substantiam: quia ordinatur ad compon-
endum compositum substantiale, quod nequit intrinsece
constitui ex accidentibus. fit 3° nulli enti
completo, qualis est hoc, aut angelus, posse conve-
nire rationem materiae 1ae. Ex his clarior materiae
§2 1ae definitio physica: materia est substantia incomple-
ta, ens subjectum formae substantialis. substantia incompleta ponitur
loco generis, per quod convenit cum forma substantiali: reliquae
particulae denotant differentiam materiae a forma: quia forma
non est subjectum formae substantialis, sed alius, non reliquae
eius ... Dicitur materia entitas incompleta non meta-
physice, sed physice. quia substantia physice incompleta
est illa, quae natura sua ordinatur ad componendum
cum alio aliquod totum; sed materia 1a natura sua ordi-
natur ad componendum cum forma totum naturale: ergo materia
1a est entitas incompleta physice. Dicitur deinde subjectum:
quia materia 1a est subjectum formae, et unionis ad formam, ipsa
vero in alio subjecto non recipitur. denique materia
dicitur subjectum formae substantialis, ut denotetur, reliquas
alias potentias receptivas, et receptivam formae substantialis duntaxat
esse de essentia physica materiae; reliquas
vero potentias receptivas, videlicet potentias receptivas
unionis, et accidentium, quae sunt in materia, non esse
pertinere ad illius essentiam physicam: quod potentiae quae
qualitatibus dimanant cum materia 1a non pertinent

ad illius essentiam metaphisicam, pertinent ad essen-
tiam phisicam illius; ipsae partes materia et
forma, sunt substantiales, taliter identitate materia
et forma pertinent ad illius essentiam metaphisicam: ergo
&c.

Ubi Observandum est, conceptus possibilis in materia [illegible] formaliter capax receptiva formae substantialis corporeae, et spiritualis. Ratio: quia materia in essentialis constituitur per hoc quod sit subjectum formae substantialis; et conceptus subjecti formae substantialis formaliter [illegible] receptiva formae substantialis corporeae et spiritualis est conceptus superior ad utrasque potentias &c.: unde et cum constant materiae nostrae definitio, cum verum sit dicere: neque conceptus iste, per quem a nobis definitur materia, convenit omni materiae possibili, sive divinae sive coelesti, sive materiae sublunari quaecumque ea materia, quae vim participandi habet materiae et [illegible] formae substantialis: deinde nulli alii a materia convenit ejusmodi conceptus in [illegible] &c. §3

&c. 3a dubium in [illegible] de ratione subjecti.

Cum hucusque dicta a nobis circa essentiam metaphisicam materiae in [illegible] philosophiae, [illegible] diceremus materiam esse subjectum formae substantialis, nunc explorandum sit apud philosophos quaenam sit ratio constitutiva subjecti in esse talis, imo [illegible], de qua in multis ab hinc annis censuit in [illegible] [illegible] disputari, superest nobis disputandum. Unde est subjectum sive in quo [illegible] ratio constitutiva subjecti &c. Igitur [illegible] ex duabus partibus §8

componentibus compositum naturale materiam esse subiectum
et aliquam partem, quae cum illo componit compositum, non
formam. cum quod compositum ex se 1° constituatur ex utraque
parte tamquam ex partibus sibi intrinsecis, et utraque
pars sibi invicem uniatur, perficiatur quoque, quae
fundo est ratio, quare materia sit subiectum, altera vero
pars non sit subiectum scilicet forma. subiectum dupliciter accipitur
a philosophis. 1° pro subiecto denominationis
sive logico. 2° pro subiecto receptionis sive phy-
sico. subiectum denominationis est illud, quod accipit
denominationem ab alio, cum quo intrinsece non unitur
mediante unione physica. sic obiectum denominatur
cognitum a cognitione etiam ea intrinsece non unita.
subiectum receptionis est illud, quod accipit denominati-
onem ab alio cum quo intrinsece unitur per veram
unionem ut materia 1a cum forma equina. et de hoc
subiecto generaliter sermo nobis est in praesenti; absolute
subiectum physicum vero, quod proprium est subiectum, quaeritur
quae ratio constitutiva ipsius.
In hac re plurimi
54 sunt authores sese, quas opponere breviter declarare,
et quas invenimus infelices. quo circa omissis
in primis facimus cum authoribus, qui dicunt, materiam
esse subiectum, quia recipit; et formam non esse formam, quia recipitur.
quod hi quidem verissime docent, sed difficultati
propositae non satisfaciunt; quaerimus enim quid
sit recipere et recipi: nam cum materia uniatur formae
et forma uniatur materiae, utraque perficiatur ab altera,
utraque constituunt totum, aliqua ratio assignanda
est, quare materia recipiat formam, et non e contra, et in
huius rei explicatione tota difficultas consistit:
55 1° sic arguit, illud existimus esse subiectum, quod accipit

denominationem ab alio, et illud esse formam, quod
tribuit denominationem alteri, sic anima est forma
intellectionis, et non est subjectum, quod non accipit denomi-
nationem intelligentis ab intellectione: intel-
lectio vero illud accipit denominationem ab anima
ita P. Hurtado de [illegible] physicorum § 2° [illegible]
Calderon de 4 § 2°. [illegible] sed [illegible] est 1°:
quia sicut intellectio denominat subjectum in quo
recipitur intelligens, ita ipsa intellectio pro di-
versitate subjecti in quo recipitur, sumit etiam di-
versam denominationem a subjecto pro varietate
nam ab Angelo dicitur angelica, et ab anima
rationali dicitur humana: (quia quod una pars
accipiat denominationem ab altera, illa tribuat
non est propria distinctio subjecti et formae, 2° 2° quia
Verbum divinum denominat unitam humanitatem
per unionem hypostaticam, et tamen non est subjectum
hujusmodi unionis.

Dico 2° dicendum illud extremum esse
subjectum, ad physice perficitur ab alio, et illud esse
formam, quod vicissim alteram partem physice perficit ita P.
[illegible] physicorum primo 8° paragra-
pho 8°. Perficere autem apud hunc authorem est
[illegible] composito perfectionem propriam. sed contra
est 1°: quia potest subjectum tribuere composito per-
fectionem propriam quam forma, ut patet in composito 56
ex Angelo et ejus cognitione: quia ratione
subjecti non ita ac physice perficiat alteram
partem. [illegible] doctrina vera intelligenda
est quando extrema unita ad subjectum et alia
sit causa, ratio subjecti convenit cum subjecto et
convenit materia 1° causat subjectum, quod tribuit composito
propriam imperfectionem; Angelus vero causat subjectum

eius incommunicationis propter aliquam rationem. Dices:
a ergo quando extrema et materialia sunt aliquo
modo communicare compositi perfectiorem propria
quamvis sit talis compositio, ut patet in Christo
Domino, qui quidem perfectione propria participat per-
sonalitatem verbi divini, qua caret humana
; et tamen neque personalitas verbi divini
est natura humana, neque natura humana est
subiectum personalitatis divinae.

57 [illegible] Aliqui hanc soluti-
onem ita exponit [illegible] [illegible],
illam partem esse subiectum, quae minus perficit compositum
ad compositum. Et illam esse formam, quae perfectius
concurrit. Ea enim pars a qua totum accipit denominationem
imperfectiorem, quae licet in se perfectior sit altera
parte, concurrit tamen accipiendo denominationem
ab altera; ea vero perfectior concurrit,
quae licet in se imperfectior sit altera parte,
concurrit tamen tribuendo denominationem per-
fectiorem, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de la
[illegible]. In hac expositione nihil [illegible]
video incommodi; si quid tamen est in quo insidi-
at, [illegible], quatenus [illegible] subiectum [illegible] ad denominationem
[illegible] [illegible] impugnationibus obnoxia est. Et pro-
[illegible] [illegible]: [illegible] subiectum et forma eodem modo
concurrunt ad compositum [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intrinseca compositi, et [illegible] concurr-
unt eodem modo, concurrunt aeque perfecte: ergo
subiectum et forma concurrunt aeque perfecte ad compo-
situm.

58 [illegible] [illegible] [illegible], materia [illegible] esse subiectum et
principium passivum operationum compositi et aliam
partem esse formam, quia est principium activum [illegible].

1.a P.a Joannis Scoti [illegible] in manu sequi-
tur philosophicis, quas refert P.a Alb. [illegible]
Physicorum [illegible]. Ubi concedit 1°: quod intra
[illegible] rationes eos esse subiecto: nam angelus est princi-
pium activum et passivum suarum intellectionum. 2°:
quod anima rationalis est principium passivum operati-
onum compositi humani: ergo dicitur subiectum, ut
[illegible] ab extra quod est esse principium passivum operati-
onum compositi. Conclusio recta est [illegible] animam: quod
intellectiones et volitiones et operationes com-
positi humani, quarum subiectum est anima sola, [illegible]
materia 1a, ut alibi fatendum declarandum est.
4 ss.
Est aliquorum recentiorum docentium, illud existimans 59
esse subiectum, quod est indifferens ad constituendos plures
effectus formales, et illud esse formam, quod est determinata
ad constituendum unum effectum formalem. Igitur [illegible]
[illegible] materia 1a est subiectum, quia indifferens est cum anima
rationali constituat hominem, et cum anima equina equum,
et cum forma [illegible] lapidis lapidem; forma vero talis est
quod est determinata, ut cum materia constituat talem spe-
ciem compositi physici, videlicet anima rationalis
hominem, anima equina equum et forma [illegible] lapidis lapidem.
Contra tamen est 2°: [illegible] forma est indifferens ad
plures effectus formales: ergo ratio subiecti physici
non consistit in indifferentia ad plures effectus
formales: consequentia patet, et antecedens probatur: quia constituit composi-
tum [illegible] albedine unita homini, et ex eadem
albedine unita parieti; eo ipso forma est indiffe-
rens ad plures effectus formales. Ergo [illegible] mirum magno
potuit esse difficultas. Dico: quod compositum specie
distinctum [illegible] effectum formalem: nam effectum
formalem nihil aliud est nisi ad [illegible]

spiritu ex diminutione fieri cum materia. Dico 2°:
quod potentia est materia limitata ad unam determinatam
speciem: quod potentia est subiectum quod non sit in-
differens ad plures effectus formales constituen-
dos.

60 Hinc ergo potius reducitur ratio cur aliquando
qui dicunt illud extremum esse subiectum, quod habet
maiorem universalitatem ad constituendas diversas
denominationes physicas, et illud esse formam,
quod minorem universalitatem habet: vel ita
potius intelligi debet impugnatione horum ac patre
dicam. Si enim impugnatur materia ita determinata
uni speciei formae ut nullius alius formae subiecti
esse, aut accidentalis possit nec esset, quae repug-
nat ipsa ita indifferens ad componendum cum
pluribus speciebus materiae, ut cum omnibus compo-
sitionem in actu esse materiam esse subiectum omni
materiae illa universalitate ad constituendas diversas
denominationes physicas: quod patet. § 2. Si repug-
61 nat illud extremum esse subiectum, quod est prius natura
alio, cum quo intime unitur et actio perficit;
et illud esse formam, quod est posterius natura alio.
hic est in re communiter, et ex hoc
constat probabilior tradita nostra
... physicorum § 3 ... § 60, quae
nostra ... ... dicti physicorum § 1
§ ... et in dominicis disputationibus pro-
pugnamus. Duplex ... ... ex
aliquibus. Actio creativa recipit in ... creato
tamquam in subiecto; et tamen terminus creatus non est
prior natura actione; immo actio prior est natura
natura ... ... producto: ... ... aliquid.

subiectum, quod non sit prius natura, quam fiat. Huic vero
argumento, quo plurimae solutiones excogitantur 62
ab authoribus huius..., quarum nulla
aut difficultati satisfacit. 1°, tertio...
antiqua respondet actionem creativam recipi
in termino creato tanquam in subiecto inhaesionis, non
tanquam in subiecto adfectionis. vocat subiectum
adquisitionis illud extremum, quod alteratur
intrinsece ita ut acquirit, ut ad motionem illius, et
vi ... actionis alio modo se habeat, et obiectum. 2°
contra solutionem est: quod subiectum adquisitionis est verum et
proprie subiectum physicum, tertio. non 3°: quod datur
aliquod subiectum, quod non sit prius natura, quam sua
fiat. non 3°: quod datur aliquod accidens, quod in nullo
subiecto physico recipiatur, quod est falsum: cum
creatione accidentis sit recipi in aliquo
subiecto.
2° alij respondent, actionem creativam 63
in nullo subiecto recipi, ut recipiatur in
modis substantiali. Sed est 1°: quod unio animae rationalis
quae creata est medius substantialis: quo debet
... recipi in subiecto. 2°: quod licet
actio creativa substantiae sit substantialis, actio creativa
accidentis est accidentalis: huius actionem
creativam ... aliud subiectum.
3° alij 64
dicunt, actionem creativam realiter identificari cum termino creato; et esse independentem a subiecto. Sed est: quod plures
... de facto dantur indifferentes ut fiant per generationem et creationem: eadem enim quantitas in
eucharistia creatur, quae antea per generationem producta erat; in his a fortiori necessario actio creativa

volit. dicta; aliqui non possunt produci per ge-
nerationem; huius actioni creatiuae assignandum
erit aliquod subiectum.

65 4° alij dicunt, actio-
nem creatiuam non recipi in ipso creato, sed in quacum-
que alia existente, ut si creato Angelo recipiatur
in lapide aut ligno; quod deberet accidere,
si alia existerent subiecta ad quae illud sit. ista
solutio, ut ad effugiendam duntaxat [illegible] argu-
ti conficta est, [illegible] sufficit [illegible] si lapis [illegible] gene-
rato Angelo: sed in lapide non potest recipi
tanquam in subiecto actio creatiua Angeli.
[illegible] contra, ut [illegible]: quia illud est prius natura
alio, quod est causa illius, et conditio [illegible] requi-
sita ex parte causae ut illud producat, sed
quod non conuenit lapidi suscepturo Angeli. [illegible]
si quis inferret, non posse Deum producere Angelum
quin prius produceret lapidem, aut lignum, ut
in eorum aliquo reciperetur actio creatiua Angeli.

66 5° denique alij dicunt, [illegible] dicto argumento actio-
nem creatiuam esse ipsam diuinam volitionem, quae
pro modo non indiget subiecto. haec [illegible] solutione
assignando verum [illegible] et sine dubio [illegible]
facit praesenti difficultati; sed quia ita dicunt,
necessitate coguntur concedere actionem creationis iden-
tificari cum diuina volitione neque posse esse actionem
creatiuam diuinam ideo talem [illegible]: quod sicut
sit valde probabile, est tamen valde difficile,
ultimo loco declarandum erit.

67 [illegible]
[illegible] hoc modo [illegible]. Primo [illegible] libro [illegible] aliquando
[illegible], et tamen [illegible] [illegible]:

q aliqd subito phicieu[?] n[?] i g[?]ius nato sua fra-
ctura istam tempus mini. Ad mi[?]: mata 1o
neg[?] i causa aie rationalis, neq[?] requiritur
ex parte causae producentis aiam rationalem tanquam
conditio n[?] requisita. q sine tali conditione
Deus e plenissime sufficiens, et providentia po-
tens ad producend[?] aia[?] rat[?], qd eni aia rationalis
n[?] possit naturalit[?] 1o produci nisi in mata dis-
posita et organisata n[?] efficit mata esse
natura priorem aia rationali; q id solum provenit
ex indigentia ipsius aiae quae producitur: n[?]
vero ex indigentia causae producentis aiam. qd
si propter istam rationem asserimus, mata esse
natura priorem aia rationali, propter eandem poter-
imus dicere aiam esse priorem seipsa. q evidens
sicut aia requirit natura sua produci sine corpore,
qd e vidiculum: q sicut aia n[?] posit naturalit[?]
produci sine mata disposita n[?] eandem sicut
diximus, mata esse natura priorem aia rationali,
nisi aliunde pro vet mata dispositam esse
necessariam ad productionem aiae, ex indigentia
causae producentis aiam: ad quod difficillime
probatur. Propter hanc igitur [?] coguntur
pp[?] dicta sua dicere et aliqui alii in ire. [?] 4o
[?] circa eandem subiti.

Ut intelle[?] satis difficilis, q ponamus in primo
loco observandum i 1o, qd ex forma et materia debent esse
intime unita, et continuata, ut unum dicatur
fore, et aliud dicatur [?]; et hac de causa
ex duabus partibus totum fit, quae inter se phicie[?]

conveniunt mutuo in forma, aut subsistentia: quod videtur sic
illa unio in existat quod [illegible] excel-
lentia. Absurdumque est 2o. quod extrema deberent
mutuo complecti, et perfici inter se iuxta unio-
nem, nec sit subsistentia, et aliud sit forma, ut patet
in verbo divino, quod magis in forma [illegible]
tis naturae humanae, licet intime uniatur, et com-
penetretur cum natura humana: nam ideo dicamus non
aliquem perfici per unionem hypostaticam: extrema
enim mutuo inter se perficiunt, et complent quia
terminus unionis perficit, complet [illegible], etc. 2a;
in eodem utrumque [illegible] se habet posita unione
quaecumque. Si ergo hoc utrumque convenit, sit forma
et subsistentia, videndum igitur, quod non sit [illegible]
illud pro quo, per quod subsistentia constituitur in ratione
talis.

Dicendum existimo, quod ex duobus extre-
mis intime unitis et mutuo ad se perficientibus
illud est subsistentia, quod est per receptiva conunionis
alterius extremi. Per receptivam unionem intel-
ligo per quam, ex qua unio educitur, sive generatur.
Unde materia prima est subsistentia formae substantialis,
quia materia est per receptiva unionis ad formam, forma
vero non est subsistentia quia non est per receptiva unionis
ad materiam. Ex eadem [illegible] substantia subsistentia acci-
dentium; quia ad illa est per receptiva unionis,
quibus accidentia angelica uniuntur cum angelo;
et [illegible] ipso rationali est subsistentia operum [illegible]
tionum propter eandem rationem. hanc sequitur doctor [illegible]
frater Ildefonsus de [illegible] physicorum [illegible]
Ignatius, franciscus [illegible]
nulli [illegible] alii recentiores citati a [illegible]
2o puncto 3o § 1o.

e[st] quid constituit subiectum in esse totius per quod
differt ab aliis: et per hoc receptivum unionis
ad alteram partem differt subiectum ab alia forma
[illegible] materia [illegible]. Dicit [illegible]: q[uo]d subiecti nomine
intelligitur id, ex quo aliquid fit, sive id, ex quo
fit compositum: subiectum enim, ex quo fit aliquid, in [illegible]
accidens, ex quo fit compositum [illegible] a parte [illegible]
aliquid simpliciter [illegible] compositum substantiale; et ideo
[illegible] fieri multi [illegible] composito conveniunt: compositum
fieri, et generari ex subiecto dicitur praecise ex parte
subiecti prout [illegible] a forma per receptivum unionis
ad alteram partem: q[uo]d subiectum in esse subiecti constituitur
per hoc receptivum unionis ad alteram partem. [illegible]
[illegible]: compositum fieri et generari
ex subiecto non petit, adeoque partes compositi generentur
ex subiecto, ut patet in materia [illegible], quae pars est compositi,
et ipsa non potest generari ex se ipsa. Imo potius
[illegible], q[uo]d ex subiecto generetur forma, ut patet in hoc, cuius
anima [illegible] generat [illegible] ex hoc subiecti,
ut constat de [illegible]: q[uo]d compositum generari
ex subiecto dicitur praecise per receptivum unionis;
[illegible] aliud requiratur in composito hoc, ut generari possit praeter unionem: q[uo]d tandem extremum debet esse
subiectum in aliquo composito [illegible] receptivo
unionis medio qua cum altero parte constituit
compositum. Ergo recte nomine subiecti intelligi [illegible] illud
extremum ex quo generatur compositum, [illegible]
[illegible], qui materia [illegible] appellant subiectum
generationis totius, [illegible] subiectum generationis totius et illud
extremum, ex quo fit compositum: q[uo]d nomine subiecti
[illegible] intelligitur illud extremum ex quo
generatur compositum, et constat: q[uo]d [illegible]

obiurbat 1° vocis istas subiti, subiicit quando
materia actum debent intelligi de subiecto eductionis, non aliud ex formatis ait enim Ctas 2°
de generatione: Pati et suscipere materiae est suscipere
in potentia de subiecto eductionis respectu eius formae
si tuidi(?) [illegible] subiecto eductionis per generationes naturales
quae accipi debent de subiecto receptivo unionis ad
formam; neque aliud in aliquo possunt intelligi.

71 Dr 2° nostra resolutio quod aptum est illud esse subiectum
ad recipiendum, sicut id, quod recipit, et id, quod recipit
dicitur saltem potentia receptiva unionis ad alteram partem:
ergo subiectum in esse talis dicit essentialiter potentiam
receptivam unionis ad alteram partem. Probatur: quod
non in eo extremo, quod recipit non dicit saltem potentiam receptivam
unionis ad alteram partem, non poterit
ex illo generari compositum, quod patet ex quo non potest
generari compositum si est subiectum; subiectum enim in potentia
talis est potentia ex quo generatur compositum, ut supra
declaratum est: ergo id quod recipit dicit essentialiter
saltem potentiam receptivam unionis ad alteram partem.
Declaratur igitur, illa pars est subiectum, quae in
composito fuerit potentia ex qua generatur compositum; illa
vero ad hoc ut compositum generetur non sit quaecumque
generatio etc. partium, quae sunt sit, quod unio
generetur inde est, quod pars illa ex qua generatur
compositum debeat esse saltem potentia receptiva unionis
suae ad alteram partem. Ad extremum

72 respondet quo nihil ex subiecti. 1° subiectum, quod
dividi a philosophis in subiectum informationis
et inhaesionis. Subiectum informationis est, quod
recipit formam substantialem et materiam [illegible].

subtm informationis e, qd recipit formam accidentalem, ut materia 1a calorem, et Angelus intellectionem. Dividitur 2o in subtm mere informationis, et sustentationis. Subtm mere informationis e, qd recipit formam, quae potest naturaliter existere sine tali subto: ita materia 1a recipit aquam, quae in sui productione potest existere sine materia. Subtm sustentationis e, qd recipit formam aliam, quae non potest naturaliter existere sine tali subto: sic materia 1a recipit formam equinam, quae in sui productione dependet a materia, et non potest naturaliter existere sine illa. § 5o obiic.

§ 5o obiic.

Obiicies 1o. contra, qd aliquod existimus componere actualiter compositum tanquam subtm, et non recipiat actualiter unionem: ergo qd aliquod existimus possit componere compositum tanquam subtm non debet in sua receptiva unione ad alteram compartem. Ans constat: quia si unio producatur per creationem, subtm eodem modo componeret; et tamen unionem non recipit [illegible]: ergo si componat actualiter tanquam subtm non petit essentialiter recipere actualiter unionem, nec ut possit componere tanquam subtm petat essentialiter posse recipere unionem. Confirmatur 1o: casu quo producatur a Deo unio informationis, quae essentia sua petat produci independenter a subto, subtm non habebit potentiam receptivam eiusmodi unionis; et tamen posset tanquam subtm cum illo constituere compositum: ergo ad rationem subti non requiritur talis potentia. Confirmatur 2o: [illegible] a subto etiam potentia receptiva unionis: a potentia receptiva unionis in constitutione subti prout [illegible].

74 Ad illud respondeo quod antecedens conceditur, et consequens negatur: quia licet materia aliquid componat actualiter compositum tanquam subiectum, sine actuali receptione unionis: quia ratio subiecti non consistit in actuali receptione unionis, sed in potentia unionis receptiva: et sic materia actualiter subiectum esse [illegible] unionem, et habere potentiam illam recipiendi: ideo quia eodem subiecto componit, eo quod [illegible] materia, et aliud est quod subiectum actualiter [illegible] ut subiectum, et aliud longe diversum, quod actualiter sit subiectum [illegible] informatum, quia sic [illegible] actualiter [illegible] actualiter subiectum [illegible] subiectum est de essentia materiae [illegible], quod [illegible] potest [illegible]; certum non est de essentia materiae [illegible], quod actualiter [illegible] ut subiectum per receptionem [illegible] in [illegible] declarandum [illegible] ad [illegible] confirmationem [illegible] materiae, [illegible] materiae: quia [illegible] subiecti sit potentia receptiva unionis ut constat ex probationibus nostris [illegible] subiectum, quod talis sit, et [illegible] [illegible] confirmatio in qualibet [illegible] ex [illegible] [illegible] subiecti in [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] prioris [illegible] subiecti, [illegible] talis [illegible] et tamen [illegible] subiecti [illegible] compositum: [illegible] quod [illegible] [illegible], quia sua [illegible] probabunt [illegible] propter rationes, quibus ipsi [illegible] essentiae [illegible] habentem illam prioritatem [illegible] respondemus. Ad [illegible] confirmationem negando [illegible], cum nulla efficacia [illegible] potest [illegible] in [illegible] nostro.

Obiicies [illegible]

75 [illegible] quod [illegible] [illegible] materiae [illegible] [illegible]

receptiuo in casu altera, quo casu esset receptiua

secundum duo. Sic quod neutra esset sub-

iectum et neutra esset forma. Dico quod in una casu esset

subiectum et neutra esset forma: in utroque receptiua.

[illegible] etiam nostra doctrina, ex aqua et igne fieri.

Quod neutra esset forma dicitur, quia ratio formae non potest

[illegible] materia, quae essentialiter subiectum. Quod

neutra esset subiectum [illegible]: ut in alio casu esset subiectum

[illegible], quod alterum casum esset forma; subiectum

tamen in ordine ad formam, et neutra esset forma: quod

neutra esset subiectum. Quod vero altera casu esset sub-

iectum et altera esset forma patet: quia talis materia illa in

qua recipitur unio esset subiectum in composito, in

quo una pars est subiectum, altera pars est forma: quod in prae-

senti hypothesi altera pars esset subiectum, et altera

esset forma. Ad argumentum dicendo possibile [illegible],

et aeris, utramque materiam fore subiectum: quia utraque

esset pro receptiva unionis absolutae [illegible] partis

ad [illegible] subiecti [illegible] quod

[illegible] subiectum [illegible] extrema [illegible]

subiectum ut in ante diximus. Licet enim subiectum

sit in ordine ad formam, non tamen [illegible] forma, ut

[illegible] in aliquo

composito aliqua pars sit subiectum et altera non sit forma

[illegible] videlicet tunc subiectum [illegible]

subiectum [illegible] partis. [illegible]

[illegible] ex duplici materia [illegible] compositione, ex

duplici parte [illegible] quae extrema

[illegible] in mutuo inter se [illegible] una materia non

[illegible] materiam, vel [illegible] 76

[illegible] instantia [illegible] in hypothesi, [illegible] duas

[illegible] et [illegible] anima [illegible] unirent inter se

per unionem receptam in eam, altera (q in aia ho-
minis non repugnat esse subiectum, neque forma nec subiect-
formis, quod in secundis et nihil prohibet aiam hois
esse prima perceptiva unionis ad alteram partem:
q ratio subiecti consistit in modo perceptiva unionis
ad alteram partem: ad aiam hois convenit ferri ali-
equinae partis: quia aia hois esset prima perceptiva uni-
onis ad alteram partem: prima perceptiva uni-
onis ad alteram partem non est forma: q est. ergo negat
esse subiectum ais equinae. Dicis q si aia hois esset
subiectum ais equinae, aia hois esset materia prima, q
hoc est impossibile: q ad sit subiectum ais equinae est impossibile.
illatio materiae prima: q esset 2m subiectum formae substantia-
lis, i aia equina: et esset materia 1a. impossibile q eam
rationabiliter esse materiam 2m: q materia 1a non perceptiva est in
subiecto; aia vero rationalis est perceptiva in suo [illegible] pro-
priae unionem omnium informationum: q impossibile est aiam
hois esse materiam 1am. Dico secundo possibilem hic posse-
sse ut animas aia hois fuerit subiectum ais equinae.
ad huius doctrinae impugnationem nego consequentiam et
rationem probationis negamus: q licet aia hois esset
subiectum ais equinae, non esset 2m subiectum illius; quod inco-
ntinet necessarium, ut aia rationalis esset materia 1a: nam
de essentia materiae 1ae non est precise esse subiectum formae subs-
tantialis, sed esse primum subiectum; quocumque modo aia hois non
esset primum subiectum ais equinae licet, q aia hois po-
tius nata sit recipi in subiecto; 1a q subiectum in nullo
alio potest recipi: igitur aia hois in predicta hipo-
tesi esset forma, et subiectum respectu diversorum: est
subiectum ais equinae, una actualiter [illegible], et esset
forma respectu materiae 1ae, in qua potest naturaliter
recipi. ac nihil absurdi continet; sicut nihil ab-
surdi est in eo, quod eadem forma sit forma materiae 2ae

et nostra etiam operatione. Nota 4°. Compositum ex (77)
duabus partibus nostrae distinctis, quarum neutra est
per se receptiva unionis, et quarum unio petit pro-
duci per creationem, esse compositum ex nihilo et sic
creatum nullo subiecto, quia habet per se receptiva uni-
onis (quae ad hoc sufficit) requirit ut per se re-
ceptiva unionis. Maior est [illegible]
[illegible] negando maiorem, quia [illegible]
nostra [illegible] manifestam repugnantiam [illegible]
distinctam ad aliquod extremum sit subiectum [illegible] per se
receptiva unionis ad aliud extremum. Ergo compositum
illud [illegible] creari
[illegible], licet compositum ex nihilo [illegible] per se
receptiva unionis, quae essentialiter requiritur ad
[illegible] §. 6. propositionem maiorem declarant.

Explicata essentia maioris propositionis, [illegible] (78)
[illegible] declaramus. 1° [illegible] in generabilibus et incorrup-
tibilibus, generari et corrumpi in [illegible] sunt
generationes et corruptiones [illegible], [illegible]
modo [illegible] producatur [illegible]. [illegible]
[illegible] dicimus Angelos generari et [illegible]
corrumpi. Et in hoc [illegible] maior est generabilis
et corruptibilis a Deo, [illegible] ab aliquo agente
creato [illegible] generari-
bilis et corruptibilis a Deo, quia potest producere [illegible]
[illegible]; [illegible] creatum [illegible] ex-
[illegible] posset a [illegible]
[illegible] voluntarie [illegible]

exigente summo dominio, quod Deus exercet erga
creaturas. et ingenerabilis, et incorruptibilis
ab agente creato de facto existente. Probatur
aliquis creatus de facto existens potuit producere
materiam primam: ergo materia prima potuit produci per creationem;
et nullus agens creatus de facto creat. neque vero
agens creatus potuit de facto destruere materiam primam: quia
nullus agens creatus de facto destruit eam, [illegible] omne
producendo [illegible] in operationibus, ut
ab experientia constat; neque etiam [illegible] potuit produ-
cere formam in signo nisi destruat formam signi;
neque signum destruit formam signi nisi producat
aliam, et ideo [illegible] generatio unius et corr-
uptio alterius; et nulla forma datur in partibus
eius materia prima: quia materia capax est eius [illegible]
adeo quod in dicendo: aliquis agens de facto
potest destruere materiam primam. Adde quod nihil potest
produci nisi per generationem ab agente creato,
et nihil potest destrui nisi per corruptionem, aut
annihilationem. Ergo quo modo materia prima
est ingenerabilis, et indestructibilis, ab agente
creato: Quaeres. Sumpta generatione et corrupti-
one [illegible] propria et stricta proinde sumit
in praesenti [illegible] generari [illegible] divini [illegible]
[illegible] generata [illegible] fit [illegible]
[illegible] potuit nisi [illegible] subiecto praeexi-
stente corrumpi [illegible] eiusdem [illegible] dependet.
[illegible] in hoc sensu dicit Philosophus, materiam
esse ingenerabilem, et incorruptibilem, et merito;
[illegible] dumtaxat [illegible], quod potest produci
[illegible] materia prima [illegible]
[illegible] materia prima non generabilis [illegible]

Dico 2m. Ad 2m: q̃ lz diffa subti non possit p-
duci divisim ab actio; aliquando tamen dñ; materia
1a è partialis lz diffa subti: ergo. ad quam inde è in-
corruptibilis; q̃ lz subti non possit durare divisim
ab subto; illud enim dependet non posse durare dep
ente subto, q̃d dependet a subto non posse pduci; forma
sola non possit pduci dependent a subto: ergo.
Dices: 80
q̃ non est distinctiva materia lz ex generabilis, et corru-
ptibilis: q̃ materia 1a è generabilis et corruptibilis
ex se: q̃ repugnare dependet divisim, et adu-
ente, q̃d sit per destructionem, et productionem unio-
nis. Dico: ut aliquid totum dicatur, aut corr-
umpatur satis q̃d generet, aut deleat per unio, ut
habetur in hoc qui è generabilis, et corruptibilis,
licet sola unio sit generabilis et corruptibilis,
Ad 2m respondeo, distinguendo conseq.: q̃ materia 1a è
generabilis, et corruptibilis denominative, concedo
conseq.: è generabilis, et corruptibilis aliud distinctive,
nego conseq. Stat solutio in hoc, quia dicitur,
quid distinctive est generat, aut ingenerat materia, negatur
etiam; denominative vero dicitur generari: q̃ unio, q̃ pter
partem, ubi dicitur unio generat sibi q̃. materia potentia-
liter: non potest dici distinctiva, et communis denominatio-
ne: q̃ generari unionem, quibus stant, ipso tamen
materia pro ipsa, correlationem, et quia distinctive non di-
citur generari, neque corrumpi: ponit in responsione,
materia ex ut in generatione, et in corruptione, in ratione
materiae; et esse correlative, et generabile in ratione forma:
sic est licet aliquid distinctiva non sit tamen
in ratione materiae, sed in ratione forma.
Respondetur 81
materia 2a è, q̃d sit eterna, quatenus scilicet similiter

ponatur in rebus nullis agens naturale creatum prim
habet illud distrahendi, aut impediendi, seu
conservationem à Deo immediate provenientem, neque
ulterius poterit exigere, quod Deus velit, ad illius
conservationem, quae omnia stant.

82 3.a Proprietas materiae
est, quantitatem habere: quae quidem est proprietas materiae
duntaxat corporeae; non vero materiae pertinentis ad corpo-
rea et spiritualia; si enim possibilis sit materia spiritualis,
illa nullam habebit connexionem, aut determinati-
onem ad quantitatem. Haec enim quantitas, si solum materia,
efficienter producitur ab ipsa materia, ut docuit eximius
Doctor in metaphysica disp. 13. sect. 4a. et in eodem sensu
nostrorum doctorum dominus Thomistas, quibus accedit
doctor Sanctus Thomas 2o in sententiarum dist. 149. de nomine
etc.: quod quaecumque entia producit ipse suas passiones,
a quibus discernendis materia 1o. consistit: quoniam
producit suam praesentiam localem, et durationem, si forte
haec sit accidentia realiter à materia distincta.

83 Dicitur 1o ex
parte 3o, nullum dari efficax argumentum, unde probetur ne-
cessitas materiae ad quantitatem: quod materia producere
suam quantitatem. 2o: quod materia sit pura potentia: quod non producit
quantitatem, non enim est pura potentia, quae habet proprietatem
productivam quantitatis. 2o ad 1um, satis esse
activitatem materiae in quantitatem arguere, ab similitudine,
a paritate activitatis aliarum generarum in suas
passiones; et a paritate activitatis, quae materiae
conceditur in suam praesentiam localem, quando illa ponitur
realiter à materia distincta. Ad 2um dicendum: quoniam
pro ingenio scholastici, concedamus in genere
accidentali, negamus. Ideo, materia 1o non habet ac-
tum subsistentiae per hominem; quod huic necessario cum substantiali,

potius tamen in alio genere actus habere, de quo in propo
sito erit sermo. Ex 2° dicitur pro receptiva materiae
et 1° statim materia 1a pars videtur formas media potentia
talis super addita.

Sed nulli ex antiquioribus apud Zimaras in me- 84
taphisica c. 1. 7 et 8 q. 3 asserebant materiam
suscipere formas substantiales medio potentia ut ergo
a materia et ipsi super addita, et alii e contra docent
materiam 1a se ipsa immediate et per potentiam realiter distinctam
in dicta recipere formas, quae est opinio Johannis ...
et dicto thema et in dicit potius ... 1°
physicorum c. 2° q. 10.

Ante omnia tamen ut res diffinias 85
dicendum est pro receptiva materiae duplicem proxi-
mam, et aliam remotam. potentia proxima, quae etiam dicitur
absoluta, cum nullum ... requisitum, neque ullum habet
impedimentum, ut reducatur in actum; potentia remota, quae
tamen est, cum deest aliquod requisitum, aut habet ali-
quod impedimentum ad actum quia quaerimus ex ...
... potentia ..., quod denominatur potentia receptiva
est ...; differunt tamen inter se ... denomi-
nationes; nam sive denominationis potentia proxima est
positio omnium requisitorum et defectus cuiuslibet impedi-
menti, et in potentia remota est carentia alicuius impe-
dimenti, aut defectus alicuius requisiti.
Dicendum 1°. 86

potentia remoto materiae ad recipiendam formam talis identitatis cum materia, et conveniunt materia 1a. non recipit formam mediante potentia talis super addita. Dices 2o: quod nullum est fundamentum admittendi cuiusmodi potentiam super additam; quia materia non recipit formam mediante potentia super addita. Confirmatur exemplo, quod sine fundamento dicitur materia resoluta esse in subiectis consequentiam ad receptionem formarum, et amplius constabit ex contrarijs aliquorum solutione. Dicitur 2o: quod potentia super addita, quae accidens, si subiectum esse debet, recipit immediate immaterialem; [illegible] mediante alia potentia super addita. Si igitur quemadmodum materia recipit immediate potentiam super additam, itaque immediate recipit formam; non est ratio cur unam potentiam super additam requirit aliam potentiam super additam, quod est procedere in infinitum. Confirmatur potentia talis super addita necessario debet esse accidens, nullum [illegible]: et non dari potentiam talis super additam. Ex ratione, quia et in primis non potest esse accidens. 1o quod nullum fundamentum ad admittendum accidens esse subiectum receptivum ratione. 1o a exemplo in [illegible], nullum compositum esse substantiale quod dicere tenemur. Dicitur illatio: compositum substantiale non constituitur ex aliqua parte accidentali [illegible], sed omnia composita constituuntur ex aliqua ex potentia illa accidentali [illegible] receptiva, quia omnia etiam composita constituuntur ita essent accidentia omnia, et contra nullum compositum esset substantiale. Dicitur tertio potentia super addita non videtur. 1o: quod potentia illa super addita recipit immediate formam, quamvis ipsa sit potentia alia super addita ne in infinitum procedamus: sic ergo materia 1a recipit immediate formam. 2o quod materia 1a recipit, et immediate recipit potentiam illam subiectam super additam, ne in infinitum procedamus: sic etiam recipere immediate recipere formam. [illegible]

Dicendum 2o. potentia proxima materiae ad recipiendam formam talis identitatis cum materia. 1o. Dicitur facile: quod potentia proxima materiae 1a est [illegible]

-tz pot remota mater est; & pot remota potest dici
tantum materia: a pot proxima potest dici tantum materia,
materia dicitur etiam & sic, & per eam distinguntur in ea diversa
potentiae, aut modo habet requisita omnia, ita ut nulla
sit causa, vel impedimentum ad actum; aut nondum
habet illam universalia: & materia, aut nunquam
sit requisita vel ig ... , aut solum habet non
requisita ad ... , & pot habens omnia requi-
sita i proxima, & quae non habet omnia requisita remota.
... pot proxima ... potest esse pot remota.

Dicitur.

Materia quamvis sit ex se indifferens ad hanc vel aliam
formam recipiendam: ita ut recipiat unam potius quam aliam
debet determinari ab agente, ut sit pot ad unam
& non ad aliam: & apta potest supra dictio. Confirmatur
1°: ante quam materia habeat formam in pot ad illam.
& quando illam habet non ita in pot: & pot mater
... contitatem contingens ad ... & ab ... contin-
gentem accidentem ... materia quando hab
... non habet pot ad aliam, ... ad formam com-
... pot materia ad has ... potest separari
a materia, & ... aliquando. ... a
... : & ad materiam dicitur
... potius formam quam aliam ...
sufficientem a diversitate dispositionum requisita
... diversitate formarum. & ... in differentia
... receptivas ... : ita ut recipiat
unam ... determinari ... ad ...
... ad ... dicunt ...
... ad materia sit in pot ad formam ...
... habeat pot ad formam ... pot ...
... materia ... privationem ... .
...

in mat'a ante form. s' e'tiam quando illam accidentalit'
recipit, nec tamen potentia recipere actualiter form-
am, potentia ad illam recipiendam; et consequenter forma quan-
do recipitur in mat'a recipitur totaliter in distinctis po-
tentiis receptiva mat'æ, et illam perficit, et consequenter plur. ad
conf. confirmationem medio sancti quo ad utramque par-
tem. q. potentia mat'æ caret ab eadem forma, tamen
est veritas potentia mat'æ; ac proinde mat'a extrema
mat'a extendit se potentia ad eam form. Dico 2°.

89 causa efficiens creata producit suum effectum mediante
potentia accidentali realiter super addita: et causa
receptiva recipit suas formas mediante potentia realiter
super addita. Probatur 1°. quia ut h. apud omnes
est potentia est accidens a realitate; et mat'a n' qualit-
tas; ergo n' e' potentia ad recipiendas formas, et consequenter
potentia realiter super addita. Probatur 2°. nam mat'a
1° recipit formas accidentales, mediante potentia realiter
distincta, ut ad haec quantitate: ergo etiam recipit formas
substantiales mediante potentia realiter distincta. R° negando
ans, q. d' e' omnino falsum ut in libro 2° latius declarabo.
Unus posse etiam respondere omisso ante, negando
cons. disparitas e' q. ideo causa efficiens creata
operatur mediante potentia super addita q. operan-
di sine potentia super addita e' ideo magna perfe-
ctio extrinsecam apud tistas, ut ideo Deo soli
sit conveniens; ac proinde nulli causæ creatæ conceden-
da, etiamque recipere n' perfectio, s' imperfectio:
et consequenter licet mat'a concedatur, quod recipiat im-
mediate et se ipsa sine potentia realiter super addita, nulli
illi conceditur, quod sit per perfectionem solius Dei, propter
quas asserendum, tamen creatum efficientem non virtu-
te unius substantialis, sine ea suo operatione.

8

ac p[ro]inde possibili [illegible] ex hoc capite poo [illegible] p[ro]p[ri]e [illegible], [illegible] idq[ue] [illegible] materiae 1ae, q[uod] [illegible] positivae [illegible] [illegible] illos accidentis superaddita [illegible] [illegible], ut supra [illegible] ex 80. a. [illegible] [illegible] [illegible] omitto [illegible] ex [illegible] accidenti. § [illegible] [illegible] circa receptivum materiae 1ae.

§ 2us

De nullis quaestionibus circa receptivum materiae 1ae.

9o

Quaestio 1a. Utrum receptivum materiae 1ae [illegible] [illegible] [illegible] materia 1a. [illegible] 2o [illegible]: [illegible] materia 1a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] receptiva [illegible] [illegible] [illegible] definitionem: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] definibiles per [illegible] definitiones [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] ex [illegible] in logica [illegible]: [illegible] receptivum materiae 1ae [illegible] [illegible] per [illegible] materia 1a. [illegible] [illegible] difficultas [illegible]: q[uod] materia 1a e[st] [illegible] metaphisicus, et receptivum e[st] pars metaphisica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n[on] e[st] definibilis per definitionem [illegible]: [illegible] receptiva [illegible] [illegible] [illegible] materia 1a [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] metaphisica [illegible] [illegible]

per defin. totius spei. unde Scot. distin. for-
malis manet a parte rei ut in conceptibus ipsius etc. in ... ...
ob in cilicio.

91 Crescit 2°. unus per ipsum receptum forma-
liter 1° sit adaequabilis infinitates formalitatis unius
2° posse in praedicto receptiva mater et aequi plures
formalitates pro diversitate fortiori quas potest recipe-
re i.e. expressio diversitatem hic scriptorem 15 et ho-
dit certe extrinsecus. Ad: a per receptivo
speciei significat ea definitionis et distinctio definita ab ea
quae est definitio per receptiva speciei. i per has
te in praedicto receptiva mater distinguant plures for-
malitates: q.d. mir est ...; tum minus
varia e mas: ... ex per receptiva, et
formalitates, si definitur per definitionem, quo
definitur e diversitas l ex eadem per receptivo, etc.
hoc.

92 Ubi observandum i. per dictas formalitates
non se adaequate per aequalibus: Secundo
sint mutuo excludere ex natura. cuius ratio:
e: q. illas formalitates se mutuo per non excludunt
quamvis aliquae possint intelligi sine altera. ita
ut habent possibilia formalitates per receptiva
quas dant formata: & possumus intelligere per
receptiva eius esse eo, quod intelligamus per
receptivum speciei: q. praedicta formalitates se
mutuo possunt excludunt per terminos: formalitas
in dicta dicitur explicari in ordine ad non adaequatas
explicat formalitas includens; & hoc de cavo ...
tris hoc includit ... animal. Quidditas hoc
explicat in ordine ad superiores in ordine
ad quas exigit explicat hoc: ut formalitates receptae
sunt ab ... explicantur ad con... ..., i divisio q.k.

Dices. vox receptiva sit
subiectalis et differentia ultimo [illegible] est: ita ipse vox
receptiva manet lex et indivisibilis in plures forma-
litates, aliis partes, et consequenter: quod differentias
omnino simplex perfectiorem quam divisibiles
et compositam. Confirmatur 1°: differentia ultima debet
esse unicus gradus; sed vox receptiva divisibiles
in plures formalitates et unius gradus: ergo vox recep-
tiva non est divisibilis in plures formalitates. Confirmatur 2°.
et quod vox receptiva sit divisibilis in plures forma-
litates infinitas et divisibilis in infinitas; poterit
enim accipere infinitas formas; et implicat vox divisibilis
in infinitas formalitates: [illegible] ... : quia talis
vox divisibilis esset infinite perfecta; haberet
enim infinitas perfectiones. si quidem aliquid habet illarum
formalitatum perfectionem ad [illegible]. Concedendo ratio-
cinium ad [illegible] nego, nam primus quoniam, quod est omnino solum
non sit debito perfectius, tale potius producere
plures rationes quae non potius divinitate
omnium producere. et sic differentia omnino simplex
perfectior sit, quam divisibilis et composita ad
productionem in ordine, cum enim omnibus vilissimo, et
imperfectissimo concedenda sit perfectissima
differentia quare 2° omitto ante Concedendo [illegible]:
ad 1am confirmationem, nego [illegible], aut esse solum
ex dictis in logica. n. 8. 83. ubi diximus
posse differentias admittere compositionem formalitatum
[illegible], [illegible] quodlibet divisibile [illegible] aliis
[illegible]. [illegible] ad 2am confirmationem, omissa
[illegible], nego [illegible], ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mi-
nime [illegible] infinita perfectio; [illegible]
infinite perfectam in [illegible], [illegible] habeat [illegible]

in finitas perfectiones in eo, neque quod habeat aliquid perfectionis receptivae, ad nullam habeat imperfectionem, illa a parte receptivae habens infinitas imperfectiones, non sibi oritur infinitas illius entitatis aliquo imperfectio.

94 Quaeres 3°: utrum in materia de facto existente ponantur plures rationes distinctae receptivae formarum, et materiae, ex natura rei ante omnem intellectus operationem, et an ita in duo receptiva distinguantur inter se ratione in aliqua entitate debeant distingui, talis receptiva realiter identificantur cum huiusmodi entitate; seu materia de facto existente quod identice posset receptivae formarum, et immateriae; an in materia de facto existente, quod ponantur actu plures rationes receptivae formarum et immateriae. Cum legitimae non excedo statim, quod materia 1a exigit et concomitanti ipsam immateriae receptivae formam, ut s. cum dicimus materiam patet in hoc, neque distinguimus pluralitatem modali: quod huiusmodi perfectiones et gradus reperiuntur in hoc; et 3° vero in Deo non distinguibiles perfectiones animal et rationale, quod in Deo reperiuntur huiusmodi perfectiones, et gradus distinctione: quod intellectus ponit in obiecto gradum, quod gradus realiter reperiatur in obiecto per identitatem inter se, et in obiecto denominando existentiae eiusdem.

95 Dicimus ex sententia materia de facto existens non habet perfectionem, quibus habentibus duplici entitati quarum altera erit a parte immateriae receptiva formae substantialis, alteraque a parte materiae tantum receptiva: in hoc ratio, ut in materia de facto existente ponantur distinctae perfectiones, ex parte receptivae materiae, et immateriae, ut illis distinguatur

entitas sit divisibilis per rationem in plures formalitates ratio-
nis, quod sit comparabilis ad diversos terminos: sed in materia
de facto existente possunt per rationem distingui primo mate-
ria et immateria. Respondeo distinguendo maiorem: materia de facto
existens habet formaliter perfectionem equivalentem du-
plici entitati, nego maiorem: habet eminenter, omitto
maiorem. Id est materia non habet, neque realiter, neque formaliter
primo immateria, receptiva formarum; dicitur tamen illa habere
eminenter quatenus primo immateria, quia habet perfectio-
nem, quam primo materia, quia non habet. Et confirmatur: quidem
quo quidem possunt probari, in Deo sunt distinguibiles per ra-
tionem conceptus equini, et hominis: quia Deus habet perfectio-
nem equivalentem homini, et equino, et est comparabilis cum
illis. Quod si in Deo non possunt per rationem distinguendi ...
modi conceptus, ideo est, quia non reperitur in Deo conceptus
hominis, aut equini realiter, aut formaliter; in eo enim Deus est homo
aut equus, sed reperitur solum eminenter, quatenus in dilecto
perfectionem equini et hominis, dant in Deo, sine illa
imperfectione.

Dubitabis in materia de facto existente
an distinguibilis per rationem sit conceptus: primo ad recipien-
dum formas; primo immateria ad recipiendum formas, et illius
conceptus prior est conceptu primo materie; et prius est conceptus 96
primo immateriae. Respondeo affirmative: quilibet conceptus primo receptivus
sit conceptus primo materie, et immaterie; sed conceptus ille prior
quam conceptus primo immateriae; probatur. Respondeo de ecce materie negando
minorem. Ad probationem dico, quamvis licet primo esse realiter materia, vel
immateria: formaliter tamen non esse materia, neque immateria,
quia non decipit cum finito in se ut materia, aut immateria: ille
sed conceptus prior non est conceptus primo materie, sed primo abstra-
hentis a materia et immateria: ita conceptus animalis abstra-
git formaliter a albo, et non albo, licet realiter sit

albus aut non albus. Est 3ª antequam ingressio generis materia primi sit pura potentia an non 3ª.

An et in quo perfecte materia prima sit pura potentia

97 Haec quaestio instituitur propter textus qui communiter dicunt, materiam esse in pura potentia, et cum in potentia illa maxime nudam constituentes. Ad cuius resolutionem observandum est quod pura potentia si sumatur in potentia dicitur illud, quod excludit omnem actum potentiae, et actus ei quomodolibet (?), et cuilibet potentiae quo respondet suus actus, sicut cuilibet actui correspondet sua potentia; et convertitur, quod nullum habet actum in pura potentia ad illum, et dicitur, quod nihil habet potentiae seu potentialitatis actu puri. In praesenti triplex potentia potest considerari in ordine ad triplicem actum. Talis est potentia metaphysica, sive logica, qua praedicatum genericum potest esse intra aliquam speciem, cui correspondet tanquam actus differentia contrahens, in cuius praedicatum genericum determinatur ad determinatam speciem. 2ª potentia est entitativa, in cuius (?) dicitur potens existere cui correspondet actus entitativus, qui est ipsa existentia. 3ª est potentia receptiva seu passiva, ratione cuius res dicitur potens recipere formam, cui correspondet tanquam actus forma ipsa, quia quaelibet est actus informativus potentiae receptivae. Possent hic etiam addere potentia productiva, illam tamen omittimus, quia huius loci non est. §1ª Quaestionis resolutio.

§1ª Quaestionis resolutio.

9 Dicendum est 1º materiam primam esse puram potentiam receptivam, seu in genere receptivo. Ex isto omnes qui negent (?) [illegible].

neque quod materia prima sit pura potentia in genere receptivo
nihil aliud est, nisi quod materia quod sit forma substantialis,
neque includat in sua entitate formam substantialem: sed ma-
teria prima non est forma substantialis, neque includit in sua
entitate formam substantialem: ergo est pura potentia in genere recep-
tivo. Minor patet: quia [illegible] substantia non est forma substantialis,
neque in sua entitate includit formam substantialem, ut
est manifestum; sed materia prima est huiusmodi substantia, ergo. Dicendum 99

2° Dico materia prima non est pura potentia metaphisica sive in
genere metaphisico. Haec etiam conclusio est indubitanda om-
nibus, et vehementer miror aliquos authores exti-
tisse, qui illam negaverint. Dico et probatur conclusio
quod materia prima non sit pura potentia in genere metaphisico
est, quod materia ex se, et independenter a forma habeat actum
metaphisicum; sed materia prima ex se, et independenter a forma ha-
bet actum metaphisicum: ergo. Consequentia constat per se.
Minor. Probatur minor: materia prima ex se et independenter a forma ha-
bet propriam differentiam essentialem, in qua definitur
in [illegible] entitates in [illegible], et [illegible] substantia[illegible]
lis: ergo ex se, et independenter a forma habet actum metaph-
sicum. Consequentia probatur 1°: si materia prima ex se, et independenter
a forma non haberet actum metaphisicum esset indefinibilis
per genus et differentiam; sed materia prima ex se, et independenter
a forma definibilis est per genus, et differentiam: ergo materia
prima ex se, et independenter a forma habet actum metaphisicum;
et consequenter non est in pura potentia metaphisica. Maior patet:
quia ens quod non haberet essentialem differentiam per quam definiatur
est indefinibile per genus, et differentiam; sed materia esset
pura potentia metaphisica non habet differentiam essentialem:
ergo [illegible] vero materia prima est definibilis per genus,
et differentiam constat ex definitione materiae traditam [illegible]

supra n° 51. contra frad D°: implicat, ad aliquid habeatur per metaphisicam ad aliam metaphisicam et illud quod habeatur non per metaphisica identitate cum actu metaphisico; haec enim identitas est identitas rei secum ipsa; et materia non est per metaphisicam: ergo.

Dicendum 3°. materia 1a non est prima per entitativo 100 sed de ingenere entitativo, haec doctrina magis contraversa est inter aliquos; ea quae negant ex tuis asserentibus materiam non habere existentiam propriam, et existere per existentiam formae. illam defendunt communiter doctores cum Scoto in 2° distinctione 12 q° 1a, et 2a apud Mediinero de 3° ex 1° et doctores de nostra societate, unico excepto Dc Chlbertino in consolariis de 1° de praementis sabre q° 3a urtutis Deinado l° 1° phisicorum de 1a n° 38. cuiusque veris sima existimamus. Efficax ratio est quia disuntio ab identitate essentiae et existentiae in humanis modis. essentia, et existentia materiae ut poli identitate. si materia 1a habet entiam distincta obiunctio formae; ergo habet existentiam distinctam ab existentia formae: hoc tamen arguto in praesenti non sufficit propter tales negantes identitatem inter essentiam et existentiam rei creatae: quare omissa ratione adeo inter essentiam et existentiam materiae, aliter probandum est materiam 1a non existere per existentiam formae, sed per aliam existentiam sibi propriam.

101 Et quidem Dc V., materia 1a praecedit primitatem naturae ad formam materialem quae in illam egreditur; et ad illam praecedit positive existens; sed probari non potest existentiam per existentiam formae: ergo per existentiam sibi propriam; in hoc sicut horum est ubi argumenti.

coa pecti in fiet ; mis sunta con̄ dicet: g ci
in co ppioni nat ñ ex dsto fra ñ potest mata
precedere positive existentiq tinc existentiq fas solū
existat per existentiq ñ dum in co pnioni exis-
tenet. Mat quo ad pxiorem partem manifesta
ē. Mata 1° ē causa materialis fre equini, et
ex ipsa mat educit fra equini. Prob. g quo ad poste
riorem: causa phisica in priori nat ad suum effectum
debet esse pxime potens causare suum effectum et nemo
pxime potens, nisi in eo priori precedat positive
existens: mata 1° ē causa phisica fre materialis
equini, et in priori nat ad illā ē pxime potens illa
causare materialit: g in illo priori precedat ad
illā positive existens. q̄d causa phisica in priori
nat ad effectum sit pxime potens illum causare
ē manifestum, si enim aliquando causa ē pxime po-
tens maxime in illo priori. Q. vero causa
ñ sit pxime potens nisi in eo priori precedat posi-
tive existens et extra evidens ... et pr. qd p
aliquo signo intelligit existens pro signo nihil
ē; sed nihil ñ ē pxime potens causare effectum:
g illa.

Ad̄ sit 1° huic argumento satis esse ut mata 103
causet materialit fra, q̄d existat in eod instanti
reali, in quo existit fra. licet in priori nat prae-
scindat ab existentia. Pro ista solutione ē 1°: q in
eo priori mata ñ potest praescindere a sua pxima
ad causandu fra materiali: sed pot pxima caus
in eo claudit essentialiter existentiq causae: g pro eo
priori ñ praescindit mata ab existentia. Pro 2°:
si quo existentia mat cu fra in eod instanti reali
sufficit ad ponendā prioritatem nat in o utranque

i albedo cum, cursus qui existunt. manifestanti tali, et nemini est pluris notum.

103 Ad 2^m

pro proxima causa efficientis includere eminentiam existentiae causae. Quaero pro proxima causa materialis, et communiter causa materialis intelligitur proxime potens causare materialiter, itaque si in priori naturae non precedat positive existens: quia causa materialis in quantum causa in genere pro se subiecti, et de ratione pro se subiecti est causare per potentialitatem, potentialitas autem excludit actum, ideo communiter talis per se excludit actum existendi.

Contra istam solutionem est tam repugnat, quod causa materialis in genere pro principio actu quod in actu existat, quam quod causa efficiens in genere efficientis aliquid efficiat, quin actu existat; sed causa efficiens ex ratione talis exigit essentialiter pro priori naturae existentiam: ergo similiter causa materialis. Maior probatur 1°: quia implicat actu recipere aliud, id quod actu nihil est, alioquin materia, quae non dicitur existere, esset calida et frigida quod auditu non est auditum. Probatur 2°: quia causa materialis causans in ratione pro communicatione etiam in ratione causae cum causa efficienti, ut ex doctrina divi Thomae docet Ferraria 1° 2° et 3° et Magister Grado ibidem, quod ex propositione 2°; sed de ratione causae efficientis est quod pro priori naturae praecedat positive existens: ergo etiam de ratione causae materialis. Minor constat ex pluribus testimoniis sancti doctoris, quae adducuntur Dominus Lorca supra citato d. 46

104 Ad 2^m eodem resolutio. Ut aquae naturale educatur ex materia et ita fit omnino opus est, quod materia 1°

in ptioni ad productionem formae praecedat
productio, et extra causas, eo ipso praecedit
positive existentiam: quia materia prior productioni praecedit
positive existentiam. Probatur minor: quia esse extra nihil aliud
est quam esse extra causas et productum et esse in productione
habere formam actionis productivae; cuius actionis productivae
est esse aput futuram existentiam: nam omnis actio transit
ad esse tribuendo ingenium efficientis existentiam:
quae etc.

Hinc argumento respondens consequentia
similiter. Ad 2um objectionem quae materia prior productione ad
productionem formae, praecedit complete in facto esse existentiam,
sed in via ad existendum; quia materia prior et cognitionis
est quasi extra causam efficientem, nunquam extra causam
formalem, sive extra formam: imo in statu in quo materia non est
extra omnes suas causas, sed quasi extra causam efficientem dun-
taxat non est complete existens, sed in statu medio, et
virtuali ad existendum. 105 Ad 3um itaque solutionem, cum.
quia materia esse complete existentem est, materia esse extra
omnes suas causas, sed in illo statu virtuali materia est
extra omnes suas causas: quia in illo statu virtuali est complete
existens. Contra instans probatur minor. Probatur minor:
quia materia prima in illo statu est extra suam causam efficientem;
neque aliam suam causam habet, extra quam esse debeat,
ut dicatur esse extra omnes suas causas: quia forma neque
in genere causae formalis est causa materiae, ut infra
declarandum: quia materia prior in illo statu virtuali est ex-
tra omnes suas causas. Distinguo consequens; et antecedens: quia materia
esse extra suam causam efficientem est existere actionem
productivam materiae; nego; contingit extra suam effi-
cientem per actionem productivam; sed in contrario
virtuali existit actio productiva materiae.

neque in alio signo posteriori datur noua
productio ipsius: Ergo. Confirmatur 1°: status inquo
materia est simpliciter ens in actu, est status, in quo
materia desinit existere; sed in statu illo uirtuali
materia est simpliciter ens in actu: Ergo. Probatur minor:
materia in statu illo uirtuali est aliquid, et non est ni-
hil: sed id, quod est aliquid et non est nihil est sim-
pliciter ens in actu: Ergo in statu illo uirtuali
materia est simpliciter ens in actu.

106 Dico 3° nostra
resolutio: si materia existeret per existentiam for-
mae de facto produceretur ab agente creato
quod est falsum: Ergo materia non existit per existentiam
formae, sed per existentiam sibi propriam. Probatur antecedens:
quia existentia formae producitur de facto ab agen-
te creato; sed existentia formae est existentia materiae:
ergo existentia materiae de facto producitur ab agen-
te creato; et consequenter ipsa materia. Unde ulterius
fit, materiam esse generatam ab agente creato:
nam agentia creata non aliter producunt de
facto, quam per generationem. Imo, utique totum
assumitur agentem creato repugnat. Conclusio est
...ativa. Est 2° solutio argumentorum.

§ 2.° Solutio argumentorum

107 Obijcies 1° ex... materia uere est pura potentia;
sed pura potentia nullum includit actum: Ergo materia non exi-
stit nullum actum includit; et consequenter neque habet ac-
tum metaphisicum, neque entitatiuum. Maior constat
ex... et diuo Thoma, qui saepe appellant
materiam puram potentiam, et ens in potentia. Confirmatur 1°:

ultimo differencia materie, circa eius in potentia: ergo
nullus dicit actus. patet consequentia: quod, quod distincti-
ma differencia non est actus, non potest esse actus.
Confirmatur 2o: in definitione materie nullus actus
explicatur: ergo materia nullus actus includit. Dicitur:
quod in definitione actus debent explicari omnia, quae sunt es-
sentialia. Confirmatur 3o. quilibet actus determinat
rem ad aliquam speciem; materia 1a non est determinata
ad aliquam speciem; imo est indifferens ad
omnes species: ergo est nullus habet actus. Ad obiectionem
distinguo maiorem: materia 1a est pura potentia receptiva, 108
concedo maiorem: est pura potentia metaphisica, aut enti-
tativa nego maiorem. neque Auerroes, neque di-
uus thomas appellant materiam 1am puram potentiam,
quod desit habeat actum metaphisicum, quo di-
stinguatur ab omnibus ipsius, aut quod desit ei habitudo ac-
tu entitatiuum proprium, quo in rebus existat,
quod ita est potentia receptiua formarum ut excedens sua
ab omni forma determinatur, neque ulla in sua entitate
includat, quod essentialiter est indifferens ad omnes.
deinde distinguo minorem: pura potentia in omni genere
nullus includit actus. concedo maiorem: pura potentia
in aliquo genere nullus includit actus, nego
minorem, et consequentiam: quod materia 1a non est pura potentia in omni ge-
nere, sed in genere dumtaxat non accepi de
ad 1am confirmationem, distinguo antecedens: ultima diffe-
rencia materie est esse eius in potentia receptiua, concedo
antecedens; eius in potentia in alio genere, nego antecedens. ubi
observo hanc confirmationem sibi contradicere: quod
supponit materiam habere ultimam differenciam, et
infertur nullus habere actus; cum ultimo diffe-
rencia

sit actus metaphisicus. ad 2.^m confirmationis nego ans: quia saltem in definitione materiae explicatur actus metaphisicus, qui est aliquis actus, quia a per definitionem non explicatur actus entitativus, ideo est, quia definitio semper abstrahit ab existentia suis definiti. ita hoc habet omne ens, quia in rigore existentiae, sicut definitio hominis illum non explicat.

ad 3.^m confirmationis, omnia materiae aliquos omnes: materia non est ex se determinata ad aliquam speciem completam. concedo omnes: ad aliquam speciem incompletam, nego minorem. materia indifferenter se habet ad vitam et formam, quae sunt species completae; sit tamen in indifferens, et determinata ut sit materia: quia materia non est indifferens ut sit forma.

Obiectio 9.

109. actus purus nullam potentiam includit neque receptivam: quia puro potentia receptiva nullum includit actum neque metaphisicum, neque entitativum. confirmatur: pura potentia receptiva summe distat a primo actu, sed summa distantia a primo actu excludit omnem actum: quia materia 1.^a, quae est pura potentia, excludit omnem actum. Ad 1.^m neganda ans: quia actus purus neque excludit potentiam metaphisicam, neque entitativam, ut patet in Deo, qui est actus purus; et nihil horum potuit excludere, et potius supponi ex definitione metaphisica in cuius differt ab omnibus, quia Deus omnis est, in quo consistit potentia metaphisica, et entitativa. actus purus excludit duntaxat illam potentiam, ut possit dici actus purus. ita igitur pura potentia excludit duntaxat illum actum, ut possit dici pura potentia, non vero alium. ergo materia 1.^a sit solum pura potentia in genere receptivo

in d. fit solum excludere actum in eo genere
vide licet actum informativum ad compositionem
talis quo mag. pura per necessitate nimine distat
a puro actu distantia, quam reperiat pontium
omni fieri omnino mag. distantia, quam reperiri
in nihilo fieri, et ideo mag. distantio sicut mi-
nus: summa distantia reperiunt inter ens,
ens, excludens actum informam: reperiuntur inter
ens et nihilum, omnino maior, et ideo hoc. Dicendo est
quod licet materia sit ens imperfectissimum distans in
perfectione a Deo distantia, quia mat. non est alia
inter entia positiva, in hoc in solum materia igitur
ens e minori, ideo per necessitatem distare summe
a Deo, ad postrem ergo negatur, quod materia de facto
constituens perfectior est aliquibus aliis de entibus
nec videtur repugnare mat. alia, quae sit perfe-
ctior sit. Obiicies. Si materia esset ens in actu entitativo, 110
sed non potest quia materia ponitur unum per se: quia materia
est substantia entitativum: ans. probatur 1°: ideo ex subiecto,
et accidenti non resultat unum per se, quia subiectum accidenti-
bus est ens in actu. 2°: ex duobus entibus in actu nequit
resultare unum per se, sicut utrumque est in actu,
nimirum cum in potentia; ubi a compositio fit ex actu
et potentia: sed materia sit ens in actu. Respondetur negando
ans., et ad argumentum probatur: quod ideo ex subiecto et accidente
non resultat unum per se, quia unum per se fieri debet
ex duplici parte substantiali: ad 2um, dico quod ans:
ex duobus entibus in actu metaphysico et entita-
tivo nequit resultare unum per se, nego ans;
immo omnino necessarium est, quod duo entia sint in actu
entitativo et metaphysico, ut componant compositum;

9

; nec quomodo de composito eius unius in actu ad componendum ipsa componentia sunt in actu ... ex duobus entibus in actu physicis, et informatione singulari substantiae unius per se, omnino unius.

111 Ad tertium dico hunc esse Philosophum ... Instabis ex duobus entibus in actu entitativo posse resultare unum per se, sicut dicitur, ... unum per se resultare ex duplici forma substantiali: sed nulla inclinatio ad probandum, de facto non dari in composito plures formas substantiales; quia in sententia plurium formarum nulla erit difficultas si plura entia in actu possint coniungi ad constituendum unum ens per se; in hoc utrumque absurdum: quare.

Respondeo ad 2um, ideo non resultare unum per se ex duobus formis, quia forma non ordinatur natura sua ad componendum cum forma, sed ad componendum cum materia; non tamen ex eo, quod sint entia in actu; hoc enim non impedit ... necessarium esse sicut diximus. Addendum, repugnantiam naturalem duplicis formae in materia satis probari ex aliis ... aliis quae ... in forma declarandis.

Obiicies 4°. omne ens ... 112 habet per formam existentiam materiae ... quia per formam ... negativa, si de actu entitativo loquatur, quicquid ... in materia ... ipsius materiae ...

113 Obiicies 5°. omne esse est propter operari, sed materia nullam habet operationem: ergo nullum habet esse. Respondeo distinguendo antecedens: omne esse completum est propter operari, omnino concedo antecedens: incompletum, nego antecedens. Materia ut dictum est non habet esse completum, sed incompletum. Ratio

omisso mat. neganda mi: q mato dū-
sit sua aptantq et presentia locat. ut
dixi. q. et. Ab[illegible] arguitur: q sunt
mato hobere esse unde curas illud habeat;
et tamen nulla habet operationem q rtias: si n
est esse e posse operari. predictis tribus adeo atq
unq. sexta, extensionem q hibere.

Obed 6. ex

existentia facti unit. mat. q dinominat mat.
existentia et coent. mat. existit per existentiam.
Pro: pro cōa: q existentia facti debet tribuere
[illegible] effectus fotiis. subito cum unit; j effectus
fotiis existentia c dinominare subiti exis tamen:
q. Ctiat: existentiae ultimus actus: q mato
in hobet e mag existentiq. Dato cōa: q si
mato habent existentia p pria existentia ma-
tq. per se sua existentia, fit eo ipso perceptivi
ultimus actus mat. esse cum poa recepta ē poa
recepturum si e ultimus actus: Ag[illegible]. omisso ant.
nego cōq. ad cōq. pb. dist. q mo: debet tribu-
ere [illegible] effectus fotiis subito proprio, cum unit,
concedo: subito alieno, cum unit, nego mo.
dist. q mo: effectus fotiis existentia c denomin-
are existenti, subito p prius, concedo mi: subito alie-
nus, nego mi. existentia solus reddit existens.
[illegible] tamen existentia, cuius e existentia p pria; n a [illegible]
cuius existentia p prio est. sic existentia
accidentium unit subito, et subito n dinominat
existentiam. nec tempore fpro communicat subito
effectus quos tenet, ut patet in albedine, quq.
accidentis c [illegible] communico denomino hoc accidentes,
sicut illi [illegible] mat., patet etiam in actione generatiuo

quæ licet uniatur, & incipiat in causa generan-
te, illa non denominat genitum. similiter quia
licet existentia fuerit unita matri, non ideo
debet denominare matrem existentem, sed solum filium
cuius existentia est, sed informationem, dices quod ante
existentia est ultimus actus in genere entita-
tivo, concedo ante, in genere phisico, nego ante,
et ideo ad eam solum omissa matre, dices quod non
potest esse ultimus actus entitativus matris, nego
consequentiam, sed esset ultimus actus in filio, concedo consequentiam.
Probat ad summum ratio ista existentiam esse actum en-
titativum, et non receptivum, in actu nullo implicato:
a nulla est implicatio, ad talem entitatem respectivam ma-
joris sit actus, et potest, ut patet in filio subita li-
beris respectiva matris, et actus in formationibus, et phi-
sicus, et simul est per receptiva respectu suo eius
actui denique.
112 Obbes 3° exit, quam a nostris docto-
ribus excogitata et pro sententia statuam, oportet
rationes ponderare, et necessitates specie. ideo non
1° non existit per existentiam filii, quod per existen-
tiam istius, quia mater debet a priori cum actu filii
præcedere positive existentiam, sed mater debet pro eo
priori in præcedere positive existentiam: ergo mater debet
sibi existit per existentiam propriam, et per existentiam
filii. Et minor, manet dificultas: nam aliqua
entitas in genere causæ materialis debet sua præ-
sentia localis, non acquirit, quod præcedat positive
præsens: sed mater in genere causæ materialis
causet existentiam filii in æquivoca, quod a priori
actu filii præcedat positive existentiam. Respondeo
omnino, negando minorem. ad minorem pro secundo

ex ante nedo ooo. Aspartas: q ut entitas
aliquo in genere causae materialis causet suo
praesentiam locale satis est, quod prior ad totam
per entitatem intelligatur ut illa ponentium
sustinuit proxime potentiam recipiente totam praesentiam;
in intellectu a proxime potentiam duntaxat privativam
entitatem vivo existentem in rerum natura. unde non est
necessarium, quod per cognitionem praecedat ut positiva
praecessit; ut etiam materia in genere causae ma-
terialis causae existentia fore requiritur tantum, quod
praecedat positive existentia: quod nisi praecedat
potest existentiam per priorem ad existentiam sufficit, non
in intelligi proxime potentiam ad causandum eius-
modi existentiam, ut supra declaratum est a nu-
mero 101 Instabis. materia prima nequit habere CLI 116
existentiam sibi propriam, neque ratione recipiendi, et ordinata,
neque a supra materia ratio dicitur: si materia prima non
habet propriam existentiam. Ista est manifesta, et
an quod a tertia parte omittit anobis in praesenti.
Probatur quo ad 2am: si materia existeret per existentiam
propriam ratione materiae dictam talis existentia causa-
tur materialiter a supra materia, et in materia tanquam
in subiecto recipiendo; sed hoc est impossibile: ergo. Probatur
minor: quia materia eius materialiter suam existentiam
supponit per priorem positive existentiam, Probatur: quia talis
q materia supponere sit existentiam ante propria existentia,
ad pro eo priorem non dum intelligit talem propriam existen-
tiam. Probatur: q sit materia causa materialis propriae
existentiae non est necessarium, quod supponat per priori
existentiam, potentia eius causari materialis existen-
tiam, quin per priori supponat positivam existentiam.

ad existentiam nego ant, ad 2^{am} partem adu-
ij obj dico, materiam 2° non fore causam materialem
sui existentiae, ut tradit apertissime Alfonso
de 3a q 2. et Curiel ... 2 ... de-
dicos recipit in ... materia
cuiusque existentiae patitur ... educitur a Deo
per creationem mediaecadem actione, et neutra
comparatione ad alteram habet prioritatem naturae,
sed concomitanter se habent. Et ita cum docuit
cum Capreolo in 2° distinctione ... 2° par fun-
do unicus de malina 1° parte q 3. Iudicat
cum frater Alfonsus loco citato.
Solo ... 2°. unitas
117 materiae 2a ad formam potest comparari per existentiam ipsius
formae ut in signo posteriori adueniens ...
ut materia causet materialiter formam in communicando, quae
prior ad formam praecedat positiue existens. Eo
... manifesto ... causa efficiens in natura
prior ... tamen ... per
per ipsam causalitatem, aut existit in signo posteriori ad
causam: et similiter materia potest ... natura prior
... per ipsam existentiam ... in signo poste-
riori ad actionem. 2° distinguendo ant: prioritas
in actu 1° materiae 2a ad formam potest ... per
existentiam ipsius formae in signo posteriori aduenientis,
nego ant: prioritas in actu 2°, concedo ant. et
ad ant pro ... dico materiam ... : ... ut
prior in actu 1° per ipsam causalitatem, nego minorem:
... sic prior in actu 2°, concedo. ... prioritas
naturae, quam habet causa in actu 1° ... causa
... ... existentiae ipsius causae
... positionem requisitorum ex parte causae ...

... causa e proxime potius ad causalitatem. prin-
cipitas in actu 2o sed in eo ad causalitatem, et idealiter
precedat a causa: et hic loquimur adequate sumpta
[illegible] formaliter constituitur ex ipsa causalitate, [illegible]
in [illegible] ratione [illegible] intendimus, [illegible]
[illegible] in actu 1o priori materia, qua [illegible]
[illegible] in eo priori solum intelligitur entitas
materiae, et partitio requisitorum ex parte materiae, [illegible]
[illegible] materia est proxime potens causare materialiter
[illegible]. [illegible] ad veritatem obstant nobis plura 117
testimonia [illegible] et divi Thomae, quibus videtur
docere materiam [illegible] multum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] huiusmodi testimonia [illegible]
explicandis [illegible] dicamus, materia [illegible]
[illegible] complectitur [illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible] ingenium [illegible] [illegible]
materia [illegible] [illegible] in habere [illegible]
[illegible] dicimus Thomas aut [illegible] negarent materia
[illegible] in complexo [illegible] metaphisica,
aut [illegible] nostra ex suo [illegible] explicuit
Divus Thomas [illegible] de veritate [illegible]
[illegible]. [illegible] ad dimensiones intelligitur in
materia [illegible] in actu [illegible] ante [illegible]
in actu in complexo. in quibus [illegible] manifeste
[illegible] [illegible] actu in complexo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicit [illegible] per ipsa
[illegible] quando [illegible] materia existere [illegible]
intelligentiae [illegible] existentia [illegible] in com-
plexo [illegible] existentia materiae [illegible] 117
[illegible] materia [illegible] potius [illegible]

per existentiam … tamen materia … dependet in aliquibus ex existentia … ideo … tamen per creationem … relinquitur … sed concomitante … producant formam materia. … in hoc … cum … concomitantia … admittendo … dependeat … materia … ut … existentia … ratione dependentiae materiae a forma substantiali.

Qua ratione dependeat materia a forma substantiali.

120 Simpliciter potest aliquid dependere ab alio, scilicet dependet ab alio tanquam a causa, et tanquam ab effectu: ut … ista dependentia, quia effectus non potest dari … sine sua causa, … et causa non potest naturaliter dari sine effectu … aliquo … effectus … existere sine alio … causa nec … effectus dependentia … concomitante … in praesenti … materia dependeat a forma … tanquam a causa, et tanquam … concomitante. … in primis materia non dependet a forma … tanquam a causa, ut … doctores … . … in … materia non dependet a forma tanquam a causa materiali … materia … nullo … sui causa materialis, neque … materia dependet a forma tanquam a causa efficiente … materia

1º quia dicit efficientem a solo Deo ut diximus
2º quia materia 1ª dependentia a forma tanquam a causa
formali: ex fine 3º quia a Deo, ut 4º quia
quamvis dependentia a forma tanquam a causa finali, ut vo-
lunt aliqui: etiam materia dependeret a forma tanquam
a causa finali, materia esset effectus cuius finalis
exercitio posterior natura quam forma, ad se ipsum
superet... ex quo... 4º si materia non de-
pendet a forma substantiali tanquam a causa, ... solum
dependentiam dicunt, etiam materia dependeret a for-
ma substantiali tanquam ab efficiente, sed solum tanquam a conser-
vante: atque ideo non posset existere. Quæstio est du-
plex. 1º: an materia non possit etiam a Deo
absoluta existere sine forma, 2º: an saltem possit per
miraculum non possit existere sine forma. § 1º ponit
quæstionem prima, § 2º ponit.

§ 1º Dicitur pars negativa sententiæ quam ponit

Dicunt aliqui 1º: materia non posse a Deo absoluta
existere sine forma substantiali. Ex ista est 2º sententia;
tamen docet Scotus in 2º distinctione ... quam
sequuntur Scotistæ et apud Poncium d. 3 q. 4 et
et doctores nostri Societatis cum eximio Doctore
in metaphysica d. 15 s. 9. Dicit 1º non tamen
ex non repugnantia ...ter, aut hic nulla apparet,
ut vitaretur ex solutione argumentorum. 2º Id non magis
requirit materia quam forma substantialis, atque causa neces-
saria efficiens proxime sui potentia: sed quod efficere
accidentia cum subiecto; et nihil habet propter accidens
potius divinitus, et per miraculum existat sine subiecto,
ut Deus in incarnatione, et causa necessaria efficiens

potest per miraculum existere sine suo effectu in
ordine in genere babilonico[illegible] materia de [illegible]
per miraculum existere sine sua forma substantiali &c.

17 [illegible]

Communiter causa efficiens necessario [illegible] existere per
existentiam suam [illegible] ut accidentia non existere per
existentiam [illegible] et [illegible] potest [illegible] existere
sine [illegible] et sine [illegible] materia existit per existentiam [illegible] quod non potest nec de [illegible]
[illegible] absolutam existere sine [illegible] quod implicat materia
existat sine existentia. [illegible]
quod materia [illegible] non existit per existentiam [illegible]
[illegible] quod materia existens per existentiam [illegible]
non [illegible] obligato existentiam [illegible]
ut non possit [illegible] et miraculose existere
per [illegible] existentiam a Deo miraculose [illegible]
[illegible] materia existere tamquam [illegible]
ne [illegible] ad ipsi volunt [illegible] quae [illegible]
propria existentia existere quae [illegible] existentia [illegible]
[illegible] tamen [illegible] existere per [illegible]
existentiam ut non possit existere [illegible]
[illegible] ad [illegible] explicatur [illegible]
[illegible] licet materia non potest materia [illegible]
sine sua existentia [illegible] existentia [illegible]
in modo quodam [illegible]
[illegible] humanitas [illegible]
[illegible] per propria [illegible] existentiam [illegible] per [illegible]
existentiam [illegible]
existentia divina [illegible] existentiam [illegible]
[illegible] humanitas [illegible] existere per existentiam
propria, [illegible] per existentiam verbi: inde

humanitas Christi, si non existit per existentiam
suam, sed aliunde supplet: ergo sicut Deus materiam
naturaliter et de facto existentem per existentiam suam
potest in humanitate supplere hanc existentiam suam per
aliquam existentiam minus cuiusque et divinam.
Dico existere
impossibile materiam et in actu et sine actu; ergo impossibile
materiam existere sine forma substantiali. Probatur conclusio: quia 123
si materia existeret esset ens in actu; sinon haberet
formam non esset in actu; quae sunt contraria. et confirmatur
ex angelico Doctore, quod libro 3° articulo 1° dubium
primum: dicere formam materiae sit in actu et non sit in actu est di-
cere contraria esse simul. et 1 p. q. 66 a. 1°:
dicere materiam praecedere, sine forma et dicere ens in
actu sine actu, ad implicationem contradictionis. Adde
tertio quod omnis materia: materia esse in actu entitativo
Deus actu entitativo et informativo, ergo omnis implicat
materiam esse in actu entitativo sine actu entitativo.
Secundo ad testimonium divini Thomae
existendi et existentiae propter sanctum doctorem
quaerere in materia in actu physico ... ergo subiecti
et de habere formam subiectis, contineri manifestam
implicationem, quod est contrarium, ad non materia sit
in actu et completo sine forma substantiali nunquam
sanctus doctor testimonium ad divinam potentiam
comparavit.
Dico 2° Deus non potest facere quod dicta 124
forma substantialis sine causa formali, et materia ex-
tans et causa formali proveniens ex forma tanquam actu
primo sine forma substantiali. Dico Deus non potest efficere quod actu materia
sine forma substantiali. Probatur 1°: quia esse accidentale
est provenire ex forma accidentali: ergo esse

subsistentia provenit a forma substantiali, ergo materia
sequitur existere nisi in determinata aliqua
specie corporis, et non posset existere sine forma substanti
tiali, sine aliqua determinata specie corporis, ergo
cum species desumitur a forma. Nego maior.
ergo nam: quia forma non causa formalis materiae in
suo posito, sed ponit tantum per modum dependentiae
materiae negando consequentiam, quia sicut non potest Deus
efficere, quod det effectum formalis, quando nullo
datur causa formalis, potest Deus efficere quod
det effectum formalis, quando aliquo non datur;
sicut videlicet facto cum [illegible] per alio
causa formalis illius effectum sic albedo non potest dari
quando nulla datur albedo, potest tamen dari
quando non datur albedo A, si loco albedinis A
ponatur a Deo albedo B. Similiter, sicut existen-
tia, quae de facto reddit materiam existentem, potest
Deus destruere existentia, quae alia existentia
producere per quam materia existat. Videatur de
hoc controversia 2a physicorum puncto 6 art. 3 ubi
a me hoc argumentum sequitur. Ad 2m objectionem,
concedo ante, nego consequentiam, quia cum accidentale determinare
et existentia sit accidentalis, unde et determinatur
cum forma accidentali, sed non aliud sequitur, immo
dicit illi essentialiter effectus et in separabiliter
unde impossibile est, dari cum accidentale sine tale
accidentale, sed adverso cum substantiali, sive existen-
tia substantiali et quando res substantiali, et materia
et convenit cum forma substantiali deficienti in defectu
esse substantiale materiae. Ad 3m objectionem Ad quo
Neg.: materia nequit existere nisi in aliqua determinata
specie corporis completi sed in completi, concedo maior;

derivari complectit. negro magis. quae ratione ad reli-
quas [illegible] vicendum ē. § 2° Portentior pars nocte est.

§ 2.

Portentior pars nocte est [illegible]

Dicendum ē 2°. mane [illegible] nisi per miraculum 125
[illegible] exsistere sive [illegible] sue [illegible] hanc [illegible]
docet eximius Doctor [illegible] supra, [illegible] secundo
[illegible] [illegible] 1°. [illegible] [illegible] — [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 1° [illegible] § 3°. [illegible]
[illegible] 1° [illegible] ē [illegible] tentiorum [illegible]. [illegible]
[illegible] afferri solent ab authoribus [illegible]
[illegible] ad [illegible] persuadendum, quasi [illegible] ad modum [illegible]
[illegible] exsistimo alii [illegible] dependentiam [illegible] mane
[illegible] ex [illegible], ad mane ex natura sua et
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] tanquam
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n. 119
[illegible] [illegible] supra. alii dependentiam [illegible] mane
[illegible] [illegible] [illegible] ex modo [illegible] quae
[illegible] [illegible] agentia naturalia [illegible] agentia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] virtutem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alio. unde [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] generatio unius corruptio alterius,
alii dependentiam [illegible] [illegible] ex [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] mane [illegible] [illegible] existimant
[illegible] naturalibus ad expulsionem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alii ex [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] mane manere [illegible]
[illegible] [illegible] nisi [illegible]: [illegible] ex [illegible]
[illegible] in agentibus naturalibus ad [illegible]
[illegible] sine [illegible] alterius [illegible] [illegible].
Quod cavit, ne [illegible] agentia na-

naturalis. Ita miraculum esset, quod sol ab occasu moveretur in ortum: et quia agens naturale per causas naturales id non potest, quia Deus prohibuit. Ex his enim constabit quibus convenire possit, quod materia non possit naturaliter existere sine forma, meo quidem iudicio, et quia omnino est ex ratione potissimum ...; non enim tam efficax argumentum ad asserendum omnino potius ex uno quam ex alio.

126 Dices 1°. Materia non potuit naturaliter existere sine forma substantiali, et ergo aliquando naturaliter existit, ut colligitur ex illo Genesis c. 1°: terra autem erat inanis et vacua. Ad aliam interpretationem interpretantur deprivatione formae substantialis; non nunquam tamen materia existit sine forma substantiali, ut contingit in subita occisione hominis: primo 1° potius miraculum potuit existere sine forma substantiali. 2° ex textu illo Genesis minime probatur existentia materiae sine forma: nam terra in eo loco significat compositum ex materia et forma substantiali, tunc autem vacua, quia carebat ornamento, et pulchritudine arborum, atque plantarum, et huiusmodi, ut optime interpretatur divus Thomas 1a parte q. 66 a. 1 in corpore, imo divus Basilius homilia 2a in Examerone, quem alii interpretantur appellant. Aeternitatis vero sententiam de praeteritis. Id quod addit in 3°: quod in subita occisione hominis manet materia sine forma cadaveris, ut plures docent de forma corporeitatis, ut docet Scotus.

Dices

127 Iterum ex illis, qui hoc in dicto materia a forma reducunt ad, in tanto loco elementorum materia ad habendam formam substantialem. 1° materia existere ...

substantialis in ordine naturali in clinato ad suum substantiale complementum: et non potest naturaliter existere sine forma substantiali, quae est complementum substantiale illius. 2° materia sine forma esset ex calido et frigido et humido et sicca: quae naturaliter exigunt suum perfectionem; et haec est forma substantialis. 3°: quia materia sine forma esset otiosa et inutilis, quod ab homine natura. 4°: quia sine forma poneretur in materia independentia a forma; non enim liberentur ab imperfectione primus decedit magnaque imperfectio independentiae, et hoc ordo partium agentis. Ad 1m dicitur materia tamen esse [illegible] forma substantiali [illegible] naturaliter [illegible] ratio illius ac singulae materiae in statu violento; si vero in statu [illegible] [illegible] et [illegible] facilis ratio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine suo complemento substantiali. Ad 2m dicitur, maiora mira cilis [illegible] monstro natura [illegible] [illegible] [illegible] materiae ad 3m dicitur materia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exigat ex intrinseca [illegible] illa [illegible] tamen non [illegible] imo aperte [illegible] [illegible] declarando. Ad 4m dicitur quod sine [illegible] [illegible] dependentia materiae a forma [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] [illegible] non debet [illegible] termino.

Dico primo .105.
ex [illegible], [illegible] dependentiae materiae a forma desumuntur [illegible] agentis naturalis. Agentia naturalia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materia naturaliter existere sine [illegible] [illegible] [illegible] agentis naturalis: quia materia non potest naturaliter

existere sine forma substantiali, et venire a modo operandi,
quia de facto servabunt agentia naturalia. Dr. omni-
a [illegible] tot sint retardant [illegible], quia [illegible]
ator agentibus in una materia existentibus [illegible]
[illegible] in eadem [illegible], ad materiam [illegible], ex [illegible]
-tia substantiali, [illegible] ultimo dispositam ad
receptionem alterius: [illegible] agentia naturalia, quando
destruunt unam formam, retribuunt materiam ultimo
dispositam ad aliam. Alioquo modo agentia natu-
ralia non possunt destruere unam formam, [illegible] singu-
[illegible] materiam ultimo dispositam ad aliam [illegible]
conveniente ab agentibus naturalibus, [illegible]
ad alio [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
hoc arguitur id quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] materia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
agentibus naturalibus: [illegible] de facto naturalia
[illegible] materia [illegible], ex [illegible] una forma substantiali
in materia ultimo disposita ad aliam, id [illegible]
[illegible] ab [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] agens [illegible]
[illegible] forma ad [illegible] [illegible]: [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] agentis. [illegible]

120 An actio, qua materia [illegible] sine forma [illegible]
per naturalis. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ubi supra, [illegible] doctores [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Dr. 1°: [illegible] [illegible] actionem, [illegible] materia [illegible]
[illegible] [illegible] forma [illegible] sine illa; [illegible]
qua de facto [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], Dr. [illegible] actio,
materia de facto [illegible] [illegible] non supernaturalis,

q. alijs actio non [illegible] naturalis exigentia alicuius:
[illegible] actio, quae materia [illegible] servando sine ista, neque [illegible]
exigentiis naturalis alicuius: [illegible] [illegible] [illegible]
q. [illegible] materia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine
illa. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] actio: [illegible] [illegible] exigit [illegible]
materia 1o: [illegible] materia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] exigentiam [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] nulla
oppositio [illegible] [illegible] [illegible], imo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existentis in
materia non exigunt [illegible] materiae [illegible], quo [illegible]
[illegible], quin [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
conservatio [illegible] [illegible] materiae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] exigit, ut [illegible] materia 1o [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] 2o: [illegible] nullus
[illegible] influxus in materiam [illegible] [illegible] influens
[illegible] materia. conservari [illegible] [illegible] sine illa.
3o: actio, qua de facto conservatur materia [illegible] exigit
[illegible] materia [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] actio
[illegible] [illegible] [illegible] absentia [illegible].
Ad 2m. [illegible] 130
Resolutio. conservatio materiae [illegible] statu [illegible]
[illegible] [illegible] inclinationis naturalis materiae: [illegible] actio con-
servativa materiae [illegible] statu [illegible] [illegible] [illegible] naturalis. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] naturalis [illegible] con-
servationis: quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
neque [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
conservationis, neque [illegible] causa conservativa in [illegible]
[illegible] casu neque [illegible] [illegible], q. materia in nullo [illegible]
[illegible]; neque [illegible] [illegible] [illegible] q. materia nullam
[illegible] [illegible]; neque [illegible] [illegible] [illegible] materiae
[illegible] q. [illegible] materiae [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] casu non
[illegible] [illegible] [illegible], cum materia in materia [illegible]

re separatur sit subiectum in agentibus naturalibus
virtutis et activitate illius, quos non deducat sic
compositum: nec dicendus dicit causa conservativa
materiae: non enim deficit illius, quin illius deducit
ab conservativa: quod probatur. Dices 1°. quod nullum erit miracu-
131 lum, quod materia non conservetur sine forma. Dico: conservari
materiam existere sine forma miraculum, nego miraculum
esse, quod non existat forma: quod nullum erit miraculum. Nego
consequentiam. ad probationem, dico ante nego consequentiam: quia quod licet
in rebus naturalibus, si coniunctio contingens, miraculum contingens
[illegible] contingens est, hoc existere, non est contingens, hoc
non existere, non nihil horum est impossibile, coniuncti
existentiam cum non existentia horum. alterius quod, quod
materia conservatur sine forma dicetur super naturale
quo ad modum non quo ad entitatem; quoniam miraculum
exerceat in eo, quod dicit illa actio coniuncta cum nega-
tione omnis formae. Dices 2° deficiente materia ita
132 naturaliter deficit forma naturaliter, ut si conservetur, eius
conservatio erit miraculosa: quod deficiente ob formam
sic naturaliter deficit materia, ut si conservetur, eius con-
servatio sit miraculosa. Probatur: materia non plus
dependet cum quantitate, et aliis accidentibus, quam
cum forma substantiali; deficiente a materia quantitate
etiam aliis quae accidentibus materia ipsa deficit,
ut patet in subito panis conversione quam destru-
it, quando absque separatur quantitas, et alia
quae accidentia: quod probatur. Dico ante negan-
do consequentiam disparitas est: quod deficiente materia deficit
subiectum formae naturalis, quod non naturaliter producat
pendere nec dici debet subiectum; deficiente a subiecto,
id forma naturalis exigit, ipso deficiente intereat.

i ex defectu subiecti, nisi per miraculum conservetur;
ceterum deficiente omni forma substantiali, nihil est, quod
naturaliter exigat desitionem materiae, ut supra diximus
[illegible] q. 1 [illegible]; et contra eius conservatio in [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] panis eucharistici
[illegible] ecclesia [illegible], quae [illegible] quantitas,
et reliqua accidentia; i ex hac actione [illegible]
[illegible], quae petit constitutionem subiecti [illegible], [illegible]
[illegible] in subiecto [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] de generatione. [illegible] de appetitu materiae an eius [illegible]
substantialis.

De appetitu materiae, an eius [illegible] sit substantialis

Appetitus proprie loquendo est actus consequens cognitionem, quo agentia [illegible] tendunt in bonum sibi conveniens, 133
ac mediante cognitione [illegible] supponit: est triplex [illegible]
[illegible] modus [illegible], quia habent tres actus
[illegible] appetitus boni absentis, et dicitur desiderium;
alius est appetitus boni praesentis, et dicitur gaudium;
alius est appetitus boni, ut bonum praecise praescindendo scilicet ab absentia et praesentia,
et dicitur amor simplex. Appetitus etiam dividitur: [illegible]
tendit in bonum propter se ipsum, dicitur amor; [illegible]
tendit in bonum propter aliud, dicitur electio.

Hic igitur 134
appetitus, qui [illegible] accipitur in propria sua significatione,
[illegible] cognoscitiva, et appetitiva [illegible] dicitur
per [illegible] translationem ad animam: et quemadmodum
[illegible] in divinio cognoscitiva [illegible] appetitus
[illegible] tendunt in bonum sibi conveniens; ita alia agentia
quae virtute cognoscitiva carent, [illegible] naturaliter
[illegible] in bonum sibi proprium et naturale

Unde [illegible] habuit distinctio appetitus in appetitum innatum et elicitum: appetitus elicitus est qui sequitur cognitionem, et cognoscentis; et est actus ipsius potentiae vitalis procedens: innatus est quae ipsa res appetit: dicitur appetitus innatus [illegible] [illegible]

inclinatio rei ad habendum bonum sibi naturale debitum, quomodo ignis appetit calorem, aqua frigiditatem. Hinc [illegible] [illegible] appetitum capacitatem habendi illud bonum, quod appetitio [illegible] [illegible], quod paries [illegible] habet capacitatem recipiendi albedinem, et aer habet capacitatem recipiendi lucem, et tamen paries non appetit innate albedinem, neque aer appetit innate lucem. [illegible] [illegible] per appetitum talis determinatio ad bonum, quo sibi [illegible] [illegible] in statu aliquo modo [illegible] violento. Ita lapis sursum proiectus est in statu violento, et aqua sine [illegible] frigiditate. Appetitus innatus divisionem [illegible] improprie et [illegible] [illegible], dividitur in desiderium, gaudium et amorem [illegible]. Desiderium innatum est [illegible] inclinatio habendi bonum absens: gaudium innatum est [illegible] inclinatio ad bonum [illegible] possessum: amor [illegible] innatus est inclinatio in bonum ut tale.

Hic [illegible]

135 [illegible] [illegible] appetitum, [illegible] est aliquid [illegible] [illegible] [illegible] appetitum [illegible] innato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] pluribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] res [illegible] [illegible] in bonum sibi [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] debitum; [illegible] [illegible] [illegible] aliquo [illegible] [illegible] debitum. [illegible] bonum [illegible] [illegible] [illegible] naturale debitum. [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] explanandum est.

habet appetitum innatum ad habendam semper aliquam formam substantialem ita ut nunquam existat absque privatione formae substantialis. Ad 2um concedo consequentiam, et probo: omnis appetit innatum bonum sibi connaturale debitum: sed materia 1a habet appetitum ad habendam semper aliquam formam substantialem. Probatur minor: quia habet semper aliquam formam substantialem, quae est bonum materiae ipsi connaturale debitum, quo si privaretur aliquo instanti maneret in statu violento.

Ad 2um. appetitus materiae 139
est ad aliquam formam imperfectam sive ad omnes disjunctive, nam est 1o: quia quaelibet forma sufficit ad explendum appetitum materiae 1ae: quia nullum appetit imperfectam. Probo: materia 1a si magis appetit formam perfectiorem quam minus perfectam, in illo casu deberet manere illa, dato [illegible] quod ei plures [illegible] [illegible] et manere: sed materia 1a non appetit [illegible] aliquam imperfectam. Ad 2um etiam [illegible] quia appetitus materiae 1ae ad formam substantialem nihil aliud est nisi [illegible] materiae ad habendum bonum sibi connaturale debitum, quo si privaretur, maneret in statu aliquo modo violento; sed [illegible] habendi bonum sibi connaturale debitum [illegible] per formam perfectiorem, et minus perfectam, [illegible] privationem formae perfectioris maneret materia in statu violento: ergo etc.

Dices forma perfectior 138
magis bonum materiae, quam forma imperfectior: sed magis appetunt magis bonum: ergo materia appetit magis formam perfectiorem, quam imperfectiorem. Confirmatur: materia 1a appetit appetitu innato, quod appetere appetitu elicito, si esset capax illius: sed appetitu

138 elicito appetitus formam perfectionem [illegible]
negando maiorem: quia appetitus materiae [illegible] in exigen-
tia et determinatione sed habendi substantialem comple-
mentum quo si privetur manet in statu violen-
to; primi a determinatione fit satis per appetentiam
ad formam substantialem hanc et illam [illegible] et tocius
semitum in partiali appetitu. ad confirmationem
nego maiorem quia appetitus innatus [illegible]
[illegible] per appetitum, quo si caret
[illegible] bono aliquo sibi connaturali debito;
tandem hoc a re i necessaria tam substantialis perfectio
cum sine forma perfectione [illegible] materia
in statu violento; appetitus vero elicitus
[illegible] simul fertur in malum bonum, quia quod nec-
cessarium est, [illegible] appetitus qui [illegible]
necessarium est ad [illegible]
numquam appetit a [illegible]

Ex quibus
139 infertur 1°, appetitum materiae non esse ad habendam
simul omnes formas substantiales: quia appetitus materiae [illegible] ex-
plicatur sufficienter per receptionem omnium formarum substantialium
in partiali: quia cum appetitus [illegible] ad habendam
omnes simul. adde quod plures formas [illegible] naturaliter in
compossibiles in eodem subiecto, qualis est forma viventis,
et forma cadaveris; et idcirco cum coniunctio non
naturaliter impossibilis: [illegible] appetitus materiae [illegible]
rum naturaliter impossibile. infertur 2°, [illegible] materiam
apta habere simul duplicem formam: quia duplex
duplicem formam in eadem materia est naturaliter impossibile. ut
[illegible] declarandum est: quia materia 1° [illegible]
habere duas formas simul, aliter appetitus [illegible] esset
naturaliter impossibile.

140 S. dico [illegible] materia [illegible]

dus, seu probatur, quia omnis ex complemento actus appeti-
tiui, quod connata respectu habeant, si omnia eius
habitualia. Concedo antecedens, et nego consequentiam: connata
enim respectu est id, quod potentia actiua liberè habet,
id quod necessarium est, ut habeat omnia ex plenitudine
eius appetitiuo, est et quando illi datur habere
per potentiam illud datum illi, ac appetitur, et dum
eius experitur. Et ille appetitus quando non
dimanat, cum unio hypostatica ad personam
Verbi dei, si ex plenitudine appetitus habendi subsis-
tentiam: connata sentiendi appetitum naturae
in subsistentia Verbi, quod est absurdum.

Secundo

1°. contra appetitum connatum humanae naturae ad personalem 142
subsistentiam Verbi conciderant quaedam, arguendo
per primum contra ipsum, ut connata sit appetitus
bene, ut talis naturalis appetitus a motus sentiendi.
Quatrio et primum attingit, sicut contrarius intra
intra et propter bonum quod pro eo connatum ex definitione,
nihil habet ad ipso illo, non appetit, ne quoniam in
re. Idem ad 3°, appetitum naturae ex eo quod
non quam actu habeat, ut modo dicebant. hanc 143
ex doctrina communiter fiunt, quod ... tran-
sumitur de 3° physicorum c. 112 et primum de
4° et 4°, et 1° c. 3° et 9, ubi quaedam ...
... faciunt. Secundo dicunt, quod indicent esse ex plura
... dicebat et doctrina boni absentis,
... et naturalibus bonum. dicit
bonum absentis, quod dicebat ut possit recipi
... tali ... deliberata. Et quod bono
... intelligitur positiue ex ... et connata
... et appetitum boni absentis respicitur,
ut bonum absentis positiue. Haec doctrina ...

facilis probatio &c. Materia 1° caret, dicitur aptitu-
do fiat subitales aperire desiderii, quatenus ex
sua ratione desiderii forma substantialis intelligitur
actum a contrario absente; 2° forma substantialis
tam illa, quam materia actu habet, quam illa,
quam actu non habet est perfectiva absolute ipsius ra-
tione desiderii: 3° consensus materiae est ordo ad formas
in quantum desiderii, non desiderii ex parte
terminorum: 4° per modum desiderii solum
intelligitur usus desiderii, quod in nostro casu est
entitas ipsa materiae, desiderio naturalis et per-
petuo formae substantiali tamquam perfecti complementi;
in signo, in quo non datur, ideo intelligitur quod
et materia desiderat formam substantialem
perfectiue actuum.
143 desiderat etiam, quam actu habet; Dices. Materia tamen
non desiderat formas substantiales, quas actu habet.
Respondeo. Negatur: Materia intrinsece desiderat, quam
actu habet, pro signo perfectionis, concedo: tamen
pro signo praecedente receptionem, quod non
tamen est distinctio contra: Materia non desiderat formas
substantiales, quas actu habet, pro signo positionis,
concedo, cum pro signo praecedente receptioni, nego
nam in eo prioritatis in quo intelligitur materia ape-
titus ut intelligitur forma positiue perfectionis, ipsius ma-
teria enim materia desiderat formas: quia non desiderat
tal aliquid desiderat bonum, sibi conueniens,
et non repugnat desiderii sui formas, quas desiderat.
Unde forma desiderata est bonum desiderans et
cum in eo instanti: quia vide in modo
instantis naturae dicitur per mutari, nisi ratione
in priori in intelligibili etiam, et in eorum

bonum sibi delectans.

Dices 3°. ad gaudium requiritur
praesentia positiva boni: sed ut diximus [illegible] 144
praesentia positiva boni [illegible] in [illegible] modo dicitur
[illegible] salvis [illegible] per [illegible] boni.
[illegible] concedo [illegible] [illegible]
[illegible] praesentia positiva boni,
[illegible] [illegible] gaudere quae [illegible]
bonum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] positiva; [illegible] potest [illegible]
bonum [illegible] [illegible] esse
[illegible] [illegible] [illegible] obiectum,
[illegible] et absentia [illegible].

[illegible] 145
[illegible] materia [illegible] appetitum in [illegible] ga-
udii [illegible], quod [illegible] habeo. [illegible] ratio: quia [illegible]
[illegible] appetitus innato gaudii [illegible]
necessarius est, ad [illegible] gaudii [illegible] supponat prae-
sentiam [illegible]; [illegible] hoc [illegible] materia: [illegible]
[illegible]: [illegible]: quia in [illegible] nullus [illegible] appetitus,
[illegible] supponat [illegible] praesentiam [illegible]: [illegible] appeti-
tus [illegible] [illegible] materia; [illegible]
[illegible] materialis [illegible] supponat [illegible], ita
ut [illegible] supponat [illegible] formale, [illegible]
[illegible] potest [illegible] materia appetitus [illegible] supponit
[illegible]: [illegible] modum [illegible] potest [illegible]
[illegible] supponat [illegible] [illegible]
[illegible].

Dices. [illegible] materia habebit appetitum 146
[illegible] gaudii erga [illegible]. [illegible]: quia
ideo materia [illegible] habet appetitum gaudii innatum [illegible]
[illegible], quod actu habet, [illegible] causa materialis [illegible];
[illegible] materia [illegible] est [illegible] materialis [illegible]:

ea saltem; ergo forma scalis habebit appetitum connaturalem
gaudii; Nego cons.: ad cuius probationem distinguo ma.:
ideo innata non habet appetitum gaudii innatum
erga formam, quia actu habet, quia causa innata est
illius, ita ut esse causam innatam sit titulus
sufficiens ex abundanti ad huiusmodi appetitum, Concedo
ma.: ita ut esse causam innatam sit titulus necessario
requisitus ad excludendum huiusmodi appetitum,
nego ma. idem. materia enim causa materialis
formae substantialis est titulus sufficiens ad denegan-
dum materiae appetitum gaudii ergo formam; imo
praeter hunc titulum potest dari alius, ut eius positio
ad negandum materiae huiusmodi appetitum, ut contingit
in praesenti: nam licet materia non sit causa materialis
respectu animae rationalis; est tamen causa efficiens
moraliter, quatenus sua exigentia, et conatu movet
ad illius productionem in signo in quo huiusmodi exigi-
tur a forma quae introducitur positiva repugnantia formae;
quod satis est ut negetur erga formam, eo quod habeat materia
appetitum innatum gaudii.
Dices 2o: causa materiae
147 appetat appetitu innato destructionem formae quae simul
cum illa fuerit est iam corrupta [illegible] in hac difficultate
illud in suo [illegible] mihi dicitur est, materiam habere ap-
petitum appetitu desiderii formae corruptae [illegible],
et ergo ad subiectum formae [illegible] extendendo [illegible] -
-tia [illegible] [illegible]. ratio est: quod materia appe-
tit bonum sibi conveniens, et connaturaliter debitum;
sed forma substantialis corrupta [illegible] ad subiectum
considerata est bonum conveniens materiae, et ipsi connatu-
raliter debitum: ergo. [illegible] [illegible] debe-
esse, utrum materia [illegible] appetat formam corruptam appetitu ando

ut itum producat, ut sibi dic. Ad 2um negatiue.
cuius ratio est: quia appetitus materiae fertur dumtaxat
in bonum sibi debitum, et naturaliter possibile; sed
forma superius assumpta iterum producta non est bonum
debitum materiae, cum naturaliter impossibile, ut supra
dicebamus: quia materia 1o non fertur appetitu erga
formam semel corruptam. et probatur eandem formam requirit
materia formae supra naturaliter, necesse miraculose
producta.
Dices ex Doctore S. casu quo Deus 148
produceret eam formam, et contra eius dispositionem, ad
finem maneret in materia appetitus ad eandem formam;
sed in eo casu nulla foret naturaliter possibilis: ergo
materia 1a appetit innatum formae naturaliter impossibilem.
Maior probatur: quia appetitus materiae est talis ut cum materia
mi... Probatur: quia in eo casu nulla foret existens
nisi per supernaturalem productionem naturaliter impossibilem. et confirma-
tur: quia per circumstantiam corruptionis formae neque materia
neque forma immutantur circa ... sui formata
uti corruptionem formae habeat appetitum ad formam: ergo etiam
post corruptionem. Vel haec ... ex ... proloquium
... mancipatur ... corporale ... aptitudine facere ... ...
... ea circumstantia corruptionis forma est naturaliter
impossibilis: quia in materia datur appetitus ad formam naturaliter
impossibilem.
Ad 1um, in casu arguenti fore naturaliter 149
per productionem. ratio est: quia ... naturaliter ... de-
bitum materiae, et absque eo ... ; sed in casu arguenti ... pro-
ductio formae debitae ... materiae, et absque ea non ... :
et in casu arguenti ... ductio formae ... naturaliter possibilis:
... ... , contra materiae ... , et ...
... debito: in eo casu nulla forma existeret, nisi
per ... productionem naturaliter impossibilem. in eo casu, ne ...

in hac providentia Dicendo 1° 2° in casu quo aut fore naturaliter destruenda materia 1a: quod in eo casu. Dispositio ad cuius destructionem tanquam ad finem ordinatur materia 1a, esse naturaliter impossibile. Tunc assignatur aliquam rationem naturaliter impossibilem, ubi ipsa naturaliter deficiat necessario ex defectu finis. Ad 2um Dicendo materiam aliquo modo: in prima ante corruptionem formae habebat appetitum ad formam sub conditione, quod esset naturaliter possibilis, secundo non: alio modo quo etiam modo non appetit post corruptionem, unde beneficiatur idem manens idem. Et Dico a natura materia 1a ante destructionem formae non appetebat nec pro duratione formae neque post corruptionem: quod in eo manens patet. 6° de Unitate materiae.

Quaestio 6a

De Unitate Materiae Primae.

180 In hac ut certum nobis est materiam habere unitatem numericam, ibi dari plures materias 1as quarum una distinguatur numerice ab alia. Circa adverte quod quaelibet materia 1a habet quidditatem differentiis propriis individualibus, ut ceteris talibus in quibus est materia: et a differentia individuali est unitas numerica: ita quaelibet materia 1a habet propriam unitatem numericam, et totum una distinguitur numerice ab alia.

181 Dupliciter 1° utrum materia 1a habeat unitatem specificam: ut dupliciter possumus considerare materiam 1am in tota sua universalitate prout extendit ad materias omnes existentes et possibiles. 2° prout extendit ad materias de facto existentes, sibi considerans

coelestium, sive sublunarium. 3° pertineat solum extendi ad materiam corporum sublunarium de facto existentium.

Dicendum est 1°. materiam 1am pro ut solum extenditur ad materiam corporum sublunarium de facto existentium, esse eiusdem speciei. Est communis apud authores, et probatur: materia 1a sublunarium de facto existentium est omnino indifferens ad omnes formas corporum sublunarium. videmus enim eandem materiam nunc recipere formam ignis, quae successive recipit formam aeris, quae etiam destructa recipit formam terrae, et sic deinceps ab una forma transeundo ad aliam: ergo materiae corporum sublunarium de facto existentium habent unitatem specificam. Probatur cons.: quia ideo non haberent unitatem specificam, quia quoad potentiam receptivam formarum substantialium non essent aeque indifferentes; sed materiae sublunarium corporum de facto existentium sunt aeque indifferentes quoad potentiam receptivam formarum substantialium, ut omnino ad formas: ergo. 152

Dicendum est 2°. materiam 1am sublunarium et coelestium, quae de facto existunt, esse eiusdem speciei. ita Divus Thomas [illegible] in opusculo sex dictum de [illegible] 1a parte q. 24 [illegible] alii ex recentioribus [illegible], quos sequitur [illegible] lib. 1° [illegible] 6° [illegible] 5°. Ratio huius doctrinae est 1°: quia haec sententia est conformior sacrae scripturae, communi antiquorum patrum sensui, et eorum expositioni, ut videre est apud [illegible] Complutenses lib. 1° de coelo capite 2° q. 6 in 1°. 2° quia ut docent communiter philosophi non est multiplicanda species entium sine urgenti aliquo fundamento, sive auctoritate, sive experientia ducto. sed nullum habemus in praesenti: ergo etc. 153

Dicendum est 3° 154

materia prima sumpta in tota sua latitudine prout
extendit ad omnes materias possibiles et existentes habet
unitatem generis. ratio est: quia materia sumpta in toto
sua universalitate est conceptus multiplica-
bilis in pluribus speciebus differentibus: convenit hanc
habere unitatem generis: quae non videtur explicari
variis speciebus materiae possibilibus.

155 Dices: materia prima
ex conceptu materiae primae est ens omnium imperfectissimum: sed materia
prima in tota sua latitudine non comprehendit plures
species materiae. patet prob.: quia si in materia prima possibili essent
plures species, una posset esse perfectior altera
et tunc illa materia quae esset imperfectior non esset
ens omnium imperfectissimum, quod est contra conceptum materiae
primae: ergo materia prima non continet sub se plures species.
Respondeo distinguendo antecedens: materia prima ex conceptu materiae
primae est ens omnium imperfectissimum facta comparatione
cum quovis alio ente, concedo antecedens; facta com-
paratione cum alia materia, nego antecedens. patet enim supponendo
aliud omisso omnium ... secundum quod materiae
essent aequales in perfectione, ~~nam possunt differre~~
possent variari seu differre in specie: nam cum aequalitate in
perfectione stare potest diversitas specifica ...
...

156 Quaeres utrum species materiae distinctae a materia de
facto existente sint possibiles. cum in 1° loco possibiles esse
materiae aliae possunt esse capaces unius speciei ... ,
quia in hoc nulla apparet repugnantia.

157 Dices: impossibile est materiam
esse capacem dispositionum ad formas unius speciei, et non
capacem dispositionum ad formas alterius speciei: quia impossibile est
materiam quae possit recipere formas unius speciei, et non
alterius. Probatur: quia id, quod potest recipere dispositi-

ad formam potest recipere formam. Qui enim dispositio ad unam formam in eiusdem speciei cum dispositione ad aliam; et contra in omnibus materia earum qualitatum; et impossibile quod materia recipiat unam dispositionem, et non possit recipere aliam eiusdem speciei: ita ut nec tempus adaptatum sit. Quare materia primo, quomodo: quare autem admodum in impossibile, quod una forma per se unam dispositionem et materia, sed sicut utraque dispositio est eiusdem speciei, ita nulla erit inclinatio in materia, quae possit recipere unam, et non aliam eiusdem speciei.

Dico 7°, posse esse materiam, quae unam diversarum formarum possit recipere. Quia in tali materia nulla apparet repugnantia, quia ostendatur, ut si recipientibus in huiusmodi materia posset distinguere ab aliquo agente; vel in eius distinctione, sed materia maneret naturaliter sub una forma in qua nulla apparet contradictio, sed materia retineret semper formam quam habebat. 158

Dico 8°, posse esse materiam, quae possit recipere formas corruptibiles et incorruptibiles, formam corruptibilem in ista, quae est subiecta mutabilitati; et alia forma incorruptibilis, quae est in subiecto prius subiecto. Ratio est quia in tali materia nulla apparet repugnantia. 159

Dices: materia non simul neque successive potest recipere formas corruptibiles et incorruptibiles; ergo implicat materia receptiva formarum corruptibilium et incorruptibilium; quod materia non possit simul accipere huiusmodi formas supponitur ab authoribus huius argumenti. Quod vero successive pateat quia quod simul recepta forma incorruptibilis impossibile est, ideo transiret materia ab una corruptibili ad aliam et recipere formam corruptibilem, et impossibile materia potest recipere successive formas corruptibiles et incorruptibiles. Respondeo 1°: figura est per omnes primarias qualitates adaptata ubi contra 160

zo ſtenes (p) ſcientur ſe ponita ſua in corruptibili materia
non poteſt accidere ad alteram ſoo receptiua ſunt in corru
ptibilis: ſed Q. Intano D. . Q cum modo materia ſi
appetat ſuas in corruptibiles, ſequitur illi futuro erat
quia potius ſuo diminuto ad receptionem alterius ſuo,
si materia non appetit ſuas quas potest recipere: ſic. =
Ro omiſſo ante quo ad priorem partem negando
quo ad 2am: Q poteſt materia recipere ſuas
corruptibiles quia omniſſa recipere in corruptibilis ſuo,
non recedat ſoo receptiua diuinus aqua intendimus
14 ſo ſto materia sit plus recipiat ſuas in corruptibili ſuo.
In ideo diminuat ſoo receptiua ſuas in corruptibilis
quam ad 2am preparationem. Si quo ma. ſimul recip
ſo ſua in corruptibilis, impedit, quod materia trahat
ad ſuas corruptibiles impoſsibile conueniente ab ipsa
materia, nego ma.: aliunde conueniente ſed contra.
igitur, ad materiam non poſſit recipere aliquam ſuam potens
conuenire, ſed impoſſa materia ad recipiendum, ſex
15 deficiente aliquo, a quo peruenat talis ſua, ſex
dicendo Dei determinatio non aliunde ad introdu
ductionem eiusmodi ſuas, ſed illa propriis impedire.
in noſtro caſu non poteſt abſolute introducere
ſua corruptibilis; aſſerimus tamen id quod conuenire
ex impoſſa materia, ſed aliunde.
Ad 2am obiectionem,
16 dico quo ma.: fruſtra ſe poa, que nunquam reducitur
ad actum, diſtum actu ſubiecto ſoa, concedo ma.: aliunde
quo agoa, nego ma.; et ſequitur abſolute ne
gari, quod beati hoies habent in ſtatu beatitudi
nis ſoa ad peccandum, quae pro illo ſtatu nunquam
reducenda eſt ad actum. Ad 2am obiectionem dic,
non ſolum repugnare ſoa receptiua ſuas corruptibiles,
et in corruptibilis in aliquam materiam, quod abſtracta

ubi sic vel modus accidentis, neque observamus, neque ad entitatem naturae esse necessarium esse existimamus. Ergo &c. de forma substantiali.

Disputatio 3a De forma substantiali. 160

De principiis corporis naturalis, forma substantialis, eiusque continentis existentia et productione in hac disputatione explicamus; forma accidentalis ad essentiam corporis non spectat: an [illegible] principium intrinsecum corporis naturalis, cuius corpus naturale sine [illegible] non potest componi intrinsece ex aliquo accidenti. Quaestio 1a de essentia, existentia, et productione formae substantialis. § 1us an et quid sit forma substantialis.

Quaestio 1a De essentia existentia et productione formae substantialis.

§ 1us

An, et quid sit forma substantialis? 163

Nomine formae substantialis communiter intelligitur a philosophis actus quidam substantialis corporis naturalis materiae suae ordinatus ad componendum cum materia corpus naturale, et quem materia [illegible] dicitur ad constitutionem huius potius corporis quam alterius. Cum enim materia possit [illegible] explicari per [illegible] definitionem formae substantialis est actus physicus [illegible] ad constitutionem corporis. Dicitur 1o actus [illegible] quod sit actus physicus, in quo differt [illegible] metaphysica [illegible] quae actus physicus dicitur [illegible] per physica. Dicitur 2o quod constituat corpus [illegible] cum materia: in quo differt a forma accidentali, nam licet forma omnis accidentalis sit actus physicus, non constituit per se

unius rei. Requiritur 8°, qd sit subiectum dispositum,
et ordinatum ad componendum compositum cum materia, aliquid
ex ipsis et resultare unum per se. maxime quia forma substan-
tialis in ratione formae differt a materia 1a in ratione subs-
tantiae ex dictis supra ar. 69. forma igitur substantialis
in ratione formae constituitur per hoc qd sit pars illius
compositi, quae in componendo tenetur se habere tamquam [illegible]
sui ad alteram compartem.

169 Formas substantiales existere in
rebus naturalibus philosophi omnes cum Aristotele docent, id pluribus
et efficacibus rationibus comprobantes, quarum unam
et alteram afferimus. Primo in homine dantur operati-
ones intelligendi, et amandi provenientes ab
aliquo principio substantiali existente intra ipsum
hominem, et cuiusmodi principium non est materia 1a, cum materia
1a nihil producat praeter suam passionem: ergo praeter
materiam 1am datur in homine aliquod principium substantiale
cuiusmodi operationum; et hoc principium vocamus
formam substantialem: ergo datur in rebus naturalibus forma substantialis.
qd in homine dentur operationes intelligendi, et amandi
est manifestum. et has operationes provenire a prin-
cipio existente intra ipsum hominem etiam manifestum;
quia homo neque intelligit, neque amat per ali-
quid existens extra ipsum hominem. denique qd cuius-
modi principium sit aliquid substantiale, probatur,
quia si esset aliquid accidens, illud deberet alicui
inhaerere; sed non materiae 1ae: quia materia 1a aeque bene
se habet cum principio talium operationum, quam
sine illo: ergo etc. idem arguitur ratione extendendo ad quod-
libet aliud corpus naturale quod habet corpus exigit sua
peculiaria accidentia dispositiones, operationes,
et proprietates, exempli gratia ignis calorem, aqua
frigiditatem, lapis gravitatem, corpus coeleste

peculiares de organizatione et figura exteriori diversa a dicta organizatione plantarum et formis: ergo in quolibet corpore datur principium aliquod ex radice tendens eorum operationem, et determinata ad huiusmodi accidentia; et principium huiusmodi ex radice non est materia prima, quia haec nullo habet determinationem ad haec potius quam ad alia accidentia, sed est omnino indifferens, ergo est principium aliud substantiale, quod vocamus formam substantialem: ergo existit in rebus forma substantialis.

2a ratio sit: quando quando panis destruitur lignum, destruitur aliquid substantiale ligni, scilicet tota substantia ligni; sed non destruitur integra substantia ligni cum non destruatur materia prima, quia est incorruptibilis: ergo destruitur aliquid substantiale ligni distinctum a materia prima, quod simul cum materia constituebat lignum, et quod vocamus formam substantialem: ergo existit forma substantialis. 165

3a ratio sit: in eucharistia manent accidentia panis destructa substantia panis: ergo substantia panis non est sola materia prima sub accidentibus panis. antecedens est de fide, ergo probatur: quia si substantia panis esset sola materia sub accidentibus panis, maneret in eucharistia substantia panis, quod est contra fidem. probatur antecedens: quia in eucharistia manet materia prima scilicet corporis Christi sub accidentibus panis. concedere est non manere in eucharistia substantiam panis ex eo, quod corpus Christi non est naturaliter sub accidentibus panis, sed omnino miraculose: quia inde infertur, quod substantia panis ab intrinseco determinata ad accidentia panis; sed sola materia prima non habet huiusmodi determinationem: ergo in substantia panis aliquid aliud datur praeter materiam primam, quod sit determinatum ad accidentia panis; hoc autem appellamus formam substantialem: ergo etc. 166

Ex dictis infertur, formam

167 substantialem non esse totam essentiam, et quidditatem compositi, quod etiam prius est manifestum; quia praecise posita forma substantiali non ponitur compositum naturale; ergo sola forma substantialis non est tota essentia compositi. Consequentia est evidens et antecedens constat, quia posita sola forma, non hic ponitur compositum; neque facimus simile. Et quidem in hoc solam formam substantialem non esse totam essentiam compositi est de fide, ut colligitur ex symbolo divi Athanasii; sicut anima rationalis, et caro unus est homo. Ex quo [illegible] partiam desumitur ad aliqua composita. Neque obstat, quod Aristoteles dixerit, solam formam esse totam quidditatem compositi; eo enim modo loquendi solum solum significare, speciem compositi non esse colligendam per materiam, quae indifferens est ad constituendum composita specifice diversa, sed per formam; quae quidem determinat indifferentiam materiae ut componat cum ipsa compositum illius speciei, ad quam forma ipsa ex natura sua determinatur.

Secundo dicimus

168. materiam primam non esse de essentia compositi naturalis, ergo homo: et sola forma substantialis est tota essentia compositi. Consequentia est antecedens probatur: quia non est de essentia hominis, quod homo idem quo mutato materia idem est hoc; sed mutatur materia, et manet idem numero homo: ergo materia prima non est de essentia compositi naturalis. Consequentia constat cum minor. Probatur minor: idem numero hoc modo est senex, qui fuerat ante puer; sed in puero non datur eadem materia, quae datur in sene: ergo etc. Confirmatur primo: quia viri celebres theologi [illegible], qui moriuntur pueri resurgent in corpore aetate virili et magnitudine et quantitate, quam haberent, si triginta annis supervixissent: et ipsi non resurgunt cum eadem materia, sed cum alia longe majori: ergo materia prima non est de essentia compositi. Confirmatur secundo: potest contingere, quod eadem materia inveniatur in duobus individuis.

ex hoc; in ruig (?) ad eadem numero mata sit de ven-
tia dicorum prorsus ad nullius corporis pertinet, et
cont mate in essentia proviti.

Credimus 169

de Cito . . . dicitionis cum multis aliis recentioribus
responderi huic argumento mutata mate primo non manet
idem corporis physice loquendo; manet tamen
moraliter et in comi estimatione, sicut idem sublu-
nius manet modo, licet modo nullus aquas partes
habeat ex illis, aquas olim habuit. Non placet
ista solutio quia non tam solvere difficultatis
videtur, quam illi succumbere; Credit enim unidem
locus habere inter se ductam, qui existebat duobus
ante annis, et qui existit modo; quod enim physice
aliis velit, absolute et simpliciter dicere in Creatione
que agens ipse quomodo viruit non sic, in aliis
physice diversus, quod procul dubio magis est
dismantiq. maxime vide sponte dici, non esse eundem
Christus, qui natus est, et cum sit physicus, in aliis physi-
ce, qui natus est, aliis physice, qui fuit in adolescen-
tia, et aliis, qui diversus est in aetatis.

Omisso 170
ista solutione, Dico cum magistro sententiarum in 2o
dist. 30, quia pone plurimos ex recentioribus responderi,
distinguendo ante obiectis, mata primo Deus, cui primo
qui requisit tantum ad ipsam informationem ad rem
non est de essentia hominis, nego aut: Deus aliis partes aqui-
sitas potius in decursu vitae, concedo aut. adanti
obiecto, dicere mare, distinguo minorem simili dicere: In
mutata mata primo quo ad illas partes, quae requisitae
tantum ad ipsam informationem dicit non manet idem numero
homo, nego minorem: mutata primo quo ad alias partes acquisi-
tas in decursu vitae, concedo. adiectis minus pluribus

similiter dicendum videtur: id quod de essentia huius rei hominis non est tota ea materia, quam acquirit in decursu vitae, sed ea duntaxat, quam requirit ad animae informationem quae materia primae generationis, seu ut communiter loquuntur, materia solet appellari. Ergo materia primae generationis huius numero compositi, ut reliquae partes materiae, partes integrantes adiunctae sunt, ad materiam primae generationis sit physica essentialis huius numero compositi. Probatur: ea materia est physica essentialis huius numero composito hominis, sine qua nequit hic homo simpliciter existere; sed hic numero homo nequit simpliciter existere sine hac materia. Si enim dicatur aliqua pars materiae non generationis esse hoc: sed eo quod aliquae partes materiae, quae in decursu vitae acquiruntur, sint postea partes integrantes, et extra essentiam physicam huius compositi hominis, manent quod hic homo potest simpliciter existere sine illis; cum in primo instanti generationis dicatur hic homo hoc, quoad essentialia; et in eo instanti non dicatur reliquas partes materiae: ergo sola materia primae generationis est essentia huius rei hominis.

171 Hinc constat ad confirmationem ad 2um, concedo maiorem, distinguo minorem: non resurgent cum eadem materia quoad essentialia, nego minorem: quoad partes integrantes, concedo minorem. Licet quod homines resurgant cum tanta multa materia, quam ipsi habebant, non amittent partes illas materiae essentiales requisitas, quas in primo sui generationis habuerunt; et consequenter tales omnino resurgent quoad essentialia. Ad 2am confirmationem omnia materiae et eadem materia, nego consequentiam: nam constat quod eadem materia primae generationis quae essentialis homo, reperiatur postea in Paulo, in quibus tanquam pars essentialis Pauli, et tanquam pars integralis, in quo nulla datur implicatio; utrumque tamen.

verificatur, quod materia v(e)l g(e)n(e)ra unius hominis sit materia v(e)l g(e)n(e)ra alterius. § 2a de productione formae substantialis:

§ 2a De productione formae substantialis.

Ex Antiquioribus philosophis nonnulli [illegible] productionem formarum substantialium [illegible], formas scilicet, quas a generantibus naturalibus producuntur, praeexistere in materia [illegible] [illegible], totasque delitescere, quousque per generationem educerentur in lucem. Huius opinionis fuisse [illegible] creditur Anaxagoras, [illegible] illud apud veteres Philosophos familiare: ex nihilo nihil fit. Sed haec doctrina est impossibilis et absurda: 1o quia plures formae oppositae sunt inter se, verum [illegible] aliis positionibus, oppositas [illegible] in [illegible] [illegible], et in [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in materia. 2o: quia [illegible] per in qualibet materia existere actualiter infinitas formas, quae possunt educi ex [illegible] [illegible]. 3o: nulla forma denuo producitur: quia nulla forma denuo producit, quin dicatur [illegible] denuo existere; productio enim [illegible] [illegible] [illegible] existentiae [illegible], [illegible] [illegible] antea existebat; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existunt in materia, [illegible] [illegible] denuo existere: 172

[illegible] Propter haec argumenta alii dixerunt, formas substantiales [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] aliquid sui, sive [illegible] aliquam sui partem praeexistere in materia; id enim sane [illegible] indicabant, [illegible] forma [illegible] fieret ex nihilo. Sed haec doctrina [illegible] improbabilis [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible], quod forma [illegible] praeexistat [illegible] [illegible] sui parte, [illegible] [illegible] [illegible] aliqua, [illegible] aliquam formam fieri ex nihilo: [illegible] [illegible] partem fieri ex nihilo [illegible] alia [illegible]. 173

qua dicunt preexistere in materia; et consequenter forma substantialis eius quoad aliquam sui partem preexistit in materia.

174 Denique alii, quos intendit Picardus quodlibeto 2° q. 5ª, ascribunt formas preexistere in materia quoad esse potentiale, quod extrahitur a causa extrinseca per actionem productivam creaturis. Hoc etiam falsum est: quia preexistere quoad esse potentiale in quid de eius, quod producitur per creationem a solo Deo, et eius, quod per generationem producitur ab agente creato: et preexistere in materia quoad esse potentiale proprium nisi formis materialibus, que ab agentibus naturalibus producuntur. Adde, quod illud esse potentiale absolutum, et simpliciter est nihil; et consequenter forma, que ex illo fit, absolute fit ex nihilo.

175 Ex dictis constat, formas materiales sive substantiales, sive accidentales, que ab agentibus naturalibus producuntur, fieri ex nihilo sui: quia [illegible] formas non esse preexistentes quoad aliquam sui partem, [illegible] hoc est fieri producta ex nihilo sui: [illegible], quia ab agentibus naturalibus producuntur ex nihilo sui producuntur.

176 Circa quo sensu verum sit predictum, dicendum est, eiusmodi productiones in reliquendis esse cum compositio, quia ab agente creato producuntur, sic habent modo, nihil compositionis fit ab agente creato ex nihilo sui: itaque quod ibi compositum, quod ab agente creato producitur ex aliquo sui producitur; in ultimis enim compositionis fit ab agente creato quoad eius sui partem, scilicet

aliqua ipsius pars indivisibilis materiae semper
supponit pro alia: quod si loquamur de potentia
de eius compositione, ut sub hac ratione creatur pro diversa
habitudine exhalationis agere materiae paret ex
nihilo nihil per aliam, ut manifestum. Quaestio
utrum de facto dentur plures formae substantiales in materia.

Quaestio 2a

Utrum de facto dentur plures formae substantiales in materia.

formarum substantialium aliae dicuntur subordinatae, aliae 177
insubordinatae: forma subordinata est, quae in ultimo
disponit materiam ad speciem infimae dispositionis, et
ad aliam desinit tantum, disposita necessario
ad illam recipiendam; forma vero insubordinata sive
disparata est, quae nullum ordinem aut connexionem dicit
ad alteram, ut forma equi, et forma lapidis, et
quando dantur de facto in eadem materia plures
formae disparatae certum est esse primam ut in forma de
clarato est. quaeritur ergo de solum ad subordinatas,
et quaeritur utrum de facto dentur una vel plures formae
subordinatae, aut sint dispositio necessaria ad
alias formas recipiendas, manente qualibet illa in
eadem parte materiae et in eadem in qua parte materiae
non ... plures formae substantiales possunt existere in di-
versis partibus materiae distinctis, ut patet in
lignis quod in una sui parte retinet formam ligni
et in alia admittit formam ignis. ... an in
una, et eadem parte materiae de facto existant
plures formae substantiales. § 1 triplex sententia proponitur,
et refellitur.

§ 1

Triplex sententia proponitur et refellitur

1a

178 In hac difficultate Abi-
cenbron quidem f. 10 fontis vitae, Henricus de
Gandavo 2o metaphisicae q. 16, Paulus Soncin.
10 metaphisicae docent esse dandas plures formas
in qualibet materia, ad sunt plura essentialia
opposita, et consequenter in hoc dari unam formam per
quam sit substantia, aliam per quam sit vivens,
aliam per quam sit animal etc. hic tamen docentis
fundamentum est in probationibus 1o quod in qua-
libet sunt ponendae omnes aliae formae
substantiales: nam quaelibet earum habet etiam plura
praedicata essentialia, et hoc est absurdum: ergo etc.
2o: a pluralitate operationum per ordinem ad
quas definiuntur praedicata essentialia opposita,
possumus pervenire ad cognitionem eiusdem principii
ut patet in homine qui est vivens per actiones
intellectionis, sensitivus per discursus quales
ea per functionem judicii et discursus, similiter
in voluntate: ergo pluralitas operationum etc.
per ordinem ad quas definiuntur praedicata essentialia
opposita possumus pervenire ad unam et eandem
formam substantialem; ergo in hoc ponenda erit
una anima per quam animal vivit, alia per quam indi-
get, alia per quam amet etc. quod alienum divinitatem
est. 17
179 Alij dicebant esse dandas plures formas substantiales in
quolibet vivente, quot sunt gradus vitae, et consequenter in plan-
tis, quae solum habent vitam vegetativam, solam formam
vegetativam ponebant. In belluis, quae vita
vivunt vegetativa et sensitiva ponebant duas,
aliam pure vegetativam, aliam pure sensitivam, de-
nique in homine ponebant tres, aliam pure ve-
getativam, aliam pure sensitivam, et aliam pure

poris. hanc sunt tribuunt Ethici Platoni. hic mouetur obiectione Aegidii et Scoti quodlibeto 10 et quartus dico mirari (?) solam quarta (?) dicunt asserunt dari in hoc duas animas alteram cogitatiuam simul et sensitiuam, et aliam spiritualem.

Haec tamen doctrina refellenda ex iis fundamentis, quibus praecedens. ut enim multiplicandi sunt per diuersitatem graduum uitae, ita non multiplicanda pro diuersitate operationum contrarialium, quae sunt in opposito. aut quia et anima potest non facere opera opposita sibi enim, subita et cunctis impotentia causa quod illud officiat operationi sensitiuae exercere et adde ad hanc doctrinam quatenus in hoc admittunt duas animas rationales uidetur esse doctorum catholicorum quia 4° Synodi Constantinopolitanae canon 11 ... qui in hominem admittebant duas animas, et ut si dicunt bonam et aliam animam ut patet manifeste ... de dogmatibus c. 5. 184

Damnatur etiam illud Manichaeorum delirium, quod asserit dicentibus quod ... duabus animis ... 10 asserentes dari in hoc duas animas, aliam a Deo aliam a diabolo illa adiecta haec asseruit propter operationes, quod ... impie et ... experientia: quia ... potest ... opera opposita, ut patet in ... quae amat et odio habet ... libera. similiter eadem ... in hoc ... operationes ... pluralitatem ... contrarie. ut ... conditam ... in hoc ... poenitentiam ... possunt sibi ... a ... experimentis. ... 182

178 In hoc dificultate Ægi-
embrion quidem l° 1° tomi sui Enricus de
Gandauo 2° metaphisica q. 10. Paulus Soncin.
9° metaphisica doc. [illegible] tot dari formas subs.
in aliquo libet [illegible] quot sunt grata essentialia
opposita, et consequenter in hoc dari vnam formam per
quam sit substantia, aliam per quam sit viuens,
aliam per quam sit animal &c. hic tamen doc.
sunt [illegible] et in presentia 1° q. in quo-
libet [illegible] ponenda [illegible] aliqua forma
substantialis: nam quilibet [illegible] habet [illegible] plura
grata essentialia, et hoc in absurdum: q. [illegible]
2°: a pluralitate operationum per ordinem ad di-
uersos [illegible] grata essentialia opposita
[illegible] ponuntur [illegible] abeodem indiui-
duo principio ut [illegible] in ente quod est [illegible] distinctum
in [illegible] diuersitatem quoad
[illegible] iudicium et [illegible]
[illegible] in voluntate: q. pluralitas operationum
per ordinem ad [illegible] definiunt grata essentialia
opposita ponuntur [illegible] ab vna et eadem
forma substantiali; [illegible] in hoc ponenda erit
vna anima, per quam apprehendatur, alia per quam iudi-
cet, alia per quam [illegible] &c., quod aliena [illegible]
ne. 1.
179 Alij ocurbant tot dari formas substantiales in
quolibet viuenti, quot [illegible] gradus [illegible], et sic in pla-
nta, quae solum habent [illegible] vegetatiuum, [illegible] formas
vegetatiuas ponebant. in bellua, quae vero
habent vegetatiuum et sensitiuum ponebant duas,
aliam pure vegetatiuam, aliam pure sensitiuam; [illegible]
[illegible] in homine ponebant tres, aliam pure ve-
getatiuam, aliam pure sensitiuam, et aliam pure

poolz. hanc siz tribuit C[illegible] Platoni. nec mul-
ti obia dicentis o caetus quodlibeto 2e
10 Et muantus dicc mitanbulanus quo-
[illegible] asserun dari in hoc duas aias alia
cogitatiua simul et sensitiua, et alia puri
uoali. Hec tamen doctrina refellenda e 184
dz fuitis, quibus precedens. tum etiz multiplicado
st [illegible] diuersitate gradus uitz, cum et multo-
r. dz diuersitate [illegible] cum [illegible], quz sit in
opposito. aut quia dicuntur potentiam [illegible],
ad [illegible] sit erg, subita [illegible] impotens a [illegible]
[illegible] Eluo [illegible] potentiae [illegible]; adde
ad hez doctrina [illegible] in hoc admitti duas aias
[illegible] uidit [illegible] catolica, quia [illegible]
Daniel [illegible] carem II damnantas qui in hoc
[illegible] duas aias, etiz si diecerunt [illegible]
et alia animalis, ut [illegible] manifestz, 10 de doctri-
[illegible] c 5. 182
[illegible] cum [illegible] de [illegible] animo
[illegible] 10 [illegible] dari in hoc duas [illegible], alia [illegible]
[illegible] alia a diabolo illa ad [illegible] hanc [illegible]
[illegible] [illegible], qd [illegible] in [illegible]
[illegible] : quia [illegible] potentia duarum opera-
tionum oppositarum, ut patet in [illegible] qui amat [illegible]
[illegible] [illegible] libera. similiter [illegible]
[illegible] in [illegible] in [illegible] quia [illegible] in hoc
dum operationes [illegible] in [illegible]
pluralitatis [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] augustinus [illegible] hos
penitere [illegible] peccati; [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] experientia. [illegible]

q̃ hoc ꝙ̃ potuit ꝯmittere peccatum penitentia q̃ debet tene[re] i[n] libro sui gr[ati]a ... mala ... potuit penitere: ... hec ... potuit ... in metaphisica d. 158 10 ubi ... expositione et doctrine contra ... traxerat ... ... fallit ... 158 2° duplex
1 ... ...

§ 2° duplex alia sententia

Proponitur et explicatur ...

182 4° ... qui ... longe probabilior, et ... habet probabilitatem ... libro ... ... predefinito dari ... aliq... ... qui a dicta disposita ... ordinent ad ... corporeitatis: ... ... cum ... ... doctrina doctor ... in 1° d. 11 q̃ 3° articulo 2°. ... doctores sequuntur ... apud ... de 5° q. 3° ... ex nostris doctoribus accedunt ... sacramentum q̃ 76 ... 2° ... ... 1° 2° ... ... 19 ... ... 4° ... 5° ... 5° ... ... aliqui ... ...

183 5° ... quarta ... ... nullo alio ... dari ... corporeitatis, ... subito ... ... in qualibet materia: et hec ... angelici doctoris 1° parte q. 76 articulo 4° ... ... quos nostri doctores sequuntur in ... qui ... ...

haque [illegible] Mm [illegible] certissima existimavi,
quae D. 1° ab obstetrice sumit, ovo mobilitur
Deus [illegible] secretarii [illegible] cum [illegible] in die,
[illegible] ideo vivente, formae corporeitatis, [illegible]
omnibus, a forma corporeitatis. Spiritus materia in-
esse, conspicere [illegible] ad operationes vitales:
[illegible] debet dari in materia
[illegible] principium [illegible]
[illegible] necessaria ad instructionem [illegible] viventis,
[illegible] et organizationem partium quas experi-
mur in viventibus, [illegible] ex his [illegible] necessari-
forma corporeitatis: [illegible] D.: [illegible] in [illegible] forma cor-
poreitatis [illegible] ut materia spiritualis [illegible]
corporeae: [illegible] materia [illegible] spiritualis [illegible]
exigentia [illegible] sensibilis
[illegible] hac
exigentia [illegible] dispositionis. D-
[illegible] forma corporeitatis [illegible] tanquam dis-
positio ad formam viventis, [illegible] multiplici
et organizatio corporis [illegible] in materia [illegible] exigentia
formae corporeitatis: [illegible] forma corporeitatis [illegible]
tanquam dispositio ad formam viventis. D. [illegible]: illa
et organizatio [illegible] in materia a exigentia formae
viventis. [illegible] forma quae [illegible] radix operationum vita-
lium [illegible] materia [illegible] ad ea accidentia quae sunt
dispositiones et [illegible] necessariae ad vitales
operationes, [illegible] forma viventis [illegible] radix operati-
onum vitalium: [illegible] dispositionem, et or-
ganizationem [illegible] in materia ad exigentiam formae
viventis.

Dico [illegible] forma corporeitatis disponit 134
ad formam viventis, [illegible] ad instructionem
formae viventis [illegible] principium, [illegible]

et substale p ducere vaiz illa, et multiplici
de organizatione partis, q. e experimur inuer-
ti, u. j videat alius ptr fra corporeitatis:)
q R. in ro e 10. q. in de puni afra corporeitas
idat primoris substale intrinsecus producen
cas de organizatione materia, a qua potta intra
sepr fra viuentis; nec i puni [illegible] l. i. fra
viuso [illegible], l. fra [illegible], quis fra
viuentis praedicam olen. [illegible] prioral
introductionem, n illa deorganizatio ponit
sitiem forme ab agente extrinseco. agens
enim extrinsecus habet virtutem disponendi ultimo
matem ad introductionem fre, f ab ipso, l solo
Deo producendae: [illegible] tendit [illegible] ge-
neratio viuentis, nam ex [illegible] generan-
ti agentia enim extrinseco producunt accidentia
ultimo disponentia ad fram, et adeam accidentium
exigentiam producit Deus fram substalem: [illegible] ex hoc
capite requirit fra corporeitatis. 3º [illegible],
prioris ad introductionem fre viuentis necessaria
[illegible] fra corporeitatis qui producens [illegible] illa
et multiplex de organizatione, n i cur adue-
niente fra viuente [illegible] ab illa [illegible]
re in eadem mata. [illegible] quam [illegible]
urgeat ut [illegible] aliamus. et hoc efficatius
[illegible] fra corporeitatis funtur: nam nulla e ratio mul-
tandi [illegible] in [illegible] viuente, ut [illegible]
ex solutione argumentorum: q [illegible]

[illegible] cad. resolutio

183. [illegible] rationalis in hoc [illegible] quiq [illegible] afra
corporeitatis [illegible]: q fra corporeitatis [illegible]
n i [illegible] et [illegible] illa et multiplex
di organizatio requisita ex parte matae de fra.

rocalis radicat in aia rali: [illegible] Dr alij:
tra corporeitatis et prouerbijs [illegible] predicamentalis
rualis, et ab illa conseruat et quandoq̃ ali-
qua ipsius amittit etiam q̃ aia ab eo separat.
Ita patet. 2. aia roali non omnes sibi actualis
et tra conexionis [illegible] [illegible] ipsius iudicia
roali potest radicari, uero ilud, et multiplices
de organitatis, et a sua roali disiungi, et
spiritui [illegible] conueniant a duce, alij per quantitatis
in eadem aia roali [illegible] esse radix ipsius
corporis, aia [illegible] [illegible], et multiplicis disposi-
tione accidentali [illegible] [illegible] in hoc [illegible]
roali non admittit tra alia substantiali[?] quantitatis
[illegible], a aia roali [illegible] [illegible] [illegible]
a tali tra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporei-
tatis: [illegible] [illegible] [illegible] admittenda sit tra corpo-
reitatis. [illegible] [illegible] [illegible], alij [illegible] [illegible]
in hoc admittere [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] statum [illegible]. § 8. argumentorum solutio.

§ 3. Argumentorum solutio

[illegible] 1º [illegible] Christi domini [illegible] [illegible] 166
roali dici aliquid tra substantialis, [illegible] [illegible]
[illegible] tra corporeitatis, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] aia roali Christi Di, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Christi [illegible] [illegible] [illegible] aia roali [illegible]
fuit esse [illegible] [illegible]; aliogui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

accidentali dumtaxat dicat carentiam quorundam ex materia, et accidentium quae erant accidentalia, ergo cum Christus dicit aliquid accidentale [illegible]: quia non tantum includit aliquid substantiale quam materia [illegible].

183 Ad secundum dico solutionem ad probandum ergo pro triplici [illegible]. 1° [illegible] quod [illegible] simpliciter assertione [illegible] materiae [illegible] Christi [illegible] acceperit [illegible] [illegible]. [illegible] corpus [illegible] ad [illegible] ordinatum ad [illegible] [illegible] aliquod [illegible], et in hoc sensu materia [illegible] illa, si multiplici de organizatione [illegible]; [illegible] materia [illegible] organizata et disposita ordinata ad [illegible] alia [illegible] aliud [illegible]. 3° [illegible] per [illegible] [illegible] datur in [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil aliud [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] de organizatione, quae disponit ad [illegible] [illegible] [illegible] organicis. [illegible] in hac [illegible] tione materia 1° Christi [illegible] illa [illegible] triplici organizatione [illegible] [illegible] [illegible], ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] organicam [illegible] ad [illegible] dic, materia [illegible] illa [illegible] [illegible] organizationem disponentem [illegible] corpus organicum Christi [illegible] [illegible] organicum in [illegible] [illegible] nihil aliud substantiale [illegible] praeter materiam [illegible].

Instabis [illegible] [illegible] illa, [illegible] de organizatione [illegible] [illegible] Christi [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

tantiatio; et conversio substantiae in accidentia, et de organitatione; et hoc i[n] consiliis [illegible]:
[illegible] secunda materia [illegible]: in transsubstantiatione
[illegible] ponere aliquid substantiale; in materia prima et
varia illa et multiplici de organitatione [illegible]
ponente adhuc non est aliquid substantiale: [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] materia, [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] panis, [illegible],
[illegible] ponit substantia corporis Christi; [illegible]
[illegible] transsubstantiationem [illegible], [illegible]
nihil [illegible], sed simul ponat [illegible]
illa et multiplex de organitatione. [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
possunt [illegible], [illegible] ponunt a [illegible]
[illegible]; et tamen illa actio est transsubs-
tantiatio: [illegible] transsubstantio [illegible],
[illegible] ponat [illegible] substantia, licet simul ponat
[illegible] accidentia.

Instabis [illegible] [illegible] 1.29
[illegible] in eucharistia aliquid substantiale [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] materia [illegible]
[illegible] illa, et multiplici de organitatione [illegible]
[illegible] [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] aliquid in [illegible] [illegible]:
[illegible] ponit aliquid substantiale [illegible] materia
[illegible] nihil aliud esse [illegible] nisi, [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]: [illegible]
materia prima [illegible] illa et multiplici de organi-
tatione est [illegible] Christi [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] ad [illegible] formationem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

hoc non est quid aliud, ut supra de claratione
c. 2 1 0 3, ut dicant ibi dicta, et simile oratio:
non materia cum sua corporeitate est in differentia
ut constituat prius aut ullam: quia ibi ratio non
ponit aliquid substantiale post [illegible] Divi, ideo,
non ponat materiam cum sua substantiali corporeitatem.

190 Imitabilis. hoc animalis est corpore, et non est
sensitivum ulla ille, et multiplicibus de orga
nizatione dispositum ad hoc; ceterum de orga
nizatione aut dispositione cum sit, non potest in illum
est constituere substantiam: quia est prius aliquid ali-
ud substantiale in conditione quod parte materiae, ideo
nihil aliud esse potest per hoc corporeita
tis. materia constituat: quia hoc animalis est ponit ex
quo est corpore, dicente philosopho. Anima est actus
corporis physici organici. Item hoc anima-
lis est corpore [illegible], ergo non corpore
organico, ut [illegible] non: corpore organico specifi
cum sumpto, excedere: corpore organico de
[illegible], ergo non, id est corpus hu-
manum non est duntaxat cum est prius quid aliud
aliquid, id est spiritu: in hac enim corpori
ore [illegible], corpore sunt corpori
non ad exercendas operationes vitales [illegible]
[illegible] de organizatione quas experimur in homine,
sed etiam hoc non includit animalis est eiusmodi
de organizatione: nec deinde hoc solum in materia,
quia [illegible] et multis aliis de organi-
zatione constituit corpus organicum: et non possent
[illegible] Deus esse minimum spiritu [illegible]
materia [illegible] organizationi habentem, sicut hoc

physice loquendo, sicut vulgariter quidam putarent
hoc.

Obiicies 2°. idem manet in hoc mor-
tuo, quod erat in vivo; sed hoc mortuo non manent
eaedem numero [illegible] dispositiones corporis, quae alioquin
[illegible] ex [illegible] coagulitatis. Maior probatur 1°: quia
manent eadem ossa, nervi, et caro: quia manet
idem corpus. 2°: quia corpus Christi Domini, quod viuum fu-
erat, [illegible] sepultum post mortem. 3°: quia si
non manet idem numero corpus post Christi mor-
tem, corpus Christi dicetur corruptum, et transiisse
ad corruptionem ad aliud: sed corpus Christi Domini
fuit corruptum [illegible]: quia dabis sanctum tuum
videre corruptionem: ita ad minimum dicet. Res. corpo-
ritatis in corpore mortuo, quae ante mortem [illegible]
[illegible] in corpore vivo. Respondeo distinguendo maiorem: idem
corpus [illegible] manet in hoc mortuo, quod erat in vivo,
concedo maiorem: idem corpus completum, nego maiorem: concedo
deinde minorem, nego consequentiam: quia corpus organicum in ratione talis
nihil substantiale in cadaver [illegible] magis, ut supra
dixi [illegible]. Hinc dico ad 1am probationem maioris, distinguo
antecedens, distinguendo consequens: quia manet idem corpus completum,
nego consequentiam: manet idem corpus organicum, concedo consequentiam.
Non manet idem corpus completum: quia corpus completum essen-
tialiter componitur ex corpore et anima. Ad 2am probationem
non manet, ut fides docet, corpus Christi Domini
in triduo mortis; manet tamen idem corpus orga-
nicum videlicet [illegible] 1° [illegible] [illegible] simulta-
neis de organizatione dispositionum ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] omissa maior, distinguo minorem: si corpus et carnis
[illegible] Christi [illegible] non fuit corruptum, concedo minorem: corpus
completum, subdistinguo minorem: non fuit corruptum [illegible]

phisica, neque enim conversionem substantiae [illegible] conte-
mnit. quod corpus organicum Christi [illegible] ... substan-
tia vera mansit et manserunt: [illegible]
organicum Christi [illegible] per mortem conversionem debe-
[illegible] aliquam [illegible] formam in
[illegible] mortem [illegible]
[illegible] mors [illegible]
corpus organicum; tamen [illegible]
[illegible] anima [illegible]
[illegible] ad unam [illegible] et corpus
organicum Christi [illegible]
[illegible] manet post mortem. et hoc [illegible]
[illegible] per mortem [illegible] quidem
[illegible] Christi [illegible], ut docet
[illegible] physica conver-
sionem [illegible] excludit [illegible]
solum [illegible]
corpus Christi [illegible]

192 Obj. 3.^a quia
in morte hoc [illegible] aliqua [illegible]
anima [illegible] manet sine [illegible]
[illegible] alia [illegible] anima habuit
[illegible] aliqua [illegible]
[illegible] carnis [illegible]
[illegible] 2.° [illegible]
[illegible] quando [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] quando hoc mortis [illegible]

ia. D.° : ī quslibi [illegible] la [illegible] dictata
accidentia, et dispositione [illegible] in modo [illegible]
[illegible] . [illegible] carmina [illegible] cadaveris :
a. [illegible] perserint in anima, et [illegible]
[illegible] dissimilis [illegible] dispositione, cum nec [illegible]
in eximimo, et [illegible] exprimio [illegible]
[illegible] accidentibus [illegible] [illegible]
[illegible] causa [illegible] cadaveris, et
[illegible] quando hoc [illegible] mori? . nec enim
[illegible] Dei [illegible] dico aliquis [illegible]
[illegible] ad Deum [illegible] dico [illegible]
[illegible] ; [illegible] ; [illegible] nulla [illegible]
[illegible]

R.° negando mai: et minorem vel Deo 123
mari, nego mi : ad [illegible] dici - ultima dis-
positionem ad [illegible] organitatem [illegible]
[illegible] ad [illegible] et hanc [illegible]
exigit [illegible] cadaveris ; [illegible] accidentia, quae
in corpore mortuo [illegible] albedo, gravi-
[illegible], [illegible] exigunt [illegible] cadaveris
[illegible] ad [illegible] ; [illegible]
manet, quandiu [illegible], a qua expellatur.
[illegible] manet in [illegible], quando [illegible]
[illegible] diu [illegible], [illegible] causa [illegible]
[illegible] [illegible] qui exigit
[illegible] ad [illegible] . ad
[illegible] nego [illegible] : [illegible]
[illegible] cadaveris [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] varia [illegible], et multis
[illegible] de organitate [illegible]
[illegible] ; [illegible] reliquorum accidentium
[illegible] [illegible], et [illegible]
ex eo, [illegible] ; [illegible] conservationem in [illegible]

sua cadaveris, dicimus lo. [illegible] variet Divinus, sed
ex de corruptione, [illegible] consequenter
ad [illegible] ; [illegible] sit [illegible] cada-
veri non inducta [illegible] in suo cadaveri-
ca. ad [illegible] . [illegible] quo [illegible] causa [illegible]
[illegible] cadaveri [illegible] accidenti-
[illegible] , qui ex [illegible] ad [illegible]
[illegible] corporalis [illegible] in materia [illegible] , ad
[illegible] primo [illegible] : [illegible]
[illegible] Deus [illegible] , qui ex
[illegible] actione generant ; [illegible]
ad Deus [illegible] in
N.° hoc mortuo : [illegible] duci
ab accidentibus , [illegible]
[illegible] ad [illegible] .

194 Dico [illegible] in [illegible]
mortuo Christi Domini negatur ad [illegible] cada-
veris : [illegible] ad [illegible] debet [illegible] corporeitatis alius
[illegible] . Probatur : [illegible]
[illegible] cadaveris [illegible]
[illegible] , qua [illegible] , [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible] cadaveris [illegible] in
[illegible] in [illegible] ([illegible] in tempore mortuo Christi
Domini [illegible] debet admitti [illegible] cadaveris , [illegible]
[illegible] cadaveris in tempore mortuo Christi
Domini [illegible] : cadaver est Deus , Deus est
cadaver , [illegible] , [illegible]
[illegible] Deus , [illegible] Deus [illegible]
[illegible] ad [illegible] humano , [illegible]
[illegible] . [illegible] omnino [illegible] . ad
14 [illegible] corporis [illegible] . Christi Domini
[illegible] in triduo [illegible] .

[illegible] subiecti ut decent [illegible], divinum
[illegible] [illegible] in specie 2° [illegible] physice
[illegible] ergo [illegible] tradit [illegible] Dico
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], immediatium
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ante [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] devenire [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], quae animam simpliciter
[illegible] 2° instanti [illegible] [illegible], [illegible]
nullus [illegible] [illegible] in eo, [illegible] [illegible],
ad [illegible] divinum; animam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] unionem informationis [illegible] et
[illegible] [illegible] divinum ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] solum [illegible], ad [illegible] et cada-
ver [illegible] in cadavere, [illegible] qui dicitur
verum [illegible], posita unione [illegible] [illegible] cada-
veris, ut constat ex eo [illegible] theologorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] thomo [illegible] de
[illegible]

Obiectio 5. tota disorganizatio, quae debe- 195
[illegible] invenitur per [illegible] in hoc mortuo; [illegible]
stat, [illegible] [illegible] in mortuo [illegible] aliquo, [illegible]
bat in [illegible]; [illegible] [illegible] constat ex manifesta
experientia. Minor [illegible]; [illegible] ubi datur eadem collectio
accidentium datur eadem [illegible] subiectum. Confirmatur: collec-
tio accidentium, quae datur in hoc mortuo [illegible]
[illegible] similis collectioni accidentium, quae datur in vi-
vente; [illegible] in hoc mortuo [illegible] aliquod [illegible]
substantiale, quod erat in vivente [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
argumentum [illegible] collectionis accidentium [illegible]:
[illegible] ex similitudine, o diversitate accidentium [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] colligimus similitudinem
et diversitatem [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

animaе, et postea: quia licet in mortuo dentur eadem acci-
[illegible], quae dabantur in vivente, datur tamen
defectus temperamenti ad formam [illegible], et [illegible]
non manent in mortuo eadem. collatio accidentium,
quae dabatur in vivo; quod quidem posse videtur mo-
[illegible]: quia non deficit forma [illegible], nisi defi-
ciat aliquod accidens ab ipsa petitum: immo-
mentum enim ultima dispositione [illegible] forma [illegible]-
tali [illegible], quo [illegible] suae; in mortuo
deficit forma viventis: quia deficit ultima dispositio
ad formam viventis; quae procul dubio est aliquod
accidens; ad [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] accidentis [illegible] [illegible]
[illegible] hoc, [illegible] [illegible] [illegible] arguat diversitatem
[illegible] substantiae utriusque; [illegible], [illegible]
in aliquo, et in aliis [illegible] accidentibus [illegible] arguit
identitatem. [illegible] ita, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] accidentia [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible], [illegible] plura accidentia [illegible]
in [illegible] [illegible] plura accidentia [illegible]
[illegible]; in [illegible] [illegible] [illegible] medico [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] accidentibus
tribus. [illegible] diversitatem [illegible] [illegible] do
[illegible] [illegible] [illegible]. id quod addidit de oppositi-
one [illegible] forma viventis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in eo, quod una excludat
[illegible] [illegible] [illegible] subiecto; [illegible] hoc [illegible] [illegible],
[illegible] aliquod accidens speciale [illegible] [illegible]
habere plura accidentia [illegible] [illegible] [illegible],
aut [illegible] oppositio sit inter [illegible] [illegible]
[illegible] viventis, et nihil [illegible] [illegible]
[illegible] habet collectionem accidentium [illegible] illi,

aug. probo [illegible] quam argum. [illegible]

[illegible]

Obb. 6° [illegible] subst. [illegible] 176

[illegible] esse [illegible] per mat. [illegible]

[illegible] spiritualis [illegible]

[illegible] diximus [illegible]

[illegible] partibus [illegible]

[illegible] partes [illegible] subst. [illegible]

[illegible] subst. [illegible] ordinat. ad [illegible]

alio [illegible]

[illegible] ita [illegible] in eod. [illegible]

spiritualis [illegible] quemadmodum

[illegible] repugnantia in eo [illegible] mat. [illegible]

[illegible] materialis [illegible] spiritualis [illegible]

[illegible] argum. in obiiciente [illegible]

[illegible] ultimo [illegible]

[illegible] subst. [illegible] ultimo [illegible] ultimo

[illegible] mat. [illegible]

[illegible] realis [illegible]

[illegible] accidit [illegible] falsum [illegible]

[illegible]

Obb. [illegible] argum. [illegible] 177

ad [illegible] sua [illegible]

[illegible] ego [illegible]

[illegible] ratio [illegible] sua subordinata

[illegible] ex [illegible] sua [illegible]

ex [illegible] debet esse [illegible] mat.

[illegible] in aliqua [illegible]

[illegible] ex dictis [illegible]

[illegible] in [illegible] mat. [illegible]

[illegible]

198 Dices: In materia quod una forma substantia-
lis sit alteri subordinata, ut disponat materiam
ad illam recipiendam, et contingere ab illa
ultimum, et [illegible] primum [illegible]
[illegible] repugnat forma coordinata. [illegible]
esse manifestum in eo quod [illegible] alterato [illegible]
subsistat, et subordinata alteri [illegible] formis
substantialibus debet [illegible] ultimum [illegible]
[illegible] quae subordinata, non potest [illegible]
[illegible], nec minus repugnat [illegible] inadaequata,
atque [illegible] inadaequata, et [illegible] inadaequatis.
Ergo [illegible] possunt coniungi simul in eadem materia
plures formae substantiales.

Quomodo possint coniungi simul in eadem materia plures formae substantiales.

199 Ex dictis in superiori sectione, possunt naturaliter coniungi in eadem materia duas formas substantiales subordinatas. Superest inquirere quid discriminis sit inter formas substantiales subordinatas. Et § 1. prior pars: monstratur § 1.

Quid dat [illegible] accidenti [illegible]

200 Discrimen est 1. plures formae substantiales subordinatae possunt naturaliter coniungi in eadem materia. id quod supra insinuavimus in n. 177. contra Philosophorum opinio, qui in hunc modum persuadent, quod formae substantiales subordinatae eiusdem sunt diversae speciei, [illegible] eiusdem, neque diversorum specierum possunt naturaliter coniungi in eadem materia: [illegible]

Dr: q ut amara habens fta peregrina aliq cum dis speciei acquirit, ad agens agat in simile simile e imagit in iste, ut docent com ph.

Dr. quo ad 2g. Rz q fta diversi speciei possunt dispositiones oppositas, ut ctz e aqua. Et hic 3. q inter species semper dat aliqua oppositio. et contrarietas; que opositio n potest convenire materia. et a fta determinibus disp positiones opositas ut patet in frio, et fem, que n possunt naturalit coniungi per dispositiones quibus conservat fta forma existentes; s dispositione contrarias n possunt naturalit coniungi in eadem materia: q neq fta n subordinatae diverse speciei. Dico hic 20: q nulla fta potest esse naturalit in materia sine suis dispositionibus. Dices: in ferro ex cantu naturalit coniunguntur fta ignis, et fta ferri: q due fta subordinatae n nec ordinatae possunt naturalit coniungi in eadem materia. Resp. ex quo ut in ferro candente videmus lucem caloris, et combustionem, si illi aplicet aliqd combustibile: q habet fta ignis: qd simul habeat fta ferri videt manifestum, q ex s igne, ingenere fta ferri; s n apparet agens, a quo de novo educat fta ferri: q etiam fta ignis conservat fta ferri. Rx fe ferrum fta ignis eiectae ut solum recipiat fta ignis in extrema superficie ferri, quiz superficies ex tinto igne non recuperat fta ferri, s lea elevatis, quiz i scoria ferri et malo aliis partibus sentiit que ad modum ferro extincto igne desinit esse carbones. 202

Quaer. unde oriat

ad duas ff substantiales et subordinatas non potuit na-
turalis coniungi in eadem materia: et plura capita po-
ssumus considerare, ex quibus ista naturalis impossibilitas
potuit provenire. vel enim potuit ex incapacitate
materiae; vel ex incompatibilitate formarum; vel ex insufficientia
virtutis in agentibus naturalibus ad ducendam de-
unique formam ad praesentiam alterius; vel denique ex de-
creto dei disponentis contrarium de productione
tione et conservatione duarum formarum simul.

Dico 1°,

203 ad duas formas substantiales non potuit naturaliter coniungi in
eadem materia non oriri ex incapacitate materiae: in qua est
resolutio, et probatur: quia ut recipiat materia formas ex com-
parte materiae ad recipiendum plures formas substantia-
les, atque ad recipiendum illas simul; potuit
materia naturaliter recipere plures formas successive: ergo potuit
illas recipere simul: nam non est repugnantia naturalis
in duarum formarum substantialium existentia simul non oritur ex
incapacitate materiae. maior probatur: quia materiam recipere plu-
res formas nihil aliud est, quam esse plurium extremum
unionis cum ipsis substantialibus et exhibere praesen-
tiam per unionem ad illas; sed hoc idem est ex parte
materiae esse extremum unionis et unius et aliarum plurium
formarum: ergo etc.

204 Dices tamen 1°. non potuit materia quan-
tum est ex parte sui recipere, quod aperte innatum; quia
materia 1° non aperte innata sustinere duas formas
simul: ergo quantum est ex parte sui non potuit recipere
plures formas simul. 2° non recte acquirit capa-
citatem intrinsecam materiae ad recipiendum plures
formas simul ex eo quod illas posse recipere suc-
cessive: quoniam ad modum dicimus in causa efficiente
quae potuit producere successive plures effectus

n̄ recte arguit: virtus ad eorum producendo simul
in hoc sapienti exigent. ad 3m in negotio geo-
partiri non immensurandum quod spiritui capacitas
sensus recipiendi extendit ad tres ad quae
non extendit appetitus ut supra dixi 3a
et patet maior. scilicet quia habet capacitatem re-
cipiendi dona supernaturalia; tamen illa
non habeat appetitum innatum ad dona supernaturalia
talia ut docent theologi. ad 4m in manife-
sta disparitas: quia causa efficiens dum agit
influit, et impendit virtutem in effectum quem
producit; et tunc in causa efficiente non recte
sequitur ad productionem plurium effectuum
sed simultaneam; quia [illegible] agere
magis vel virtutem impenderet; neque magis de-
fatigat virtutem [illegible] receptione [illegible] per rece-
ptionem [illegible], quam per receptionem plurium formarum 129
simul.

Ad 2m. dico quod res substantiales eiusdem spe-
ciei [illegible] divinae naturalis in eadem mor-
te, [illegible] impossibilitate [illegible] ex defectu virtutis
productivae in agentibus naturalibus, et ex decre-
to extrinseco Dei decernentis non dare [illegible]
et naturali ad [illegible] huiusmodi formarum simul.
[illegible] repugnantia [illegible] non oritur ex parte agentis [illegible]:
[illegible] potens producere [illegible] in ligno potest
producere [illegible] in alio ligno. oritur quia ita repugna-
ntia [illegible]: neque [illegible] agentia naturalia intendant
assimilare sibi passum; et ad hunc finem sit
[illegible] in [illegible] multiplicatio formarum eius-
dem speciei [illegible] in decreto Dei ut authoris
naturae, [illegible] inutiliter exercerent agentia natu-
ralia per productionem plurium formarum eiusdem speciei.

206 Dico 3°. duae formae substantiales diuersae speciei non possunt coniungi simul in eadem materia quia repugnantur ex oppositione formali inter se. quia formae diuersae speciei exigunt naturaliter oppositas dispositiones ut dictum est supra n° 200; et sub aliis positionibus oppositis non possunt naturaliter coniungi formae substantiales: q. e. [illegible] potentior pars nostrae [illegible]

§ 2ª.

Potentiam Dei [illegible] sententiae [illegible]

207 Dicendum est 2°. plures formae substantiales non subordinatae possunt coniungi simul in eadem materia de potentia Dei absoluta. hanc [illegible] negant [illegible] ex nostris Pater [illegible] 3. [illegible] de [illegible] Pater Obicedo [illegible] puncto 2°. [illegible]

208 tamen [illegible] docent [illegible] in metaphysica [illegible] [illegible] [illegible] conclusionem [illegible] [illegible] realiter ponimus de 33 [illegible] Probatur resolutio 1°: a [illegible] in hoc nulla apparet repugnantia [illegible] ex solutione argumentorum. [illegible] 3. quia repugnantia duplicis formae in eadem materia [illegible] in exigentia naturali, in [illegible] qualibet exigit, [illegible] alia [illegible] innata, quando ipsa existit; [illegible] Deus ut author supernaturalis potest [illegible] exigentiam naturalem [illegible] potest [illegible] Deus efficere [illegible] ignis [illegible] [illegible] [illegible] quantitas impenetrabilis [illegible] altera: [illegible] potest Deus [illegible] exigentiam formae [illegible]

in materia eius introducere, et utraque simul
conservare. Confirmatur ad hos contrarium maior,
qui existimant posse Deus coniungere simul
calorem intensum cum frigiditate intensa: quia potest
etiam conservare formas substantiales simul. Nam
non est tota repugnantia formarum substantialium
consistit in eo, quod exigant dispositiones oppositas:
quia vero dispositiones oppositae possunt coniungi;
poterunt ergo formae substantiales. Dico 1º. forma
substantialis existens in materia, ex ipsa expellit
aliam formam substantialem: neque possunt coniungi in eadem
materia. Ut enim prima forma ex se expellit
aliam formam in eadem materia existentem expellentem illam: et
ut dicitur etiam de ipsa absoluta efficientia, quod dicit
causalitatem sine effectu absolute communicatum:
sed non potest dari prima forma sine expulsione
alterius, ergo neque divinitus possunt coniungi
in eadem materia. Dico 2º: quod introductio
unius formae est expulsio alterius: formalis coniunctio
utriusque. Quod posita forma in materia necessario etiam
est de ipsa absoluta efficientia, ut est effectus
formalis illius; expulsio formae praecedentis est effectus
formalis formae denuo advenientis: ergo. Hoc ipse
dixerunt formarum ad formam ... pluribus
excusari. 108

Ad 1º vero firmiori forte opposuerat
ad huiusmodi repugnantiam ... et minor, bono
... antea, ad ...
... ut illud ... relinquit
... qua enim probabiliter ponere potest ... duas
formas eiusdem speciei, quae eandem petunt dispositionem 109

ita intr. e oppositu, ut una sit ex [illegible] altera debeat fieri simul, sicut ad habitu [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] in formis diuersis specie [illegible]
[illegible] expellit aliq. ratione dispositiones
quas exigunt. adde, hoc etiam [illegible]
[illegible] [illegible] autoribus in qualitatibus [illegible]
[illegible] vocantur diuinitus [illegible], [illegible] quali-
tate [illegible] [illegible], sine X° 2°, quan-
do an: a forma substali [illegible] expellitur [illegible]
forma dispositionis, [illegible] [illegible] ex defectu
[illegible] desinentis [illegible] ad [illegible] plu-
rium formarum simul.

21 R° 2° disputando an: [illegible]
substantialis existens in materia se ipsa expellat in
actu 1° aliam formam substalem, [illegible]: et ipso
expellit in actu 2°, [illegible] an. [illegible]
expellere in actu 1° aliam [illegible], quatenus se ipsa
exigit, ut alteram expellat; [illegible] expellit [illegible]
in actu 2°: [illegible] expulsio alterius, [illegible]
causalitas, qua altera expellitur: [illegible]:
[illegible] [illegible] introductio [illegible] expulsione
alterius: q in troductio [illegible] expulsio alterius
[illegible] causalitas, qua altera [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] ducat [illegible], in quo
[illegible] [illegible] [illegible] accessit. quae omnino [illegible]
[illegible]: q in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] identitate cum vera introductione, et causalitas
[illegible] [illegible] [illegible] effectu. inde [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad 2a [illegible] an: expulsio
in actu 1°, [illegible]: in actu 2°: [illegible] an:
[illegible] introductio [illegible] [illegible] aliqui [illegible]
expulsionem alterius, [illegible] ipsa expulsio,

neque causa [illegible], cum alterа ex [illegible] . ad [illegible]
[illegible] quo [illegible] : [illegible] forma in [illegible], neque [illegible]
[illegible] de [illegible] absoluta [illegible], cum [illegible] esse
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] : [illegible]
neque [illegible] [illegible] quo [illegible] : ex [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] effectu [illegible] [illegible], neque [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] medium explato.

[illegible] . 2 11

forma substantialis [illegible] [illegible] actu [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alio [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible]
[illegible] dari [illegible] duas [illegible] substantiales . [illegible]
[illegible] advenire [illegible] [illegible] [illegible] potuit [illegible] subiecta ;
[illegible] forma advenieñ [illegible] habenti [illegible] [illegible] adveniens
[illegible] [illegible] : [illegible] forma advenien [illegible] potest esse substan-
tialis [illegible] . [illegible], ad [illegible] eadem materia dentur duo actus
secundi, [illegible] accidentales [illegible] actu [illegible] : [illegible]
ad [illegible] materia dentur [illegible] [illegible] accidentales, [illegible]
[illegible] . [illegible] [illegible] materia, [illegible] [illegible] [illegible] :
[illegible] dari duo actus primi, [illegible] [illegible] inter se,
sint actus [illegible], [illegible] : [illegible] [illegible] actu [illegible],
neque [illegible] . forma substantialis [illegible] actum [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] alia [illegible] substantialis [illegible] [illegible] radix [illegible] acciden-
tium [illegible] [illegible] in [illegible], [illegible] forma [illegible] : [illegible] acciden-
[illegible] [illegible] actus [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] forma substantiali, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] . [illegible] forma [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible],
[illegible] radix omnium accidentium, [illegible] erunt in [illegible], a
[illegible] [illegible] . ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
substantialis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible],
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] ad
[illegible] quo [illegible] : [illegible] [illegible] advenit naturalis [illegible] [illegible] [illegible]
potest esse [illegible], [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible] advenit [illegible]
naturalis, [illegible] [illegible]

Dico 3°. simpliciter forma cadaveris potuit divinitus in carne Christi, permanente divinitate, forma cadaveris, et forma viventis; probatur: quia illud. Probatur minor: quia forma cadaveris includit privationem vitae, et forma viventis includit vitam; ergo repugnat adesse simul vitam et privationem vitae: ergo repugnat adesse divinitus simul forma cadaveris, et forma viventis. Nec dico negando minorem: quia etiamsi ad formam cadaveris, et formam viventis, ex potentia divina oporteat specialis repugnantia intrinseca, possunt tamen ad se invicem quasi ex speciali repugnantia impediri. Ad 2um dico minorem negando minor: ad cadaveris probationem, quando dico: forma cadaveris includit essentialiter privationem vitae, nego minorem: in divino naturaliter, et per naturalem exigentiam. Concedo minor: cum quod possit Deus aliter quam naturaliter possit, si vellet, annuere naturali exigentiae formae cadaveris carentis ex privatione formae viventis, fit inde, potuit divinitus in eodem corpore forma cadaverica et viventis, in eo quod contra illud, existentiam et carentiam, quod habeant repugnantiam et cadaverica: cum non esset vivum et mortuum: quia esset mortuum, privatione essentialiter privationis formae viventis, et vivum per ...ationem formae viventis. Ad 3um respondendo addendum: sicut ut octo inducit privationem frigiditatis ut octo in eodem subiecto; calor enim ut octo exigit, quod Deus, quod sint simul frigiditas ut octo: ergo neque divinitus potuit divinitus.

213 Dico 4°. quaelibet forma substantialis determinata, quia illa dividit ad aliquam speciem; et quod est completum et divisum ad aliquam speciem, nequit alteri completi, et divisi ad aliam speciem: quia manet habens

utraque forma substantialis requirit alteram [illegible] expellat. Contra: [illegible] materia [illegible] ita potest esse [illegible] vero cum illa [illegible] falsa: hoc est [illegible] causa, [illegible] esset [illegible] album, [illegible] tunc est subiectum utriusque formae accidentalis [illegible] utriusque formae substantialis [illegible] idem [illegible] eadem materia: [illegible] Circa [illegible] quo [illegible] ad [illegible] plures [illegible] species [illegible] materiae [illegible] concedo [illegible] super materia [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in hac [illegible] hoc est causa: [illegible] materia [illegible] forma [illegible] forma [illegible] in [illegible]

[illegible] Dicitur. exigentia quae una forma exigit expul- D 14
sionem alterius [illegible] in eodem subiecto [illegible] Deus impediat illius exigentiam [illegible] expulsionem alterius formae: [illegible] Deus [illegible] forma in subiecto, non potest impedire expulsionem alterius formae. Concedo totum praeter ultimam [illegible] aliud enim est exigentia, et aliud [illegible] exigentiae, ut [illegible] in forma accidentali non forma accidentalis habet [illegible] exigentiam subiecti, et tamen non habet [illegible] subiectum; et [illegible] potest Deus efficere [illegible] forma accidentalis [illegible] sine subiecto, ut [illegible] in eucharistia, [illegible] non potest efficere [illegible] forma accidentalis [illegible] sine illa exigentia, [illegible] non nullus [illegible].

215 Quaerit 1°. An compositum ex resultans ex materia et forma duplici forma substantiali, respondeo: Quod possunt esse duo composita vel sit inadequate dicta. Dico: posita forma substantiali hominis et canis in eadem materia, obtinebuntur necessario hoc et canis, hoc enim resultat ex materia et forma hominis; et equus resultat ex materia et forma canis; in hoc hipothesi datur materia et forma hominis; et materia et forma canis: ergo. Ergo composita inadequata. Quia hoc; et tamen eadem materia, quia vero equus et compositum canis inadequata; quia hoc in vivente eadem forma substantiali, quia vivente canis.

216 Quaerit 2°. An quodlibet compositum habeat unum esse. Respondeo: non habere: si unius per se compositum physicum, vel compositum ex substantiis unitis in se mediante unione physica et substantiali; quodlibet compositum ita se habet: ergo.

217 Quaerit 3°. An quodlibet compositum constitui per se. Respondeo: cum omnibus affirmare: quod compositum per se est illud, quod natura sua ordinatur ad componendum cum alio aliquid totum, mediante unione aliquid ex partibus. In praedicta hipothesi neutrum compositum ordinatur ad componendum cum alio aliquid totum: ergo. Minor patet: quia equus neque ratione materiae neque ratione formae, neque ratione utriusque ordinatur ad componendum cum hoc aliquid totum: non ratione materiae quia eadem est in utroque; non ratione formae: quia vero duae formae substantiales reperiantur in materia non est necessarium, ut duae inadequate uniantur inter se; neque una forma ordinatur ad componendum aliud, sed cum materia, ut dixi in 111: ergo.

218 Cum hoc notandum illud, quod in praedicta hipothesi resultare ex materia et duplici forma posse dici aliquo modo unum compositum ex quibusdam compositis: quod includat plura compositi partium ex quibus aliquid includit pluralitatem partium, dicitur compositum esse unum: et cum indivisibile in plura ejusdem ejusdem, quod satis ad unitatem compositionis. Dici, vel et illud esse compositum per se: quod includit partes substantiales, physicam unionem, neque imaginatione ita fiet.

aliquid accidentale in Ludovico: Ergo &c.

Dicunt 2°.

imprimis ad hoc ut eorum sint unum per se. et in predicamento 2 19
poni debent hoc ex quo: quod non datur unius compositio.
1° ex eorum incompleto, et alia cum non potest resultare
unum per se; 2° materia cum forma hominis est completum: ex
materia cum forma hominis, et forma equi non potest resultare
unum per se. ad 2m nego maiorem: quia nulla est implicatio
in continuo resultante ex materia et duabus formis:
quod continuum est hoc et equum per accidens unius partis,
non per accidens omnium. et a hoc continuum dicatur unum
per se quod est denominative: in qua vident multi logici
qui dicunt, continuum illud esse unum per se et
per accidens; quod videlicet in ratione tali nihil acci-
dentale in Ludovico. ad 2m ad quod dico: ex eorum
completo, et alia cum non potest resultare naturaliter
unum per se concedo maiorem: non potest supernaturaliter
nego minorem. materia 1° completa per unam formam substantialem
non potest naturaliter compleri per aliam; ideo non potest
naturaliter cum alia componere unum per se. attamen di-
vinitus potest, constat solutio in Christo Domino: nam
Christus constat ex corpore et anima, componitur per se; sicut partes
quibus constat non sunt incompletae; neque supernatura-
liter ordinatur ad componendum cum altera.

Quaeritur 4°. 2 20

utrum eadem forma substantialis possit divinitus a Deo in duplici
materia? et quidem eadem forma requireret naturaliter
in duplici materia: quod id contingeret vel per replicationem eius-
dem formae in duplici loco adaequato; et hoc est naturaliter
impossibile, ut dicemus in L. 4° de physica; vel per continuationem
localem duplicium materiarum; quod etiam naturaliter repugnat,
ut alibi dicendum est. cum quod potest eadem forma esse
naturaliter in duplici materia, potest tamen divinitus

contingere, quia in hoc nulla apparet repugnantia, in eo quod causa resultarent ... solo numero et tamen in aliquam aliam ... modo ... corporis exponi.

221 Quaeritur 5°. utrum eadem forma substantialis materialis possit divinitus conservari sine materia? Respondetur affirmative: quia in hoc nulla apparet repugnantia. Confirmatur a paritate: quia conservari accidens sine subiecto est possibile absolute, ergo poterit etiam conservari sine materia forma materialis. Eadem enim est ratio utriusque, quae unde optime ... Suarez in metaphysica disputatione 13 sectione ... catholicos audiens, qui conservari accidens sine subiecto dubitare non possunt, dicere ... sententiam. Quaeritur 4° utrum possit materia recipere plures formas?

222 ... in difficultatibus 1° utrum formae substantiales ... materiae, in ... recipiendi sint in potentia obedientiali an in potentia naturali materiae ... obedientiam materiae ... obedientialis materiae.

223 Potentia ... dividi solet in naturalem et obedientialem. Dicitur naturalis potentia quae respondet agentibus naturalibus ... agentibus talis est potentia materiae recipiendi formas ... potentia ... recipiendi ... [illegible]

et positiva. Per obedientialem dicitur respectu
[illegible] aliquid recipit, [illegible] ideo in authore supernaturali
[illegible] a potentia creato super naturali operante medio
aliquo [illegible] principio: supernaturali talis est po-
tentia ad recipiendam [illegible] sine [illegible] positi-
onibus naturalibus acquiritur et potentia [illegible] recipiendi
gratiam sanctificantem, aut habitum fidei supernaturalis:
quod gratia sanctificans producitur a Deo ut autore super-
naturali; [illegible] substantiali [illegible] dispositioni-
bus, nequit recipi in natura nisi imaginemus super-
naturalis et miraculose operantis.

Quaeritur. Utrum potentia
passiva denominetur obedientialis a principio aliquo
super naturali, quod illa [illegible] in actum recipiendi 224
et similem cum ipsa recipiendo [illegible] ad cuius [illegible]
quo intus humanum; cuius potentia activa naturalis [illegible]
sufficiens est [illegible] ducenda visionem supernaturalem bea-
tificam, [illegible] per lumen gloriae intrinsecum su-
per naturale, ita ut ex virtute naturali intus et lumi-
ne intrinseco supernaturali coalescat sufficiens
et adequata virtus activa visionis beatificae entitati-
ve supernaturalis.

In hoc difficultate, dicendum
est 1o. ut potentia passiva denominetur obedientialis inve- 225
niri ex parte potentiae receptivae principium aliquod super-
naturale receptivum ipsi superadditum. ita [illegible]
valdo [illegible] supernaturali [illegible] 25 §6 [illegible]
Oviedo controversia 8. physicorum puncto 2o [illegible]
[illegible] physicorum d. 6a a. n. 64, [illegible]
in quamplurimis aliarum [illegible]. Ostenditur: potentia passiva
recipiens [illegible] supernaturales [illegible] naturalibus, et mi-
raculose productas est potentia obedientialis; sed potentia
passiva recipiens [illegible] supernaturales, [illegible]

et miraculose producit non sequitur principium passivum
superius naturale supernaturale additum. Et ut potentia
passiva denominatur obedientialis non requiritur
principium passivum supernaturale super additum
circa communem [illegible] terminum. Probatur: quia potentia passiva
non solum recipit effectum supernaturalem, ut
patet in anima rationali, cum sit spiritualis et sine ullo
principio supernaturali ipsi super addito
recipit habitum supernaturalem fidei, spei et gratiae
sanctificantis. Quarto probatur: ut potentia passiva de-
nominetur obedientialis solum requiritur ut acceptio
forme addite supernaturalis et natura-
lis in debito potentiae acceptivae; sed ut acceptio
formae sit supernaturalis et naturalis in debito
potentiae acceptivae non requiritur principium passivum
ex parte potentiae acceptivae: ergo ut potentia passiva deno-
minetur obedientialis non requiritur principium pa-
ssivum ex parte potentiae acceptivae. Probatur minor: acceptio formae
in [illegible] essentialiter productionem et unionem ipsius
cum subiecto; sed licet nullum principium passivum su-
per addatur potentiae acceptivae productio, aut unio
formae ad subiectum potest esse supernaturalis; ergo ut ac-
ceptio formae sit supernaturalis non requiritur prin-
cipium passivum ex parte potentiae acceptivae.
Tertio ut
226 potentia activa producat effectum, quem naturaliter non potest
producere, requiritur ex parte potentiae activae principium
activum supernaturale superadditum: et ut
potentia passiva recipiat formam, quam ut agentis natu-
ralis non potest accipere, requiritur ex parte potentiae passi-
vae principium passivum supernaturale super
additum. Ratio autem, supra posita, disparitatis
est: quia potentia activa [illegible] in [illegible] [illegible] et [illegible]

in effectum, quem producit; per eo vero potentia nullum influxum tribuit, sed ex vi sue entitatis media actione ad ipsum. Videant alios modos supra, n. 218.

Ex dictis dices primo: potentia naturalis et obedientialis non distinguuntur, quia intrinsece dicit eandem entitatem, qd denominatur pro naturali, et pro obedientiali: ergo eadem entitas pro quocumque modo denominatur naturalis, modo obedientialis; dicitur obedientialis respectu ad eius operationem, que in universum supra naturalis; dicitur naturalis respectu aliarum, ad quas habet inclinationem naturalem, que est entitas, qua omnis naturalis, unde distinctio per attributionem supra sine determinatione, sed ex exigentia, vel ordinem ad agere naturale, et non naturale. 220

Dicendum 2°. Per potentiam potest denominari obedientialis et principium aliquod supernaturale, quod simul est pro naturalis, nempe sibi naturalis in debitum, et aliis ponatur post naturalis ad illius acceptionem. Ita aliqui recentiores ex modernis. Contra obiecto supra dicto. Ostenditur non repugnantia rei, quia hic nullo est, ut constabit ex solutione argumentorum. Probatur: non repugnat tale aliquod superior naturale, quod tamen potest denominari per potentiam, qua medio principio supernaturali simul ad actum sumat acceptionem, et talis alio potentia ad illius acceptionem; quia enim repugnantia in hoc reperitur, cum in nulla distinctione, quam memini, per relationes 1° de 4° 10. dist. [illegible] dicitur, et ait probabile repugnare, de facto lumen gloriae in solis homine actuali in intellectu per productionem visionis beatificae; et etiam per ciue simul 221

recipiendo illas. Dico 1°. Deo precise ut condi-
229 tio ex principio aliquo supernaturali recepti-
uo ipsi superaddito, ut denominetur obedi-
entialis: ergo intellectus noster pro sola obedienti-
alis, quae talis denominatur a principio super-
naturali ipsi superaddito. Probatur cons., et
ant. pt.: quia potentia non indiget principio
aliquo supernaturali superaddito ad receptionem
gratiae sanctificantis: ergo ipsa sola est suffi-
ciens, et adaequatum subiectum gratiae sanctificantis:
ergo etc. Probatur negando ant., quod gratia indiget aliquo
principio supernaturali, [illegible]
[illegible] repugnantia in aliqua, quae petat [illegible]

principium aliquod praeter naturale et supernaturale ad ipsius
receptionem. quod a sola potentia naturalis sola sit subiectum adaequatum
gratiae sanctificantis [illegible], [illegible] defacto est
obedientialis, et ipsa non denominari obedientialis
receptivus sine principio aliquo supernaturali super-
addito, quod verum est; non tamen probat, de possibili non posse
aliter contingere. Dico 2°. [illegible] supernaturalis
230 naturalis [illegible] tota [illegible] supernaturalis: [illegible] sola est sufficiens, et adaequatum
subiectum illius: et consequenter ad ipsius receptionem non indiget
principio supernaturali ipsi superaddito. Probatur
[illegible] ante, negando cons.: quod [illegible] tota [illegible] supernaturalis
[illegible] in [illegible], [illegible] tota in principio naturali
et [illegible] sola est sufficiens ad receptionem illius;
[illegible] principio superaddito [illegible]
potentia. et Probatur [illegible] in potentia obedientiali activa:
non tota [illegible] humano:

[illegible]

alterius: (a quolibet ex illis fiat occurrat in
spoo obedientiali. Probatur 2° quolibet ex illis
fieri occurrat. 1° sequitur non statuentes, nec una
forma substantiali est in eodem subiecto cum alia; i quo-
libet ex illis fieri est in eodem subiecto cum alia: ergo
quolibet ex illis fiat occurrat mirabiliter, et
super naturalis: et consequenter in spoo obedienti-
ali.

Ubi observandum est in cunctis modis
prohibitio phantasia in nobis circa qualitatem opposi- 233
tas v.g. calor in gradu intenso reperiantur in eodem
subiecto, illibet percipiendas esse in spoo obedi-
entiali. Quod vero est ratio qualitatum
oppositarum quando est in gradu intenso, ac fieri
substantialibus; tamen calor intensus ex
ipsius expulsione [illegible] qualitatis in termino, nec
[illegible] exigit expulsionem frigoris: ergo
si reperiatur in eodem subiecto, erit in spoo obedi-
§ 3° solutis.

§ 3° Obiectiones

Obiectio 1° [illegible] utraque forma substantialis
recipitur in spoo naturaliter [illegible]; i spoo conti- 234
tinuae materiae est naturalis: ergo utraque forma substantialis
recipitur in spoo naturali. Minor constat, quia spoo
continuae materiae 1 est eadem ipsius materiae 2. Probatur
1°: si utraque una forma, altera manet in spoo natura-
li, i manet in eadem forma, in qua antea erat: sed antea
erat in spoo naturali. Probatur 2°: [illegible] in mutatione:
a manet in eadem spoo. Probatur 2°: quia eadem est spoo materiae
sive ad unam, sive ad plures formas; i spoo materiae 1
ad unam formam est naturalis: ergo etiam 2°: quia spoo materiae
sive ad unam, sive ad plures formas eadem entitas

... Dico secundo materiam distinguendo materiam

materiae dupliciter: primo ... ad intrinsecum materiae,

per entitativam materiae [illegible] ad intrinsecum ... ad

[illegible] ... ad exigentiam, originem ... [illegible]

solutio ex [illegible] explicatione ... naturalis, et obedienti-

alis; [illegible] ... ad [illegible] denominationem [illegible]

... [illegible] ... modo [illegible] ex-

[illegible] ... ad [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... ad ... formationem, ... materiae, [illegible]

omnino: manet in casu per quo ad intrinsecum

in [illegible] ... concedo omnino: in casu quo ...

[illegible] ... omnino. Unde ... ad ...

... [illegible] ... denominatur naturalis, quando

... [illegible] ... ut agentis naturalis

[illegible] ... et ... ut agentis naturalis

operantis; et denominatur obedientialis, quando

[illegible] ... ut agentis ...

[illegible] ... ex quo [illegible] potest in materia

naturalis operantis ... naturalis operantis, et [illegible]

... in materia [illegible] naturalis operantis ...

[illegible] ... [illegible] ... naturalis, [illegible]

... quando una ... [illegible] ... in potentia natu-

[illegible]; quando vero ... [illegible] ... alio, utraque ...

... in potentia obedientiali. [illegible] ... una ...

258 potest naturalis ... immaterialis ... [illegible]

[illegible] ... una ... in potentia natu-

... [illegible] ... nequeu-

... [illegible] ... agen-

... [illegible] ... materiae ... [illegible] ... agen-

tis naturalis; ... [illegible] ... agen-

naturalis potentia ... naturalis una ... immate-

... [illegible] ... potentia naturalis materiae ...

[illegible] ... obedientialis: ... naturalis ... [illegible]

... in potentia naturali; ... potentia naturalis

... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

materiae ... naturalis ... [illegible] ...

... naturalis ... [illegible] ... naturalis: ... [illegible]

effectus naturalis ... [illegible] ...

Germano [illegible] ad [illegible]

[illegible] intuitivo e sufficiens ad productionem [illegible] visionis [illegible], quod est absurdum. Hoc posito [illegible] intelligentia ex naturali, et obedientiali [illegible] ad [illegible] resolutionem [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] eligit.

In hac [illegible] plures sunt [illegible]. 1a docet, eo quod duo [illegible] [illegible] simul in materia [illegible] 231
[illegible] in [illegible] naturali. [illegible] [illegible] pater [illegible] thomas [illegible] in 3o [illegible] q. [illegible] a. 4 [illegible] 6. [illegible] in [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] docet, [illegible] receptionem forma naturalis ex parte materiae, non ex parte causae in [illegible], aut [illegible] [illegible] [illegible]. quod [illegible] omnino [illegible], ut [illegible] ex [illegible] explicatione [illegible] naturalis, et obedientialis. 2a [illegible] [illegible] duabus formis simul receptis in eadem materia altera [illegible] in potentia naturali altera in [illegible] obedientiali, hac [illegible]; si utraque simul [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible] obedientiali quam Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gonsalez. [illegible] libro 1o phisicorum [illegible] 1a q. 2a § 9o: quod [illegible] [illegible] supponatur in materia [illegible] [illegible] ad [illegible] productionem [illegible] 1o [illegible] [illegible] naturali. 2a [illegible] [illegible] obedientiali. [illegible] [illegible] Cardinalis de Lugo [illegible] incarnatione [illegible] 14 § 1o [illegible] [illegible] [illegible] 6 9 § 6o. Pater [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] 45 § 4o et de incarnatione [illegible] 8 [illegible] 29 § 4o [illegible] [illegible] [illegible] dispositionibus [illegible] [illegible] [illegible] in materia

qui sine dispositionibus recipit etiam in esse obedienti-
ali, et quidem cum suis dispositionibus in diversitate
in esse naturali. ita aliqui experientissimi. 3° di-
cit defenditur. utramque formam diversam esse in esse
naturali, collective tamen esse in esse obedienti-
ali. ita in multis provinciis. 4° denique aliqui
utramque formam recipiendam esse in esse obedientiali.
ita ingeniosi recentiores ex nostris. sententia quibus
aperte favet Doctor Subtilis [illegible] 3° [illegible]
et in examinatione [illegible] 8°.

Ultima

932 Ultima religiosa sententia asserit [illegible]
duas aut plures formas [illegible] recipi simul
in eadem materia, et singulas earum recipiendas
esse in esse obedientiali materiae. Probatur [illegible]
[illegible] ita forma recipitur in esse obedientiali materiae
ad cuius receptionem requiritur alia virtute quam pure
naturali; sed ut duae formae substantiales et earum quaelibet
recipiantur simul in eadem materia requiritur alia virtute
quam pure naturali: ergo duae formae substantiales et earum quaelibet
recipiuntur in esse obedientiali materiae. [illegible]
[illegible] minor. Probatur minor ex repugnantia naturali quam
habent duae formae substantiales ad existendum simul
in eodem, quaelibet exigit expulsionem alterius a eodem sub-
iecto unde cumque oriatur ista naturalis impossibilitas. ut
dicant [illegible] supra [illegible] 200. [illegible] 1°,
et praesertim [illegible] 82 [illegible] quaelibet existendi
formae [illegible] ad praesentiam alterius, et conservandum
[illegible] ad praesentiam alterius requiritur alia virtute
quam pure naturali; sed etiam [illegible]
ad ponendum unam formam substantialem ad praesentiam
alterius [illegible]

quod eadem aqua potest habere simul duplicem obiectionem
aliam naturalem, et aliam supernaturalem: sic eadem materia
potest simul habere duplicem formam substantialem,
aliam in potentia naturali et aliam in potentia obedientiali.
Dices, hoc admittere, tamen est impossibile
naturaliter duas subiectiones adaequare, quae duae
sunt subitae.

Respondendo autem: una forma 236
quaecunque potest naturaliter recipi in materia 2o nego
autem: una forma sola, et cum suis dispositionibus po-
test naturaliter recipi in materia 1a. Secundo autem:
una forma est introducta ad exigentiam alterius
sine dispositionibus non introducitur ut exigentiis
naturalibus operantis: non introducitur forma sine dispo-
sitionibus, autem ad exigentiam alterius exigit aliquid
virtutem quae praeter naturam. deinde nego cons.:
ad cons. probatur, Secca materia, et minere, nego cons.: acci-
dentium, cur conservat unam formam solam non potest illam
conservare cum alia. ita hoc dicens pondus
ut quantum, multo quantitate, non potest celebrare
idem pondus, si aliud hoc recipit; non quia unum illorum
immediatem sunt, sed addita est resistentia, ad
quam superandam requiritur maior virtus. ad 3m obie-
ctionem, distinguo autem: potentia naturali formae non super
super naturalis potentiae recepta obedientia, nego autem:
non supernaturalis, concedo autem. Et nego cons.: quod ex
parte materiae non est aliud potentia naturalis et obedien-
tialis, ut supra diximus, et tantum non manet potentia
naturalis, una forma substantialis, sed haec ad ultimas
sunt simul recepta ut in potentia obedientiali. ad 4m ob-
iectionem, concedo autem, nego cons.: dispositiones quae
supernaturales effectus conveniunt a causa efficiente
non consistit in convenientiore cum aliis; nisi etiam effectum

super natalis sicut solum existunt; super natu-
ram suo. accipiendi diversis fra constituit in di-
stinctioni ordinis; ideo qui utraque existit
super natalis del ... ... parsimo
fore in ... vocatione, et individui fra,
de quo alibi ... modum agendi erit. ... 16°

287 ... cadem ... natalis ... potuit ...
in ... fra caputi, si nulla habeat ...
... quando in eadem ... existit simul fra ...
... ... dispositionibus fra equum nulla habet
... fra equi in eo casu ... natu-
... et ... in ... natali ... :
fra subitaly ... habent ... se oppositiones ...
... potuisse, ... dispositiones que
potuerunt, ut dixi n° 200 ... in eadem ...
in qua existunt fra equum, existat fra ...
fra equum nulla habet ... fra ...
... dispositionibus. ... negando ...
... ... : ... in ... nulla, ...
... fra equum super natalia ...
... existere, ex eo videlicet, ... natu-
... ad ... contra ...
... fra eiusdem speciei ... existere
natalis in eadem ... : ... fra eiusdem speciei
... habent oppositiones ... ut ...
neque ... dispositiones: ... dispositioni
... eiusdem speciei ...
eiusdem speciei possunt existere natalis ...
..., ... suppositum. ... 8°

288 ... ... abalienatio ...
igitur aliqua virtute, qua ... natale: ...

ex illis [illegible] divisione sumpta in pro. oblig.
parti eorum, et cum [illegible] in his duobus [illegible], Sic
hominis existentis in anima: sine Scotus [illegible] in anima
quibus significat exigens aliqua virtutis, quae sunt naturales;
[illegible] [illegible] [illegible] alter [illegible], sic divisi-
one ab a [illegible]: [illegible] specierum omnis sic divisione ab
altera quae existat aliqua virtutis, quae sunt naturalis Sedis 2 B9
ita [illegible] ubi aliquam [illegible] [illegible]
vel alium [illegible] summum [illegible] [illegible], quae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ad quod arg. [illegible]
omnis sic divisionem realiter ab altera quae exigit alia
virtutis, quae sunt naturalis. Secundo arg.: divisione ab
altera in modo duntaxat significandi, [illegible] arg.
[illegible] sic [illegible] divisione realiter ab alio, quando
sola existit in anima, non consortio alterius, et in
hoc sensu introductio omnis [illegible] quae exigit aliquam
virtutis, quae sunt naturalis: quia agentia naturalia habent
virtutis sufficientes ad ponendum [illegible] sic [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible] divisione ab altera in modo
duntaxat significandi, quod [illegible] existunt simul
in eadem anima [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] tamen [illegible] ex
[illegible] [illegible]: et in hoc sensu [illegible] ex illis
[illegible] ac ipsa existit in anima [illegible] agenti [illegible]
[illegible] operantis [illegible] quae [illegible] existit [illegible]
[illegible] alterius, et contra [illegible] ex illis et utrique,
in pro. obli.: nam quod sic existant in pro. obli.
non dependet ab eo, quod existant [illegible] in [illegible]
[illegible] simultaneo [illegible] exigant aliqua virtutis,
quae sunt naturalis; [illegible] [illegible] [illegible], sicut id
explicui [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] accidentia panis existunt, nihil [illegible]
[illegible] naturale: [illegible] accidentia panis in eucaristia

p existunt supra naturalit., aut qd mirabilius
argutatio tam inventibus pro suo ingenio tieno-
unde [illegible] ad annis [illegible], eiusdem [illegible] concedo,
et [illegible] [illegible]: in his [illegible] atiis quaestio,
simul fere divisim [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] signanter, concedo
[illegible]. 8º de actione conservatione duplicis fere
in eadem materia.

Dubitatur. An eaedem due fere subitales existunt
340 simul in eadem materia, aut sibi ponit [illegible]
[illegible] per eandem actionem, qua se orcim [illegible]
conservatur. Et in hac difficultate illud in [illegible]
mihi [illegible] ē duas [illegible] [illegible] specie [illegible]
naturali simul per [illegible] actionem, [illegible] qua [illegible]
[illegible] se exsim [illegible] [illegible]: q agens naturale
habet virtutem sufficientem ad ponendum in materia
duas fere simul [illegible] ex [illegible] [illegible] illos
in ponendo per actionem [illegible] supra naturalis: et
per actionem naturalem; et [illegible] simul [illegible]
per easdem actiones, per quas [illegible] conservantur.
dicetur tamen conservatio utriusque [illegible] supernatura-
lis [illegible] admodum, q conservatio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad conservationem duplicis fere
in eadem materia.
Licet omnino [illegible] eaedem unatra
341 naturalis introducuntur ea [illegible] positionibus [illegible]
[illegible] [illegible] positionibus, potest conservari per actionem con-
tinuativam naturalem fere ea dispositionibus introductam
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]: q agens naturale potest

naturaliter producere suam formam substantialem in materia
quandoquidem valet conservare quando adest forma
sine dispositionibus propriis, quando deest conservare formam
substantialem, potius dicemus mediante, et radicaliter
posse producere formam suam, et immanere sine dispositionibus
quas exigunt, ut constat ex n. 200. Confirmatur
quia per formam, actiones illae sunt inspiratae naturales, quia
eodem modo: quia esset contra leges naturae, quas Deus
statuit in concursu cum agentibus ad productionem
formae in materia habente aliam formam. Ergo dicendum: pro-
ductionibus dispositionibus ad formam distinctam formam ipsam:
Ergo forma substantialis nequit conservari sine dispositi-
onibus per actionem contrariam naturalem. Arguitur contra ab
experientia; et sic probatur: distincta forma, distincta
actio conservativa formae: si forma substantialis posset conser-
vari sine dispositionibus per actionem contrariam naturalem,
non differret actio conservativa a forma sine dis-
positionibus quae ponit consequenter per actionem contrariam
naturalem: ut ergo forma conservetur sine dispositionibus requi-
ritur maior virtus, quam illa, qua conservatur cum
suis dispositionibus. 242

Cur igitur, difficultas pro-
dem docet circa formas oppositas. et sic: unius formae
substantialis opposita est forma ignis, et forma aquae habet
intensum et frigiditatem intensam, destruunt simul
per easdem actiones, quibus mortem conservant
ipsam, docet, utraque forma potest conservari simul
per easdem actiones per quas quaelibet mortem
conservaret. Ita docet Doctor de 8° physicorum q. 7.
sub § 1°, ubi addit, non sufficit eandem virtutem
in causa ad conservandum frigus praesente calore,
quae sufficeret in absentia caloris: ignorans
quia ... , id posset concedi ... mihi sufficere:

q̃ effectus petit in sua causa illã [illegible]
[illegible] posuit ponitur actionẽ, quæ indiget effectu;
si effectus petunt [illegible] actione naturali, nõ exigit,
exigant [illegible] maiorẽ virtutẽ, quã quæ naturæ:
q̃ frigus præsentia calore nõ exigit maiorẽ virtutẽ,
exigant maiorẽ quã quæ naturalẽ. [illegible]
in [illegible] in [illegible] [illegible]: q̃ frigus
præsentia calore [illegible] conservari [illegible]
[illegible], [illegible] conservare in [illegible]
[illegible] [illegible], nõ ponimus [illegible] conservationẽ
per illas actiones, quibus [illegible] conservantur
ita pat. [illegible] in incarnatione ubi [illegible]
plura quæ [illegible] in quæstioni [illegible].

Hanc ergo

[illegible] [illegible] existimo, et probo. actio superans vires
[illegible] naturalis [illegible] superabilis nõ
actio [illegible] naturalis; [illegible] actio conservativa caloris
ad præsentiã frigiditatis superat [illegible] resistentiã
naturalis [illegible] superabilis: q̃ actio conservativa
caloris ad præsentiã frigiditatis nõ ẽ actio [illegible]
naturalis: et [illegible] nõ ẽ [illegible] actio [illegible] illa, quæ
conservaret calorẽ absente frigiditate. [illegible] [illegible],
quæ sola indiget [illegible]. q̃ actio, quæ ponit
effectum naturalẽ [illegible] impossibilẽ nõ ẽ actio [illegible]
naturalis; [illegible] superans resistentiã [illegible] naturalis
[illegible] insuperabilis ẽ ponit effectum naturalẽ
in [illegible] impossibilẽ: q̃ actio superans talẽ re-
sistentiã nõ ẽ [illegible] naturalis. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] requirit in hoc elevanti pondus
altero [illegible], quã ad elevandum id [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] altero [illegible]
nõ [illegible] pondus elevari per eandẽ actionẽ quæ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicendum [illegible]

in nostro casu, posita frigiditate intensa ad pre-
sentiam caloris intensi dat resistentiam, que vi-
ribus naturalibus in posse non est: ideo[illegible] cum debent o[mn]i-
um [illegible] supernaturalem [illegible] actionem eius co[n]no-
tari.

Dices. frigiditas per dictam intensam 244
non convenit essentialiter cum destructione actionis
naturalis, quo ante conservabat frigiditatem aque in
eadem natura: ergo aqua ad presentiam caloris
poterit conservari frigiditatem eandem actionem, qua ante
conservabat. Probatur eo quod eo ipso quod frigiditas
non convenit essentialiter cum destructione actio-
nis naturalis conservantis frigiditatem aque, poterit simul
diuinitus permanere ad presentiam frigiditatem eandem cum
ante: frigiditas non convenit essentialiter cum de-
structione aque, ergo neque convenit essentialiter
cum destructione actionis naturalis, qua conservat frigiditatem
aque. Probatur ista ergo: quod non magis opponitur frigi-
ditas cum actione conservativa frigiditatis aque, quam cum
ipsa frigiditate aque. Confirmatur 1º: frigiditas intensa per
actiuitatem caloris non est de se dirigibilis et perfectiua,
nequaquam est (?) a fabrica et aliquo modo violenta: ergo non in-
digeret servitiis actionis ut permaneret ad presen-
tiam contrarij, et eadem actione sine eadem poterit modo
conservari accanteo. Confirmatur 2º. actio naturalis
solum dependet essentialiter a principio suo et subiecto,
quoad nostrum modum, ergo in casu quo manet idem
principium suum et subiectum: ergo manet eadem actio.

Respon- 245
dendo ad 1um: ad antecedens [illegible], concedendo antecedens, negando con-
sequentiam [illegible] negando: nam frigiditas aque est indifferens, ut ponatur
per actionem naturalem, et supernaturalem; actio vero naturalis [illegible]
non est indifferens ut ponatur nisi [illegible] naturalis aut supernaturalis,

ꝯ essentialis dicitur i utilis, ponat naturalis, esse- 5
ent non potest cadere permanere quando effectus natu-
ralis non ponitur effectus id non petit essentialem
existentiam naturalem: q et naturalis, e contra naturalis
potest existere, nam hoc in actione naturali ge-
nerativa, quae apud eos petit essentialis subiectum
ita ut neque diminutum possit conservari sine
subiecto; dicitur tamen sive fere soli naturalis pe-
tit subiectum, ita quod diminutum possit extra subiectum
conservari. Ad 4um confirmationem, dico antecedens nego conse-
quentiam licet frigiditas per adiunctum contrarium non reddat
contrarium per hoc cum conservatio reddit diffi-
cilior difficultati in vincibili ab agente naturali
et sicut opus i maxi et perfectioni actionem agentia,
qua antea conservatur; et dico ita ista confirmatio:
ipsa resistentia contrarii lapis non reddit gravi-
or neque illi addit maius pondus: quamquam
[illegible] nullo resistente non indiget
maiori virtute et influxu ad illum elevandum
quando aliquis resistit. Ad 5um confirmationem dis-
tinguo antecedens: actio naturalis diminuendo vero conservan-
do ponendo nego antecedens: naturalis ponendo
concedo antecedens: quae solutio constat ex dictis.
Dubium 4um de privatione et unione.

D 46 Ad absolutam tractationem principiorum constituentium
corpus naturale agimus in presenti de privatione
quae esse principium corporis in fieri per generationem,
cum quae sit mutatio saepe statim dicimus
dicitur privamus etiam de unione substantiali, a qua dicitur

creaturalitas principiorum concedo quae principia ... ... ponunt aliquid positive ... absolutum nihil ad ... positivi ... per suo principio intrinseco ... potentiae ... deesse. C. 3a de privatione. Quo explicatur essentia privationis.

Privatio ut diximus in logica n. 478 est carentia ... in subiecto apto ... habendi. carentia ... ... privatio ... ... negatione ... ... negativo ... nomine negationis ... ... absolute negativum ... ... angeli, hominis et maris ... angeli hominis et maris ... 097

Solet hic disputari ... 098
... physica et ... negationis ... ... absoluto negativa ... placuit explicare ... ... difficultatem ... ... negativum ... ... physicas ... physice ... ... negationum ... in logica ... ... negationum nihil ... physice ...

neare rei phisice adio p̄ ducens, et prius q̄ ...
... sicut ... formas ... phisice ... 2o ...
quam talis, quoniam ergo non maxime existentiae. Pro negatio
rei est extrinseca non esse rei; ... esse rei ...
aliquid negativum phisicum realiter existens: ergo negatio
rei non est aliquid negativum phisicum realiter existens.
... non idem ... negatio ...
phisice ... formaliter et immediate opposita, quae est esse rei;
negatio vero est non esse rei. Pro ... non esse
non est aliquid existens in rerum natura, sed aliquid non exi-
stere in rerum natura. ... Deus destruens Angelus ...
... et phisicum producens ... a ... Angeli. Confirmatur: negatio rei est illud
quod requiritur ad ... existens per ... existentiam, ...
... existens ... requirit aliquid phisicum rea-
liter existens: ergo negatio non est aliquid phisicum realiter exi-
stens. ... illa ...
hoc ... quod aedificium ... in aedificio ...
non requirit aliquid phisicum realiter existens: ergo ... Confirmatur
2o: quia si negatio consistit in aliqua entitate positiva
negativa realiter producta, aliquid ... existentiae
ab aeterno, quod est absurdum, ... est assignabilis causa
aqua producatur ... negatio Angeli ab aeterno
existens. si aliquid ea negatio ... producitur ob angelo
tunc ... angelus non existens nihil ... producere ... et
phisice, tunc ... non ... producere ... negatio
ea negatio producitur a Deo: sed Deus non producere
Angelus ... aliquid producere, sed nihil producere
... producere.

Q. 49 Dicus 1o. quando ... incipit existe-
re in rerum natura realiter ... negatio ...
... existebat negatio ... ergo ... negatio ...
... esse ... ...: ergo ...

necessario ... consentia sui impossibilis est necessaria; et continentia sui contingentis est contingens: sed contradictio in adiecto aut obiecto talis existentiae ... est necessaria vera, tam negatio entis in divinis, quam negatio chimerae; et ita ... cum sine ... negatio Antichristi: ... aptam ... abstracta ... positivum, quod excludunt ... contradictoriae negatione ... in ... non ... ; sed ... positio ... positivum et negativum ... universale ... existentia universalium ... negatio ... existentium universalium ... habent ... omnia ... et sola aequivocatione ... improprie ... nomine.

Obiectio ... nego ... nullum esse tale habet non potest ... aut ... removeri ... ad ... quo ad ... negando ... nego ... improprie ... loquendo ... auferre ... posito ... nihil ... negatio ... tollit, illud ... existentia ... deficere ... existentia ... ad ... nego ... omnino ... sumatur ... nihil ... contingens ... improprio ... verbo ... nihil ... potest existere et contingens potest existere, ... quod ... 290

ex parte obiecti nihil aliud afferat nisi eius impe-
ditatem, et contingentiam: ex confirmatione, peccato-
rum, nego cons. quia ut ostendit solio uero qui
in peccatoribus, quod sunt orationes, dicit absolute, que no-
bit, sed dicit ea ratione, quae enuntiat appe-
tens illius propositionis enunciatione non dari identitatem int-
hoc et cognitionem, sed solum, quod talis identitas indi-
cat, esse sed eo modo, quo enuntiat ipsa
illud esse in eodem ma: et denique requirunt ue-
rificari de contradictorio in eodem instanti, et eodem
modo se habentes, concedo ma: in diuersis instan-
tibus, et diuerso modo se habentes, nego ma.
at contradictoria dicunt modo communi, et uerificat
per cumulum in re positum; et in instanti subsequen-
tem non cum re, verificat per ablationem, aut
negationem eiusdem. modo quo negando: quod
contradictoria diversi debent esse idem omnino obiecti, alii
in aliud tempus, et hic sufficiant in ea parte ex
prius plena, et quae initio notatorum utilitate
uel diuisione difficilis, et obscura.

251 Sit ut adio-
uendi diligentissimus uerteremur id, quod sufficit
ad uerificanda propositionem absolutam negativam dicit ne-
gatio rei. si uero dicamus, nomen in subiecto
dicit carentia; et privatio: carentia, si subiectum sit
incapax habendi eius, quae caret; privatio si subiectum
sit capax. ita quando non dat angelus dicit da-
negationem angeli. in peccatore dari privationem,
et in lapide carentia gratiae sanctificantis;
quia peccator capax habendi gratiam, lapis uero
incapax;

252 Quaeritur 1°. utrum ad privationem requiratur
subiectum existens, an uero sufficiat, quod subiectum sit ...

et Ast radix habendi sua v. g. Rº, ad privationem si quidem quae causa existentia subiecti. Pr.: quiaz stringente suuniens subiecto supponi existentiam subiecti; et habere privationem est quatenus stringentis suuniens subiecto; sed iste mar estat: neque etiam est Cessinchi estat cessit, Cettuy bonnet ideo sum falsum, si non existat subiecti, ut vertit operatio stringendi. ... quod subiectum privationis ... capax sit eo iure suuniens illi stringenti habere privationem sit: si habeat privationem sit est quatenus stringenti suuniens subiecto ... estat: quod nisi ad privationem requiratur existentia subiecti, tunc etiam posset dicere de hoc poli, quod sit cognitus aut albus; ad hoc polis capax habendi visus capiti, quemadmodum de facto non habet, quod quia sit est ... animi ... .

Dicendum est, negatio sit in subiecto capaci habendi; et sic negatio sumpta in subiecto capaci vel non subiecto, non existente, ad privationem non est necessarium, quod subiectum existat. Pr. omnis ... si non existat vivus est una sua ... non habet sua subiectum capax ... habere potest verificari nisi determinatio sit in subiecto capaci. ... estat ... negatio ... posita ... negatio ... ad subiectum, ... ad subiectum explicat; ... non existit subiectum: ad privationem non existit subiecti: Rº ... in falliendo ... de negatione sit ... habendi, et ... existat, cum subiectum ... absolute, unde estat ad argumentum ad ... negationes ... potest esse privatio ... privatio ... negatio ... privatio, petit quod existat subiectum capax, et quod ut negatio ... privatio petit quod possit existere subiectum capax; ... possit existere subiectum, ... subiectum Angeli, ... sic potest ... privatio, non tamen actu privatio ... actu ... subiectum capax.

254 Quaeritur 2° an privatio constituatur per
privationem formae, aut unionis, aut utrumque. in 1° privatio quae
potest constitui per negationem subiecti: 2° privatio quae licet [illegible]
sit existentia subiecti. 3° privationem constitui per negationem
formae et unionis ad subiectum et per utramque. Et arguitur
privatio consequitur, ad quod non existat forma, neque ad non existat
unio: sed satis est quod non existat forma, vel unio. Et confirmatur satis
est quod utraque non existat. Probatur [illegible] formae, vel unionis
ponitur privatio formae in subiecto capaci illius habendi: sed priva-
tio constituitur per negationem formae vel unionis, [illegible]:
subiectum non potest habere formam existentem, aut formam unitam: et
non existente forma vel unione subiectum habet privationem formae.
Confirmatur, materia habere formam includit essentialiter existentiam
formae et unionis: sed ut materia non habeat formam satis est, quod defi-
ciat forma vel unio. Probatur [illegible], ut deficiat aliquod componens satis est,
quod deficiat aliquod ipsius pars, sicut ut deficiat hoc [struck through]
non requiritur [illegible] negatio omnium formae et unionis. quilibet
enim sufficit: sicut verificatur, quod materia non habeat [illegible]
formae satis est, quod deficiat forma vel dicta unio.
Dico 1°: implo-
255 dari formam, et privationem formae: privatio formae petit dictam nega-
tionem formae: Probatur: [illegible] privatio-
onis est privatio et negatio: privatio formae [illegible] ne-
gatio formae, quia [illegible] formae, et negatio formae:
[illegible] negando [illegible] in hoc, neque quando
hoc moritur materia habet privationem formae realis, et tamen
forma realis manet existens: sed datur in materia privatio formae
realis, existente forma reali [illegible]: ergo privatio
formae, quod forma non existat in subiecto apto, [illegible] existente forma
quando [illegible] non existat in subiecto, vel videlicet non existat
unio, ad id, quod addit [illegible]; et privationem esse aliquam
negationem, non tamen esse [illegible].

Dices 2° praesentia posita negatione 25
unionis ponit privatio, et praesentia ablata negati-
one unionis aufert: ergo privatio dicitur constituta
per negationem unionis, sicut quo ad 2a partem pot.
at praesentia ablata negatione unionis ponit unio.
et 1° praesentia posita unione aufert privatio: impo-
sibile est. dicitur unio fit ad subiectum, et ad subiectum
habeat privationem fit, et praesentia ablata nega-
tione unionis, aufert privatio. Resp. negando
consequentiam quo ad 2a partem. Ad probationem negatur consequentia,
quia non bene est, ex consequentia consequentia: a simili
est, ponit creaturam simul Deo, et tamen praesentia po-
sita creatura non ponit Deus, ita si praesentia ponatur
unio, non ponit forma; at privatio consequenter privatio
est: quia privatio fit tantum, quando non datur forma,
aut quando non datur unio, ut ex dictis constat.
Q. 2a utrum privatio concurrat mutatio ad omnem gene-
rationem compositi.

257 Compositum ponit dupliciter generari. 1° ita ut subiectum
praecedat existentia; sive cum forma, sive sine illo. 2°
ita ut subiectum non praecedat existentia. et hoc etiam po-
test dupliciter contingere, vel in tempore, ut quando
initio mundi Deus produxit materiam simul cum
forma: vel ab eterno, ut si Deus produxisset eam ab ae-
terno, materia non praecederet sine forma suo. et
unde in generationibus, ad quas subiectum praecedit
existentia non concurrit privatio: quia eius nomine ad
generationem includunt omnia tria conditionem,
et tamen compositum, in quo subiectum capax habendi

sicq. per illud in habenti format aliqua formam
suam antiqua quam habebat, et contrario, e transeundo
ad privationem includit essentialiter privationem ut clarescit
in Deo (at [illegible] clarificatur) si praecedit, quando
subito non praecedit ex termino ad quem.
Dicendum est 1°

258 ad 1um genus generationis non requiri privatio. Probatur:
quia ad eam generationem requiritur privatio, ad quam
non praecedit subito ex termino simpliciter, et ad
1um genus generationis non praecedit subito ex termino
simpliciter, ut supponimus: ergo [illegible].

259 Dicendum est 2° ad 1um genus generationis requiri
negationem positi. Probatur: quia prima generatio quae dicit
essentialiter modo esse, et in instanti immediate
ante non fuisse; et ad hoc requiritur essentialiter ne-
gatio positi: ergo ad 1um genus generationis requiritur
negatio positi. Maior est manifesta, nec minus ma-
nifesta est minor: quia non stat, positum modo esse et in
instanti immediate ante non fuisse, nisi dicatur negatio
positi pro instanti immediate ante.
Quod observandum

260 est, in 1° genere negationis, ut in 1a generatione non
dari transitum localem, nec physicum, sed transitum
logicum: quod transitus logicus est, quod transitus dicatur
et non inadequate; non datur transitus physicus: quod datur
ab aliqua entitate quae prius erat in uno statu, et po-
stea transit ad alium.
Dicendum est 3° ad gene-

261 rationem, quae fuit ab aeterno neque requiri privatio
neque negatio positi, ut docet materia 1a, et fuit prae-
dicta ratione; quia de principio erat ab aeterno genita.
Probatur: si Deus ab aeterno produceret ignem, numquam

inata incipit. sine h[ac] enim nec in quo pre-
cedit negatio formae: q[uia] ad talem generationem in-
currit privatio, necesse negatio. Et in nostro
semper existit ac forma ignis, neque vero iam
dicere unamque; modo incipit ignis, et in ipso instan-
ti immateriam ante praexistebat. 261

Dices 2° priorem esse
in 1° rerum generatione materiam 1ae praecedit priori-
tate naturae ad formam, quia ad 1am rerum generationem concurrit
privatio formae, tamen et materia prius: ergo est concipiendi
in quo intelligitur materiam 1am esse aliquam formam, in alia
[illegible]: quia datur privatio formae. prius tamen 1°: quia duo contraria nequ-
eunt dari simul neque deficere simul. 2°: quia in aliquo
[illegible] tamen [illegible] datur forma, datur privatio formae: quia in illo
instanti materiam non datur forma, per consequens datur privatio formae:
ergo idem argumentum fieri potest in generatione primo et aeterno.
Respondetur dicendo: quod in ea generatione materia est prior natura,
quam forma ignis. Ad 2° concedo antecedens, negando consequentiam; ad eius probationem,
concedo antecedens, nego consequentiam. ad eius tamen probationem dico, duo contraria
nequeunt simul deficere aliquo negato in aliquo instanti
reali; posse tamen pro aliquo instanti naturae hoc esse ma-
nifestum ex principio illo evidenti. impossibile est simul
esse et non esse; 2° quod, in metaphysica dicemus, quod ali-
quid contrarium non deficiat. Ex hac parte: quia id solum existit
pro priori ad aliquod effectum quod est causa, vel conditio
requisita ex parte causae ad effectum; potest ergo contingere
quod ex duobus contrariis neutrum sit causa, aut conditio requi-
sita ex parte causae ad effectum; et consequenter utrumque de-
ficiet pro eo priori. sic quod neque albedo, neque negatio
albedinis est causa, aut requisitum ex parte causae
ut existat intellectio, neque albedo, neque negatio
albedinis existit pro priori ad intellectionem; et consequenter
pro eo priori deficiunt simul. unde concedo [illegible]

263 Et si unio substantialis non sit principium operationis naturalis,
ut agentis et principium, de quo loquimur in 3º; tamen id,
sine quo principia non agunt operationes, est operatio,
et ideo convenit principiis naturalibus, ut enim materia et forma
actuentur et componant compositum naturale. ideo ad perfectum
compositi naturalis cognitionem de illa agimus in hac sectione. et ut
genus de unione compositi naturalis diximus, possunt
declarare per ordinem ad naturam unionis compositi accidentalis,
compositum, ut mixtum explicabo. ante omnia tamen unio-
nem de facto existere tanquam unio certum supponendum:
si materia sola, et forma substantialis duntaxat est compositum;
debent existere materia sola, et sola forma in rerum natura, ex quibus
compositum, quod est falsum: si enim materia et forma a se dividuntur,
sed cum forma informet materiam, et recipiatur in materia, hoc
vocamus unionem. Sit 1º quid sit unio et quotuplex.

264 Unio in praesenti sumitur pro ea nodo physico, et modo,
quod formaliter ponit, quibus et negat extrema ad conveniendum
aliud, maxime materia et alia realiter distincta hoc, neque
alteratio continet aliud. Unio in hac acceptione ita potest
definiri, est nexus physicus duorum extremorum realiter distinctorum;
dicitur nexus: quia dico aliqua inter se uniri est necti, et colligari
inter se. dicitur nexus physicus ad excludendum unionem im-
propriam, qualis est unio intentionalis qua intellectus dicitur uniri,
et fieri unum cum obiecto cognito, et voluntas cum obiecto amato
unio moralis amicitiae, quae datur inter hoc, unio politica,
qua cives dicuntur unum respublica, et denique unio repe-
gnationis

qualis reperitur in acervo lapidum. dicitur diversorum extremorum: non quia unio non possit uniri alteri extremo, sed quia fertur essentialiter solum circa duo quae cum disadse non datur unio physica, identitas. dicitur realiter distinctorum: quia quod denotamus unionem physicam non posse dari nisi inter extrema realiter distincta; etiam sicut natura divina propter identitatem realem habet cum tribus divinis personis illas inter se aliquomodo uniat, non est physica unio illa ... non alia de causa, nisi quia divinae personae licet inter se possint dici uniri, non distinguuntur in natura, imo in eadem natura identantur.

Unio physica 265

Alia est continuationis, sive extensionis, in cuius unius extremum ponitur extra locum alterius, ut duplex pars tabulae. de hac unione 1o lib. disputatur physicae. alia dicitur unio intentionis, in cuius plures gradus alicuius formae accidentalis ponuntur in eadem parte subiecti, ut plures gradus albedinis in eodem pariete. de hac unione disputatur in libris de generatione. alia dicitur unio hypostatica, quae quidem nota est ex mysterio divinae incarnationis; et per hanc unionem unitur natura humana cum personalitate verbi divini. de hac unione disputant theologi 3a parte divi Thomae; denique alia dicitur unio informationis, in cuius forma unitur cum subiecto, sive subiectum et forma sint ambo entia accidentalia; sive sint materia 1a, et forma substantialis, et de hac unione sermo est nobis in praesenti.

Haec quae unio informationis, quae reperitur in composito naturali et nexus physicus, medio quo materia 1a, et forma substantialis componuntur actio trina. 266

propterea subitaneum. Deus potest per seipsum loco
per quod conjunctum est aliis unionibus physicis, et ab
his distinguit per essentialem determinationem uni-
conjunctam materiae et formae, non vero alio extremo. Ergo
unio informationis sit talis absque alio
extremo.

207 Negative respondent nominales, quos sequitur
Caietanus ... et multi alii, qui-
bus accedunt ... in 3 p. ... dubio 2o ... et
in carnatione ... dubio 2o ...
Clarissimus thomas ... de incarnatione ...
... Ariminensis ... ex antiquis, quos sequuntur
recentiores ... in metaphysico
... 13 ... et ... existentiam ...
... existentiae ... quibus ...
... et Godoi ... tomo
1o in 3 p. de ... 1o et 3o.

208 Secunda ratio
est 1o ex autoribus ... unio informationis ...
in ... subita ... talis amata et
forma. ... quod ponit talis existere, non existen-
te unione, distinguitur ab unione ... materia, et
forma ... possunt talis existere non existente
unione: ergo materia et forma ... distinguitur
ab unione; et ... unio talis ... amata,
et forma: non ... existente ... talis ab
unione, et unione non ... talis ... extre-
mis, ut ... est manifestum. ... existentiam ...
... illo ... metaphysicam ...

realitas separantur penitus distinctae … nisi in quadam di-
stinctione per … mortuo homine existunt realiter in dura
… hominis, et tamen non existit relatio unio
nis earum convenientia inter se: quod materia et forma hominis -29
possint realiter existere sine unione … materia
et forma hominis convenientia inter se … includit essentialiter
unionem cum materia et forma hominis unione inter se non in-
cludit … entitatem materiae et formae … unio … realiter
realiter … materiae et formae … non
… considerant. … in morte … durant
entitates materiae et formae … et tamen non uni
… inter se … per mortem hominis non … realiter
… unio … et … ad … realiter … quod materia et forma … in includit
solas entitates materiae et formae.
Hoc autem dimisso 269
… solutionis … Caeterum
… aliquid … materiae et formae
in … ultra solas entitates materiae et formae
… essentialiter materia et forma … simul …
in hac similitudine … unio, et haec separa-
… per mortem hominis, ideo in morte hominis
non manet materia … et forma … alius
… unionem … extremum
… simul
… unionis … materia
et forma … simul … identitas … solas entitates
materiae et formae … aliquo alio
realiter … distincto … : quod materia
… entitates materiae et formae, et tamen non …
… aliud … et materia
et forma … formalis … materia et forma simul
… formalis … simul … unio 150

q. unio erit aliquid adequate distinctum a materia et forma, ad intendimus.

250 Alii dicunt esse ex duobus modis physicis et terminalibus materiae et formae esse simul quod constituant materiam et formam in eadem intima penetratione extremorum, quae penetratio deficit in morte hominis, et manet per mortem homo materia et forma in manu in tunc eo sunt ... hoc potest dici. 1°: q. si penetratio extremorum esset unio, aliquid unio tollit desito ad extremitas, qua intendimus; nam penetratio extremorum potest ... manentibus extremis, ut patet in morte hominis. 2°: q. penetratio extremorum est quid accidentale, et unio compositi substantialis non potest esse quid accidentale. q. penetratio extremorum non est eorum unio. maior probatur quia penetratio diceret nihil aliud est quam coextensio, ubi enim duo ponuntur in eodem loco. Item minor: unio compositi substantialis constituit intrinsece compositi substantialis. q. existente precise materia et forma existit compositum, et posita unione inter materiam et formam ponitur compositum, et consequenter compositum afficit essentialiter unionem; sed nihil accidentale potest esse constitutivum intrinsecum compositi substantialis: q. unio compositi substantialis non est aliquid accidentale. Quod est 3°: q. stat illa penetratione cum materia et forma: ergo penetratio extremorum non est eorum unio. consequens est evidens, et antecedens probatur 1°: q. cum localiter penetrari corpus non unitur cum composito ... 2°: q. Christus Dominus penetravit corpus Beatissimae Virginis, et lapidem sepulchri, et neque anima Christi Domini unita fuit ad compositum ... neque cum lapide.

271 Alii dicunt esse ex alio penetrari,

matae, et fie esse pfecta conditioez ut mata, et
fra coniungant int se. Cotra e: q si conditio, ut
dent entatez mate et fre; l ut det aliquid
aliud saltē ab utroque distinctum, pta qd tanquam per
sonae finales intrinsece uniant, n dz: q in morte
hoīs dant entatez matae, et fre; et comnr dant
oes conditiones necessarie ut mata et fra uniant
propter suas entatez; et tamen non uniunt inter se;
q qd penetratio matae cu fra sit conditio ultra
entatez matae, et fre, non sufficit ut mata, et fra
uniant inter se. n dz: nec aliud, a distinctum
distinctum a mata, et fra; pta id tanquam per sonae
finalis uniunt, cum unio opposita, qd intendim
us.

2°. Dea Quo inquam ubi nostra respondet 252
unionem per penetrationem, sed tamen inter se id deue ul
timo dispositionem ex parte matae ad fre, et coeunt
mata, et fra uniat e; mata ultimo disposita ad
fre penetrari cu fra; sed contra hanc solutionem e 2°: nam
potest Deus efficere, qd fra uniat cu mata nullam
dispositionem habente ad tale fre, ut uidetur manifes
tis. R°: q Deus potest penetrare quos cu paulo,
anima fra uniri cum mata a terris; tamen si
mata cuiuslibet sit ultimo disposita ad fre rationale.
3°: humanitas Christi Dni nulla habet propriae
dispositionem, ut uniatur verbo Dō in ratione partis; et
tamen unita e suo diuino, et non parti ad
id, qd x° hanc solutionem in Occasio unionis diuina
amata, et fra, qd intendimus: nam mata penetrari
cu fra, seu ultimo disposita ad fre e aliquid,
qd desinit per manentibus, et fra, ut patet in
morte hōis: qd. 253

3° alij respondent, matae, et fre

unire inter se ultra contrarium amaris et fis adesse de-
cretis divinis, quo Deus discernit maris et fis
uniri inter se. Respondeo contra solutionem primam, neg.
d. de creto divino et speciali modo concedendi
in mari et fis [illegible] intrinsece unitas
tanquam causa unio. Non quia Deus si illud retu-
lit non est unio extremorum inter se quia extrema [illegible] se
non sunt unita ad hunc [illegible] discreto, manent
sunt in suo nato [illegible] intrinsece uniantur
[illegible] tunc [illegible] unionis [illegible] extra
[illegible] agimus [illegible] discreto. tunc
[illegible] discendi modus [illegible]
[illegible] poterit [illegible] aquae [illegible]
calore non tamen [illegible] calidam, donec
Deus id decernat. sibi sola mari [illegible]
signum [illegible] sine ergo addat aliquid [illegible]
[illegible] decretum [illegible] efficacis [illegible]
[illegible] quia [illegible] absurdo [illegible] addere
Deus [illegible] decreto, discerni mari et fis
uniri, uniri inter se volendo, quod mari et
fis [illegible] se existant in suo nato, [illegible] volendo
ad [illegible] mari, et [illegible]
distingui a mari et fis. Non Deus: [illegible]
[illegible] se existunt in suo nato [illegible] uniant
ut patet in morte hominis. Non [illegible] unionis
[illegible] ab extremis distinctam, quod intrinsece [illegible]
1°: [illegible] decreto [illegible], mari et fis
uniri [illegible] se quia poterant existere sine unione;
[illegible] alia [illegible] distincta a mari et fis, [illegible]
[illegible] a mari et fis, [illegible] Deus non potuit
velle, quod extrema uniantur sine unione: quia
[illegible] non potuit velle, quod subiectum sit album sine
albedine: [illegible] volens quod extrema uniantur,

sustentat unionem extremorum, et sic omnis unio
est aliquid a Deo, et ab extremis distinctum. Dicendum
est 2° unio informationis separata in composito substantiali 174
entitas substantialis modalis, quod sit entitas
substantialis probatur: quia unio de essentia compositi
substantialis: sed nihil accidentale potest esse de essentia
compositi substantialis: ergo unio est entitas substantialis.
Quod sit entitas modalis probatur: quia unio substantialis
ita se ipsa unit extrema, ideoque est unio
ut quae aliqua Dei absoluta potentia existere sine
illis; sed modus est entitas extrinsece alligata alicui
sine in distinctione, ut existere sine illo eiusdem
potentia Dei absoluta: ergo unio substantialis informationis
est modus. minor probatur quia unio se ipsa non unit extremis,
unitur per aliam, et de hac 2° unione quaeremus
an se ipsa uniatur, an per aliam, et non datur: quia id
est procedere in infinitum. et non tamen quia 2° unio se ipsa
unit, cur 1° unio se ipsa non unitur et ergo solutio
argumentorum.

Obiicies 1° contra dicta. materia unitur immediate cum forma,
et contra: quia materia et forma non uniuntur media unione
realiter ab ipsis distincta. probatur antecedens: quia materia se ipsa est potentia
ad formam, et forma se ipsa est actus materiae, sed potentia et actus
immediate coniunguntur: ergo etc. probatur modo consequentia: quia id quod
unitur mediante aliquo realiter distincto non unitur immediate. 175
distinguo antecedens: materia unitur immediate cum forma, et in 2°
immediatione terminis potentiae, concedo antecedens: immediatione
excedentis, et causa interveniente, nego antecedens. ideo
materia, et forma ita se habent potentia et actus primo modo
per

alio quemodum actus in inter... nulla alia intrat medio, quem sit pars componens, vel tanquam potentia, vel tanquam actus; cum causam mediat ... tanquam exercitium, et causalitas quo quelibet exercetur in actu. De unione componendi compositum, unde constat potest.

276 Assertio 2a. sola materia, et forma rationalis constituunt hominem: sequitur in requirit unio dicta ... est 1o ex dicto Athanasio in Symbolo fidei, ubi ait: sicut anima unus est homo, ita Deus, et homo unus est Christus; in his verbis solum asserunt materia et forma tanquam constitutiva hominis: ergo sola materia, et forma constituunt hominem. Probatur 2o ... : quia sola materia, et forma rationalis sunt principia intrinseca hominis; sed sola principia intrinseca constituunt hominem: ergo sola materia, et forma constituunt hominem. Respondendo ... ad ... dicit, dicitur Athanasius in ... verbis solum intendere, partes absolutas hominis esse materiam, et formam; quod ... verissimum, in tamen ... excludit unionem, ad ... partes constituunt, Deus, et homo mediante unione hypostatica, quam ... dicto ..., constituunt Christum, et nihil horum in predictis verbis solum asserunt Deum, et hominem, nulla facta mentione unionis hypostaticae. ad 2m probatur, concedo maiorem; quo minus, a principia intrinseca solum dicuntur illae partes quae comportant tanquam principium; quo ... quam aliam ... comperit, tanquam causalitas, ... exercitium partis componentis.

277 Assertio 3a ... unio requirit unionem extremis: sequitur extrema possunt ... uniri, ... causa ... unione ... ab extremis distincta. ... manifestum ... exercimus in n. 274. ... non minus uniunt extrema cum unione, quamvis

cum extremis: ergo sicut non requiritur unio distincta, ut uniantur unio, ita non erit necessaria unio distincta, ut uniantur extrema. Quod vero dicebatur negando antecedens disparitas est manifesta: quia unio seipsa essentialiter est ligativa extremorum, ita ut nec divinitus possit existere sine illis extremis unita: at entitates absolutae, quae possunt talia esse extrema, licet non uniantur, existerent. Ita est indifferens ad unionem cum materia et contra, stante ista indifferentia, ut uniantur, necessaria omnino est unione distincta, quae tollat indifferentiam illam. Cum ergo unio non habeat tale modum indifferentiae, non indiget alia unione, cum sola unione

Probatur 4°.

inviolabilis entitas, quae non potest produci a Deo, aut conservari nisi producatur, aut conservetur alia entitas realiter ab illa distincta: sed talis est unio realiter distincta ab extremis: ergo inviolabilis unio realiter distincta ab extremis. Maior patet: quia ad perfectum dominium, quod Deus exercet circa creaturas operis sui, ut possit quamlibet producere, et conservare, cum aliis, et sine illis. Propter hanc causam, quia repugnat entitas essentialiter connexa cum alia; ergo per idem Deum non posse conservare sine conservatione alterius. Maior autem est contra perfectum dominium Dei; et dominium Dei non extendi ad destruendum involvit. Ergo quia ad modum non est contra dominium Dei, quod non possit producere lucem aut alium, quod non possit conservare angelum sine Deo angelum; quod non possit conservare materiam sine forma in non prob[...]. Itaque ita similiter non erit contra dominium Dei, quod non possit conservare unionem sine extremis. § 4°; quid tamen unio sit in composito naturali.

229 1° sic docet, in quolibet composito dari duplicem
unionem, aliam qua materia unitur formae, et dicitur ma-
terializatio, et aliam qua forma unitur materiae et dicitur
informatio. Hanc sententiam docet Conimbricenses 1 de generatione, phisica
q. 2. sect. 2 et 3, quem sequitur Godoy d. 11 supra
citato q. 7. 2° et 3° docet unicam duntaxat
unionem in quolibet composito reperiri. ita sentit Suarez
in metaphisica disp. 24 sect. 3 p. de 19
et 2° et etiam communiter admittunt unionem realiter
distinctam ab utroque extremo. Hanc ego sequor utroque extremo.
Probatur: ut materia uniatur cum forma sufficit unica unio: ergo
in quolibet composito unica duntaxat unio reperitur.
Patet consequentia: quia illa unio reperitur in composito, quae sufficit
ad hoc ut materia uniatur cum forma. Probatur antecedens: unio phi-
sica ex conceptu suo essentiali importat nexum duorum extremo-
rum, ergo ut materia uniatur cum forma sufficit unica unio. antecedens
est manifestum, et consequentia probatur: per unionem qua unitur materia
cum forma manet forma unita cum materia; et unio qua materia
unitur cum forma est duntaxat unica: ergo. Confirmatur: posita
praecise unione, qua materia unitur cum forma, materia ma-
net unita cum forma; et per eandem unionem unitur forma cum
materia: ergo non requiritur alia unio per quam forma uniatur
cum materia. Ratio a priori probatur: quia
realiter loquendo idem omnino est materiam uniri cum forma, et formam
uniri cum materia: quemadmodum realiter loquendo
idem est causam dare effectum et effectum recipere, ita
ut ab eadem albedine parietem subito denomina-
tionem albi, et subiectum denominari album ab albedi-
ne: ergo per eandem unionem qua materia unitur formae, forma unitur
230 materiae.

Hinc fit eandem unionem realiter esse materializationem
et informationem. materializatio enim nihil aliud est, nisi
id in quo materia unitur cum forma, et informatio,

nihil aliud, nisi id, in cuius fra unit cum mate;
i. per unicam duntaxat unionem anime mate cum fra,
et fra cum mate: i. informatio, et materialitatio solum
in dicuntur.

Cuperit. Utrum materialitatio et informatio 282
sint perfectiones [illegible] per [illegible] distinguibiles ab [illegible]
comparative. Dico: a' [illegible] [illegible] duas perfectiones
materialitatio et [illegible] quod [illegible] per perfectiones
possint repraesentari [illegible] duplicem conceptum definitivum
[illegible], in [illegible] [illegible] principijs [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] in 222; i. materialitatio, et informatio,
in possint repraesentari [illegible] conceptum definitivum
dissimilem nam materialitas refert unionem [illegible] [illegible]
[illegible], ad [illegible] illam refert informatio, ut [illegible] declaratum est.

Dices 2°. in hoc reperitur duplex unio 283
alia, que recipitur in mate, et alia, que recipitur in fra:
ergo idem [illegible] [illegible] in [illegible] positis. [illegible]
[illegible]: Dico [illegible] unio recepta in hoc [illegible] [illegible] [illegible]
in mate, et fra; i. eadem unio [illegible] potest recipi in mate, et
fra: unio enim, que recipitur in mate, i. [illegible]; [illegible]
recipitur in fra i. spiritualis: atque [illegible] [illegible]
[illegible] unione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
duplex unio. Dico [illegible] [illegible] [illegible] mate cum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] unionis [illegible] negando ant.
ad [illegible] [illegible] mate que i [illegible] falsa, negamus: [illegible]
[illegible] informatis [illegible] recipi in [illegible] ex [illegible],
et unio [illegible] sit [illegible], [illegible], : [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] communicationem [illegible], nihil [illegible] [illegible]
recipi in mate, et [illegible] [illegible] que ad [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] et aia, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] recipiunt in mate, i. aia [illegible] ad
[illegible] [illegible] ant, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

extrema habere privationem eiusdem etc.; licet si deest debita unione, manet materia, et forma sine unione, et inde infert, dari omnino in hac duo unionem; et dari duo extrema unita, quae modo habent privationem eiusdem unionis.

283 Dices 2°. materialitas explicat dependentiam unionis a materia tanquam a subiecto; et informatio explicat dependentiam eius a forma: ergo materialitas et informatio sunt perfectiones saltem per rationem distinguibiles. Probatur ista: quia unionem esse repraesentabilem per duplicem cognitionem, per quarum unam refertur ad materiam, et non ad formam, et per alteram refertur ad formam, et non ad materiam, est fundamentum sufficiens, ut appareat inter definitiones eius; et perfectiones definitionum distinctas [illegible] distingui per rationem [illegible] confirmatur: similitudo Petri cum Paulo distinguitur per rationem a similitudine Pauli cum Petro: ergo unio materiae cum forma distinguitur ratione ab unione formae cum materia; et consequenter materialitas vero est formaliter informatio.

Respondeo omisso maiore, negando minorem: quia sicut unio materiae cum forma dependet a materia tanquam a subiecto, ita etiam unio eiusdem formae cum materia dependet a materia tanquam a subiecto: nec idem omnino refertur ex parte obiecti, et ad eundem omnino terminum refertur ex parte modi in utraque cognitione materialitatis informatio. Ad confirmationem nego antecedens: quia utraque illa similitudo est omnino eadem et praecise, et consequenter nulla datur ibi diversitas ex parte obiecti cogniti, neque ex parte termini, ad quem refertur ex parte modi; et consequenter non sunt perfectiones ratione distinguibiles.

284 Dices 3°. materia convenit informare, et recipere; et formae convenit recipere, et informare. Et id esse falsum, si informatio et materialitas non distinguantur saltem per rationem: quia dependentia materiae [illegible],

. sit mir . ratio consus, qd materialitas, et informatio sint finalit idest, relinquit et informare et finalit idest facto. Dicendum tamen aliquos modo : s id esset fal-
sum, si informatio, et materialitas abstractive a parte
rei, ut adaequant per totum, maiorem : dicitur
abstracte. Dicendum modo : ad minus per duos quo . ans:
distinguere, et informare dicitur tamen ratio et fialit
idest neque ratio : abstractive, tamen . Dicendum ubi
materialitas dicitur abstracte i extremum ultimum, quod unit
ptr . scilicet . et informatio dicitur summum
extremum ultimum, qd unit . scilicet . forma ;
summum tamen abstractive . exercitio ipso . informandi
mandi, et materializandi, seu ut dicendi . ita iure
in dicitur accipiantur ea distinctio reperitur inter
materialitatem, et informationem, quae reperitur inter ex-
tremum informativum, et receptivum ; si . sumantur
abstractive, nec distinctio realis, nec minus reperitur inter
eas, ut supra dictum est, hoc solo discrimine ex
parte modi significandi ut informatio plus prioni
tate ordinis significat unionem formae ad materiam, et ma-
terialitas potius prioritatem ordinis significat unionem ma-
teriae ad formam. Si hoc autem refert ad diversum . .
descriptive unionem, ideo reperitur . . .

Dicitur, . pars materialis realis in sola materia . . .
manifestatur ex dicta a nobis supra . . circa ex-
istentiam . . . . ibi extractionum, materiam in tota subst.
aliquid a fra . . hoc, qd sit subiectum receptivum unionis . .
adaequatum . . . . in modo dicamus . in totalitate
terminationum . . . . ad subiectum . . . .
partem formae dicitur. . . . . . al finem

et D. Th. 3. p. q. 2. ar. 5. qui Ccriminentiam
tiq subti per practz anobis assignatz, & indifferent
ad criminius subti tradit a b o dicto. Francisco
4° puncto 3° et carleton de 14 § 7°.
Dicq 1°. fra pra
286 fictio per unionem, n potest perficere nisi per unionem
in. c neruna: q unio recipit infra tanquam in subto
salts inadequato. Pr latr: q ut fra perficiat
per unionem ne e, ac mutit, & alit se habet
per unionem, n natur mutari, nisi per receptionem
per unionem, & natur mutari, nisi per receptionem
eriptionem; mutatio enim c. sit in receptione; q nec
ifrat ideo verbi diuini n perficit per unionem
hipostatica, q illa n recipit, q ut fra perfi
ciat per unionem n e q ad illa recipiat. Ccca
man neg. m. ad min. pbz neg. m. q ut fra
perficiat per unionem n e necessarium q ad illa recipi-
at; ita enim totalis perficio a creatione, ais tamen
ipse n recipit, ut pbant lib. 1 plurimus doc
tores expresse ma. ..., diuino alim. ... reddit ser
mo: si satz e, q melius se habeat in tali ecce
posita unione qua sine illa: fra a melius re
posita unione qua sine illa, se elicia o e
habet posita unione qua sine illo, se elicia o e
receptione, n fiz melius i complet vitalitas ope
te, adequat natalis ordinat, quo manet sine ullo
complemento. ad Cfirmationem neg. an. q ideo fra bidens
n perficit per unionem, q n melius se habet in tali ecce
posita unione, qua sine illo; neq complet excu
bo, & humanitate resultans e infinite melius, quam
utroque ipsum se solus e. Dicq e.
Dicq 2. fra e indifferens
287 nosse in mata, & extra mata: i n ponit de nati ut
sit in mata, nisi sit subtz unionis: q fra e subto
sit in mata, nisi sit subtz unionis: q fra e subtz
unionis. Cfiat. q. oe. totu nati ... ut unio recipiat

in creata, et in infinito: Et ratio est, quia licet infinitas increata ex
tendat se ad omnia quae sunt possibilia, id creatura neque omnis
sufficiente determinatio fiat in creata per unionem
essentialiter determinata ad coniugendum creata cum fini. licet
in sola creata recipiatur, quemadmodum iuxta ...
sufficienter determinatur ad terminandum humanitatem per
unionem receptam in sola humanitate, quin ... aliud
aliud omnino exerceat, ... terminus inferior
eius medii unionis ad terminationem, neque ... ratio
cur ... unio recipienda sit in creata, et in infinita ...
... ...
... §6° ... multa quae.

[illegible]

Quaeritur 1°. quid sit terminus primum intrinsecus unionis? 28
Resp.° terminus intrinsecus unionis est illud extremum, quod ratione
unionis debet penetrari cum alio. ita creata, et finita
sunt intrinseci unionis; quia ratione unionis creata petit pene-
trari cum finito. Deus non est terminus intrinsecus creaturarum;
quia non ratione unionis sed ratione immensitatis petit penetrari
cum qualibet creatura. item a terminus unionis dicitur primum
intrinsecus, quando neque est creata, neque finita; et tamen
est physice unitus, et ratione unionis penetratur cum alio.
ita personalitas verbi, et humanitas Christi sunt ratione
unionis hypostaticae petunt penetrari, quia personali-
tas est terminus aut ... humanitatis. unde personalitas
verbi est terminus primum intrinsecus illius unionis; ut docet ...
...; qui ita ... explicat ... §,
... §3°. quod ... creata finitas ...
Respondeo dicendum, sub ratione termini intrinseci unionis dici terminus
intrinsecus esse extremum ... et physice unitum cum alio.
Quaeritur 2°

nunquam unio physica potest unire extrema separata quo ad locum neque materia existens (tunc cum forma existente informet; atque par obiectio iure eximia forma vincta, ergo non esse separata unitam physice esse coniuncto: quia unio informationis ex proprio conceptu est ligatio essentialiter duorum extremorum faciens, quod unum extremum sit in esse alteri: ergo implicat dari unio informationis, quae possit unire extrema separata quo ad locum. Probatur antecedens; quia de conceptu unionis informationis est, quod ut illius materia actualiter recipiat formam et forma actualiter recipiatur in materia; sed implicat quod materia actualiter recipiat formam, et forma actualiter recipiatur, nisi forma sit praesens materiae: quod maior est manifesta. Minor constat ex num. 65, et ideo legitime infertur consequentia: nam experientia comperimus, quod iungit extrema unione informationis unita, ita inseparabiliter existere durante unione, ut unum sit in loco, ubi est aliud. Idem quod etiam plane colligitur ex tridentino sessione 13 c. 3o asserente, animam Christi comitari corpus in eucharistia, quia unitur corpori ad solum ponit tantum verborum, quod ratio nulla alia est, si corpus unitum animae potest ab illa separari quo ad locum perseverante unione. Unde etiam fit, neque unionem ipsam posse separari ab extremis, cum unio sit essentialiter receptio sui in extremis.

Q. 90 Quaeritur 3o utrum unio informationis possit creari vel creata produci. Haec de re physicorum § 5. Quidam tamen alii negant, quoniam est entitas modalis essentialiter alligata subiecto, ita ut sit omnino impossibile, quod existat extra subiectum: quod non potest creari. Sed contra, potest creari entitas, quae non potest conservari sine subiecto.

Q. 91 Quaeritur 4o. utrum unio informationis

hominis sit diuisibilis, et constet partibus. Probatur consequentia. Quia anima totalis per diuersas partes unionis unitur capiti, et per diuersas unitur manui: ergo unio hominis est diuisibilis. Probatur antecedens: abscissa manu destruitur pars unionis qua anima unita erat cum manu, et non destruitur pars unionis, qua anima unita erat cum capite. Confirmatur: homo per nutritionem acquirit nouas partes unionis, per quas uniantur partes materiae, quas denuo acquirit: ergo unio in homine praeexistens non potest unire nouas illas partes materiae, ut patet: ergo unio hominis constat partibus. 299

Dicendum est, unionem in homine praeexistentem non esse totam destrui, et aliam denuo per nutritionem produci: tamen adid asserendum multa dicta sunt; tunc enim quando infans, et dicitur denuo alius homo, quoties fit nutritio: etenim commutato constitutiuo eius, mutatur res commutata; est unio constitutiua hominis: ergo mutata unione, datur alius homo. dicendum de toto composito.

Disputatio 5. De toto composito, seu de toto substantia completa et eius unione.

Cum exposuerimus in praecedentibus, essentiam materiae, formae, et unionis, ex quibus compositum naturale intrinsece constituitur, ad totum ipsum explanandum procedimus. Cum autem compositum naturale ultra materiam, formam, et unionem includat etiam subsistentiam per quam constituitur in ratione suppositi, ut constat ex doctrina fidei circa mysterium dominicae incarnationis, ideo etiam agemus de supposito, et subsistentia, quo tandem huic 3° fini imponemus. Est 1° compositum, quod significatur realiter materia, forma et unione. 298

298 Quaestio de composito substantiali

instituitur, potest etiam institui de quolibet alio composito accidentali, aut lecto physico integrali ex partibus in ordine tali ideoque, quae diximus substantiali dixerimus pro toto accidentali, et integrali dicta sunto: quaeritur a utrum compositum substantiale solum adaequatur a materia forma et unione simul, et collective, non vero collective impropie sumptis: ergo compositum substantiale assignatur talis distinctio inadaequata a qualibet sui parte tam absoluta, quam modali extra. Controversia est apud eos auctores et merito: quod compositum substantiale ultra quamlibet partem seorsim includit aliquid divinum, et in hoc stat distinctio inadaequata compositi a qualibet sui parte seorsim: ergo compositum valet inadaequate distinguitur a qualibet sui parte seorsim. quod est dicendum. utrum distinguitur ab omnibus collective sumptis. § 1o duplex sententia proponitur, et utraque allegatur.

§ 1o Duplex sententia proponitur, et utraque allegatur.

299 In hac difficultate sententiae sunt distinctae. Prima docet compositum praeter materiam formam et unionem aliquam quandam entitatem, quia in ratione totius constituit, quae formaliter est totalitas, et figura tota appellant, quae si explicatur potest intelligi, primo ita ut totum adaequate et essentialiter consistat in praedicta totalitate, quem dicendi modum sequitur [illegible] plures doctores prope ad terminos libro 2o [illegible] 9 capite 2o ita ut totum consistat non in sola totalitate, sed in totalitate materia forma, et unione simul et collective sumptis, quem dicendi modum communiter sequuntur scotistae, et ex nostris doctoribus [illegible] Gabriel Biel 3o parte de 19 E 2o admittit quendam modum totalitatis a materia, et forma et unione distinctum in compositis accidentalibus: opposita sententia defendit compositum nihil aliud includere essentialiter praeter materiam formam et unionem: haec tradit eximio doctor in metaphysica disputatione 36 § 3o n. 7 et communiter ab omnibus accepta, et paulo infra addit esse communem, quam ut probabiliorem sequuntur recentiores.

Ad hanc ... nobis e 1°: compositum:
nihil aliud includit essentialiter praeter materiam, formam et unionem;
2° ... compositum essentialiter et adaequate sumptum nihil aliud
est quam partes componentes et earum compositio, si praecise ponitur materia, forma
et unione seclusis quali ... entitate componente partes compo-
nentes et earum compositio: ergo compositum nihil aliud includit essentia-
liter praeter materiam, formam et unionem. Confirmatur: quia hoc est totum aliquod subs-
tantiale; sed hoc nihil aliud includit praeter materiam, formam et
unionem: ergo totum nihil aliud essentialiter includit praeter materiam,
formam et unionem: minor est manifesta ex ... quia totius praeter materi-
am, formam et unionem ... vegetandi, sentiendi, et ra-
tiocinandi; alioquin ... actiuum harum operationum est ... ra-
tiuum operationum talium sentiationum et vegetationum ... principium
... simul cum materia ... de anima declarandis est; ... principium
vegetandi, sentiendi et ratiocinandi nihil aliud
requirit essentialiter ad hoc: ergo.

Dices 2° ad 2°, ... 297

Dices 2° ideo in composito ... admittenda esse totalitas a partibus com-
ponentibus distincta, quoniam materia ... simul cum anima
concurrat actiue ad operationes vitales; sed haec ratio nulla est, quia materia
est doctrina patris ... 1°: quia materia non concurrit actiue ad opera-
tiones vitales, neque in operationibus vitalibus requirit aliquid pro-
... concurrens actiue materiae ad ... 2° quia si materia concurreret
actiue ad operationes vitales non est necessaria ad hoc ... praestandum
totalitas illa: ... ... nam materia posset ... a tota-
litate, non enim ... ratio, ... materia posset ... a tota-
litate non ab anima, a qua totalitas illa derivatur ... ...
... 298
... sed 9. etiam si admitamus in composito totalitatem
... dictam a materia, forma et unione compositum non dici quid ab omnibus
... partibus collectiue sumptis ... manifesta: quia compositum
nihil aliud includit quam omnes partes collectiue sumptas; ergo
... ... totalitate compositum non dici quid ab omnibus suis partibus collectiue

sumptis: quia eo quod totalitas illa est partis compositi; ergo non compositi: quia eiusmodi totalitas non pertinet ad unum compositi, sed totius compositum ratione illius non distinguitur ab omnibus suis partibus: nam compositum non potest distingui ab aliquo per ea, quae non est de essentia compositi sicut partis compositi: quia compositum nihil addit ultra omnes suas partes collective sumptas. et eo quod compositum nihil addit ultra totalitatem, materiae, formae, et unionis, quae admissa totalitate partis compositi: quia admissa totalitate compositum non distinguitur ab omnibus suis partibus collective sumptis.

299 Dicendum est 3°: compositum resultans ex materia, forma, et unione constituitur adaequate et essentialiter per totalitatem a materia, forma, et unione distinctam. Dicitur 1° Probatur: sicut supra probatum est: quia est totum quod de essentia compositi: quia constituitur per totalitatem a materia, forma, et unione distinctam. Tertio contra: quod totalitas est entitas essentialiter simplex: ergo probatur ex divo Athanasio in symbolo. sicut anima rationalis et caro unus est homo, et homo includens animam rationalem et carnem est totum quod essentialiter compositum; ergo.

300 Hinc aliquando respondent patres Dicimus essentialiter, simpliciter, et causaliter compositum, quatenus vi deducitur ex anima rationali et carne unitis resultat illa entitas in qua formaliter consistit homo; sed dico 2°: quia anima rationalis et caro unus est homo eo modo ratione, quo Deus, et homo unus est Christus, ut ait idem Athanasius; sed Deus et homo formaliter, et non solum causaliter constituunt Christum, non enim excogitari potest alia entitas resultans ex Deo et homine, quae sit formaliter Christus. ergo. Dico 2° quia quodlibet totum dicitur essentialiter aliquid ratione alicuius sit medium sua parte: quia essentialiter, et non solum causaliter hoc contineri, quod constat in toto constitutivo. v.g. tabula, quae essentialiter, et formaliter constat et ratione entitatis quae est materia qualiber. Dico 3° quod materia et forma sunt causae intrinsecae compositi humani, sed causae intrinsecae constituunt essentialiter suum effectum, ut in causis etc. in re licuit probari: quia hoc non constituitur essentialiter per illam totalitatem a materia, forma et unione distinctam. § 2° Obiiciuntur.

Ab Scholasticis Respondetur.

Ad p. priorem obbiuntur scholistis ab auctoritate phi 5° metaphisicae: sex tria non sunt sex, sed semel sex, nam quia sex et semel bis sunt tria et partes, et sex est totum sibi bis est ... non partes et bis est totum; ergo totum est aliquid aliud distinctum a partibus. ... ubi dividit ... in materiam formam et ... compositum; ergo compositum est aliquid aliud a materia et forma. ... in locis citatis solum intendere, quod totum substantiale includit essentialiter unionem quae partes absolutas, quod ... simul: si enim partes non uniantur non dantur totum, et ... totum est aliquid aliud praeter omnes partes absolutas; non ... praeter omnes partes absolutas, et unionem. hinc fit ... collective accepta includendo scilicet uniones ... sex, ... divisim sumpta et seorsim a ... sex ... seorsim a unione ... bis; ... et simul quando ... uno ... pronunciare unde ... ad ... rationem.

Obbiectio 2° totum et partibus conveniunt praedicata diversa: ergo totum distinguitur realiter a partibus. ... diversa ... quibus conveniunt praedicata ... : ... 1° quia totum est ... completum; et partes non sunt entia completa. 2° quia totum est unum, partes vero plures. 3° quia partes componunt totum; totum non componit totum. 4° quia ... et ... in ... corpus ... qui ... conveniunt homini, et non partibus: ergo ... diversis partibus. ... modo ... significantes ... conveniunt praedicata ... sicut ... quod partes sint homo, et non sint homo: totum quod est ens completum, et partes collective ... collectio partium est ens completum ... partes collective ... unum totum, et plures partes; et totum ... plures partes et unum totum. ad 3° ... partes collective non componunt totum ... constituunt compositi, ... compositum ipsum constituunt ... ad 4° ... non partibus collective sumptis ... divisive sumptis ... ergo ... praedicata in composito quae illi ... conveniunt ... collectione omnium partium.

sibi ideo ab aliqua parte dictata: in particulari independenter
corporis posui solidi, sed aut solius materiae, independens sit parum.

= Obiicies 9° hoc indiviiduum vita corruptibili, secundum illa in inorganoli qui in primo

303 aliqu. per unio, neque materia quae non est vita, sed aliquid
aliud ab eius distinctum, quod sit vita corruptibilis. Confirmatur:
materia in composito viuente concurrit active ad operationes
omnes vitales; quia enim est principium radicale, seu substantialis;
sed non potest concurrere active ad operationes vitales, nisi
si unificetur mediante totalitate derivata a forma in
materiam; quae proinde erit realis vita, materia, forma et
unione. Accedo praemissam, nego consequentiam: hoc enim
vita corruptibili; si quaerimus esse aliquo ens vitali
generali, quod sit vita corruptibilis, est quoniam contra
unione corruptibili, qua corrupta totum hoc corrumpit.
Ad confirmationem nego maiorem propter dicta num. 297. Ergo
inde fit, materiam esse principium radicale seu substantialem
vitalis: quia materia in composito viuente gerit munus
substentandi formam recipit in adaequate operationes materia-
les, sicut in libris de anima dicendum est. Possumus etiam
respondere omissa maiore, negando minorem, quia tamen si
necessarium sit, quod materia viuit ficet, id potest praestari
ab anima, ut non citat dicimus.

Obiicies 4°. hoc animal

304 compositum; in unione autem: quia spiritualis est, neque concurrimus,
omnes, et materia, quae non est animal: ergo non totalitate
a materia, forma, et unione distincta. Ad quod, maior hoc animal
compositum ab omnibus partibus collective sumptis concedo:
distinctum sumptis, nego maiorem: id est hoc animal compositum
inadaequate a qualibet singula, et adaequate ab omnibus
collective sumptis. § 3a sequitur qui sic seliunt.

§ 3a

Argumenta Patris Linci solvuntur.

2 Duo aseritur q(uod) a se solo summa citato. Sed contra 305
compositi adequati, et essentialiter constituit in totalitate
partialibus distincta amata fit et unione. Sed illis totali-
tatibus adequatis identatur cum subsistentia, sibi com-
petit ipsius subsistentiae compositi naturalis. quod ut probe-
tur si objiciatur 2°. si hoc est talis compositum ex amata,
fit ex unione, plus distinguitur specifice ab alio, et sic
impugnatur. sed hic non est talis compositum, et eo quod compositum
substantiale constituitur per totalitates solum distinctas amata, fit,
et unione. ceterum constat premissa. probatur minor: unio patris differt
specifice ab unione pauli: quia si unio sit de essentia illorum,
plus distinguitur specifice a paulo. probatur tota consequentia: quia ea distinguuntur
specifice, quae habent constitutiva diversa specifice. antecedens quod in
quo est difficultas probatur: unio patris plus differt ab unione pauli,
quam ab alia unione qua amata est filio eiusdem patris pro-
xime unitur, sed unio patris differt numerice ab alia unione
eiusdem patris: ergo unio patris differt specifice ab unione pauli.
Consequentia ista probatur: quia ea differunt specie, quae differunt
plusquam numero, explicatur aliter idem argumentum. deceptus est
unio patris in conceptu abstrahentibus ab omnibus solo numero dif-
ferentibus, ut dicitur ab unione A et B, quibus
amata, et filio patris possunt uniri: ergo conceptus differt di-
fferentia specifice ab unione pauli.
Plures solutiones huius 306
argumenti circumferuntur. placet ea, quae tradunt patres Con-
imbricenses, illis dicit 5° distinctione §3° hic in loga (illegible)
non 4 qua etiam nos olim usi fuimus cum eamus cum
dicto prosequemur. Primo negando majorem, ad majus probationem di-
stinguo antecedens: unio patris differt specifice in consideratione
physica ab unione pauli, concedo antecedens: in consideratione logica,
concedo antecedens. distinguo ad antecedentis probationem, concedo premissam, distinguo conse-
quens: ergo unio patris differt specifice in consideratione logica
ab unione pauli, concedo consequens: in consideratione physica.

nego cons. et dico unionem petri et pauli non esse, etiam
in totalitate consideratam, in consideratione debent in proxi-
mo ad diversas, ipsas species infimae, quia inter duo extre-
ma differentia inter se specifice, necessarium est magnum
aliquod discrimen et notabilis disproportio inter extre-
mos, qualis reperitur inter equum et leonem: tale autem discri-
men non datur inter unionem petri et pauli: nam totum discri-
men, quod inter praedictas uniones reperitur, quantum illud est,
desumitur ex differentia individuali petri et pauli
intra eandem speciem hominis; quae differentia notabilis non est,
sed minima, quae reperiri potest inter duo. hinc fit, quod
sicut unio petri in consideratione physica differt specifice
ab unione pauli, quatenus unio petri est conceptus multiplex
in pluribus unionibus eiusdem petri, nihil omnino ab unione
petri non differt specifice in consideratione physica ex defectu
notabilis discriminis in perfectione essentiali. unde
dico ad consequendi sol.

3o Et retorquet arguens 1o:
non eadem arguendi via probari possit, homo non specifice
duntaxat, sed generice differt ab equino quod est inauditum.
Probatur tamen, quia magis ... de differentiis plus quam spe-
cie: probatur etiam de hoc et equino qui inter se plus differunt
quam equus et leo: plus enim differt animal rationale
ab animali quam ab irrationali: ergo si non solum specifi-
ce sed etiam generice differunt ab equo. retorquet
2o: quia natura humana petri est eiusdem speciei cum
natura humana pauli, sed natura humana non consistit
in totalitate illa, sed in materia forma, et unione utrius-
que ipsius Sic: ergo unio, quae datur in natura humana
petri non distinguitur specifice ab unione constituente
naturam humanam pauli. retorquet 3o: quia praedic-
ta totalitas, in qua habitur consistit, eius dependet
essentialiter a materia, forma et unione: ergo totali-
tas

petri. dicta enim specifice a totalitate pauli. patet
ergo: quia totalitas petri plusquam non differet a totali-
tate pauli: neque plus ab ea differt, quam ab alia
totalitate resultante ex eadem materia, et forma petri
unitis media alia unione eiusdem petri. adde quod
contra hanc responsionem non potest reddi ratio, quare, Christus
Dominus sit eiusdem speciei cum aliis hominibus: quia totalitas
in qua consistit essentialiter constituitur, et patet de-
inde subsistentia; sed in Christo Domino non datur subsistentia
nostra creata, ut constat ex fide: quia non datur totalitas
specifice similis totalitati aliorum hominum.

Obiicit 2º. contra

tertio. probatur: constituitur formaliter per materiam, formam, et unionem,
mutata materia, mutatur totum physicum, et consequenter homo, sive ex
hoc enim idem cum priori, quod est falsum: ergo totum non constituitur
essentialiter per materiam, formam, et unionem, sed per totalitatem
ex ipsis resultantem. hunc argumento supposito satis fecimus
non 2º. tradiamus ibi. modo dico illud tertio: quia praedicta
ta totalitas resultat essentialiter ex materia, forma, et u-
nione: ergo mutata materia, mutatur ea totalitas; et
consequenter mutatur totum physicum. 308

Obiicit 3º. subsistentia est
totum illud, quod resultat ex tribus partibus essentialibus
materia scilicet, forma, et unione; sed subsistentia dis-
tinguitur adaequate realiter a materia, forma, et unione: ergo totum
distinguitur adaequate realiter a materia, forma, et unione. 309
minor, quae maxime probanda erat, probatur: probat pater Lince
ab impugnatione aliorum, neque sed quidquid sit de subsistentia
, et an illa distinguatur, de quo paulo infra dicturi sumus,
ideo solum constituit compositum substantiae suppositi; nam minime
illud constituit substantiae essentiae, et naturae; sic enim subsistentia
in tantum complens naturam, a natura adaequate distinguitur. unde probat
neganda enim maior, atque . . . Contra utrumque dicitur cum in materia

310 Hanc ergo instituimus propter eos, qui dum docent ergo, ante statuta, sibi obstant. causa intrinseca adequata compositi realiter distinguitur a composito, et omnes partes collective sumptae sunt causa intrinseca adequata compositi: ergo omnes partes collective sumptae distinguuntur realiter a composito. id, quod aliis terminis potest sic proponi. termini adequate distincti realiter includentes a se inclusis distinguuntur realiter a composito; omnes partes collective sumptae sunt termini adequate distincti realiter includentes a se incluso: ergo omnes partes collective sumptae distinguuntur realiter a composito.

311 Hoc argumentum varie a variis dissolvitur. aliqui concedentes causam intrinsecam adequatam compositi, negant illam distingui realiter a composito. alii admittentes distinctionem realem inter causam intrinsecam adequatam, et effectum causae intrinsecae adequatae compositi admittunt. alii nomine causae solum intelligentes materiam, et sic causam intrinsecam adequatam compositi concedunt. alii denique causam intrinsecam adequatam compositi ut implicantem rejiciunt.

312 Ad solutionem ergo, et quidem resolutionem observandum dico 1°, causam intrinsecam compositi manere intra ipsum compositum, et esse constitutivum compositi in quo differt a causa extrinseca quae manet adequate extra suum effectum, et adeo adequate distinguitur. unde fit causam intrinsecam compositi esse partem compositi, sibi consimilem, quae cum aliis consimilibus sit constitutivum compositi: cujus ratio est: quia compositum non convenit esse constitutivum compositi, id est totum ipsum

constitutiuum. observandum est 2°, causam adequatam compositi esse illam, quae se sola sufficit ad ponendum compositum excludit que a causando se aliud ab eo adequate distinctum. § 2° propugnatur negativa.

Dicendum nobis est, esse partes impossibilem causam intrinsecam adequatam compositi. haec est communis sententia inter ingeniores nostrae provinciae. Probatur 1° nostra resolutio, causa intrinseca compositi est pars constitutiva compositi, implicat partem adequatam compositi: ergo implicat causa intrinseca compositi. consequentia recte deducitur: minor videtur intuganti: nam pars adequata exigeret, vel non exigeret alias partes ad compositionem totius. exigeret quidem: quia de ratione unius partis est, ut ipsa se sola non componat, ut constat ex ipso, quod una entitas sit pars, debet dari alia entitas, quae etiam componat, et sit pars. non exigeret, quia adequata dicitur id, quod in suo genere excludit aliud: ergo implicat pars adequata compositi. Maior probatur: quia causa intrinseca compositi est causa physica compositi, et causa physica compositi est pars compositi: ergo causa intrinseca compositi est pars compositi. probatur minor: quia nihil dicitur causa physica, et realis sui ipsius; alioquin quod liberum causa physica sui ipsius, unio esset causa physica unionis, et sic causa physica forma et unio unionis, quod est absurdum: cum ergo nihil sit causa intrinseca sui ipsius, sequitur causam intrinsecam alicuius entis esse partem constitutivam illius. ratio totius discursus est: quia omnis causa physica eo modo, quo causa est, debet distingui realiter ab effectu.

Probatur 2° eadem resolutio. 314

causa intrinseca adequata compositi illa est, cui conveniunt 313

dico isto parato, scilicet causam intrinsecam non indigere
alia causa, et implebit entitatem, cui conveniat causam
intrinsecam compositi, et non indigere alia causa in-
trinseca totius: ergo implebit causam intrinsecam adequa-
tam totius. Materia continet parata essentialiter causam ade-
quatam, cum quatenus causa est convenit causare, et quo-
tenus est adequata convenit non indigere alia causa.
Probatur minor: nulli parti divisive convenit non indigere
alia causa: nam quaelibet pars petit essentialiter
aliam partem ad constituendum actualiter totum: materia
enim non potest se sola componere, aut causare totum; neque
sola forma, aut sola unio. Praeterea partibus collective
sive collectioni partium non potest convenire quod causent
totum: ergo partes collective, sive collectio partium identificatur
realiter cum ipso toto.

B 18 Dices falso a nobis supponi, quod causa
intrinseca sit pars compositi: nam causa intrinseca praecin-
dit ab adequato, et inadequato; si enim sit causa
adequata non erit pars sed ipsum totum: ergo causa intrin-
seca ex sua ratione non petit distinctionem realem a causato.
Quod probatur 1°: nam causa intrinseca inadequata debet
identificari inadequate cum toto: ergo causa intrinseca
adequata identificabitur adequate cum toto. 2o:
quia causa intrinseca idem est, quod constitutivum physicum compositi;
sed constitutivum physicum adequatum compositi non debet
distingui realiter a composito: ergo neque causa intrinseca
adequata. Solutio est: nam eodem argumento probari posset dari
partem adequatam et inadequatam: pars enim in-
adequata debet identificari inadequate cum toto: ergo pars
adequata debet identificari adequate cum toto; et tamen
pars ex suo conceptu praecindit ab adequato, et inade-
quato; potest quidem dari pars physica, quae realiter
adequate identificetur cum toto, quod est quid mirum, ...

neque ullum ex his admittit. dicendum igitur est, esse partes singulas causas intrinsecas adequatas; sicuti partem cum mediate adequatam: quia in his partibus a parte essentialiter identitas et distinctio adequata a toto; nam singulae entitates, quae simul habent identitatem et distinctionem adequatam a toto: ergo singulae entitates, quae simul sit causa intrinseca, et adequata.

Hinc ad argumentum initio §hi propositum, concedo majorem, neganda est minor: quia omnes partes collective non sunt causa compositi, sed ipsum medium compositum causatum a singulis. similiter ad argumentum secundum [illegible] concedo majorem, nego minorem; quia omnes partes collective non sunt tamen distinctionis realis includentis ab incluso, sed sunt ipsum totum includens singulas partes. unde etiam singulae tamen adequatae distinctionis realis includentis ab incluso: neque tales tamen essentialiter est pars compositi, sed implicat quod dicatur pars adequata, sibi quae excludat aliam compartem. ergo minor supra probata manet valida: id a quo desumitur totum distinctionem includentis ab incluso essentialiter est inclusum in toto sed id quod est inclusum in toto essentialiter est pars totius: ergo id a quo desumitur totum distinctionem includentis ab incluso est pars totius, sive pars compositi. et consequenter tamen distinctionis includentis ab incluso est essentialiter pars compositi. § 3o. objectionibus respondetur. 316

Obiicies 1o. illud est causa adequata, quae ita causat, ut 317
praeter ipsam nihil aliud causet, sed materia forma et unio causant intrinsece compositum, et praeter ipsas nihil aliud causat intrinsece compositum: ergo materia forma et unio

si causa intrinseca adaequata compositi. Probatur minor, quia materia 1a, forma, et unio causant intrinsece compositum; et praeter materiam, formam, et unionem nihil aliud causat intrinsece compositum: ergo materia, forma, et unio causant intrinsece compositum, et praeter ipsas nihil aliud causat intrinsece compositum.

Hoc argumento probo compositionem totius nititur.
848 Concedo maiorem, distinguo minorem: materia forma, et unio causant intrinsece compositum, et praeter ipsas divisive sumptas nihil aliud causat intrinsece compositum, nego minorem: praeter ipsas collective sumptas subdistinguo minorem, praeter ipsas collective nihil aliud non inclusum in collectione causat intrinsece compositum, concedo minorem: praeter ipsas collective nihil aliud inclusum in collectione causat intrinsece compositum, nego minorem. ad mentem probo concessa maiore de materia forma, et unione divisive sumptis, et negato sumptas collective distinguo minorem: praeter materiam, formam, et unionem collective sumptam, nihil aliud non inclusum in collectione causat intrinsece compositum, concedo minorem: nihil aliud inclusum in collectione causat intrinsece compositum, nego minorem. explicatur solutio. ista propositio materia forma, et unio causant intrinsece compositum, et praeter ipsas nihil causat intrinsece, potest sumi dupliciter. vel 1o relative illud praeter ipsas potest sumi distributive, ita ut exponatur in hunc modum, praeter materiam nihil causat, praeter formam nihil causat, praeter unionem nihil causat: sed in hoc sensu propositio data est manifeste falsa:
511 quia praeter materiam causat forma, et praeter formam causat unio. 2o relative illud praeter ipsas potest sumi collective, et hoc quidem dupliciter: 1o ita ut vox illa nihil excludat a causando aliquid inclusum in collectione comparium, et sensus propositionis sit: praeter materiam formam et unionem

collectiue sumptos nihil in clusum in tali collectione causat compositum; et in hoc sensu praedicta propositio est falsa; quia manifestum est aliquid inclusum in praedicta collectione, et aliquid a collectione clausum; et tamen manifestum est causat intrinsece compositum: Ita tamen, quod per materiam, formam, et unionem collectiue sumptos nihil in clusum in tali collectione causat intrinsece compositum. Et ita potest accidi, ut vox illa nihil excludat a causando aliquid non inclusum in collectione omnium earum, et sensus propositionis sit: per materiam, formam, et unionem collectiue sumptas nihil non inclusum in collectione earum causat compositum; et in hoc sensu praedicta propositio est vera: quia nihil non inclusum in collectione omnium partium componentium compositum est quod non est earum compositum causat intrinsece compositum: ac ideo est, quod per materiam, formam, et unionem nihil non inclusum in collectione omnium partium causat intrinsece compositum. 329

Patet tota doctrina ab exemplo etiam propositionis istius per omne hoc est animal rationale, et per ipsum nihil est animal rationale, si ita exponatur ut relatiuum tibi per ipsum sumatur distributiue, falsa est manifeste; secundum eum hunc sensum, per hoc est hoc, et per ipsum nihil est animal rationale quod non est hoc, et per ipsum nihil est animal rationale quod est euidenter falsum, quod si praedictum relatiuum sumatur collectiue, et vox illa nihil excludat aliquid inclusum in illa collectione a praedicta collectione clausum, ita ut sensus sit: per collectionem omnium horum nihil ab illa collectione clausum, et in tali collectione inclusum est animal rationale, ergo est falsa: quia per illam collectionem clausum ab illa collectione clausum, et in illa collectione inclusum: ac ideo ita quod etiam praedicta propositio si ... exponitur retinendo hunc sensum: per collectionem omnium horum nihil ab illa ..., et in illa non

in clusa ē adæq. totale, in hoc enim sensu nihil est extra collectionem omnium horum, & in tota collectione non includitur, cum componatur adæq. totale. ubi non est quod mirandum, quod eodem aequivoco possit tota adæquata esse pars adæquata: quia illa est pars adæquata, quia ita est pars, ut præter illam nihil sit pars, ut materia, forma, & unio sunt partes compositi, & præter istas nihil est pars compositi: ad 1.

320 Obj. 2. omnes causæ partiales causant, & excluduntur ab alio a causando: ergo omnes causæ partiales sunt causa adæquata. Prob. cons.: quia causa adæquata est, quæ causat, & excludit ab alio a causando; causæ partiales excluduntur a causando ab aliud; quod non causa partialis (quia causæ partialis sunt causa adæquata. Resp. distinguendo ant.: itaut de una & eadem entitate verificetur duplex illud prædicatum causare & excludere ab aliud a causando, nego ant.: itaut verificetur cum altera duntaxat, concedo ant. idest, causæ partiales sumuntur distributive & collective. si distributive sumuntur, verificatur de illis, quod causent, at de illis non verificatur, quod excludant a causando, ut est manifestum, nam omnes causæ partiales sunt materia, forma & unio, sed materia admittit aliam causam partialem, forma admittit aliam causam partialem, & similiter unio: ergo de his distributive sumptis non verificatur, quod excludant a causando ab aliud esse liberum. si vero sumantur collective, verificatur quidem de illis, quod excludant a causando ab aliud esse adæquate liberum, certum de illis non verificatur, quod causent: nam collectio partium non causat, sed est terminus medius causarum: ut a liberum causa adæquata compositi necessario cognoscitur, quod de una & eadem entitate verificatur duplex illud prædicatum.

Ex quibus ex causis partialibus distributive sumptis conveniant positiva; si ex causis partialibus distributive sumptis, et ex collective sumptis: [illegible] partibus collective sumptis conveniant positiva aliunde [illegible] ex causis collective sumptis excluduntur [illegible] adaequando: [illegible] partibus collective sumptis convenit causare, et excludere adaequando, [illegible] maius omnia ad omnia: [illegible] distributive sumpta in quolibet seorsim, et ex collective sumpta in omni collectio; quolibet [illegible] seorsim adaequat collectione omnium.

[illegible] maior [illegible]

[illegible] uno distributive sumptae causae intrinsecae inadaequatae [illegible]: [illegible] collective sumptae causa adaequata totius. [illegible] causae plurium causarum [illegible] [illegible] causa totalis [illegible] effectus, [illegible] causae [illegible], partialis [illegible]. [illegible] 1°: causa inadaequata dicitur ordine ad causam adaequatam, [illegible] dat causa inadaequata intrinseca positiva: [illegible] dantur causa adaequata intrinseca positiva. [illegible] 2°: [illegible] positiva inadaequatae [illegible] intrinsecae [illegible] ab aliquo adaequato intrinseco causari, [illegible] alia intrinseca adaequata intrinsece causata: [illegible] causa [illegible] adaequata [illegible] [illegible], nego [illegible]: ad [illegible] causarum seorsim partialium [illegible] causa adaequata in causis extrinsecis, [illegible] in causis intrinsecis, ratio [illegible]: [illegible] in causis extrinsecis [illegible] [illegible] omnium [illegible] collectio; nullo [illegible] repugnantia [illegible] in causa adaequata [illegible] effectum; [illegible] causae adaequatae extrinseco, [illegible] in causis intrinsecis collectio omnium causarum partialium [illegible], [illegible] adaequate identificatur cum effectu; [illegible] a causa adaequata identificata [illegible] effectu, causationis causis [illegible] distinctionis ab effectu.

ad 1am confirmationem: distinguo maiorem: causa inadequata extrinseca, dicit ordinem ad causam adequatam, concedo maiorem: causa inadequata intrinseca, nego maiorem. Con[illegible] solutio ex proxime dictis. ad 2am confirmationem distinguo anteced.: i adequate [illegible] adequationem [illegible], nego antecedens adequationem effectivam concedo anteced. id est, totum compositum causat adequate, sibi adequate constitutis cum singulis partibus, ita tamen, ut nulla pars sit causa adequata, neque constitutionibus adequatis [illegible] sicut totum [illegible] constituitur [illegible] partibus, licet nulla sit pars adequata, ita [illegible] causis intrinsecis, licet nulla sit causa intrinseca adequata. Et 3o magis [illegible] doctrinam [illegible] in toto composito.

323 Dicit [illegible] apud philosophos [illegible] ultimum [illegible] terminum compositi substantialis in linea substantiali [illegible] subsistentiam; et subsistentiam [illegible] compositum substantiale constitui in toto composito. ideo hic placuit [illegible] disputationem de supposito, et subsistentia, quae [illegible] compositum substantiale, et huius libri [illegible] physicorum.

324 [illegible] subsistentiam [illegible] ex decem [illegible] [illegible] dominicae incarnationis, [illegible] ab ecclesia definitum, [illegible] [illegible] media unione hypostatica naturam humanam, et non assumpsisse humanam personam. Unde fit, ut [illegible] substantiale humanum [illegible] naturam substantialem [illegible] aliud [illegible] [illegible]

in ipsa persona, et hoc vocamus subsistentiam. At
si in composito humano ponitur subsistentia, ita etiam
erit consequenter paritas, vel aliquid compositum,
et similiter loquendo de qualibet substantia
sive composita, qualis est equus et lapis, sive sim-
plici, qualis est Angelus. Unde subsistentia,
a qua natura substantialis dicitur, est suppositum.
Obser- 325
vandum est, quod quando natura substantialis est rationalis,
tunc resultans ex natura et subsistentia, dicitur
non solum suppositum, sed persona; et tunc subsisten-
tia dicitur non solum subsistentia, sed personalitas;
quando vero natura non est rationalis, tunc ex ea, et subsis-
tentia resultans, non dicitur persona, sed suppositum;
et tunc subsistentia non dicitur personalitas, sed suppo-
sitalitas. Unde suppositum latius patet quam persona:
nam suppositum comprehendit personam et alia supposi-
ta, quae personae non sunt; et similiter subsistentia
seu suppositalitas latius patet quam personalitas:
comprehendit enim personalitatem, et alias subsis-
tentias, quae personalitates non sunt. 326
His ita definitis,
quae supra omnino esse debent comperta, duplex est
quaestio difficilis circa subsistentiam: 1a. quaenam
sit essentia subsistentiae; 2a. an subsistentia
sic talis addat naturae substantiali entitatem positivam,
seu negationem aliquam. De 2a. [illegible] ponitur
[illegible]

31 1ª sit dico, subsistentiam esse formam formalem, qua
natura substantialis constituitur formaliter existentiae
capax; ita docent Caietanus 3ª parte q. 4 art. 2,
et eius commentatores. Probatur 1º: quia
subsistentia communicat naturae substantiali aliquem
effectum formalem, alias, quia illi communicat existentiam;
subsistentia enim reddit naturam subsistentem,
et existentia illam reddit existentem: sed natura
substantialis non redditur formaliter existens, sed subsistens,
per subsistentiam. Probatur 2º: quia subsistentia distinguitur realiter
a natura substantiali, et existentia non distinguitur
realiter a natura substantiali, ut suo loco declarandum
est. Probatur 3º: quia humanitas Christi Domini non habet
propriam subsistentiam, cum careat subsistentia,
sed verbi Divini in statu unionis cum verbo
divino; et tamen habet propriam existentiam: ergo
existentia aliquid aliud est a subsistentia.

2ª sit.

92 dico, formam formalem subsistentiae esse reddere naturam
substantialem subsistentem accidentibus, sive naturam
reddere accidentibus aptam. Ita cum Capreolo,
Aegidio, et Dominico antiquioribus aliisque.
Probatur 1º: quia ratio, quae formaliter reddit
naturam accidentibus aptam, est unio cum accidentibus;
sed ista unio non est subsistentia: ergo ratio, quae
formaliter reddit naturam substantialem accidentibus
aptam, non est subsistentia. Minor constat: quia humanitas
Christi Domini retinet unionem cum accidentibus,
et caret propria subsistentia. Probatur 2º:
quia in divinis datur vera subsistentia, et tamen non
reddit naturam divinam substantiam accidentibus;
cum natura divina sit omnino incapax

Recipiendi accidentia.

3a si dicas, subsistentiam esse per se statum, qui reddat naturam substantialem in se existentem, et creatam illam reddit independentem a supposito sustentationis: sic loqui solet et haec est doctor eximius in metaphysica disp. 34 § 4 [illegible]. Contra primo quia natura quae per creationem producitur redditur independens a supposito sustentationis per actionem creativam; et tamen actio creativa productio est independens a supposito; et actio creativa non est subsistentia: ergo per se subsistentia non est reddere naturam independentem a supposito sustentationis. Et confirmatur: quia subsistentia est modus adveniens naturae substantiali, et illam supponens in esse naturae, constitutum quod dicitur esse ultimum complementum substantiae; sed creatio non advenit naturae substantiali in esse naturae constitutae; imo est nata prior natura ipsa substanti[illegible]. Contra 2o: quia humanitas Christi existit independens a supposito sustentationis, et tamen non habet propriam subsistentiam; ergo subsistentia non est eadem dependentia a supposito sustentationis. Contra 3o: quia natura prima existens est independens [illegible] habet independentiam a supposito sustentationis; natura enim per se sumpta est independens a quocunque alio et essentialiter [illegible]; per se est non dependere ab alio, ut alibi declaratum est: ergo independentia a supposito sustentationis non est de ratione subsistentiae.

Contra est quod natura divina p[ro]ut ... [illegible]
bus [illegible] independentiam a Verbo; ... [illegible]
330 sa [illegible] subsistentiam: [illegible]

[illegible] ... dico, subsis-
tentia est p[ro]ductiones [illegible] independentiae a p[ro]prio
supposito alieno. Hinc ... [illegible]
[illegible] ... in 3 part. ... 12 § 1°.
[illegible] ... explicat ... [illegible]
[illegible] ... subsistentiam ... explicat ... subsistentia
[illegible] ... independentiam a alieno supposito;
[illegible] suppositum in ratione talis includat ... [illegible]
[illegible] ... explicat subsistentia ... subsis-
tentia [illegible] ... explicandum ... [illegible]
explicandum ... [illegible] ... omnibus,
[illegible] ... correspondere, frequen-
[illegible] ... qui non potest ... [illegible]
[illegible] ... aliis ... [illegible] dicentes,
... [illegible] ... Contra est
[illegible] quo humanitas Christi ... non ... [illegible]
Verbo divino, ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] subsistentia: ... p[ro]ductiva ...
independentiae a supposito alieno non est subsistentia.
[illegible] ... ; ... tamen ... [illegible]
[illegible] ... quae ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... Theologicae,
[illegible], ut ... ex ... [illegible] 1° in
3a part. ... § 1°, cui ... ratio: ... [illegible]
[illegible] ... p[ro]ductivae in tali ... [illegible]
[illegible] ex intrinseca exigentia humanitatis: ... [illegible]
nitas [illegible] ... essentiale habere ... [illegible]

quo modo n habet, uti eundem; diuine n
[illegible] [illegible] omni obiecto extra diuinita. [illegible]
[illegible] [illegible] in vane. [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] e omo [illegible], [illegible]
[illegible]; [illegible]. subsistentia [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] non habet in [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] verbi diuini [illegible] [illegible]
[illegible] in productione [illegible] [illegible]; subsistentia
[illegible] creati [illegible] in productione [illegible] creat. 331

[illegible]

docet, ut essentia substantiae esse [illegible] natur
[illegible]; [illegible]; sibi natur substantia
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], subsistentia [illegible] ex parte natur subs-
tanti in [illegible] necessaria ad operandum. [illegible]
[illegible] [illegible] in metaphisica [illegible] 4 § 2
[illegible] [illegible] [illegible] in phisica
[illegible] 31 [illegible] 69 [illegible] [illegible] [illegible]
in metaphisica [illegible] 34 § [illegible] n 30. [illegible]
[illegible] e 1º: [illegible] [illegible] ad [illegible], natur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad operandum. [illegible]:
[illegible] [illegible] ad [illegible]; [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; unio int natur,
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] a operandum; tamen [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] subsistentiae, n e [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] docet, subsistentiae 332

[illegible], [illegible] [illegible] natur omo in communicanti-
[illegible] sibe [illegible], sibe [illegible], sibe [illegible], sibe [illegible]
[illegible]; [illegible] [illegible] subsistentia creata illa, [illegible],
natur substantiali ita [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

ut in illo, aut a, alio. ita pater Gabriel Bazquez
disp. 1o in 3am partem cap. 31 copita quod ... subsis-
tentiis ... c. 1o: ... subsistentia
... reddit natura divinam subsistentem, sine eo
quod illa reddatur incommunicabilis alteri subsis-
tentiae. natura enim divina subsistit per subsisten-
tias patris, filii et spiritus sancti: quae subsistentia non ex-
cludit eius communicabilitatem. Respondeo ...
libera natura substantialis completa ... solum
completionis et incommunicabilis alteri tanquam sup-
posito, tanquam parti, et tanquam toti: quod simulet
solum completionis et incommunicabilis ... ...
... ... alio sive subiecto, sive parte, sive
toto: et eiusmodi incommunicabilitas non conve-
nit naturae ... subsistentia. Concedo: ... per-
sona verbi divini ... ... subsis-
tentia communicatur humanitati; et humanitas
ipsa naturam facit ... subsistentia ...
divini ... ... simul per subsisten-
tiam ... ... ut ... ...
theologi: ... ... subsistentiam ... ...
naturae substantialis sine incommunicabili alteri.
alium dicendi modum omitto: quod ... ...
... et ... ...
... ... in metaphysica disputatione ... ...
... ... in suo ... ...
... ... ; qui cum ... ...
exponitur ... ... diffi-
cultates

§ 2 Circa resolutionem dicendum ...
subsistentiis ... ... illis ... , in ...
natura substantialis completa ita continet in natura sua

humanæ, ut non transeat quasi extra se ad u-
nionem physicam cum alia substantia. Ad hanc
... rationem, hoc est subsistentiam, quatenus natu-
ralitatem, atque ac excludit unionem physica-
m cum alia substantia; et ratio illa data sta-
tim [illegible] unionem, quod hoc ac excludat unionem physi-
cam cum alia substantia in subsistentia habet; ex quo
est quod licet alia substantia completa in Christo humani-
tatem Christi Domini non retinet humanam subsisten-
tiam, quia non continet intra suos limites, et transeat
ad unionem physicam cum alia substantia, videlicet
cum verbo divino. Ita nos mediatam in persona
... existentia. Restituitur hujus explicationis veritas
1.o ex impugnatione sequentis. 2.o quia prædicta
explicatio videtur magis conformis communi scholas-
ticorum sententiæ; hi enim cum doctrina S. Thomæ
Docent ita communiter definiunt suppositum, quod substantialis
naturam in individua substantia, et personam, esse natura-
lem rationalem in individua substantia, quæ definitio optime
intelligitur data explicatione subsistentiæ; natu-
ram substantialem in terminis individuam, quum in
præsenti sumitur nihil aliud potest significare
... substantia non unita physice cum alia substantia,
et quod natura substantialis sit individua ... unita
... subsistentia: quia subsistentia consistit in carentia
... natura substantialis excludit ac unionem
physicam cum alia substantia; natura ergo, quia natura in
individua, ut in præsenti sumitur, est natura sin-
gularis, ... et manifestum ex mysterio incarna-
tionis: quia verbum divinum assumpsit naturam qu-
andam humanam singularem, et non assumpsit hu-
manam personam: natura substantialis in individua
in præsenti est natura substantialis non unita, divisa,

& separata a qualibet alia natura. § 2. vero subsistentia sit entitas, vel negatio aliquid.

334 Subsistentiam consistere in entitate positiva reali super addita naturæ substantiali, in terminis docent ... in 3. part. quæst. 4. disp. 31 ... Salmant. tract. 4 de ... 1. dub. 4. ... num. 30 ... Cardinalis de Lugo de mysterio incarnationis disp. 12 num. 17 ... Carleton in cursu theologico to. 1. de ... § 6. ... Quiros, Arriaga, ... 20. ... in 3. distinctione 1. q. 1. docet non esse necessarium entitatem positivam supra additam naturæ substantiali ad constitutionem suppositi, sed subsistentiam consistere in negatione excludenda a natura substantiali unione hypostatica et aptitudine ad unionem realem cum alio supposito. Unde ex hoc humanitas Christi et anima rationalis separata non habent propriam subsistentiam, quia humanitati actualiter unitur et anima separata apta est uniri corpori. Sequuntur Scotistæ, ... excepto Liquito, et ... Gaudinus de incarnatione disp. 4 dub. 3. paragrapho 1. pluribus Molina in 1. p. q. ... et ... Quos extra ... numera ... citati ... ; et ... in incarnatione.

Dicendum,

335 nihilominus, subsistentiam non consistere in entitate positiva, sed consistere ad esse naturæ substantiali consistere negationem unionis realis ad aliud suppositum. Ex hoc ... quælibet natura alia substantialis completa est suppositum, quia non excludit unionem ...

in alia subsistentia. Ergo natura humana Christi di-
citur per propriam subsistentiam, quae scilicet unita est per unionem
[illegible] [illegible]: aliqui unio, si modo deficeret hu-
manitas illa, maneret subsistens per propriam sub-
sistentiam, licet illi nihil positivum adderet.

Haec videtur [illegible] [illegible] Divi Thomae plu-
ribus in locis: [illegible] parte [illegible] [illegible] [illegible] 336
ita ait: secundum naturam humanam aliquid divino
assumptam. Dicendum, quod non accipere in aliquo
[illegible] personalitatem per defectum alicuius, quod ad per-
fectionem humanae naturae pertineat, sed per additio-
nem alicuius, quod est supra humanam naturam, quod est
unio ad divinam personam. Unde [illegible] [illegible]
[illegible] subsistentia humana nihil posi-
tivum addere supra naturam substantialem [illegible];
[illegible] subsistentia [illegible] in aliqua entitate posi-
tiva, non adeo deficit personalitas propria naturae hu-
manae in Christo, et addita est unio, in [illegible]
[illegible] doctor, quod illi deesset perfectio aliqua
positiva [illegible] naturae substantialis. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loquitur: [illegible]
aliud non esse per [illegible], [illegible], [illegible] per [illegible]
[illegible]; [illegible] hoc ipso, quod unio [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], quod divinum est hoc. Unde
si Christus humanam naturam suam assumptam
deponeret ex [illegible] [illegible] hoc illud divinum [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] quibus [illegible] [illegible]
[illegible] nostram [illegible] [illegible].

[illegible] modo [illegible] 337
[illegible] [illegible] [illegible] nihil aliud exigit [illegible]
naturae substantialis et individualis [illegible] [illegible].

natura substantiali, et negatione unionis talis ad alteram substantiam, ponit naturam substantialem, et individuam: quia subsistentia solum addit ad naturam substantialem solitam negationem unionis talis ad alteram substantiam; et docent in praedicta negatione unionis consistere formaliter subsistentiam. Mihi contingit apparitionem disputantibus cum Aversa, ut ostendunt [illegible] d. 338 [illegible]. nunc etiam dicit quod natura completa in esse in [illegible] natura in unita et separata a qualibet alia substantia, ut dictum ex n° 333; quod autem natura sit in unita, et separata a qualibet alia substantia provenit formaliter a negatione unionis, ut ex terminis videtur manifestum: ergo.

At 2° eadem sententia subsistentia in

338 ratio ipsa formalis, in cuius natura substantiali non transcendat extra se ad unionem cum alia substantia, ut d. illa 333 diximus, et colligitur ex communi sensu dicentium subsistentiam esse ultimum terminum, quod advenit naturae substantiali ad reddendam completam, et consistit in esse naturae; sed quod natura completa non transcendat extra se ad unionem cum alia substantia provenit a negatione unionis ad alteram substantiam: ergo subsistentia consistit in negatione unionis ad alteram substantiam. Prob. min.: natura completa titulo completionis exigit non inclinari ad aliam substantiam; et eodem exigit non transcendere extra se ad unionem cum alia substantia; sed non transcendere actualiter ad unionem cum alia substantia provenit a negatione unionis ad alteram substantiam: ergo quod natura completa non transcendat extra se ad unionem cum alia substantia provenit a negatione unionis ad alteram,

subiti. . mas sinus sibi i manifesta ita nata in completa in eo differt ab in completa, qd in completa apta e ordinari ad compo- nendu cu alio aliquod totum; completa auto completa apta n e ordinari ad tale compo- sitione, nec minus manifesta e n. q nat. actualit existat sine admissione cu alia subsista e actualit n uniri cu alio subiecto; in quo stat formalit negatio unionis.

Dico 2o ... 389

2o quarto assumitur ex eo, qu fides docet circa mysteriu dominicae incarnationis, ex quo perspi- cua habita e notitia subsistentiae. Na quoniam hoc mysteriu docet fides optime explanat, siue aliqd subsistentia sit entitas aliqua positiua: sic subsistentia n consistit in entitate positiua; vel econtra consistit in expedita negatione unionis, ergo dicto utraq3 eco. [illegible] consta bit ex argum. solutione. et confirmat ratio haec: na a priori non videtur ratio euidens cur per assumptio- nem nat. humanae a verbo diuino n permanet persona humana; cu sit per se [illegible] et difficillime reddit ratio in sententia opposita: ratio n. nostra praesumenda e. Contra eo, [illegible] aliquo... [illegible] per i positiva unione hypostati- ca int nat. humana, et verbu, euidens e, nat. humana n manere cu negatione uni- onis ad aliud subiectu, in qua negatione u- tribuitur a nobis subsistentia; quando euid- ens e n manere subsistentia, euidens etiam e n manere personam: ergo ad minus nostra sit ... ratio euidens, cur post unione hypostati- ca n permaneat humana persona.

quo ad hoc pater quod nam aucas oposite iis subsistat per se dilio, et patrem vocem docenti, nobis diuinis assumpsisse naturam cum suis omnibus proprietatibus, ait enim Damascenus lib. 3° fidei c. 6. verbum assumpsisse ea quae in humana natura plantauerat: enim precium Christi nobis perfectum, perfectum fuit quia etiam perfectum hoc: mere accidens, ad humanae personae donationem quia per intrinsecam mentalitatem sequuntur. quibus Doctor D. Thomas nobis allegatis n. 336 quatenus aiunt, non deficere personam humanam per defectum alicuius positiui, sed praecise per positionem unionis hipostaticae, ut ibi declarauimus, et licet aduersarii his testimoniis respondeant, verbum diuinum assumpsisse naturam cum proprietatibus spectantibus ad constitutionem naturae in esse naturae, non ea spectantibus ad naturam in esse personae: et pro hanc explicationem utcumque bene accidunt, quia post unionem hipostaticam manserit humana persona, non diuinum est, hanc esse bene satis difficilis, quia nullum aliud fundamentum habet nisi probationem, ne dicam violentam expositionem, quo huius et auctorum. explant testimonia ad alterum ea quae praeter hanc ratio dumtaxat probabilis, et nomina ratio quidem reddat nomina illi praefundata fuit.

340 Ex ipsa doctrina euidentia illa, a quo aduersarii seipsos separant. defaltitate redacti, inueniunt praecise ut a filio, et patrem definiunt notorii, et sic eamdem, remanserunt humana persona, posita unione hypostatica humanitatis ad verbum, et huic illi veritati declarari ex

tora membrum aliquando esset a Deo, et celestis definitio orita esset et inutilis, si subsistentia ultra nostram proprietatem solum adderet negationem unionis modo exposito: quod probatur: non iam esset definire, quod posita unione humanitatis ad verbum non maneret persona humana ac definire, quod posita unione non manet negatio unionis; hoc autem adeo quidem est, ut sanus sit quod ab Ecclesia definiatur, primum, quod ab ethnicis ...
definit non manere humanam personam, posita unione supponit subsistentiam esse entitatem positivam naturae humanitatis. ... negando ... admittendo ... Ecclesiam definientem, quod posita unione hypostatica non manet humana persona definire, tale esse unionem humanitatis ad verbum, cum qua nequeat ... personalitas ... Ecclesia declarato, ut doceat unionem humanitatis ad verbum esse veram et ...: neque sola unione vera ... humanitatis ad verbum ... qualitas personalitatis ... declarationis locum habet, sive personalitas ... in positivo, ut adversarii docent, sive in negativo, ut nos docemus; hoc enim non erat ab Ecclesia definiendum, sed ab scholasticis ... disputandum ... ...
... in Ecclesia ... nestorianis, qui ... in Christo duas personas, ... posse defendere, ... tollendo unionem ... inter humanitatem et verbum, ... tollebant, solum ... admittebant unionem moralem, ...

dualitas personarum, ac si Ecclesia intenderet damnationem generis huius definiendo fuisse unionem hypostaticam in esse affectivo dumtaxat, et morali, in utroque, et tali unione, in qua solum est impossibilis dualitas personarum.

341 Pro 3°

Dices, quod sit implicans contradictionem aliquid esse ... substantiam ... in ... et Deo. ... humana ... in ... incompatibilis cum unione hypostatica, ... q ... illa ... incompatibilitatem cum entitate, et in ... dumtaxat, ... Deo ... exigentia ... Concilia, et ... definiunt, ... humana persona, ... unione hypostatica humanitatis ad ..., ... et in ... in entitate incompatibili cum unione hypostatica: ... non ... humana persona ... ex ... in ... cum unione entitatis incompatibilis cum unione ... ad ... Ecclesiae ... coram nos ...

342 ... ex ... partibus ... quaestionis, qui ... humanitate ... humana persona, posita unione humanitatis ad ..., illa humanitas ... Christi ... et ... humanam personam ... unionem humanitatis ad ... ex Anastasio ... dicens ...

Ubi aut natura humana Christi non potest dici hypostasis, quia cum Verbo divino inseparabili est: hypostasis autem est, et dicitur persona separata id est non unita. Teodoricus autem episcopus in opere 3 bilio 33 cui contraponitur nestorianis, est in Christo natura humana subsistentiae sive personae humanae. Supponitur necessarium est ad rationem hypostasis ut natura opposita sit potentialibus; sed opponitur non ut pars; at igitur corpus animatum anima et pars Christi id est non est hypostasis. Unde sic arguitur: ut natura aliqua non sit pars satis est quod non sit unita; et ut natura aliqua sit persona satis est quod non sit pars: ergo ut natura aliqua sit persona satis est quod non sit unita, et consequenter persona solum addit ultra naturam negationem unionis ad alterum suppositum.

§ 3.a Contrariorum argumentorum solutio.

Obiicies 1.o personalitas Verbi divini defacto supplet in natura humana vices, et munus personalitatis creatae; sed id esse factum, si subsistentia consisteret in negatione unionis ad alterum suppositum: ergo non consistit in eiusmodi negatione. Maior traditur communiter a theologis ex doctrina sanctorum patrum. Minor probatur: quia aliud verbum divinum supplevit vices suae carentiae; sed nulla entitas positiva potest supplere vices negationis. Sic argumentatur ... 1.o philosophicorum de ... Confirmatur: quia verbum divinum sumpsit humanam personam, ut loquuntur patres; et consequenter Christus habet humanam personalitatem; sed est divina ... unificata. 343

subsistentia de entitate positiva: Ergo personalitas humana est entitas positiva: dist. prop. ma: supplet munus personalitatis creatae quoad dominium nego maj: quoad aliquam denominationem subsistentiae verbi divini denominantis humanae subsistentis; et quoad hoc munus supplet defectum personalitatis creatae quatenus illam etiam denominat subsistentem; concedo quatenus a subsistentia verbi divini non potest denominari natura humana in se subsistens, sed subsistentia humana, et propterea tamen est ampliatione unionis ita possit denominari. ad quod valet etiam si subsistentia consistat in entitate positiva; de minori nego min. ad minus probatam quo minus sit de interiore. ipsa personalitas propria. denominat humanitatem in unitate et per se subsistentem, personalitas verbi divini, illam denominat in unitam, non per se subsistentem ab humanitate, sed solum subsistentem ab ipsa personalitate verbi divini. Contra dicitur ex locutionibus reddere hunc sensum, verbum impeditur propter humanitatis personae quae constituit humanam personam: impeditur a humana personalitate ex eo quod per unionem assumpta humana natura.

349 Obiicies 2° ex eodem S. Th° ibidem. hoc quod hoc est substantia, et hoc quod hoc est suppositum: a suppositum ut tale est substantia. est suppositum ut tale substantia natura ad dist. subsistentiae: et subsistentia est substantia; convenit eius constitutio in positivo. Confirmatur: subsistentia est complementum substantiae et ultimus terminus illius sed negatio unionis ad alteram substantiam non potest esse complementum substantiae neque

ultimus terminus illius: ergo subsistentia non est negatio
unionis ad alteram substantiam. Respondeo negando antecedentem,
quod nulla efficaci ratione potest suaderi; imo plu-
res sunt et efficaciores, quae oppositum suadeant, ut
constat ex probationibus nostrae conclusionis, amplius
quae constat ex dicendis. ad confirmationem, distinguo
antecedentem: subsistentia est complementum intrinsecum
substantiae, et terminus intrinsecus illius, nego antecedentem:
est complementum extrinsecum, et terminus extrinsecus,
concedo antecedentem: complementum intrinsecum, aut terminus in-
trinsecus debet constituere rem, cuius est terminus, aut
complementum; at negatio illa non potest consti-
tuere substantiam, ideo non est complementum intrinsecum,
neque terminus intrinsecus illius, sed terminus dumtaxat
extrinsecus.
Obiicies 3°. in divinis subsistentia 39
est aliquid positivum: ergo idem dicendum in creatis.
constat consequentia a paritate, quia utrinque non nisi terminus
contra alienationem datur. Confirmatur: persona divina
et humana conveniunt univoce in ratione personae;
divinam namque tam vere affirmatur, quod sit persona; sed
persona in divinis ultra naturam addit aliquid
positivum: ergo et persona humana. Concesso antecedente,
nego consequentiam. et ratio disparitatis est: quia persona-
litas in divinis distinguit unam divinam perso-
nam ab alia; nam cum personae divinae non possint
distingui inter se ratione naturae, quae cum sit illis
per identitatem realem; consequenter necessario est perfe-
ctio aliqua positiva in qualibet divina persona,
per quam possint inter se realiter distingui; persona-
litas autem creata non distinguit unam naturam ab
alia: quia natura quaelibet singularis per suam sin-
gularitatem est realiter distincta a qualibet alia

y illa redderet absurdum. nunc ita ut neutra non
praejudicat ad unionem cum altera similiter, ut
a una natura non uniatur cum altera sufficit ne-
gatio unionis inter unam et alteram. Ad 2o dicamus
subsistentia in divinis identitatem positive importat;
quae in creatis. Ad confirmationem, dicendum, concessis
nego consequentiam, quia nulla est quae ex convenientia in ra-
tione superiori inferri convenientiam in ratione infe-
riori. Conveniunt igitur personalitas creata et
divina, in eo quod utraque est quaedam unionis sui
ad alteram naturam; inter se tamen differunt,
quia conceptus iste exclusivus unionis in divinis i-
dentitas positiva, in creatis negatio unionis. Nam
obstat univocationi [illegible], quod personalitas in di-
vinis sit cum positivum, et in creatis aliquid
negativum; nam a positivo, et negativo potest
abstrahi ratio communis et univoca, ut ens et
negatio [illegible] univoce. Conveniunt in ratione cog-
noscibilis.

Obiicies 4o ideo non manet perso-
346 nalitas humana quia humanitas unitur cum verbo
et etiam verbum unitur cum humanitate: quemad-
modum per unionem humanitatis ad verbum non
manet personalitas humana ita etiam per unionem
verbi ad hanc non manebit persona verbi quod
quod est haereticum. Confirmatur subsistentia est sessile in
se, et non communicatur alteri, sed verbum divinum
per istam unionem hypostaticam, quidem [illegible]
communicatur intrinsece humanitati: quae verbum di-
vinum non subsistit, Ad 2o Concessa maiori, distinguen-
do minorem: verbum cum personalitate divina uni-
tur cum natura humana concedo minorem. verbum cum
natura divina unitur cum natura humana, nego minorem
et consequentiam. verbum divinum cum sola personalitate

prout, intrinsecalit' divinitas a natura divina uni-
it' immutet eius natam humanam ad quam adeo
n' amittit proprii personam; quod hec solus amitt
tit per immutatam unionem natae substantiam in
alia subsistia. ad Ostensionem advertendum quod si habiti
tioni subsistentiae i' sistere inter c' n' communica
ri alteri suis nate. Secundum: dum subsis
tentia verbi divini n' communi-
cat nate humane suis nate divine, et econt
nate divine in se sumit, communicat sola
suis divina personalitas, et hoc n' immediate
ad nata divine in se spectat n' divinam ordinem
relationem.

Finis Quaestionis et operis

[illegible]

Venim i. ad 3. phiæ sive in qua de cursu ex-
mirabili operis naturalis discurrendum i. aux. sanctissimæ
et nobilissimæ prosequentis anni partem complectitur,
et plena ad theologicum institutum viribus. Finit. 347

Nomen naturæ plurimi, variasque significationes habet. 1o 348
sumitur pro Deo summo omnium rerum conditore, qui ver-
bo loquendi modo, aliqui appellabant naturam na-
turantem, id est, pro discente aliarum naturarum, quasi tu
naturam naturatam dicebant, id est, ab alia natura
productas. 2o nomen naturæ sumitur pro rerum omnium
existentium universitate: in quo sensu dicimus,
nihil existere in universa natura. 3o sumitur pro essentia,
seu quidditate rei: et in hoc sensu dicimus, de-
finitionem explicare naturam rei, id est, eius essentiam, et
quidditatem. 4o sumitur pro virtute insita et naturali
causarum, qua operantur cum minori providentia legi;
in quo sensu dicimus naturale opus, quod fit proprio
agentis naturalis virtute, et supra naturam miraculose
fit.

qd excedit vires agentis naturalis. 5° accipit natura pro substantia transeunti ex propria subsistentia et in hoc sensu dicit cum in deo una natura, et tres subsistentias. i accepcionibus aliis, et si quae aliae sint, de quibus Ioannes Martinus de Ripalda de ente supernaturali thomo 1° d. 1° videndus fuerit, nimis sunt alienae a presenti q. in qua aliq. natura sone inquisitiones tab. est tradito initio huius libri.

349 Natura igitur ita definitur p. philosophis: i principium, et causa, motus et quietis eius, in quo est 1° et per se, et non per accidens. principium, et causa ponitur loco generis, per qd natura convenit cum deo, et angelo, et aliis, quae cum sint principium, aut causa, natura non sunt. presertim dicit principium, et causa, id est, principium aut causa: addita enim e vox illa maioris explicationis gracia. deinde dicit principium motus: qd intelligendum est de motu physico, consequenter motus sub stricta significat a privatione ad formam ad formam. addit et quietis: quia natura conservat formam simul ac ducere; per enim conservatio formae nomine quietis intelligitur.

350 Ubi observandum est, particulam illa et non intelligendam esse copulative, ita ut natura sit propter esse principium motus, et esse principium quietis, sed disiunctive; q. satis est ad rationem naturae, qd sit principium motus, seu principium quietis. cum q. obiit particula illa et, esse copulativa: q. non numquam solet usurpari disiunctive, ut patet ex verbo illo: Christi, Di ad iudaeos: nisi signa, et prodigia videritis. id est, nisi signo aut prodigia, ut est apud sacros scriptores vinquentis.

351 Deinde illis, in quo denotant, qd motus, aut quietis exercitium debet in subiecto, in quo est natura: quare crudelia videlicet natura per ordinationem motus, aut quietis in alieno

[illegible] clerivas [illegible] vocis significant, ut natura ali-
cui esse aliquid substantiale: quod olim habita in insubsto
1°, et 2° [illegible]. Ex praedicto explicatione hanc clari-
orem naturae definitionem tradito: natura est principium substantiale producens aliquid in subiecto inquo [illegible]..

Hinc 1° infero; natura
[illegible] naturale [illegible] natura: quod [illegible] sit principium substantiale productivum, in nullo subiecto est; dicit tamen naturale, ut in [illegible] partem, quae in natura. infero 2°, materiam non esse naturam propter eandem rationem: nec [illegible] omittamus materiam esse aliquorum productivam, eo tamen cum sit in subiecto. infero 3°, animam substantialem non esse naturam: quod nihil producit in subiecto inquo est. infero 4°, neque etiam quoad Angelos esse naturam: quod non est in subiecto. infero 5°, solas formas substantiales esse naturam: quod solae formae substantiales aliquid producunt in suo subiecto, et in subiecto. [illegible] quod substantiales exercent naturam, quando aliquid producunt in suo subiecto; ceterum quando in alieno aut extraneo subiecto aliquid producunt non exercent naturam; infero illud [illegible] motum naturalem et hanc explicationem naturae, qui provenit a principio producente in subiecto inquo est; sit productio frigiditatis in aqua naturalis quando illa producit in suo subiecto per principium est [illegible] 352

Ex hac intelligentia naturae facile intelligitur quid sit ars. Ars est ut [illegible] ex loco n° 68 [illegible] quidem in medio in directione [illegible] ad [illegible] ut [illegible] ad finem ... [illegible]. [illegible] definitio colligitur ex Ar. 6° ethicorum, ubi artem definiunt: ars est recta ratio factibilium. Definitionem [illegible] Aristoteles ex [illegible] subiectis discrimen reperimus inter artes mechanicas et liberales dicimus [illegible] 353

ibi dicto: opus ab artifice ab arte dicitur artificiale, p-
rone, quia opus a natura procedens dicitur naturale.

354 Quomodo ars distinguatur a natura principiis, quibus natura
et differt ab arte. 1°: quod natura est causa quae operatur physice et efficienter, ars vero se tenet directive et moraliter. 2°: quod natura est aliquid substantiale, ars vero est aliquid accidentale. 3°: natura operatur immanenter, hoc est, in subiecto in quo illa est; ars vero operatur transeunter, idest, in subiecto in quo illa non est, sicut ars ingeniandi pictoris operatur in tabula, quae est subiectum extraneum arti; natura vero operatur in materia, quae est subiectum proprium naturae.

355 Quaeres in quo consistat figura artificialis, v.g. statuae artificialis? R. figura operis artificiosi consistit in coordinatione partium, ut cuius una est dextera, alia sinistra, una alta, et inaequalitate partium superficialium; sic figura imaginis marmoreae est dextera, et sinistra partium inter se simul cum negatione earum superficierum. Probatur: quod hac posita ponitur imago, et quolibet eorum ablato aufertur imago. Ergo —
Hac doctrina

356 communis refellitur, quae asserit figuram artificialem esse ubicationes partium: quae doctrina licet verum et falsum aliquid habeat, ad quem finem notandum est duplicem esse ubicationem: alia, qua partes statuae sibi invicem coexistunt; et alia, qua tota statua correspondet loco extrinseco. Doctrina haec quatenus asserit ubicationes, quibus figura artificialis correspondet loco extrinseco, esse figuram artificialem, falsa omnino est: quia inde sequitur, quod mota statua mutaretur figura artificialis statuae, et sic sequuntur alia inconvenientia.

ob ille, qui me duxi statim circa artifex definitione
fore i dentur aquiuilitate. quam tamen dum credo antiqua
sane obscura est. quarum circa ubicationes
illas, quibus partes statim sibi et aptae coniunguntur
intra artificialem creatam: quae distantia, et propin-
quitas partium inter se non est aliquid distinctum ab ipsis
ubicationibus; in istis artificialis consistit per
illa distantia, et propinquitas partium inter se.
consistit per ubicationes partium. § 3.us De violento.

Motus autem plurimas habet acceptiones. alius enim motus 357
dicimus naturalis, alius violentus, et supernaturalis alius:
quorum explicatio valde conducit ad plenam intelligen-
tiam naturae. igitur violentus ita definitur ab Aristotele: cuius
principium est extra, non conferente vim passo. Ex qua defi-
nitione duo requiruntur ad motum violentum. primum: quod principium
productivum, seu activum motus violenti sit extra rebus
cui infert violentiam. secundum, quod subiectum sibi passum nullam
habeat inclinationem sibi propriam in ordine ad re-
cipiendum illud, quod dicitur inclinatum, ut si aqua
nos calefaciat aquam producit calorem, fit violenta ca-
lefactio: tunc quia procedit ab igne, qui est extra aquam:
tunc etiam, quia aqua nullam virtutem habeat, nullam
que inclinationem habet in ordine ad recipiendum
calorem. 358

Haec tamen definitio communiter videtur esse,
ut de violento conveniat in 1.o omni, licet sæpe
violentia proveniat passo a principio extrinseco, sæpe
etiam provenit a principio intrinseco, ut patet in motu
gravium, quo [illegible] mobile: quia motus gra-
vibus, alio [illegible] mobilia violentus [illegible]

naturalis ratione suae gravitatis fertur deorsum, in illo
motu non habentur potentia actio extrinseca, sibi extra
contrarii extrinseci: ergo non prius dicitur violentum
extra subiectum, cum infert violentia. Dices motus animalis
motu convenit anima, quae non est extra subiectum: praeterea
hoc quod nullo intrinseco resistat ad recipiendam
albedinem et tamen albedo non est violenta illi:
ergo ad hoc violentum non satis est, quod passum nulla virtute
cui amari conferat. Propterea aliqui hanc
violenti definitionem ita explicuerunt: violentum
est cuius principium est extrinsecum passo resistente.
Contra: quia principium activum motus animalis, quo pars animalis
movetur, potest esse intra corpus, et tamen motus praeter-
naturalis videtur in corpore animalis: quod fit violentum corpori
animali: ergo non est de ratione violenti, quod principium sit
extrinsecum passo resistenti.

359 Ideo violen-
tum est illud, quod est contra exigentiam subiecti. Quod ut clarius ex-
plicetur, considerandam triplex habitudo subiecti ad
formam: prima quando subiectum positive exigit formam; secunda
quando subiectum positive resistit formae; tertia quando sub-
iectum neque positive resistit, neque positive exigit, sed
est indifferens ad formam et ad negationem formae; ita
aqua exigit frigiditatem, resistit calori, et neque exigit,
neque resistit albedini. Motus igitur est violentus
subiecto, cum subiectum resistit sibi contrarium exi-
git, unde cumque tandem motus proveniat, sive a principio
intrinseco sive a principio extrinseco: et sic forma requiritur
ad violentiam solum, quod sit contra resistentiam
subiecti.

360 Ex dictis colliges quod non naturale
opponitur violento; tamen illud est motus naturalis, qui
est exigentiis subiecti, sive illud ... [illegible]

subito inclinat. unde cum aut perveniat: neque alio modo ducetur a solo deo, modo ab igne removetur ex exigentia ignis. quod si aliquis motus sit, cum neque subito resistat, ex aptitudine subito non exigat, ibi neque subito non inclinat, talis motus non erit naturalis, neque violentus, sed medius inter utrumque: talis inceptio ascendendi in hoc quod hoc non exigit, neque resistit ascendenti. quem motum possumus vocare medium per exclusionem, quatenus excludit motum violentum, et motum naturale neque ipsum positive dari per motum medium inter violentum et naturalem per exclusionem utriusque, sed etiam per utriusque participationem. et talis esse motus lapidis tanta vi ad terram sentitur quam ut, sentitur terram preterire, quia sui sentitur esse naturalis tantum certum esse violentus. Ergo desuper naturali.

Ergo super naturale esse illud, quod supra naturam, iuxta excessum theologorum opinionem et ex ipsa nominis ethimologia quod dicit illud praeter naturam quod consistit in ente supernaturalis naturae, ipso in difficilem ethologica est. videatur Gravissimus patris omnium eruditissimi et elegantissimi. de hac re per duos auctores integros thomo quod, quorum subtito de ente supernaturali inscribit. non ea tantum adducimus, quia et philosophus dicet, ex rei praesenti oportuna inclinant. 361

Quaestio 1. super naturali quae impressa accipit id, ad recipiendum vim actionis absolutas totius naturae creatae. item homines, quod natura supernaturalis naturalis moritur: quia vivus actum potius in sufficientibus ad tunc contra mortuum. vivum tamen moriturum. 362

q. qd n. superat iiures activas absolutas totius natur. creatae, n. e supernate; et consequenter n. supernaturale; alias posse aliquid esse supernaturale, qd n. superaret iiures activas totius natur. qd e. idem dicere, ac natura sine viribus et exigentia. Nihil supernaturale posset dari: sq. enim supernaturale e id, qd superat iiures activas absolutas totius nat. creatae. dixi absolutas; q. natura creata habet iiures conditionatas procurandi effectus supernaturales si eis deberet eius insufficientia divina elevatione superare.

363 Infert 1°, aliquid posse esse supernaturale respectu iiurius subiecti, qd e. naturale respectu alterius, ut patet in locutione humana quae hoi adulto e naturalis, et supernaturalis infanti: q locutio n. superat iiures activas adulti, et superat iiures activas infantis. infert etiam, nihil esse miraculosum, aut supernaturale respectu Dei: q. nihil e qd superet iiures activas Dei. dicit tamen quid aliquid naturale Dei, quando operatur ex naturalis exigentia; et dicit autem supernaturalis quando contra exigentias operatur.

364 Asserit 2°. Cum dicimus qd enim supernaturale superat iiures activas totius nat. creatae, ratio e. q. creatio Angeli e naturalis, et tamen superat iiures activas absolutas totius nat. creatae, sicut etiam mutatio, aut infinitio iiurius.

365 Asserit 3°. ut supernaturale superare debet n. solus iiures activas totius nat. creatae, sed etiam iiures passivas: et ratio e: q. nimirum supernaturale e passio, aut receptio entis supernaturalis, qua ipsa actio, sed actio debet superare iiures activas absolutas nat. sq. passio debet superare iiures passivas. nec obstat q. passio entis supernaturalis includit eum esse unione et ductio, et unionem cum ubi, ut supra n. 22 diximus.

hinc, ostat quod sit natale, prout opponit supernatali, et miraculoso. ... illud e natale in hoc sensu, quod non superat virtutem activam, nec passivam naturae creatae. ... productio, et generatio ... circa potentiam est hoc naturalis; quia neque superat virtutem activam, neque passivam hominis. ... productio vero, et generatio ... mundi ... artificii, est hoc supernaturalis, quia hoc mundum ... naturae ... potuit producere, neque ... universi ... artificio. 366

De fortuna cum casu.

...
... multos ... effectus ... dicunt, quorum causas ignorant, dicunt quandam fabulam ..., quae horum effectuum sit causa, quam fortunam appellant. quo circa sensit Cicero: Ignoratio rerum atque causarum fortunae nomen induxit. hac tamen absurda opinione reiecta, explanandi modo ... quo sensu vero, et catholico, plures sint effectus fortuiti, et casuales; et ... quo catholico sensu ... ad ... fortuna, et casus. 367

... Fit igitur fortuna causa ... libera alicuius effectus praeter intentionem ... causa ... contingit sagitta ... transfigi ... casu ... et sagittarius ... causa ... transfixionis, et transfixio dicitur effectus fortuitus respectu obambulantis: quia contingit transfixio praeter intentionem obambulantis, quae ... et ... intentionem sagittarii, qui ... 368

Casus e causa efficiens ... alicuius 369

effectum praeter intentionem, cum alium effectum intendat, et tamen accidentaliter coniungitur. ita ob ambulantem negotij causa contingit percuti ab aliquo lapide cadente: in quo casu lapis dicitur causa per accidens percussionis, et percussio dicitur effectus casualis respectu lapidis cadentis, quae contingit percussio praeter intentionem tam ambulantis, et lapidis cadentis. differt casus a fortuna: quia effectus fortuiti dicuntur respectu agentis a ratione, intendentis alium effectum; casuales vero dicuntur respectu cuiuslibet causae operantis ex determinatione naturae. unde fieri potest, quod idem effectus sit fortuitus et casualis respectu diversorum, ut patet in percussione lapidis. nam percussio quatenus per accidens coniungitur cum cadente lapide est casualis: et quatenus per accidens coniungitur cum deambulatione hominis est fortuitus: quia homo est causa, quae a ratione agit; lapis vero ex determinatione naturae operatur.

S. 7 Unde etiam infertur quid sit naturale quod opponitur fortuito et casuali. naturale in hoc sensu est illud, quod intenditur per se ab agente; casuale, et fortuitum, quod evenit praeter intentionem operantis, unde etiam fit, nihil posse esse fortuitum, et nihil casuale respectu Dei quia nihil evenire potest praeter intentionem Dei, vel intendentis, vel saltem permittentis, eo quod nihil possit fieri sine divina ordinatione [?].

S. 1 Cum hactenus diximus inter antiquos philosophos aliquos extitisse, qui dicerent, eos effectus, qui in universo observantur [?] nisi cuidam necessitati evenire: quae effectuum necessitas a fato oriri existimabant

fatij à dissentiebant in oraculo opinione, et senij causa-
rum uim mutationis ab astris, et calore motibusque
celestibus, aut necessitatem nequaquam ab ulla causa creata,
neque ab ipso Deo posse euitari. Sed haec stulta
et absurda e. Haec cognitio, in dubium quod sit, eius
authoris et fidei lumine, et rationes omnino fuerunt
destituta; ea enim admissa, diuina omnipotentia
negaretur, summa Dei libertas in operando contemne-
retur, et liberum hominis arbitrium, dimidio tolleretur.
Videatur Suarez disp. 19 metaphisicae § 11.
Alias 7a de causa in communi. Quae sit definitio causae
§ 1o authoris sup.

Conimbricenses ita causam definiunt: causa est id, a quo § 72
aliquid pendet in esse. Resellitur 1o: quia Doctores Eth-
nici negant causam filij diuini, ut constat e patrum
testimonijs. Sed: et filius diuinus dependet a patre:
2o quia explicat sanae causae per dependentiam unius
ab alio. Mirum ergo: nam id dependet ab alio sine quo
non potest existere; et filius diuinus non potest existere
sine patre productione. 3o: a generis explicat
per genus rationem; causa enim nobis ignota e nota
dependentijs, ac ignota causae; nisi forte sit assigna-
tio difficilior.

Bene Franciscus Suarez ita com-
875 definivit: est persona esse influens esse in aliud.
haec definitio difficilis est, quia verbis illum aliud, quod obscurum accidit definitioni, quod ita
probo: nam verbis illud aliud significatur aliud
suppositum, et alia natura, quae natura dependet a
subsistentia, et alia essentia, quae essentia denotat
conceptum physicum et metaphysicum communiter; nihil
potest enim omnia potest significare vexillo, et persona
nihil est in deo, quod significare potest.

si verbis illud
876 aliud denotat aliud suppositum, vera definitio
causae convenit patri etiam pro respectu filii, quia
et utriusque respectu spiritus sancti: quia pater omnis
in unus pater influens esse in filium; sed filius
aliud suppositum: et influit esse in aliud suppositum. idem argumentum fit in patre, et filio respectu spiritus sancti. praeterea, si verbis illud
aliquid denotat aliqua natura, in quantum natura
dependet a subsistentia. 2º: quia sequatur, quod
accidentia nullo possent habere causam esse;
sed hoc repugnat: ergo et illud unde infertur. probatur: natura in quantum dependet a subsistentia est aliquid substantiale: ut patet, sed nulla causa est quae possit influere aliquod substantiale
in accidentia, aliter enim essent accidentia, et
non essent: ergo accidentia nullo possunt habere
causam esse. si denique verbis aliud denotat
essentiam, quatenus essentia dicit conceptum quidditativum physicum et metaphysicum, quae tam substantiis, et accidentibus; 2º: quia pater quatenus
potest esse causa subsistentiae suae, est in filio;
quia subsistentia, quae est in filio habet suam propriam

ciendus: aliasque absentia subsistendi, quae est in patie.

Pat. Rodericus de Arriaga, qui impugnauit desfinitionem patris Suarez aliter tradidit, et ad minuendas eiusdem impugnationibus obnoxia: ita q causa definitur. causa est quae, per se in fluit producendo effectum. Secundo: tam effectum significat seruorum, I natam quam ad subsistentiam eius ... effectus, quatenus dicit ... metaphisicus ... quodlibet ... dicat ... omnis factor ... aliud ... ipsius ... speciedeo ... de materia ... influit in ... producendo effectum ... quatenus ... exhibitione ... positur: alioquin sic diceret ... quod est falsum. ergo nostra definitio. 37[illegible]

Causa igitur ita recte definitur. causa est principium communicans existentiam alicui sine imperfectione: ... Deus est causa creaturis, a ... existentiam ... sine imperfectione ... quae sine perfectione communicat existentiam ... vox principium ... non tamen ... omnis principium est causa. pater communicans existentiam est ... principium, quod omni ... dicitur, in ... signat id, a quo aliquid oritur per ... influxum, aut communicationem ... unde vox ... principium ... significationem habere rationem ... sic ... optime ... Pat. Suarez ... pro ... 38[illegible]

et magis. Ipsi tamen aliquo modo existant dicti sen-
tentiae auctores, quod omne ratio sit: quam videtur quod
aeternum communicet per suum influxum existentiam
filio, quae est causa filii: quod communicat existentiam
filio perfectionis, et in fine. Prius igitur in hoc sensu
sumitur in dualitate rationis causae in creatis: quod significat
ut, quae communicat existentiam entis perfectionis finitae;
in divinis vero invenitur prius cum vero influxu, et
communicatione, et prius esse; non tamen ratio causae;
quae prius in divinis significat, quae communicat existen-
tiam entis perfectionis infinitae. Et ideo haec explicatio eius
8.37 iam recepta sit. Ad 18 ex eo quod probat et dico, quod
et omnis et soli de filio ... auctor ...
Latinorum ... hoc nomine causa in divinis
non utuntur: non alia ratione, nisi quia causa significat
quae dat esse absolute defectibile et contingens.
et coeuntis perfectionis finitae. Ideo quamvis Latinorum
sanctorum patrum pater aeternus non dicitur causa filii,
neque filius divinus dicitur effectus patris, aut causa-
tus, aut factus a patre: quia esse effectum, esse
causatum, et esse factum involvit imperfectionem: et
hoc in causa fuit, quare contra arianos in concilio Ni-
ceno definitum sit filius divinus non esse factum, neque
genitum, id est, filius divinus non habere suum esse a patre
tamquam a causa producente, tamquam aspirando potentia
sive: neque esse quod sit ab alio tamquam a causa ac
alienum quid creatum, significantem, et imperfectum.
§ 3. divisio causae.

8.38 Quinque numerus causarum existimamus adesse, et
cum eo peripatetici quatuor esse dicunt causarum
genera, videlicet causam materialem, formalem, finalem

et efficientem, Plato tamen, et cum eo omnes Platonici
sed causis prius addiderunt, ad exemplarem, sive
ideam appellarunt. Cui aliqui postmodum finalem
superaddiderunt, et sunt quinque, ut in exemplo. 379

Nam videmus plura quotidie denovo fieri in rerum natura, quod adeo evidens est ut illud arguere probare supervacaneum sit. Quod si aliquid de novo fit, cum illud non possit esse a se, aliquam habet causam a qua sit, et hanc vocamus efficientem. Quisque haec producit suum effectum ex nihilo, vel ex aliquo praesupposito subiecto. Sed in universum non potest dici: quod experimento constat saepius, ut ignis producere in aliquo praeexistenti subiecto, quod vocamus causam materialem. Forma vero illa quam causa efficiens introducit in tale subiectum vocamus causam formalem. Deinde si causa efficiens operatur intellectione, et cum operatur propter aliquem finem, [illegible] in causis naturalibus, [illegible] amore in causis liberis, et finem illum vocamus causam finalem. Et denique artifex, dum meditatur domum aedificare, prius animo concepta habet ideam, ad cuius similitudinem opus externum molitur, ita etiam in naturalibus, nam Deus sicut omnium ideam habet, ad cuius similitudinem ipse ista naturalia fiunt; et haec idea seu exemplar vocatur causa exemplaris, quae omnia exemplariter dici in hoc: nam Adamus fuit ipse a Deo tanquam a causa efficiente; propter eius magnitudinem, tanquam propter causam finalem; ad imaginem Dei, tanquam ad exemplar; ex corpore, tanquam ex causa materiali; et ex anima tanquam ex causa formali.

Causarum [illegible], 380
alia est intrinseca, et extrinseca alia; causa intrinseca,

, quae communicat existentiam alicui tertio, atque intrin-
secalis est causa materialis, et formalis in compositis
naturali. causa extrinseca est quae communicat exi-
stentiam alteri tertio, atque non intrinsece. talis est causa
efficiens finalis, et exemplaris.

Instabis, inquam,
382 Deus eadem omnino ratione communicat omnia haec causarum ge-
nera: non ergo et eadem per rationem explicant nomen-
na diversitatem causarum respectu effectuum diverso-
rum, ut videre est in anima rationali: nam anima rationalis
est causa finalis respectu creatoris, per quam fit
causa formalis respectu sibi, in quo recipit causa
materiali respectu suarum operationum, quas in se
recipit, et causa efficiens respectu earundem
operationum, quas producit; et denique potentiae
causa exemplaris, si ad eiusdem similitudinem
alia anima rationalis a Deo producitur. ad haec causarum
alia est realis, sive physica; intentionalis alia, sive
moralis. causa realis est quae independenter a sui cognitione
dat esse suo effectui; talis est causa efficiens realis,
et materialis, quae nulla interveniente cognitione, dant esse suis
effectibus. causa intentionalis, seu moralis, media
cognitione dat esse effectui. talis est causa finalis, et
exemplaris. causae physicae dicuntur quae communicantur
[illegible] actionem, et causalitas realis producunt,
ut causa efficiens, et [illegible] realis exhibitione pro-
prio, ut causa materialis, et formalis. moralis dicuntur
quae per suas causas, [illegible] in prudentium existimatione
tribuunt effectum. ita sanitas non est vera causa missionis
sanguinis; missio tamen sanguinis moraliter est
in prudentium existimatione tribuit sanitati: causa
sanitas media sui cognitione, et amore provocat
chirurgum ad missionem sanguinis, si [illegible]

Vera causa, vel imaginaria; i modo tamen vel viribus mentalis pro: ... concurrere dicitur ad efficiendo... imaginem § 4° Conditio explicatio causae

§ 4°. Conditio explicatio causae. 382

Quaeritur 1°, utrum praeter quinque causarum genera aliud causae genus admittendum, ... philosophi ... conditionem sine qua non esse causam ... aliquando connumerant: quae, ut re, et nomine ab aliis ... causae ... appellant. ... proprio ... inveniri. Respondetur ... conditio sine qua non ... causa ... agentis ... in existentia, quae est conditio sine qua non ad actionem causae, et nihil ... existentia causae ... causae ad agendum: aliud ... causa ... intelligi ... existens, intelligitur ... ad agendum, ... falsum: ... Respondetur 2°. ... applicatio ... est conditio sine qua non; ... haec applicatio ... entitas ... effectum: ... causa ... applicatio ... ubicatio media ... ubicatio ... entitas operativa ... Respondetur 3° negatio impedimenti ... est conditio sine qua non ad ... ; ... negatio ... esse vera causa ... : ... conditio sine qua non.

Quaeritur 2°. utrum ... ratio ... univoca causae ... generibus causarum. ... negative. ... causa finalis, et exemplaris ... et ... causae: ... univoce in ratione causae: ... 383

3º videtur de causa finali illa non est vere et proprie causa, quia non dat physicum et intrinsecum effectui esse vero et physica actione, sicut causa efficiens, neque communicat se, et suas perfectiones; sed causa finalis nullo ex his modis causat suos effectus: ergo causa finalis non est vere, et proprie causa. Probatur minor: saepe finis non existit, et saepe est intra impossibilis, et nihil hominem movet ad aliquid efficiendum, sed quod non existit, et intra impossibile non potest tribuere physice et intrinsece effectum: ergo causa finalis non potest tribuere physice et intrinsece effectum; et consequenter non est vere, et proprie causa.

De causa exemplari videtur probari non esse vere, et proprie causa: quia non influit physice in effectum. Neque illum constituit solum intrinsece adaequando cum mente quia aut residens in mente artificis concurrit ad opus efficiendum, sed aut non concurrit physice, sed dirigit dumtaxat, et moraliter: quia opus extrinsecus vere, et proprie fit a solo artifice: ergo causa exemplaris non influit in effectum physice.

§ 84 Dicendum reliquas causas convenire univoce in ratione causae. Probatur quia causa efficiens finalis, et materialis dant esse vere, et proprie effectui suis perfectionibus et ideo conveniunt univoce in ratione causae: ergo conveniunt univoce in ratione causae. Idem, quod etiam potest applicari causae finali, et exemplari, quia in ratione et moralibus, et in physice conveniunt univoce conveniunt.

§ 85 Sed observabatis, in praesenti agi de causa finali vocari causam talem, vere, et proprie. Sed est de solo nomine, ut vere notavit Ariaga de 4 physicorum § 1. n. 2, qui enim ita loquuntur non intendunt tribuere causae finali vere et physice

influxum in effectum: nam ipse finis non existit et ipse est aliquid quod non movet, cum ergo non potuit influere vera efficientia productionis; alioquin quod non existens et impossibile posset aliquid producere per actionem physicam, quod est absurdum. Cum igitur causalitas physica sit causae finalis non causae realis vera, et propria quatenus bonitas finis media cognitione movet intentionaliter voluntatem: quoniam ad motum hoc satis est quod fieri, et non vere, et realiter existere in intellectu. Ideo dicitur vera et realis causa quatenus convenit causae dictae. Consultius tamen videtur appellare causam improprie, et moralem.

Obiectio contra 556

Quod denominatio physica pugnat 1o quia materia et forma non est propriae causa compositi: quia non datur ratio communi univoca causae materiali, formali et efficienti. Probatur: nam materia non causa unionis, neque formae, neque totius ipsius; quod nec est causa alicuius, quod includit in composito: quia non est vere et propriae causa compositi: ergo quod etiam est denominatione. Et tamen de quo maiorem: materia autem componit unionem neque formam, neque seipsam: quia non componit aliquid inclusum in composito. Quod quia non est pars compositi [illegible] dicere consequentiam, et [illegible] negando [illegible] quae inde deducitur: quod nomine causae, dicitur vere et propriae causa sit nihil aliud quam concurrentem intelligimus [illegible], quod dat esse effectui suo, et limitare perfectionem. Sive hoc fiat per actionem a causa profluentem, sicut causa efficiens, sive per unionem ut materia, et forma. In hoc autem sensu concedimus materiam vere et propriae esse causam compositi: quia materia et forma intrinsece constituunt compositum, et partes [illegible] essentiales [illegible]

250

Disputatio 2a de causa materiali, et formali, et 1o de causa materiali.

387 Causa materialis in presentiarum est illa entitas, quae exiit munus subiecti in aliquo composito substantiali, sive accidentali. ideo causam materialem definimus: quae concurrit ad effectum per modum subiecti. Circa causam materialem duo inquiri solent. 1um quisnam sit eius effectus 1us, et quaenam eius primaria causalitas. 2um quisnam sit eius effectus 2us, et causalitas secundaria. supponendum est, aliquid esse effectum, qui mediante aliqua causalitate provenire possit a causa materiali, quod certissimum est: compositum intrinsece causatur a causa materiali: ergo compositum est effectus causae materialis. praeterea, causa materialis dicitur causa illarum formarum quae educuntur ex potentia eius: ergo forma educta est etiam effectus causae materialis. Sit 1a de effectu primario, et primaria causalitate causae materialis.

388 Dico effectum primarium causae materialis convenire primo illi, ut compositum, non mixto. et quidem compositum est effectus causae materialis: non enim materialis est pars essentialis compositi, sicut forma, et causa intrinsece constituit, ut constat ex dictis toto 1o 10: ergo compositum est effectus causae materialis. et effectus primarius: non effectus primarius causae materialis est ille, qui ut in se [illegible] immediate

et unicu[m] entitat[em] ex ipsa tanqua[m] ex partibus actualit[er] [illegible] quod ad unitatem ex hac dimitione e[st] composit[um] ex effectus p[ri]mi causae materialis, et composit[um]. hinc [illegible] et dicit[ur] dicuntur [illegible], effectu[m] primu[m] causae in-trinsecae in forma mediatione ad eo quod implet, id est, unione entitat[em] ad [illegible] quod evenit composit[um] ex materia et unione; id est [illegible] causae [illegible]; composit[um] quod resultat ex partibus actualiter componentibus, [illegible] effectus p[ri]mi causae intrinsecae: quod effectus p[ri]mi causae intrinsecae [illegible] [illegible].

In ea cau-salitate p[ri]mae causae materialis [illegible] mihi [illegible] componentes esse in unione. [illegible] causalitas primae causae materialis [illegible] actuale exercitu[m] medio quo materia in actu 2o constituitur composit[um]; [illegible] exercitiu[m] actu-ale, medio quo materia in actu 2o constituitur composit[um] [illegible] in unione [illegible] [illegible]. 389

Quod licet ita sint, et [illegible] p[ri]ma [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] componit [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] causae materialis [illegible] unionem, [illegible] entitatem causae materialis quatenus [illegible] exhibitio ad compositu[m] [illegible] modi causa [illegible] p[ri]mae. [illegible] igitur [illegible] causalitas materiae [illegible] ad materiam, se exhibentem, [illegible] se exhibentis [illegible] entitatem [illegible]: [illegible], [illegible] causalitas [illegible] materiae [illegible]: [illegible] [illegible] se exhibentis causae materialis [illegible] constituit totum [illegible] constituit totum [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] materiae: [illegible] constituit totum [illegible], [illegible] constituta [illegible], [illegible] causa materialis constituit totum [illegible] 390

oppositum vero per suam entitatem, et ipsius [illegible]; per suam tamen entitatem non se exhibet oppositio, et praeambulo, sicut in eius ut quo correlativi, sicut patet: ideo una entitas materialis dicetur aliquid aliorum ab aliis quia ita ut non potest intelligi materia, et extremum in uno materia, quin intelligatur alia causa, et alia absoluta.

Obiiciunt: item, causa materialis per id quod continet relationem per quod identitatur realiter cum opposito; et identitatur per suam entitatem: quia quamvis aliud identitatis sint duo extrema, et ad identitas sit aliquid realiter distinctum ab extremis: ergo causa materialis causat per suam entitatem.

391 et illud per quod causat est causalitas: ergo causalitas ipsa entitas causae materialis: quod non est aliquid absolutum. In quo sophisma aliquo modo, per id causat ut quo oppositum per quod identitatur parcialiter cum opposito, nego maiorem: per id causat ut quod oppositum per quod identitatur parcialiter cum opposito. Concedo maiorem. Et ad argumentum: si identatur per suam entitatem ut quod, concedo minorem: ut quo, nego minorem. Aliquo concurrunt. Et causat ut quod per suam entitatem, concedo consequentiam: ut quo, nego consequentiam. Quod ut clarius dictum secundo arguitur. Causa materialis per illud pars actualis per quod componit totum, sed componit totum per suam entitatem: ergo per suam entitatem est pars actualis consequens est absurdum: quia non potest intelligi materia extra in ipsa natura quin est ut pars actualis: Respondetur quo nunc concedit et actualitatem docuimus.

Vide infra

392 Obiiciunt: si unica esset causalitas materiae prima et forma esset similitas, et efficiens causae: et causalitas circa quod exercet causalitas materiae extra actu, ut causalitas fit extrinseca

natio: ita: nisi secundam et ipsam dicamus: aliqua addit ex accidenti causalitas causae tribuendo existentiam effectum, vel effectus causae, eadem manus tribuendo existentiam, nec eo magis unio est causalitas, diversimode: quatenus unio reddit extrema inter se unita; quatenus causalitas tribuit existentiam, positio, et continuatio, sed effectum positum est causalitas. ut unio sit pura extremorum quae dat existentiam extremis. § De effectu dicto, et de ratione causalitatis causae materialis.

Effectum dictum causae materialis vel illud, quod materialiter causatur a causa materiali est extra dubium. illud a materialiter causari a causa materiali, quod educitur ex potentia subiecti, sive quod dependenter a subiecto producitur. unde et unio informationis, ut forma in quolibet composito physico, et forma quae per generationem producta est effectus dictus causae materialis: de forma, aut aliqua unione et unio informationis dependenter a subiecto producuntur; forma vero per creationem producta non est effectus causae materialis: quia forma per creationem producta extra sui productione producitur independenter a subiecto. hinc fit, illud esse causalitatem dictam causae materialis circa suum effectum dictum, in quantum forma producitur dependenter a subiecto; et consequenter dependentia illa, quam forma genita habet a subiecto, est causalitas dicta causae materialis. 893

Ergo. in quo [illegible]tur causalitas dicta causae materialis, sive dependentia quam forma genita habet a subiecto. ad idem, sicut in quirere in quo consistit eductio formae, quae per creationem 894

dicta & quod aliqui non agnoscunt accidunt, causa itaque
[illegible] materiae [illegible] [illegible] in eo ad materiam [illegible] similiter
agentes [illegible] effective [illegible] [illegible] [illegible]
est causa materialis. [illegible] [illegible] [illegible] 1°: nam sunt per-
fectiones [illegible] physicorum [illegible] 4° [illegible] 12 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] activa [illegible], [illegible] materialis
causae, [illegible] [illegible] perfectiones in virtute activa
[illegible] [illegible] alias [illegible] [illegible], nam nulla [illegible]
substantialis, quae active [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible];
materia vero admodo [illegible] [illegible] physico, [illegible]
[illegible] [illegible] virtus activa [illegible], formas materiales substantiales
et accidentales. Quomodo a [illegible] [illegible] [illegible]
perfectio activa materiae [illegible] [illegible] imperfectione,
[illegible] quo ab [illegible] [illegible] materia, et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] imperfectissima. [illegible] 2°, [illegible]
[illegible] [illegible] praecipuo [illegible] [illegible] [illegible]: nam [illegible]
influxu activo materiae in formas materiales sufficienter
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] in materia [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]: [illegible]
mo [illegible] [illegible] activum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliquam adductionem [illegible] formarum. [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] examinamus. [illegible]
[illegible] 3°: [illegible] materialis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] physico; [illegible] causa materialis [illegible] activa
ad formas materiales [illegible] [illegible] [illegible] efficientis: [illegible]
[illegible] activa. [illegible]: [illegible] causa [illegible]
[illegible] talis est, quae influit physice in effectum, [illegible]
[illegible] esse [illegible] [illegible] causalitatem.

[illegible] [illegible]

§ 5 [illegible] materiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

hoc est quia vera causa efficiens; et hoc aliquid causa
materialis ad efficientem. Ad 3m quia dum realis [illegible]
[illegible] mutat [illegible] in [illegible];
et tamen quia realis est causa efficiens [illegible]:
in hoc [illegible] causa materialis [illegible]
[illegible]: quia realis [illegible] conmaximi [illegible]
ac si [illegible] [illegible] ad [illegible] ducetur uniat
[illegible]. unde [illegible] est causa efficiens [illegible]
in [illegible] illius mutat [illegible], et [illegible], ad [illegible]
materiis, ita [illegible] causa efficiens [illegible]:
influxus illius mutat [illegible], et [illegible], [illegible]
[illegible] uniat [illegible].

In [illegible] uniat, causa 396
materialis [illegible] efficiens; [illegible] causa [illegible]
[illegible] materiali: [illegible] causa [illegible] efficiens est, [illegible]
[illegible] et [illegible] recipit; materialis vero [illegible],
recipit. unde materia [illegible] causa efficiens, et [illegible]
[illegible] causa. [illegible]
[illegible], et in [illegible] ex [illegible] materialis
[illegible] causa efficiens [illegible] accidenta-
[illegible] quasi [illegible]; et [illegible] perfectius [illegible]
[illegible] existentibus: [illegible] colligit
ex eo, quod [illegible] causa [illegible], [illegible] materiam [illegible]
causa efficiens [illegible], [illegible] quod
[illegible] admittit: [illegible] materia [illegible]
[illegible] [illegible] multa [illegible],
[illegible] materia [illegible] caret [illegible] ductiva et efficiente
[illegible]: qui [illegible] theologus [illegible]
[illegible] de summo bono, in [illegible]
[illegible], quod [illegible] aqua [illegible] calorem,

destructionem mixti, et tamen praecipue, et inseparabiliter
dicitur; quotiescumque quid producitur, et non tenetur forma,
non est necessarium, quod producatur ipsa etiam talis forma: quia
materia unitur per unionem formae, et non per se distinctam quae
... materia est communis ... actus formae,
et eodem mixto; et habet ergo formam bovis, et formam leonis;
ergo forma bovis ... habet ... mixti ...
... habet ipsa formam leonis.

397 Alii sequentes nominalium ... tati. ad 3° ... physicorum ... 3° ... quoniam ... olim meminimus dicunt naturalitatem causae materialis ... materialis non esse in actione productiva formae, et unionis formae ad subiectum ... docet ... Eusebio de generatione ... q. 5 ... Quia materia causa ... formae, quae forma producatur per actionem ... cum unione formae ad subiectum. Et ad hoc non est necessarium, quod forma, et unio formae ad subiectum producantur per eandem actionem; ... actio productiva formae ... actionem productivam unionis, actio productiva formae ... unionem formae cum subiecto ... posita actione productiva formae non ponatur ... actionis ... unionis; ... unio et forma non producuntur per eandem actionem: ergo non est necessarium quod forma, et unio producantur per eandem actionem.

398 Alii docent causalitatem materiae causae materialis consistere in unione, qua causa materialis ita unitur formae, ut forma sine illa non possit esse, aut naturaliter ...

Ita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] refferens
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] metaphisices
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causalitas causis mate-
rialis includat essentialiter actionem, ut infra declarabimus
[illegible] unio et [illegible] actio [illegible] causalitas dicta causis ma-
terialis [illegible] [illegible] consistit in [illegible] dicta unione

Denique 399

Obiicies [illegible] inter [illegible] loco proxime citato, ad eum [illegible],
materialitatem [illegible] causis materialis consistere in actione
[illegible] unita [illegible] [illegible] extremo praesupposito. [illegible]
explicatio [illegible] [illegible] in [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] et [illegible] [illegible] materiae [illegible] [illegible] materialis
[illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] actionis [illegible] [illegible] unit
[illegible] [illegible] extremo praesupposito [illegible] materialis non
[illegible] dependet [illegible]: [illegible]. [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] includit essentialiter
unionem [illegible] subiecto: [illegible] actiones [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dependet [illegible] subiecto.

In hac difficultate dicen- 400
dum existimo, causalitatem [illegible] causis materialis consistere
in actione [illegible] materialis, [illegible] essentialiter
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materialis ad subiectum. Unde
actio eductiva, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] creatio [illegible] [illegible] essentialiter [illegible] unionem [illegible]
[illegible]; generatio vero [illegible] essentialiter [illegible] [illegible]
[illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] essentialiter
[illegible] [illegible] unionem [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] actio-
nibus, [illegible] de facto [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
extra, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

essentialiter connectitur cum unione formae permanentis et pro-
pterea et in tertiis actionibus immanentibus quod ideo producat
producitur extra subiectum. Itaque negat olim ad consequens.
Illa quae traditur potest valere de incarnatione de
3a. q. 4a. dicit Caraso in ... ex executione
6. § 5o quibus subscribunt in ... 2a
in ms.

401 Dico nona productio est de 1o, quid est communiter,
quae non includit essentialiter actionem; et tradit in hunc
modum quoniam causalitas distincta causae materialis est ipsa
generatio; et generatio includit essentialiter actionem; ergo.
Maior patet: quia eo ipso quod fit generatio, causat materia
in subiecto: ergo causalitas causae materialis est ipsa generatio.
Minor constat: nam tamen generatio est tamen passiva dependentia
a subiecto, ut est eadem cum ipsa generatione; et ergo per se ipsam in-
cludit essentialiter actionem: ergo generatio includit
essentialiter actionem: et probatur: nam actio recte divid-
itur in generativam, et creativam: ergo generatio est actio
quod non est actio ista in qua uniatur subiecto constat: quia actio
ista seipsa dependet a subiecto; dependentia enim a subiecto
cuius est causalitas: ergo actio ista seipsa unitur subiecto.
Dices: quod dicit necessaria unio distincta per quam unitur
... illa unio cum subiecto. Quod vero actio
ista sit essentialiter connexa cum unione causae materialis
ad subiectum, probatur: nam actio generativa recte essentialiter
per dependentiam dependet a subiecto; et tamen per dependentiam a
subiecto exigit essentialiter unionem cum eodem subiecto: ergo actio
generativa connectitur essentialiter cum unione materiae ad
subiectum. Maior constat. Probatur minor: tamen per dependentiam ...
petit essentialiter, ad subiectum ... subiectum ...
onis, et passionibus ... subiecto ...

individui essentialis perceptione in subiecto, et
receptio eius in subiecto in specie eius unione sui adi
stitibus; aliis materia recipit actualitatem formae communicatae:
a [illegible] § 3º obbci.

§ 3. Obbci.

Obbci 1º ad primandum, materia se concurrere active 902
ad formam materialem. forma materialis educitur de potentia ma-
teriae; ergo materia influit physice in formam materiae. Et
con: nego quod forma materialis dependeat a materia quia
sufficit, ut dicatur educi de potentia illius, quod recipiatur
de potentia materiae, materia debet influere physice. =
Probatur ant: quia forma materialis dependet a dispositionibus
eius, et tamen non educitur ex illis: ergo id forma materialis
dependeat a materia, non sufficit, ut dicatur educi de
potentia illius. Respondetur: quod materia est causa materialis formae
morte [illegible]: quia similiter physice influit. Ad 2um concedo
ant, negando consequentiam ad probationem distinguo ant: ad formam
dependentiam a materia tanquam a subiecto, non sufficit ut dicatur
educi, nego ant: aliis concedo ant. Forma igitur dicitur
educta ex materia, non ex dispositionibus: quia sola materia
recipit eam formam. et sane, quod materia influat physice
in formam, non sufficit ut dicatur educi de potentia illius:
quia ignis influit physice et producit formam, et tamen
formalis forma, non dicitur educi de potentia ignis. forma
igitur materialis dicitur educta ex materia: quia materia
recipit, et de potentia agens producit. ad confirmationem
omnino ant, negando cons. a causa materiali ne causa
efficientis, neque vere, et probe est causa formae materiali
dispositi; dicitur tamen causa formae per dependentiam
formae a materia, quam explicuimus: ita dicimus

ipsa est causa scholae maior: quia sic homo
influeret erga maiorem.
Obiectio 3a: nisi mater
403 influat physice in suas minores, virtus creativa
non esset perfectior virtute generativa; sed hoc falsum
ergo et consequens: consequentia illius sic sequitur:
maior probatur 1o: quia nisi mater influat in filios, virtus
generativa producit duas entitates scilicet filios,
et unionem filiorum ad matrem; virtus autem creativa solum
producit unam entitatem scilicet filiorum creatam; sed virtus
producens unam entitatem non est perfectior virtute pro-
ducente duas entitates: ergo etc. illa maior probatur 2o:
quia nisi mater influat in filios, virtus producens filios
aequivalenter dependet ab aliquo accidente etc. creativa
et virtus producens eandem filiorum dependenter a matre
est generativa; sed virtus dependens ab aliquo
accidenti non potest esse perfectior virtute inde-
pendente ambientia: [illegible] argumentum aeque premit
obicientes, nam quidquid sit de influxu matris in filios,
virtus adaequata generativa [illegible] est
imperfectior virtute creativa; et tamen virtus
adaequata generativa producit filios, et unionem
ad matrem dependenter a matre; virtus vero cre-
ativa non producit unionem; sed tamen ad matrem, neque
dependet a matre; ergo quidquid sit de influxu matris
in filios, difficultas eadem est, et ab omnibus solvenda.
Dicendum ergo, maiorem, aut minorem perfectionem virtutis
non esse physice desumendam ex eo, quod producit
entia, ex independentia ab aliis, et ex modo de-
[illegible] ab illis et independenter; alioquin virtus
creativa est perfectior, et maior, quia [illegible] producendo

sumz efficienz n indiget subto. Unde negando i
mai argumentum — ad 2m probatur necessaria maior major
minz; virtus habitus latent in communi: q cogni-
tio dubitatur ostendit potest esse imperfectior opinione
virtus, si in difficili ostendit cura aut quae hominis
alia vero non evidens, et inevidentia. ad 3m probatur
necessaria etiam maior, major minz: q virtus producens dependet
ab accidenti, non tamen dependet ab accidenti tanquam
a subiecto; et haec de causa q virtus nobilior, et
perfectior.

Obiecta 3o ad praesentiam materiae producunt 404
formae materialis, q materia causat formam, et simul influit
in eam: ergo idem dicimus q ... esse causam alterius generis,
in ad praesentiam virtus alterius producit. probatur: q si
virtus hominis elevat ponderis, accidente alio, [illegible]
etiam elevat, q tunc facilius elevat: si accidentia
et approximata causa materiali, facilius operatur
causa efficiens: sed causa materialis etiam operatur et
influit. Ad 3m omisso antecedente, negando consequentiam, ad probationem dicitur,
q ideo praecipua forma esse causa alterius generis, q
n invenimus aliam entitatem creatam, cui possimus
tribuere perfectionem formae: si dicimus n fieri tri-
buit actum efficientem, et certe materia nihil
agit, si vero deberet esse praesens, ita ad praesentiam
dispositionis producunt formam; et tamen dispositiones
n influunt in formam. ad confirmationem negatur maior: duo
elevant, ergo tunc facilius elevant; si q in utroque
supponit virtus ad elevandum pondus, ut utraque
forma etiam q ponderis, et pecie; in materia vero non
n supponit virtus productiva formae; nec propterea ex eo q
accidente materia operatur facilius causa efficiens.

ita, ut nex facilius deambulat innixus baculo, quin baculus sit causa illius motus, aut in illum physice influat. Cap. 2.° de causa formali.

405 Causa formalis in presenti est illa entitas, que exercet munus forme in aliquo composito physico substantiali, aut accidentali, et dicitur ab Aristotele hic textu 3 et 5.° metaphysice cap. 2.° ratio essentie, quid erat esse, idest, entitas illa, que mediante informatione et unione dictae materiae ad unum specificum constituendum: clarius potest in hunc modum definiri: est que constituit effectum per modum forme per propriam unionem unit causa formalis cum materiali, et ab ea differt, quod materia constituit compositum ut subiectum, forma autem illud constituit ut forma illius subiecti.

Duplex
406 effectus tribuitur communiter a philosophis causae formali. alter primarius, et positivus dicitur; alter secundarius, qui et negativus appellatur; et in hoc effectu primarius causae formalis est compositum: nam illud est effectus primarius causae formalis, quod forma constituit mediante unione sui cum subiecto, sed hac ratione constituitur compositum: ergo compositum est effectus primarius causae formalis. ita argumentatio sequitur effectus secundarius causae formalis, ut verus et negativus illius impedimentum positum unione forme ad subiectum, quemadmodum de effectu secundo causae materialis dicebamus.

Ubi observandum
407 est pro presenti, pluribus quam alias, que passim occurrunt, frequenter dici, quod forma aliquando non tribuat

Usum effectum formalem, pariat incapacitatem subiecti: homo enim intelligendum est, ut forma est subiecto unita constituit ipsum subiecto totum, ipsum totum nihil aliud est, quam subiectum formae coniunctum, ita ut semper sit aliquando subiectum non denominatum sit formaliter formae intrinsece unitae: quia ultra unionem saltem requiritur, quod subiectum sit huius et illius naturae. Sed posita intellectione in lapide, ponitur in rerum natura totum quoddam resultans ex lapide cognitione, et unione; attamen lapis non denominatur intelligens; ergo ut subiectum denominetur intelligens ultra unionem intellectionis requiritur, quod subiectum sit viuens, et lapis non est viuens.

Circa causalitatem huius causae formalis descendendum est, eam positam esse in unione sua ipsius cum subiecto: ea enim unio est id medium quo constituit cum subiecto totum, ut saepe dictum est.

Circa effectum secundarium causae formalis communiter docent, illum positum esse in expulsione formae praeexistentis a informatione formae de nouo aduenientis, quae incompatibilis est cum priori. Sed de hac re nihil in praesenti statuimus, sed illud reseruamus in disputatione ubi agemus de ordine generationis, et corruptionis substantialis disputabimus, utrum sit prior, generatio formae aduenientis, an corruptio formae praeexistentis. Et ex huius quaestionis resolutione constabit, quid dicendum sit circa effectum secundarium causae formalis. Illud certum est apud omnes non omnes causas formales habere effectum secundarium, etiam si effectus secundarius causae formalis sit expulsio formae praeexistentis, quod constat.

in suis accidentalibus, quae plurimum saepe incoeptis subito adiunguntur; unus enim gradus caloris v.g. per sui informationem non exigit expulsionem alterius obtinendo per extremum in subiecto dicitur 9a de causa efficiente in communi

410 Explanatis, quae ad causas intrinsecas corporis naturalis spectant, ad causas extrinsecas explanandas progredimur, quo circa a causa efficiente exordiendum ducimus: eo enim ut securius dicendi divinitati recto ordine cum doctrinae pro re fieri oportebat in quo fere omnium philosophorum exemplum imitamur. Quaestio 1a. Dicenda et divisione causae efficientis in communi. § 1us. Definitio causae efficientis.

411 Aristoteles 5o metaphysicae cap. 2o et 2o physicorum text. 29 definit causam efficientem his verbis: id, unde primum principium mutationis aut quietis. haec tamen definitio difficilis, multa quae declaratione indiget, nam causa efficiens ... ergo omnia aliaque, quae communiter tradi solent in causae efficientis definitione conveniunt ad doctrinam

supra statutum de divisione causarum in com: causa efficiens est principium communicans physice existentiam alio sine perfectione, quae ei convenit. ~

Vox illa principium po- 432
nitur loco generis, per quod causa efficiens convenit cum pluribus aliis, quae non habent rationem causae, qualis est paternitas respectu filii; utraque respectu spiritus sancti, et privatio respectu corporis. dicitur autem de causa efficiente, quod sit principium: quia principium ut suo loco diximus est id, unde aliquid procedit; et omnis causatum est a causa, et ab illa procedit. voces illae communicans physice existentiam denotant influxum physicum a causa, qua dicimus per causam efficientem exercitam effectum; in quo differt a privatione; quae licet sit principium corporis, illi non communicat existentiam per influxum physicum: differt ab actione, quae non communicat existentiam effectui, sed est influxus ipsius causae efficientis: differt a conditionibus, quibus causa indiget ad causandum: nam conditiones non influunt in effectum. adequate tamen differt a causa finali et exemplari, quae non communicant existentiam effectui physice in illum influendo, sed moraliter, et in existimatione. per illa verba sine perfectione excluditur paternitas a ratione causae, respectu filii: quia filius procedit a patre cum eadem infinita perfectione, quae est in patre. idem quae dicimus de patre et filio respectu spiritus sancti. denique per ultima verba differt causa efficiens a causa morali et finali; quia causa efficiens dat existentiam effectui, et illi non convenit. § 2 de divisione causae efficientis.

413 Dividitur 1° causa efficiens in primam, et secundam. causa prima, causa a se. 2a est causa ab alio. causa a se est solus Deus; quia solus Deus nullam habet causam sui. causa ab alio est quaecunque causa distincta a Deo: quia quaecunque entitas distincta realiter a Deo habet causam sui, scilicet eum Deum.

414 Dividitur 2° in universalem, et particularem. universalis, quae potest producere plures effectus substantiales et accidentales: talis est Deus, talis etiam anima. particularis, quae ad pauciores effectus se extendit: talis est hic ignis. ubi observandum est, solum Deum esse causam absolute universalem: quia solus Deus potest producere omnes effectus possibiles. aliae vero causae, quae vocantur universales, solum sunt universales secundum quid, quatenus ad plures effectus se extendit eius virtus.

415 Dividitur 3° in univocam, et aequivocam. univoca est, quae producit effectum eiusdem speciei, ut hic homo, ignis ignem. aequivoca quae producit effectum diversae speciei, ut hoc cognitum ignis calorem.

416 Dividitur 4° in mediatam, et immediatam. causa immediata est, quae proximam actionem dat in effectum. sic ignis est causa immediata alterius ignis, quia proximam actionem dat in alterum ignem. causa mediata est, quae per actionem alterius causae aliquid ducere dat in effectum. sic ignis est causa mediata caloris, cum producitur ab alio igne, cui ipse ignis tribuerat existentiam. Ubi observandum est, causam

meta, n esse unu, et p se causa effectus meti:
q n dat unu, et p se existentia effectu; cu
t(ame)n p(ro)pter existentia effectu meta, n existat causa me-
ta: sa causa m(edi)ata d(icitu)r una, et p se causa effectus me-
ti. et haec explicatio est parum suavis D(octo)r(is) H
et s(ancti), quos refert, et sequitur Co 1° 2° phisicor(um) c(a)p(ut)
de 3a q. 12.

Obiiciet co(ntra) illud p(ro)loquium, causa 18
causae e(st), causa causati; s(ed) causa meta e(st) una, et p
p(er) se causa causae immetae: {q(uia) p(er) se causa
effectus meti: s(ed) c(on)sequens e(st) contra p(ro)loquium: e(st)
causa causati ea causalitate, qua e(st) causa causae, nego
m(aiorem): alia causalitate distincta. Concedo m(aiorem); causa
solis e(st) una, et p(er) se causa illius effectus, qui mat
influxus et causalitatis causae: co(ntra) {q(uia) effectus me-
tus solis tamen imme influxus causae immetae, et n
mitae, indicat, qd respectu illius solis causa imme-
ta sit una, et p(er) se causa.

Dividitur 3° in pro- 18
xima, et remota: proxima, quae habet oia requisita
ad operandum, ut ignis applicatus materiae combustibili
ad producendum ignem. remota, quae cum habeat
virtutem operativam, n habet oia requisita ad ope-
randum. sic ignis n applicatus materiae combustibili.

Dividitur 6° in causa subordinata, et n subordi- 19
nata. subordinata e(st), quae indiget concursu, et in-
fluxu alterius causae ad operandum. sic creatura
indiget concursu Dei in suis operationibus. n subo-
rdinata, quae nullo indiget concursu alterius causae
ad producendum suum effectum. sic Deus se solo producit

Angelus.

420 Dividitur 2º in causam liberam, et necessariam. causa libera est, quae positis ex parte eius omnibus requisitis ad operandum potest operari, et non operari, ut homo positis omnibus requisitis ad amandum, potest non amare. causa necessaria, quae positis ex parte eius omnibus requisitis ad operandum non potest non operari. sic ignis applicatus non potest non comburere.

421 Denique dividitur in causam per se, et per accidens. causa per se est, quae producit effectum, quem intendit. sic ignis causa per se caloris, et aliorum agentium: quia ignis, et calorem intendit. causa per accidens, quae producit effectum quem non intendit. sic aqua calida producit calorem praeter intentionem naturalem aquae: nam aqua natura sua intendit producere frigiditatem. restant non nullae aliae divisiones causae efficientis quas propriis in locis exponendas, et examinandas. Ergo 2º dimittimus divisionem causae efficientis.

422 Quae circa causam efficientem tractari solent, ad haec capita reducuntur, scilicet, quotuplex causa? quo primo, sive ultimo causae? quas conditiones requirat ad causandum; quae sit causalitas huius causae? ac demum quid, seu quos effectus causet, de quibus singillatim agendum. §1º utrum reperiatur aliquid vere efficiens?

Deus habeat virtutem producendi effectum, quia dextra producendi tam virtutem est, racionem esse obnoxiam potentiam: tota igitur quaestio est de agentibus creatis. Et de his nostra est. Agentia creata habent virtutem operativam suorum effectuum. Probatur 1º ratione a priori: quia virtus operativa non repugnat agenti creato: ergo agentia creata habent virtutem operativam. Probatur antecedens: aliquo virtus operativa, quae importat perfectionem infinitam in agente; sed haec non repugnat agenti creato: ergo. Probatur maior ex eo patet: quia nulla est probabilis ratio, qua persuadeat necessitatem infinitae perfectionis ad eam actionem. 423

Probatur 2º: ad praesentiam ignis producitur calor, sicut ad praesentiam solis producitur lux: ergo ignis et sol habent virtutem operativam. Patet consequentia: quia nullum aliud argumentum est, cum ponimus attribuimus alteri effectum dimanare existentem. Nec valet recurrere ad Deum: quia si Deus ad praesentiam ignis produceret calorem, ergo naturaliter calefacere ad praesentiam agentis; et sic de aliis agentibus, quod obviat cuiusquam, ex nulla actione possemus colligere naturam. 424

Probatur 3º. Quia si agentia creata non habent virtutem operativam, neque homo peccaret, sicque omnino dicitur quod Deus ad praesentiam hominis peccaret, et moveret: id quod omnino repugnat sanctitati divinae, et creatae libertati: ergo agentia creata habent virtutem operativam. Ex quo satis apparet, Dicto opponi, quae causis creatis denegat virtutem operativam, non posse absque errore in fide sustineri.

Obiicies tamen. Deus omnia efficit, cooperando 425

conficit omnino virtute sufficienti; alioqui virtute insufficienti efficeret, quod repugnat divinae perfectioni: quia causis creatis nihil operantur: quia nullam habent virtutem operativam. Contra ista est: quia satis est ad effectum una causa sufficiens et efficax. Concedo maiorem, distinguo minorem: efficit omnino virtute sufficienti in ratione causae primae, concedo minorem: sufficienti in ratione generis, nego minorem. Deus in ratione causae primae agens cum causa secunda in pluribus, magis equaliter agit, quam si seorsum ageret: quia non ablata ratione efficacia ad agendum; virtutem tamen et efficaciam, quam praestat sufficientem in ratione causae primae adiuvantes eas: quod non derogat divinae perfectioni: quia non oritur ex impotentia aut indigentia Dei, sed ex providentissima et voluntaria suspensione maioris concursus. § 2° de actu 1°, et 2° causae.

426 in duplici statu potest causa considerari: nempe causa in actu 1°, et in actu 2°. causa in actu 1° dicitur illa, quae potest se exercere per actualem productionem sui effectus, sed actualiter non se exercet. causa in actu 2° dicitur, quae se actualiter exercet per productionem actualem sui effectus. quo modo quidquid sint constitutiva causae prout in actu 1°, et prout in actu 2° et idem, per quid constituatur denominatio actus 1i, et 2i in causa.

Supponitur quod eandem entitatem,

427 quae dicitur causa in actu 1°, et quae dicitur causa in actu 2°. cuius ratio est: quia eadem entitas causae modo dicitur impedita, modo dicitur expedita ad operationem.

et modo producens actualiter operationem: nam ideo ignis, qui in instanti A non erat applicatus ligno, et applicatus in instanti B, et qui in instanti A non comburebat, in instanti B comburit.

Dico 2°: 428

causa in actu 2° constituitur essentialiter per entitatem ipsius causae, et per causalitatem, et effectum. itaque denominatio actus 2i in causa est denominatio complexibilis per concretum quod dat denominationem aptum in recto entitatem causae tanquam subiectum denominationis, et in obliquo causalitatem, et effectum tanquam formam, quae partialiter constituunt denominationem actus 2i in causa. de hoc nemo, quin possit dubitare. causa in actu 2° est causa actualiter producens suum effectum: ergo praeter entitatem causae addit causalitatem et effectum. patet consequentia: quia quolibet horum ablato non intelligitur causa actualiter producens suum effectum. adde, quod saepe causa existit, quin sit in actu 2°; alioquin semper esset in actu 2°, quod absurdum est: ergo denominatio actus 2i aliquid addit ad entitatem causae; hoc nihil aliud est nisi causalitas, et effectus: ergo

Maior dificultas est 429

de causa in actu 1°. an sicut causa in actu 2° constituitur per actionem, et effectum existentem, ita etiam causa in actu 1° constituatur per actionem, et effectum possibiles, seu actus 1us in causa sit potentia proximus, seu remotus. dico 3° causa in actu 1°, sive proximo, sive remoto dicit essentialiter entitatem causae, et connotationem actionis. probatur: causa in actu 1° est causa potens producere effectum, et quae actualiter non producit

effectum; causa potens producere, et non producens dicitur essentialiter ipso entitas causae, et negatione actionis: causa in actu 1º dicitur essentialiter entitas causae et negatione actionis. per virtutem non potens producere in causa est virtus productiva ipsius causae, et non producere est negatio actionis productivae. quod si causa sit in actu 1º proximo praeter entitatem causae, et negationem actionis adsunt omnia requisita ad operandum, et remotionem cuiuscumque impedimenti. si vero sit in actu 1º remoto, praeter entitatem causae, et negationem actionis adest negatione alicuius requisiti.

Ad haec, causa in actu

420 1º potest iterum considerari dupliciter, scilicet quatenus est absolute potens producere effectum, et quatenus est praecise potens quantum est ex se effectum producere. id quod alii aliter explicant docentes, posse causam considerari in actu 1º physico, et in actu 1º logico. actus 1us physicus causae est virtus causae potentis quantum est ex se producere effectum: actus 1us logicus est virtus causae potentis absolute producere effectum. aliter actus 1us physicus causae est illud unde procedit effectus: actus 1us logicus est possibilitas, sive non repugnantia actus 2i, sive actus ipse 2us, ut possibilis.

Dico 1º. causa

421 potens quantum est ex se producere effectum, sive in actu 1º physico ad effectum, non dicitur per causalitatem, et effectum ex se possibilem. ut includit possibilitatem causalitatis, et effectus, mansit virtus causae potentis quantum est ex se producere effectum: si causa potens

quantum est exse producere effectum, non distinguitur per con-
ditionalitatem, et effectum exse possibilem. probatur: actus primus
physicus causae est virtus intrinseca ipsius causae po-
tentis, quatenus est exse ad effectum, sed sic est illud ipsi-
de productum effectum; sed possibilitas conditionalitatis et
effectum non est virtus intrinseca causae potentis quatenus
est exse ad effectum: ergo secunda possibilitate cau-
salitatis et effectum manens causa quatenus est exse
potentis producere effectum. maior certa est, et minor
declaratur: quia possibilitas causalitatis et effectum nihil
est intrinsecum praesentare causae. Dico 4°. causa absolu- 432
te potens producere effectum, sicut in actu primo logico ad
effectum, distinguitur per causalitatem et effectum possibilem.
probatur causam posse absolute producere effectum aliquid
aliud dicere praeter virtutem intrinsecam ipsius causae:
nihil aliud nisi possibilitatem causalitatis et effectum:
ergo causa absolute potens producere effectum distinguitur
per causalitatem et effectum possibilem. probatur maior: quia causam
posse absolute producere effectum est possibilitas esse actum
primum causae; sed possibilitas actus primi aliquid aliud dicit
praeter virtutem intrinsecam ipsius causae: quia dicit possibilita-
tem eius, ergo distinguitur actu primo in actu primo logico.

Dico 5. effectum esse effectum actu primo est non esse effec- 433
tum sine possibilitate: quia possibilitas effectum non producit
effectum, sed possibilitas effectum non distinguitur actu primo
dicitur quo modo effectum actu primo physico, secundo
modo est effectum actu primo logico, neque modo dicitur quo
[illegible]: sed possibilitas effectum non distinguitur [illegible],
primo modo physico, secundo modo [illegible] solutio ex dictis

dictis.

434 Dices primo: causa in actu 1° constituitur essentialiter per causalitatem, et effectum existentes: causa in actu 1° constituitur per causalitatem, et effectum possibiles. patet consequentia: quia sicut quia existentia constituit causam actu producentem, quando [illegible] constituit causam potentem producere: [illegible] causalitas et effectus existentes constituunt causam actu producentem: ergo causalitas, et effectus possibiles constituunt causam potentem producere. [illegible] Distinguo antecedens, nego consequentiam [illegible] distinguo maiorem: quando [illegible] constituit causam potentem quantum est ex se producere, nego maiorem potentem absolute producere, concedo maiorem. aliis terminis: constituit causam potentem producere potentia physica, nego maiorem: potentia logica, concedo maiorem. potentia physica sibi propria productiva quando [illegible] explicatur causae praedicata dicit virtutem intrinsecam ipsius causae: potentia tamen logica sibi propria absoluta causae addit praedicata virtutem intrinsecam ipsius causae possibilitatem causalitatis, et effectus, ut ita explicatur, et [illegible] de proprio quo productivo causae efficientis

435 In causa efficienti duplex principium distinguit Aristoteles in genere principii producendi. aliud appellant principium quod, et aliud principium quo. principium quo est ratio [illegible] sinceritatem formalis, seu virtus, qua causa producens influit immediate in effectum, et a qua totum suppositum denominatur producens: principium quod est illud.

cui actio tribuitur, sibe quod denominatur productum
agens formali quo, et hoc est suppositum: propterea quod
dicitur agens actionis esse suppositum. modo quaeritur
quodnam sit principium formale quo in causa efficiente?
Et quoniam effectus causae efficientis potest esse sub-
stantia vel accidens, rursus inquiritur, quodnam sit
principium formale quo producuntur substantiae, et principium quo
producuntur accidentia. Et utrum agens creatum, quod est substantia,
de aliis substantiis producat immediate substantias,
vel medio aliquo instrumento accidentali?
exigit ergo explicemus naturam causae principalis,
et instrumentalis: Quaestio de causa principali,
et instrumentali aliorum etc.

Si quae in tota philosophia quae denominari illa est, quam 436
explanando jubes coepimus circa divisionem causae effi-
cientis in principalem, et instrumentalem. cum diffi-
cilis efficiunt varii, ac dissidentes loquendi modi,
quibus in hac re auctores utuntur. Nos omnibus vocibus
quid dicunt variis sic exponemus.
1° sunt qui dicant, causam
principalem esse, quae concurrit propria virtute ad effec-
tum; instrumentum vero, quae concurrit etiam propria virtute
sed aliena. Id autem: quod etiam causa instrumentalis
concurrit ad effectum ex propria virtute: calor enim, qui
esse dicitur instrumentum ignis in productione alterius
ignis, propriam habet virtutem ad actionem illam instrumen-
talem. rationem illam habet extrinsecus advenientem: Sed propterea

: q. per propria virtute concurrere ad effectum, non satis distinguit causam principalem ab instrumentali.

438 Alij asserunt causam instrumentalem esse, quae concurrit virtute sufficienti ad effectum; instrumentalem, quae virtute insufficienti concurrit: Contra tamen est: quia neque concurrere virtute sufficienti reddit causam principalem, neque concurrere virtute insufficienti reddit causam instrumentalem: quae praedicta explicatio reijcienda est: Patet ant. aliquid ignis producens ignem est causa principalis illius, et tamen non concurrit virtute absolute sufficienti: cum nulla causa 2a absolute sufficiens sit: quia omnis causa 2a exigit auxilium, et concursum causae 1ae adiuvantis ad productionem novi effectus. imo causa ista 1a cum tamen concurrens ad productionem alterius ignis non est vera causa principalis illius: quia causa 2a non influit virtute absolute sufficienti, id est, non ea virtute influit, qua influeret, si se sola illum ignem efficeret. praeterea causa instrumentalis concurrit virtute in suo genere sufficienti, et tamen non est causa principalis: quia concurrere sufficienti, et insufficienti virtute ad effectum, non satis declarat propriam rationem causae principalis, et instrumentalis.

439 3o alij dicunt, causam principalem esse, cui proprie, et simpliciter tribuitur effectus; instrumentalem cui effectus non tribuitur: et hic maxime loquuntur: sed non explicant rationem propriam ob quam ratio causae principali tribuitur, tribuitur simpliciter effectus, quae per hoc dubio explicanda erat; et ant. inquirimus.

2.° Alij afirmant, causam principalem esse, quae immediate attingit effectum: quia scilicet ignis est causa principalis alterius ignis: quia illum immediate attingit. causa uero instrumentalis, quae immediate non attingit effectum, sed aliquid praeuium requisitum ad effectum: quo modo calor attingens dispositionem ad ignem erit causa instrumentalis ignis. itaque 940.

Ex hanc opinionem causa instrumentalis est instrumentalis sub uno consideratione, et principalis sub alio. instrumentalis respectu effectus, ad quem dispositionem ponit: principalis respectu effectus, quem immediate attingit. 3.° tamen est, neque enim dicendum est ita ponere aliquando contingere, et uere contingit in artificialibus instrumentis serra, aut malleo nihil hominum potest causa instrumentalis influere immediate in effectum intentum a principali agente. ratio est: quia instrumentum non solum concurrit ad effectum, sed ut actiuum, et eleuatum a principali causa: alia ratione repugnat, quod instrumentum immediate attingat effectum principalis agentis. et hoc est asserta S. Thoma diuitiam 3.° parte quaestione 77 articulo 3.° ad 3um, et quaestione 70 articulo 2.° ad 2um. ubi haec habet, nihil prohibet causam instrumentalem producere potiorem effectum, et ultra suam speciem. Denique 941

Alij aiunt causam instrumentalem esse, quae indiget motione alterius ad operandum; principalem, quae sine motione alterius potest operari. sed contra quia instrumentum moueri ab alio dupliciter potest intelligi: 1.° per receptionem alicuius uirtutis, aut qualitatis deriuatae a principali agente: 2.° ita ut illi

subordinando ut nisi adhiberi ab agenti principali, operari non posset; sed nullo modo exspectat propria natura causae instrumentalis, et principalis: probatur non 1o: quia ut causa principalis utatur instrumento satis est, quod illud trahat, et determinet ad operationem; sed ad hoc non est necessaria virtus aliqua derivata in instrumentum a principali agenti: quia instrumentum non movetur per receptionem virtutis derivatae a principali agenti. Declaratur: quia voluntas determinans habitum naturalem, aut supernaturalem ad operationem, nihil prius ponit in habitu, quam determinet ad operationem: quia similiter poterit causa principalis determinare, et secum trahere instrumentum ad operationem, secluso prævia illa motione per receptionem virtutis derivatae: neque tertio modo 2o modo accepta satis declaratur ratio causae instrumentalis propria: aliter omnes causae 2ae essent causae instrumentales, quod est contra communem sensum. Declaratur: omnes causae 2ae subordinantur causae 1ae, ita ut sine concursu, et auxilio causae 1ae non possint operari, ut infra declarabimus: quia omnes causae 2ae essent instrumentales.

Quod si intelligis 422 causae 2ae dicuntur instrumenta causae 1ae, non contra intelligendum est, quasi causae 2ae non sint causae principales in suo genere, sed moraliter, quatenus causae 2ae subjiciuntur directioni voluntati, sine cujus cognitione, aut auxilio nihil possunt operari; sed physice, quatenus possunt adjumento ad producendum aliquem effectum, ad quem non habent virtutem proportionatam, vel a beneficio petitam?

§ 2.us

De ratione causae principalis et instrumentalis.

Causam principalem ita definio: est quae concurrit ad effectum per virtutem petitam per se ab effectu; causam vero instrumentalem quae concurrit ad effectum per virtutem non petitam per se ab effectu. Ex- 442
emplo hanc doctrinam. Illa virtus petitur per se ab effectu, quae est nobilior effectu, vel saltem aequalis perfectionis continentive cum effectu: et quae proinde est virtus connaturalis respectu effectus producendi, sicut ignis est virtus per se petita ab alio igne; quia est virtus causalis perfectiones eius ignis et quidem virtus connaturalis productiva ignis etc. Illa virtus non petitur per se ab effectu, quae est imperfectior effectu, vel non est connaturalis ad producendum talem effectum, sicut calor non est virtus per se petita ab igne, quia licet calor habeat virtutem productivam ignis, calor est imperfectior igne. Sicut etiam angelus, quamvis sit continentive nobilior quam formica, non tamen est virtus per se petita a formica: quia angelus non est virtus connaturalis productiva formicae. Huius 443
explicationis ratio praecipua est: quia nulla est causa principalis, neque instrumentalis, cui praedictae definitiones non conveniant: ad inductionem patet: in primis enim hoc modo apud omnes philosophos, dicitur causa principalis alterius homo: equus alterius equi, ignis alterius ignis. Nulla ratio est ob quam haec omnia sint causae principales nisi quia

concurrunt ad effectum per virtutem petitam praecise
ab effectu: ergo in hoc consistit ratio causae prin
cipalis. Deinde accidens dicitur causa instru-
mentalis in productione subiecti, ut plures
probabiliter docent, quia calor respectu ignis,
cuius nulla alia ratio reddi potest, nisi quia
calor non est virtus praecise petita ab igne. Item
ita sacramenta dicuntur instrumenta obe
dientialia Dei in productione gratiae, et probabile [illegible]
[illegible] sacramentorum efficere [illegible] gratiam
cuius ratio nulla alia ratio est, nisi quia producunt
gratiam virtute ad ipsam gratiam non petita; et in de
ceteris instrumentis, quae legitime erunt reperienda.

445 An quando duae causae concurrunt ad eundem effectum,
alia necessario sit principalis, et instrumentalis
alia? Dico negative. Ratio est: quia duae causae concurren-
tes ad eundem effectum possunt esse principales. Nam
si duo ignes simul concurrunt ad productionem alterius
ignis, uterque ignis erit causa principalis ipsius
producti: ergo duae causae possunt esse principales respec-
tu eiusdem effectus. Probatur antecedens: uterque ignis concur
reret per virtutem petitam praecise ab effectu: quia uterque
est aequalis perfectionis cum effectu: et quilibet
petit ab alio seminum; et virtus connaturalis producti-
va talis effectus. Sed in hoc consistit ratio causae
principalis, ut ab instrumentalitate distinguitur: quod est obser-
vandum tamen Deum et creaturam causas principales
illius effectus cuius creatura est virtute connaturali
productiva.

446 Praeterea possunt duae causae concurrere

ad eandem effectum, ut recepta cum nulla sit princi-
palis. pr: intellectus creatus, et lumen gloriae sunt duae
causae concurrentes ad visionem beatificam; et neutra
est principalis respectu visionis beatificae: [ergo] probo
consequentia: quia uterque concurrit per virtutem non principalem
ad effectum: nam intellectus est in virtute connaturali productiva
visionis beatificae, ut patet: deinde lumen li-
cet habeat virtutem productivam visionis, est imperfectivam
visione. Deus ergo concurrens cum lumine, et cum intel-
lectu causa principalis visionis beatificae.
Statim 447
obiicies. operatio tribuitur causae principali; sed Deo
non potest tribui visio: ergo Deus non est causa principalis
visionis: pr. min. subiectum cui principaliter tribuitur
visio, est subiectum, quod denominatur videns; sed Deus
non denominatur videns per visionem a creato productam:
ergo visio non est tribuenda Deo: concedo maiorem et nego minorem.
ad cuius probationem distinguo maiorem: subiectum cui principa-
liter tribuitur visio quoad puram efficientiam
visionis est subiectum quod denominatur videns, nego maiorem:
cui tribuitur visio quoad efficientiam, et receptionem
visionis est subiectum quod denominatur videns, concedo maiorem.
denominatio videndi duo includit: et efficien-
tiam visionis; et receptionem visionis: non enim dicitur
videns, qui in quantum facit visionem, sed quatenus
facit, ut illam informet. Deus ergo concurrens
ad visionem, ita illam efficit, ut illam non informet:
quare quoad puram efficientiam illius Deo tribuenda
est ratio principalis agendi.
Ex hucusque 448
dictis infertur, causam instrumentalem ...

subordinatur alteri causae, ita ab illa [illegible] sit debeat ad operationem [illegible] i. q causa in-
strumentum est in virtute qua recepta per se ab efficiente
[illegible] causa instrumentalis: q dicitur elevari ab alia
ad productionem effectus alterius cuiusque producit
effectus: quod clarius patet in instrumentis artifi-
cialibus, quae nisi deveniant ab artifice, nihil
operantur. § 3. de virtute productiva accidentis.

449 Circa productionem substantiae, et accidentis, [illegible]
[illegible]. 1. utrum substantia habeat virtutem im-
mediate productivam accidentium in se ipsa. 2.
utrum substantia habeat virtutem immediate productivam
accidentium in aliena substantia. 3. utrum substantia
habeat virtutem immediate productivam alterius subs-
tantiae. 4. an utrum accidens sit causa inadaequata
substantiae, ita ut substantia, et simul accidens producant
substantiam. 5. utrum accidens sit causa instru-
mentalis substantiae, ita ut accidens elevatum ambi-
bitur producat immediate substantiam. explabimus
in hac sectione virtutem productivam accidentis,
de productione substantiae in sequentibus agetur.

450 Et quidem illud tanquam certum supponimus,
accidens habere virtutem productivam accidentium,
quod a nullo philosopho negatur, et multis experientiis
[illegible] videmus calorem inhaerentem ferro
post extinctum [illegible] manum calefacere. nisi

calori [illegible] in aqua producit aliud calorem in
manu. [illegible] eandem [illegible]: quia neque ferrum, neque
aqua est productiua caloris: 481

Quoad 1am [illegible] quaes-
tionem [illegible]: negatiue, alii affirmatiue. nega-
tiue tenet grauissimus et acutissimus
philosophus [illegible] fonseca [illegible] metaphisicae c. 2
q. 6 [illegible] Doctor Bercan [illegible] de philosophia,
[illegible] qui in minimum dicunt ambitum
[illegible] neque accidens immediate productiuum
[illegible] secundum partem [illegible] metaphisi-
cae [illegible] 3a [illegible] 3o, et [illegible] 11 [illegible] 3, et [illegible].

Sententia cum authoribus [illegible], in [illegible], subiectum 482
habere uirtutem immediate productiuam accidentium inse-
[illegible]. [illegible] ab experientia: aqua calida [illegible]
[illegible] paulatim recuperat uirtute frigiditatem;
[illegible] illa frigiditas [illegible] potuit im-
mediate produci, nisi ab ipsa [illegible] aquae: [illegible]
[illegible] aquae producit immediate illam frigidita-
tem: [illegible] quod nullum apparet agens
[illegible] immediate [illegible] huiusmodi frigidi-
tatis. [illegible] 1a [illegible] productio-
nem [illegible] tribuendam [illegible] qualitatem [illegible]
[illegible] quidem, [illegible] qualitas immediate produc-
tiua [illegible] frigiditatis, [illegible]. 1o [illegible]
[illegible] nam [illegible] hoc [illegible]
[illegible] aqua [illegible]
[illegible] immediate productiua frigiditatis,
[illegible] aliud [illegible]: [illegible] qualitas
illa [illegible] occulta, [illegible] occulta [illegible]

ad cognoscendum actu est in alio, dicitur cognoscitur actu: in quantum aliquod [illegible]

[illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible] causa [illegible], [illegible] [illegible] attributis.

[illegible] 1° [illegible] in [illegible]

453 negando [illegible] [illegible] [illegible] accidentibus: [illegible] [illegible] accidentibus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] 2°: [illegible] sit causa [illegible] [illegible] [illegible] sit per [illegible] causa: [illegible] [illegible]: [illegible] accidens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] 3° [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]

454 [illegible] causa [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] accidens [illegible] causa [illegible]; [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] principali: [illegible] causa [illegible] motionis, [illegible] [illegible] accidens [illegible]. [illegible] sic. accidens [illegible] [illegible] [illegible] aliquod, [illegible] [illegible]; [illegible] movet [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

exigitur alii (ut obscurius) accidens im-
mediate ad motum absolute: ita motus existimatur
immediate producere absolute: ita [illegible] immedi-
te productiva aliorum motio, etc. tamen po-
sit [illegible] [illegible] [illegible].

Dico: primum 455

[illegible] producit [illegible] [illegible], [illegible] acci-
dentia disponentia [illegible] [illegible], quae fa-
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] producit [illegible].
accidentia: [illegible] [illegible] [illegible] immediate [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] producit [illegible] producit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dico
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] immedi-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agentis,
[illegible] dispositiones [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de- 456
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] 457

[illegible] [illegible] [illegible] immediate [illegible] accidentis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

jam in alieno subiecto [illegible] maior
productiua, quam calor productiuus [illegible]
[illegible] habet; uirtutis magnae [illegible] calor
[illegible] in suo igne: [illegible] in alieno subiecto [illegible]
maior: calor receptus in aqua [illegible] perfectior
subiecto igni, imo imperfectior; [illegible]
uirtutis minus productiua [illegible] in alieno
subiecto, [illegible] calor [illegible] exigit ma-
iorem uirtutem, quando [illegible] in subiecto alieno:
[illegible] calor productiuus [illegible] in alieno subiecto
[illegible] exigit maiorem uirtutem productiuam, [illegible] calor
productiuus in suo igne. [illegible] subiecto
[illegible] minus productiuo accidenti
in subiecto capaci, [illegible] proximo; [illegible] alienum
potest esse capax, et proximum: [illegible]

[illegible] subiecto [illegible] productiua accidentis in alieno
subiecto aqua calida [illegible] frigiditate
in manum; [illegible] experientia
[illegible] subiecto [illegible] productiua accidentis, in alieno sub-
iecto, ut maior aqua calida productiua frigi-
ditatis, [illegible], [illegible]
[illegible] applicari manui; [illegible] causa [illegible]
[illegible] productio [illegible] affectus:
[illegible] praeterea [illegible]
[illegible] maior frigiditas in subiecto alieno, [illegible]
[illegible] habet, [illegible] etiam [illegible]
[illegible] subiecto [illegible] productiue [illegible]
[illegible] frigiditatem [illegible] producere: [illegible]
[illegible] aqua illa habeat [illegible] medium frigidi-
tatis, illi [illegible] productionem [illegible]:

[illegible] ratio pro [illegible] frigiditatis, [illegible] in se [illegible], [illegible] ad [illegible]: [illegible] nullum habent in accidimentis [illegible] [illegible] in coelo [illegible]: [illegible] aliquid [illegible] 459

[illegible] subito, eandem [illegible] tanquam [illegible] accidens in alieno subiecto. [illegible] exigit [illegible], et [illegible] existens [illegible] accidens [illegible] in [illegible] subiecto [illegible] in actione [illegible], [illegible] quando simul [illegible] admittitur [illegible] quando simul [illegible] in alieno subiecto [illegible] [illegible] subiecto

[illegible] subiecto [illegible] ad [illegible] 460

[illegible] subiecto [illegible] 461

[illegible] subiecto [illegible]

q. ductiua [illegible] subiectum [illegible] 2°. subiectum [illegible]
[illegible] [illegible] ductiona aliquorum subiectorum [illegible]
[illegible] [illegible] immediata [illegible] ductiua subiecti [illegible] ma-
[illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible]
[illegible] Quaeritur [illegible] effectum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] effectu [illegible] [illegible] §.2°
[illegible] [illegible] immediata [illegible] ductiua subiecti [illegible]
[illegible] [illegible] causa [illegible] principalis alicu-
ius effectus, et nulla [illegible] efficientia, et
causa [illegible] [illegible] effectum; [illegible] causa
principalis subiecti [illegible] subiecti [illegible]
efficientia [illegible] [illegible] ergo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alia [illegible] subiecta
[illegible] causa principalis subiecti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
causa principalis subiecti [illegible] hoc repugnat [illegible]
[illegible] [illegible] causa principalis subiecti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] causa principalis
alicuius effectus, quia [illegible] causa [illegible] effectum,
causa enim principalis [illegible] [illegible]
[illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] individuas [illegible] subiecta [illegible]
immediate [illegible] ductiua subiecti absolute, [illegible]
[illegible] [illegible] causa subiecti: [illegible] subiecta [illegible] imme-
[illegible] ductiua subiecti, [illegible] principalis sub-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] causa [illegible]: [illegible] causa [illegible]
absolute [illegible] causa. [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

: sa [illegible] [illegible], [illegible] causa [illegible] alteri
[illegible], ad eam internam [illegible] [illegible], [illegible] parte
in [illegible] [illegible] ei [illegible] esse [illegible] [illegible]
[illegible]. ratio e: a causa [illegible] [illegible]
i causa immeta [illegible]; [illegible] [illegible]
effectus i causa immeta : [illegible] [illegible]. 62

[illegible] 2°, effectus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subita. [illegible]
[illegible] [illegible] non e; [illegible] [illegible] causa [illegible]
[illegible], perfectiori, quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
effectus [illegible] [illegible] nobilior [illegible] causa; [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] subita esse effectum [illegible]
esse accidens; [illegible] subita [illegible] e [illegible] ac-
cidens, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] docent accidens n ens [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] subita [illegible] [illegible], [illegible] ens, [illegible] effe-
ctus nobilior [illegible] [illegible] [illegible] ad a [illegible]
[illegible], [illegible] e: tunc [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]; tunc [illegible] nulla alia ratio e [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] n sit causa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], nisi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa perfe-
ctior. 63

[illegible] [illegible] 1°. [illegible] esse [illegible]
[illegible] ens, [illegible] esse perfectius, [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible],
accidentium [illegible] [illegible] ab [illegible] accid [illegible]:
[illegible] in [illegible] esse perfectius [illegible],

[illegible] in [illegible]. deinde quinque ex [illegible]
[illegible] ponemus colligere perfectionem [illegible]
[illegible], [illegible] cum omnibus [illegible].

A 64 [illegible] operari [illegible] cum [illegible]
[illegible] ceterum quando operatur nomine [illegible]
[illegible], tunc [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] maiori perfectionem [illegible]. ad
explanationem exemplo [illegible], nomine [illegible]
[illegible] operantis [illegible], [illegible]
[illegible] et nomine, [illegible] pro nomine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] tamen
[illegible] ut omittam hanc operationem esse magis [illegible]
[illegible] quae ab instrumento [illegible], [illegible] illo [illegible]
[illegible] in [illegible], et nomine accidens [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidentis
[illegible]. [illegible] non [illegible] [illegible] magis [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] accidentis. [illegible]
[illegible] accidens, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ad [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] non habet [illegible]
[illegible] [illegible]. addo, quod accidens [illegible]
[illegible] nomine [illegible], id quod [illegible]
[illegible] potest facere. sicut [illegible] [illegible]
nomine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] legitime [illegible]; [illegible] in [illegible]
non potest [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] nomine, et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] habet [illegible] [illegible]
[illegible] nomine, et [illegible] [illegible] [illegible]
non potest [illegible] [illegible] habet [illegible].

tatis, vt habent virtutem productiuam actus noui, [illegible], distinctam [illegible] ad modum [illegible] [illegible] [illegible] argumentum solutio.

Obiectio 1° contra. in creatis principium operandi realiter distinguitur a principio operandi, [illegible] substantia est principium essendi: 405
quia realiter distinguitur a principio operandi: sed substantia non est principium operatiuum, [illegible] quia est accidens. Et confirmatur: esse et operari in creatis realiter distinguuntur, ergo realiter realiter distinguuntur principium essendi, et operandi. 2° argumentum in accidenti, et datur esse, et operari: sed in accidenti: sed in accidenti realiter distinguitur principium essendi a principio operandi. [illegible] [illegible], et operari in creatis realiter distinguuntur. contrario [illegible] [illegible]: quia principium operandi [illegible] accidens, [illegible] [illegible] [illegible]: quia principium operatiuum in creatis realiter distinguitur ab accidenti.
2° modo dicitur negando [illegible]. ad [illegible] [illegible] nego [illegible], [illegible] [illegible] est, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] arguerit: [illegible], et [illegible] realiter distinguuntur, sed principium [illegible], et dissentiendi realiter distinguuntur, amor et odium realiter distinguuntur, sed principium amandi, et odio habendi realiter distinguuntur [illegible], et [illegible] realiter operationibus [illegible] [illegible] distincta realiter principia: [illegible] realiter [illegible] est principium [illegible], et dissensus, et eadem realiter voluntas est principium ad amorem, et odium ratio [illegible] est, quia [illegible] virtus productiua 466
[illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] operatiua
[illegible] ad actum operandi [illegible] [illegible] [illegible]

ab actu operandi: quia subita non est potentia im-
tiua. Probatur minor: quia specificatiuum, et potentia speci-
ficata debent esse in eodem genere, sed actus ope-
randi cum sit accidens, non est in eodem genere cum
subita: ergo subita non potest specificari ab actu
operandi. Respondeo concedendo maiorem, negando minorem, et
illius hac forma eloquendo: quia subita non potest
specificari ab actu operandi tanquam a speci-
ficatiuo intrinseco, concedo minorem: tanquam ab
specificatiuo extrinseco, nego minorem. Ad cuius
distinctionis intelligentiam obseruandum, duplex
esse rei specificatiuum: aliud intrinsecum, aliud extrinsecum.
specificatiuum intrinsecum est ipsa differentia intrinseca
et essentialis rei, quae realiter identatur cum ea, et
illam distinguit essentialiter ab omni alia. Ita hinnibi-
bile est specificatiuum intrinsecum equi: quia est intrin-
seca, et essentialis differentia equi, quae realiter
identatur cum equo, et illum essentialiter distinguit
ab omni alio. Specificatiuum extrinsecum est id,
ad quod ordinatur essentialiter differentia intrinseca
rei. Ita hinnitus est specificatiuum extrinsecum equi;
et similiter operatio est specificatiuum extrinsecum potentiae
operatiuae. Ad minorem probationem, neganda est maior, quae
est expressa Diui Thomae in 1o de … articulo 3o ad 4m ubi ait: non oportet, quod in
eodem genere ponantur potentia et actus, ut patet de
potentiis actiuis: quod patet in materia prima, quae est pura
receptiua, cuius actus est forma, et tamen materia
et forma non sunt in eodem genere. Patet etiam in causa-
tiua, quae [illegible] non est in eodem genere cum causa-
tione. Ut in multis respectibus [illegible] et [illegible]

arguit, si illud ... accidens ... immuta ... ductiua subiecti: nam accidens cum subiecto ... in eodem genere: ergo accidens non potest producere subiectum. ... coa: ... in eodem ... non potest ... specificatiuum ... 67

... ut causa causa ... in actu, ... subiecta creata non ... in actu, ... per accidens: ergo subiecta creata ... per se, ... per accidens causant. ... per illud causa causat, ... in actu. ... ordinat ad actum; ... subiecta ... ordinat ad operationem: ergo subiecta ... ad operationem ... perfectius ... ordinat ad imperfectius; ... perfectior operatione: ergo subiecta ... ordinat ad operationem. ... laudanda ... facilitas in doctrina ... variaenda, ... causae efficientis ... negari: ... existimant, causa non existens posse actualiter operari. ... illud bonum habet argumentum, ... sicut ... in ... accidens ... per se ... per accidens in actu: ... per se, et immediate, ... per accidens causant: ergo ... accidens, ... subiecta creata non ... in actu ... per accidens, ... causa per id causare, ... in actu ... in actu ... modo assumunt ... dicunt, ... habere esse,

q. nullam habet operationem. neq. vero illam in esse
est propter operari: quia esse eorum est propter operari.
iam ad maiorem utrum habet in omni sensu, quia eorum
sola in nostro posse, habent esse. et interdum
potest dicta oppositio. sicut et sequitur. calor in-
tensus potest producere calorem remissum, et calor
intensus perfectior est calore remisso. quia perfectius
ordinatur ad imperfectius. patet ista consequentia: quia omnis
potentia ordinatur ad actum; et calor intensus est potentia
ad remissum: ergo. circa totum maiorem, negando minorem.
ad probationem distinguo minorem: perfectius non ordinatur ad
imperfectius tanquam ad finem, omitto maiorem:
tanquam ad effectum, nego minorem. aliter neque Deus esset
causa creaturarum, quod est haeresis.
Obbiectio 4a. saepe sola
468 accidentia producunt substantiam: ergo accidentia habent
rationem producendi substantiam. antecedens multis probatur. 1o percus-
sione silicis, saepe ex collisione lapidum genera-
tur ignis. 2o: ferrum candens producit ignem in stu-
pa medio calore in ferro existenti. 3o lux solis
per cristallum traiecta producit ignem. 4o: viventia illa,
quae imperfecta dicuntur, ex putrefactione generantur,
ut pulices, vermes, multaque alia quae animalcula.
5o viventia perfecta in utero, et hoc, quae per genera-
tionem fiunt semine generante: quae ab externo acci-
dente producuntur. fit illa materialis, et substantialis in
brutis; et unio substantialis in hoc. patet consequentia: quia saepe
viventes, a quo semen decisum est absunt, et interierunt,
quando foetus formatur, et haec omnia parum urgent;
neque enim probant accidentia se solis attingere
productionem substantiae; sed coniunctio assignare substantiam.

subita subitq. qui pro dicti effectus subitales ai
ebibant. ad 3m nulla est subita partalis
creata cum communi conjunct actionum, ad causam
universalem et ad Deum recurrendum est ut de aliqui
bus effectibus subitalibus dicta. apud philo
aliquos effectus subitales causis alicui superio
ri [illegible] tribuendo: talesq. generationes
naturales, quae ex putrefactione fiunt, et productio
nes mineralium, quae in visceribus terrae genera
ntur. [illegible] recursus. ad causam universalem, et ad
Deum ut non facile recurrendum, ideo cum pro dictis
aliquod evidens fundamentum non est recusandum. in prae
senti a prudentiis fundamentum habemus illud videli
cet, quo negamus accidentibus virtutem productivam substantiae ut constabit ex sequente.

Ad 1um 469

ea, quod in oppositum adducit Ar. de [illegible] esse [illegible] illi
us ignis, posita tanquam conditione percussione
silicis aut collisione. ad 2um. ignis in stupa
produci ab alio igne existente in pondere ferri canden
tis ut alibi diximus. ad 3um, ignis illius non a lu
ce, neque a calore solis, sed ab ipso sole producitur;
ad illum tamen lux, et calor praeparant materiam.
ad 4um, ea animalcula produci a Deo ad expe
rientiam [illegible] ad 5um [illegible] quos
coq.; ad eos plus dic univentia perfecta produci
immediate a foemina, quae [illegible] quando
foetus [illegible], quod non tollit materiam esse partem: et
ad hanc denominationem sufficit [illegible] ad
foetum medio semine. 470

Sequitur ex [illegible].

, et divo thoma. omnis accio fit inter contraria, et solum accidentia sunt contraria: ergo solum accidentia sunt opperativa. Confirmatur: ignis producit ignem in quantum calidum: ergo ratio producendi in igne est calor. nego maiorem, quae est evidenter falsa, si de omni in universum accione intelligatur: nam sunt plures actiones, quae inter contraria non versantur. talis enim, qua lux aerem illuminat; talis etiam est accio, qua potentiae producunt suum actum; intellectus intellectionem; et voluntas amorem: et respondeo argumento. omnis accio fit inter contraria; vel accidentia, et substantia non sunt contraria neque per non sola accidentia contraria sunt: ergo accidentia non habent virtutem productivam substantiae. doctrina ergo illa intelligenda solum est de accione corruptiva; quae semper fit inter contraria, saltem radicaliter, quatenus una substantia intendens producere in subiecto alterius substantiae formam producit accidentia contraria illius, sub quibus forma substantialis precedens conservabatur. Confirmatio etiam patitur instantiam: nam ignis producit ignem in aqua applicatum: ergo ratio producendi in igne est applicatio, quod est falsum; dicendum ergo est, reduplicationem non ficari supra virtutem productivam, sed supra conditionem ex parte ignis requisitam ad producendum alium ignem. Et 6o utrum accidens sit causa inadequata formae substantialis substantiae ?

4o quaeritur, utrum accidens sit causa inadequata [illegible] ? Cui respondeo negative cum H[illegible] d. 50 et [illegible]. Sed ante potius explicanda est causa adequata, et inadequata

; causae eius efficiens alia est adequata seu totalis; alia inadequata; sive partialis. causa adequata est, quae sua sola communicat esse effectui: sic Deus est causa adequata angeli, quia se solo communicat esse angelo. causa inadequata est, quae simul cum alia concurrendo communicat esse effectui: sic Deus concurrens cum homine ad producendum alium hominem est causa inadequata illius. praeterea causa adequata alia est adequata in actu primo alia in actu secundo idem dic de causa inadequata; causa adequata in actu primo est, quae tantam virtutem habet quanta satis est ad producendum effectum. adequata in actu 2°, quae actualiter impendit tantam virtutem, quanta satis est ad producendum effectum. inadequata in actu primo, quae minorem virtutem habet illa quae requiritur ad producendum effectum. inadequata in actu 2°, quae actualiter impendit minorem virtutem illa, quae requiritur ad effectum

Infertur, causam in actu primo adequatam posse esse inadequatam in actu 2°: nam causa sola sufficiens ad effectum potest non praestare totam virtutem quam habet, quod contingeret si duo homines robusti simul elevarent pondus, quod uterlibet seorsim posset elevare; et contingit in Deo concurrente cum homine ad alium hominem, quem Deus solus posset producere. ceterum causa inadequata in actu 1° non potest esse adequata in actu 2°: quia causa non potest actualiter impendere in effectum maiorem virtutem illa, quam habet, ut patet constat. 472

Deinde causa adequata alia est adequata adequatione causae, alia 473

adiquationem effectus 1º, quia secluso concursu alterius causae producit effectum. 2º, quia in disiunctione, et auxilio alterius causae, in effectum producto.

474 Pro modo nostra sententia: 1º quidem: nam subita operativa sese ex sufficienti adaequando, subitum sibi simile: quod accidentia non se censunt tanquam causa inadaequata subitum. patet eo: quod quando datur causa proportionata, et unius causa effectus non est admittendus concursus causae equivocae. Probatur 2º: quod virtus inadaequata productiva subitum est quarta potentia, quod non licet admittere absque prudenti fundamento; et nullum est fundamentum ad ponendum talem in accidenti: quod accidens non est virtus inadaequata productiva subitum: minor quod accidentis in productione subiti est preparatio subiti, in quo producenda est forma substantialis a sola substantia: sic calor dum ignis intendit productionem alterius ignis in ligno praeparat lignum, removendo quae impedimenta, quae actionem ignis possent impedire, aut quodammodo retardare.

475 Dices: datur fundamentum ad concedendum accidenti virtutem saltem inadaequatam productivam subiti: quod accidenti directo concedendo est virtus productiva subiti. Probatur ant. 1º: ad praesentiam ultimae dispositionis ad formam substantialem semper producitur forma substantialis, ut ad praesentiam ultimi caloris semper producitur ignis. 2º: nam si ignis esset causa adaequata caloris, et ignis in ligno produceret ignem, produceret effectum sibi perfectiorem, quod hoc repugnat: quod ut quod accidens non habeat virtutem

in adequati productiva entium: probatur: tertio
producit collectionem colorum, et [illegible], collectio co-
lorum, et [illegible] productum [illegible] [illegible] [illegible] producen-
tis: [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
obiectiue [illegible] non [illegible] esse, ad una entitas produ-
catur [illegible] [illegible] alterius, ut dicatur effectus
illius, et [illegible] [illegible] sufficit, quod [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible], [illegible], et [illegible], et sit causa
productiva [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unio, [illegible]-
[illegible], et reliqua accidentia habent [illegible]
inadequati productiva [illegible] [illegible]: [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible], producit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]-
[illegible] [illegible] C [illegible] [illegible] [illegible] a volu-
ntate) esse causa productiva amoris, et volun-
tas cognitionis: [illegible] ad [illegible] [illegible] fit amor,
et ad [illegible] voluntatis cognitio, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alicuius [illegible],
ad effectum [illegible] ad [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]
[illegible], ad entitas sit proportionata ad effectum,
et [illegible] [illegible] [illegible] effectum [illegible] [illegible].
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] producens
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] producens, [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
producentis. [illegible] [illegible], [illegible] collectio [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] imperfectionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] producens,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] 426
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

producitur. tum quia subiectum se sola non est sufficiens
ad producendum subiectum, sed tantum quasi nubilo in-
dividens instrumento; tum etiam quia nullum est sufficien-
ter ad ponendum in accidenti. Ratio utriusque.
quod si non nunquam accidentia vocantur instrumen-
ta subiecti, non tale est, quia accidentia significant [?]
facto virtutem productivam subiecti, quia praepa-
rant, et disponunt subiectum, in quo forma substantialis
producenda est: § 4° de causa productiva, conser-
vativa, et superproductiva. § 1° explicatio nominum.

977 Supposita divisione, de qua diximus supra, dividitur prae-
terea causa efficiens in primo productivam, conservativam,
et superproductivam. causa primo productiva est, quae commu-
nicat esse effectui, qui in instanti immediate ante
non existebat, neque antea unquam extiterat.
Conservativa, quae communicat esse effectui, qui in in-
stanti immediate ante existebat. causa superproductiva,
quae dat esse effectui, qui licet in instanti immediate
ante non existebat, qui tamen in aliis instanti-
bus extiterat antea, v.g. ignis producens calo-
rem, qui nunquam extitit, est causa primo productiva
caloris in 1° instanti, in quo extitit calor; idem
ipse ignis est causa conservativa eiusdem caloris
in 2° instanti suae existentiae, et in sequenti-
bus de in[illegible] quod si calor hic desinat

effectus, forma producat, causa [illegible] producens dicitur causa productiva illius. Hinc [illegible] 478

[illegible] causarum: nam 1º productiva [illegible], quod effectum humanum extra existit; conservativa [illegible], quod cum effectum immediate extra existat; productiva vero, ad cujus effectum [illegible] existit, in tamen in instanti immediate antecipu- ius productionis. [illegible] de nominibus harum causarum [illegible] ab eorum effectibus. [illegible] causa 1º productiva [illegible] effectum in [illegible], quod 1º in [illegible] dicitur esse effectum, [illegible] effectum [illegible] in [illegible]: nam si [illegible] modo 1º in- [illegible] influat in [illegible], [illegible] causa 1º productiva [illegible]: quod [illegible] in instanti immediate [illegible] in [illegible] Angeli [illegible] ad [illegible] [illegible] differentia in causa conservativa, et productiva. § 2. De causa conservativa effectuum.

Dicendum 1º. [illegible] conservativa effectuum [illegible] in [illegible] differentia: [illegible] a Deo, [illegible] a Deo [illegible] in [illegible], [illegible] conservari a Deo, [illegible] a [illegible] patribus [illegible], [illegible] [illegible] physica § 1º n. 4º, qui ulterius [illegible] hanc veritatem [illegible] [illegible] ratio est: [illegible] [illegible] conservari a Deo [illegible] [illegible], [illegible] quo 479

a Deo q[uam]vis ei conveniat: quia ad constituendum [illegible]
pertinet [illegible], quia [illegible] cui [illegible] in
[illegible] dicere; ubi Deus non [illegible]
[illegible] Dominium quia omnia creata [illegible] a Deo:
et [illegible] nulla causa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]; quam [illegible] Deo [illegible] [illegible]?
[illegible]

480 [illegible] 2º effectus, a[n] a solo Deo producantur, a solo Deo
conservantur. [illegible]: ista causa conservat effectum, quae
illum 1º produxit, [illegible] [illegible] [illegible] defficit, aut im-
[illegible], [illegible] Deus 1º producit effectum; [illegible]
producit, [illegible] [illegible] [illegible] defficit aut impedit
[illegible] Deus illos conservat. [illegible]: [illegible] conservatio
effectum tam [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] 1º producere: [illegible] causa, [illegible] efficit unum, [illegible]
[illegible] aliud.

481 [illegible] 2º effectus producitur a causa
conservante a causa creata [illegible] productiva, sine
[illegible], et sufficiente [illegible]. [illegible]: quod
[illegible] causa creata sufficiente expedita, et [illegible]
[illegible] ad effectum [illegible] tribuitur productio effectus;
[illegible] tribuitur productio [illegible] conservatio [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] nulla causa creata [illegible]
proportionata, et proxima, cui conservatio effectus
possit attribui, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], ad quam spectat [illegible] causam
[illegible] [illegible], sicut de 1º productione [illegible] di-
cebamus: [illegible] [illegible] effectus semel produ-
ctus [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] requiruntur; [illegible]
2º [illegible] proportionata [illegible] [illegible] [illegible] causa

nisi solus Deus: quia Deus conservat effectum in ab-
sentia causae 2ae: ita Deus conservat calorem in aqua
productum ab igne amoto igne.

Dices: si Deus + 82
amoto igne conservaret calorem in aqua productum,
nulla posset ratio assignari, quare hoc debet mani-
festa experientia: quod calor ille naturaliter [illegible]:
[illegible] causa conservativa ipsius ca-
loris, et manifestum in conservatione talis caloris
naturaliter deficere ignem, qui illum produxerat, et
conservabat; [illegible] igne aderat quamdiu necessarium
erat calor ille [illegible] deficiens; si ignis praesens
destructus sit, calor ille nunquam deficeret.
Nego min[orem]: ad majoris probationem nego minorem: Deus
supplet defectum ignis tanquam causa universalis, dico
[illegible]: tanquam causa particularis, nego [illegible]: et ideo
deficit quia illum calorem, nec [illegible] aequivalen-
tem duplici influxu [illegible] scilicet, et minimo;
licet enim in calorem influat, non tamen impedit
aquam, quin producat frigiditatem: ignis enim cum adest
non solum in calorem influit, sed etiam aquam impe-
dit, ne producat frigiditatem. Similiter si Deus
deficeret [illegible], quo [illegible] in [illegible], quo [illegible].

Quaeres 3°, utrum Deus solus possit conservare ef- + 83
fectum, quem simul cum causa 2a producit, et con-
servat. [illegible] negative. Probatur, et 1° [illegible]
accidentibus [illegible], conservationibus causarum 2arum: [illegible]
[illegible] causam 2am [illegible]
[illegible] deficiente causa deficiat causatum, sicut
deficiente [illegible] extremo unionis deficit unio:

a Deo producuntur per consequens: sic ad omnipotentiam Dei
pertinet, etc. Ex hoc, neque contradici potest, si velis
principiis contradicere; aliter Deus non esset productor omnium
neque Dominus, quia omnia entia creata conservantur a Deo;
et contrarium [illegible] causa [illegible] [illegible] conservatur [illegible]
eius; quam enim in Deo [illegible] conservatur.

Quaeritur

an Deus 2° effectum, an solo Deo producente, a solo Deo
conservari. Ratio: quia ista causa conservat effectum, quem
illa 1° produxit, sed aliunde non destruat, non [illegible]
dicit, sed Deus 1° producit effectum, unde [illegible]
producit, et continuat [illegible] deficit nec impedit
quia Deus illo conservat. ut maior: quod conservare
effectum tam vere, et proprie, et [illegible] est,
sicut 2° producere: sed causa, quae efficit unum, efficit aliud.

R° 2°. effectum productum a creatura
conservari a causa creata ipsius productiva, sim-
pliciter, et sufficienter expedita. Ratio est: quia ubi
adest causa creata sufficienter expedita, et propor-
tionata ad effectum, ipsi tribuitur productio effectum;
sicut tribuitur productio, tribuitur conservatio effe-
ctus: [illegible] nullo causa creata [illegible]
proportionata, et proxima, cui conservatio effectum
potest attribui, ad Deum [illegible] causam [illegible]
recurrendum est, ad quem spectat defectum causarum
supplere, sicut circa 1° productionem [illegible]
diximus. Et patet in: effectum semel produ-
ctum [illegible], durandum in [illegible] amor [illegible]
[illegible] ipso requiritur; [illegible]
2° proportionata [illegible] alia causa

nisi solus Deus: ergo Deus conservat effectum in absentia causae 2ae. ita Deus conservat calorem in aqua productum ab igne amoto igne.

Dices 1° Deus 82
amoto igne conservaret calorem in aqua productum, tunc non minueretur; et hoc est contra manifestam experientiam: quia calor minuitur:
[illegible] causa conservativa [illegible]
[illegible] maior Deus in conservatione talis caloris
[illegible] quia [illegible] producitur, et conservatur; [illegible] igne adest quamdiu [illegible]
[illegible] calor ille [illegible]; [illegible] igne [illegible]
[illegible] calor ille minuatur [illegible].
Nego maiorem [illegible] minorem: Deus
[illegible] tamquam causa universalis, [illegible]
[illegible] tamquam causa particularis, nego [illegible]
[illegible] Deus illum calorem [illegible]
[illegible] in fluxu [illegible] scilicet, et [illegible];
[illegible] in calorem influat, [illegible] tamen [illegible]
aquam, aut producat frigiditatem: [illegible]
[illegible] in calorem influeret, [illegible] aquam [illegible]
[illegible], aut produceret frigiditatem. [illegible] Deus
[illegible], [illegible] in [illegible], [illegible].

[illegible] 2°, [illegible] Deus [illegible] posset conservare [illegible] 83
effectum, quem simul cum causa 2a produxit, [illegible]
[illegible] quia 2° negatur. [illegible], et 1° quidem [illegible]
accidentibus [illegible] conditionibus causarum 2arum: [illegible]
[illegible] causae 2ae [illegible] conservativae [illegible];
ita ut [illegible] causae deficiat [illegible], sicut
deficiente quolibet [illegible] deficit [illegible]:

ta Deus se solo concurrit determinate causalitate, [illegible]
de [illegible] variandi, i determinatio inveniretur [illegible];
ni Deus illo [illegible] determinatio sit causa moralis,
et actionis peccati.

34 Dicunt 3° [illegible] accio determi-
nativa sit realiter distincta ab accione 1° productiva [illegible],
[illegible] determinatio [illegible], [illegible] Deus, accione determinati-
va [illegible] sequendo eundem [illegible], [illegible] 1° pro-
ductiva [illegible], [illegible] causa determinativa, [illegible]
1° productiva [illegible] variandi, [illegible]
[illegible] actione: unde [illegible] determinatio,
a Deo eadem accione, per quam 1° productiva [illegible] quod
[illegible] causa determinativa [illegible], accio [illegible] determinativa
variaretur: [illegible] accio [illegible] connectitur cum causa,
qua deficiente, ipsa etiam deficiat necessario.

45 [illegible] Dices. 1a productio, et determinatio fiunt diverso
tempore; [illegible] diversitas temporis sufficit ad distin-
guendas acciones: [illegible] accio determinativa distincta [illegible]
[illegible] ab accione 1° productiva. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] producere, accio
[illegible] divina [illegible] alia [illegible] causa [illegible]
diverso tempore fit [illegible] [illegible] diversi-
tas temporis [illegible] sufficit ad distinguendas
acciones [illegible] temporibus [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
ad [illegible] attinet [illegible], [illegible] esse, ut accio sit
eadem, [illegible] temporis, [illegible] fit 1a productio
[illegible] [illegible] [illegible] ulla interruptione
temporis [illegible], [illegible] [illegible] determinatio
[illegible] eadem distinctione variandi [illegible]. [illegible]

instans ponere Deus cum diverso accidente in [illegible] dura-
tione Angeli, sicut ego [illegible]; neque enim
Deus cogitur actiones variare pro quolibet instanti tem-
poris eius continui, quo continuat effectum; circa
tamen id necessarium non est, [illegible] proximius
[illegible]: cum enim necessitas est mutandi actionem pro quo-
libet instanti, quo effectum conservant: 8.° demum
[illegible] acquisita ex [illegible] causis in conservatione [illegible].

§. 3. [illegible] acquisita exigant causas
in conservandis effectibus.

[illegible] necessario ad
conservandum, et ad 1° producendum. [illegible]
[illegible] mutabilitatis, et [illegible] hanc ego amplector,
[illegible] ex parte mutationis temporis
denominatur idem effectus conservatus, vel 1° productus;
in priori mutatio temporis non requirit maiorem, aut
[illegible] virtutem in causa: ergo conservatio, et 1° productio
effectus non requirit maiorem, aut [illegible] virtutem in
causa: [illegible] conservationi equalis virtus est [illegible]
1° productioni [illegible] maior: [illegible] manente eadem causa [illegible]
one, [illegible] denominatio 1° productionis,
et conservationis [illegible] ex [illegible] in 1° instan-
ti suae existentiae denominatur 1° productum; et [illegible]
ex [illegible] in 2° instanti suae existentiae deno-
minatur conservatum: ergo diversitas [illegible] ex [illegible]
[illegible] diversitate temporis. [illegible] falsum [illegible]
[illegible] mutatio temporis nequit augere, aut
diminuere perfectionem effectus; [illegible]
[illegible] productione [illegible] mutatio
temporis non requirit maiorem, aut [illegible] in causa.

alterationi unde maior, aut minor [illegible] [illegible]:

Ita ut ut habet [illegible] conservanda, [illegible] naturali exigentiâ effectus. Quando tamen maior virtus requiritur ad conservandum, quam ad producendum; [illegible] maior ad producendum, quam ad conservandum; [illegible] accidere in conservatione, et productione; quia in productione aliquando est impedimentum contrariis qualitatibus, quae prius expelli debeant, ut nova forma inducatur, [illegible] qualitatem expellendi [illegible] et contrariis aliis [illegible] producendis: in quo casu maior virtus impenditur quam in productione, quam conservatione. [illegible] contrariae [illegible] [illegible] continue, [illegible] [illegible] sua in subiecto, [illegible] contrariis supra [illegible] impendere expulsionem [illegible] [illegible]; [illegible] maior virtus requiritur ad illam conservandam, quam fuit cum [illegible] impedimento in 1a illius productione.

488 Dices 1o. continuata productio effectus est conservatio effectus: [illegible] maior virtus requiritur ad continuatam productionem, quam ad 1am productionem: [illegible] maior virtus requiritur ad conservandum, quam ad 1o producendum. [illegible]: quo magis [illegible] agens in productione effectus maior virtus requiritur [illegible] agens magis [illegible] in continuata productione, quam in 1a productione: [illegible] maior virtus requiritur ad continuatam productionem, quam ad 1am productionem. [illegible] maior, [illegible] maior virtus requiritur ad continuatam productionem, attenta indigentia causae [illegible]: attenta indigentia effectus, nego [illegible]. ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

vendus e. quia quod agens durat per omnia instantia temporis, quibus durat effectus, non necessario requiritur ad conservationem effectus: nam agens unico instanti influens in effectum, potest illum conservare si effectus supponat productus ab alio agente.

Cuius ratio e: nam conservatio effectus non e, quod idem agens perseveret per plura instantia in influendo circa effectum, sed quod effectus [illegible]. quod si agens per plura instantia temporis aliquid influat circa effectum non dicitur e, quam maius [illegible] exigat, [illegible] id non exigit conservatio effectus. quod patet in hoc [illegible] exemplo [illegible] ponderis per semionem, cum si alius succedat equali virtute, elevabit pondus per equalem virtutem illi, qua [illegible] elevans [illegible]. [illegible] Dices

2º etiam amoto igne conservatur calor in aqua productus: [illegible] conservat illum calorem, [illegible] conservat adeo ea qua 1º productus e: [illegible] quantum ad conservandum, quo ad 1º produceret [illegible] [illegible]: nam presente igne, aqua non producebat frigiditatem, quam post eius absentia producit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtutem acquisitam prius [illegible] effectum [illegible] adeo, nego [illegible]: [illegible] per actionem ad effectum, concedo [illegible]. ad [illegible] quando 1º produxit calorem in aqua maiori virtute influebat in calorem, non sed [illegible] acalorem, [illegible] a contrariis qualitatibus impedientibus, [illegible] ad [illegible] retardantibus actionem [illegible]. ad [illegible] patet ex dictis. [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

ad reproductionem effectuum

490 In hac re illud in 1º tanquam certum supponendum est, posse esse reproductionem effectuum: nulla enim ostenditur implicatio in eo quod effectum simul cum numero eundem producat; nec per potentiam naturalem fieri, nisi manifesto agente de illius impedimentum. Sic conveniendum est 2º nullam entitatem de facto reproduci, ut est communis opinio, et probatur quia nec fiat absque positivo fundamento, imo quia producit in hoc instanti, eundem in alio reproduceret, et extrinseco; sed nullum positivum fundamentum ad eandem efficiendam: Quae causa est: nam esse eundem est singularitatem efficere, et statum positivum minimum certe est nihil: quia eadem causa in eisdem circumstantiis plures effectus non producit. Dices cum Scoto apud

491 Patrem Maium de 5 metaphisica § 9 a 1º dari solum ad existendum plures effectus positivum accidentaliter de facto reproduci: quae de facto reproducuntur plures effectus. Patet ante: Quia agens operans sine causa vel medium semper non facere eundem effectum: nam si quis aperiat oculos pariter per oculos intueatur eundem actum efficit, et recreatur: Et si voluntas claudat oculos, adque interim apprehendatur non actum efficio, accidentia: illa enim interruptio non impedit posse, nec in tota hora et in qualibet eius parte efficiat, et recipiat eundem

n° actu, ... sepe idem agens operatur circa idem sub-
iectum: ergo ... magis aut et potentiis diversis: idem
agens operari circa idem subiectum eadem duratione
tempore in quantum facere eundem effectum, dicendo
magis operari circa idem subiectum diversa dura-
tione, ergo magis ... de duratione quae est
indivisibilis operis ... [illegible] ... in plus
addit, non viget: non stante virtute pro-
ductiva ex parte causae et producibilitate passivae
ex parte effectus potest impediri a Deo effectus
nec produci ... ita de facto ... [illegible]
experimentum ... [illegible] ... in simul ...
tunc per manifesto experientiae qua ... [illegible]
dicendum comprehendimus causas pati ... effectus
numquam ... ad partem in omnibus
bus ... sensitivis, ... substantiali ... simul
distincta ... producere, ... [illegible]
quae in ... declarat: ex quo
... [illegible] ... accidentalibus ... [illegible]
... tam accidentalibus quam ... talibus.
Hic pon 499
... [illegible] ... requiritur
ad producendum, quam ad ... [illegible]
... requiri ad producendum et
ad ... [illegible] ... ita patet obiecti ... [illegible]
... [illegible] ... alii secundum:
... idem virtus requiritur ad producendum effectum,
quae numquam existit ... ad producendum effectum
qui aliquando existit, ... aliquando ex-
titit ... producit, et qui aliquando non existit
... [illegible] ... virtus ... [illegible]

et ad 1° producendum, ut mar: quod effectum ante
sui productionem existeret, vel non existeret, neque au
geret, neque diminuit, neque impedit, neque
facilitat virtutem productivam causae. Hoc tamen,
ora valde extrinseca, et ipsi virtuti causae, et
virtutem productivam causae semper eadem permanet
ante, et post eorum productionem effectus: quia virtutem
causae ab illis virtute non dependet. Ac inde
effectum aliquando existeret, vel non existeret non au
get, neque diminuit perfectionem effectus: nam
quod existit nihil est; et quod non existit nihil est:
quae perfectio, vel imperfectio est, quod nihil est expan-
sit causae, neque expandit effectus, ad aliquod
magis, aut minus virtutem ad producendum, quam
ad 1° producendum: quia eadem virtutem per se requirit.

193 Declaratur, et confirmatur ratio praecedens. Ignis po-
tuit determinare eundem calorem per integram diei
et eandem potuit illum calorem producere in instantibus
A. B. C, et D. supponamus quatuor hic in-
stantia esse partes distinctas diei, ac ignis
potuit producere eundem calorem in quolibet
instanti ex assignatis partibus: quae supponimus
parte illius diei: determinatio effectum nihil ali-
ud est, quam continuata productio effectus. Modo
sic arguitur: Ignis potuit producere calorem in D
diminuentem in B et C, ibi ignis potuit pro-
ducere eundem calorem in eodem D. Ergo ea
causa Dicere non repugnat producere in D;

q; neque effectum resignat productum in eo q;
et aliunde causa est sufficiens existendi; et nihil
est quod possit impedire productionem: neque effectum
non extitisse in C, et B in posterius illud im-
pedire; sicut non impedit productionem effectus
in C, quod in aliis instantibus antecedentibus idem
effectum non extitisset: quod ignis possit reproducere
in q eiusdem calorem, quem primo producebat in C.
Unde ergo fit, assignes destruens calorem in
q, destruat illum per eandem virtutem, qua primo pro-
ducebat in C; nondum ex parte ignis, ignis pro-
ducere eundem calorem in q, reproducere illum per eandem
virtutem; ergo nihil est ratio [illegible].
Dicere [illegible] super- 494
[illegible] ignis [illegible], et ad [illegible]
[illegible] statim [illegible]. in isto casu ignis [illegible] potest
producere aliorum [illegible], qui numquam extiterunt: [illegible]
[illegible] potest producere ignem B, qui extinctus est
[illegible]: quod nihil est, ad in [illegible] possit impe-
dire reproductionem; tunc ergo dicit negationem ignis B,
et eius existentia antea [illegible] negatio [illegible] ignis B,
neque eius existentia ante possunt impedire reproduc-
tionem ignis B: [illegible] [illegible] est. ut [illegible]:
ignis [illegible] potest [illegible] ignem [illegible] productum, [illegible] ali-
[illegible] primo producere; [illegible] existentia eius [illegible]
[illegible], et negatio ignis primo producti non impediunt
eius productionem: ergo similiter neque negatio ignis B,
neque eius existentia ante possunt impedire reproduc-
tionem ignis B.
Hinc [illegible] [illegible] causa 495
reproducere effectum [illegible], [illegible] [illegible] primo produxe-
rat, [illegible] per eandem actionem: quae primo produxit:

3.ª pars pr: q. n. simulat, considerantur conditiones qe
sunt in productiva causa: q. effectus ab uno productus, etiam alijs non potest produci ab alio, ita
cum pars parit: q. actio essentialiter alligata
causæ: q. naturata causa ... actio, ... cont
contra reproducens effectum ab alia causa primo productum
per eandem actionem reproductio.

Obj. observandum
426 est, n. numquam accidere majus, cum miris natura ad
reproductionem effectum, quam ad productionem. et
hoc per accidens est reproductioni, contra ... ...
quam de conservatione diximus, pro eo, est natura-
-ralis ratio. ... ... actionem reproduc-
-tivam cum infinitate naturalis; super naturalis tamen
omnino ac modo.

Obj. 2.º resurrectio hominum, quæ
427 ... aliquando credimus esse super naturalem, et
miraculosam, ut ... theologi, ...
... Videlicet. Ergo: q. reproductio cujus libet
effectus est supernaturalis, et miraculosa. probatur
q. resurrectio hominis est reproductio hominis: q. si hæc est
super naturalis, reliquæ etiam reproductiones erunt super
naturales ob paritatem rationis. R.º 1.º concedo antecedens,
negando cons., cujus probatio etiam posset probabiliter
negari: q. ... ... in resurrectione hominis ni-
hil reproduci ... ... periciat; ... ma-
teria, quæ est incorruptibilis; ... demum unio, ... per
unionem ... ... potest percipi ... re-
surrectio: ... resurrectio non est reproductio ... ...
nibus hominis ... modo resurrectio ... ...
... miraculosa, quam reproductioni. ... ...
miraculoso, ...

nullis qui praecedentibus dispositionibus rep. e, ac
sup. et univ. apertius ostenditur. Resp. 2o, cum
solutio tenenda, dicendo ante distinguendo conseq.: re-
productio cuiuslibet effectus e superior naturali activita-
te, nego; seq. e supernaturali quo ad modum, dis-
tinguo seq.: ad summum potest dicendo ante, et distinguo con-
sequentiam. In resurrectione homo sola unio repro-
ducitur, quae quidem ... videtur, a causa na-
turali obtineri reproduci.
Obiic. 2o: ipse e reproducere 996
effectum, ac bis producere effectum; et maior virtus
requiritur ad bis, quam ad semel producendum: et
maior virtus requiritur ad reproducendum, quam ad 1o
producendum. Resp. 1o omissa maiori, distinguendo min.:
maior virtus requiritur in actu 1o, omitto min.: in actu
2o, nego min. causa 2o producere effectum in maiori
virtute in actu 2o impenderet, quam quando 1o
effectum produxit. Resp. 2o negando ant., quia falsum
omnino est non reproducere si e bis producere, et bis
produci. Quo effectus potest reproduci, quin causa
bis producat effectum, ad contingens si 1o produ-
catur ab una causa, et reproducatur ab alia.

Obiec. 3o. Dies hesternus nequit reproduci; ergo 997
neque alius effectus pari ... ... comparatione, et
ant. pr.: nam si dies hesternus reproduceretur, sic-
ut hodiernus; ad maniorem, ... dies hes-
ternus e dies, quia heri fuit, et hodie non est; si
reproduceretur, heri fuisset, et hodie esse...
... Distinguo ant.: dies hesternus specificative
sumptus nequit reproduci, nego ant.: reduplicati-
ve sumptus, concedo ant. Dies hesternus specificative

sumptus solus erat numerus illius motus temporis
qui hunc dicitur reduplicative sumptus [illegible]
negationem existentiae hodiernae: dicit igitur hu-
ternus reduplicative sumptus ponit per dicta
si tamen sumptus reduplicative, non per-
stitive praecisa a negatione existentiae ho-
diernae si importat negationem hodiernam
inquo par est ratio entis [illegible]
cum anterius. [illegible] de relatione [illegible]
causae efficientis cum effectu.

500 Cumque autem explicemus respectum [illegible]
causae efficientis ad effectum [illegible] nulla observando
ad modum [illegible] declarationem. observandum est 1° relati-
onem transcendentalem differre a praedicamentali in eo quod re-
latio transcendentalis adaequate identificatur cum subiecto
aut fundamento relationis; relatio praedicamentalis dis-
tinguitur [illegible] inadaequate a fundamento. ita
[illegible] in metaphysica disputatione 10 [illegible]
id quod [illegible] in dictis [illegible]
de relatione [illegible] n. 492. [illegible]
est quod nulla est relatio transcendentalis [illegible]
[illegible] adaequate identificatur cum fundamento; et nulla
praedicamentalis relatio, cum [illegible] identificatur [illegible]
adaequata.

501 Observandum est 2° respectum transcenden-
talem [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] cum [illegible] 3° [illegible]
a parte rei [illegible]

ci obiecti. Et ratio est: quia cognitio obiecti impo-
ssibilis refertur transcendentaliter ad obiectum im-
possibile: ergo et refertur transcendentaliter possi-
bili, tum etiam impossibili: nam cognitionem
obiecti impossibilis referri transcendentaliter
ad impossibile nihil aliud est, quam quod
ipsam cognitionem in esse suo dependere a[illegible]
specificari ab obiecto impossibili: et ita se habet cogni-
tio obiecti impossibilis: ergo cognitio obiecti impossibilis
refertur transcendentaliter ad obiectum impossibile.
Verum tamen: nam cognitio essentialiter representa-
tio sui obiecti, et representatio essentialiter [illegible]
obiecti verum aut alterum: ergo essentia cognitionis
necessario [illegible], quam specificat ipsum
obiectum. Confirmatur: nam quaecumque possunt esse
termini cognitionis, et hoc cognitio dicitur respec-
tu transcendentali ad quaecumque obiecta:
ergo similiter possunt esse termini relationis; nulla enim
apparet ratio disparitatis.

Denique observandum 502
est, tam entia non possunt referri transcendenta-
liter ad se ipsa, ut in eodem articulo, quae in hunc
modum patet ex definitione relationis transcenden-
talis apud omnes recepta: quia relatio transcen-
dentalis est illud, cuius essentia consistit ade-
quate in ordine ad aliud; et ipsum per se adic
[illegible] transcendentaliter referri, potest dici
[illegible] relativum ad aliud: ergo
[illegible]: quod ens in relatione alteri absolute
[illegible] aliud, [illegible] se ipsum

relativum, sine alio relativo dicto; & potest
dici unum sine alio.

503 Dico: cognitio divi-
na, qua Deus seipsum cognoscit talis est,
ut nequeat a se separari, [illegible] tamen [illegible]
[illegible], quae non refertur transcendentaliter ad
aliud, cuius [illegible] nequit adaequari [illegible]
[illegible]: potest tamen [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] patet ergo: cognitio
divina, qua Deus seipsum cognoscit, ut
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
potest fieri de amore, quo Deus se ipsum
amat. Confirmatur: identitas [illegible] cognitionis
divinae, cum Deo non impedit, ut cognitio [illegible]
[illegible] denominationem obiecti [illegible] intrari,
ergo cognitio [illegible] [illegible] cognitio
refertur transcendentaliter ad Deum. Confirmatur tertio:
cognitio obiecti distincti refertur transcendentaliter ad suum
obiectum; sed cognitio [illegible] obiecti; [illegible] cognitio di-
vina, qua Deus seipsum cognoscit, est cognitio
sui obiecti, imo est cognitio creata [illegible]
[illegible] cognitio sui obiecti: [illegible]
2 ex id refertur transcendentaliter ad aliud, cuius [illegible]
[illegible] nequit adaequari [illegible] sine alio,
[illegible] [illegible], [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] patet [illegible] ex dictis. Ad
confirmationem [illegible], [illegible]
[illegible] manifesto est, ut in summulis [illegible]
obiecti, [illegible] non obiecti solum [illegible] cognosci-
tur, [illegible] obiectum, sibi [illegible]
[illegible] sibi [illegible] [illegible]; relatio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible];

dici c[ausa] [illegible], [illegible] tamen modo,
[illegible] a cognitione [illegible] obiecti, [illegible] cognitio
[illegible] obiecti, [illegible] talis est dicta. § 2° [illegible]
[illegible] causae efficientis ad effectum.

Illi supponimus, quod [illegible] efficientis
[illegible] modo, [illegible] causa efficiens includi[t]
[illegible] connexio [illegible] ad quod effe[c]
[illegible], [illegible] causae efficientis,
[illegible] denominatur [illegible] modo [illegible] 1°, [illegible]
[illegible] 2° dicta [illegible] ad [illegible]; [illegible]
[illegible] de [illegible] 1° loco, [illegible] acti
[illegible] physica, [illegible] de [illegible] causae [illegible],
[illegible], [illegible] physica [illegible]
[illegible]. 505

In hac re [illegible] [illegible], [illegible]
alij [illegible] causam efficientem [illegible] includere
[illegible] ad effectum. [illegible]
[illegible] de [illegible] physica § 3° [illegible]
[illegible] denominat [illegible]
[illegible] [illegible] efficiens [illegible]
de 2° physica § 2°. [illegible] alij [illegible]
a tali connexione [illegible], [illegible]
efficiens [illegible] ad effectum, [illegible]
[illegible] efficiens [illegible] ingenioso [illegible].

506 [illegible] ad
efficiens [illegible]

sam. pt.: causa [illegible] in effectu [illegible]
a lib. virtute; qualis productiua [illegible] eius [illegible];
virtus palis productiua sui effectus dicit [illegible]
tialit. [illegible] transcend. ad suum effectum:
Et causa efficiens dicit continuatur [illegible] [illegible],
transc. ad suum effectum. Maior [illegible] nota [illegible],
et [illegible] ex definitione causae efficientis [illegible] transc.
Prob. Min.: [illegible] extremum dicit essentialit.
[illegible] transcend. ad [illegible] [illegible] [illegible]
a coloratione [illegible] sine illo; virtus productiua
tiua sui effectus ita habet: [illegible] virtus productiua
ditiua sui effectus dicit essentialit. [illegible]
[illegible] transc. ad suum effectum. Maior etiam [illegible]
[illegible] definitio [illegible] transcendentalis [illegible]
[illegible] virtus productiua coloris [illegible]
[illegible] sine colore; [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] virtus [illegible] Confirmatur 1°: [illegible] modo [illegible]
cognitio [illegible] [illegible], cuius repraesentatio, [illegible]
[illegible] parietis, [illegible] [illegible], [illegible]
tas in eo [illegible], [illegible] ita per suam entitatem afficiat
[illegible], [illegible] explicari, nisi in ordine
ad [illegible]; potest tamen explicari sine ordine ad
parietem; [illegible] dicit [illegible] transc.
[illegible] [illegible] parietis; [illegible] virtus productiua
causae efficientis [illegible] explicari nisi in ordine
ad suos effectus: [illegible] virtus productiua causae effici
entis dicit [illegible] transcendentalem ad suos effectus.
Confirmatur 2°, [illegible] explicatur ratio [illegible] [illegible] [illegible]
do se habet virtus productiua [illegible] [illegible] color,
[illegible] [illegible] fugi[illegible], cuius [illegible] virtus productiua:
[illegible] diuersitas [illegible] [illegible] intelligi, [illegible]

[illegible] productiva [illegible] per [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] calor, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] calor; [illegible] tamen [illegible] [illegible]
[illegible] ad frigiditatem [illegible] extremum, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]

P. [illegible] [illegible] 1° [illegible] [illegible] causa [illegible],
[illegible] causa[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effectum.
[illegible]: [illegible] quaelibet causa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] productivus [illegible] effectum,
[illegible] productiva [illegible] effectum [illegible]-
[illegible] transit: [illegible] causa efficiens [illegible]
[illegible] [illegible] transit ad suum effectum. [illegible] ex
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ob-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
effectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] productiva [illegible] effectum [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] causa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] effectum, [illegible] productive
[illegible] [illegible] [illegible] supra [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Dico 1°.
causa [illegible] [illegible] [illegible] transit
ad effectum, [illegible] in [illegible] actione; [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible], [illegible] in [illegible] [illegible]. 2°: [illegible]
[illegible] [illegible] absolute productiva effectum, [illegible]
[illegible], [illegible] effectum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] effectum [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

causa Dei recipit potentiam transeuntem ad suum effectum,
per extrinsecam actionem, causa Dei omnipotentia est
formaliter productiva quamvis non exerceat effectum; alioqui
Deus non esset formaliter productivus, quod est absurdum;
ergo formaliter talis productiva effectum dicit respectum
nota trans. ad effectum [illegible]. id quod si in re
non habet manifestum dici causam: maior
probatur: omnipotentia est productiva sui obiecti: causa quae est formaliter
productiva sui effectus, unde causa necessario
explicat respectum transcendentalem ad effectum. ad Deum dicimus
inexistentia non minuere omnipotentiam productivam
causae, quae non explicat sine respectu transcendentali
ad effectum, sive absolute causae absolutae, sive
determinatae [illegible].
sed Quaeres 1°. utrum respectus
causae sit ad effectum ut sic, an ad effectum
existentem. Resp. cum P. Hurtado. Prob. 1ª pars,
quia causa non respicit effectum ut existentem, videtur
manifestum; quia causa Dei ab aeterno potuit dici
causa sine eo, quod existat effectus: quod non dicit respectum
ad effectum ut existentem. Patet consequentia: quia ad
illud non est transcendentalis ordo productivi
sine quo potest dici; sed potest Deus dici sine
effectu existente, imo sic saepe dicitur: sed
2ª etiam [illegible] facile probatur: quia ad illud respectum
transcendentalem causa efficiens, cuius est ordo productivus:
sed non est ordo productivus effectus ut talis:
ergo non dicit respectum transcendentalem ad effectum ut talem.
Probatur minor: quia possibilis effectus dicitur possibilis per
independentiam a causa, quod habet ad effectum in
respectu causae ad possibilem Deum producentem

[illegible] impositum, [illegible] . [illegible] causa
effectus [illegible] considerando [illegible],
[illegible] [illegible] causa ad
effectum [illegible], q[uo]d causa [illegible] ade-
quatam [illegible], [illegible] in [illegible] effectus [illegible]
[illegible] dari [illegible] requirit [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] effectus [illegible];
[illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] causa [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] effectus [illegible]

Quaeritur 2[o]. 512

[illegible] causae efficientis sit ad effectum
ineo[illegible], an ad effectum [illegible],
[illegible] causa [illegible] effectum [illegible] ad
quemlibet effectum [illegible] causa
[illegible] ad id, [illegible] diversa, [illegible]
[illegible] causa [illegible] diversa effectus ineo[illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] ad effectum [illegible]
[illegible] [illegible] sola [illegible]
[illegible], [illegible] diximus in [illegible] [illegible],
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et
[illegible] . [illegible] de [illegible] causae efficientis
[illegible] effectum.

[illegible]

[illegible] 513

sima intrinsece ex parte illius dependet non possit dari sine
illo. Similiter in creaturis, et melius. Si in
creaturis unum extremum nequit dari naturaliter
sine alio: sic neque nequit naturaliter dari sine
illo; et, in creaturis unum extremum nequit etiam
supernaturaliter dari sine alio: sic unio nequit
dari etiam supernaturaliter sine extremo, et
actio sine termino ut dicitur ex propria dependentia
in A. dicatur dependere ex B non sufficit
ad A. utcumque non possit dari sine B; sed
tamen requiritur, ut non possit dari sine B
ex indigentia et necessitate ipsius A. Dicitur
513 sic enim non posset dari quin sit rationalis,
et hoc equus impossibile, non tamen dependet ex ra-
tione formice; nam ex impossibilitate hoc equum
esse inde sequitur equum esse rationale non dependere
ex eo quod equus sit rationalis; sicut nequit de facto
dari quin equus sit rationalis.
514 Ubi advertendum
est dici ab aliquibus, quod connexio mutua
debet inter extrema aequalem dignitatem; quare
quia negant, in divinis Patrem dependere ex Filio,
quamvis Pater non possit existere sine Filio, Pater
non dignitate aequalem a Filio, ut volunt
de persona in alicubi causae divinae eminentia
in magnitudine denominatione dummodo sit
dicto secundum ut supra.
Observandum etiam est male
515 applicare confundi superiora cum secundaria
ex connexione, quare ait ex ingenio illi
516 superiora a connexione secundo esse [illegible]

go quidq imo intelligendus est entitas connexa cum alia, refertur ad illud transcendentaliter, si vero est entitas ad aliud transcendentaliter relativa sit connexa cum illa. ita quod stat respectum transcendentalem sine connexione, si tamen connexio semper supponit. 1a pars patet: quia stat respectus transcendentalis ad res impossibiles, ut diximus § 5... ; sed cum re impossibili non stat connexio: ergo. 2a vero pars vel ex dictis patet... : quia illud refertur ad aliud, cuius entitas requirit adequate cum ipso sine alio.

Observandum tamen est causam efficientem non connecti cum existentia effectus, id est, potest dari sua efficiens sine effectu existenti: nam primo causa finita est contingenter causa, et non connectitur cum existentia sui effectus, aliquando non causat. Deinde quia Deus potest existere, quin existat aliquis effectus ab extra; si vero causa connecteretur cum existentia effectus, non posset existere, quin existeret aliquis effectus ab extra, quod est evidenter falsum: ergo. § 16

Hinc ita dicunt § 17
1a si artat, causa efficiens creata connecti cum positione effectus. ita Petrus Granado, et alii, et Rodericus Arriaga. 2a ut connectat, nulla connecti cum positione effectus. ita patet Rodericus sanc... de omnipotentia divina, Petrus Cristobal de Alarcon ... in metaphysica tractatio 1o puncto 4o § 2o. 3o ... quia entitas aliquis potest causa naturalis, et supernaturalis causa

docet causas complem. cum possibilitate effectuum,
quos potest naturaliter producere; non tamen complementi
cum possibilitate effectuum, quos solus supernaturaliter
producere valet. haec ille. parum
[illegible] th. 1° de crim. [illegible] naturali [illegible]
§ 2°.

518 Contra 2° est: nulla causa efficiens ex [illegible]
complete causae efficientis habet connexionem cum
possibilitate effectuum. ita [illegible] ubi supra. dixi
ex recepta causa efficiente: non potest dari
aliqua causa, quae [illegible] specialis aliquam
non connectitur cum possibilitate effectuum, aliquo
[illegible] dicendo, neque [illegible]: quod solus [illegible]
[illegible], recepta [illegible] causa efficiente non includere
connexionem cum possibilitate effectuum. Probatur:
quod nulla ratio est [illegible], [illegible], quos [illegible]
connexionem causae cum possibilitate effectuum, ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] impugnator [illegible] fa-
tetur. cui accedit, quod non videtur repugnare
[illegible] producenda [illegible], quae sit talis natura,
ut repugnante effectu, [illegible] non repugnet: quod [illegible]
[illegible] causae efficientis non includit connexi-
onem cum possibilitate effectuum. adde etiam, hanc
videri communem Angelici doctoris, qui 1 par-
te q. 25 articulo 3° loquens de impossibilibus
ait: convenientius dicitur, quod ea non possunt fi-
eri, quam quod Deus ea non potest facere.
De 2°

519 caedit 2°. causa efficiens potest existere, quamvis
per totam aeternitatem non existat effectus: [illegible]
ista efficiens ex recepta causa efficiente

n. repugnat cum possibilitate effectus. ant. e. certu(m),
et coa pb: q. causa, que existit, quamvis p(er)
totam eternitatem n. existeret effectus, vel existe-
ret, quamvis effectus esset impossibilis; sed ergo si
effectus per totam eternitatem n. existeret, existeret
causa: et a ergo existeret causa licet effectus esset
impossibilis, et causa, que existit, et cuius ef-
fectus esset impossibilis n. repugnat cum possibilitate
effectus: q(uod) e(rat) p(robandum). maior videtur pb: q. effectus n.
existens tam est nihil, quam effectus impossi-
bilis: q. causa potuit existere, quamvis effectus
n. existat, potuit existere, quamvis effectus
sit impossibilis. confirmatur et explicatur ratio hec: potest
causa existere, quamvis effectus sit pxi-
me impossibilis: q. potest causa existere, quamvis
effectus sit quamvis existere impossibilis. pb ant: stante
enim connexione intellectus humani, et possibilitate
cognitionis ab eodem intellectu producibilis, potest
deficere, aliquod principium requisitum ad
talem cognitionem: v.g. species obiecti; et in tali
casu cognitio erit pxime impossibilis, aut impro-
ducibilis ab illo intellectu: q. potest causa existere,
quamvis effectus sit pxime impossibilis. pb maior
coa. Si entimematis, quod mihi certa e: nam
effectus qui n. producitur defectu alicuius requi-
siti, tam vere e obiicere nihilo quam effectus,
qui numquam producet [illegible] intrinsece
possibilitatis: q. possibilitas, que n. existit, obiicit n.
e, sicut obiicit n. e impossibilitas, que repugnat
existere: et si causa potest existere, quamvis
effectus sit impossibilis, aut improducibilis defectu

adiunctis requisitis poterit etiam existere, quamvis effectus sit extra, seu ante sui impositus, aut impossibilis.

Dices 8°: quando aliquis ex dependentia causae

520 connectitur cum effectu, tamquam relationibus transcendentalibus vel tamquam connotationibus, et hoc implicat: ergo [illegible]. Maior certa est, et patet in eorum [illegible], quia connectionem a respectu in aliquo non. Dico minorem: tamquam relationis transcendentalis est existentia effectus, implicat, quod causa connectatur cum existentia effectus: quia implicat, quod causa connectatur cum effectu. Probatur minor: si ille tamquam relationis transcendentalis in causa, eius causa habet intrinsecam et exclusivam, quid etiam pariter: quod causa cum se intrinseca poterit existere non existente effectu. Confirmatur: quia non est respectus transcendentalis ad tam est connectio cum eo, ut saepe dixi: quod causatio non connectitur cum intrinseca positive effectus: ergo iterum probatur: neque si respectus transcendentalis [illegible] connectionem cum eo, sed etiam existentiam ad aliquid translit [illegible], et tamen ab illo connexum, quod cum illo connectitur simul, et non connectitur; et hoc implicat: ergo. Dico maiorem: neque actus [illegible], quo quis per errorem [illegible], dum non existere realiter translit refertur ad negationem Dei, cum negativa Dei non obiectum [illegible] actus: ergo connectitur cum negatione Dei. Minus non connectitur cum negatione Dei: quia hic actus [illegible] contrahitur connexus cum existentia Dei; hic enim actus est quaedam creatura, quae essentialiter pendet a Deo; sed actus essentialiter connexus cum existentia Dei non connectitur essentialiter cum negatione Dei: ergo. Confirmatur: quia videtur in eodem

le, qd repugnantiae unico individuo, repugnaret toti speciei; et qd repugnantia formicae, repugnaret Deus ipse; qui Deus est causa formicae, et qdlibet individuum intra eandem speciem posset producere aliud, ut qualibet ignis potest creare alium ignem. Igitur. §22

Ex dictis infertur primum qd ducentis causis tantum permanentibus, quo ad praeter internecem, licet omnes effectus ab ipsis producibiles reddantur impossibiles propter internecionem, ... ab ea divina omnipotentia respectu effectuum ab ipsa producibilium: qd et ex huiusmodi ... et speciali ratione circa omnipotentiam suadetur: quia si divina omnipotentia, ... ut possibilitate in effectus, redditur impossibili effectui, redderetur impossibilis omnipotentia; quod implicat: propter illud quod mox in doctrina ad necessariam. Probatur minor: si omnipotentia redderetur impossibilis esset ex contrario ... alia omnipotentia perfectior, non per se, ... de facto datur: implicat, qd omnipotentia redderetur impossibilis, eo quod si effectus ab ipsa producibiles impossibiles redderentur. Maior huius colligitur: quia perfectior esset omnipotentia, quae reddit impossibilem effectum ipsius non redderetur impossibilis, ... permanente: Igitur. §4 solutio argumenti. §3

Obiicies 1°. Causa ex decem causis ... ducentis effectus; ... prius effectus ...

cum intrinseca possibilitate effectus; quia non causa. Dices: virtus
productiva rei nequit dari, nisi existat sit possi-
bilis: ergo connectitur cum possibilitate rei. Respondeo: Dicta maiore, negan-
do minorem. Ad probationem, distinguo antecedens: virtus pro-
ductiva rei nequit dari, nisi ipsa res sit possibilis,
indigentia convenienti virtuti productivae, nego
antecedens: indigentia convenienti actui, omitto antecedens.
si enim supponatur possibilis, nequit dari virtus pro-
ductiva rei sine possibilitate rei, uti evidens; at
tamen non convenit ex necessitate causae, sed ex ipsa
necessitate possibilitatis effectus. Ita prius nequit exi-
stere sine possibilitate formaliter possibili; et tamen
existentia prius non connectitur cum possibilitate formaliter;
quia prius nulla ratione exigit possibilitatem illius. Ad-
de ad eodem argumento probari posse, causam connecti
cum impossibilitate chimaerae: quia virtus productiva
causae nequit dari, nisi chimaera sit repug-
nans; ergo connectitur cum impossibilitate chimaerae.
Obiicies 2o.

523 Ad effectum dummodo non existit absolute nihil sit, non
tollit, quod causa connectatur cum possibilitate effectus; ideo
causa non connectitur cum possibilitate effectus, quia effectus non
existens nihil est. Respondeo: probatur antecedens: actus conditio-
natus verus connectitur cum obiecto, quod absolute ni-
hil est: ergo ad effectum absolute nihil sit, non impe-
dit connexionem. Nego minorem. Ad eius probationem, distinguo
antecedens: actus conditionatus verus entitative sumptus
connectitur cum obiecto, quod absolute nihil est, nego
antecedens: actus conditionatus verus sub ratione veri
connectitur cum obiecto, omitto antecedens. Actus enim in com-
paratione exigit ad obiectum sit, sed non probabiliter

enunciat, etiam in rone veri: q in rone veri v-
titur parcialiter per obiectum ita se habens sicut
enunciatur ab actu. omitto illud plz. [illegible]
in rigore loquamur, actum sub rone veri non conve-
nire cum obiecto, ut ab actu enunciatur, in per illud
distinguitur: conventio a petit distinctionem adequa-
tam inter extrema; et hoc adequationem deno-
minare pertinere [illegible] convenit, et 4o arguitur:
iste actus [illegible] et dari hoc equum dari
[illegible] rationale hinnibile, [illegible] et eius obiectum est
aliquid impossibile et chimera: ergo hic actus conve-
nit cum chimera.

Obiectio 3a. Virtus productiva co- 524
rus est essentialiter ad effectum, et eo ipso convenit
cum possibilitate effectum: ergo causa convenit cum possi-
bilitate effectum. [illegible] est: [illegible] respectus talis
est essentialiter ad aliud, et nihil aliud est, ad
quod possit essentialiter referri virtus productiva
causae nisi ad effectum: ergo virtus productiva cau-
sae essentialiter ad effectum. [illegible]
[illegible] causa essentialiter convenit cum illa entitate,
ad quam est essentialiter. virtus productiva causae
essentialiter est ad effectum: ergo convenit essentialiter
cum effectu. [illegible] legitima argumenta-
tio: dari relatio ad terminum, ergo dari terminum; [illegible]
[illegible] legitima argumentatio convenit [illegible] relatio
convenit cum [illegible]: relatio est ad [illegible]
[illegible] in illa ratione. 4o 1o [illegible] arguitur:
virtus productiva causae est essentialiter ad existentiam
effectus, et eo ipso convenit cum existentia effectus:
ergo causa convenit cum existentia effectus, quod [illegible]

volunduz i Dto. 2o. distinguendo maj: cum productiva causae i essentialit ad effectuz, qui sit absolute effectus, nego maj: ad effectuz, qui sit conditionate effectus, concedo maj. cuius per sui distinctione diluo: importans talis i essentialit ad aliud, qd sit absolute aliud, nego maj: qd sit conditionate aliud, concedo maj. respectus talis solum petit, qd n sit unius ad se: quia nihil potest ad seipsum referri; ceterum qd hoc aliud, existat, vel n existat, sit possibile vel impossibile, id n requirit respectui tali. ad confirmationem nego maj: existentia relationis requirit existentiam imo magis positatem, ut patet in cognitione obiecti impossibilis, in qua n vera requiritur: datur relatio ad obiectum impossibile, q datur obiectum impossibile.

Obb. 3o, i qui instantia praecedentis.

525 ablato termino relationis, aufertur relatio: q ablata positate effectus aufertur relatio transcendentalis causae ad effectuz: q unitas productiva causae connectitur cum intrinseca positate effectus. patet cons. q illud connectitur cum alio, quod requirit dari cum illo. prob. ant: q ablato termino aufertur cognitio tracta ad prius: n enim cognitio potest permanere sine suo obiecto: q ablato termino relationis, aufertur relatio. Ro. distinctione ant: ablato termino ut solo abstractivi insit, aufertur relatio, nego ant. sed ablato termino in ipsa relatione, aufertur relatio, concedo ant. distinguo etiam cons: q ablata positate intrinseca effectus, aufertur relatio transcendentalis causae ad effectuz, nego cons: ablata positate extrinseca

effectum, auferet relatio transcendentalis causae ad effectum, concedo totum. tum igitur relationis potest dupliciter considerari: una quae ad ipse habet intrinsece, alia quae extrinsece habet acceptionem; similiter qui effectum dupliciter est producibilis, unum ipse intrinsece quod intrinsece est repugnantiam, quia habet ut producat aliqua causa, alium in alio extrinsece quod virtutem productivam quae habet causa ut illum producat. ad certo quod relationem auferri, si tum relationum auferatur quod extrinsece habet acceptionem sed tum auferatur solum quod ad ipse intrinsece habet, non auferatur relatio; et similiter virtutem productivam causae auferri si effectum auferatur quod ad extrinsece habet in virtute productiva suae causae. certum si auferatur quod se intrinsece, non eo ipso auferatur virtus productiva suae causae. Contra per eandem distinctionem distinguo: ablato vero ipse intrinsece, auferatur cognitio nostra ad ipsum, nego antecedens: ablato vero quod ad habet, aliunde reservatur cognitionis, auferetur cognitio, concedo antecedens.

Rejiciabilis 526

Iterum: tum relationis debet esse positiva salutem inventa: quae relatio convenit est positiva in esse, ... concedo totum; nego tamen, inde inferri, convenientia causae cum intrinseca positiva effectum. nam ad tum in esse tamen sit positivum non est quod ad obiectum in se repugnantiam possibile sit sub aliqua ratione, atque se teneat ex parte termini, neque volo esse formaliter aliquam, ad aliquam nec relatio transcendentalis, quae dicit virtutem productivam causae; sed solum est, ad finalitatem effectum, quae ipse positivum est, tamen terminare

intrum. velit productiva causae: sicut animalia, quae in se impossibile, ponit contrarium cognitionis realis ad ipsam naturam.

Objectio 5. causa continet in se effectum:

527 Ergo causa continet ex intrinseca possibilitate effectum. Antecedens videtur certum, et consequentia probatur: si effectus redderetur impossibilis, causa redderetur impossibilis; ergo eo ipso continet ex intrinseca possibilitate effectum. Antecedens probatur: primum causa continens, ... est impossibilis; et redditio impossibilis effectum, causa continens ... : et si effectus redderetur impossibilis, causa redderetur impossibilis. Confirmatur: effectus continetur ... ex intrinseca possibilitate causae: ergo a contrario causa continet ex possibilitate effectum. patet consequentia a paritate, et antecedens probatur: nam reddito impossibili Deo redderentur impossibiles creaturae. Respondeo distinguendo antecedens: causa continet in se effectum de praedicato reali effectus, concedo antecedens: de praedicato impossibilia effectus, nego antecedens. si effectus redderetur impossibilis habebit identitatem cum impossibili, et retinebit sua praedicata realia. De praedicato realia continet in sua causa; non vero de praedicato impossibilia

528 Si instas. effectus ita redditur impossibilis ut non retineat sua praedicata realia, et sit adaequate impossibilis: solutio nulla est. patet consequentia: quia in hac hypothesi effectus continetur in causa; et non continet de praedicato realia effectus: quia ut supponimus est adaequate impossibilis: ergo causa continet effectum de praedicato impossibilia effectus, unde sic arguitur: causa continens effectum de praedicato impossibilia effectus est impossibilis: sed redditio impossibili effectu, haec causa

vtiq reddit' impossa. Rᵒ admisso hypotesi ne-
gando cons. ad cons. [illegible], distinguo ma: in hac
hypotesi effectus continet in causa de vitta impos-
sibili, quam supponimus habere, nego ma: de pote-
state reali, quam supponimus amisisse, concedo ma:
distinguo min: Non continet de potestate reali,
quam amisit, nego min: de potestate reali, quam
modo habet, concedo min: a [illegible] nulla pote-
state reali habet. itaque licet effectus nullam
potestatem realem in se retineat, retinet tamen potestatem rea-
lem in sua causa quae erat productiua effectus.
licet effectus erit sit impossibilis.

Instabis §29

itaque effectus de potestate reali, quam amisit, [illegible]
non est idem effectus, sed alius: causa non continet eun-
dem effectum, sed alium. distinguo ant: non est idem effe-
ctus, sed alius [illegible], nego ant: non est idem effectus,
sed alius, et simul est idem effectus, et non alius, con-
cedo ant; imo idem effectus hic est impossibilis, quia erit
idem, et non erit: erit alius, et non erit ad [illegible]
potest dupliciter [illegible]. primo distinguendo ant: effectus §30
ut existat continet cum possibilitate causae concedo ant.
effectus de intrinseca sui possibilitate connectit [illegible]
[illegible] cum possibilitate causae, nego ant. Si
Deus redderetur impossibilis, [illegible] existere creaturae
quae in existentia dependent essentialiter a Deo, qui illis
communicat existentiam; non tamen repugnarent
intrinsece; quia suam non repugnantiam et intrinsecam
possibilitatem non a Deo, sed a se ipsis habent. Secundo
potest [illegible] responderi omisso ant. negando cons:
disparitas est: quod effectus essentialiter est a sua causa

ac p inde suponit, et connectitur cum causa; causa vero non est aliud effectu; ideo quae non connectitur cum illo. et 2º istam confirationem: existentia effectus connectitur cum existentia causae: ergo existentia causae connectitur cum existentia effectus, quod absurdum est, ut supra dixi.

581 Obiicies demum: reddito impoli effectu calore v.g., redditur impolita causa caloris: ergo causa connectitur cum intrinseca polita effectus. Respondeo: in hac hypothesi verificantur de calore duplex praedicata contradictoria, videlicet esse polita, et esse impolitum; et de causa etiam verificantur duplex praedicata contradictoria: si reddito impoli calore, redditur impolita causa caloris. Probatur haec minor: verificantur de causa quod quo existit politas caloris, et quod non est quo existit politas caloris: ergo etc. Probatur antecedens: si calor habet politas, et non politas; si causa quo existit caloris: ergo causa quo existit, et non quo existit politas caloris: patet ista consequentia: quia causa quatenus calor est polita, quo existit politas; et quatenus calor est impolitus non quo existit politas caloris: ergo simul quo existit, et non quo existit politas caloris.

R39 Sed quod non videat, nihil contra nostram doctrinam huic obiectioni probant. Unde neque si quid probat, solum probat, causam connecti cum intrinseca politate effectus non ex conceptu causae, sed ex eo quod causa praebeat quo existit duplici illi praedicato contradictorio; id autem, hoc est causae et non causae, ut patet hac instantia: si calor redderetur impolitus, lapis redderetur impolitus: ergo lapis connectitur cum intrinseca politate caloris;

Ad arg: nego de lapidi unificari, qd quo ex-
titeret, et ni quo existeret politati caloris, modo
in oppositione exposito. quare ex hac doctrina
poterit responderi omnibus ante dissolvendo recti: [illegible]
causa effectiva ex decepta causis efficientis conveniat
cum intrinseco politam effectum, nego conseq: aliunde
quae ex decepta causis efficientis, omnino conv.
qua distinctione ad [illegible] argum [illegible]
qd signum manifestius potuit respondere quaerendo
m. ad plus [illegible] mare, nego min. ad probationem
min. prob. nego ant: nego si semel unificata de
causa, qd quo existeret politati caloris, nequit
unificari, qd ni quo existat politati caloris.
Igitur quod infert ex in hipothesi solis i, quod causa
quo existeret politati, et impolitati caloris; sed ni
infert, qd simul quo existeret, et ni quo existeret
politati caloris: in hoc e toto repugnantia [illegible]
reperitur; i ex parte effectus simul polit, et impo-
liti; ni vero ex parte causae; quia eo precise, qd
existat, debet quo existere politati entium politis,
et impolitati entium impolitis: ergo si idem effectus suppo-
natur, ut in argumento supponitur, politi et impoliti,
causa quo existens cum politati, potest etiam quo-
existens cum impolitati. demum. Ad arguitur,
et pro, causam convenit cum impolitate effectus. si
effectus impolitus redderet politus, causa redderet
impolitus: i causa conveniret cum impolitate effectus.
ut cum: redditur poli calore aritmetico, unificari
de causa duplex [illegible] contrarium. ut dicitur, quod
quo existeret impolitati caloris, et ni quo existeret in
politati caloris, eo quo causa redditur impolitus

: B causa convenit ex impolitam caloris; et con-
ex intrinsecam impolitam effectus. Est de prioritate
causae efficientis erga effectum.

533 Rationem causae perse requirit prioritas naturae; aliae
quae conditiones, sine quibus causa non potest exer-
cere suam naturam: et de his agendum est in hac quaestione
§ 1º de prioritate originis, et naturae.

534 Causas tres prioritatis species [illegible] ex dictis [illegible]
quaestione 4 [illegible] dum de [illegible] agitavimus.
Ex quibus illud tantummodo statuimus, prioritatem
temporis per accidens esse ad rationem causae
efficientis, ut patet in Deo, qui ab aeternitate,
prius extitit, quam quaeque efficeret, et in aliis
causis [illegible] est manifesta. Cuius ratio: quia ca-
usa efficiens creata perfecte intuita causae non
indiget suo effectu ut sit: quod si immediam
aliqua causa efficiens est, quae sit simul tempore
cum effectu, id accidit habet, quia exposcit
ratione causae efficientis. Secunda prioritas in
subsistendi cum per accidens est ad rationem causae:
quia prioritas haec in eo consistit, quod sit prior quam inferat
posteriorem; posterior autem non inferat priorem; sed causa,
et effectus qui non necessario se habent: quia non est per
accidens, quod causa effectus inferat et non econtra

causa etiam ad illa producat, ut potuisset ab alio produci: [illegible] si in alium [illegible] prioritas
[illegible] in subsistendi causa, et in [illegible] potest
dici illa [illegible] causa, ordinatur scilicet
ad existentiam effectus et [illegible] ad existen-
tiam causae, et tamen est [illegible] praecise existen-
tia causae non infert existentiam effectus: dubium
[illegible] procedit de prioritate originis, et naturae
quae possunt convenire causae efficienti.
Prioritas 535
originis convenit producenti, quod [illegible] sit,
[illegible] in eo [illegible] ad prius [illegible] producentis producat
[illegible] infinitae perfectionis. unde in divinis [illegible]
[illegible] est prior origine respectu filii: quia est [illegible]
[illegible] producentis [illegible] infinitae perfectionis, ut
dicit [illegible] filius vero dicitur origi-
ne posterior patre: et accepit esse infinitae per-
fectionis a patre. unde [illegible] pater
dicitur prima persona sanctissimae trinitatis; et fi-
lius [illegible] prioritas [illegible] convenit causae [illegible]
[illegible] a mero [illegible], et [illegible] in eo quod prius [illegible]
producentium producat [illegible] perfectionis.
Unde sol [illegible] est prior natura luce: [illegible] sol est prius
[illegible] producentium [illegible] finitae perfectionis: et lux
est natura posterior sole; et accepit esse finitae per-
fectionis a sole.
Ubi diligenter observandum est, 536
[illegible] prioritatem naturae [illegible] prioritatem
originis quae tamen [illegible] non sequitur est prius
natura [illegible] prius origine, et tamen est [illegible] prius
origine [illegible] prius natura [illegible]

euidenter fore principium quod in [illegible] modis explanandi has-

has prioritates, quae etiam ingeniosi [illegible] Itaque

aio, a prioritate naturae nullo esse locum ad priori-

tatem originis; neque e contra a prioritate originis ad

prioritatem naturae. ratio est quia prioritas originis incom-

possibilis, ad principium, quod intelligitur [illegible] productivum

infinitae perfectionis, et consequenter illud principium originis

supponit tali, quod sit unum principium productivum tali; et

hoc repugnat prioritati naturae: Et a prioritate

[illegible] naturae nulla est consequentia ad prioritatem originis.

probatur: nam prioritas naturae [illegible] quod principium

eo quod sit unum principium, [illegible] infinitae

perfectionis; et consequenter illud in ordine naturae supponit

tali, quod non est unum principium productivum tali, [illegible] quod

non est unum principium [illegible] esse unum, quod [illegible]

sit: a prioritate originis repugnat prioritati naturae.

haec etiam [illegible] patet: [illegible] ad [illegible]

[illegible] conveniat esse unum principium, et non esse unum

principium; sicut eadem [illegible] in ordine naturae et originis

supponit tali, esse unum principium, et [illegible] unum [illegible]

[illegible] tali in [illegible] manifestum fiet.

[illegible] ratio [illegible] ad [illegible] principium po-

sit productivum [illegible] ad adaequate

distinguitur [illegible] principium, quod unum [illegible] et causa

[illegible] in [illegible] causa [illegible]; [illegible]

[illegible] principium: [illegible] principium; non tamen valet [illegible]: [illegible] principium

[illegible] causa; magis etiam valet: [illegible] principium, quod unum principium.

[illegible] Tertio [illegible] prioritas naturae [illegible] [illegible] Primo quia

independentia operatione [illegible] [illegible] inter [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]; et [illegible] in [illegible] [illegible]

et effectum: quae independenter ab operatione intrinseca causa
producit suum effectum. Quae quum inter praedicta realiter
identitata sit ab intra, [illegible] sapientiae unius praedicatum per mo-
dum causae aut radicis alterius, in quo identi-
tas per modum effectus sibi competit tali, realiter
in hoc respectu admirationi. Ubi observandum, 538
est prioritatem naturae ab aliquibus vocari prioritatem
rationis; quae dicitur ab operatione intrinseca causa pro-
ducatur suum effectum; et in unico instanti reali,
in quo simul existunt causa et effectus, solent intrinseca
distinguere duo instantia rationis, unum in quo intelli-
gitur causa; aliud in quo intelligitur effectus.
Et illud instans, in quo intelligitur causa di-
citur prius natura; et aliud instans in quo intelli-
gitur effectus dicitur posterius natura: sicut in di-
vinis distinguunt theologi duplex instans rationis in
eodem instanti reali, in quo Pater generat Filium,
asserunt quod Pater existit in priori originis,
Filius vero in posteriori signo, quod etiam
appellant aut instanti originis. Observandum 539
etiam, prioritatem originis vocari ab aliquibus pri-
oritatem a quo; et prioritatem naturae prioritatem
in quo; ab aliis vero aliter usurpari, et aliter di-
stinguendo ut multum fere mirari sit, quod in expo-
sitione harum vocum alterutri conveniant. quare
consultius est ab usu harum vocum inter dispensandum
abstinere, vel de earum interpretatione inter utrumque
dispensantes praemittere. 540
Ex dictis ita potest definiri

prioritas natur. i. dependentia in mutua unitas ab alio tanquam a causa. ita per Suarez in metaphysica disp. 16 § 2. Calderon Alfonsus et Lince quos refert et sequitur P. Fr. physicorum disp. 2 n. 30. Cremen. causa a quibus in sumitur in presenti in rigore signatione pro solo signat eminens physice educens effectum, sed quod extendit ad omne illud quod ex parte causae requiritur, ut causa constituatur in esse proxime potentis causare suum effectum; et consequenter causa ista et conditiones aliaque quae ex parte causae requiruntur habent prioritatem naturae respectu effectus. Prioritas autem originis potest definiri: i. dependentia in mutua unitas ab alio tanquam a principio producente; ut satis constat ex dictis. Et haec de ... quaes.

§ 43 Quaeres 1°. utrum causa sit prior natura suo effectu per actionem medio qua producit effectum? V. cum ... affirm. Probatur: quia causa non est prior praecise per suam entitatem: ergo per actionem. Probatur ant.: quia per illud causa constituitur essentialiter prior suo effectu, per quod influit in effectum; sed non influit praecise per suam entitatem: ergo causa non est prior natura suo effectu praecise per suam entitatem. Probatur modo consequentia: quia per illud causa constituitur essentialiter prior suo effectu, per quod actualiter causat effectum; sed per actionem actualiter causat effectum: ergo per actionem: quia causa non est

prior effectu. Igitur hoc convincit quod potentia producen-
tem effectum: nam sicut ignis A habet virtutem
productivam ignis B, ita ignis B habet virtutem
productivam ignis A; et tamen ille ignis
non prior natura alio, sed illum potest producere:
quia causa non dicitur effectu prior, nisi quod actu-
aliter causat effectum. causa igitur in actualiter
producens, sicut non potens effectum producere, ita
potens non habet prioritatem; sed antequam producat
non habet actualem prioritatem: quia actualiter non habet
actionem.

Dicit 2º. utrum causa sit prior 542
natura quam ipsa actio ut cum Scoto etiam affirmat,
et probatur: quia causa non solum producit effectum, sed etiam
ipsam actionem, sibi causalitatem. et quemadmodum
dum actio se ipsa producit, quatenus naturalia
actionem non producit, ita per se ipsa est posterior
causa: ergo causa ab ipsa actione habet, quod dicitur
prior ipsa actione.

Dices. explicatur quod ali- 543
quid sit posterius alteri, et [illegible] prioritatem
illius; sed actio est natura posterior sua causa: ergo
actio requirit [illegible] prioritatem natura quam
habet causa. Confirmatur: quia in illo instanti temporis,
in quo intelligitur causa prior natura actione,
non intelligitur actio [illegible]: sed [illegible] quod actio
cum sit simul natura cum causa, et non posterior.
Si dicis quod in illo priori temporis causa non est prior
sed [illegible]: [illegible] quod causa non est prior nisi per actio-
nem: quia non intellecta actione, non intelligitur
quod causa sit prior. Sed Scotus arguit in priori-
tate

temporis. implicat, q^d dicis o^a sit tempore posterior respectu 1^e, et q^d destinuat priori tatem 1^e; si dicis ... posteriora tempore respectu 1^e; ... dicis ... destinuit prioritatem temporis quam habet 1°. ... ad 2^m ... quando magna aliud est loqui de subiecto, q^d denominatur prius; et aliud de tota denominatione prioritatis: subiectum, q^d denominatur prius est entitas causae, ... prioritas ipsa, si hoc tota denominatio prioritatis non est entitas solius causae, ... etiam actio, quae est posterior. ad confirmationem, nego suppositum q^d in illo instanti ... causa intelligatur prior effectu: nam in 1° illo signo solum intelligitur ... causae ... ad probationem distinguo ... in illo primo ... causa ... prior ... negatione ... prior, nego ... ; de duplicatione ... prior ... causa ... in illo instanti intelligitur ... quae denominatur prior, ... intelligitur destituta in ... prioris

544 Exigit 3°. quia actio ... effectu ... ipso effectu ... et ... actiate: q^d actio est ratio ... causandi ... effectum, et causat effectum: ergo est prior effectu. patet ... entitas ... prior ... nihil ... aliud ... causa illius, ut dicitur.

545 ... Exigit 4°. ... aliquid dicitur a causa, et ab actione ... prioritatem naturae, cum hac generali ... q^d hic et hunc requirit ex parte causae, ut sit ... expedita ad producendum participatur prioritatem naturae respectu effectus. ... ex ...

philosophus secutione tenemus, quae ex c. 1° de
praedicamentis ubi inquit: quod alteri quomodolibet
causa est, convenienter potest dici prius natura.
In quibus verbis vox illa quomodolibet deno-
tat causae vocem extendi, ut ea significet ea
omnia, quae constituunt causam proxime potentem ad
effectum. Contra illa, quae neque sunt causa, neque
requisita ex parte causae ad causandum, tam-
etsi praecedant ex parte causae non participant
huiusmodi prioritatem naturae. sic albedo in hoc albo
non praecedit prioritate naturae ad cognitionem, quia neque
est causa, neque requisitum ex parte causae ad cog-
nitionem.

3a tota huius de prioritate doctrinae no- 546
strae obiicitur. implicat aliquid esse prius, et pos-
terius natura respectu eiusdem, sed id infert ex nostra
doctrina: ergo nostra doctrina implicat. Probatur minor:
ideo causa est natura prior suo effectu, quia producit
effectum; sed etiam effectus potest producere suam causam,
ut nos ipsi diximus n. 591: ignis enim ille, qui
de facto producit lignum, potest duci obiective: ergo
et effectus potest esse prior sua causa: et eadem
potest esse prior, et posterior natura respectu
eiusdem. Respondetur concedendo maiorem, et negando minorem,
cuius probatio continet doctrinam alibi examinandam,
et ad id praesentem non spectantem: nam aliud est, quod
effectus possit producere suam causam, et aliud
alterum omnino diversum, quod illud producatur, et eodem ali-
ud est, quod ignis possit prius natura esse, et aliud, ad
quod sit actualiter prius natura. igitur ut aliquid
sit prius natura alio non sufficit, quod possit producere,

cõ maxime. qd si ipsi dico illud aliud ñ alio ro
differentia temporis. et à qd efficere potuerit p-
ducere sua causa solis influxu, qd potuerit
esse prior natura uno effectu, ñ qd actualiter
habet cum prioritate; in quo nullo e implicatio,
ut patet in prioritate temporis; q sol qui
tempore e prior hoc, potuit esse tempore pos-
terior hoc. similiter ignis A, qui de facto e natura
prior quam ignis B, potuit esse illo posterior.
aliud e esse, et aliud e posse ut dictum. § 3a
vero causa efficiens requisita existentia ad causa-
ndum.

547 Conditiones quas communiter philosophi ex parte
causae efficientis requiruntur ad causandum, sunt
tres. 1a e distinctio inter agens, et passum. 2a
propinquitas necessaria, supposita distinctione.
3a dissimilitudo, et proportio. his potest
adiungi existentia, nam licet ñ nulli philosophi
inter conditiones causae ñ numerant existentiam,
qa eam ñ reputant conditionem in re distinctam
a principio agendi, reliqui uti ad conditiones
revocari existimant. de quarum priorum trium
conditionum communi modo alibi explanda et, ideo
illis in presenti supersedendum ducimus.

548 Existi-
mo igitur q potest A causa efficiens necessa-
rio indigere existentia ad causandum;
et tamen causa efficiens ñ potest operari

in instanti in quo, non existit. 2º e[st] comis int[er] docto-
res c[ontr]a thomistas, quorum plures recenset, causam effici-
entem posse physice operari in eo instanti in quo
non existit, id quod non solum divinitus, sed etiam
omnino naturaliter posse evenire. Refert pro hac
parte insigne caput Scoti ... Cabe
... 3ª parte q. 62 articulo 4º diffi
cultatem ... quam non solum hanc opinionem
docuit, sed etiam ... improbabilem
esse opposita ... tamen ... Suarez
et ... probabilem ... opi
nionem thomistarum, et ... numquam ... ig-
nem extinctum comburere, neque canem mortuum a-
trahere aut mordere. 579

Refellitur: quia hoc non ... dat
ipsi thomistae ... nemo dat, quod non
habet; sed causa non existens non habet existentiam; ergo
causa non existens non potest communicare existentiam.
2º: id quod nihil est non potest physice operari;
sed causa non existens nihil est; ergo causa non existens
non potest physice operari. Probatur maior: quia id quod nihil
est non potest esse aliquid in eo instanti in quo est
nihil; sed si id quod nihil est posset physice ope-
rari, id quod nihil est esset aliquid: nam esse physi-
ce operans est esse physice aliquid: ergo id quod
nihil est non potest physice operari. Confirmatur
ratio haec: id quod numquam extitit non potest
physice producere; ergo neque id quod aliquando
extitit, et modo non existit. Arguit apud thomistas
... : Probatur ... : causa quae modo non exis-
tit tamen licet ... nihil ... numquam

existisse: Ergo quando in eo instanti, in quo existit effectus, existit causalitas, causalitas non potest existere sine causa: ergo in eo instanti, in quo producitur effectus, debet existere causa: probatur minor: quia implicat in terminis, dari exercitium causae sine causa, non minus quam dari modum sine re cuius est modus; actionem sine termino, et unionem sine extremis; sed si causalitas existeret sine causa daretur exercitium causae sine causa: ergo.

550 Obiectio 1º ex tribus. ut causa operetur non requiritur, quod sit in eodem loco cum passo, sed satis est, quod sit illi propinqua: ergo similiter non erit neccessarium, quod sit in eodem instanti cum effectu, et satis erit, si propinqua sit in duratione effectui. Respondeo 2º arguimus. causa non potest esse naturaliter in eodem loco cum effectu: ergo causa non potest naturaliter esse in eodem tempore cum effectu. Respondeo ergo Distinguo antecedens, negando consequentiam. et cum propinquitate in utroque usque ad passum. ratio discriminis est quia activitas causae existentis potest extendi ad locum, in quo causa non habet praesentiam localem: activitas vero causae nequit extendi ad tempus in quo ipsa non existit: ergo ut causa operetur debet aliquid esse. adde, quod eodem argumento probaretur dari causam, quae numquam existit posse efficere et ducere dummodo existat in instanti immediate subsequenti ad operationem, quod non

551 ceduntur dicere.

Obiectio 2ª. homo moritur in instanti in quo non existit; sed mori est actio: ergo aliqua actio est a causa non existente. maior scitur: ergo hoc non

morit in instanti, in alio existit, aliter in eodem instanti moreret, et non moreret. Ergo minor: in instanti mortis hoc substantialiter mutari; substantialiter mutari est ejusdem actio: [illegible] est actio. Deceo maior, nego minorem. Concedo [illegible] operante mors est. ad minorem probationem, distinguo [illegible]: hoc substantialiter mutari physice, nego [illegible]: logice, concedo minorem. Substantiam, ad non existit in [illegible] mutatur physice, sed logice, quatenus unificatur. [illegible] modo non est quid ad [illegible]: ad non [illegible] [illegible] mortem mutantur physice eadem [illegible] unicam manet sub alio statu, videlicet, quando est mortuus, [illegible].

Fin. 552

Explanatis, quae ad principia agendi, et conditionum requisitarum ad agendum spectare videbantur, [illegible] erat ut de causalitate causae efficientis ageremus. Sed quoniam [illegible] in libro 8° [illegible] explananda, ad utiliora alio [illegible] procedimus. [illegible] de causa efficienti 1a.

553

Expedivimus in omnibus ea, quae [illegible] causae efficienti; [illegible] diximus, [illegible] et [illegible] [illegible] doctrinae [illegible] [illegible] visio. Aggredimur modo difficultates, quae ad Deum ut causam 1am, et [illegible] spectant. [illegible] 1a an et quo sensu Deus concurrat ad operationes creaturarum. [illegible] 1° Deus immediate concurrit ad eas creaturarum operationes.

Cap. 3. quā ponē Deus concurrat ad operationes creaturarū.

§ 1.

Deus immediate concurrit ad omnes creaturarum operationes.

553 Deus concurrit saltē remote et mediate ad operationē cuiuslibet causæ creatæ, utpote est, essentia Dei fiat etc.: q[uod] saltē necessē est, q[uo]d Deus concurrit creaturis operantibus, ut ex n. 401 constat. et quia p[ro]ducit causas, saltē mediate p[ro]ducit effectus causæ: ergo Deus mediate saltē concurrit ad omnes operationes creaturarū, et consequenter quaelibet creaturæ mediate saltē dependet essentialiter a Deo. igitur procedit de concursu divino immediato circa causas, an scilicet Deus, ante causa 1ª, p[ro]ducat immediate omnes effectus causarum 2arum: in quo difficultate duo sunt, quæ disputari possunt. 1us. utrum concursus iste divinus immediatus necessarius sit ad quamlibet operationem creaturarū q[uo]ad præsentem rerum providentiam, ita ut nullo sit creaturæ effectus existens, qui divino concursu n[on] indigeat ad suam operationem? 2us: utrum concursus iste divinus immediatus sit metaphysice necessarius ad cuiuslibet causæ 2æ operationem, ita ut sit impossibilis causa creata, quæ possit p[ro]ducere suos effectus sine Deo immediate cum illa concurrente. agimus de 1º actum in sequentibus de 2º.

554 Quoad 1um q[ua]est. fuere qui dicerent

Dicentes Deum concurrere immediate ad actionem causarum. Praeterea
neque dicit cum ipsis Deum concurrere, atque illud esse,
et agendi viam, quam ab initio praestituerat Deus determi-
nando. Huius erroris praecipuus auctor censetur
Suarez in 3° de 2° q. 5, et disputatione 32 q. 1.
cui etiam secuti sunt Conimbricenses alii asserentes
in metaphysica dist. 22 sect. 2 n. 2°. Sensit etiam
et ex nostris Ioannes Salemandes ordinis mini-
morum Sancti Francisci de Paulo Ludovicus
Dola Capucinus in libello edito de [illegible]
sive medio, et aliis declarationibus, quibus hic au-
thor sequitur ut ipse fatetur, ut hac ratione sedaret,
et quodammodo componeret gravissimas illas inter Do-
minicanos et Iesuitas controversias de auxiliis di-
vinae gratiae, et concordia liberi arbitrii cum di-
vina praescientia et praedestinatione. Nimirum
sibi hic doctor persuasit, suis [?] abstinen-
inquam disputantibus [?] [illegible], qui lites cito
diximus

Dicendum igitur nobis est Deum de facto 556
concurrere cum causis 2is ad operationes earum. Hanc
docet [illegible] scholasticorum doctorum philosophorum et theologorum
D. Thomas 1a p. q. 105 articulo 5° nono Senten-
tiarum 2° d. 1 q. 2°, quibus accedunt celeberri-
mi patres Augustinus, Anselmus, Nazianzenus, et alii plu-
res, qui actionem hanc ita proprie fidei sententiam
iudicant, ut contrariam ut errorem in fide damnent,
[illegible] minimum [illegible] temerariam existimant
[illegible] plura [illegible] Suarez loco citato
metaphysicae et opusculo relationis 1° 2° c.
4°.

Probatur 1o nostra resolutio clarissimis sacrae
567 Scripturae testimoniis. Isaias capite 26 omnia opera nostra operatus es in nobis Domine. Paulus 1a ad Corinthios capite 12. operatur omnia in omnibus. nec dicere est, ad haec testimonia debere exponi de solis operibus gratiae, et supernaturalibus; tum quia verba generalia sunt; tum etiam quia ex aliis testimoniis constat, sermonem esse de operibus ordinis naturalis, ut ex illo actuum apostolorum 17. in ipso vivimus, movemur, et sumus. quod etiam aperte constat verbo illo Iob decimo manus tuae Domine fecerunt me. denique omnium clarissima est Christi Domini apud Ioannem 15 verba illa sine me nihil potestis facere, et cap. 5 pater meus usque modo operatur, et ego operor, in quibus verbis docuit Christus ut Augustinus et alii patres interpretantur, creato mundo creaturas nunquam cessare Deum ab operatione modo res creatas conservando, modo cum eis illas producendo.

568 Unde sit ratione, probatur 2o nostra resolutio. Deus potuit immediate producere omnes effectus physice producibiles: ergo Deus immediate producit effectus, qui de facto producuntur. probatur consequentia: Deus de facto physice concurrit cum causis 2is ut constat ex testimoniis sacrae Scripturae et ante aliorum, et tota patrum, et Scholasticorum, sic explicat concursum illum divinum de concursu immediato circa effectus, qui de facto producuntur: ergo Deus immediate concurrit ad effectus qui de facto producuntur. probatur consequentia: quia pro omnibus de facto nulla alia est efficacior probatio, quam

eod. patrum, et scholasticorum doctrinam. Probatur modo
tertio arg.: potest immediate producere omnes effectus phi-
sice producibiles est perfectio, quae in suo conceptu
nullam involvit imperfectionem; sed Deo concedenda
est omnis perfectio, quae in suo conceptu nullam in-
volvit imperfectionem: ergo.

Probatur 2°: nam testimo- 55
nio sacrae scripturae ut minimum probabiliter, quia cum
de facto aut necessario, et propriis causis creaturarum;
sed si Deus immediate non concurrit cum causis effec-
tui, non esset causa creaturarum; ergo Deus de facto
immediate concurrit ad omnes operationes creatura-
rum. Probatur minor: quia causa mediata non est causa, ut
nos saepe diximus. Confirmatur: Deus ubique est prae-
sens per potentiam, ut constat ex David Psalmo 138
si ascendero in caelum tu illic es: si descen-
dero in infernum ades: si sumpsero pennas
meas diluculo, et habitavero in extremis ma-
ris: etenim illuc manus tua deducet me, et
tenebit me dextera tua; sed Deus non est ubique
praesens per potentiam in actu 1°: ergo per potentiam in actu
2°. Probatur minor: Deus aliter praesens est creaturis produc-
tis, ac non productis; sed creaturis non dum productis
praesens est per potentiam in actu 1°: ergo creaturis productis
praesens est per potentiam in actu 2°. § 2ª. Quaestionis
obiectiones.

Obiicies 1°: Deus operatur mediantibus causis 2is, ut est com- 56
munis sententia theologorum: ergo non operatur immediate. Respondeo

ante, nego cons. et ad prob. illud: solum intendo causas secundas esse instrumentum Dei, ad summum est, sed Deus immediate concurrat cum causis 2is.

Obbes 2°. ut
521 Deus sit causa creaturarum satis est, quod causas secundas conservet: ergo non requiritur, quod concurrat cum illis immediate. dist. ant. ut sit causa phisica, et propria, nego ant.: ut sit causa moralis, et impropria, omitto ant. ut quis dicatur causa moralis conditionis, non requiritur, quod ipse concurrat: sed sat est, quod eam applicet, et concurrat: hoc autem non satis est ut Deus sit causa phisica, et propria creaturarum, qualem indicat in testimoniis sacrae scripturae prolatis. et ratio est: quia verba sacrae scripturae sunt [illegible] et non metaphorice accipienda, ubi nihil est absurdi; sed nihil absurdi est, in eo quod Deus intelligatur causa phisica, et propria quo immediate concurrat ad effectus causarum secundarum: ergo ita debet intelligi; et coeterum de facto Deus exercet concursum immediatum in operationem creaturarum.

522 Obbes 3°. si Deus immediate concurreret cum igne v.g. ad producendum ignem, Deus esset causa inadequata, sed causa inadequata est causa imperfecta: ergo Deus esset causa imperfecta. dist. maj.: esset causa inadequata inadequatione virtutis, nego maj.: esset causa inadequata inadequatione concursus, concedo maj. Deus dicitur [illegible] virtutis [illegible] et plenissimam sufficientiam ad producendum ignem, cum quo stat, [illegible] cum alio igne concurrit limites [illegible]

illa cau exerceat, nō quantū potuit, & quantū
vult, 2ª dependentia causaliū 2ūs; in quo nul-
la ē imperfectio: aliter Deus esset summe imper-
fectus, q̄ nō producit quidquid potest producere.

Obj. 4º. Deus nō concurrit cū materia 2ª ad 565
recipiendū, neq3 cū forma ad informandū: ergo ne-
q3 cū causa efficiente ad efficiendū. Resp.
aut nego cons. disparitas ē: q̄ recipere, et in-
formare in nullo conceptu dicit imperfectionē, ut
memo cognat, efficere vero et producere.
cui accedit, q̄d Deus immediate nō concurrat cū
causa materiali in genere causæ materialis, con-
currit cū illa in genere causæ efficientis, quatenus
causalitas causæ materialis a Deo efficiente de-
pendet.

Obj. 25. si Deus concurreret immediate
ad operationem causæ 2æ, totum effectum pro- 564
duceret a causa 2ª, et pars illius; consequens est fal-
sum: ergo et q̄d Deus immediate concurrat ad operati-
onem causæ 2æ. min. quo ad 1am partem prob.:
nā si causa 2ª producit totum effectum, concur-
sus enim concursu causæ 1æ, et nihil erit,
q̄d producat a causa 1ª. prob. modo quo ad
2am partem: q̄ si causa 2ª producit unā partē effe-
ctus, et causa 1ª aliam, 1a dabitur aliqua pars
effectus, ad quā nō concurrat immediate causa 2ª: q
atqui potest dari effectus, qui nō producatur a causa
1ª. Resp. dispendet, causā 1ā immediate producere totū
effectū, et nō dari unā partem, quæ producat a Deo,
et aliā partem, quæ producatur a creatura; n tamen

altera superflua esset concursus causae 2ae, quia concursus 1ae causae: o causa 1a attemperat suum concursum, et dat locum causae 2ae, utrumque enim virtutem exercet. unde videtur ad argumentum, cum in ista respondendo, nego minorem. ad probationem 2ae partis, distinguo maiorem: si causa 2a producit totum effectum totalitate causae, superfluum esset concursus causae 1ae, concedo maiorem: si causa 2a producit totum effectum totalitate effectus, nego minorem. patet solutio ex hoc dictis.

obiectio

5^a 8 si Deus immediate concurrit cum causa 2a, concurrit per eandem actionem, sed hoc dicendum, quod nullo modo potest concurrere: antecedens: minor quo ad 1am partem probatur: quia eadem actio nequit esse exercitium duplicis causae diversae speciei. quo ad 2am partem probatur: quia actio illa causae 2ae si esset immediate a Deo: ergo Deus non potuit illam producere per aliam actionem; ut enim communiter dicitur actionis actio non datur. confirmatur: eadem actio non potest esse transiens, et immanens; vitalis, et non vitalis; sed si Deus concurrit cum intellectu humano ad producendam cognitionem eadem actio esset transiens, et immanens; vitalis, et non vitalis. ergo negando minorem, quo ad 1am partem. cuius 1ae partis probatio negando, id est: quod nulla est implicatio in eo, quod eadem facti actio sit exercitium duplicis causae diversae speciei, ut patet in habitu concurrente, cum potentia vitali ad producendum actum per eandem actionem; sed [illegible] similiter. confirmatio non urget: nam eadem actio potest esse immanens et transiens; vitalis, et non vitalis respectu diversorum: est vitalis, et immanens respectu potentiae vitalis; transiens tamen et non vitalis respectu habitus: tamen si habitus, et potentia sint causae diversae speciei. absolute autem

a illa actio dispendat a vitali, et immanens; q ad tice satisfit, ad pcedat ab aliquo pro vitali, et in suo acci piat quicquid sit ab alio pro pcedat

Sn pcedat § 2º obiectio alia ponit

· Obiectio alia ponit ·

Maiorem habet dificultatem concursus divinus immediatus aequum alium determinans ex libertate causa liberae concursus ipse impedire videtur eiusmodi concursus. obiectio ita habet: posito concursu Dei ad actum amoris impositae, ad voluntas creata non ponat actum amoris: q posito illo concursu voluntas non ponit sine actum amoris: q concursus divinus ad actum amoris non e indiferens ad actum amoris, et ad omissionem eiusdem actus, i potius determinans ad amorem, et per consequens tollit indiferentiam cum amore. Probatur: q voluntas non ponit sine concursu, ut det ab alio, i potius, adeo non ipsa vel dena, i detrat ab alio, i potius detrat concursu illo Dei ad actum amoris, voluntas i detracta ad talem amorem: q posito illo concursu voluntas non ponit sine actum amoris · ita ait ut Doct. et eius exigit obiectio ex positione divini concursus, frequenter enim in hac materia dicitur, q divinus non accommodat cum causis 2is, quando concurrit ad earum operationes, saepe enim dicitur, q Deus offert concursum indiferentem ad omnes eius effectus l. modo eius probo; hudis l alterius liberis percipit.

Observandum igitur e concursum divinum dupliciter posse considerari: in actu 1º; et in actu 2º. concursus divinus in actu 1º explicat ~~concursus~~ com̃ ad latitudinem nostram societatis

[illegible] doctoribus nostris ostenditur in hoc, quod dici [illegible]
Deo decretum aliquod indifferens ad quascumque
creaturarum operationes, quo Deus constituit sub
potestate creaturarum suarum actualem concursum [illegible]
in [illegible] decreto manet Deus ad concurrendum
cum causis 2is ad quascumque operationes se determinaverint.
ideo hoc decretum dici solet applicativum omnipoten-
tiae divinae: quia cum omnipotentia [illegible] se sit indiffe-
rens ad omnem operationem, ex illo decreto [illegible], quod
cum sole [illegible] producat calorem; cum nive frigiditatem;
[illegible] in voluntate creata amorem, [illegible]. [illegible]
a sit decretum hoc divinae omnipotentiae applicativum,
[illegible] hic [illegible] dicitur. [illegible] modo
discernendum i, divinum decretum, quo Deus applicativus
omnipotentia ita est [illegible]. [illegible] Deum
esse cum causis 2is [illegible], et indigentia;
[illegible], cum igne ad producendum calorem; cum aqua,
frigiditatem, [illegible] causa [illegible] illud [illegible]
extremum, [illegible] se [illegible] determinaverit. [illegible]
[illegible] decreto tenetur Deus concurrere cum causis creatis
ad omnes earum operationes; dummodo per aliud de-
cretum oppositum [illegible] Deus non decreverit.
Loco decre-
568 ius divini praeparato solet vocari concursus manu
[illegible]; et in ordine indifferens ad omnes effectus creatos, et
[illegible] huius concursus Deus non potius causa caloris,
quam frigoris, amoris, quam odii: nulla enim
ex his operationibus [illegible] ex praecisa illa indiffe-
rentia Dei. unde tota [illegible] huius indifferen-
tiae oritur actualis 2a, quae per illam Dei voluntatem
facta est potestas suarum operationum: [illegible]

natura sua producens calorem determinat, et quasi trahit
Deum ad productionem caloris. sicut voluntas libera
ex sua indifferentia et libertate determinans ad
amorem determinate trahit Deum ut sicut producat amorem,
Deo nimirum libere se subiiciente determinationi causae
secundae ad operandum cum illa ex suo modo, et indi-
gentiae. hinc est, quod eiusdem effectus tribuantur
Deo, et causae secundae: quia sicut producantur a Deo, et a cau-
sa secunda, causa Deo est, quam determinat secunda, cum indifferen-
tiae actusque, et ad eiusdem effectum producendum.

Denique 569
hoc optime explicari potest exemplo desumpto ex
sub ordinatione, quae habet habitum cum [illegible] in
voluntate; nam voluntas ornata habitibus natura-
libus [illegible] operari cum habitu,
[illegible] illud trahit, [illegible], ut ne ipse determinat ad
operationem [illegible] habitus autem [illegible] indifferens
ad operandum, et ad non operandum; et quasi exci-
tat determinationem voluntatis, et hac determinatione
ratio procedendi ab habitu, et a voluntate tribuitur
[illegible] voluntati determinanti habitum, et sola voluntas
[illegible] per talem operationem, alia quae libere ponit.
[illegible] Deum ut causa prima [illegible] indi-
fferens est ad operandum, et non operandum cum causis
secundis; neque illas determinat ad hanc vel illam operati-
onem [illegible] operationem, sed potius permittit, ut causae secundae
determinent eam indifferentiam; atque inde causis secundis
tribuuntur operationes. neque aliud discrimen
est inter habitum et praeparationem animi Dei,
nisi, quod habitus necessario, et extra suo modo
subordinatur voluntati; Deus vero sponte sua.

et omnino liberè se quasi habuerit, et sub ordinatione causae Dei.

550 Hinc infertur, verum esse theologicam quaestionem hanc inter frequentem ... : ideo Deus operatur, quia voluntas creata operatur; ideo Deus influit amorem cum ipsa, quia ipsa influit ... : non tamen e contra, quatenus ... fundatur in doctrina proxime explicata: quia virtus causae est in ... ad operandum, et non operandum; ac ... amorem, et ... determinatur a ista indifferentia ... causa Dei, ea ... quia indifferentia ... voluntatem ... determinatur ab ipsa voluntate. Et hic ad ... Dei in actu 2°.

551 ... Dei in actu 2° est ... operationis; et hic ... ad operationem, et non operationem; ... ad ... determinatur ... amoris ... est actio ... amoris, ... determinata ... amorem, ... determinare ad ... : ... Dei in actu 2° ... determinatus ... effectum.

552 ... tamen ... quod Deus ... determinatus ad operationem, ... natura ... et actionem ... Deus, ... dicitur ... determinatus ... Deus ... creatura, ... ad ... operationem. Et hinc est, quod ... Dei in actu 2° ... voluntatis: et sicut est in potestate voluntatis ... et

n ponere sug actualẽ decretũ · ita etiã ponere diuinũ, quo posito impossibile est non poni operationem. haec autem impossibilitas, et necessitas operationis non est necessitas antecedens, sed consequens; quia scilicet ipsa uoluntas facit; et consequenter manet operatio absolute libera, et contingens.

Ex quibus omnibus satis constat ad argumentum initio factum dicendum, cum interrogatur, distinguendo antecedens: posito decreto Dei in actu 1° ad actum amoris, impossibile est etc., nego antecedens: posito decreto Dei in actu 2° ad actum amoris, impossibile est etc., concedo antecedens. Antiqua probatio, similiter distinguenda est, et concedenda de decreto in actu 2°, neganda quod de decreto in actu 1°. Ad inde nego totam consequentiam. Ad cuius probationem, concedo maiorem distinguo minorem: posito decreto Dei ad actum amoris, uoluntas est determinata ad talem actum, determinatione proueniente a Deo nego minorem: determinatione proueniente ab ipsa uoluntate, concedo minorem, et nego consequentiam. Itaque sicut posita actione uoluntatis erga actum amoris necesse est, quod ponatur amor; ita posita actione, sive decreto Dei in actu 2° erga illum amorem, necesse est, quod illum amor ponatur; adhuc tamen uoluntas ponit libere amorem: quia ipsa se determinat ad utramque actionem ponendam; et Deus etiam determinat, ut ponatur decretum in actu 2°. 573

Infertur, decretum Dei in actu 2° non esse tempore prius, quam decretum creaturae. Cuius ratio est: quia si Deus prius decerneret, quam creatura sequitur, quod ei contra accideret ad operandum in eiusmodi effectum in concursum: quia nihil efficiens erga effectum 574

Praeterea simpliciter maius, q[uia] Deus concurrat cum creatura in eo instanti reali, in quo creatura nihil operatur; sed si Deus concurrit prius tempore, quam creatura, concurret in eo instanti reali, in quo creatura nihil operatur: ergo ista prioritas concursus simpliciter. Deinde infert concursum divinum in actu 2o non esse natura priorem, quam concursum creaturae: nam aliter Deus non minus esset causa [illegible], quam pravae operationis, et absolute esset causa peccati; quod hoc simpliciter: ergo. Probatur: concursus divinus si tenuis ex parte actus 1. ad concursum creaturae esset causa cur potius ponatur turpis actio creaturae, quam honesta: ergo si concursus divinus prior natura esset, quam concursus creaturae, Deus esset causa peccati. Consequentia est, etiam probatur: concursus ille est actio Dei essentialiter connexa cum operatione turpi creaturae illa, quod potius infert, quam honestam: ergo est causa cur potius ponatur a creatura actio turpis, quam honesta, et idem argumentum fit de concursu ad operationem honestam creaturae: et consequenter Deus esset causa honestae, et turpis operationis. 4o difficilior alio obiicio.

575 Obiectionum solvendi argumentum ad propositionem concursus immediatum cum causis secundis ex immutabilitate Dei. Obiicies ita hasce. Deus non concurrit physice, et immediate ad peccatum: ergo non concurrit ad omnes operationes creaturarum. Probatur antecedens: si Deus concurreret immediate peccatum esset causa peccati; sed hoc repugnat summae sanctitati ac bonitati Dei:

[q ... vi mali ideo creatura peccat, et est causa peccati, quia vere, et physice producit peccatum; sed Deus concurrens immediate ad peccatum vere et physice producit peccatum: ergo si Deus produceret immediate peccatum erit causa peccati. Confirmatur 2°: velle, et appetere peccatum est peccare; sed si Deus produceret physice peccatum vellet, et appeteret peccatum, quia Deus vult et appetit illud, quod ipse producit ergo si Deus appeteret peccatum Deus peccaret. Tertio quoniam nostra ... tractatur damnari in Concilio Tridentino sessione 6 canone 6° his verbis: siquis dixerit non esse in potestate hominis vias suas malas facere; sed mala opera, ita ut bona Deum operari non permissive solum sed etiam proprie, et per se adeo ut sit proprium eius opus, non minus proditio Iudae, quam vocatio Pauli, anathema sit. Quibus ex Tridentinis nequit dici, Deum per se, et immediate concurrere ad operationes creaturarum.

Huic argumento dicunt aliqui nullius Deum non esse causam peccati: quia Deus solum concurrit ad materiale peccati; creatura vero est causa peccati: quia concurrit ad materiale, et formale peccati. Vocant materiale peccati ipsius creaturae positivum actum peccaminosum; formale vero peccati dicunt esse privationem conformitatis rectitudinis, quae privatio cum sit ens negativum non est necesse, quod producatur a Deo. Sed haec solutio est insufficiens. Secundo: nam sicut enim Deus non peccat, quia non producit physice formale peccati consistens in privatione illa divinae rectitudinis, neque etiam creatura peccabit, quia neque creatura physice producit privationem divinae rectitudinis, 576

si cuiusdam privatio, aut negatio a nulla causa potest physice produci: quia neque creatura peccat, quod est absurdum. Respondetur: ideo creatura peccat, quia physice producit actum positivum, cum quo necessario annexa est privatio illa debitae rectitudinis; sed Deus etiam producit eundem actum positivum: ergo Deus etiam causat privationem debitae rectitudinis; et consequenter Deus peccat.

Alii aliter respondentes

512 dicunt in peccato distinguenda esse rationem entis a ratione specifica aut numerica peccati; Deumque concurrere ad rationem entis repertam in peccato, non vero ad rationem specificam, et numericam peccati, in qua consistit tota malitia peccati. Sed impugnatur primo haec responsio sic: quia ratio entis reperta in peccato nequit physice produci, nisi etiam physice producatur ratio specifica, et numerica, cum qua realiter identificatur peccatum. Sed Deus producit physice rationem entis: quia, ut mox statuimus, nisi totam philosophiam inverteremus: neque productio physica consideranda, neque ratio entis ut sic potest physice produci, ut ex dictis de universalibus satis constat.

513 Alii, tamen, hanc argumentationem diligenter examinandam, negant Deum physice producere peccatum, et peccare. Quod constat primo: nam si homo inventus fuerit captus, aut aliquando necessitatus committere omissionem, non peccaret; et nihil homo physice producet omissionis: quia physice producere peccatum et peccare inter se idem. Constat secundo in habitu

visivo; nam licet physice producat cum volun
tate actum inhonestum, sola voluntas dicitur
peccare, et non causa peccati. Non igitur satis
est, quod causa producat physice peccatum, ut di-
catur causa peccati; sed requiritur, quod sit causa
moralis peccati. cuius ratio est: quia peccatum est
quid pertinens ad genus moris, et malicia illius
non est malicia aliqua physica, sed moralis, et in
existimatione prudentium; et contra causa, quae
non est causa moralis peccati non est causa peccati,
neque ipsum, et proprie peccat. cuius ulterior ratio
est: quia causa moralis peccati est, quae ita ponit
peccatum ut ipsi tribuatur culpae, quod peccatum ponatur;
causa vero physica peccati est quae taliter solum pro-
duxit peccatum. 379
Observandum ergo est, Deum diverso
modo se gerere circa actum bonum, ac circa actum
turpem, nam Deus solum est causa physica operatio-
nis turpis; est tamen causa physica, et mo-
ralis operationis honestae; Deus enim intendit,
et amat existentiam boni operis, movet, excitat, et in
vitat homines ad tales operationes mediis inspiratio-
nibus, atque illuminationibus; sed Deus odio
habet peccatum, et ab eo statim deterrimis poenis,
atque suppliciis homines avertere studet et satagit;
nihil homini peccata nunquam permittit, nec
[illegible] finis suis nos liberavit impeccari. Unde
doctrina haec ex tridentino videtur supra in
obiectione allegatis. quod dicit Deum non sit causa moralis
peccati patet: quia ut dixi, causa moralis peccati est,
cui tribuitur culpae, quod peccatum ponatur; ad quem

illi causae tribuitur culpa, qd peccatum ponatur, quae
sive dirigat ad peccatum, vel illud consulit, prae-
cipit, aut non impedit, quando tenetur impedire;
et nullo ex his titulis Deus est in causa, qd pe-
catum ponatur: ergo Deus non est causa moralis peccati-
num quoad eius partem sinit est. Cum enim Deus
non sic dirigat ad peccatum, quin potius dirigat a
creatura sic, ut Deus dictante ad opus, ut supra
declaravimus. Et inde Deus neque consulit,
neque praecipit peccatum, ut per se constat est.
denique Deus ex nullo titulo tenetur impedire
peccata; alias Deus peccaret, quoties peccant homines;
sive ut melius loquar, numquam homines haberent
potestatem peccandi, quod omnino evertit usum liberta-
tis creaturae.

580 Ex his iam constat adaequum initio §si
propositum. Scilicet quod negandus aris: nam si semel ad-
mittatur, ut admitti debet, concursum Dei ad acci-
onis physicae peccaminosae, debet etiam admitti ad pecca-
tum, quod eadem est ratio in quacumque operatione creaturarum
peccaminosa, et in peccaminosa, et quidem concur-
sum istum divinum ad peccatum satis indicatur apud
Isaiam cap. 43 ubi Deus populum alloquens in-
quit: servire me fecisti in peccatis tuis: praebu-
isti mihi laborem in iniquitatibus tuis. quo
verbo de concursu Dei, quo hic abutitur in
peccatis, est communius sensus. ad probandum autem
nostram maiorem, eius probatio quia in eo est cre-
atura peccat quod est causa moralis peccati, quia
producit physice peccatum. Ad minorem, est
creatura non est causa moralis peccati, Deus a

tam a ipso duntaxat physico. Ad 2. ex dictis, quod creatura liberè se determinat ad peccatum, illud quod amat, et intendit; Deus vero, non se determinat, nec dirigit ab ipsa creatura; neque Deus amat, aut intendit peccatum, sed potius illud permittit, nec vult libertatem creaturae impediat; et ut relinquat locum merito, et demerito creaturae. ad 3. confirmationem dico, Deum non velle, sed solum permittere peccatum: quia sola voluntas permissiva sufficit, nec requiritur voluntas approbativa, aut intentiva, ut Deus aliquid physice producat. ad 2. confirmationem dicitur etiam Deum non esse causam operis, et peccati, et non est causa moralis peccati. in praedictis quae verbis consiliis non negat, sed potius supponit, quod Deus aliquomodo cooperatur malo operi, non tamen tali modo, ac bono; nam boni operis est causa moralis, mali autem causa duntaxat physica.

Instabis 1°. peccat homo ille, qui alteri inimico, et inimico parare volenti offert gladium sciens, gladio illo occidendum esse inimicum, et sine illo non esse occidendum: quia ille peccat deus offerens huic suum concursum sciens, hoc illo concursum esse abusurum ad peccatum, et quod peccatum non committeret, si deus non offerret. Concedo antecedens et nego consequentiam. disparitas est, quod hic per speciale praeceptum caritatis in proximum a deo impositum tenetur impedire damnum proximi, quando commode potest. Deus autem nullo tenetur, quum potius ordo perfectissimae providentiae requirat, ut homo constituatur in statu in quo possit peccare, et possit a peccato abstinere. adde quod alicubi aliquo potest peccati

q̃ potest hoīs peccare, licet Deus nō concurrat ad eorum
peccata: q̃ tamē dīxi Deus nō concurrat ad peccatum,
potest omodo, et facilime impedire peccato hoīs:
q Deus tenetur impedire peccata hoīs; et conti hoīs
nō facient peccare; vana quæstio ē illo Chris-
ti Domini ut ē apud Mathæum 18 necesse est
ut veniat scandala.

582 Instabis iterum: idco hoc
ē causa moralis peccati, q ponit actus turpes sciens
esse turpem; sed Deus etiā ponit actus turpes sciens
esse turpes: q Deus ē causa moralis peccati. nego
maiorem: hoc ē causa moralis peccati præter supra
traditas: q uidelicet hoc s conatur licere actus
turpem, et illum intendit, quando potest im-
pedire, neq ponere, neq intendere. Deus á q nō
se conatur ad actus turpes, neque illum intendit,
sed permittit, ne impediat eius libertatem exer-
citium ut declaratum ē: §5 dificilis alio per natur-
ris aliquem instantia.

583 Voluntas creata subordinatur ad operationes speciei
nō se conatur ad tales in individuo operationes: nec
licet voluntati tribuat. quod se conatur ad mendacium
datum ... ponit quod ad finem eius intra speciem.
mendacia polita sive plura infinita in individuo
voluntas nō potest eligere hoc mendacium, quam
illud: q ab alio tenetur ad hoc numero peccatum
ari: nō ab alio præter Deum: q Deus conatur ad in-
dividuum peccati: et conti Deus ē causa

moralis peccati. Ubi ista ... quod illa est causa moralis peccati, quia dirigit ad peccatum; & Deus dirigit ad peccatum, cum dirigit ad individuum peccati: ...

Haec instantia exigit ut explicemus, an et qua ratione Deus dirigat causas quoad individuationem actus salva indifferentia concursus divini, et Dei sanctitate. ad quod praemittimus observandum esse triplicem esse directionem causae ad effectum. 584
1° quoad exercitium, 2° quoad speciem, 3° quoad individuum. quae triplex directio respondet triplici indifferentiae, quam habet causa ... libera. datur enim indifferentia quoad exercitium, et consistit in eo quod causa potens sit ponere operationem et negationem operationis. unde directio quoad exercitium huic indifferentiae contraria datur, quando determinatur, et dirigitur ad operandum potius quam ad non operandum. indifferentia quoad speciem consistit in eo, quod causa potens sit ponere actus diversos speciei: sic voluntas est indifferens quoad speciem, quia potest ponere amorem, et odium. unde directio, quoad speciem, quae huic indifferentiae opponitur datur quando causa determinatur et dirigitur ad producendum effectum huius speciei, potius quam alterius. indifferentia quoad individuum consistit in eo quod causa potens sit ponere plures actus intra eandem speciem. unde directio quoad individuum ... datur quando causa dirigitur ad producendum hunc numero effectum potius quam alium eiusdem speciei.
[illegible] ad observandum est causam directam in actu 2° semper habere [illegible] directionem 585

determinata in actu primo in causa actualiter non exercente operationem, quae determinata est ad operationem potius quam ad non operationem, et ad aliquam speciem actus, et etiam ad aliquod individuum intra talem speciem.

586 Observandum est discrimen quod reperitur inter causas, et liberas: nam causa necessaria determinata est ex natura sua, quo ad exercitium, et operationem, et speciem; ita ut, quando adsunt haec omnia, causa ignis sufficienter expeditus, quod producat calorem: et ratio est, quia ignis ita expeditus non est indifferens ut producat, et suspendat productionem, neque est indifferens ut producat calorem et

Superioritas frigus, determinatus est natura sua ad exercitium, et speciem actus; et ex hac natura causae necessariae, determinat Deus concursum suum illo determinato, quo ad speciem, et quo ad exercitium illius caloris. causa autem libera non ita determinata est: nam etiam positis omnibus requisitis, quae requiruntur ex parte actus primi in causa libera, nihil est quod non sit indifferens ad amorem, et ad odium; ad exercitium amoris, et ad suspensionem huiusmodi exercitii. causa itaque libera se ipsa determinat simul cum determinatione Dei ad producendum potius, quam amorem, et ad producendum potius quam ad non producendum: et tum in qualibet specie sint possibilia plura individua eiusdem, unde continetur, quod licet numero differant, et non alius eiusdem speciei producat. Ita ignis expeditus potest producere calorem A, et calorem B; et similiter hoc potest producere actum amoris A, et actum amoris B. Licet quod ignis ex natura sua sit determinatus ad calorem; et hoc potest se determinare ad amorem: et quod tamen ignis indifferens est ad calorem A, et B; et hoc indifferens ergo est ad amorem A, et B. Superest discutiendum, an ignis natura sua determinatus

sit ad hunc numero calorem, et non alium, et hoc pacto

se determinaret ad producendum amorem A. potius, quam

amorem B.

Dico 1°. causa necessaria non est expediata 583

sua determinatione ad individuum actum: probatur causa necessaria expedita proxime ad operationem nihil habet, concurrens, quod ducat hunc numero effectum potius, quam alium eiusdem speciei: ergo causa necessaria proxime expedita indifferens est ad individuum effectum, et consequenter non est expedita sua determinatione ad individuum: probatur antecedens: nam causa necessaria ignis verbi gratia neque ratione suae entitatis, neque ratione loci, temporis, aut approximationis petit producere calorem A. potius, quam calorem B; nihil enim eorum, quae enumeravimus, connectitur cum hoc individuali calore; et iisdem permanentibus potest produci, aut ille calor: ergo.

Dico 2°. causa libera 536

creata non potest se ipsam determinare quo ad individuum actum. probatur: quia causa libera non potest se determinare nisi ad id, quod est propositum per necessario petitum ab obiecto proposito; sed individuum actum non est propositum causae liberae creatae, neque necessario petitur ab obiecto proposito: ergo causa libera creata non potest se determinare ad individuum actum. maior constat, quia se determinare est exercitium dominii, et libertatis, in quo consequentialiter electio huius extremi potius quam alterius, sed exercitium libertatis, et electio non potest intelligi sine cognitione illius, quod eligitur ... minor evidens est probatur: quia individuum actum amoris non proponitur voluntati, neque ab voluntate amatur necessario, ad illud proponatur voluntati: quamvis obiectum proponatur potest

amari, hoc et illo actu amoris: quia individuum amoris non est positum voluntati, nequidem necessarius petitur ab obiecto cognito: et consequenter nequit voluntas se determinare ad hunc numero actum amoris potius quam ad alium eiusdem speciei.

589 Dico 3°. Deus determinat causas liberas, et necessarias quoad individuum. ita doctor eximius in metaphysica d. [illegible] et nobilis Raimundus in theologia naturali c. 89. articulo 5° et alii. ratio: quia non apparet unde determinatio ista indifferentiae [illegible] nisi per Deum: quia Deus determinat utramque causam quoad individuum. ratio antecedentis est: sumitur positivum ad veniendum, cum determinatio istius indifferentiae non reperiatur in causa 2a, proxime determinatio est: quia ad Deum non ad causam unam secundam pertinet [illegible]. et [illegible]: quia ad Deum sua voluntate se [illegible] in individua [illegible] ducenda, illaesa [illegible] natura, pertinet ad perfectissimum Dei in creaturas [illegible] regimine et potestate [illegible] et [illegible] administratione.

590 Dices: voluntas creata se determinat ad speciem actus, quia se ipsam determinat ad individuum: patet consequentia: species, et individuum [illegible] [illegible] creatura se determinat ad speciem, determinat se ad individuum, [illegible] Deus determinat ad individuum, determinat etiam ad speciem; quod auctoritati repugnat. Respondeo antecedens: voluntas creata se determinat ad speciem actus ratione specifica actus, concedo antecedens; ratione individuali, nego antecedens. distinguo consequens: quia ad individuum sub ratione specifica, concedo consequens; sub ratione individua[li], nego consequens. [illegible] ad speciem sub ratione [illegible].

talis esse idq cum omnibus individuis: distinguitur tamen a-
talis ab uno denario individuo. ratio specifica
amoris est ratio individualis, et singularitas amoris, et
Itaque amor, et singularitas amoris producatur a Deo, et
actuativa, non tribuitur creaturae, quod producat amor, et
Deo tribuitur, quod producat singularitatem amoris: pro
experitur voluntatis Dei, aut temporis nihil, quod
nectatur cum hoc numero amoris potius, quam cum alio eiusdem
speciei. ultimum ergo exemplum eadem distinctione distinguendum est:
Deus determinat ad individuum determinatur ergo ad speciem
sub ratione specifica, nego consequentiam: sub ratione individuali,
concedo consequentiam. 91

Arguitur. Si Deus determinaret voluntatem ad
individuum peccati, esset causa moralis peccati: sed Deus
determinat voluntatem quo ad individuum peccati. probatur antecedens
causa determinans ad effectum est causa cui tribuitur effectus;
sed causa cui tribuitur effectus est causa moralis effectus:
ergo si Deus determinat ad individuum peccati, Deus erit
causa moralis peccati. Distinguendo antecedens: si Deus
determinat positive voluntatem ad individuum peccati erit
causa moralis peccati. Concedo antecedens: si Deus determinat
negative, nego antecedens. explicatur determinatio duplex
potest causa determinari positive scilicet, et negative.
determinatur positive causa quo ad individuum, quando ab-
solvitur ad agendum, et necessitatur, ut hic, et nunc eli-
ciat hunc potius actum quam alium. determinatur negative, quan-
do ad agendum solum habitionata actualis aliquid efficiendum
a contrariis impeditur, ne aliud agat. declaratur ex-
emplo. Si pro habente duos calamos, et scribendi
tamen ad invicem A, detur negative prius scilicet
capiens, ut scribat calamo B, quatenus permitto,

sum scribat calamo A. quod si violenter aut saltem ex
exorationibus precibus quae adigerem prius ut cala-
mo B potius quam alio scriberet. illum [illegible]
positive detrahere. casu in quo ego prius positive
detraxerim, mihi tribuetur, quod prius dixi licet;
si tamen casu quo illum detraxerit dumtaxat
negative: quod cum ablatione calami A manet ipso
liberas in ipso ad scribendum, vel non scribendum cala-
mo B. sibi Deus detrahens negative ad individuum
individuum peccati sibi causa moralis peccati, neque
ipsi tribuitur peccatum quod ita offert sumptus concursus.
101 ad peccatum A ergo in se singulari in peculiari [illegible]
ut illud ponere, vel non ponere. hoc modo detrahere
ad individuum peccati sibi tamen velle, ad hoc
individuum prae alio ponat, quam velle, quod non
ponant alia eiusdem speciei, quae poterit poni.
manet ego libera voluntas potius quam ponere
vel non ponere tale individuum. ex quo tandem [illegible]
solutio ad instantiam initio § posita, cuius
occasione haec diximus. § 6 de metaphysica
necessitate divini concursus.

592 Ex his, quae pro toto quae hucusque diximus pla-
num fit, concursum divinum de facto esse necessarium
ad omnes hoc est causae creatae operationes, quare
modo - utrum concursus iste divinus sit etiam me-
taphysice necessarius ad omnem effectum causarum [illegible],

ita ut repugnet causa creata, quae possit producere
suum effectum sine Deo immediate cum illa concur-
rente. ∾

R°. posse esse creaturam finitam, impeccabilem, § 93
quae se ipsa sine Deo producat suas operationes, et
recte, concursum immediatum causae primae esse meta-
physice necessarium ad cuiuslibet causae creatae
operationem. posterior pars haec non immediate seq-
ui patet ex eius H quatenus ... illorum nullum tamen
creaturam fieri posse repugnat. accedit pars prima
Recentiorum, sed in hoc discurrendi modo nullam
inveniri repugnantiam; contrariam tamen opini-
onem teneri, ut quae maxime ... Dudaranorum
adsit. pro hac authores nullos, qui sciant hanc
opinionem vel pro mandarint, quorum aperte
alicuius Patris in manus ... traditum. pro 1°
nostra assertio. non repugnat creaturam virtutem suffici-
entem productivam effectus finiti: ergo possibilis est creatura
quae in operando sit independens a Deo immediate
concurrente. probatur antecedens: virtus sufficiens productiva effe-
ctus finiti non petit essentialiter esse infinita; sed virtus,
quae essentialiter non est infinita non repugnat creaturae: ergo.
minor certa est. probatur maior: ea virtus requiritur in causa
quae per se petit ab effectu; sed ab effectu finito
non per se petit virtus infinita: ergo virtus sufficiens
productiva effectus finiti non petit essentialiter esse in-
finita. probatur minor: quia nulla est ratio suadens necessi-
tatem infinitae virtutis ad effectum finitum, quae
non possit probabiliter dissolvi: ergo. Confirmatur: entia
tot finita in ratione cognoscibilis, aut amabilis
non requirunt ut cognoscat, aut amet voluntatem aut

imo infinite perfectionis: quia entitas finita in ratione productibilis in tantum requirit ut producatur virtutem infinitae perfectionis: quia causa creata potest habere virtutem sufficientem productivam alicuius entitatis finitae in ratione productibilis: et adeo verum est ut plures theologi arbitrentur, non recte colligi in Deo eminentiam infinitae virtutis productivae ex productione cuiuslibet creaturae vel formiter.

599 Obiicies: virtus sufficiens productiva effectus finiti non potest reperiri nisi in ente habente infinitam perfectionem; hoc repugnat creaturae: ergo et illud. Secunda tamen est et probatur: Deo nostro proximo. Ipse probata, entitas finitae productibilis ab alio; et virtus sufficiens productiva effectus finiti possunt convenire eidem entitati; nam ens se destruunt essentialiter: quae possunt convenire enti non habenti infinitam perfectionem; et consequenter possunt convenire creaturae, consequenter repugnantia ex terminis, quamdiu non ostendatur repugnantia talium terminorum. Ex quo etiam sequitur entitas finitae productibilis ab alio est essentialiter creativa ut communiter supponunt theologi ex doctrina sanctorum patrum, qui in Concilio Niceno contra Arianos defendentes filium divinum non esse creaturam, definierunt, non esse productum libera voluntate patris, quia existimabant, creaturam esse entitatem finitam productam ab alio: quamvis esse videndus pater in notitia de voluntate Dei de 13 § 1 et 4. Praeterea posita quod creativa productiva infinitarum creaturarum ut per Arriaga probabiliter docet; virtus productiva creaturarum infinitarum perfectior est, quam virtus sufficiens productiva alicuius effectus finiti:

aptē. pr̄ mi: entitas producturā infinitatis creaturarum habent totidem perfectiones pos[sibiles], quot creaturae possunt produci. Probatur itemque ex n[ost]ro contra: admittentes non itatem creaturum adeo in agentibus; quod non minus derogaret supremo Dei dominio creatura a Deo independens, quam creatura producta sine Deo immediate concurrente, quod non derogat: ergo neque 2° § 7 objici omne.

§ 7ª objectiones.

Obijies 1°. Deus habet perfectissimum dominium in creaturas; sed Deus non haberet tale dominium, si nec creatura sine Deo produceretur, et in effectum immediate Deo non producentem; ergo implicat creaturam produci sine Deo immediate concurrente. minor certa: ergo Deus debet esse perfectissimum. pr̄ mi 2°: perfectio enim dominii Dei in causas, et effectus, si causa possit produci sine Deo, neque effectus possit sine Deo produci. 2°. perfectionem enim dominii Dei si potest Deus immediate ... potest impedire illius causae operationem, ... non possit; sed si causa illa produceret sine Deo immediate concurrente, non posset Deus immediate impedire illius causae operationem: ergo Deus non haberet perfectissimum dominium in suas creaturas. 593

Ad 1um ...

... solutionem observandum 1°, divinae voluntatis ... dominium esse penitus necessaria ad effectum, ita ut non ... divina operatur essentialiter ... negatione rei, quae non vult existere, quae doctrina constat ex sacra scriptura sapientiae capite 11 quomodo posset aliquid permanere nisi tu voluisses? ... aut ... ... ab ...

... vocare

idq, post Dominum, si voluerit, ad id nõ fuerit suffi-
ciens; et ergo quamvis, quod sua volitio impedit omnem po-
tentiam. Extant etiam huius plura in scripturis testi-
monia. Et ratione dicitur, quod supremum dominium exercen-
tis divina potestas, ut nihil existat, nisi Deo vo-
lente, aut permittente, et nihil existat, quod Deus no-
lit: quia impossibile est, quod aliquid existat sine Deo volente,
aut permittente, et aliquid existat, si Deus nolit:
quia divina volitio vel positiva permissiva est prius necessaria
ad effectum, ita et nolitio universaliter infert eius negati-
onem Dei, quae non valet existere. Ergo certissimum est, a-
liter ponere causas quae existere Deo nolente contra apertum
sacrae scripturae testimonium, et voluntati eius quid
resistit. Etc.

592 Observandum est 2º, triplex dominium habe-
re Deum in creaturas, physicum scilicet, morale, et excel-
lentiae, quod vocant excellentiae. Dominium physicum funda-
tur in actione, qua producit physice creaturas. Morale in
appropriatione morali qua licet Deus non esset causa
physica creaturae, tamen esset illius Dominus quo
ratione est Dominus templi dedicati, et iustorum per
adoptionem gratiae in quos habet ius sicut habet
pater naturalis. Dominium excellentiae sive excellentiae
fundatur in ipsa summa divinitate ipsius Dei,
cui creaturae omnes debent, sicut illas creare aut pro-
ducere, neque sibi appropriare Deus habere.
Hoc excellentiae dominium certissimum est transferri a
Deo non posse in aliquam creaturam: quia nulla est creatura
capax divinitatis, ac excellentiae cum ipso Deo, nec
Deus alium Deum sibi aequalem potest producere.
Deinde certum est in theologia, quod potest Deus transferre

in aliqua creatura dominium morale vi vocis, aut promotionis. unde ergo infero, non esse de divina perfectione, et contra non esse imperfectionem, ad Deus transferat in creaturam dominium physicum, id est, ad distribuat aliam aliquam creaturam virtutem sufficientem producendi effectum, cum eo ipso ad creatura habeat dominium physicum: nec ex adverso nullo modo esse imperfectionem arguit, ad transferat dominium morale nullo enim exaudit debet, ad transferat dominium physicum, praesertim cum in se retineat dominium excellentiae, et ea virtute producitur illius creaturae cuius dominium physicum addicare.

Ad arguitur in quo ... minorem negamus: nec sicut Deus abdicat an dominium physicum illius effectus quem non producere, retinet tamen dominium excellentiae in illum, quod est perfectissimum dominium. Probatio minoris neganda est: nam dominium excellentiae divinae id est ... ducat Deus creaturam, sicut non quando per se producit creatura non habet perfectum dominium, et aliud dicimus scilicet dominium physicum productionis, quolibet caret non est imperfectio sicut non est imperfectio, quod Deus arbitrio suo cedat dominio morali in aliqua creatura, in qualibet ... aliqua Deus pacta inivit cum hominibus ea conditione, ut divina praecepta observarent. ad 2um probationis negamus: nam divino nobilius convenit ... negatione rei quae non valet existere, et contra eo ipso quod Deus nollet, efficere existere § 51

illius tollere immanere, cum volitio positionis sue essentialiter connectitur cum destructione illius effectus. neque magis immanere tollit Deus privatione quam producit physice et immanere, nec latinus tollit privationem quam ponit negationem suis deum, quam negatio connectitur cum negatione privatione, ipsa sita volitione divina ponendo Deus aliquid essentialiter connexum cum negatione illius effectus producendi a solo creatura: quo tam immanere tollere Deus effectum illum, quem physice non producit, quam prius ipsum, quem physice producit.

Instabis perfectius dominium haberet Deus, quando nullum requisitum auferendo impediret effectum, quam si non aliter impedire posset, nisi auferendo aliquod requisitum; sed iuxta vestram dictam expositionem non aliter Deus impedire posset effectum, nisi auferendo aliquod requisitum videlicet volitionem divinam, quae in dicto sinergio est ex parte causae: ergo non haberet perfectissimum dominium.

1522 Nego minorem: nec impossibile est, quod Deus impediat effectum, quin auferat aliquod requisitum ex parte causae. quod probatur etiam in concursu, ad quam effectum Deus concurrit immanere: nec ideo tollit Deus privationem, quo tollit concursum suum in prius; si Deus requirit tollere suum concursum in prius nisi tollendo aliquod requisitum ex parte causae producentis prius: ergo ut Deus tollat prius, tollit aliquod requisitum ex parte causae producentis. Omnino mirum negaret Deus tollere suum concursum in prius, nisi habeat voluntatem suspendendi illum, ut non operaretur Deus realiter modo

ē voluntas suspendendi concursum tollit aliquid requisitum ex parte causæ:
quia Deus requirit tollere concursum suum in pugnis nisi tollat aliquid requi-
situm ex parte causæ producentis pugnis: patet hæc maior: voluntas suspenden-
di concursum tollit voluntatem ponendi illum, ē voluntas ponendi
illum ē aliquid requisitum ex parte causæ: ergo voluntas suspendendi concursum tollit
aliquid requisitum ex parte causæ. 600

Obijcies: Deus est causa omnium perfectissima
ergo causa simpliciter necessaria ad productionem cuiuslibet effectus creati
omnium perfectissima: ergo Deus est causa simpliciter necessaria ad produc-
tionem cuiuslibet effectus: maior certa est, patet minor, esse causam simpliciter
necessariam ad productionem cuiuslibet effectus est gratia positiva in
causa nullam dicens imperfectionem, et ergo causa omnium perfectissi-
ma habet omnem gratiam causæ, quæ nullam dicit imperfectionem: confirmatur
unde instantia in fine quia Deus debet producere immediate omnem effectum
creaturarum: parte ea ignorantiæ effectum, quem Deus immediate produ-
cit, esset Deus nisi esset causa simpliciter necessaria ad illius productionem.
Concedo maiorem, nego minorem: ad minorem distinguendam maiorem: est
gratia positiva nullam dicens imperfectionem in causa, nego maiorem;
in alia causa, omitto maiorem: necessitas concurrendi ad cuius-
libet causæ actiones opportiones privat Deum maxima perfec-
tione, quæ dicitur in summa libertate producendi, quam
Deus debet habere in solum quoad effectum producendo,
sed etiam quoad modum illos producendi ex quo iterum ad reliqua
argumenta. Ergo ad reliquas obiectiones.

§ 8

Solutiones obiectionum.

601

Obijcies 3º: causa sufficiens producitur effectum

libet continet in se omnes perfectiones effectus; ergo nulla causa creata continet in se omnes perfectiones effectus: probatur minor: quia omnis effectus habet aliquam perfectionem quam non habet sua causa creata: ergo nulla causa creata continet in se omnes perfectiones effectus: probatur antecedens: quilibet effectus excludit aliquam imperfectionem suae causae, nam excludit ab illo ab illo saltem distinctionem; sed excludere imperfectionem suae causae est perfectio, quae non potest reperiri in causa; aliter ipsa excluderet seipsam: ergo omnis effectus habet aliquam perfectionem, quam non habet sua causa creata, unde tandem infertur, quod nulla causa creata est omnino sufficiens ad ducendum alicuius effectus.

602 Pro diluendo hoc argumento: causa sufficiens productiva effectus debet continere eminenter, aut specifice, aut virtualiter omnes perfectiones effectus. Concedo maiorem: debet continere individualiter, nego maiorem. Distinguo minorem: nulla causa creata continet in se individualiter omnes perfectiones effectus, concedo minorem: specifice, aut saltem virtualiter, nego minorem, et consequentiam: explico distinctionem. causa illa continet specifice, seu formaliter effectum, quae est eiusdem speciei cum effectu, et talis est causa univoca; quod si causa sit aequivoca inferior maioris, vel aequalis, vel minoris perfectionis, quam effectus, continet aliquas entitates diversae speciei, et aequalis perfectionis nullatenus repugnantes: causa aequivoca perfectior, quam effectus dicitur illum continere eminenter, ut Deus creaturas: si sit aequaliter perfecta cum effectu continet illum virtualiter absolutum: quod si causa imperfectior sit effectu, illum continet virtualiter imperfecte. Deducto ad argumentum.

causa sufficienter productiva effectus debet continere eminenter, aut specifice, aut saltem virtualiter omnes perfectiones sui effectus; et licet si sit causa univoca debeat continere specifice effectum: non debet esse eiusdem speciei cum illo, si sit causa aequivoca debet illum continere virtualiter, aut eminenter modo iam exposito, non tamen necesse est, quod causa ita sufficienter productiva contineat individualiter omnes perfectiones effectus, imo id est omnino impossibile: quia causa debet esse individualiter distincta ab omnibus perfectionibus sui effectus. ad minorem potest distinguo antecedens: omnis effectus habet aliquam perfectionem, quam neque specifice, neque eminenter, neque virtualiter habet sua causa creata, nego antecedens: quam individualiter non habet, concedo antecedens. ad probationem antecedentis potest omissa maiore, distinguo minorem: quia excludere imperfectionem suae causae est perfectio, quae individualiter non potest reperiri in causa, concedo minorem: quae specifice, aut virtualiter non potest reperiri in causa, nego minorem, signis B enim excludit per negationem singularitatem omnes imperfectiones ignis A, qui est causa ignis B; hanc ipsam individualem exclusionem non habet ignis A, quia ignis A non est ignis B; ignis tamen A habet aliquam exclusionem specificae illi: quia sicut ignis B est entitas singularis, et individuum distinctum a quolibet alio, ita ignis A, qui est causa sufficienter productiva B est entitas singularis et individuum distinctum a quolibet alio; in quo proprio conveniunt omnia individua. distinguo ergo consequens eadem distinctione: quia omnis effectus habet aliquam perfectionem, quam individualiter non habet sua causa

creata, concedo cons: quae specifice, eminenter aut virtualiter non habet causa creata, nego cons: unde solutio ex dictis.

608 Obb. 4°. si possibilis esset per dicta creatura dans effectum, quem Deus non posset producere; sed hoc repugnat divinae omnipotentiae, ergo etc. Prob. maior: Deus non posset producere actionem productivam, qua se exereret talis creatura: atqui actio posset dumtaxat produci ab illa causa, cuius est actio: ergo etc. nego min. et prob. distinguo: Deus non posset producere actionem productivam, qua se exereret talis creatura per eandem actionem, concedo ant: per aliam nego ant; id quod amplius constabit ex dicendis ubi sermo erit de actione

Obbes 5°.

609 quaelibet creatura dependet essentialiter a Deo: ergo implicat creatura, quam Deus immediate non producat. ant. certum est; quia quaelibet creatura connectitur essentialiter cum Deo, et illi essentialiter subordinatur. prob. cons: creatura, quam Deus immediate non produceret, non penderet essentialiter a Deo: ergo implicat talis creatura. prob. ant: creatura solum petit essentialiter causam adaequatam sui; sed creatura, quam Deus immediate non produceret haberet causam adaequatam sui distinctam a Deo. ergo haec creatura non penderet essentialiter a Deo. Confirmatur 1°: creatura, quam Deus non produceret immediate esset effectus mediatus Dei; sed effectus mediatus per accidens est causae mediatae: ergo talis creatura esset per accidens Dei. prob. min: quia effectus mediatus solum requirit causam mediatam, quatenus hic requirit aliam causam immediatam; sed id, quod solum requirit a causa immediata

per accidens effectum mediatum: q. ba. Ofiat 2o:
à dependentia cuiuslibet creaturæ à Deo è maxima:
ergo nulla creatura potest operari, Deo non operante.
pt coa: q maior è dependentia in essendo, et in ope-
rando, quam sola dependentia in essendo: q nulla
creatura potest esse quin Deus sit, neque potest opera-
ri, quin Deus simul operetur, illo quo modo Teurre
actuiet. 60

Ad Osecoante, negando coq. ad pbq
nego etiã ans, & si malluerís, hac rone distingue: non
pendere essentialiter à Deo tanquã a pri producente, conce-
do ans: à Deo saltz permittente, nego ans. dixi ergo,
creaturas oes essentialiter pendere a diuino uoluntate,
id quo tribuendis esse supremis existentiæ 1z causæ.
ad antis pbq, nego mq: q effectus non soliz essenti-
aliter dependit à sua causa adequata, sed etiã a con-
ditione essentialiter requisita; ut decreto à diuino è condi-
tio essentialiter requisita ad existentiã cuiuscunque
creaturæ. ad 2q Ofiationz, Osecoa maior distinguo
mq, ? effectum mediato per accidens causa 2o mediata,
omitto mq: causa 1o media, nego mq. ad pbq
distinguo similiter maz: effectus medius soliz requirit causaz
mediaz 2q quatenus hæc requirit a suo causa immediata,
nego maz: requirit causaz mediaz 2q, quatenus hæc
requirit a sua causa immediata, omitto mq. lic-
et enim causa 2o mediaz, tamen producit effectuz, ex cuius
arbitrio pendit, per se, essentialiter quidquid oca-
sio 2us producit immediatz. ad 2q Ofiationz concedo
ans, et nego coa: ad pbq distinguo ans: maior è in-
trinsica dependentia in essendo, et in operando,
quam sola dependentia in essendo, nego ans.

maior ē extensiua: ā[illegible] aūt intensiua depen-
dentia, qua creatura habet a Deo semper ē e-
adē; q. fundatr in supremā excelentia, et
dominio Dei; quae nō ē maior, quando Deus
concurrit cū causa 2o, nec minor, quando nō concurrit.

606 Obbes denique ex parte Sinee. ut effectus transeat
de nō esse ad esse requirit virtus infinita; s. virtus
infinita nequit reperiri in causa creata: q. causa
creata nō potest sola effectū producere. pt. maior:
esse, et nō esse st. inf. infinitiē distantis: q. ut effectus
transeat, de nō esse ad esse requirit virtus infinita.
patet tertia coa: q. ut virtus impulsiua transferat la-
pidem usq. ad terminū infinitē distantē, requirit
q. ut sit infinita: q. similiter virtus productiua. confirmatur 1o
si Deus coagulare effectū creatū nō aliter, quam
medio Angelo, esset imperfectus diuinus: q. si
media causa creata produceret aliquē effectū
esset imperfecta diuina omnipotentia. Confirmatur
2o. nā Deus nō potest immutare s. medijs excedentibus
aut producens esse primus in loco, et tempore nō esset
perfecte immensus, et aeternus: q. si nō posset im-
mutare s. media causa creata Deus producere
aliquē effectū nō esset perfecte omnipotens.

R. negan-

607 do maior. ad pbā, concedo ante. nego cons. ad cos pba.
omisso ante. nego cons. disparitas e: q. ad im-
pellendū lapidē per infinitā distantiam esset produ-
cendus in lapide infinitus impulsus: ad mutatio-
nem, qua transferatur de nō esse ad esse nihil infi-
nitū producit. et denique arguitur. esse cognitiuz,

c. n. esse cognitus et tam infinite distantis; si creatura trans-
ferat de non esse cognita ad esse cognitam non requirit in-
finita virtus intellectiva: quia ut se transferat de nihi-
lo ad esse extra causas non requirit infinita virtus produc-
tiua. 1a et 2a confirmatio non urgent, immo utraque potest
retorqueri. 1a: si Deus n. cognoscens et cognosci-
bile esset imperfectus intra divinus: ergo non divina
omnipotentia non productiva et producibile, esset imperfec-
ta. 2a: si Deus haberet inadequatam presentiam in
tempore et loco esset imperfectus eternus et immensus,
et de facto habet inadequatam causalitatem in effectus,
quod simul cum causis 2is producit: ergo imperfectam om-
nipotentiam. Ad 2m igitur dicendum ad 1a confirmationem conce-
do minorem, negando consequentiam. disparitas: quia intellectus divi-
nus est virtus necessaria, summe perfecta in linea
intellectivi; et consequenter in disparitate a divina volun-
tate verum [illegible] quidquid est cognoscibile est ce-
tera divina omnipotentia subdita est divinae vo-
luntati a qua debet applicari ad operationem, et
ab illa suspendi, prout ipsi placuerit. ad 2a
confirmationem etiam concessa consequentia disparitas: quia omnipoten-
tia non petit essentialiter actuale exercitium producen-
di et producibile, quia est eiusdem, sed solum potentiam
producendi quidquid est producibile; immensitas
vero petit essentialiter non limitari quoad locum
et eternitas essentialiter petit non limitari quoad
tempus; et consequenter deficeret immensitas et eternitas
divina, si Deus non occuparet omnem locum, neque co-
exsisteret omni tempori: quia Deus limitatur quoad
locum, et tempus. Ex 3o tamen Deus physice co-
ncurrit determinate causas 2as ad operationem etc.

§ 1.º Status Controversiae.

608 Ex his, quae hucusque diximus, satis constat de providentia, quam a Deo habent in suis operationibus causae creatae; ut enim nulla creaturae causa sit, quae pertineant ad recipientem quam providentiam potest aliquid physice producere, Deo non concurrente ad illarum operationem. Disputandum modo est, utrum concursus iste divinus sit solum simultaneus, vel praevius ad operationem creaturae medio aliqua praedeterminatione physica ut causa creata a Deo determinetur ad operandum.

609 Quaestio sane quo, et quae maxime recenseri debet inter clarissimas, quae unquam inter doctores Catholicos in Ecclesia Dei extitere, et agitatae sunt. In ea duplex est extrema opinio. Prima asserit, non sufficere ad operationem creaturae concursum simultaneum Dei, sed praerequiri motionem qualitatem quamdam a Deo immissam creaturis, aliisque quae intrinsece in humanis actu existant, movent et determinant ad operationem sive necessaria sive libera. Quae motio et determinatio Dei creaturis immissa, a qua ... et ante operationem creaturae, vocatur a Thomistis praedeterminatio seu praemotio physica. Haec autem praedeterminatio eius natura est, ut sit praerequisita necessario ad operandum ita ut ...

se, quod causa creata, cui quamvis Deus concursu oper. sui praedeterminatione. deinde posita eiusmodi praedeterminatione simpliciter, et absolute necessariam in ponendi operationem, ita ut sit impossibile, talem operationem non poni. Denique ista praedeterminatio sive a Deo immittitur creaturis, ita ut non sit in potestate creaturae existentia praedeterminationis physicae. ita communiter explicant naturam physicae praedeterminationis iuniores thomistae, qui illam tuentur.

Iuniores inquam, thomistae a temporibus Dominici Bañes ex ordine praedicatorum, qui fuit author huius praedeterminationis, et sua qui eam induxit edidit 1a p. q. 19 articulo 8, et 1a 2ae q. 10 articulo 4. quam quidam aiunt, praedeterminationem istam doceri a sancto thoma, et antiquioribus scholasticis, falso et manifesta impostura, ut ostendunt nostri authores, qui diligentissime perspectis, et examinatis Angelici Doctoris et antiquorum scholasticorum scriptis nunquam illam invenire potuerunt. imo in nulli doctissimi hoc studio abstulerunt existimarunt doctrinam istam de physica praedeterminatione ut a thomistis neotericis explicatur ut Angelico Doctori indignam in dicentes sancti doctoris scriptoribus, et libris editis amicum interpretabuntur ac defenderunt, id in suo egregie et cumulatissime praestitit pater Decius a sancto loco pro ex sustentienti ordine in libro inscripto. definitio sancti thomae aquinatis Doctoris Angelici adversus quosdam theologos, qui praedeterminationem physicam ad actus liberos illi falso attingunt. Gabriel item Deshomy ex ordine

canonicorum regularium divi Augustini in Lovanio
in anno 1580 primum firmatam per regiam no-
bile oriundi usque ad quindecim praedeterminationem
physicam, neque a sancto thoma, neque ab aliquo
ullorum philosophorum, et theologorum umquam doceri.
et quod iis istis maxime commendat Caietanus
Franciscus Romanus, Toletus Cardinalis, et rursus
facile princeps 1a parte q. 11 articulo 4o. ingenii
de concordia liberi arbitrii, cum gratia nihil
aperuit scriptum in sancto thoma, quoniam nu-
llum invenit ex dubitationem, et semper me-
dium ad solvendas contingentias. quas sane du-
bitationes non omittunt sancti doctores, si praede-
terminationem docuissent; cum enim de praemotione agit,
statim agit de concordia eius cum libertate cre-
atae.

§ 11 Cum ex hoc sint clare deprehenditur, quo
animo susceperim complurimus excolerem de [illegible]
physicorum, quod praedeterminationem physicam doceri a san-
cto thoma, et esse eorum antiquorum philosophorum, et theolo-
gorum suorum, ut scilicet [illegible] moderni recentiores, quorum
se discipulos profitentur, [illegible] nollent ego pro [illegible]
[illegible] tanta negligentia esse in [illegible] thomo
agruntur de [illegible] inveniendi, et collationibus
[illegible] Ethicarum, ac [illegible] curato contendunt
in legendis scriptis Angelici Doctoris, et opini-
onibus philosophorum et theologorum capiendis, et intel-
ligendis. fuissent accuratiores in memoriis [illegible]
theologiae scolasticae scholasticis reliquissent.

§ 12 Igitur
dominicus Bañes [illegible] fuit, qui physicam praemotionem

docuit socis ubi supra repugnantibus, ut ipse.
Bis fasset plurimis doctissimis viris, quibus
difficillimum videbatur posse conciliari illesam um
libertatis creatae cum predicta predefinitione.
1 eo temeritatis devenit author hic, ut in eos
acriter invehatur, ipsosque ut credit ipse audax
temerarios, et ignorantes apellet, et tandem super
eis ipsis aurobis deludat. debuissent credere
quod aiunt se non posse intelligere: credimus enim
catholici mysterium trinitatis, etiam si non intel-
ligamus. ita loquitur 1a p. q. 22 articulo 4o
et q. 23 articulo 5o dubio 5o. de misterio quod
ait, predefinitionem esse misterium, id est inintelligi-
bilem, sicuti credimus, numquam enim authores
solicitatis, et adversarii eam amplectuntur in-
telligere potuerunt, quomodo posset integra
permanere nostra libertatis sub predefinitione.
de quo nos solum in obsequium fidei captivan-
dum esse putamus, non vero in obsequium predefina-
tionis. eo hanc de premotione susceperunt pos-
teriores dominicani a Dominico Bañes usque
ad hanc diem. eos secuntur extremi omnium au-
thorum apud nostros Paulus Leonardus parte 3a ex-
positionis § 1a nu. 46.
618
2o negat esse pre-
definitionem phisicam, ut quam causis necessariis omnino
sit superflua, et causis liberis omnino repug-
nans. ita universi authores solicitatis 2ae,
quorum nullus hucusque fuit, qui verbo aut scri-
pto contrariam de predefinitione phisica opinionem ab-
beret. dicimus 1o, quia 1o premotionem phisicam maximo

solidiorum iudicij ac doctrinae contra pugnauit
Grauissimus Ludouicus de Molina in insigni
opusculo de Concordia Gratiae et caeteris donis cum libe-
ro arbitrio, cuius de impugnata opinione tota so-
cietatis Schola magna hoc laude et scholae
Gloria suscepit, et defendit accessere plures,
ijque doctissimi viri, qui tunc floruere dicti,
tunc eius publicis disputationibus habitis nomine
suo asserentes physicam praedeterminationem reiecerunt, in-
clarat penitus e contrarius quod supra.

659 Idque plu-
rise postea eius ordinis praemotionem secuti sunt Grauis
aliqui scriptores, et theologi ex ipso praedicatorum
ordine. Extat inter Illustrissimus Ioannes Gonzalez
Albelda, qui eo tempore, quo actius controuer-
sia agitari coepit, erat maximo viri ingenio Domi-
nicanus, ut in disputationibus, quae habebantur
quondam Clemente 8°, et Paulo 5° summis ec-
clesiae pontificibus praedeterminationem physicam defen-
deret, postea tamen re maturius considerata
physicam praedeterminationem reiecit, 1ª parte q. ...
... 9ª ... art. 3. Dominicus Soto ex eodem ordine
L° 1°, de natura, et gratia capite 16, et aliis
... Petrus de Soto ex eodem ordi-
ne tractatu de sacramento poenitentiae Lectione
16. Ioannes Vincentius, qui cum de praemoti-
one physica, quam in relectione de gratia Chris-
ti tradiderat, publice retractauit, teste Ledes-
ma ex eodem eius ordine. plurima ex Iesuit-
is, qui post ea tempora, quibus haec controuersia
exorta fuit, publice docuerunt, ni de fuere qui

physicę prędeterminationem aestimaverint. unus pro multis sufficiat illustrissimus Antonius de Bisyma semel et iterum episcoporum olim complurium primarius theologus et professor, qui ut refert part. 10 in physicis controversia 10 puncto 3° n° 23 paragrapho 1°. nunquam cum de Gratia scio, et praedestinatione proposuit, neque verbo explicuit, ut in hanc praedeterminationem contra propriam mentem praedeterminans insideret, ut ipse credentes ipsius testatus est.

Ad hęc eis extremum consubscribam, aliquorum virorum doctorum sententiae, Roberti, igitur, exercitatissimi theologi, et sanctae Romanae ecclesiae Cardinalis amplissimi physicę praedeterminationis acerrimi extitit, et pro nimio adversario: ita ut nec verbum quidem sit in praeclarissimis huius doctoris libris, quod physicam praedeterminationem praedicat. quin ipse in 1° de Gratia, et libero arbitrio in praemotionem physicam invehatur: haec opinio videtur mihi aut esse omnino eadem cum errore Calvini et Lutheranorum, aut parum ab illa distare. et quemadmodum opinio superior destruebat gratiam efficacem, et simul praedestinationem, ita haec opinio destruit gratiam sufficientem, et simul tollit omnino liberum arbitrium, tam longe abest a praedeterminatione physica, qui alias vir modestissimus, et ob eius tenerem Clementis in sanctorum numerum pro viribus referendus, cuius causa iam agitur apud Sanctissimum Patrem nostrum Innocentium 12, ita de illo scriben, et ad memoriam posterorum scripsit. videatur Didacus de Montoia thomo de scientia de. 44. 7. 3. 6 15

an° q. 6. qui illuz cavij ad hac impedimenta [illegible]

§ 2.us Refellit de praedinatio phicia.

616 Discernitur igitur praedestinationem phicicam proxime explatam non esse admittendam neque in causis liberis, neque in causis necessariis, et in causis necessariis non esse necessariam: pt. causa necessaria habens omnia requisita ad operandum et natura sua determinata ad operationem non indiget praedeterminatione phicica ad operandum: patet ex terminis: ideo praedeterminatio haec ponitur in causis, ut determinentur ad operationem. ant. pt. nam causa necessaria habens omnia requisita ad operandum paratum habet omnem potentiam divinam, ut ex illa dimanat ad efficiendum: habet sua natura, quae efficax est determinativa ipsius; et habet sufficientem applicationem; in causa necessaria hoc ponere intrinseca manet natura sua determinata ad operationem: ergo. Pr. min.: quia causa necessaria est, quae positis omnibus requisitis, non potest non operari; sed causa non potens non operari est determinata ad operationem: ergo causa necessaria habens omnia requisita ad operandum est natura sua determinata ad operationem.

617 Deinde liberum praedeterminationem phicicam esse unam ex requisitis, antecedenter ad operationem: quia inquirimus, per praemotionem phicicam determinatur Deus causas 2as ad individuum operis. contra: quia sine phicica praedeterminatione potest Deus determinare causas 2as ad individuum operis: nam ex ipso quod Deus noluit concurrere ad alios effectus praeter illum

Pt, causa i dinata actiuis effectus producendus; sic
Deus nollit dare adaliud obiectum effectum quae effectus
Et n i neccaria praedeterminatio physica: q sine prae-
determinatione physica potest Deus determinare causas 2as
quo ad individuum operis, et consequenter ex hoc capite
n i neccaria physica praedeterminatio. 618

Quinto probatur
fatetur, q d praedeterminatio physica sit neccaria, causis 2is
ut causae 2ae subordinentur in operando causae
1ae: q si causa 2a n praedeterminetur physice causa 1a Deus,
et solus decursus cum illius decursu simultaneo, causa
2a n esset subordinata Deo in operando, quin po-
tius Deus ipse esset subordinatus causae 2ae: nam De-
cursus dependeret suo operatione creaturae determinatus a
creatura, q n e dicendum q d repugnat Deo. Sed hoc pro-
prio insufficiens e. 1o q causa 2a subordinatur
Deo in operando sine praedeterminatione physica:
nam ut causa subordinetur in operando alteri
causae, satis e, q d operetur per virtutem acceptam
ab illa, et q d n possit operari, nisi adiuvetur
ab eadem causa; sed causa 2a sine physica praede-
terminatione operatur per virtutem a Deo acceptam, et ne-
quit sine Deo adiuvante operari: q sine prae-
determinatione physica causa 2a e subordinata Deo
in operando, et consequenter ex hoc capite n i neccea-
ria praedeterminatio physica causis 2is neccaria. Maior
patet ex definitione causae subordinatae ab omnibus ad-
missa, et supra a nobis tradita n 400: causa
enim subordinata e, quae indiget decursu, et
iuvamine alterius causae ad operandum. 2o: q sec-
clusa praemotione physica, causa 2a n posset operari

nisi Deus vellit, quia causa, quae non potest operari,
nisi Deus vellit, est subordinata Deo in operando:
ergo sine praedeterminatione phisica causa 2a est subordi-
nata Deo in operando; et consequenter non requiritur in
causis 2is subordinatio Deo, quod non excitetur a Deo
Deus ad operandum ex ipsa; id non provenit ex
eo quod Deus non potest operari sine iuvamine, et iuva-
mine causae 2ae: nam Deus absolute et simpli-
citer est liber in hac quasi subiectione, et subordi-
natione; ita ut quando voluerit possit solo
operari, et operationem causae 2ae impedire.

Id

639. Obiicies: potest fieri per causas liberas, ad quarum
citius operationes necessaria non est praedeterminatio phisica.
Prob.: nam causa libera habens omnia requisita
ad operandum potest se ipsam determinare ad operationem:
ergo non indiget praedeterminatione phisica ut dicitur; et
consequenter praedeterminatio ex hoc capite non est necessaria causis
liberis. patet 2a cons.: nam causa libera non indiget
illo, sine quo potest se determinare ad suam operationem;
et sine praedeterminatione phisica potest se determinare ad
operationem: ergo etc. Resp. [illegible] existentione causae
liberae communiter admissa: nam causa libera est quae
habens omnia requisita ad operandum potest operari, et non
operari, ut fatemus in sequentibus declarandum est.

§ 3. Refellitur 2o praedeterminatio phisica.

630 Gratiosa aliqua 2o praedeterminationem phisicam, desumuntur
ex eo quod praedeterminatio impedit usum libertatis arbitrii:
quia generaliter [illegible] huius modi ponimus explan-

d. Oftare. Duo puttamus observandu maxime est id quod frequenter occurrit in presenti controversia duplicem scilicet esse suppositionem, duplicemque necessitatem ex illa provenientem. alia est antis, alia consequentis necessitas antis est, que provenit ex suppositione ante: consequentis necessitas est, que provenit ex suppositione consequenti. ambe suppositiones in eo conveniunt, quod ex illis infertur actus necessario, et simpliciter, ita ut omnino impossibile sit, quod existente suppositione actus non existat. differunt in eo, quod suppositio antis est illa cuius existentia non pendet ab usu nostrae libertatis, neque fuit in quo in nostra potestate ad recedendum talem suppositionem sed illam impediendum, aut re ibi tamen fugere

singere suppositio in cordis pendet a libertate nostrae voluntatis: quod non ponitur in rerum natura talis suppositio, nisi voluntas se sinat determinare ad aliquam actionem. quare sicut voluntas absolute potest non se determinare ad talem actum, ita absolute, et simpliciter loquendo potest voluntas nostra efficere, ut nunquam fuerit in rerum natura talis suppositio.

621 Ex quo ita consecutio aliquid. omnis suppositio antecedens, et necessitas ab illo proveniens repugnat libertati; in necessitas consequentiae physica praedeterminatione et necessitas consequentiae ex suppositione ante: ergo necessitas consequentis physica praedeterminatione repugnat libertati. tota argumenti vis in hoc sillogismo posita est. maior vera est et doctrina sanctorum Patrum, et scholasticorum, quorum testimonia loquentia videri possunt apud P. Montoia thomo de scientia Dei per totum, ubi ima eruditione ea congessit, et explicuit. ego satis habeo generalem patrum, et scholasticorum doctrinam indicare.

622 Igitur Sancti doctores patres agentes de concordia libertatis creatae cum divina praescientia eius liberi, et conantes conciliandi praescientiam cum libertate, efficaciter, quod praescientia non est causa futuri contingentis, sed potius praesuppositione ut existat praesens in aliqua differentia temporis. quod clarius tale est: non ideo actiones liberae futurae sunt quia praevidentur a Deo; sed ideo praevidentur, quia futurae sunt. hanc doctrinam ex professo tradiderunt Anselmus libro de concordia liberi arbitrii cum praedestinatione, et gratia capitulo 1° et alibi saepe, Clemens Alexandrinus libro 2° stromatum pagina 2, et

Augustinus l.o 5 de civitate Dei c. 10; quae sane doctrina necessaria n. erit, si Patres existimarent, posse conciliari usum libertatis creatae cum divina praescientia stante necessitate ante: qui a stante necessitate ante n. stat libertas creata, ideo haerentibus in quaestione +; et communiter sentiunt, necessitatem ante repugnare libertati.

Idque etiam innuere videntur Patres variis loquendi formulis apud ipsos usitatis; quarum duas duntaxat afferimus. 1.o est, Deus n. praevenire voluntates nostras: n. q. Deus n. praeveniat humanas voluntates suis vocationibus et inspirationibus, quibus Deus praevenire solet nostros conatus excitando nos ad bona opera, alliciendo, et invitando nostras voluntates ad illa, hoc enim n. negant, sed potius supponunt Patres, quare solus agitur ut negaverint, Deus ita praevenire voluntates nostras ut nullo modo expectet earum consensum liberum et praevenientem, stante necessitate determinet ad consensum. hac loquendi ratione utitur Chrysostomus ad Hebraeos sextimo homilia 12. 2.o locutio est, Deus n. praedefinire, praedestinare, aut praedestinare nostras actiones liberas. ita loquitur Damascenus l.o 2o fidei c. 30 praeterea illos audire nolentes vulgo loquentes: omnia praescit Deus, n. ad omnia praedefinire ad quae praedestinare. praescit ea quae in nobis +, n. praedefinit ea haec. quae n. sunt illa, quae + in nobis, explanavit idem Damascenus prius c. 26 his verbis: In nobis n. + ea, quorum sumus liberi adepti potestatem faciendi, et n. faciendi. et sicut aliqua praedestinatio, et praedefinitio posset dari, quae tamen

minime repugnet, ut color est libertatis, vel intelligi debet de praedefinitione, et praedinatione, quae non imponit necessitatem antecedentem, sed dumtaxat infert necessitatem cum eo quod praesupponat libertatem exercitium et absolutam, et sic [illegible] firmum. Summa igitur rei est, partim in hoc, partim in hoc ut neganda sit talis necessitas divinae praescientiae, quae posita, et ablata avariantis est ex parte Dei, et insensu composito cum tali suppositione impossibile sit causam [illegible] cum actualiter impediente [illegible] in actum [illegible]. in [illegible], et verbis nostris scholasticorum respondendi nihil est quod immoremur. Judicium ponitur apud scitum [illegible] [illegible] § 50.

624 Pro modo autem [illegible] praedicimus supponi. Suppositio antecedens est illa, cuius existentia nullo modo pendet ab usu nostrae libertatis, neque unquam fuit in nostra potestate adesse adducere talem suppositionem, et illam ad aeree, et ex alio per illationem simpliciter necessaria sequitur noster actus ita ut sit impossibile suppositionem existere sine actu, sed physica praedeterminatio, est suppositio antecedens; ergo necessitas proveniens a physica praedeterminatione est necessitas proveniens a suppositione [illegible]. Maior [illegible] est. Probatur minor: quia existentia physicae praedeterminationis nullo modo pendet a nostrae libertatis usu, neque fuit unquam in nostra potestate adducere ad nos, neque a nobis arcere physicam praedeterminationem, ut illius authores fatentur. Insuper ex physica praemotione [illegible] simpliciter necessario infertur noster actus, ita ut sit impossibile physicam praemotionem existere non existente actu: sed hae sunt conditiones suppositionis

antis: quia phisica praedeterminatio est impositio anj.

Confirmatur

1°. homini praedeterminato ad actum non manet libera potentia impediendi, seu expellendi praedeterminationem phisicam: ergo neque manet libera potentia omittendi actum sub phisica praedeterminatione: ergo nullo modo manet libertas. probo antecedens quoad: quia praedeterminatio phisica impedit; nec possibile sit omittere actum, quando liberum determinata, et ligata est ad actum, et impedita ad omissionem actus non manet libertas ad actum: ergo etc.

Confirmatur 2°: quia homini praedeterminato ad actum non est possibile actum omittere, nisi adhibito aliquo ex duobus mediis. Primum est impedire, ne detur illi praedeterminatio phisica; et hoc non est creatae potentiae, sed solius Dei: nam ut ipsi praedeterminantes fatentur, praedeterminatio phisica affert quid divinitus independenter a bono usu nostrae libertatis, ita ut numquam sit, neque fuerit in nostra potestate adducere, vel nec, seu nobis arcere phisicam praedeterminationem: et cum existentia phisicae praedeterminationis a solo Deo dependeat, quoad impediendam existentiam phisicae praedeterminationis non potuit hoc exercere sua libertas. Secundum medium est, ut manente phisica praedeterminatione ad actum, simul cum illa ponat hoc omissionem actus; sed hoc etiam est homini impossibile: quia homini praedeterminato ad actum nulla vis superest, qua possit ponere omissionem actus. Quare litera haec, et ferrea necessitas a phisica praedeterminatione proveniens mihi monstrosissima videtur, aut ingenti saxo, ad loco moveri superat humanas vires, cum quid inde, aut fugit alligatis absolute non manet liber, ut se moveat, quo voluerit, etiam si penes eum maneat radicalis potentia, quo possit, si vincula alligantis se ipsum

morere quo vellet. Dicat 3° ex illo quidem regula
dialecticorum desumpta est Ct, quam D. Thomas su-
cepit in septa argumentatione si ante est necessarium, consequens neces-
sarium; contingens, quod nisi in involuntarius sit, nulli-
us Dei erit potius scientia certa: nam licet premissae fu-
erint certissimae et evidentissimae, et consequentia evidentissi-
ma, dubitare tamen poterimus, an consequens sit falsum
si consequens contingens potest inferri ex necessario ante.

526 Ex quo
patio ita licet arguere. impossibile est, quod ante sit necessarium,
et consequens sit liberum; sed praedeterminatio ad actum est ante,
et ipse actus est consequens: ergo impossibile est, quod praedeterminatio ad
actum sit necessaria, et quod ipse actus sit liber. sed
quia actus est, maior est evidens ex regula proxime citata;
alioqui posset esse ante, et consequens falsum. minor est doctri-
na contrariorum, quia physica praedeterminatio est ante nullo
modo dependens ab humana voluntate hominis, et ex eo
per consequens inevitabilis, et implicat necessarium inferentem,
actum praedeterminatum: ergo praedeterminatio physica est ante, et actus
est consequens. tunc sic. subiecto ante quod implicat impossibile
non existere illud consequens, quod illud consequens nullo modo
dependet ab humano arbitrio. patet ista consequentia: nam si
dependeret a voluntate hominis positum est consequens, quod actus
amoris, posset hoc efficere, ut non existat actus amoris,
et consequenter ut consequens sit falsum; et nihil hominis ante per-
manente vero: manet namque praedeterminatio physica,
quam auferre non est in libera hominis potestate.

527 Ex praestat
hanc ratiocinationem variis formulis explicare, et 3° arg.
quarum 1° est: causa potest impedire consequens, potest impedire
ex ante; sed nulla creatura libera potest impedire

prasiones, quae sunt in arte: quia nulla creatura sinere potest impedire operationem, quae est in coelo. Maior est evidens ex primo illo a divino coelum valet ad divinum antiquum. Minor docet aristoteles. Eo vero infert in camerinum; negat tamen aristoteles, ne Coelino aut Iuvenale iniuriae videant: maluerit sua cuique boni chatolici habere, quae proni discerni.

2° est; cum est non sinere arte in non sinere coelum per ea simpliciter necessaria illatam, in voluntarii non sinere praedeterminatio physico, quae est arte. 628

Ea negando sit videant sufficientem. 629

3° et vero ex ultimo testimonio posita prima propositione ad operandum verificantur haec duae praemissae omnes physice praedeterminatae ad operationem operatur: primus est physice praedeterminatus ad operationem ex quibus per ea simpliciter necessaria infertur: quod primus operatur: tunc sic non potest impedire veritatem praemissarum ex quibus legitime infertur veritas coelum non potest impedire veritatem coelum; sed primus physice praedeterminatus ad operandum non potest impedire veritatem praemissarum ex quibus legitime infertur primus operari: quod nequit impedire veritatem coelum videlicet primus operatur. Minor huius syllogismi declaratur, nam 2° veritatem primus nequit efficere, quod haec propositio falsa sit: omnis physice praedeterminatus ad operandum operatur; haec enim propositio non minus necessario veritatem continet, quam haec: omnis homo est animal rationale. Praeterea primus nequit efficere non sit physice praedeterminatus: quod primus nequit impedire veritatem illarum praemissarum. Deinde omne illud, quod nequit impedire ex quibus legitime infertur veritas coelum nequit impedire veritatem coelum. Vitatur ex praedicta dialectica regula. Et confirmatur hoc dilemmate: si primus potest

impedire ueritatem contrarij legitime : expressimus se-
uis et impediendo ueritatem premissarum, non impe-
diendo nullo modo potest. Sequela [illegible] quo ad 1
partem probatur quia implicat manere ueritatem premissarum non manente
ueritate contrarij cum qua metaphisice pugnat. Sequela uero,
ad 2 partem patet: si Deus potest impedire ueritatem contrarij
impediendo ueritatem premissarum potest impedire ueritatem
premissarum; sed Deus [illegible] non potest impedire ueritatem pre-
missarum: ergo neque ueritatem contrarij. Sed [illegible] solutio-
nem.

Obiicies praedeterminationis auctores uariae solutiones medita-
tur ad illud argumentum, a quo ante desumimus ex re-
pugnantia inter libertatem et necessitatem actus. Prima solutio
est: quando suppositio actus conuenit a Deo et uniuersalis-
sima causa potest esse necessarium aliquid circa uolun-
tatem, et liberum illi simpliciter, quoniam non est in illius
potestate tollere suppositionem ex qua consequentia
similiter [illegible] infertur; secus est, quando suppositio actus
tenet ex parte alicuius causae creatae, et extrinsecae. Et
ratio discriminis est: quia Deus ut auctor uoluntatis
creatae potest illam mouere conformiter ad suam naturam,
et efficaciter applicare ad productionem alicuius actus
non solum [illegible] necessitate, sed etiam [illegible] modo libertatis,
quod tamen non potest praestari ab aliqua causa creata
propter suam imperfectionem.

93 Sed haec solutio insufficiens est. Primo,
quia implicat quod causa prima imponat creatae uoluntati ne-
cessitatem actus, et eam moueat conformiter ad suam naturam,
[illegible] [illegible] modum libertatis. Probatur: illo [illegible] directe

et adequari exclusiua libertatis ad actum, cum qua necessario et essentialiter quo haec impossibilis omittendi talis actus in suppositione, qua sibi conueniat à causa 1ª, sibi à 2ª ita se habet: consequentia patet a minori: non quemadmodum implicat manere lucem simul cum tenebris, sibi tenebris inducantur a causa 1ª, sibi a causa 2ª, ita simul cum necessitate ante unius partis, et cum impossibilitate ante alterius implicat manere politatem eiusdem partis. cui accedit, quod quando sancti electi partis et ante praesentium statim negant adiuuino praescientia semper dei de causis 2is, a causa 1ª sociant. [illegible]

resilit 2ª cadit solutio. et simul consequentia fiat nostra ii et firmoillo fundo, quod desumitur ex conceptu agentis liberi; si enim conceptus agentis liberi non stat cum aliquo necessitante, signum est illud quaecunque sit, et undecunque conueniat sentiendum impediire libertatem, quamcunque aliquid non impediire. est à conceptu agentis liberi contra illud quod dicitur: positis omnibus praerequisitis ad agendum potest agere et non agere, et non agere, quod deficio agentis liberi ita erit, ut nullo sit dnatio, seu secta, quae non cum facile admitto, unde constat, quod immutato cum in diebus reuocamur magister Didacus Alvarez, et non nulli haeretici, in hac una declinare repetebant num, et efficaciam arguitur, quae à sanctioribus societatis proponitur in notatione patris Francisci Annatii in praestigantii opere lectio medio 2º modo impugnatorum defensa de 5º capite 6º paragrapho 5. maximis ita disponit. agens liberum est, quod omnibus praerequisitis ad agendum potest agere, et non agere; operari, et non operari; seu admittatur 63

phca praedeterminatione in voluntate creata non manet potentia ad operandum, et ad non operandum: ergo admissa physica praedeterminatione non manet agens liberum. prob. min.: admissa physica praedeterminatione in voluntate creata impossibile est quod voluntas non ponat operationem, et sublata praedeterminatione impossibile est quod voluntas ponat operationem: ergo admissa praedeterminatione non manet potentia creata ad operandum, et non operandum. ant. constat ex doctrina thomistarum, et conseq. patet: quia nunquam datur potentia ad impossibile; sed creata voluntas semper est impossibile semper operari, aut non operari admissa praedeterminatione physica: ergo non datur praedeterminatio impossibile non operari, si non datur impossibile operari: ergo admissa physica praedeterminatione, nunquam datur potentia creata indifferens ad operandum, et non operandum.

633 Explicatur aliter ratio haec. causa libera est, quae positis omnibus praerequisitis ad operandum potest operari, et non operari; sed admissa physica praedeterminatione nunquam datur causa, quae positis omnibus requisitis ad operandum, possit operari et non; ergo admissa physica praedeterminatione nunquam datur causa libera. prob. minor, quia causa habet physicam praedeterminationem ad operandum, vel non habet: si 1um, causa non potest non operari: quia praedeterminatio physica infert operationem, quae eo ipso simpliciter necessaria, et infallibiliter. si 2um causa non potest operari: quia physica praedeterminatio est necessaria simpliciter, et unum ex praerequisitis ad operationem: ergo admissa physica praedeterminatione nunquam datur causa, quae positis omnibus praerequisitis ad operandum possit operari, et non.

634 [illegible] ... illa determinatio [illegible] ... [illegible]

phisica pretio, prius quam ille sit homo, agere in sensu divi-
so, ideo non potest in sensu composito. et quia potest
non agere in sensu diviso potest esse ad libertatem,
sufficiens distinctionis sensus, quod voluntas sine phisica
pretione ad sensum est libera: et licet simul cum
phisica pretione ad sensum non potest coniungere nega-
tionem sensuum, ita ut negatio sensus quae existat
cum phisica pretione; potest tamen absolute ponere
negationem sensuum, si videlicet auferat phisicam pre-
tionem: potentia siquidem sentiendi, et non sentiendi
componit, et simul existit cum praerequisitis [illegible]:
quemadmodum potentia videndi simul existit cum tene-
bris, ceterum quemadmodum potentia videndi, quae simul
existit cum tenebris, non potest facere, ut cum eis-
dem tenebris componatur, et simul existat visio; ita
potentia sentiendi, et non sentiendi, quae componit, et
simul existit cum phisica pretione non potest facere, ut
cum eadem pretione ad sensum componatur, et simul
existat negatio sensus. Haec est vera explicatio sensus
compositi, et divisi iuxta ab eius auctoribus traditur. 035

Haec solutio insufficiens est 1°. quia ad libertatem etenim
aliud requiritur ut cum omnibus praerequisitis ad operan-
dum possit coniungere negationem operationis, et ha-
bere simul sine [illegible] si [illegible] phisica actus
[illegible] cum infertur necessitas, quae impediat, [illegible]
[illegible] hoc potest impediri [illegible]. Hoc [illegible]
[illegible] libera est, quia [illegible] praerequisitis
ad operandum potest [illegible] in sensu composito: quia [illegible]
[illegible] in sensu composito [illegible] libera
dicatur esse, quae habens omnia ad operandum necessaria

notitie operari in sensu composito. et potest non operari, et tantum in sensu diviso mihi talis, quia talis ratio libera, quamvis cum potentia [illegible] de causa necessaria: et sicut aqua necessaria est libera quoad ignis intrinsecus eius necessarius ad calefaciendum potest calefacere in sensu composito illorum, et non calefacere in sensu diviso a requisitis: ergo non est causa libera.

636 Resolvitur eadem solutio. sensus compositus non repugnat libertati supponit aliquam aliam libertatem; quia sensus compositus illius passionis non supponit aliquam aliam libertatem quam sensus compositus physicae potentiae repugnat libertati. nam satis constat ex supra dictis per me: ille sensus compositus non repugnat libertati, id quod est contrarium libertati voluntate, si non supponat aliquam aliam libertatem voluntatis non potest contrarium absolutam: ergo. et hoc est manifestum discrimen quod datur inter necessitatem antecedentem et consequentem: quia necessitas consequens ideo non impedit libertatem creaturae quia fundatur in exercitio libero ipsius creaturae; secus necessitas antecedens.

637 Resolvitur 3°. si voluntas physice determinata ad operationem manet absolute libera per hoc physice, et in sensu diviso a potentia potest ponere negationem operationis requisitae, Deus non potest necessitare voluntatem creatam; et Deus amari libere a beatis, et creaturas [illegible]: quod est. Nam Deus cum impositione quocumque necessitati voluntati ad operandum manet voluntas absolute libera, cum potest non operari in sensu diviso a [illegible] necessitate; et hoc sufficit, ut voluntas possit operari libere in [illegible] contrarium. quia impositione quocumque necessitate -

ri non humani ad operandum, adhuc voluntas potest absolute operari libere, quare similiter amentes, ebrii, et somniantes libere operabuntur, quod si libere operantur, quid vetat ipsos peccare, et mereri, habent enim voluntatem absolute liberam, et potentem peccare in sensu diviso a somno ebrietate, amentia, et pueritia. probatur 2º: quia licet Beatus non possit non amare Deum in sensu composito visionis, quia non potest coniungere negationem amoris Dei cum visione beatifica, potest tamen absolute non amare Deum in sensu diviso a visione; similiter se habet hoc cum phisica praemotione ad amorem: ergo Beatus libere amat Deum.

Resolvitur 3º eadem solutio ex Concilio Tridentino sessione 6ª canone 4º ubi Calvinus damnatur contradicens liberum arbitrium [illegible] efficaciter moveri a Deo in sensu composito Gratiae eius denegantis non posse dissentire, et resistere, licet possit in sensu diviso, quia contra hunc morbus damnavit Concilium: si quis dixerit liberum hominis arbitrium a Deo motum et excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atque vocanti ..... neque posse dissentire si velit anathema sit. ex quibus hoc conficitur argumentum. voluntas potest dissentire praemotioni divinae: sed posse dissentire praemotione est posse ponere negationem operationis cum praemotione: ergo voluntas potest ponere negationem operationis cum praemotione. probatur minor: posse dissentire praemotioni est posse facere, quod sub praemotione exsistat dissensus: sed quod sub praemotione exsistat dissensus est componere, et coniungere negationem operationis, cum praemotione, ut sicut videtur. ergo etc. confirmatur: quia nemo dicit resistere praecepto ei existenti; quare, siquis praecepto resistit

e dico receptum: quia praecepto divinae obligationis ut
quis recipit, et quid Ioannes Calvinus docuit
non Lutherus non ponit simpliciter libertatem, sed non ponit
solum non ponit libertatem sub motione Dei, et ideo
damnat et contradicimus. §. 5. ut eligatur solutionem.

Et solutio contendit, indifferentiam, ante necessitatem physicam
ac passionem indicium non repugnare libertati, eamque ibi
actualiter dissentire sit in sensu composito impossibile, explicatur
et quae a nostris autoribus in hunc modum: nam passio
physica non excludit omne iudicium indifferens, mediante
quo non ponitur obiectum non solum irrationabile, sed etiam ut
odio dignum; hoc autem iudicium sufficit ut conservet liber-
tas. Sed contra eam solutionem est 1°: quod iudicium indifferens
non sufficit ad conservandam libertatem si aliunde praemittit
ante necessitatem per physicam passionem inductam. Probatur quia hoc
indicio supposito non potest voluntas resistere illi
necessitati ante, neque potest non agere, illa necessitate
supposita, et consequenter absolute non potest non agere
id, quod agit per ante necessitatem: ergo non sufficit iudi-
cium indifferens proponens obiectum ut amabile, et ut
odio dignum. Probatur 2°: quia non stat iudicium indi-
fferens cum physica passione: nam ignis praetractus
ad iudicandum indicet se posse non concurrere, falso
indicabit, cum indicaret sibi posse id quod sub physica
passione est impossibile. Quod iudicium indifferens non sufficit
ad libertatem si aliunde necessitat voluntatem. Tertio
ignis falso iudicaret se esse liberum ad comburendum, sed
non posset esse liber, si simul adveniret ferrea catena.

Confirmatur: hoc sine physica præmotione ad amorem non est liber ad amorem, et tamen habet iudicium indifferens: ergo hoc sub physica præmotione ad amorem non est liber ad amorem, licet habeat iudicium indifferens. Confirmatur 2º: nam libertas duas essentialiter petit: alterum, quod teneat ex parte intellectus, et alterum ex parte voluntatis; petit enim, quod sub omnibus prærequisitis ad agendum possit agere et non agere. ex parte intellectus petit cognoscere aliquam rationem boni, quæ ad operandum invitet, et aliquam rationem boni, quæ ab operando revocet; ex parte vero voluntatis postulat, positis ceteris prærequisitis ad operandum nullo necessitate impediri, quominus possit etiam non operari. quo cum conponi non potest in stauratio argumenta facta ante 890. quæ omnium sunt integra retinent etiam supposito prædicto iudicio indifferenti.

Ad solutionem est, quod voluntas habens physicam præmotionem potest Operari; infallibiliter operatur, quia præmotio non datur ad ponere, sed ad actualiter operari; et tamen voluntas manet libera cum maneat potens non operari, licet infallibiliter sit operativa. Contra: 1º voluntas sine physica præmotione ad amorem non potest producere amorem: quia præmotio confertur voluntati, ut possit absolute operari, et non solum ut actualiter operetur. ait pater et ratio: nam secundum illorum doctrinam voluntas sine physica præmotione impedita est, ad producat amorem; sed voluntas non habet potentiam ad impossibile: ergo voluntas non habet potentiam ad amorem sine præmotione ad amorem. 640

Contra 2º: quia si physica præmotio confertur voluntati ad actualiter operari, illa nihil hominis impedit libertatem: quia probatur ait: quod quocumque modo conferatur præmotio ipsa voluntati est inevitabiliter a creata libertate, sed illud impedit libertatem, quod est inevitabile a libertate: ergo physica

passio impedit libertatem. Confirmatur a exemplo: non hoc, quia [illegible] vinculis cogit sedere, non sedere liberè, sed necessario, sicut [illegible] vinculis non vinciat corpus sedere, sed ut actualiter sedeat: ergo sicut passio non conferat ad posse, sed ad actualiter operari, hoc physice passium non liberè, sed necessario operamur.

64 Tandem alijs

[illegible] non impedire libertatem a physica passione: quia haec passio non se habet ex parte actus [illegible] in actu, sed ex parte actus [illegible], siquidem actus medius inter [illegible] et [illegible], [illegible] inter [illegible], et operationem; libertas autem non impedit nisi per physicam ante necessitatem. Sed in his passionibus [illegible] neque [illegible] ipse passionis autor cognovit, illis enim passionis docuit, quae [illegible] influunt in effectum. [illegible] quia ex parte actus [illegible] solum se habet actio, et effectum; sed passio non est actio [illegible] neque effectum [illegible] se habet ex parte actus [illegible] physici [illegible] ab ipso. [illegible] adaequatam [illegible] actus in [illegible], et [illegible], ut ostendit [illegible] Aristoteles [illegible] in definitione [illegible] de [illegible] n. 2. sed quod [illegible] sit [illegible] dimotio physica quomodo libet [illegible] impedit libertatem. [illegible] passio physica, quae se habet ex parte actus [illegible] impedit libertatem. [illegible] ante satis [illegible] est, pro [illegible] peculiariter [illegible] per modum actus [illegible]: passio [illegible] non dependit a [illegible] libertatis actus [illegible] passione [illegible] [illegible] operatio, [illegible] sit impossibile operationis omittere: quia quocumque modo ponatur passio impedit libertatem. [illegible] dicerent [illegible] physica passionis se habere ex parte actus [illegible], [illegible] ex intrinseca esse libera [illegible], nulla nobis [illegible] [illegible] motio; [illegible]

praedeterminatio non distruit a concursu nostro simultaneo. § 6

Defellis 3° praedeterminatio physica.

Difficile aliud argumentum contra physicam praedeterminationem illud, quod desumitur ex impeccabilitate Dei. argumentum ita habet. 642
si Deus physice praemoveret voluntatem ad actum illicitum, praemoveret etiam ad peccatum, sed hoc repugnat summae sanctitati Dei. ergo etc. probatur minor: quia si Deus physice praemoveret ad peccatum, peccaret. 643

Ut huic argumento satisfaciant thomistae in duas classes divisi sunt. alii decernunt negando minorem et probant distinguunt: si Deus physice praemoveret ad peccatum, sive ad materiale peccati, peccaret, nego, ad formale peccati, concedo. cuius ratio: quia ad illud Deus physice praemovet, ad quod decernit non vero secus; Deus autem non decernit actum formalis peccati, sed ad materiale et physicum, qui modus decernendi ad materiale peccati, quamvis cum formali connexum, non divinae sanctitati repugnat, quia cum materiali peccati non includitur malitia, non est malum. 644

Cuius solutionis supra meminimus in § 36 agentes de concursu Dei, ubi illam quamvis relictis (et ibi dicta) ac repellit denuo ex concilio tridentino sessione 6 canone 6 quod habet. Siquis »
dixerit non esse in potestate hominis vias suas malas facere, »
sed mala opera ita ut bona Deum operari non permissive »
solum, sed etiam proprie et per se adeo ut sit proprium eius opus »
» non minus proditio Judae, quam vocatio Pauli, anathema »
» sit. ex quibus hoc deducitur argumentum: Deus tantum permissive concurrit ad peccatum; sed si Deus physice praemoveret

ad malum peccati, non pure permissive concurrit ad pec-
catum: quia Deus non physice se habet ad materiale peccati. maior
est definitio tridentini. probatur minor: non pure permittit
peccatum, qui ita se gerit erga illud, ut ponat posi-
tive aliquid, ex quo per se simpliciter necessario in-
ferat peccatum; si enim hoc est pure permittere, quaero
ab Adversariis, quid sit positive velle extrinsece
peccati; sed Deus physice praemovens ad materiale peccati po-
nit positive aliquid, ex quo per se simpliciter necessario
infert peccatum: ergo si Deus physice praemovet ad materiale
peccati, non concurrit pure permissive ad peccatum.

648 Respon-
detur, Deum esse causam pure et non pure permissivam operis
mali, non vero ipsius malitiae, quam quidem Deus non
per se causat, sed permittit: quia licet Deus ponat physi-
ce materiale peccati, ex quo infallibiliter infertur ma-
litia peccati, malitia peccati non intenditur a Deo, quod
sufficit autem, ut dicatur Deus pure permissive se
habere erga peccatum. Contra istam solutionem est: magis sen-
sus Concilii in verbis citatis est, quod Deus pure per-
missive se habet erga materiale peccati: ergo solutio nulla
est. probatur antecedens: quia Concilium solum damnat illorum sensum in
malo opere, qui ponebatur ab haereticis, et qui ibi
definiebatur; sed haeretici non recedebant sensum in
malitia, sed in ipso actu, cui haec malitia infallibiliter
annexa est; ergo Concilium negat concursum Dei in materiale
operis pravi: maior certa est, et minor. probatur ex eis hae-
reticorum, ex quibus Bucerus Calvinus [illegible] divina
providentia, ita habet causam, quaecumque malorum, quae
malo animo perpetrant homines. Dei minime placere fatendum
est [illegible] similiter fidelissimus [illegible]

articulo 4° et quinto. nullus hypothesis docuit, Deus concurrere ad fisicale peccati, tantum ad materiale praemovendo, et permittendo; et nihil homini damnant istae, cedat ad creaturae ipsa et nullam peccati, et Deus quae creaturae in mundi fuerit vis quae mala, neque immediate producit malicias, immediate, quatenus positiue intendit actum cum infallibiliter annexa est malicia: creatura in peccat. ad si creatura peccat, peccat etiam Deus; quae perinde conjunctae malicia a Deo ad quam a creatura. 545

Alii existimant haec hominum argumenta non perpendentes, eorum solutionem meditati sunt. Deinde igitur ad argumentum initio propositum respondendo ma. ita primus Vincentius Gonzalez, et moratius apud paulum Leonardum parte 2ª propositionum n° 18, et hi in primis in eorum loquuntur: nam requirentes physicas praedeterminationes ad bona opera nihil homini illis ad peccatum admittere, accusant. Respondent perspicaciter hanc doctrinam. Deus de facto concurrit ad eas operationes creaturarum: quae ergo concurrit ad materiale peccati, non negari nefarie, nisi admisso errore calvinianorum, de quo supra a n° 55. ex eo legitime infertur: quod materiale peccati est aliqua operatio creaturae, quam immediate producit creatura. ex quo sic arguitur. eo ipso, quod Deus non requirit physice ad materiale peccati, non requirit physica praedeterminatio ad opus bonum, et ad materiale peccati non requiritur, ergo neque auctoritas, ergo neque ad opus bonum. Probatur maior: ea argumenta, quibus tentant probare necessitatem physicae praedeterminationis ad opus bonum, probant etiam necessitatem physicae praedeterminationis ad opus peccati, ut singula considerantis manifestum est:

L. 4.ta

647 Confirm. variis aliis, Deus fore auctorem peccati, si praestito physica necessaria sit ad operationem creaturae. Supponamus, quod Deus praestitisset physice Petro ad furtum antequam Petrus aliquid peccaret, modo in isto casu daretur peccatum; et Petrus non esset causa moralis peccati: ergo solus Deus esset causa moralis peccati. Probatur cons.: quia nullus alius praeter Deum, cui in praedicto casu posset peccatum attribui. Probatur min., demonstrative dicitur esse deponeretur. Pro nihil cogitanti circa furtum in minimo et a Deo physice praedeterminatio ad furtum, et pro physice Petro ad furtum, impotenti ei committere furtum: ergo Petro non potest attribui furtum; et consequenter non peccaverit, et solus Deus esset causa moralis furti. Sed refellitur, quod praestito

648 Ultima alia objicienda quae sumuntur ex physica praedeterminatione. Deus non potest ab hominibus exigere obedientiam suorum praeceptorum, nisi simul conferat praedeterminationem ad obediendum. Quia si Deus non conferat praedeterminationem ad obediendum, obedientia est metaphysice impossibilis. Ergo si Deus non conferat praedeterminationem ad obediendum, non potest exigere obedientiam suorum praeceptorum. Probatur cons.: quia Deus nequit exigere obedientiam metaphysice impossibilem. Et ex hoc, si Deus praeciperet pro actu amoris, et illi non conferat praedeterminationem ad actum amoris, manet sibi physice impotens ad amorem, et homo physice non praestito ad amorem, amor est metaphysice impossibilis: quod ad si Deus praeciperet, et simul conferat praedeterminationem ad obediendum, nulla erit possibilis transgressio praecepti divini, quod est haereticum. Infertur tamen quod cum praedeterminatione ad obediendum, ita committit obedientia sit impossibilis

ultim. e initio ex suo etiam fit, praecepta divina esse
[illegible], et esse inutilia, dicimus, quod
si Deus ita praeciperet praeciperet: principio, quod [illegible]
[illegible] vole, [illegible]: quod [illegible] minus [illegible], quod
[illegible] proprio ad operationem [illegible] operatione quod
[illegible] hoc identificetur [illegible]; in hoc [illegible] prudentem
praecipi a Deo: quod neque potest prudenter praecipi,
quod hoc proprius ad amorem amet.
Qu. Deus fore in 649
iustus, et iniquus iudicii cum supplicio, et poenas
peccatis decernit, et infligit: pro: nos hoc semper
[illegible] Deus legitima excusatione [illegible]
[illegible]; sicut peccator omisit opus praeceptum [illegible]
[illegible] die festo potuit exponere
[illegible] habuisse [illegible] [illegible] opus, quod sine
dubio ius [illegible], et [illegible] si potuisset [illegible]
[illegible] potuit. ad si peccator [illegible] [illegible]
[illegible] de Deo [illegible], ad sibi talia minime [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quo erat [illegible] impotens
non [illegible], quod sine dubio ius erat expe-
[illegible], et [illegible], si potuit. 650
Qu. non possunt valide ob-
[illegible] [illegible] [illegible], nos [illegible] obedientiae ob-
servare, [illegible] obedientiae [illegible]
[illegible], non [illegible]: quod [illegible] aliquid non [illegible]
potestate [illegible] in potestate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad observandam obedientiam,
[illegible] dare, quod [illegible] in potestate [illegible], neque
ab [illegible] potest [illegible] non valide [illegible], [illegible]
[illegible]: nos observatio obedientiae [illegible]
impossibilis; [illegible] dare impossibili [illegible]: [illegible]

651 Dices dicere 5° cum Al[bert]o
Ch[ristiani] hoc culpa sua carere physica pre[dictio]ne, q[uam] cum ponit
deus ut illis sagiat [illegible] illa [illegible] non pos-
tulant. R[espondeo] enim: q[uod] [illegible] physica necessaria ad
orationem [illegible]: quomodo hoc orabunt, nisi
deus illos efficiat [illegible] adorationem [illegible]
adorationem neque ad alias operationes [illegible]
[illegible] physica [illegible] [illegible].
652 Dices dicere 9° cum
eod[em]: hoc male utendo 3° gratia reddere se indi-
gnos physica pre[dictio]ne. R[espondeo] enim: non [illegible] physica pre[dic]-
tio [illegible] non datur, quoniam datur malus usus gratiae pr[aeven]-
tis: q[uia] nemo male utitur, quem non habet. Si datur, non
datur malus usus gratiae: nam ille male utitur gra-
tia, qui habens gratiam ad operationem non operatur,
[illegible] impleat, quod hoc habeat gratiam pre[dictio]nis ad operati-
onem. Et non oportet [illegible] impleat malus usus gratiae pre[dictio]-
653 nis. Hoc in [illegible] efficere alia bona opera [illegible]
quae in [illegible] faciunt, ad [illegible]: [illegible] de fide
est, quod hoc possunt facere aliqua bona opera, [illegible] non
faciunt, ad [illegible] physica pre[dictio]nem: nam hoc
physice non [illegible] ad opus [illegible] impossibile illud opus;
hoc [illegible] faciunt illa bona opera, [illegible] facit, non
[illegible] physice [illegible] ad talia opera: [illegible] hinc [illegible]
[illegible], et [illegible] exhortationum [illegible] bona opera, [illegible]-
monia [illegible]: [illegible] datur [illegible] ad [illegible]
[illegible] per inde [illegible] exortari [illegible], [illegible]
[illegible] ut moveat [illegible], [illegible] ridi-
cula [illegible]. Si non datur, facilius [illegible]
[illegible] a [illegible], quia [illegible] admitti

n. pro statu ad eius saxitionem; non vacat plura alia absurda referre, et declarare. ...ius modi, ut facile quivis intelligere eo in absurdis decepto esse ut solum illud uni parti liceat; et in peccatis, decepit me maximo. § 8 argument solutio.

§ 8 Ultra dictam solutio.

654

Vidimus tantum omnes; vidiamus, quibus ea accurata, et omnibus differentiam, et fient ... cum argumentatio habet. primum indifferens ut indifferens nequit se determinare voluntas sine physica prestione, et primum indifferens ut indifferens ... voluntas sine physica prestione, nequit se determinare; et conseq. indiget physica prestione a quo determinet ... fiat: quia si voluntas sine physica prestione se determinat, esset in eodem instanti indifferens actu, et determinata actu; sed hoc repugnat: ergo voluntas sine physica prestione nequit se determinare. prob. maior: voluntas in instanti illo in quo actualiter operatur est indifferens actu, et determinata actu; indifferens; quia libera: determinata, quia habet determinationem actualem, videlicet operationem suam: ergo in eodem instanti esset indifferens, et determinata actu.

Resp. negando maiorem, cuius falsitas ... in Deo, qui ... liberrimus ... et conseq. indifferens ad ponendum, et non ponendum effectum suum, admittendo, et non admittendo prestionem, et tamen Deus se ipsum determinat, non ab alio physico determinatur. ... hoc non determinatur a Deo ... malitia fieri peccati, ... fatentur, et tamen hoc si nulla determinatione se determinat ad ponendum malitiam peccati ... quam primum indifferens non ab alio, sed a se ipso determinatur. ... ratio ... est: quia primum liberum ut tale constituitur ... indifferentia, ... potius liberi ...

ponere aliquid extensis contrationis, q(uo)d potuit i. c
in indifferens. q(uo)d si malicius dirigitur magis in u-
nu(m) modus: — prius indifferens, ut indifferens in
differentia in complectionis & insufficientis entitatis
requirit se determinare, concedo m(aiorem): indifferentia deter-
minis, et libertatis, nego m(inorem). ad confirmationem dico
m(aiorem): voluntas erit ante indifferens, et determinata
eodem modo, nego m(inorem): diuerso modo concedo m(aiorem):
voluntas est essentialiter indifferens, q(ui)a est essentialiter li-
bera; et est accidentaliter determinata; q(ui)a se determinat, cu(m) po-
test non se determinare. respondeo voluntas est indifferens in
actu 1º; q(ui)a voluntas prius intelligitur ante operationem
actualem in illis habere prius (con)currentiam ad operati-
onem: et tamen determinata in actu 2º; q(ui)a libera ponit ope-
rationem, quam potuit non ponere. unde nulla hic da-
tur contradictio: q(ui)a est indifferens essentialiter et determinata
accidentaliter; est indifferens in actu 1º, et determina-
ta in actu 2º nullo in voluntate operationem, ad q(uam) deter-
minet; est enim in se determinata: nec ipsa dicitur voluntas
(com)plicita prius esse essentialiter indifferens, et ac-
cidentaliter determinata: q(ui)a essentialiter est libera, et per
accidens est determinata ex (com)plicita passionis.

Obiicies 1º.
Deus est liber, et est determinans, sed non esset nisi ne-
cessario (com)plicite causas creatas, et operaretur prius, an(te) ca-
usa creata: q(ui)a Deus (com)plicite praeveniet causas creatas.
probatur m(aior): q(ui)a non alio modo potest Deus determinare causas cre-
atas, nisi inducendo (com)plicitas passiones. concedo m(aiorem), et
nego m(inorem), et minus prob(atur). Deus est liber, et est
determinans; q(ui)a non habet aliam causam suae libertatis, et pri-
mariae determinationis. et q(ui)a prius est, dare excitaret neq(ue)

libertatem, quo, quod creatura non libertatem exercet;
et q libertas creaturae libere a Deo ponit. crea-
tura vero est dis libera, et dis dirigens, quia creatura
nequit se libere dirigere sine Deo. N q Deus primo
dirigit voluntatem creaturae; et consequenter voluntas cre-
aturae se ipsam dirigat. 656

Obiicies 3°. causa 2a agit mota
a 1a. [illegible] Resp. illud, quia ad
movetur ab alio movetur: q causa 2a agit praemota, et
virtute a causa 1a, [illegible] aliqua praedeterminatione
concurrat: q si Deus concurrat cum creatura solo concursu
simultaneo, Deus non erit causa 1a; q causa 1a, quae
prius operat: q Deus non concurrit concursu simultaneo
solo, sed praevio: consequenter Deus physice praemovet. distinguo
ant: causa 2a agit mota a 1a per motionem indif-
ferentem, concedo ant: per motionem infallibiliter determinantem
ad unum extremum, nego ant. quo usque sensu verum est
testimonium. Resp. deinde nego cons. ad confirmationem
distinguo ant. si Deus concurrat cum creatura concursu du-
ntaxat simultaneo, Deus non erit causa 1a ex hoc pre-
cise capite simultanei concursus, concedo ant: ex aliis
aliis capitibus, nego ant. Deus non est causa 1a ratione
praecise, quod simul concurrat cum creatura, ut ipsius est
in obiecto; verum non dicitur causa 1a, quia 1o concurrit cum
creatura, sed quia prior, aut praemovet creaturam: hoc
enim est Deo, et creaturae repugnat. Deus igitur est causa
1a quia cum [illegible] causam [illegible], [illegible] nullam habet causam
scil. 669

Obiicies 4°. Deus est causa ipsius determinationis volun-
tatis creaturae liberae: q praedeterminat voluntatem creaturae liberae.
distinguo ant. Deus est causa ipsius determinationis voluntatis

creatz; et illoz ponit divisionē a creatura, Deus [illegible] any, ait nego an[illegible]

658 [illegible] 8. [illegible] voluntas
[illegible] amoris, Deus [illegible] altius [illegible]
[illegible] Deus volumenta [illegible] adaequationis.
[illegible] ait dis quo [illegible]: q. Deus [illegible] ad operationes
quo ad [illegible], nego [illegible] quae ad [illegible], subdis-
quo [illegible], quo ad [illegible] a salute [illegible]-
des, nego [illegible]: quo ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] solutio [illegible] a
[illegible]

659 [illegible] 6. [illegible] ratio phia, [illegible] liberta[illegible],
[illegible] liber[illegible]: [illegible] reiicienda [illegible] an[illegible]: Deus
[illegible] ratione phia [illegible] voluntas
[illegible] creatz; et voluntas creata [illegible] essentialis libera:
[illegible] phia [illegible] voluntas essen-
tialis libera. [illegible] quo an[illegible]: [illegible] libertas
quo ad [illegible] [illegible]: quo ad
[illegible], nego an[illegible] voluntas [illegible] essentialis [illegible]
[illegible]; [illegible] accidentalis [illegible],
[illegible] ad operationes [illegible] phia [illegible], quas
accidentaliter [illegible] voluntati. [illegible]
[illegible] libertati [illegible], quia [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] quo ad [illegible]
[illegible] essentialis [illegible] ad [illegible]; [illegible]
[illegible] operationes, quae fiunt sub [illegible],
[illegible], amentia, [illegible] libera,
[illegible] adeo [illegible] bilis, [illegible] amen-
tes, [illegible] [illegible], [illegible]:
[illegible] [illegible], amentia, aut [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

comentio [illegible] post operatio [illegible]
[illegible] tangit quia [illegible] per [illegible] nihil
hominem [illegible] [illegible] quæ.

66. [illegible] causa creata 663
[illegible] sine ratione [illegible] ultimam ac-
tualitatem effectus: et indiget ratione [illegible]: et
[illegible] ultimam actualitatem effectus [illegible]: actio,
et effectus habent maiorem actualitatem, quam causa [illegible]
[illegible]: quia sine ratione habent tantam actualitatem,
quantam habet actio, et effectus, et [illegible]
[illegible] ultimam actualitatem actionis, et effectus. probatur
[illegible]: actio, et effectus habent actualitatem sine poten-
tialitate; et causa [illegible] habet multam potentialitatem
[illegible] actio, et effectus habent maiorem actualitatem, quam
causa [illegible] sine [illegible]. [illegible], effectus [illegible], et
in actu [illegible] a causa existente [illegible];
causa [illegible] sine ratione [illegible] causa [illegible]
[illegible]: quia causa [illegible] sine ratione [illegible] effec-
tus [illegible], et in actu. [illegible]: nemo dat quod
non habet, [illegible] sine ratione non habet [illegible]
[illegible], neque ultimam actualitatem: quia voluntas sine ra-
tione [illegible] effectum [illegible], et ultimam ac-
tualitatem.

[illegible] negando [illegible] 665
actio, et effectus habent maiorem actualitatem [illegible],
quam causa [illegible], [illegible] habent maiorem actuali-
tatem perfectionis, nego [illegible], [illegible] actualitatem
[illegible] perfectionem [illegible]; et in hac
[illegible] perfectionis [illegible] maiorem habet
[illegible] actualitatem; et [illegible] potentialitatem [illegible] imper-
fectionem, [illegible] imperfectionem [illegible]

potentialitatem habent &c. sumitur etiam actualitas
pro entitate distinctione potentialitatis pro subiecto. Primo igitur
receptionis quo magis res fuerit recipiens, eo ma-
gis potentialitatem habent, etc. 3°. denique actu-
alitas sumitur pro exercitio, seu causalitate virtutis
productiuae, et pro ipso effectu producto, potentialitas
vero pro principio effectiuo causae, ex quibus dico,
quod actualitas in 1°, et 2a acceptione est perfectior
potentialitate, attamen actualitas in 3a accep-
tione non est perfectior potentialitate, ut patet in
omni potentia Dei, quae non est imperfectior suo cau-
sato, neque suo effectu. ad antecedens dico quod
actus, actio, et effectus habent actualitatem sine po-
tentialitate imperfectionis, nego antecedens: sine poten-
tialitate exercitii, omitto antecedens. ad 2m confirmationem
dico quod omne effectum est entitatiuum, et maior non po-
test produci a causa existente in toto Logo, dico
omne in toto philosophia, nego omne. ut causa potens
producere physicum effectum non sufficit, quod sit prae-
potens: quia tunc non caret maiori entitatiuo quam omnino
requirit, ut causa potens producere effectum, ut tri-
tum ex non ... ad 3m confirmationem dico ad sequitur
nemo dat quod non habet formaliter, nego: quod non ha-
bet saltem virtualiter dicendo. concedo. quod patet in Deo,
qui dat entitatem, quod omne, non est in Deo formaliter
sed solum eminenter, et virtualiter. et licet aliquae
istarum confirmatio: non ... philosophia non est facilis ...
operatio, ... , quia est pro ... operationis, et
si habet ... actus ... ad operationem: ... cognoscit
potius ... actualitas operationi. ...
... de ... dimittamus ... philosophi ...

Nihil communius, crebrius, quam D. Thomas
certam physicam praemotionem asserere; quod in aliis paginis
ait quod ... positum, quod perventa intelligentia plu-
rimum testimoniorum, quae ex sancto Doctore adducuntur, ut
ex solis adaequatione ... Observa quod sanctus
Thomas, quamvis pluribus in locis saepe doce-
at Deum movere causas secundas ad agendum, quod boni sui
interpretes ... dicunt ... sancti Thomae de
praedeterminatione ... physica praemotione in dis-
cendo ... Divus Thomas ... loquen-
di modum: quod vero Deus movet causas secundas prae-
sertim liberas ad agendum non illas physice praede-
terminando, sed illas inclinando mediis illustratio-
nibus et piis affectionibus, et ... motio
qua Deus movet causas secundas liberas ... determinatio
praemotione, sed per inclinationem ad opus: quae ex-
plicatio ... doctrinae, et modo loquendi san-
cti Thomae pluribus in locis ... dicit ... Deus mo-
vere causas secundas motione indifferenti ...
in ... similiter ... motione ... ven-
tialiter ad operationem, quo ... sanctus Thomas in-
... corpus ... divina, et gratia, ubi
agens de motione, qua Deus nos attingit, praemovet, et
... ad bonas operationes, inquit: neque
aliud ... Deus hoc modo movere, quam ...
... ad eliciendum ... actus.

Observat ... D.
Thomas quamvis ... in locis, Deum ...

causas 2as ad cooperandum, et dirigendum et [illegible] in esse
in propria persona, et in concursu simultaneo

praecipuum littera ad dirigendum applicationem, quam ita ordi-
nario ad operandum [illegible] modo ex parte non [illegible].

2. Dicunt thomistae, [illegible] [illegible] [illegible]
causa 2a ad operandum indiget causa 1a, et non
[illegible] [illegible] ab angelico de causas 2as operandi in-
[illegible] causa 1a [illegible] propria persona: [illegible]
[illegible] causa agens per virtutem a Deo acceptam, [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] sancto doctore 3. [illegible]
[illegible] ubi inquit. manifestum est, ad omnia in finito ››
agentia [illegible] [illegible], nisi mediante agunt, in virtu- ››
te Dei, quod nihil dicitur, nisi mediante, est in actu ››
[illegible] [illegible] [illegible], praecedentis [illegible]
[illegible] causa 2a agere in virtute causae 1ae, non [illegible]
ab ea accipit virtutem operandi, et quod non agit, nisi
[illegible] virtute causae 1ae simul concurrentis.

Obiiciunt
sancti thomae, quando [illegible] creatura [illegible] instru-
mentum causae 1ae, quod non [illegible], nisi creatura [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] instrumenti est [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] instrumenti, [illegible]
instrumenti pertinentis [illegible], qualis est [illegible]
[illegible] [illegible]. quod in voluntate creata se habet [illegible]
ti in animo [illegible] instrumentis, in [illegible]
[illegible] [illegible] docet a sancto thoma [illegible] docui
[illegible]. Dicunt [illegible] causae 2ae instrumenta Dei,

quatenus causae 2ae nihil agunt, nisi motae a 1a, mobiliter a causa 1a per praemotionem, quae sit physica ex parte, quae praemotionem constituunt, ut dixi n. 552.

Obiicies 3o Sanctum Doctorem, quatenus ipse docet, Deus dare causis 2is non solum posse agere, sed etiam agere. Sed pro sancto Doctore hoc loquendi modo nihil aliud significare, nisi quod Deus concurrit concursu simultaneo cum causis 2is, quod libenter admittimus; Deus enim non solum dat causis 2is virtutem agendi, illamque conservat, sed praeterea cum ea virtute simultanee concurrit agere immediate cum ipsa causa 2a. 655

Obiicies 6o Sanctum Doctorem quatenus ait: a providentia Dei, esse praeparatam, et ordinatam, quam Deus praestat physicam causis 2is. Et ita 1o: [illegible] 1os ait 1o ad 3um ait: hac parte quod causae 2ae tendunt ad determinatum effectum illis a Deo, quasi dicere causas 2as de se determinari ad determinatum effectum, quem producunt. Et ita 2o: non ipse docet, creatura agi, et regi a Deo, ut operentur. Et ita 3o, non ipse ait, Deus alicubi operari in natura, ut natura operetur, quando operatur Deus in natura, ut operetur, nisi physice praemoveat. Sed pro sancto, praeparari, et ordinari a Deo, perinde valet decretum immutabile aut permissivum voluntatis suae, mediis [illegible] ab aeterno sit dispositum, ut [illegible] explanant nostri theologi agentes de praescientia [illegible]; sed praemoveat autem causas 2as determinari a Deo ad determinatum effectum, [illegible] physice. Omne quod determinatur in [illegible] a Deo immediate cum illo concurrente; tunc enim, quod 2ae causae determinantur ad determinatum effectum in individuo praeveniente a Deo modo superius exposito a n. 557 656

q. 1. ad 2^m [illegible] tiam dic, in universo [illegible] agit ipsi a Deo motione, quae sit inclinatio a cooperationem modo supra dicto in hoc §. [illegible] quaestio discendi ? ad 3^m [illegible] tiam.

552 Ex dictis colligitur nihil reperiri in Angelico D., quod faveat physicae praemotioni, ad dictum modo, physica esse in sancto D. quia plures majorem omnino repugnant. nam 1º sanctus Doctor ait operationem liberae voluntatis poni per sola directione liberae voluntatis creatae, ut patet ex 2º [illegible], distinctione 39 [illegible] in expositione ubi ait: ipsa enim potentia voluntatis quae est indifferens ad plura, quod determinetur in hunc actum, sive illum quae a libero determinante, sive ab ipsa voluntate. ergo necessaria est praemotio ad operationem liberam, operatio non ponitur per sola directione libera voluntatis, sed etiam per directione Dei illos determinantis, et [illegible]. 2º sanctus Doctor supra docet, causam Dei non solum ingerere directione, sed etiam quod [illegible] dirigat, et quod ipsa determinat [illegible] [illegible] ut patet ex q. 1ª de potentia art. 4º ad 3^m ubi ait: dicendum, quod sicut causa prima magis influat in effectum, tamen eius influentia, et prima causa proxima determinatur et specificatur quae non coherent eius plura perfectione. 3º sanctus Doctor docet voluntatem liberam hominis [illegible] determinationem non esse infallibiliter determinatam ad alteram partem contradictionis [illegible] q. 3ª de potentia articulo 7º explanans, quoniam etiam sed Deus reliquerit hominem in manu consilii sui: quod voluntati hominis [illegible] dominium sui actus, ut non sit obligata ad alteram partem contradictionis, quod quidem dominium naturae non dedit. Eidem causae necessariae per eius formam determinata [illegible] omnino plura

apud nostros autores videnda, et precipue apud
eruditissimum Alfonsum thomam de Jesu, de vo-
luntate. 66

Illud non omittam, quod Gratia quosdam
audiveris, thomam Turcum magistrum generalem ordinis
predicatorum publice aliquando, coram frequenti doc-
tissimorum hominum concione affirmasse, divum thomam non
fuisse physicae premotionis assertorem, nec eius Baltha[illegible]
coram Aragoniae generalibus quae habebant in cenobio
Valentino divi Dominici, et in superiorum gradu
tolerantiis, ex ordine predicatorum defenderunt, physicam premotio-
nem expressam doctrinam divi thomae, reverendissimus
Turcus semel et iterum dixit tolle cano illi, "
tenete mihi locum sancti thome in quo physicam premoti- "
onem definavit, et creabo te magistrum in religi- "
one. quod timere, aut impudenter dicere a sapien-
tissimo viro in summa ordinis dignitate constituto
nemo audebit affirmare, videatur Henao de scienti-
dia historice preparata anno 1682 ubi hanc refert
authenticum testimonium predicti divo viri [illegible]
[illegible] de scientia [illegible] causam efficientem.

Ex hucusque disputatis premittimus ad causas quan-
nam moraliter producunt suos effectus, discendam.
modo, an creatura possit elevari a Deo,
ad productionem illorum effectuum quos moraliter pro-
ducit permittere. [illegible] id, [illegible] [illegible] [illegible]
iene intelligendo sit [illegible] altitudo obedientialis
causae efficientis, pro cuius dicendo [illegible]

explanando & actu modo quo pot. obedientialis

facultas explicuimus supra a n. 113. clarior

causis efficientibus huiusmodi pot. actiuae obedi-

entialis: sextum, pluribus iis ... de facto

adducunt in specie naturali aliquos effectus, quos naturali-

bus naturali ... numquam producunt, talis

intus humanus in specie ... beata, ... humano

volitiones in specie actus caritatis supernaturalis. Quod

virtus quaelibet entitas habeat pot. obedientialis ad pro-

ductionem cuiuslibet alterius.

631. In hac 2ª quaestione obiicitur Bajanus ... 1321

... amplius quia duplex, aliquid de facto, aliud de possi-

bili de facto: virtus quaelibet entitas ex iis, quae de facto

existunt, habeat virtutem saltem incoatam ad productionem

cuiuslibet alterius entitatis naturalis, aut supernaturalis,

de possibili: virtus ... supposita possit quaeli-

bet entitas elevari ad productionem cuiuslibet alte-

rius; ... quidquid ... nulla habeat dicta supposita re-

solutione prioris: nec si talis virtus incoata

de facto in qualibet entitate ... qualibet enti-

tas habere pot. obedientialis ad productionem cuiuslibet,

supplenti Deo defectum illius virtutis per divinam ele-

vationem. si vero talis virtus de facto non reperiatur in qua-

libet entitate ... nequaquam talis entitas habere

pot. obedientialis ad productionem cuiuslibet, neque

posset elevari a Deo: nec Deus per elevationem suppleret vir-

tutem aliquam, quae esset insufficiens ad effectum

(ad) iij caren: virtute, vel in coata ad efficiendum ut habeat virtutem aliquam, et sic in sufficientem, ex nulla virtutem habeat: quia nequit elevari a Deo; et consequenter habet potentiam obedientialem ad productionem cuiuslibet. 622

Difficultas

quia processus productivi ad partem quem, cum dico, sic nobis ignotum: quia enim asserat, dum negat, formaliter habere virtutem in creato ad productionem Angeli; nullus enim dat terminum positivum ad ponendum talem gratiam in formica, vel contra erat, ad asserendum; neque apparet sufficiens terminus ad negandum, ne timeam negemus aliquid, quod illud ignoramus: ergo de facto existimus habitam, necne ex virtute in creato [illegible] nobis. 623

Dico 2º potest

esse creatura, quae habeat potentiam obedientialem ad productionem cuiuslibet creaturae, etc. dicitur, sit certum illo, et posteriori dico prudenter sumere de negandi potentiam entitatis, nulla omnino impeditur, ergo [illegible] [illegible]. 624

Dico 3º [illegible] non implicat, ad Lapis de facto existens elevetur ad producendum [illegible] quod elevari potest, et consequenter ad libitum potest elevari ad productionem cuiuslibet; patet enim in omni ratio [illegible]: quod nulla in eo apparet repugnantia. dico quod ans: non implicat, ad Lapis elevetur ad producendum equum, si habeat virtutem obedientialem ad id [illegible] ans: si non habeat nego ans: an de facto habeat huiusmodi virtutem obedientialem ignotum nobis sine [illegible]. 625

Dico ultimo. dominium divinum [illegible] in omni [illegible]; et [illegible] Deus in omni [illegible], maior perfectio divini dominii est, ad [illegible] utrumque libet

creatura tanquam instrumento ad quaelibet miracula, quae si vult, non potest: quia Deus potest uti qualibet creatura ad quodlibet efficiendum. Secundo maiorem distinguo: maior est perfectio divini Dei, quod possit uti, si id implicet contradictionem, nego maiorem; si non implicet contradictionem, concedo maiorem: perfectissima subiectio creaturae in eo consistit, ut obediat Deo in iis, quae nullo modo involvunt contradictionem; neque ad istam subiectionem pertinet, quod obediat in iis, ad quae nullam habet potentiam. An quaelibet habeat potentiam obedientialem ad productionem cuiuslibet, id nobis ignotum. Cum de utroque dicendum esse similibus causis eiusque ...

676 Ad 2um resolutionem observandum 1°, nullam creaturam posse esse, ut non sit ab alio: nam quaelibet creatura, sive dependet a Deo immediate producente illam, sive saltem ultimo, ut in superioribus diximus. Observandum 2°: creaturam non existentem non posse se ipsam producere, cuius rationem dedimus supra art. 598. Quod intelligendum id, quod omnino non potest aliquid physice producere: quia nequit se ipsam. Quia quae causa non existens, et producta potest se producere in 1° instanti suae existentiae, aut saltem potest se ipsam physice conservare.

677 Dico: dicendum nihil posse se ipsum physice producere. Ita communiter nostri doctores post Scotum, Hiquaeus, Cardinalis de Lugo de eucharistia disp. ?, § 2°, ... Mastrius disp. 3° physicorum de ... n. 83, quam si sancti Augustini, et tradit ex ... Thomas 1a p. q. 2 a. 3° ubi ait: nec possibile, quod aliquid sit causa efficiens sui ipsius: quia sic esset prius se ipso: unde sic arguitur: nihil ...

tum: quia prior natura suo effectu, et eadem ratione neque

cit prior natura se ipsa: ergo eadem ratione nequit se ipsam produ-

cere. Maior constat ex dictis de prioritate naturae. Minor

vero probatur: prioritas naturae nequit dari nisi inter

extrema realiter distincta: ergo. Probatur antecedens: prioritas naturae

nequit dari nisi inter extrema quorum unum potest intelli-

gi existens, altero non existente; ac proinde causa ex-

istens independenter ab effectu, ad posse intelligi existens indepen-

denter ab effectu: quia videlicet causa ex-

istens ante existentiam ipsius effectus: et haec omnia non

concepta causae non indiget effectu ut sit; et haec omnia non

possunt contingere nisi inter extrema realiter distincta:

ergo prioritas naturae nequit dari nisi inter extrema realiter

distincta. Confirmatur, et explicatur ratio haec. Nam si causa posset

se ipsam efficere producere, causa non indigeret se ipsa ad

se ipsam efficiendam producendam, causa non indigeret se ipsa ad

existendum, et hoc repugnat: ergo et illud. Probatur minor: quia

causa existens de conceptu causae non indiget suo effectu ut sit;

sed ipsa esset effectus sui ipsius: ergo non indigeret se ipsa ad exi-

stendum. Probatur maior: causa nequit existere sine se ipsa: aliter

posset existere et non existere simul. 678

Respondebis, quod non po-

sse esse priorem se ipsa, si producatur per unicam actionem; posse

tamen si per duplicem actionem producatur. Veniat itaque,

causa quae producta, et habens esse ab alio posse se ipsam

producere per aliam actionem sibi attribuere esse productum

tribus potentiis ad eam, et tamen causa ut producens per

secundam actionem esse prior natura se ipsa ut per primam actionem producta.

Secundo, venit tamen lumen productum factum: Nam causa

se efficiens producens per secundam actionem non est prior natura se ipsa

ut per primam actionem producta: sed neque per secundam actionem

ita se ipsam producere. Probatur minor: quia in illo priori causae

ad secundam actionem, praeter quod se ipsam efficere producere requirit

intelligi causa, quin intelligatur eius effectus: quia causa ...
actionis non est prior natura se ipsa in actu ... actionis ...
... in illo priori causae ad ... actionis ...
quae se ipsam physice producit, ... intelligi
... quin intelligatur causa ut ... , ...
causa et effectus ... : quod in illo priori ...
intelligi causa quin intelligatur effectus, ...
est prior natura se ipsa. ... physice ...
... ex ... theologi ...
atio productio, ut dicitur ... 1a p. q. 41
ubi ait: ... importat ... actio, ...
et ... theologi et sancti ... patris ...
... unius personae divinae ab alia ... quod
una ab alia producatur ... theologorum ...
... ubi non ... relationis ...
ductionis ... explicat ...
... homo ... divinitate ...
... nullius ... physice productionis ...
... ut ... ubi ... non ... falsitatem, ... physice
productionem, quod repugnat ...

(b. 2) Dico 1o causa ...
... in existentia ... accepta, ... causa ... in existentia ... accepta ab alia causa: ... causa ...
... physice ... non ... causa se ipsam physice producens, ... esse prior natura se ipsa, ... diximus, ...
... quod causa supponitur existens ante quam existat,
... in ... se in

existentia prius accepta ab alia causa: quod talis en-
titas possit (i.e.) minor patet: quod illa entitas supponit
existentiam ex vi alterius causae ante quam ipso [illegible]
ducatur cum dicitur: quod non supponitur existentiam ante
quam existeret. Respondetur dicendo maiorem, negando consequentiam.
ad minorem probationem dicendo maiorem, negando minorem.
ad dictum minoris probationem, distinguo antecedens: illa entitas suppo-
nit existentiam ex vi alterius causae efficientis, nego antecedens:
supponit existentiam ex vi alterius causae, et non existentiam
ex vi sui ipsius, concedo antecedens: supponit quidem existentiam
causae quam supponit in illo priori ad quod actionis ca-
usa, quam ipsa constituitur: non supponit existentiam:
quod licet eadem futura sit causa et effectus sui ipsius,
requirit intelligi effectum existentem in illo priori, in
quo intelligitur existentem causam: et evidenter implicati-
onem [illegible] supponi simul existentem, et non
existentem. 600

Dices 2°. actio producitur per se ipsam: quod potest
dici aliquid produci a se ipso per actionem: nimirum implicat,
quod aliquid se producat in quo, quo se producat [illegible]
[illegible] possit: quod [illegible]. Concedo antecedens, nego consequentiam. ad probationem
dico maiorem: quod producere [illegible] quo, sibi enim ratio fiat
producendi [illegible] proprie, et absolute producere, est solum
[illegible] quid, et aliud [illegible] ex esse, et aliud [illegible]
[illegible] dicitur esse [illegible]: neque enim esse [illegible] nullum habere
causam sui, quod requirit convenire actioni; esse a per se
nihil habet [illegible], nisi quod [illegible] fiat per aliam actionem: neque
[illegible] ita esset abeundum [illegible] in infinitum. [illegible]
obedientiali causarum ad [illegible] producendum.

681 Dubitatur, utrum duas causas efficientes se invicem causare … diversis instantibus neque enim … possit causare calorem in instanti A: et calor possit producere ignem in instanti B: quare … distinctis. utrumque duae causae efficientes possint se invicem causare efficienter immediate instanti … id est, utrum ignis qui in instanti A est causa caloris possit in eodem instanti esse effectus eiusdem caloris.

682 dico 1°.
id … naturaliter contingere: probatur: ut duae causae se invicem efficienter producant essentialiter requiritur, quod … altera fiat per duplicem actionem adaequatam a duplici causa adaequata producuntur … dicamus, sed duplex actio … adequata eiusdem effectus est naturaliter impossibilis, ut tradit communiter cum philosophis.

683 Dico 2°. impossibile mutuo causalitas efficiente … causae: si mutuo producat … causa. ita … in metaphysica de … doctores … apud … 5ª … 1°: si quaelibet causa producat ab alia … causa … existit: … non existentem … aliquid … ducendum … causae quarum mutuo producat … alia causa … elevari ad se invicem producendum. probatur: … requiruntur … non existunt … mutuo producere … producere: quia se invicem producant debent existentia … non possunt … existere: … alia causa existere debent … de igne … B … instanti … anteque … causa; … producunt ab A … producunt a B …

A deducit ab alio 3° causa, ponit effectum intelligi existentem ante suam causam: quod implicat, omnino per deductio duplicis causae, quarum una solum non producatur a 3° alia causa. Probatur maior: effectus habet suam existentiam a causa: quod implicat, quod intelligatur existens ante suam causam. Probatur minor: Si A non producatur a 3° alio causa praeter B, et erit effectus solius B, et solo B erit causa illius A, quod intelligitur existens ante B: si non ... producatur a B, et non producatur a 3° alia causa praeter B potuit effectus intelligi existens ante suam causam. Minor in suppositione ipsius ... ut intelligitur in tali casu A esse effectum solius B in suo casu ipsius B, in quolibet causa intelligitur existens ante suum effectum: ergo. Confirmatur, A quatenus in actu 1° proximo ad producendum B non potest supponere existentiam ipsius B, si A supponit existentiam B: quod A si a solo B producatur non potest esse in actu 1° proximo ad producendum B. 68

Dices, quando A continet sua individua ignis per se ipsum, et consequenter continet B, et illud B continet sua individua ignis praeter se ipsum, et consequenter continet A: quod A potuit producere B, et e contra in eodem instanti, et consequenter non repugnat mutua effectiva causalitas duplicis causae efficientis. Concedo ante nego consequentiam: quod si ... B per circumstantias sibi extrinsecas praecedentes hic et nunc ab ... impeditur ut in eodem instanti producat ipsum ignem A. Unde licet mutuo continerent, non se continent in ordine ad simultaneum, sed in ordine ad divisivam productionem. 69

Ad 3°.

Posse mutua effectiva causalitas duplicis causae

si enaque producat ad alia causa, quod adi ipse, [illegible]
causis quibuslibet producat, per duplicem actionem [illegible]
[illegible] rat [illegible] de [illegible] n. 106 per obiecto contra-
ria, [illegible] puncto 8. n. 2 [illegible], et [illegible], apud [illegible]
[illegible] adhuc [illegible] 1o [illegible] n. 46 ignis [illegible] apud
nostrum [illegible] explat. ignis A, qui causat ignem B)
potest efficienter causari ab igne B, si [illegible] alia
causa per unam actionem producat ignem B, et per aliam
actionem ignem A: probatur 1o quia in eo plura a parte rei repug-
nantia, neque enim repugnat, quod mutuo [illegible] causa
[illegible] existat in eodem instanti: nam A potest producere
B in instanti in quo existit; [illegible] A potest existere
per actionem alterius causae distinctae a B: quod in eodem
instanti potest A producere B. probatur non repugnat
ex eo quod idem effectus [illegible] producatur a duplici causa
adequata, ut infra declarabo. aliunde non [illegible]
[illegible] alia repugnantia [illegible]. probatur 2o: si ignis A
supponatur productus a se intelligitur existens ante
quam producat ignem B, et ignis B intelligitur exi-
stens antequam producat ignem A, [illegible] ignis A ad
sui existentiam non supponit necessario ignem B;
neque ignis B ignem A, quoniam ignis potest
producere alium, etc. 2o patet [illegible] quod ignis A existens,
et non supponens necessario ignem B [illegible]
proximo ad producendum B, et similiter B ad produ-
cendum A. [illegible] ignis B existens [illegible]
[illegible] supponit aliquam causam sufficientem et adequatam
sui, [illegible] in eo causa [illegible] sufficiens, et adequata
ignis A: [illegible], et [illegible] ignis B.

Dices 1o.

in sibi, vel esse causa sui ipsius, ut quidam dixerunt an-
...: In 2° dari mutua causalitas, ut aliquid esset causa
sui ipsius: q(uia) implicat mutua effectiva causalitas. Pr(obatur)
min(or): si daretur esset causa sui causae, esset causa me-
diata sui; nam causa media est causa causae. Ad argumentum
maj(orem): esset causa una, et ab alia ... dico ...
im... ... mi(norem). in quo nulla est implicatio: q(uia)
causa media nullo habet prioritatem causae respectu
respectu effectus mediati.

Dices 3° et instantia ... 6.3

...ta immediata ... aliquando ... prior se ipso, si enim prior
se ipso, si ... produceret ... ab ... producitur
: q(uia) implicat mutua causalitas effectiva. Pr(obatur) min(or):
... causa ... esset causa mediata sui; s(ed) causa media
est prior suo effectu mediato: q(uia) ... esset prior se ipso.
Pr(obatur) hic min(or): causa mediata prior est quam immediata. s(ed) causa
immediata prior est suo effectu: q(uia) causa mediata est prior
suo effectu mediato. cons(equentia) videtur evidens: q(uia) id, quod est prius
priori, est prius posteriori; s(ed) causa immediata est prior
suo effectu: q(uia) id, quod est prius causa immediata, est prius
effectu mediato. s(ed) causa media est prior, quam immediata:
q(uia) ergo est prior, quam effectus mediatus. Dico ma(jorem), ...
min(orem): ad minorem pro(bationem), distinguo: s(ed) causa media est pri-
or suo effectu mediato, nego min(orem): aliquo, omitto
m(inorem). ad huius minoris pro(bationem), distinguo ma(jorem): causa media
est prior, quam immediata, quatenus producta ab immediata,
nego ma(jorem): quatenus producens immediatam, concedo ma(jorem). dis-
tinguo min(orem): causa immediata est prior suo effectu, quatenus
producta a suo effectu, nego m(inorem): quatenus producens
suum effectum, concedo min(orem). et nego cons(equentiam). ad ...
... quo ma(jorem): quod est prius priori ca(usa) ... quo est prius

e etiã prius posteriori eo ipso, quia ē posterius [quo]do
mo: aliter tamen mo. in causalitatibus diversis; ignis A ē
causa, et effectus ignis B, quatenus causa est prior,
et, quatenus effectus est posterior, nunquam tamen est
prior sibi ipsi, ā dicitur esse, et prius causa sui, ergo
ignis A, quatenus producens ignem B qui supponit
existentem ignem B, si alias ab causa, a qua ille ignis
causatur, hoc sensu causa est prior igne A, quatenus ignis
A supponit existentem ad producendum ignem B. unde causa
mutua solum ē prior effectu mutuo, quando non producit
a causa mutua, sed independenter a causa mutua habet
suum esse ab alia causa.

Instabis. eadem entitas non potest
esse prior, et posterior natura respectu eiusdem; sed admissa
mutua causalitate eadem causa ē prior, et posterior natura
respectu eiusdem effectus: ergo implicat ipsa mutua causali-
tas. Concedo maiorem, et distinguo minorem: eadem causa est
prior, et posterior ex vi unius causalitatis, nego minorem:
ex vi diversae causalitatis, concedo minorem. itaque potest
eadem causa esse prior, et posterior natura in diversis
causalitatibus, quas potest habere, quemadmodum si quis
haberet duplicem praesentiam localem, posset ex vi unius
praesentiae esse prior in ordine ad locum respectu prio-
ris, ex vi alterius esse posterior. hinc ignis A est prior
natura quam ignis B per causalitatem per quam producit
ignem B; et per causalitatem, qua ignis B est posterior natura
quam ignis A; quatenus vero ignis A producitur per diversam
causalitatem ab igne B, ignis B est prior natura
quam ignis A; et ex causa, ignis A est posterior natura
quam ignis B.

Instabis iterum: implicat, quod aliquid sit

prius, et posterius tempore quoad causas: quae implicat, quia
aliquid esset prius et posterius natura respectu eiusdem.
Confirmatur, neque causa dispositiva, quia prius tempore
re[illegible] per negationem existentiae illius extre-
mi, ad aliud posterius, et per existentiam prius
ad aliud prius, et contra; sic aliquid erit prius
et posterius tempore, existeret simul et non existe-
ret. Haec implicatio non sequitur ex prioritate aut pos-
terioritate naturae: quia prioritas naturae solum petit quod entitas
dicat [illegible] alterius: posterioritas vero quod entitas
accipiat entitatem ab alio.

Circa ultimam causam, Quaeritur 4o. dubium 690
causa materialis possit mutuo se causare in suo genere.
[illegible]: quia causa materialis quae aliud causat suis effectibus, quae
illud intrinsece constituendo; implicat quod una causa ma-
terialis intrinsece constituat aliam: quod [illegible]. Et idem dicen-
dum de causa finali propter eandem rationem. 691

§. 5. Mutua ca-
sualitas [illegible] in diverso genere causae, [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] potest in causa materiali [illegible] [illegible]: neque
[illegible] [illegible] causa efficiens materiae: quod intellige [illegible]
causa [illegible] a se alia causa. [illegible] ratio [illegible],
[illegible] dedimus supra n. 688. quod si utraque [illegible]
[illegible] a se alia causa, nulla apparet implicatio in
mutua causalitate in diverso genere causae, [illegible]
[illegible] [illegible] ratio. 692

Dico, posse dari mutuam causalitatem
inter causam finalem et efficientem, ut docet ex [illegible]
1o. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae
[illegible] [illegible] [illegible] causae, [illegible] [illegible] causa [illegible]
[illegible], et haec causa [illegible]; ac [illegible] [illegible] modo

u; ipse in finis, illud ut plus movens: quod sed.
e mutua causalitas inter causas diversi ordi-
nis. Secco ante dixque coepi: inter causas mat.
et form. nego cog.: inter causas effic. et intentionales
ordinis ex parte omitto coepi: causa finalis non est mo-
ta, et proprie causa, ut in specie cl. eundem de Scubo
omnes n° 382 uno a in persimili Logicae de cau-
sis ex parte, et ibi. c. 4° de mutua essentiali
duplicis causae adaequatae ad productionem, eius
effectus. § 1° de mutua adaequatione

13 Admittunt rei aliqui pene omnes, immemori[illegible] citato-
rii, et divinae causae adaequatae supponit, cuius no-
dita ann 4 38. Pro secunda observandum in 1° duple-
x causa in genere 1° adaequata pone materiali producit
se et alias effectus, sed ut illi loquuntur, ponere dat
effectus divisim, aut successive producit a duplici
causa adaequata, ut docent scotistae apud Maz-
trio in 1° d. 2 q. 3ª, et nostri doctores ut
Suarez pud. D° l° 2° d. 8° n° 9 thomas apud
Ioannem a Sancto Thoma hic q. 1ª a. 5°. Et ratio: quia
ignis A qui de facto producitur ab igne B poterit
produci ab igne C: quia idem effectus poterit divisim
procedere a duplici causa adaequata. Ante p[illegible]
tionem, quod requirit ignis A ad sui productionem
repetit in igne B, et in igne C: nihil in[illegible]

speciali datur in recto, ad 2. dico. in obliquo: q
potuit produci ab igne &c; & convenit dari duplex
causa in actu 1° adequata ejusdem effectus. 694

Dices.

effectum totaliter dependentem ab una causa non potuit aliquo
modo ab alia: effectus productus ab igne dependet
totaliter ab igne: ergo effectus non potuit produci a sole
; & convenit idem effectus debuit procedere a duplici causa
adequata in actu 1°. nimirum minor, distinguo maj: effectus
productus ab igne dependet totaliter dependentia
productionis, concedo maj. dependentia essentiali
[illegible], nego maj. itaque effectus produci ab una
causa facit, ut ab illa totaliter dependeat dependen-
tia quidem [illegible] in actione per quam producitur; non
tamen facit, quod ab illa essentialiter dependeat, ita ut
potuit procedere ab alio; ut constat ex nostra ratione.

Observandum est 2° duplicem causam in actu 1° adequatam 695
non posse naturaliter producere eundem effectum, ut docent com-
muniter in metaphysico [illegible] § 4°, & com. nostri
[illegible] 1°. parte Bus [illegible], [illegible] Flerno, [illegible]
a [illegible] 1° ubi supra n 13. ratio desumitur ab
experientia quam [illegible] habemus, quando duo homines
[illegible] ad pondus aliquod elevandum, uterque
[illegible] [illegible] [illegible], quorum [illegible] [illegible] alterius [illegible]
[illegible] pondus illud [illegible]; uterque [illegible] [illegible]
[illegible] suum [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ad
reliquas causas creatas, quia quando simul [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qui 696
ad effectus existentiam requiritur

Dices 1°. causa quae est

fiano aplicarent duo signa, quorum quodlibet esset sufficiens
ad producendum aliud signum, quodlibet operaretur
quantum posset, et quodlibet potest operari per acci-
onem totalem, et adequatam: ergo quodlibet operaretur
per actionem adequatam, et sic casus posset naturaliter
contingere ut manifestum: ergo [illegible] contrariatur neque
sic signum, ex sua exigentia operari per acci-
onem totalem independenter ab alio: Contra, independentia
ab alio [illegible] est, quod dependentia ab alio est quid ex-
trinsecum causalitati, et per circumstantiam extrinse-
cam requirit immutari intrinsecam exigentiam: ergo
quodlibet operari potuit ex exigentia alterius concausae: quantum
ad exigentiam suam, nego minorem: in tali autem casu
quodlibet operaretur per actionem adequatam: quia exigentia
cuiuslibet illa actio duntaxat conveniebat adequato,
quae sufficeret ad producendum effectum: et in effectu
producendo sufficit unica actio totalis, et adequata
ad confirmationem, concessa antecedente, nego consequentiam in deductio,
per circumstantias extrinsecas mutari exigentiam ex
signo: quod signum non exigit operari per actionem totalem
vel independenter ab altero, sed cum unico operari separatim ab
alio.

19 Instabis. casu quo duo signa existerent simul
diversa et eorum, et illi utrique aplicarentur duo
signa quorum quodlibet esset sufficiens ad operandum
per actionem totalem, quodlibet operaretur quantum posset:
sed tunc cuiusmodi signum propter eorum distantiam non possent
operari per eandem actionem: ergo quodlibet exerceret actionem
totalem: et sic casus accideret naturaliter ex suppositione
ut idem signum ponitur a Deo in duplici loco:

ca idem effectus potest naturaliter produci a duplici causa
in actu 2° adequata. Probatur concedendo totum ex
ultimis coeci... ad hic dico: quod idem effectus potest
naturaliter absolutum produci a duplici causa adequata,
neque contra: naturaliter ex impositione, vel accidentaliter
id est, in eo enim dari duplex actio adequata eius-
dem effectus; secundum eo contingere naturaliter (secundum)
actus in modo docet imago duntaxat sicuti nos loqui-
mur; quia ex naturaliter quantum videlicet praedicta
te hircus inveniunt, et robore existenti quantitatis
similiter in duplici loco, quod vero rursus in
aliis est manifestum.

Dico 2°. possunt dari naturaliter 698
duo actus efficaces, et adequati imperantes
eundem effectum (ut ex annotationibus quoniam quod
tenetur naturaliter dari duas actiones physicas, et adequa-
tas circa eundem effectum; et tamen idem effectus potest na-
turaliter produci a duplici causa efficienti in actu 2°
adequata. Antecedens est manifestum: nam voluntas potest im-
perare efficaciter ambulationem, et quod illa videtur uni-
de ad sanitatem, et ad recreationem. Consequens patet a pari-
tate. Secundo ante neque contra: dico paritatem: quod actus impe-
rantes non perficiunt intendunt ... existentiam
et executionem finis: nam ad executionem finis sufi-
cit unicus imperium efficax; sed exigunt intentiones pro
perfectione ipsius voluntatis, ... per-
fectionem potest se movere ... ... motus ad
eundem actionem extrinsecam, potest ... ... illo
illo efficaciter imperare pluribus imperiis. Tamen actio
physica intendit ... ... tanquam ... ...
... ad existentiam rei, et ... ad existentiam rei sufficit

unica actio adequata in die, unica duntaxat actionis adequatae est naturalis administratio: et secundo agentiorum externa per duplex imperium adequatum, et efficax; causa efficiens potest naturaliter producere eundem effectum per duplicem actionem adequatam, quod nemo dicit. Sed quid resolutio.

699 Ex dictis patet, an solum potest disputandum, an fieri possit, quod duplex causa in actu secundo adequate producat supernaturaliter eundem effectum in qua difficultate partem negativam amplectitur Scotus in 1° dist. 10 q. 1ª et extitit magister Durand, Crisp, et alii relati a magistro Bascio in metaphisica disputatione 16 art. 3° paragrapho 2°, et ex thomistis pater Gabriel Beyr, ... Henao de caelo empirico ... 16 n° ... doctus doctor Eximius in metaphisica de ... Balthasar Tannera, et alii apud eundem Henao ibidem n° 45.

700 Dicendum existimo cum auctoribus ... posse divinitus produci eundem effectum per duplicem actionem totalem et adequatam a duabus causis, licet ab unica causa procedentis per extra adequatam esse, quia nulla hic apparet repugnantia ex parte causarum, neque ex parte actionum, ut ostendemus ex ... solutionem. ... causa supernaturaliter informari amplificari ... sicut naturaliter sufficiens ... unus, et idem corpus potest supernaturaliter ... collocari

in duplici loco, sicut naturalis in pane est pariter
unico: quia idem effectus eorum lucis per duplicem acti-
onem adaequatam, sicut naturalis in pane nisi per uni-
cam.

Obiicies 1° ex textu. implicat, quod eadem causa sit, et Te 1
non sit adaequata in sensu 2° respectu eiusdem effectus.
Sed si duae causae in actu 2° adaequatae producerent uni-
cum effectum, eadem causa esset, et non esset adaequata in
sensu 2° respectu eiusdem effectus: ergo etc. Probatur minor:
quaelibet existens causa esset adaequata ut supponimus.
rursus non esset adaequata: quia causa adaequata est, quae
ita sola producit effectum, id est, quae ita producit effe-
ctum ut praeter ipsam nulla alia producat; sed in ca-
su quaelibet ita una producit, ut praeter ipsam aliqua
producat: ergo nulla esset causa adaequata. Respondeo
[illegible], nego minorem ad probationem, distinguo maiorem ad
[illegible]: quaelibet existens causa esset adaequata adaequa-
tione sufficientiae, concedo; adaequatione exclusi-
onis, nego maiorem. distinguo similiter ad 2am partem: non esset
adaequata adaequatione sufficientiae, nego; non esset a-
daequata adaequatione exclusionis, concedo minorem. ad
[illegible], ad [illegible] eadem divisione [illegible] causa
adaequata adaequatione sufficientiae est, quae sola produ-
cit ita ut praeter ipsam nulla producat, nego; adae-
quatione exclusionis, concedo. causa adaequata adae-
quatione sufficientiae est illa, quae continet in effectu
per eas virtutes, quae requiruntur ad effectum. causa adae-
quata adaequatione exclusionis addit supra hoc,
quod illa causa sit sola. hoc [illegible] in [illegible]
[illegible] adaequatus, [illegible] tamen [illegible].

Obiicies 2° [illegible]

quod idem effectus dependeat a duplici causa adaequata; et si idem effectus produceret a duplici causa adaequata, ab utraque dependeret: quod idem effectus producat a duplici causa adaequata: ergo implicat. Probatur maior: quia ideo dependet effectus, quia indiget ad existendum; et effectus non indiget duplici,
sed unica causa adaequata: ergo etc. Minor probatur ex generali
illo principio: effectus productus dependet a causa a quo producitur; et productus a duplici causa adaequata: ergo dependet a duplici causa adaequata.
Concedo maiorem, distinguo minorem: ab utraque dependet dependentia productionis, concedo minorem; dependentia exigentiae, nego minorem, ad maiorem probationem dico, quod effectus potest aliquando causa, et ab aliquo dependere, non tamen petitione necessario ea causa a qua ipse producitur; aliter effectus, qui producitur etiam in ipso termino creationis, non posset produci a solo Deo. Sola igitur actio est, in qua dependet necessario a causa a qua re ipsa producitur; quod in modum definitionis supra alligavimus.
123 Obiicies 3°: si effectus posset produci a duplici causa adaequata, dependeret, et non dependeret a causa qualibet; et hoc repugnat: ergo illud unde infertur. Probatur maior, quia ad 1am partem: quia ab utraque produceret, vero quoad 2am: quia sine una causa posset produci per aliam, nego maiorem, ad probationem dico, effectus ab aliqua causa necessario dependere, et non dependere ab eadem causa a qua re ipsa producitur, quod non dependere idem significet ac produci, non repugnat, quod idem effectus a duplici causa adaequata dependeat, sicut non repugnat, quod producatur. In contrario enim, quod idem effectus ita dependeat

a duplici causa adequata, ut exigat duplicem causam adequatam: a si ita discenderet, nulla ex illis causis sufficeret ad existentiam effectus, nulla que esset adequata contra quod supponitur. Obbo 4°. = 704

Si effectus posset diuinitus produci per duplicem actionem totalem posset etiam naturaliter, sed hoc est falsum, ut fatemur n. 695: quod probatur ut maior quia effectus per illam actionem duntaxat producitur, qua indiget ad existendum; sed quando producitur supernaturaliter producitur per duplicem actionem totalem indiget duplici actione totali. Sed effectus indigens duplici actione totali ad existendum non potest naturaliter produci nisi per duplicem actionem totalem, ut est manifestum: ergo si effectus potest supernaturaliter produci per duplicem actionem totalem potest etiam naturaliter. Confirmatur: nam si effectus non indiget actione ad existendum non potest existere nec produci: ergo si non indiget duplici actione totali non potest produci per duplicem actionem totalem. Respondeo negando maiorem. ad maiorem probationem distinguo maiorem: effectus per illam actionem duntaxat producitur naturaliter, qua indiget ad existendum, concedo maiorem: producitur supernaturaliter nego maiorem. et dicta minor, nego consequentiam. Cuius ratio est quia Deus potest non se accommodare exigentiis rerum, et licet effectus ut existat exigat unam duntaxat actionem totalem, potest Deus supernaturaliter adhibere alias actiones, quibus effectus non indiget, sicut licet natura 1° ut existat in statu sibi connaturali non exigat duplicem formam substantialem, potest Deus supernaturaliter illi conferre duplicem: sic etiam idem corpus licet ut existat in loco non indigeat duplici praesentia locali potest Deus supernaturaliter

illud duplici preeunno oficere, unde contra adrelicis anquiri. ad confirmationem concio anni aggo cog. disparitas est: nam si effectus non indigeat causa ad existendum, ut simul non possit esse, manente omne imreducibili, ceterum, ex eo quod effectus non indigeat duplici actioni totali ad existendum solum in fine non posse naturaliter produci per duplicem actionem totalem; licet quo stat, quod supernaturaliter possint.

709 Obbez. 5. Induplex causa adaequata producens unum effectum, altera causa nihil agere, vel actus agere; id hoc implicat: quia, cum fiat a uno: quia implicat, effectus simul animatitam, iterum animaticani: quia implicat, effectus simul producatur iterum produci. Non adaequatus, huiusmodi causas posse dupliciter se habere erga effectum: vel ita ut utraque eque prima et simul influat, et hac ratione neutra actus agit. vel possunt ita se habere, ut una prius tempore producat, et postea producat alia, resuscitata actione prioris; et hac ratione secunda actus agit: quia producit effectum: qui insanatiociat productus per actionem alterius causae: in hoc tamen nulla reperio implicationem: quia agere non praesice pertingit ad primo producendum; causa enim conservans effectum, nunc est prius agit effectum ut constat. adde, quod eadem ratione produci possit, et posse eandem materiam informari dominium duplici forma, neque idem corpus affici duplici praesentia locali: quia cum a forma invenit materiam informatam, et cum praesentia invenit corpus in loco constitutum. ad confirmationem concio anni ingo cog. disparitas: nam et si nunc annihilari non maneret in rerum natura animus, ignis producat ut a rei simul producat non requirit, quod dicit.

sui accionu productius primu, si aliquo durauerit, et eorum semel producta manet ultimu producibilis, licet nunquam annihilata non maneat ultimu annihilabilis. de 2° de potentia obedientiali causae efficientis actu creandi. 1

Si aliqua creari nihil aliud est quam ... productionis per se exire extra nihil, ideo hic angelus, et anima rationalis creantur. Quaeritur 1°. an aliqua creatura possit elevari ad creandum. 2°. an sit possibilis creatura, quae possit naturaliter creare. 106

Ubi observandum, de 107
facto nullam creaturam ab alia creatura fuisse creatam ut ... sanctorum patrum, et scholasticorum opinio. quae adeo certa est, ut Pater Suarez de 20 metaphysica asseruit esse de fide, et definitum in Concilio Lateranensi etc. Firmiter. Extra de summa Trinitate et fide catholica c. 1 unus et altissimus creator omnium: et ... quod nullus est fundamentum ponendi de facto virtutem creativam in aliqua creatura. cui accedit, quod agentia creata semper producunt suas operationes dependenter a dispositionibus, quibus praeparant subiectum, in quo producunt, et signum verisimile est, ea de facto non posse creare. 108

Pro quaestionis resolutione dico 1°. possibilis creatura, quae possit elevari ad creandum. haec conclusio est apud scholasticos philosophos et theologos, tradit ... in 4° d. 5° q. ultimo. idem docet Pater Suarez ... ratio est: quia Deus potest efficere, quidquid non implicat contradictionem

quod creatura elevabilis ad creandum, et consequenter habens virtutem in coactam ad creationem alicuius effectus non implicat contradictionem: quod

109 Dico 2° possibilem esse creaturam, quae absque ulla elevatione possit creare et consequenter potentiam creativam naturalem creativam. hoc si non absolute est certum, traditur tamen ab ingeniosis Doctoribus magni omnino auctoritatis, et doctrinae probatur quia nulla ostenditur implicatio in tali creatura: ergo possibilis est, et confirmatur 1°: quia virtus creativa non est essentialiter infinita, creare enim illius dat efficacem virtutem ad id producendum ut constat ex volitione angelorum: quae potest convenire creaturae. confirmatur 2°: quia producere effectum independenter a subiecto non arguit ex parte causae virtutem infinitam, sed producere independenter a subiecto est creare: ergo creare non requirit ex parte causae virtutem infinitam. probatur maior: producere effectum independenter a subiecto est producere supplendo concursum causae materialis, sed supplere concursum causae materialis non arguit ex parte causae supplentis virtutem infinitam: ergo producere effectum independenter a subiecto non arguit ex parte causae virtutem infinitam.

110 Obiicies 1°: sancti electi patres pacis dicunt creationem esse munus proprium solius Dei, et virtutem creativam esse infinitam, ut similiter Alexandrinus et sanctus Athanasius loquuntur: ergo ex mente sanctorum patrum repugnat creaturae habere virtutem obedientialem vel naturalem ad creandum. Respondeo, dupliciter posse explicari testimonia sanctorum patrum. 1° ita ut dicamus patres loquutos fuisse de virtute creativa propria et independente ab alio, et haec virtus est propria

solius Dei: quia nulla creatura potest habere virtutem creativam, quamvis habeat participatam, et dependentem a Deo: quare dictus sanctus pater ita est distinguendus: solus Deus habet virtutem creativam a se, concedo: ab alio, nego. ita in similibus pluribus sacrae scripturae locis dicitur Deus solus immortalis, solus iustus, et solus sanctus, non quod nulla creatura sit, quae non sit immortalis, iusta et sancta, quia sensus earum scripturarum in illis est, quia solus Deus est essentialiter et immortalis, bonus, et sanctus. [illegible]

Respondetur [illegible] dicti patres in loquuti fuisse de virtute creativa ut principali [illegible] independente, quae soli Deo convenit virtus creativa, ut initio [illegible] diximus ex communi opinione cum scholasticorum.

Reliqui sancti patres, qui dicunt virtutem creativam esse [illegible] possunt eadem ratione explicari. et addi potest, dicta [illegible] cum rigorem et scholasticum [illegible] per quamdam exaggerationem hyperbolicam. quod maxime locum habet cum sancti patres cum haereticis disputant: tunc enim ut efficacius errores haereticorum refellant, suum oppositum exaggerare, et augere solent. adque ita in hac re scripsit divus augustinus [illegible] contra manichaeos, et alios haereticos, qui mundum non esse a Deo creatum [illegible]. 711

Obiicies 2°.

Effectus universalissimus petit causam universalissimam, quae sola est Deus; sed effectus per creationem productus est effectus universalissimus: quia a solo Deo debet fieri, et consequenter [illegible] creatura: probatur minor: effectus creationis est ens, ut ens; sed ens ut ens est effectus universalissimus: ergo. Respondetur 1° omissa maiore, negando minorem. et minoris probationem [illegible] ens ut ens [illegible]

neque per creationem, neque per generationem, in tali
ens dicitur: neq ens, retens in ratione entis abstra-
cto, quia sit sic in talis improductivus. R° 2° omitto
maiorem, et minorem, cliquam distinguendo consequentiam: q aiste Deo debet
fieri tanquam a causa unalisiunta, et excludendo
concursum alterius causae partialis, nego consequentiam: qui ex-
cludendo concedo consequentiam. Ex eo q Deus sit causa unali-
ssima, et effectus per creationem productus per talem ca-
usam unalissimam solum infert, q effectus creatus ne-
queat creari sine Deo, q omitto itam accidere,
hinc tamen non infert, q non possit creari ab aliqua
creatura operante simul cum Deo.

750 Obb. 3. effectus
productus per creationem distat infinite a nihilo; q
effectus productus per creationem requirit cum a causa
creatam. patet consequentia: q causa superans distantiam in-
finitam non e infinita. probatur antecedens. qui distantia datur
inter Deum, et creaturam. q inter effectum creatum, et nihi-
lum, scilicet inter ens, et non ens; sed inter Deum, et creaturam
datur distantia infinita: q distantia infinita datur
inter effectum creatum, et nihilum. probatur maior: inter ens,
et non ens datur oppositio contradictoria, quae est summa distantia
sed inter Deum, et creaturam non datur oppositio contraria: q etc.

115 R° 1° negando antecedens, q de omni falso: q creatum
finitum finite distat a nihilo. cuius ratio: nam ea
distantia datur inter duo extrema, quae mensuratur ex
exigentia unius extremi comparative ad alterum; sed ex-
igentia entis creati ad non ens, non est infinita: q ens cre-
atum non distat infinite a nihilo. ... exi...
tantum unius extremi comparative ad alterum, e perfe-
ctio constitutiva talis extremi, sed haec est finita in omni

creato: a existentia creati ad non ens non est infinita. ad antecedens nego, nego consequentiam: quia Deus distat a creatura per suas perfectiones, quae sunt infinitae. ad aliud maiorem distinguo, quo ad partes, quae sunt summa distantia in ordine ad quod existendi simul. Concedo, quo ad perfectiones entitativas nego. oppositio enim solum impedit quod existentia duplicis extremi: non facit, ad unum extremum infinite excedat aliud. Secundo arguitur: inter ens et non ens datur distantia infinita: quia cum effectus productus per generationem distat infinite a nihilo, per consequentiam: a terminus productus per generationem vere transit de non esse ad esse, terminus quo creatus. Ad secundum, omisso antecedente distinguendo consequens: quia effectus creatus requirit esse a causa creata, omnino consequens: a causa creata simul cum Deo, nego consequentiam. et hoc quod ad summum infinite ex illo obiecto.

Obiectio quarto. creatura 129

habens virtutem creativam, neque esse spiritualis, neque corporea: a parte creaturae repugnat, non esse spiritualem: quia agens spirituale operatur media cognitione, et volitione, sed hi actus sunt improportionati ad creandum: ergo. non esse corporea: quia si esset corporea non posset operari nisi per potentiam amatam, sed operari per dependentem amatam est creare: ergo non posset creare. probatur maior: modus operandi sequitur modum essendi, sed creatura corporea existit dependenter amata: ergo operatur dependenter amata. nego antecedens quo ad utramque partem. posset itaque illa creatura esse spiritualis. ad huius impugnationem, distinguo maiorem; operatur media cognitione, et volitione tantum, nego maiorem: operatur mediis his actibus, et per alias actiones physicas. concedo maiorem. ad partem in loco, Angeli, et anima rationalis: quae licet operentur media cognitione,

uolitione, & dicant etiam media a his acceribus
physicis. ponit etiam illo creatura cum ...
ad huius impugnationem nego maiorem. ad maiorem probationem
ista quare dicendo quod Deus implicat creatura ... quo
quia sit essentialiter simplex, ut diximus, supponit
... ac proinde independens in essendo a subiecto.
ponit etiam hypostatice, quod licet creatura illo di
pendeat a subiecto in essendo, non inde infertur quod di
pendeat a subiecto in operando. proloquium
illud distinguendo: in modis essendi sequitur in omnibus
modis operandi nego in aliquibus concedo. quod si
si ita intelligatur, quomodo in ... ... qui ha
... ... stari potest, quod accidentia producunt
substantias; ... ... quod Deus producat creaturas ...
a modus essendi in accidentibus in accidentalis,
in effectus substantialis in substantia: ... modus essendi in
... ... in finis, o creatura ... effectus ...
... ... finis. disputatio 12 de causis intentionalibus.

719 Duas esse causas intentionales constat ex generali causarum
definitione tradita supra n.° 321. alias finalis,
exemplaris alias. quas ideo a philosophis intentionalis appell
ant; quod non operantur physice, existentia sua effectiva
sed solum moraliter, & media sui cognitione agentium
de finalis, deinde postea de exemplari. § 1.° de causa
finali. § 1.° tenatur definitione causae finalis.

Aristoteles 2° phisicorum cap. 3° t. 29 definivit causam finalem
id cuius gratia, ut dicimus ambulandi sanitas, et 5° me- 725
taphisicae t. 3: cuius gratia caetera fiunt, et sic
tribi etiam cumdem modum omnes philosophi ita causam finalem
definiunt, id est, cuius gratia aliquid fit, idest, cuius
consequendi gratia agentes utuntur medio, et aliquam positio-
nem certo destinant. quare finis solus finis libere mo-
vens voluntatem, et habet esse id, propter cuius consecu-
tionem aliquid fiat. ita aegrotus potionem sibi amaram
assumit, ut sanitatem, quam maximopere cu-
pit, obtineat.

Ubi observandum est obiectum voluntatis
amari a voluntate sub aliqua ratione boni, id est, bonum, 726
quod honestum, utile aut delectabile, porro bonum
duplex ratione potest amari a voluntate, scilicet propter se, et propter ali-
ud. bonum honestum et delectabile possunt propter se
amari, quatenus ipsa bonitas intrinseca honesta, et de-
lectabilis amantur; neque hanc bonitatem propter aliud,
sed propter se ipsam amat. bonum vero utile ut tale amatur
non propter bonitatem, quam in se habet, sed propter quam habet
ad aliud bonitatem obtinendam. ita aegrotus amat
salutem propter bonitatem, quam in se habet salus ipsa ama-
ta, in cuius prosecutionem tendit voluntas; contrario
amaram potionem amat non propter bonitatem, quam in se habet, sed
quia sibi fore potionem illam molestam, et iniucundam, sed propter
bonitatem, quam habet ad salutem consequendam. bonum
quod propter se amari potest, habet rationem finis, id est causae
finalis: quia potest movere voluntatem, ut propter illud conse-
quendum aliquid fiat: bonum tamen, quod non propter se, sed
propter aliud amatur, non habet rationem finis, sed est medium ad
finem obtinendum obtinendum. 729

717 Dividitur 1° finis in finem qui, finem cui, et finem quo: finis qui est res illa cuius obtinendae gratia aliquid fit; finis cui est subiectum in cuius commodum talis res intenditur; finis quo est consecutio, et possessio boni intenti, et concupiti. exemplo sit. aliquis difficile negotium aggreditur ut supremum magistratum obtineat. magistratus est finis qui; dux ipse est finis cui; consecutio et possessio magistratus est finis quo.

718 Dividitur 2° finis in finem ultimum et non ultimum. ultimus est, qui non est medium ad obtinendum alium finem, et propter ipsum consequendum aliquid fit. non ultimus est, propter cuius assecutionem aliquid fit, et ipse tamen ordinatur ad ulteriorem finem obtinendum. exemplo sit beneficium ecclesiasticum, quod quis intendit per varia media quod tamen ulterius ordinat ad maiorem Dei gloriam.

719 Dividitur 3° finis in formalem et obiectivum. finis obiectivus est obiectum illud bonum, quod proponitur voluntati, et cuius possessionem intendit. formalis est actus ipse possidendi finem obiectivum. sic Deus est finis obiectivus beatificus hominis; et visio Dei est finis beatificus formalis.

720 Dividitur 4° in finem operis et finem operantis. finis operantis est id, ad quod agens intendit consequi. finis operis est ad quod ex se, et naturaliter opus ordinatur. sic finis logicae est dispositio modi sciendi. Itaque quaevis species, finis vero logici potest esse gloria vana quam ex usu suae facultatis captat. instituto

nos in presenti loquimur de fine operis, et de fine
operantis.

Quaeritur 1°. utrum finis cui sit proprie fi- 721
nis. Ratio dubitationis aliqui theologi tenent quidi-
cunt, solus finis cui esse proprie causa finalis, non
vero finis qui, et 2° discendus nobis est, finis cui
non esse proprie finis ratio desumitur ex proprie defini-
tione finis, est cuius obtinendi gratia aliquid fit,
ut medicus potionem amaram propter salutem obtinendam,
et propter obtinendum finem cui nihil fit: ergo finis cui
non est proprie finis. 722

Dices illum esse proprie loquendo finem, propter
cuius consecutionem cetera fiunt, et cetera fiunt propter finem
cui: ergo finis cui est proprie loquendo finis: propterea quod ne-
mo amat sanitatem propter se ipsam, sed propter illud cui sanita-
tem cupit. distinguo maiorem: propter cuius consecutionem utcumque
cetera fiunt, nego maiorem; propter cuius consecutionem, et possessionem
cetera fiunt, concedo maiorem. ut finis cui sit proprie
causa finalis non sanse, quod finis qui amet propter finem cui:
a ex hoc solum infertur, quod finis cui est obiectum finale volun-
tatis. obiectum autem finale est illud propter se et quod propter aliud appe-
titur non vero tale est ut propter illud consequendum aliquid fiat. 723

Quaeritur 2° utrum finis non ultimus sit proprie finis. Negat
pater Bez 1a 2ae disputatione 1 quaestione alii sequuntur. affirmat pater
Suarez disputatione 23 metaphysicae sectione 2a n° 14 et qui denominat
in ea melius loqui existimo, quia affirmant ratio est quia illud est
proprie finis cuius consequendi gratia aliquid, sed vero
sic habet finis non ultimus: ergo finis non ultimus potest ha-
bere aliquem terminum ratione cuius amat propter ipsius consecuti-
onem: quod [illegible]. neque obstat, quod tibi dicitur, finem esse

qd non est altiorum Gracia, scilicet Gracia [illegible]: quod id solus intelligendus est de fine ultimo.

924 Quaeritur 3° cum potissimum consistat propria ratio causae finalis: Respondeo 1° eam esse positam in conuenio ex fine cui, et quo: Secundo nos illis et propter finis cuius obtinendi Gracia adhibentur media, et media adhibentur ad consecutionem finis cui, et quo: ergo ratio causae finalis consistit in conuenio ex fine cui, et quo. Secundo minor: quoniam medio adhibentur actiua, cuius habent uirtutem causatiuam non habent uirtutem causatiuam finis cui, et quo: ergo etc.

§ 2

De uirtute Causatiua causae finalis.

925 Obseruandum est, quod sicut in causa efficienti sunt tria, uidelicet uirtus productiua ipsius causae ratione cuius causa efficiens causatiua in actu 1°, causalitas, qua causat in actu 2°, et effectus productus ab ipsa causa efficiente media causalitate. ita etiam in causa finali reperiuntur tria, nempe uirtus causandi finaliter, ratione cuius finis est causatiuus in actu 1°, et causalitas qua finis causat in actu 2°, et effectus resultans media ipsa causalitate. hoc posito quaeritur in quo consistat uirtus causatiua causae finalis. Respondeo plurimi fuere, qui existimant uirtutem, qua finis est causatiuus in actu 1° aliqua ratione procedit hoc quod non adaequate consistit in bonitate finis quae se, quia proponitur et obiicitur uoluntati, et etiam ipsius esse cognitum, ad eximendum conuenit illi ex ratione ipsa. Secundo uero Suarez etc., et alii, et cete Theologi et Philosophi docent, uirtutem ratione cuius finis finaliter causat adaequate consistere in bonitate ipsius finis,

que apprehendit et proponit voluntati, sive vero
bonitas sit, sive tantum appareat. 726
Ad 3am sic dis-
cendum est 2°. virtus causativa finis est adaequate consistit
in bonitate ipsius finis. probatur 1°: quia virtus causa-
tiva finis est id, quod movet voluntatem ad aliq-
uid efficiendum propter ipsius executionem; sed sola bonitas
finis ita movet voluntatem: ergo sola bonitas finis
est virtus causativa finis. Itaque omnia quae fiat
eo nomine. probatur 2°: illud est adaequata virtus causa-
tiva finis, quod obtinere intendit per adhibita
media; sed sola bonitas finis obtineri intenditur
per adhibita media: ergo sola bonitas finis est ade-
quata virtus causativa finis. Confirmatur: illud est ade-
quata virtus causativa finis, cui soli convenit de-
finitio finis; sed definitio finis soli convenit boni-
tati finis: ergo 727
Ad 4am dicendum est 2°. cognitio bonita-
tis est conditio et applicatio necessaria ut finis causet.
probatur 1°: quia cognitio bonitatis quae in se habet esse bonitatis quam
precognitam, est necessaria ut quid moveat ad eius
executionem: ergo solum potest esse conditio et applicatio bonitati
ipsius finis ut causet ipsa eorum: quia non reperitur alius modus,
quo cognitio sit causa ad finis. Confirmatur: quia cognitio
non est virtus, quae movet voluntatem ad eius
executionem, non enim agens tanquam per finem intendit
obtinere cognitionem propositam bonitatis finis; sed finem
ipsius per cognitionem propositum. 728
Ab exemplo ex. de se, omni
indicat, cognitionem sanitatis esse habere virtutem mo-
vendi per modum causae finalis. 4°. quia cognitio sanitatis

dirigit ad tuum amorem, et dirigitur ad amorem, et m-
uetur ad amorem: sicut sagitta dirigitur in sco-
pum et sagitta in scopum mouetur. quia illa cognitio
mouet. 2º quia 2º omnium bonorum opinionum pre-
miis mouent ad Deum: quia cognitio uoluntatis ad
amorem. 3º Gracia preueniens et excitans sepe ui-
tiat in cognitione, et gracia preueniens, et excitans
mouet ad sanctam operationem 2º tridentinum &c 6ca
4º: quia cognitio mouet, et hec omnia pars integrans ad
deum 2º dirigendo: ergo: cognitio uoluntatis di-
rigit integro actum amoris, et ideo dirigit integrand.
nego ergo. distinguo minorem: dirigitur ut quod ad amorem
est mouet ad amorem, concedo: dirigitur ut quo
nego minorem exemplis sagitte notis confirmo notas doc-
trinas: nam sicut hoc est qui dirigit sagittam, et mediis
impulsis dirigit ita uoluntas similiter que mouet
et media cognitione mouet ad Deum. distinguo minorem pre-
mium obiectiue mouent ad Deum, concedam: premium
formales, nego ergo premiis obiectiua mouent ut quod
ad Deum, premiis uero formalis requiruntur ex parte intus
et tanquam quid mouens, et tanquam excitans, et eo
qualitas intentionalis in obiectis cognitis, ut in
logica docuimus anno 60. ad 3um concedo maiorem distinguo
minorem: gracia preueniens mouet, ut quo ad
sanctam operationem concedo minorem: mouet ut quod
nego minorem.
729 Obbedientia. hoc amans obiectum impossi-
bile mouet a bonitate obiecti, quam nulla est in obiecto im-
possibili, ut patet: quia mouet ab ipsa cognitione, et ideo
cognitio mouet ut quod. pars eo: quia obiectum impossi-
bile habet eam bonitatem, quam ipsi attribuit cognitio

finy eny, i. hec bonitas n distinguit ab ipsa cognitione: q cognitio ipsa mouet v[e]l dat distinctionem: n mouet a bonitate reali obti, quia in illo ordo ens: a bonitate apparenti, quia in illa ordo ens. & cog. ad cu[m] ... dico mitte ... q bonitas apparens obti impressa n ... ipsa cognitio, i cognoscibilitas obti, q'd multiplicit potest cognosci: Fuius modis cognoscibilitas ... cognosci ut bonum: haec a cognoscibilitate obtiua i obtiua bonitas, quae mouet media cognitione. 230

Tandem obbu: amor finis variat ex varietate cognitionis: q' cognitio n se habet ut media ... dicto, si erit ut partialis mouens ad amorem. ... Beati amant Deum diuino amore, ac viatores, q viatores cognoscunt Deum per cognitionem fidei, et Beati per ... cognitionem: ... diuersitate cognitionis circa finis bonitatem: ... at amor finis eligue ... : amor finis variat ex varietate obtiua cognitionis, ... ex varietate finali, et apparenti cognitionis, ... nego ... qua ... distinctione ... ... de effectibus causae finalis.

Ut ... quaestioni satisfaciamus, obseruandum ... varias operationes ordinis quemdam inter se habere, ... in eo, quo finis elig... obtinere ... cognitio obti: ... simpliciter ... plex amor finis, quae complacentia vocant ... de sideriis acquirendi finis, qui amor, et intentio 231

finis vocat: intentio, o potius eius efficax, aut ineficax: ... efficax, ... connectitur cum bono ... intermedium ineficax finis ... . 4° ... mediorum ad finem comparandum ... . 5° mediorum ad finem utilium electio. 6° mediorum executio, et applicatio. 7° finis ... . 8° tandem gaudium ex ... finis resultans. ... omnes actus a 1° obiecto ... usque ad gaudium de possessione finis efficaciam causae finalis.

132 Ergo dicendum 1° ... obiecti, quod fit absque media cognitione non efficaciam causae finalis: ... habet ex parte causae ... electio, et applicatio, ut constat ex n° 130 ... circa ... actus ... 1° simplex complacentia finis ... efficaciam causae finalis: ... Deus, et ... finis ut saepe dixi ... aliquid fit; simplex complacentia ... fit ... finem obtinendum: simplex ... complacentia ... causae finalis ... illud fit ... finem obtinendum, ... ad finem ut ... in quo maxime differt modum movendi ... causae finalis ... modo, quo ... potentias movent, ... ad suos actus; simplex complacentia ... ad finem ut ... in obiecto ut bonum ... habitatione ... illud ... : simplex complacentia ... fit ... finem obtinendum. ... non ... causa finalis ... simplicem istam complacentiam, ... causa ... causam ... a quibus ... ad ... causae finalis: ... causa finalis ... simplicem

eius ergo complacentia. maior vero est vera: quia nullus finis causat simpliciter dicta complacentia nisi quatenus per bonitatem voluntati illa movet, et ad ipsius quasi sit amandus, quod convenit causae finali, et obtinet 733
obiectum, quod habet ex bonitate in potentia, et acquiri-
bili est effectus causae finalis, sed illa complacentia habet
ex bonitate in potentia, et acquiribili: ergo est effectus cau-
sae finalis: patet maior actus habitus ex bonitate in
potentia et acquiribili habet per executionem illius bo-
nitatis, et ad eius executionem conducit, sed actus qui
habet per executionem illius bonitatis, et ad eius execu-
tionem conducit, est effectus causae finalis: ergo actus ha-
bitus ex bonitate in potentia, et acquiribili est effectus
causae finalis. nego maiorem: quia ut aliquid sit proprie effectus
causae finalis debet inservire ad fiat gratia, et amore
causae finalis debet inservire, ut fiat gratia, et amore
finis obtinendi gratia aliquid fit: complacentia autem
licet excitet in bonitate acquiribili, non tamen fit
in bonitate per illa acquirendo: quidem vel sub nego
maiorem quia falsa est: non enim omnis actus habitus ex bonitate
in potentia et acquiribili esset effectus causae fina-
lis, velut etiam actio agentium pro fine quia ipse
habeant actus, qui procedunt tanquam ex obiecto mo-
vente a bonitate in potentia, et acquiribili. mo-
vente a bonitate in potentia. et acquisi-
tio quia illa pervenit a bonitate in potentia. et acquiri-
bili communis est obiecto ipsius potentiae sive per: Dico tamen 734
tionem finis duplex est. alii enim dicunt eam esse
effectum causae finalis ita pater A. per Alfonsum
quos sitat, et sequitur pater per 3 d. 2 n. 30 alii etiam

locum intentionis non effectus causae finalis ita

Rex et Gaspar hurtado, et maioritudine, quotiens non mihi videtur in diversis quae actio intentionis finis non est effectus causae finalis. Ratio est, quia intentio finis loquendo non est effectus, quae causalitas ipsius finis in suum effectum ut sequentibus stabi

735 Actio 3o consultatio, electio, et executio mediorum est effectus causae finalis. Est communis, et constat ex dictis: quia quaecumque fiunt gratia et amore consequendi finis sunt effectus causae finalis, ita se habent praedicti actus: ergo praedicti actus sunt effectus causae finalis. Confirmatur: quia voluntas detenta ex amore finis prosequitur, eligit, et exequitur media ad consequendum illum finem; sed quidquid habet ex amore consequendi finem est effectus causae finalis; ergo etc.

736 Actio 4o. Gaudium de fine possesso non est effectus causae finalis. Est communis et probatur: quia gaudium de fine iam possesso non habetur gratia consequendi finem ut patet: patet ex causa. Gaudium illud utile est ad consequendum finem, quem iam supponit consecutum: ergo illud gaudium non est effectus causae finalis. Confirmatur: quia finis movet ut finis, quando movet ad se consequendum; sed quando movet ad gaudium de possessione ipsius non movet ad se consequendum: ergo ad illud gaudium non movet ut finis: et consequenter gaudium illud non est effectus causae finalis. § 4o De causalitate causae finalis.

Primum dicemus 2o physicorum c. 3o q. 21 plures que alij docent causalitatem finis medio, quo in actu 2o causat suum effectum sive esse in promotione quadam metaphorica ad opus adoque actus voluntatis a fine voluntati obiecto qua excitat, et invitat, ad desiderium alteri ... et plures alij docent causalitatem finis consistere in actu voluntatis, qui est intentio ipsius finis in cuius finis ipse innotescit: id est tradit ab Angelico doctore q. 22 de veritate articulo 2o 137

138

Dicendum existimo causalitatem causae finalis: ... cuius effectus consistit in intentione ipsius finis, et actione ... productiva seu vi ... derivanda a tali intentione. Et hanc doctrinam causalitas media qua ponitur electio medij ... in ... ex intentione finis, et actione ... productiva electionis seu vi ... ab intentione. ... causalitas media qua causa finalis causat actualiter electionem ... id, medio quo reducitur ad actum ... causativa electionis, ... medio intentione finis, et actione ... productiva electionis reducit ad actum ... causativa electionis: ... in ... intentione, et actione ... consistit causalitas causae finalis. ... quia actione ... ab intentione ... causalitatem ... ergo ... effectus finis ... ergo posito cuius modi actionem ... ab intentione finis, causa finalis actualiter causat; et ablata cuius modi actione, finis actualiter non causat, ... intentione ... causalitas ... in hunc modo ... causa finalis non aliter causat suum effectum, quam eliciendo

voluntatis efficientis ad id, quod fit gratia ipsius; i. finis, mediante intentione, et non aliter aliter voluntatis efficientis ad id, quod fit gratia ipsius; quod maxime videtur verum: tunc enim finis, cuius gratia, aut cuius amore aliquid fit: tunc etiam quia stante bonitate bonitate finis, et non accedente amore ipsius finis, nihil potest fieri gratia ipsius consequendi: quia finis non aliter causat suos effectus, quam medio amore et intentione ipsius finis.

239 Stat intentio finis neque est causa finalis, neque se habet ut conditio ex parte causae finalis, neque est effectus causae finalis: quae est causalitas. Probatur ex sufficienti partium enumeratione, et ante quo ad 1am et 2am partem; et quo ad 3am: modo, quo finis per se finit voluntati excitat illam ad amorem sui et consequenter ad obtentionem sui; ergo non est per se effectus finis. Et ante quia finis eodem modo se habet circa amorem, et intentionem sui, ac quodlibet aliud obiectum alicuius potentiae circa actum, quo potentia fertur in illud; sed obiecta aliarum potentiarum non exercent causalitatem aliquam finalem circa actum, qui in talia obiecta feruntur: ergo causa finalis non exercet causalitatem aliquam finalem circa amorem, et intentionem sui. Et maior. finis enim ut amatur a voluntate nihil aliud habet circa illam nisi, quod sit conveniens voluntati, et sit bonum propositum; sed idem etiam est in obiecto aliarum potentiarum, ut per se eliciant suos actus circa propria obiecta: quae 240. explicatur et stat ratio haec: si intentio finis esset effectus finis, tunc quando appetitus bonus ut conveniens accenderit per finem, et omnis appetitus, quo in bonum feruntur esset effectus finis; sed hoc falsum;

ium inferius ... q. et illud ... mai. q. omne ... fecimi in boni sibi ... ; i hoc ... fini in fine q. bruta agerent ... fine. Obiecto 1°.

causalitas causae finalis consistit in motione illa qua 740
finis voluntati proposita excitat voluntatem ad amorem sui: q. amor, quo finis immediate amatur, non causalitas causae finalis. Contra eam, et arg. p.: motio illa e propria causae finalis, i praedicta motio, neque e virtus causativa finis, neque effectus finis: q. e causalitas, nego ans. ad cuius probationem nego etiam ans: q. motio illa non e peculiaris ac propria causae finalis, sed communis obiecto appetentis ... ; nam illa motio nihil aliud e, quam q. finis sit voluntati consentaneus, et illi proportionatus, qd. e commune obiecto, quodcunque enim obiectum ... potentiae ... obtinet movere et elicitur ad actum circa ipsum. Obiecto 2°. omnis actio humana habet causam finalem sui, i intentionem finis, scilicet potius humana, et liberalis: q. sicut habet causam efficientem sui, ita etiam causam finalem quae alia non e, nisi ipse finis; qui immediate amatur: q. to. Confirmatur 1°: 741
q. finis intentus habet ad media amanda pro ipso; i etiam ad ipsum amandum pro se. Confirmatur 2°: causalitas causae finalis e motio, qua voluntas excitatur ad amandum finem; non solum excitat voluntatem ad amandum finem, quando movet ad amorem mediorum gratia ipsius finis, i etiam quando ipse immediate amatur: q. amor ... non e causalitas i potius effectus causae finalis.
R. negando ... q. non omnis actio humana quamvis

procedat a causa efficienti, procedit a causa finali; si procedit ultime, tanquam a causa finali, tanquam a causa obtiua. ad quem minutus finis, sicut amor quo finis imme abetit, procedit quibus fine ipsi tanquam a causa finali, tanquam a causa obtiua. ad 3 confirmationem concedo, quod finis amatur propter se ipsum; id tamen non tufiiit ut exerceat rationem causae finalis circa amorem suum: quando tunc finis non efficit, ut gratia eius obtinendi aliquid fiat, cum dicitur finis amari propter se ipsum, solum signat finem amari ratione suae bonitatis. ut quando Deus dicitur amari propter se ipsum. ad 4 confirmationem concedo totum 1º, et distinguo minorem quo ad 2 partem: ut etiam quando unus homo amat amorem procedentem a fine tanquam a causa finali, concedo omnem: a fine tanquam a causa obtiua, nego minorem, et totum. § 5 similibus quaestionibus.

§ 3 [illegible] quaestionibus

242 Quaeritur 1º utrum medium habeat bonitatem distinctam a bonitate finis; et 1º affirmant cum [illegible] 1º d. 2 Arriaga d. 2 § 5 et alii. Ratio est, quia [illegible] dicitur [illegible] negat medium non dicitur bonum per denominationem extrinsecam a bonitate finis: ergo habet bonitatem propriam distinctam a bonitate finis. [illegible] ex [illegible], quia bonum, ut [illegible] dividitur in tria bona scilicet honestum, delectabile et utile, et in medijs reperitur propria utilitas ad finem: ergo reperitur propria bonitas distincta a bonitate finis. Ratio 2º: eo ipso, quod medium sit utile ad finem, et tenet rationem [illegible] intendenti finem, quamvis non [illegible] finis: ergo habet propriam bonitatem distinctam a bonitate finis.

parte ea: a qd alicui conveniens i illi bonum, i medium utile ad finem pone sed e conveniens intendenti finem: q medium habet propriam bonitatem distinctam a bonitate finis. Et 3°: voluntas fertur in medium per actum electionis usque scilicet attingitur; si media non haberent bonitatem propriam, voluntas non ferretur in ea actu electionis: nam ubi ea media dicuntur bona per denominationem extrinsecam a fine, ea non conveniens contraria: q etc.

Deinde 1° secanti bonitati finis caret bonitas mediorum: q bonitas mediorum i denominatio extrinseca desumpta a bonitate finis: media enim appetuntur propter bonitatem finis: q media non habent bonitatem distinctam a bonitate finis. parte ea: q si media haberent bonitatem distinctam possent amari propter se. 793
3°. bonitas medii ad finem i proportio medii cum consecutione finis; sed proportio cum consecutione finis constituitur per aliquid extrinsecum ipsi medio: q bonitas medii i aliquid extrinsecum ipsi medio. [illegible]
patum ut dicit. ad 1um, concedo antecedens nego consequens: nam qd secanti bonitati finis cecit bonitas mediorum, est quia media sunt extrinsece bona a bonitate finis; sed q bonitas mediorum sit relata ad finem bonum. ad 2um distinguo antecedens: media solum appetuntur propter bonitatem finis tanquam propter rationem formalem motivam, concedo antecedens: propter bonitatem finis tanquam propter rationem [illegible] motivam, nego antecedens: quamvis media appetantur propter bonitatem finis tanquam propter rationem finalem, non tamen tanquam propter rationem [illegible] ob propriam bonitatem et utilitatem: q quaelibet bonitas i [illegible] [illegible] et medium ab bonitate. ad 3um dico [illegible]

necessarium: nam bonitas medii nihil extrinsecum
elicit, per quod dictamen, sed solum tanquam cum ad
quem refertur.

744 Dubitatur 2°. an effectus finis sit essentialiter a suo fine? Respondeo 1° negative, id est studium, quod adhibet dictamen ad amorem secundi principii, potuit adhiberi ex desiderio nanque de re castrandi; ergo effectus finis non est a suo fine: dicitur contra quod argumentum: tamen actio potest esse utilis ad plures fines ut patet in deambulatione, quae est utilis ad recreationem et ad sanitatem; ergo eadem deambulatio, quae adhibetur propter sanitatem potuit adhiberi propter recreationem. Et confirmatur a paritate causae efficientis et effectus, qui producitur ab una causa non pendet essentialiter ab illa: nam ignis, qui producit calorem potuit produci ab alio, ut dicitur ex similitudine in causa finali.

745 3°. utrum voluntas eodem actu amet finem et medium? Respondeo 1° amorem medii posse attingere immediate finem, id tamen non esse necessarium. Probatur 1um: quia eodem individuali actu voluntas fertur in finem cuius, et in finem cui, licet diverso modo in unum ac in alium: ergo nunc potuit eodem actu ferri in finem et medium. Probatur 2um: quia ut amor medii habeat rationem utilis, quod voluntas dictamen ad amandum finem ex hac dictatione amet medium utile ad finem, ad hoc non requiritur quod eodem individuali actu amet medium et finem: tamen amor finis non est amor medii: probatur ratione in executione medii, quae propter finem fit propter finem; et tamen executio medii

est immediate et formaliter utraque gratia finis.

Quaeritur 4.° an effectus finis sit semper aliqua operatio finita. et respondeo negative. probatur: quia aliquid facit gratia consequendi finis et effectus finis; in actu, quia non sit finito perfectus fieri gratia consequendi finis: quod tamen mirum probatur: quia si Deus praeciperet alicui creato aliquod opus creatum adhibere media utilia ad illud opus, et mediorum executio non esset finita creato: ubi creatus non potuit non obedire Deo praecipienti: ergo effectus causae finalis non est aliqua operatio finita. 146

147 Quaeritur 5.° an potest dari simul duplex causa adaequata finalis eiusdem effectus et eiusdem actionis. probatur: quia potest voluntas amare unicum medium per duos fines, quorum quilibet sufficeret ad electionem illius medii; ut si quis eligeret deambulationem per recreationem et per sanitatem. praeterea potest quis potionem aliquam propter virtutem eius nam ad extinguendam sitim et propter eius utilitatem ad confortandum stomachum, ita ut illo potio sumeretur etiam si esset duntaxat sitiens, aut duntaxat utilis: ergo potest dari duplex causa adaequata finalis eiusdem effectus.

148 Quaeritur 6.° cuius actionis, seu operationis per finem de angelis et hominibus, atque extra commune: quia angeli et homines sunt causa efficiens gratia consequendi finis consequendi finis circa Deum est distinctione loquendum: nam si Deus operatur ad extra, sed ad intra, Deus expectamus ad extra operari dicitur operari per finem: quia extrinsecus operatur ex amore finis; quo sensu dicitur securitate

nō per cognitionem operatur cum Deus. Deus quantum ad intra operum nō dicitur operari propter finem, et merito quia intra Deum nihil est, contrarium convenienti Gracia et am ore aliquid efficiat Deus. et hec est sexta theologorum 2°. Dicitur quod de intellectu, tamen operent propter finem.

34) In hac dificultatem [illegible] Arriaga de 8 phisicorum § 6 singulari asserit intellectos operari propter finem, in merito; [illegible] cum est intellectos et [illegible], quare asseris intellectos minime operari propter finem. propter: [illegible] dicatur operari propter finem debet cognoscere utilitatem mediorum ad finem, sed intellectus nō cognoscunt utilitatem mediorum ad finem: ergo nō operantur propter finem. probatur minor: quod cognoscere utilitatem mediorum ad finem includit discursum; sed discursum repugnat intellectui: ergo cognoscere utilitatem mediorum ad finem. intellectus igitur solo instinctu, et impulsu naturae ad ea feruntur, quae sunt necessaria ad consecutionem boni sibi convenientis. instinctus autem nihil aliud est, nisi necessitas quaedam intellectus insita, ut cuius feruntur in bonum sibi convenientem cognito, quod ad illud pronat, quod inde nō animum, quod cognoscant illius utilitatem ad consecutionem boni. [illegible] dicitur ex parte. [illegible] in [illegible] phisica de 23 § 10 instinctus consistit in actu quodam phantasiae, qui oritur ex perfectione obiecti, et [illegible] practica dicitur, sed obiectum, quod [illegible] convenienti [illegible] amplectendum, fugiendum tunc obiectum quod [illegible] [illegible] convenientem. intellectus [illegible] convenientem, aut disconvenientem in ordine [illegible], quo actu posito appetitus prosequitur obiectum convenientem et refugit obiectum disconvenientem. hinc a fortiori [illegible], agentia [illegible] sic qualis est bonum, et [illegible] nō operari propter finem, [illegible]

in ipsis ... videtur manifestum. Et haec de causa exemplari.

Ad causam idealem ratione dicitur forma exemplar, sive causa exemplaris, et definitur a doctore Scoto, et universe in 3 ar. 3 in hunc modum: exemplar est forma, quam effectus imitatur ex intentione agentis determinantis sibi finem. sic imago Caesaris dicitur exemplar, quam imitatur pictor quando aliquis sibi vult depingere. vox illa forma qua ponitur loco generis, significat res illas, ad cuius similitudinem fit aliquid per ipsa illa, quam effectus imitatur ex eadem ratione exemplaris fit, quam aliqui non imitantur, ut forma licet operativa ad hoc igni. cadit ex intentione agentis, quod ut aliquid sit effectus causae exemplaris, ad ... causa sua ... et communiter causa quae causant eveniunt in ... effectus causae exemplaris. denique dicitur determinantis sibi finem: quod requiritur, quod agens intendat similitudinem sui operis cum exemplari, quod sibi imitandum proponit. 150

Dividitur exemplar in obiectivum seu externum et formale, sive internum: exemplar obiectivum est illud, quod agens sibi imitandum proponit; exemplar formale est ipsa intellectualis cognitio qua cognoscitur exemplar obiectivum. sic pictor intendens depingere imaginem Caesaris duplex exemplar habet, obiectivum, quod est Caesar ipse, vel aliqua imago, quam sibi ob oculos proponit, et formale, quod est cognitio, qua cognoscit, et intuetur exemplar obiectivum. 151

153

Quaeritur 1o cuinam potissimum conveniat ratio causae exemplaris

obtinere nec aut formali ducatur, et ut alia pars
suam attingat per causam exemplarem, convenire dum-
taxat exemplari formali. ita docet in metaphisica
disputatione 25 sectione 1a. alio vario 3o 1a parte de 520
dictis indicantibus solum exemplar obtinere rationem propriam causae
exemplaris, quae secundum finem alii, et e contra in
angelici doctoris ibidem quaestione 15 articulo 2o. hanc ego non sequor
3o tandem 3o solum exemplar obtinens in causa exemplaris
sed: illud est causa exemplaris, a qua convenit definitio
supra tradita, sed solum convenit exemplari obtinenti
ergo solum exemplar obtinens est causa exemplaris. probatur minor:
nam solum exemplar obtinens est ita, quod agens intendit
imitari. probatur: quod agens non intendit assimilare effectum
suae cognitioni, sed obiecto per cognitionem proposito: ergo
solum illud obiectum est proprie exemplar.

353 Alterum 2o. utrum causa
titulo causae exemplaris non sit per cognitionem, quo
cognoscitur ab agente. videtur ex dictis in 132 de
cognitione finis. de causalitate causae exemplaris
idem dicitur ideo a causalitate finis, ut dicemus ibidem
ita ante 138

354 Quaeres 3o. an exemplar solum dicatur
ad effectum artificialem. et dico in creaturis solum dari
exemplar ad effectum artificialem; si vero ad effectum
naturalem: quod est ratio, et experientia videtur. Deus solum
habet ideas, sive exemplaria rerum omnium naturalium, quibus
dirigitur ad earum causam quae est effectum.

355 Quaeres 4o. an
ex parte agentis per causam exemplarem requiratur intentio
eius. cum 3o negative. ratio est, quia potentia passiva ad
agendum operatur ex intentione imitandi exemplar proprium

ordinarie per causas exemplares: quod in hoc non includitur si-
militer ut patet: ergo etc.

[illegible]

[illegible]

[illegible] 13

[illegible]

[illegible]

emorum tractationem de infinito aggrediamur. nos a[?] et militarium methodum sequentes omissa tractatione motus illis quae in textu sunt adnectuntur, in praesenti solum de infinito discurremus. Et primo de natura et divisione infiniti in communi.

757 Philosophus, et cum eo plures ita infinitum definiunt, tamen semper aliquid extra accipere: id est, quod per acceptionem partium, quas sumimus, et plurium numquam finitur, ita ut reperiatur aliqua pars ultra quam alia, et alia ultra. quam eadem infinitum definiri solet. quod caret fine, sumpto. finis, sumptus est pars illa a qua res incipit et in qua desinit. sic primo et ultima pars unius ulnae est finis aut cum cuius ulnae. finis alius est intrinsecus, et finis et positivus, et alius extrinsecus, qui et negativus vocatur. finis intrinsecus est pars rei, cuius est finis: sic utraque extrema ulnae est finis intrinsecus ulnae. finis extrinsecus est entitas tangens, cuius pars non est: sicut illa, quae immediate tangit ulnam, et ultima partem ulnae ex utraque parte est finis extrinsecus illius.

758 Infinitum multiplex. aliud quidem infinitum imperfectione, sive absolutum sibi per essentiam, qualis est solus Deus et de hoc infinito agunt theologi de attributis divinis disputantes. aliud dicitur infinitum secundum quid et est illud quod licet sit quidem et limitatum in essentia, tamen infinitum secundum aliquam rationem talis esset numerus infinitus extensione, et intensione infinito, et de hoc infinito nunc nobis est in praesenti.

759 Talis infinitum secundum quid aliud dicitur in numero, aliud in extensione et aliud intensione. infinitum in numero est, quod constat infinitis unitatibus, ita ut si quis numeraret

plures et plures unitates nunquam perueniret ad aliquem
ultra quem non sit numerare alios, et alios sine termino. Ita
si numeraret aliquis unciones eius arenas obtinendi
per totam eternitatem nullus intellectus humanus, nec diuinus
potest deuenire ad aliquam unitatem, ultra quam non sint
plures et plures sine termino. Infinitum in extensione, sicut ita
magnitudinis, quod constat infinitis dimensionibus, ita ut
quacunque dimensione facta semper restet aliud, et
aliud dimitiendum sine termino. Talis uero fingeretur quae in
infinitum extenderetur occidentis uersus. Infinitum in intensione
est, quod constat infinitis gradibus eiusdem qualitatis, ue-
rum in eadem parte subiecti ita ut post quemlibet gradum qua-
litatis semper sit alius, et alius sine termino. Talis esset intensio
ex infinitis gradibus gratiae posita in hoc, et intensio ex
infinitis gradibus caloris posita in ligno.

Infinitum praeterea 60

diuiditur in infinitum in actu, siue cathegorematicum, et infinitum
in potentia, siue sincategorematicum. Illud est, quod actu habet ex-
tensas partes simul existentes. Ita si hodie produceret Deus
infinitos angelos, qui simul omnes existerent, ea angelorum
collectio esset infinita cathegorematice. Infinitum sincategorematice illud
quod actu est finitum, potest tamen augeri per additionem
aliquam maiorem et maiorem sine fine: nam qualibet parte noua
addita potest alia noua addi, et sic in infinitum cre-
scere. Sic numerus cogitationum, quae per eternitatem fient a bea-
tis in caelo est infinitus: quia licet numerus earum, quas hu-
cusque sortiuntur est finitus, sincategorematice, potest plures et
plures sine termino ita ut nunquam perueniendum sit ad ultimam.
Similiter intensio graduum caloris defacto existens in igne est
finita. Fit tamen sincategorematice infinita, si per additionem
plurium, et plurium graduum ita potest augeri, ut in assi-
gnabilis aliquia collectio graduum quantumcumque

sit maxima ultra quam non sit assignabilis alia, dato sine tamen. Et dices quid sentis sit in hac materia?

761 Illud in 1o. Secundum est finitum per additionem finiti non posse fieri infinitum. Altera ratio est: quia implicat infinitum, quod duplici parte finita; ergo finitum per additionem finiti nequit fieri infinitum. Probatur antecedens: quia quaelibet pars finita ideo est finita, quia habet terminum, ad quem possumus pervenire et ultra quem non possumus ulterius succesiva numeratione procedi: ergo si utraque pars conjungatur, utraque pars numerari poterit usque ad aliquem terminum ultra quem non erit ulterius procedendum, quod repugnat naturae infinitae. Patet hoc in collectione mille horum cui addatur alia collectio mille horum, quia sicut successive numerando possumus pervenire ad finem prioris collectionis, ita etiam ad finem posterioris. Et consequenter ad finem utriusque: ergo ex utraque non potest resultare collectio infinita.

762 Secundum est 2o, infinito posse addi partem aliquam finitam. Probatur: quia non ab infinita collectione horum aufertur unus, habitus collectio illa manebit infinita in parte ... cui alius addatur ... ex quo etiam infertur posse ab infinito auferri aliquam partem finitam ... finitum per detractionem finiti non evadit finitum.

763 Secundum est 3o, infinito posse addi infinitum, ubi infinitum esse capax augmenti infiniti. Probatur: quia ducta una collectione infinita horum potest ... infinita alia collectio horum adduci; nulla enim in eo apparet implicatio: ergo potest

ad dictum collectionem, quod tamen infinito addantur infi-
nita: Ergo. unde etiam infinitum potest ab infinito detrahi
infinitum.

Praeterea infinitum, posse unum infinitum esse quodam 264
maius, et minus alio infinito. Probatur: producat Deus
infinitam collectionem hominum et unicuique homini det equum,
ita ut nullus homo sine equo, et nullus equus sine
homine reperiatur in hac hypothesi infinitum equorum equa-
le infinito hominum esset: patet: nam duo extrema esse
equalia quoad numerum nihil aliud est, nisi
ad unum extremum neque excedat, neque excedatur ab
altero, sed in hac hypothesi unum extremum neque excedit,
neque exceditur ab altero: Ergo et consequentia: infinita
quoad numerum possunt esse equalia ut dicitur
in personis divinis: Ergo et infinita inaequalia quid. Probatur
etiam in eadem hypothesi: quilibet homo duas manus
habet: ergo infinitum manuum erit duplo maius
quam infinitum hominum. cum accedit adhuc quilibet
ex illis infinitis hominibus ut esset capitatus infi-
nitum capitorum erit etiam multo maius. Praeterea
etiam in eadem hypothesi: quod non potest admitti infinitum
maius nisi comparative ad aliud, quod dicitur minus,
sed admittitur etc.: Ergo et consequentia.

Denique etiam infinitum quolibet 6
esse infinitus infinitum. Probatur: in collectione infinita
hominum dari infiniti homines, ita ut si successive singu-
li numerarentur, quos quilibet numeratur alium et
alium in infinitum numerabilis sit. Praeterea si illi uno
numerarent possent etiam in infinitum numerari:
nam si non possent etiam numerari, possemus pervenir-
e ad aliquem etc. unde ultimus veniret procedendo

qd repugnat nato infinitis ex his augeri, et non
tinuo ... ii mileni numerent ... etiam
et unus infinitus non potest esse simul infinitus.

366. Dices
hoc ex parte probatur 5°: quolibet infinitus esse
infinities infinitus non potest Deus destruere unus
infinitus, qd videtur absurdum, sequitur tamen probatur:
quia Deus destrueret infinitus hom., deinde destrueret
infinities infinitos hom. 2° si existeret infinita co-
llectio hom. unius manus habentium infinitus hom. esset
simul infinitus; et infinitus manus esset aes infinitus:
ergo numerus esset infinities infinitus. ant. probatur: quia unius in-
finitus esset maius alio in parte. 3°: decem finito-
rum non est decem unitatum unitatum: ergo infiniti hom.
non est infiniti unitatum hom.; et consequenter quolibet
infinitus non est infinities infinitus. ad 1m Resp. non
posse Deum destruere unicus infinitus: quia implicat, quod Deus
destruat infinitum, cuius contrarium est dictum; et quia
implicat, quod aliquid infinitus sit, et non sit infinities
infinitus. ad 2m distinguo ant. quo ad 1am partem: infiniti
hom. esset simul infinitus tantum, nego ant.: esset simul
infinitus, et infinities infinitus, concedo ant., et similiter distinguo
quo ad 2am partem, qd infiniti ex albe ... infinitus man-
uus fore maius, quam infinitus hom., ad 3m Resp.: una-
maiore a esse infinities infinitus. ad 3m concedo ant.
nego conseq.: quia nulla est paritas a finito ad infinitum:
finitum enim potest successiva numeratione percurri,
infinitum vero minime: a quolibet numero dato,
aliquis et alius in infinitum restat. §. 3. de possibilita-
te infiniti in numero intentione et extentione.
§. 1. de infinito multitudinis, et intentionis.

Adiunus i poss esse multitudinem sincateg 167
in fita angelorum, aut hom. vg. sic nide alij rerij
speciebus, o ratio ē: q illa multitudo ē sincatā
infita, quia potest in infinito augeri: i multitudo hom.
vg. potest in infinito augeri: nam qualibet collectione
hom. p. ducta a Deo potest Deus alios, et alios produ-
cere; aliter posset Deus, aut ē infinite productiua potest
peruenire ad aliquem cum fitum hom. ultra quem ni pro-
ducere: ubi hoc producere ad infinitum. Confirm. 1º nam
potens esse infinitas actu totaliter definitum ē in initio
tienti ectione 15 in Boetio accidentes, Deus potest
producere infinitas totaliter intra definitum duntaxat numerum.
Confirm. 2º: nam cum quis dicat actu totaliter in tempus sit du-
ratura, possit ē infinita duratione a parte post, quibus
durat sine fine: ex quo urgens paritas, deveniendo
ad reliquas species creaturarum, et hoc ē expresso
sententi Thomæ 1º pº q. 14 art. 12, quam theologi et phi
receperunt. 168
Dices: collectio durationum possibilium a parte
post de omnio potest verificari praeterium, ni ē infinito,
di de collectione omnium durationum possibilium a parte post potest veri-
ficari praeterium: q. ea ni ē sincatege infinita, et ideo
non repugnat in fiat sincateg. Contra: tantum pars minor
gtv. pt: nam nulla ē duratio possibilis, de qua non possit

verificari praeteritive, quaelibet enim in tempore finito est quae potuit verificari praeteritive: quod idem dicendum erit de collectione earum, a multo patriotis non sit dicto. Concedo maiorem, nego minorem. ad minorem per aliquo anni: nullo in diuturnitate possit distributive sumpto, de quo non potuit verificari praeteritive, concedo anni: collective sumpto, nego anni. neque enim quod de partibus divisive verificari potuit praeteritive, infertur, idem verificari debere de collectione: nam partes divisive sumptae in tempore finito quod potuit praeteritive, sumpta vero collective constituunt quantitatem, quae non continetur in corpore praeteritum...

269 Ex his vero quod praesens non procedit in infinito syncategorematico, sed de infinito in actu, syncategorematico. Et quaeritur utrum sit possibilis multitudo aliqua infinita entium simul existentium: in qua difficultate ... negatur. ita pater Amicus, pater Tellez, pater Quiros in cursu philosophico dic. 63 § 3. ubi pro se citat patres suos. Cum affirmat, quod tradit Gregorius in 1° dis. 43 q. 4 Basolis q. unica ar. 3° pater Hurtado, et Arriaga, et Carleton, et de apud Scotum ipsius adhaerentes ... nego. ... cum omni ...
possibile multitudinis ratio infinita. cuius ratio est: quia in infinita multitudine nulla apparet repugnantia ut constabit ex solutione argumentorum quae possunt: tales autem de infinito intentionis: nam ad infiniti gradus caloris non constringant in eadem parte, ubi nulla adducit specialis repugnantia ad eorum infinitam multitudinem actualiter existentium; ergo non repugnat multitudo actu infinita: quod ... solutio argumentorum

Obbi. 3°. multitudo, quae est in aliqua specie numeri est finita, et nulla multitudo est possibilis, quae non sit sub aliqua specie numeri: ergo nulla multitudo est possibilis, quae sit ~~m~~ cathegorice infinita: minor probatur a numerus est quaedam species ad quam multitudines possibiles [illegible] dicitur: nam multitudo infinita in aliqua specie numeri includit essentialiter ultimam unitatem, et multitudo habens ultimam unitatem est finita: ergo etc. Confirmatur 1°: omnis effectus creatus oritur a determinata intentione et fine operantis, sed multitudo cathegorice infinita non potest oriri a determinata intentione et fine operantis: ergo etc. Confirmatur 2°: omne participans, et participabile est finitum; sed multitudo cathegorice infinita est participans: ergo est finita; et consequenter non est infinita. Ad argumentum respondeo majorem negando minorem, ad cujus probationem dico, numerum esse quaedam ad multitudinem finitam; non vero ad multitudinem infinitam. quae solutio satis colligitur. Imo deberet dici ab adversariis in multitudine syncategorice infinita, quae quidem non est in aliqua specie numeri, nec est infinita; et non est in aliqua specie numeri possibilis est aliqua multitudo, quae non sit in aliqua specie numeri. Ad 1am confirmationem concessa majore, nego minorem: nam multitudo cathegorice infinita potest poni a Deo ex determinata intentione ostendendi suam omnipotentiam. Ad 2am distinguo majorem omne participans est finitum imperfectione concedo majorem, est finitum imperfectione, et defectu quid, nego majorem. distinguo similiter minorem et nego consequentiam. omne participans quoad perfectionem debet esse finitum: [illegible] Deus est infinitus perfectionibus. sed non obstat, ad posse esse infinitum aliquid, sibi in aliquo [illegible], Obbiectio 221

si Deus potest producere infinitos homines simul existentes potest utique actu producere omnes creaturas possibiles, sed hoc repugnat, et ab aliquibus conceditur impossibile: ergo implicat infinitos homines simul existentes. Probatur minor: quia producendo omnibus creaturis possibilibus, exhauriret divinam omnipotentiam; productis enim creaturis omnibus possibilibus, nihil ultra restaret producendum. Respondeo distinguendo majorem: potest actu producere omnes creaturas possibiles, quae inter se non repugnant essentialiter quo ad simultaneam existentiam, concedo majorem: quae inter se repugnant essentialiter quo ad simultaneam existentiam, nego majorem. Inter creaturas possibiles sunt nonnullae, quae inter se ita opponuntur, ut non possint simul existere; quales sunt durationes hesterna et hodierna, ut taceam; et actus fidei divinae, quo credo antichristum modo non existere, sed esse futurum; hi enim actus essentialiter indistinguibiles cum existentia antichristi pro eodem tempore. Aliae creaturae sunt, quae inter se nullam habent oppositionem in ordine ad quo existendum, quales sunt hoc lignum et ea via; nullo enim ex his entitatibus ut ipsa existat exigit essentialiter, quod altera non existat. Licet ergo Deus non possit facere, quod simul existant omnes creaturae possibiles, quae inter se repugnant quo ad simultaneam existentiam, potest tamen efficere, ut quae inter se non repugnant simul existant omnes. Nec refert, quod hoc aliquibus visum fuerit impossibile, quia non solum ex [illegible] [illegible] plurimis consilio [illegible] extremis non privarentur aliquibus eorum, [illegible] qui quod probatur in alicui doctrinae et religioni [illegible] qui idem probabilissimus indicent. Per Gabriel [illegible]

2º p.c d.e 26 quem Ft. Cturiaga, hic, et
cont. notum sey. Tunc nego min. argum. ad
cuius prob. dico, n. in ea extensivitas virtutis produ-
ctivae omni genere: non potest producere suj-
ectum infinitas alias creaturas poss. ex his,
quia inter se pugnant quo ad simultatem ex-
istentiae. 172
Obijcies 6º. Deus non potest actu ponere
species possibiles omnes simul: quia pugnat multitudo
possibilium actualiter infinita; et concedit idem dicendo
esse de qualibet specie possibilium. Prob. ant.: Deus non
potest ponere actu omnia individua possibilia: ergo Deus
non potest actu ponere species possibiles simul. Prob.
ant. quolibet posito producto manent possibilia alia,
quorum quilibet ex productis habet virtutem produ-
ctivam: et concedit quo magis augetur multitudo possibilium,
augetur virtus productiva possibilium, quolibet enim exi-
stente, manent possibilia illius alia, quorum quilibet
habet virtutem productivam: ergo Deus non potest ponere
simul omnia individua possibilia. Et confirmatur quia in-
finitas est de speciebus essentialiter multiplicabilibus in in-
finitum; sed istae species non potest poni simul
totum: ergo infinitum in actu non potest poni simul totum.
Sic olim argumentabamur pro aeterna sententia. Resp.
1º negando ant. ad eius prob. nego etiam ant.
ad huius antec. prob. distinguo ant.: manent possibilia alia,
in tota collectione possibilium productio non est, concedo ant., in
sit producta nego ant. igitur si tota collectio poneretur,
virtus productiva quantumlibet infinite extra erit ad-
illos eorum, quorum alii alios possent producere:
quemadmodum tota collectio creaturae infinita non potest

alios extra totam collectionem: potest Deus ... ex eo, quod Deus non possit producere omnia in diversis ... infernis; ... ponere in ... igne actuali exhibitionis, ponere tamen omnino in infinito, qui actu existunt, sicut infiniti alii soli manerent ad ... fractionis ... mare, nego minorem, quia falsum est ... in Deo, qui est essentialiter ... in infinitas perfectiones suas actualiter identificatas.

113 Obiecto 2°: ratiocinamus, Deus producere infinitos angelos, et singulis tribuere unum gradum gratiae; si deinde auferat gratiam ab omnibus, resultabit infinita multitudo graduum gratiae. Tunc sic: ex gradibus gratiae oblatis potest Deus tribuere singulis angelis unum gradum gratiae ... et nemini potest dici, non Deus ... finitur gratia quae ... distributa, et tamen gratia infinita erit finita, ad repugnat: non Deus ... implicat, quod gradus illi pertinent nulla additione facta, ... ante ablationem donavit singuli gradus pro singulis angelis. (... ablationem ... admittendo hypothesim et ... potest Deus ita distribuere gradus illos gratiae, ut infiniti angeli accipiant unum gradum gratiae, et infiniti alii maneant sine ullo gradu gratiae: neque ex eo infertur, quod gratia illa dum ... distribuitur inter angelos ... : neque multitudo illa gratiae distribuatur ... multiplicatur in infinitos accipientes, et non est ratione ... multitudinis, quod non possit produci aut distribui simul, ... quod non possit produci aut distribui ... ex quo ... angelos

accipientes uerò prodius procis non finiendo:
quod tum omnes acciperentur simul, nullus erit ultimus;
si uerò accipiantur sensim, ut accrescunt, fiat numerus
semper finitus numerandus alius, et alius in infinitum.

Obijcies 5. implicat multitudo, quae ablato aliquo 114
manet eadem; sed talis est multitudo actu infinita: ergo implicat multitudo actu infinita. maior manifesta. probatur minor: nam ablatis decem, aut uiginti unitatibus a multitudine infinita, adhuc manet infinita multitudo, alioqui infinitum per ablationem finiti fieret finitum, quod repugnat naturae infiniti. Respondeo ... concedo maiorem, nego minorem ... concedo antecedens nego consequentiam ... aliud, quod ablatis illis unitatibus, multitudo remanens sit infinita; et aliud, quod sit eadem multitudo. ... in obiectione ... prior infinita multitudo ... in ratione talis multitudinis includebat etiam per unitates ablatas. et sequitur aliquid in infinito ... quod ablata multitudine aliqua finita, manet infinita; et tamen manet eadem, et non manet.

Obijcies 6. multitudo actu 115
infinita includit, et non includit omnem numerum finitum; sed hoc repugnat. ... maior quoad ... probatur ... ad ... multitudo infinita includit omnem numerum finitum, et aliquid aliud, quod ipsum non includit: quod non includit omnem numerum finitum. maior uidetur manifesta: quod si infinita multitudo includeret duntaxat omnem numerum finitum ablata unitate non maneat infinita, et tamen infinitum fieret finitum per solam ablationem finiti, quod repugnat. minor ... multitudo infinita includit omnem numerum finitum, et aliquid aliud, haec duo extrema ... inter se ... omnis numerus finitus distinguitur ... ab illo aliquid aliud

multitudo infinita non includendo omnes numeros finitos, et
aliquid aliud: ergo multitudo infinita non includit
omnes numeros finitos, et aliquid aliud. Minor consequentia pro-
logi probatur: numerus distinctus ab illo aliquid aliud
neque est multitudo finita, neque infinita: quia finita
quae multitudo finita non includit omnes numeros finitos, non in-
finita: quia multitudo infinita a nullo aliquid aliud aliquid,
immo includit aliquid aliud, et omnes excepta assignari
licet: implicat multitudo, quae neque sit finita, neque infi-
nita: ergo implicat multitudo infinita, quae includat omnes
numeros finitos, et aliquid aliud.

226 Ad solutionem huius
argumenti observandum est ex dictis, quod totus numerus finitus in
multitudine infinita includi potest sumi distributive
et collective. Si sumatur distributive, multitudo infini-
ta includit omnes numeros finitos, et aliquid aliud: nam
numerus finitus distributive acceptus est hic et ille numerus,
supra quem assignabilis est alius, et alius numerus finitus:
si sumatur collective numerus finitus, multitudo infinita
includit omnes numeros finitos, et nihil aliud adaequate
distinctum a tali collectione: quia ultra collectionem omnium numerorum
finitorum nec datur, nec potest dari aliquid aliud adaequate
distinctum a tali collectione. His ad argumentum nego maiorem, quo
ad consequentiam. Ad maiorem probationem distinguo maiorem: includeret omnes nume-
ros finitos, et aliquid aliud supra omnes numeros finitos
distributive acceptos, concedo maiorem: aliquid aliud
supra omnes numeros finitos collective acceptos, subdistinguo
maiorem: aliquid aliud inclusum in tali collectione, con-
cedo maiorem: non inclusum in tali collectione, nego maiorem; ratio
est, quia ultra collectionem omnium numerorum finitorum dari ali-
quid aliud, sibi aliquis numerus finitus. Ad minorem
nego minorem. Ad minorem probationem distinguo maiorem: si multitudo

infinita includere omnem numerum finitum distributive sumptum et aliquid aliud, haec duo extrema, videlicet omnis numerus finitus distributive sumptus, et aliquid aliud, valent disquirere. Deinde maior: omnis numerus finitus collective acceptus, et aliquid aliud, haec duo extrema videlicet omnis numerus finitus collective acceptus, et aliquid aliud ~~includere~~ valent adaequare. Distinguo maior: et aliquid aliud non inclusum in ipsa collectione, nego suppositum, quod ultra collectionem omnis numeri finiti detur aliquid aliud si sit alius numerus finitus. ad minorem dico, multitudinem infinitam non includere aliquid aliud valet adaequari distinctum a collectione omnis numeri finiti collective sumpti: quia ut saepe dictum est ultra collectionem omnis numeri finiti nihil aliud datur, nec potest dari adaequari distinctum a tali collectione. et distinguo consequens: quia multitudo infinita non includit omnem numerum finitum distributive sumptum, et aliquid aliud, nego consequentiam: non includit omnem numerum finitum collective sumptum, et aliquid aliud subdistinguo consequens: et aliquid aliud non inclusum in ipsa collectione, nego consequentiam: et aliquid aliud inclusum in ipsa collectione concedo consequentiam. ad ipso ~~~~ melius intelligere ~~~~ in terminis ~~~~ particularibus contineantur ~~~~: non quia admodum ~~~~ ~~~~, ~~~~ aliquid aliud includunt supra ~~~~ distributive sumptas, et supra ~~~~ collective sumptas includunt nihil adaequate distinctum ab eorum collectione, quia nihil adaequari distinctum a tali collectione ~~~~ ~~~~; ita valet omnis numerus finitus includit ~~~~ se distributive sumptus aliquid aliud, ~~~~ supra se collective sumptus nihil includit adaequari distinctum a collectione omnis numeri finiti. unde ~~~~ ad reliquum argumentum.

subdistinguo

Arg. 1°. Si existerent simul Angeli
infiniti, Deus cognosceret, quisnam numerus illius multitu-
dinis esset omnium finitorum maximus; sed hoc implicat; ergo
implicat, quod simul existant angeli infiniti. Maior videtur
certa, nam Deus cognoscit quinam sint numeri finiti,
et quinam sint infiniti. probatur minor: si numero omnium finitorum
maximo addat Deus unum Angelum, fiet numerus in-
finitus: nam numerus maior, quam maximus finitorum erit
infinitus; sed implicat, quod numerus fiat infinitus per additio-
nem numeri finiti: ergo &c. Respondeo in ea multitudine non
dari numerum omnium finitorum maximum, et talem esse numerum
implicat; cum quilibet numerus finitus possit augeri
amplius, et amplius per additionem unius et alterius
unitatis. et consequenter Deus non cognoscit numerum omnium fi-
nitorum maximum; sed potius cognoscit, quod talis numerus
repugnat. Unde nego minorem argumenti. ad cuius probationem dico,
Deum cognoscere omnes numeros finitos illius collectionis;
non tamen numerum finitorum maximum: quia talis numerus
nec datur nec dari potest. Et patet argumentum in infinito inco-
to: nam in multitudine angelorum possibili, ergo si actu non ex-
istant cognoscit Deus quisnam numerus sit omnium finitorum
maximus, cui si unitas addatur, fiet numerus infinitus
quod repugnat.

Instabis. ergo si Deus ex illa multitudine
destruat omnes numeros finitos, quos potest destruere, non des-
truit numerum infinitum: et si postea destruat adhuc unum
Angelum, numerus destructorum fiet infinitus, et consequenter
numerus ante destructus erat finitorum maximus. Respondeo
Deum non posse destruere omnes numeros finitos illius multitudi-
nis, quin destruat numerum infinitum: nam collectio ex
omnibus numeris finitis illius multitudinis est collectio
infinita; assignato enim quolibet numero finito, alius et

Deus in infinitum infinite distaret numerus infinitus, neque eius distantia esset numerus finitus illius multitudinis.

Similiter illud cum potuit includere collectionem infinitam Angelorum, ita ut ultra illam collectionem non sit possibilis alia collectio infinita maior; si enim potuit includere collectionem finitam, ita ut ultra illam non sit possibilis alia collectio finita maior. Quod autem negamus contradictionem implicat collectio infinita Angelorum omnium maxima possibilis, collectio enim includens omnes Angelos possibiles omnium maximos: nam ultra omnes Angelos possibiles nullus alius possibilis sit, quia omnes collectione non includantur, nec maior dari potest collectio finita omnium maxima et omnino impossibilis: quia contra dari finita sit non includit omnes Angelos possibiles, et continuo addito fiet maior, et adhuc manebit finita. Et sic de infinito extensione. 179

Extensio potest multipliciter considerari: 180

alia enim est extensio quoad longitudinem, alia quoad latitudinem, alia quoad profunditatem ut initio huius libri diximus num. 1. Quaeritur utrum sit possibilis infinita extensio, quae nec divisibilis est, possibilis esse extensionem syncategorematice infinitam: nam qualibet extensione producta potuit produci alia, et alia similiter, ut diximus supra num. 76 loquentes de infinito multitudinis: ea enim omnia, quae probant possibilitatem infiniti syncategorematici quoad multitudinem, eadem probant possibilitatem infiniti syncategorematici quoad extensionem.

Quaeritur de infinito categorematico utrum scilicet sit possibilis longitudo, latitudo, aut profunditas categorematice infinita; in quo difficultate Vasquez negat, quae docent authores supra relati num. 1 et 2 negativam ex eo infinitae multitudinis: ratio enim eadem est in utraque infinito: nam infinita extensio staret in infinita multitudine partium simul existentium; et apud hos autores implicat infinita multitudo partium

similiter existentiam: quam plat extensio caelice in fig: accedit pat. d. Thomas 14 puncto 4°, qui admittit in fig caelice quo ad simulitudinem, illud negat quo ad extensionem localem. Vera existentia caelice in fig speciebus dicit Thomas, quia non multiplicatur, nec multiplicatur caelice in fig. Dico 2° asseras, quod tenent aliqui ex auctoribus supra citatis, qui in fig omnimodam similitudinem defendunt, et praecipue pat. Sebastianus Tisquera disp. 1° de Deo uno dub 18 q. pat. I° ... caput D°, et R° ubi supra n° 4, et de impressis. Ratio vero est, quia non ... extensionem caelice in fig. et ratio est: quia in extensione caelice in fig nulla ostenditur amplitudo, ut constabit ex solutione argumentorum.

Objicies 1°

78 Si posset esse extensio caelice in fig, posset esse extensio in fig piramidis ad huius figurae similitudinem.

Si extremo caret infinita infra piramidi implorat: ergo itaque
implorat extremo caret infinita. minor patet: nam extremi-
tas infra piramidis inter [illegible] clusio [illegible], et implorat in-
finitis [illegible] clusio, ut paulo infra declarabimus: ergo imo
extremo infinita infra piramidis. minor quod ingenua est
difficultatis: nam si [illegible] linea, que a puncto A
sit infinite extensa versus meridiem polis itaque cum alia
linea, que ab eodem puncto sit infinite extensa versus
orientem, et extra agitur linea resultare figura pira-
midali: qui positio est extremo caret infinita, polis itaque
cum extremo infra in figura piramidalis. patet 2o:
et loquamur de una linea illius piramidis in hac
linea aliquod punctum est, quod distat infinite a puncto A,
linea enim infinite extensa habet punctum infinite distans
a puncto A; sed eiusmodi linea est infinite extensa, ut
supponimus: ergo habet punctum aliquod distans infinite
a puncto A, tunc sic. illa extremo [illegible] inter pu-
nctum A, et aliud punctum [illegible] implorata: ergo implorat
linea infinite extensa [illegible] nam [illegible] extremo clu-
ditur his duobus punctis; et extremo infinita clusio-
nis est implorata: ergo [illegible] patet 3o: producto linea
infinita, [illegible] illa dividitur in duas medie-
tates infinitas: et quod extremo infinita clauditur intra duo
puncta, scilicet punctum A, a quo incipit, et punctum
[illegible] medium, a quo [illegible] utrumque [illegible] ad
[illegible]: ergo implorat extremo caret infinita.

Ad argumentum 781

Ad 1m negando maiorem. ad maiorem probationem quia positis utrisque
lineis, que ab eodem puncto A extenditur versus meri-
diem et versus orientem, nego, quod polis sit basis illius
piramidis, que tunc includeret extensionem illius infinitam.
Ratio est: quia a puncto A nullum punctum assignabile
est, quod distat infinite a puncto A; quolibet enim assignato

recta aliud, et aliud in infinitum magis distans; et dicunt in linea extensa versus oriens nullum punctum e assignabile, a quo distet finis, ad quem, in extra linea correspondens; nec quodcumque assignet fini tantum distat a puncto A. si enim aliquod distans in finem distaret a puncto infinite A, clauderetur inter extremo, et daretur punctum, ultra quod non esset assignabile aliud, quod utrumque est contra naturam infiniti; unde sicut duas ab una costa piramidis ducas lineas polis aequalis, nullum poteris designare distantem finis, quin differt infinite a puncto A, et post quamlibet daturi alia, et alia maior, et maior in infinitum: igitur in facie ... sic costa in infinitum: in illis nullus punctus est assignabile, ultra quod non detur aliud, et aliud sine ... omnes nullo linea transversalis non posset ... triangulae, quae in finito sit: quia quaelibet debet habere ex utraque parte ..., seu punctum distantem, ultra quod cuius longitudo non divideretur, sed hoc esse contra naturam infiniti: ad 2am confirmationem, nego assumptum: quia in linea infinite nullus punctus distans assignabile est, quod ab infinite a 1o puncto finis: nec quolibet assignato detur aliud, et aliud fini distans, et sic in infinitum. ad 3am confirmationem contra, linea infinite extensa non potest in duas medietates dividi: tunc a ... est ... physis libro 8 thapicorum c. 68 ubi ait: linea infinita neque dividitur, neque finis habet: tunc etiam quia linea infinita versus oriens quacumque parte divideretur, ita divideretur, ut medietas 1a versus 2a primus fine uni medietas altera versus oriens semper infinita maneret. unde fit, medietates non esse aequales, et deinde lineas non posse dividi in duas medietates.

Obiectio 3a praecipua

183 Duas lineas infinite extensas versus oriens, quarum linea

Dico infinitum palmum dimittat Deus sex palmos huius
finiti; et deinde retrahat lineam illam versus occidentem
ad occupandum spacium, quod sex palmi occupabant.
tunc sic in hac hypothesi illa linea finita erit, et infinita;
sed illa linea erit implicatoria. Probo antecedens: retrahente Deo
illam lineam versus occidentem ad occupandum spacium sex
palmorum, relinqueret versus orientem sex palmos spacii
vacuos, et simul non relinqueret; hoc ipso linea illa
finita erit, et infinita: quod relinqueret sex palmos
spacii vacuos, patet: quia iam post hanc diminutionem non posset
manere eiusdem magnitudinis; non autem relinqueret praedic-
tos sex palmos spacii vacuos, sequeret ad illam lineam
haberet ultimum versus orientem illud videlicet, quod ultimum
in esse vacuo versus orientem relicto, et consequenter finita
erit. quod non relinqueret praedictos sex palmos spacii
vacuos, patet: quia illa linea erat infinita, et illi soli
ablatum est aliquid finitum, et infinitum per ablationem finiti
non fit finitum, ut constat ex n. 762: ergo illa erit in-
finita; ergo erit finita simul, et infinita. Confirmatur: producat
Deus lineam infinitam constantem infinitis palmis albis, et
nigris ea lege, ut Deus incipiendo a palmo sit alter-
natim, unus niger, alius albus, et sic de infinitis in in-
finitum; et inde Deus destruat omnes palmos nigros, et tun-
c palmos albos movere retrahendo illos versus palmum
[illegible], et quae erit eadem argumentum ac antea: nam retrahente
Deo palmos albos usque ad [illegible], manerent aliquod spa-
cium vacuum, et non manerent: et consequenter huiusmodi linea
finita erit et infinita: quod talis linea est implicatoria.

Ad argumentum 784

Respondeo negando, quod Deus posset retrahere illam lineam versus
occidentem ad occupandum spacium relictum a sex palmis
dimissis. Et ratio: quia infinito esse infinitum est repugnat mo-
tus localis; motus enim localis includit [illegible]

duorum, scilicet novum aquis, qui relinquuntur, et novum aliquam, qui acquirunt; in infinitum ut tale non eliquet; sed implicat, quod in infinitum ut tale moveat. Sicut quod ille non potest moveri neque ab oriente in occidentem, neque e contra per rationem datam. Ponit tamen moveri ascensionem ad meridiem a quibus implicatio in eadem moveat linea del [illegible] termini ad [illegible] intelligendum modus [illegible] motus colloceret in spacio omnino equali spacio precedenti. [illegible] in infinito termino: neque cognitione [illegible] habeant per [illegible] intelligendo ad hoc dicit [illegible] totam [illegible] partem post. Supponamus quod collectionem cuius cognitionem antiquam per duos dies, et [illegible] in scribere, tunc sic. Illa collectio relinqueret duos dies vacuos in [illegible] ante post, et [illegible] relinqueret: quod collectio illa cognitionem [illegible] in infinitum [illegible] cognitionum quod [illegible] quod relinqueret [illegible] dies illos [illegible] a parte post [illegible]; [illegible] collectio cognitionum est infinita de [illegible] in [illegible] relinquunt vacuos illos dies [illegible] a parte post habere [illegible]; [illegible] relinquunt vacuos [illegible] dies [illegible] nulla cognitionem addita cuius collectio cognitionum [illegible] modo [illegible] ad [illegible] ad [illegible] dei, [illegible] palmus niger [illegible] palmis aliis [illegible] linea infinita [illegible] tale quemlibet palmum [illegible] [illegible] cum aliis [illegible] tamen [illegible] collectivum et [illegible] simul [illegible] in infinito illo palmo nigro, et albo; [illegible] a parte post [illegible] ab hoc die, [illegible] de [illegible] palmo nigro, et [illegible] albo [illegible] palmi [illegible] relinquunt [illegible] a parte post [illegible] aliquo [illegible] sequitur, palmus ille [illegible] occupare tot

dies, quot palmi albi, et nigri simul, quod implicat non tamen: quia palmi illi albi sunt infiniti; quod infinito ut tali repugnat fieri; idem palmi albi ita poneret moveri diversimode, et separari ab aliis, ut semper unus sit in finitis, alios manere innumeros unius orientis, et certe numquam devenimus ad spacium non occupatum unius orientis. aliorum argumentorum, quae possunt circumferentiae solutio, petenda est ex dictis. § 5. non nullis quaestionibus.

§ 4.us non nullae quaestiones. 185

Quaeritur 1o. an sit possibile infinitum actu plurium partium quantarum, quae penetrent inter se? R. et dico affirmative cum Arriaga disp. 14 numero 4. quia infinitum quantitatis praescindendo ab illarum extensione localiter non repugnat; ergo quod includat infinitam multitudinem partium quantarum simul existentium: multitudo enim actualis infinita non repugnat, ut dixi a numero 169, neque repugnat ex eo quod partes quantae inter se penetrentur; cum id possit fieri miraculose a Deo: aliunde non invenitur quod repugnet eiusmodi infinitum: quia non repugnat.

Quaeritur 2o. utrum sit possibile infinitum actuale in essentia simpliciter? R. et dico dari de facto tale infinitum, ut patet in Deo, qui actu continet omnes perfectiones, quae possunt ab intellectu humano, et divino excogitari. 186

Quaeritur 3o. utrum sit possibile infinitum actuale in essentia Dei quidditas? R. et dico dari de facto tale infinitum; quod patet in hoc, quia actu continet excellenter omnes infinitas species a aliis, quas a Deo possunt produci; omni exemplo eius distinctam perfectione, quae secum identificat et hoc non est excogitabile in possibili. et si fiat in creato de facto existente, quae sagax actu est recipiendi infinitas species, atque inde est divinitatis in ordine respectu eos recipere, quae tempore quos potest recipere: quia non habet actum infinitum respectu 187

ad finis infinitas, et in solis in spa.

188 Cuius de[?]: in primis infinitum claudimus et non procedit quod de eius extrinsecis: quod dicimus in finitum non est causa ratione extrinseco: non enim Deus producat infinitum causa hominum, eo quod generata collocari in finitum non distinguitur, hoc partibus sive rebus extrinsecis infinitis, et eodem producere ... contineri infinitum ... quod ... de ... intrinsecis, ... dilatat, in finitum ... tantum parte, extra finitum ... in capiendo ... hoc dicit habere ... in infinitum ... igitur unum infinitum ... extrinseco ... difficultate ... non ... dicendum est infinitum ... quod infinitum est, quod caret fine, ... non caret fine: quod non est infinitum ... longitudine ... finis, quod ... fine longitudo ... non procedit: quod talis longitudo non caret fine ... aliqua duratio ultima ... nulla alia duratio sequeretur ... finita: quod ... longitudo habeat ultimam partem, ultra quam non detur alia, talis longitudo est finita ... ideo ... duratio est finita, quod habeat ultimum sui: quod idem dicendum est de longitudine.

189 Dico ... producat Deus infinitos lapides extra se ... ac proinde ... collectio ... finita, et infinita: ... extensio ... repugnat.

cany quo ad Deo p[otes]t adveniri ab educi [illegible], et quod ad 1o: ni cu illi lapides distant in fine ergo hic extinctio erit finita. et cum duo lapides, tres, quatuor, etc. tales ni distant in fine ergo etc. et aliqui lapides fini distantes a 1o; et alii lapides infinite distantes a 1o: quia post quod fini distantes sequitur alius distans infinite, et ita non per additionem unius lapidis fit infinita extinctio, quia illud duntaxat finita, at repugnat: quod ex duplici extinctione finita non potest consurgere extinctio infinita. Ergo utriusque reliquis creaturae omnium maxima

Questio 3a.

Utrum sit possibilis creatura omnium maxima. 9o

Constitutimus, quod extinctionem fieri omnium maximam contemplationis ex eo dictum: quod ultra quamlibet unitatem possibilem, et ultra [illegible] et ultra quamlibet extinctionem non repugnat alia maior, et maior sine fine, ut colligitur ex dictis precedentis disputationis. Quare difficultas est ut videtur ad creaturam quoad perfectionem specificam et essentialem ipsius, et quia ita possibilis creatura [illegible] creaturarum species ita perfecta ut ultra illam non sit possibilis alia, quae perfectior sit. et si esset talis ut non posset excedi a alia creatura ipsa esset ex creaturis omnium maxima, quoad perfectionem. in hac de 1o ita docet [illegible] creaturam omnium maximam, ita Du [illegible] d. 13 [illegible] secundum [illegible] [illegible] et Baconus. Et si negat possibilem esse hic [illegible] creaturam [illegible] hac [illegible] in [illegible] Dus thomas q. 1o de pot. ar. [illegible] [illegible], [illegible] facultas, [illegible] quos [illegible], et [illegible] Vegetiendo d. 13 q. 9o [illegible] ego [illegible] extinctio. pr. 1o [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] producat [illegible] infinite a Deo: quod post illa producta poterit alia [illegible] quae perfectior sit creatura [illegible] [illegible]

repugnat creatura, ultra quam non ponit Deus aliquam perfectionem producere. et confirmatur 1º ad similitudinem numeri, et extentionis; numerus enim et extentio semper possunt in infinitum crescere, ita ut qualibet extentione, aut numero assignato illius maior, et maior sit possibilis. Confirmatur 2º ex non repugnatione actus: nam nullo est implicatio in eo quod post quamlibet creaturam producatur alia, et alia perfectior, et non sine termino producatur.

191 Obiicies 1º ex hoc, Imago non implicat actus Dei producere creaturam omnium maximam: ergo Deus potest illam producere. Probo antecedens: quia nulla est creatura omnium perfectissima, in ultra quamlibet potest produci a Deo alia, et alia similiter. Et hoc arguitur non implicat, quod producta quolibet creatura quantumvis perfectissima producatur alia perfectior: ergo potest illam producere. Respondeo tibi obiiciuntur sicut non sunt argumento Deum impedito ex non repugnantia, a nobis posita Dei omnipotentiae admittimus possibilitatem illius creaturae quae ab adversariis dicitur perfectissima, et ultra illam admittimus possibilitatem plurium creaturarum perfectiorum sine termino. unde adversarii negantes possibilitatem infinitarum creaturarum ultra illam, quae ab eis appellatur maxima, tenent magnam repugnantiam quam nos negamus ex possibilitate plurium, et plurium absque termino.

192 Obiicies 2º in collectione creaturarum possibilium datur exigua creatura, quae non excellat in perfectione ab alia; [illegible] est omnium perfectissima: ergo possibilis est creatura omnium perfectissima. Probatur maior: si quaelibet creatura excederetur ab alia, creatura excessa haberet plures, quae excederent, et non excessa plures quae excederent: patet: quia in homine v.g. ab hoc hoc excederetur ab angelo, et hoc quod excederet, quae creaturae excessae plures, quae excederent [illegible] quaelibet creatura electa habet aliquam-

excedentis: quod tot creaturis excedit: quot excedentis: et sic erit in infinitum. 3° negando maiorem: quod quaelibet creatura habet aliquam supra se, a qua excedatur in perfectione sine termino. Ad maiorem probationem, nego maiorem, et ad probationem creaturae excessae, quae plures, quam excedentes in infinitum [illegible] probationem: ad quod sic argumentando ... quaelibet creatura excessa habet aliquam excedentem tantum, non alias excedentes, et excessas concedo: neque si ab hoc incipio [illegible] ... in infinitum ... quaelibet excedat ipsum, et ab illo aliud excedit ab alio, et sic in infinitum ... excedens, et non excedens, unde plures [illegible] creaturae excessae, quam excedentes, et numquam [illegible] ... quod omnes creaturae excedentes [illegible] excedant ... quae excedunt [illegible] excedentes.

Arguitur 3°: si non [illegible] creatura omnium perfectissima, ut possit [illegible] excessus in perfectione in creaturis [illegible] excessus repugnat ... in creaturis ... mutua causalitas productiva: quod tandem deveniat ad aliquam, quae [illegible] producens, quae non producitur ab alia causa, unde [illegible] et theologi argumento desumpto ad demonstrandam existentiam Dei, quod sit omnium perfectissima: quod si non possit creatura omnium perfectissima, possit esse [illegible] excessus in creaturis, quod repugnat: et ita [illegible] quod numquam deveniatur ad aliquam excedentem, et non excessam.

R. negando maiorem: ad minorem probationem [illegible] ... dicitur quod in creaturis non datur mutua causalitas [illegible] creaturis [illegible] finitis, datur mutua causalitas: si creaturae essent infinitae, et non datur aliqua, quae [illegible] ... in hypothesi [illegible] ... [illegible] entitas [illegible] ... aut se mutuo producerent, aut saltem [illegible] producerent a Deo: quod si creaturae essent infinitae nullus [illegible]

neq alia quaelibet creatura creata ideo, et alia perfectio-
rem aliquam perfectiorem potuit produci: ita similiter in nostro
casu, in modo et infinitis creaturis excellentiis, et excel-
lentiamque devenimus ad aliquam creaturam, quae non ex-
cedatur ab alia.

Obiicies 4°. in collectione omnium creatu-
rarum possibilium datur summa perfectio creata: quia ultra
illam collectionem non potest excogitari alia; ergo summa
ma perfectio non convenit illi collectioni omnium
specierum: a fortiori alicuius creaturae; et hoc etc. aliqua
creatura est in illa collectione, quae est omnium perfectissima.
Respondeo negando antecedens: quia summa perfectio non
convenit illi collectioni omnium specierum, nec sumptae
distributive, nec sumptae collective, nec
sumptae ... duratio angeli a parte post ... comparatur
ac durationi divinae, non quidem omnium partium sim-
pliciter distributive: nec sub nulla duratione angeli est,
quae non sit respectiva duratione Dei secundum ...
collective sumptae, quae omnium ... infinitum
... numquam finienda aequat durationem divinam.

Deniq.
obiicies ideo Deus non potuit producere creaturam omnium ma-
ximam, quia quaelibet creatura distat infinite a Deo,
sed etiam collectio omnium creaturarum possibilium distat infinite
a Deo, tamen ultra collectionem omnium creaturarum pos-
sibilium non potuit alia produci a Deo: ergo licet quaelibet cre-
atura distet infinite a Deo, potest admitti creatura
omnium maxima. Confirmatur: Deus potest producere creaturam omnium
maximam, quia potest: quia si ... producit, ... omnium perfe-
ctissime ... Respondeo ... ...
... ... a collectio omnium creaturarum, potius ideo distat
infinite a Deo ... infinita perfectione ... non ...
... ... aliis, et aliis creaturis ...

dicis enim infinitis, et collectione omnium creaturarum
possibilium mediante alia [illegible] creatura inter quamlibet cre-
aturam, et Deus non implet alia, et alia perfectiori quam
qualibet creatura producta semper manet Deus ul-
terius, et ulterius participabilis in infinitum. Ad quartam
dicitur, eam arguendi formam pari manifestius instantiam
et etiam supponit, id ad probandum erat; supponit enim
dari aliquam creaturam omnium maximam, quam Deus producere
possit, ad uniuscuiusque probandum. Ratione eadem argui
fieri potest, pari posse infinitum ut tale habere ultimam partem,
consequenter aeternitatem posse habere ultimam durationis, ad
ultimum absolutum: nam Deus potest producere ultimam par-
tem infiniti, quam potest producere: quod si illam producat, erit
illa ultima; et inde Deus potest dare creato primo ultimam
durationem, quam potest illi dare: quod si illi conferat ulti-
mae durationis illo erit omnium ultimo. Respondendum est
negando suppositum antecedens, videlicet a Deo posse produci crea-
turam omnium perfectissimam.

Et de finis quaeritur. Utrum sit possibilis creatu-
ra omnium minima, idest, ultra quam non sit possibilis alia imper-
fectior; aliqui supponunt possibilitatem creaturae omnium maximae
affirmant possibilitatem creaturae omnium minimae; meo iudicio
incoherenter: nam si attendamus divina omnipotentia nullam om-
nium creaturam, ultra quam non sit possibilis alia, et alia perfe-
ctior, dicendum est negando tamen creaturam ultra quam non sit
possibilis alia et alia imperfectior. Cum in hoc nullo apparet
implicatio.

Si dicis: si essent possibiles infinitae creaturae infinita
possibilia, hoc esset infinite perfectum: atque eadem infinitas imper-
fectiones creaturarum diminuet inter illarum perfectiones quae repug-
nat. Dicitur antecedens: esset infinite perfectum tantum, nego antecedens:
infinite perfectum, et imperfectum, concedo antecedens; quare idem
respondendum ad [illegible]. Dicimus quidem hoc infinitum

perfectiones, i Domini infinitas imperfectiones, quas illis
perfectionibus admiscet [illegible] tria [illegible] hos
Christi

Pro clara doctrina quaestionum libri praecedentis [illegible] extrinsecis quantitatem rerum naturalium, quo circa agitur de loco, a quo res naturales existunt, et circumscribuntur, cui accedit tractatio de vacuo, in quo iuxta nonnullos antiquos, quin vacuum a loco non distinguebant. igitur cum de tempore, quo res durant, et eius mensura continentur, in qua re plurimae sunt difficultates, quas duplici disputatione, in quarum 1.a de loco, et vacuo, in 2.a de tempore et duratione agendum est: disputatio 14 de loco 198

Disputatio 14 de loco.

Esse locum notissimum experientia constat: quod videmus corpora huc illuc moveri, et diversas praesentias parare: id tamen ratione intelligendum sit non ita facile est explicare. 1.a de loco reali, et praesentia locali. 199

§ 1.o de natura, et divisione loci realis in communi.

Aristoteles ita locum definivit: ultima superficies corporis continentis immobilis, ad cuius definitionis explicationem observandum est locum dici corpus continens; et id in loco existens dici ipsum locatum, seu illud, quod continetur. sic aer circumdans corpus humanum est locus corporis humani, et corpus humanum dicitur esse in aere illo, et ita quasi vestibus tangitur tanquam in loco. aliter aqua maris dicitur locus piscis: et piscis continetur, et circumdatur undique aqua maris; verum haec definitio parum videtur, quod corpus continens non est locus, sed ut totum, sed eius illa ultima superficies 200

[illegible] Licet quod immediatum est, et proximum rei locatae, quan-
do ratione loci extrinseci, partemque superficiei per-
sistentis ... locatum. Accedit quod ratione
illius, quod immediatum ambit ipsum locatum ... ratione
continentis ... ad ultimam hanc superficiei
continentis ... dicitur esse corporis continentis, non contenti: et ratio est quia
... aliquando ... aliud a corpore locato, imo
quando quod locatum movetur ... in uno loco, aliud
acquirit, quod ... si esset locum ultimo
superficies corporis contenti: quod corpus continens debent ...
tangere ultimo sui superficiem, ... partibus
... immobilis ... ad superficiem, ... quae de-
notat locum debere esse immobilem ... quo ... intelli-
gendo sit immobilitas loci ...
... [illegible]
Omissis variis opinionibus, discen-
801 dum nobis est cum ingeniosis ... immobilitatem loci ita
esse explanandam, ut locus immobilis sit non ... su-
pra ... corporis continentis ... specificative sumptam ... quia
superficiem quae ... cum praesentia locali, utraque
... talis ... aut ... aliis
corporibus ... per suas praesentias duo ...
... localiter locus superficiei scilicet, et praesentia, est enim
... explicabile per ... in ... et tangens
... superficiem corporis continentis, et in obliquo tangens
... praesentiam superficiei ... praesentia localis ...
... immobilis, et fixa, locus enim est immobilis
... in tempore loci, ... sicut ... aqua continuat
... superficiem ... potest mutari locum, si vide-
... licet ... localiter ... movetur ... praesentia illa
... immota et fixa. Hinc ... defi-
802 nitio ... locus extrinsecus ... ratio est quia
locus extrinsecus ... immediatum est, et proximum rei locatae

et in illo non recipitur, quod ultimo superficies corporis continentis etiam per aliquam praesentiam locali immobili sic est immutata, et proximo rei locatae, et in illa non recipitur.

... Dico infertur, eundem plantis aere mutare locum extrinsecum, sine mutatione ipsius unius, quia semper retinet praesentiam propriam sibi intrinsecam, et quia non mutatur ad mutationem superficiei circumdantis, per mutationem loci extrinseci, animi tota mutatur, quotiens aeris superficies mutatur. Infertur 3o, etiam corpora, quae intra hunc orbem continentem in loco extrinseco: quia etiam corpora aliis corporibus circumdantur. Coelum autem empyreum, ad coelum supremum, quo corpore nullo alio corpore cingitur, non est in loco extrinseco. Infertur 4o, in motu locali non perdi locum unius extrinsecum: quia locum extrinsecum quem erat perditurus, antequam occuparet, et postquam amittit, adhuc permanet.

Dividitur 1o locus in intrinsecum, et extrinsecum. Extrinsecus est qui continet rem locatam, et in illo recipit modo iam explicato. Intrinsecus est per quem corpus continetur in loco, et in illo corpore recipitur, et de hoc Deinceps sequentia. Ubi observa, hanc divisionem non esse exactam in rigore scholastico: nam praesentia locali impropriae valde et in abusivo vocis dicitur locus: quae omnes res locata dicitur esse in suo loco; et tamen nulla ungue res dicitur esse in sua intrinseca praesentia. Dividitur 2o locus in realem, qui concipitur intrinsecum, et extrinsecum, et imaginarium de quo infra. 3o dividitur in naturalem, et violentum: naturalis est ubi res existit secundum propriam exigentiam, et inclinationem; violentus, ubi res detinetur contra propriam inclinationem. § 2o de praesentia locali.

804 Præsentia localis, seu ubicatio, sive ubi, ut philosophi vocant, est illa ratio formalis, per quam res constituitur in tali, et tali distantia ab aliis rebus, ut præsentibus per suas præsentias, sic res, quæ in discipulis est, ut dicunt, ab hac aula, eo ipso quod sit constituitur in hac aula per præsentiam, quæ illa redditur talis, et talis distantiæ ab aliis rebus, quæ sunt extra hanc aulam. Dixi ut præsentibus per suas præsentias, nam est distantia corporis constituta in continuis præsentiis distantibus, et in aliis, quibus est ex parte præsentiis suis; ut præsentias corpora constituunt talis, et talis distantiæ, cum hoc tamen discrimine, quod ratione præsentiæ localis constituitur corpus, ut aliquid distans, cum in aliis modis, [illegible] radicaliter, et conditionaliter: quatenus sua præsentia aliorum corporum dicit distare ab illis tali, et tali distantia. Si enim Deus conservaret unicam præsentiam hic, destructa omni alia præsentia aliorumque corporum, ipso suo esset extra distantiam, et in distantia ab aliis corporibus.

805 Duplex præsentia localis, sive ubicatio invenitur, alia enim est circumscriptiva, et alia definitiva. Circumscriptiva est illa, in cuius res per diversas suas partes, quas habet per suam magnitudinem correspondet diversis partibus spacii, ita ut, quælibet pars rei correspondeat diversæ parti loci, et hæc ubicatio est propria rei corporeæ quantitative existentis. Definitiva est, in qua res correspondet eidem parti loci, ut si Angelus collocaretur in uno puncto spacii, totus Angelus esset in illo puncto, et non alibi. Si autem spacium sit divisibile, totus Angelus esset in toto spacio, et totus in qualibet parte. Et hæc ubicatio est propria rei spiritualis; convenit tamen etiam corporibus quantis, ut evenit in Eucharistia.

Circa ubicationem hic est vexatissima dificultas. 806
unus ubicatio unit } distinctus a parte locato, et a
loco extrinseco? | 2o aliter ex parte, et nega-
tivam sequuntur Cardinalis de Lugo Arriaga o Lince, et
coll. nostri doctores. Prob.: possunt existere in rerum natura
Petrus, et haec aula, quin Petrus sit in hac aula: ergo
Petrum esse in hac aula est aliquid realiter distinctum a Petro,
et ab hac aula. cons. patet. quia si nihil esset distinc-
tum realiter non possent illa extrema invicem separari. ante-
cedens prob.: Petro existente in agro existit Petrus, et existit
haec aula, et tamen Petrus non existit in hac aula:
ergo possunt existere in rerum natura Petrus, et haec aula,
quin Petrus existat in hac aula. 2o Confirm.: nam qu-
ando Petrus localiter movetur, manet Petrus, et locus,
atque alternantur, quin Petrus maneat in loco ac re-
licto: ergo Petrum esse in loco ac relicto aliquid distinctum
realiter praeter Petrum, et locum. 807
Dices aliquam ubicationem
esse Petrum et hanc aulam in ordine ad se; in aula includimus
Petrum, hoc est [illegible] ponit in aula. Contra tamen est: nam Petrum
includi in aula et esse Petrum in aula est aliquid distinc-
tum realiter a Petro, et aula; [illegible] id quod
intendimus, et quod nos vocamus ubicationem intrinsecam.
in ordine: quia non potest existere Petrus, quin existat in hac
aula, quod est evidenter falsum; sequitur tamen prob.: quia Pe-
trum includi in aula nihil aliud [illegible] praeter Petrum, et
aulam: quia existente Petro, et aula existit Petrus in aula,
quod est falsum: cum possit existere Petrus, et aula, quin au-
la includat Petrum sive spectante [illegible] illa, quibus,
contra distinctionem unionis ab extremis probavimus
anno 68. 808
Respondebis igitur, Petrum esse in hac aula
non esse aliquid positivum distinctum realiter a Petro, et aula;

si aliquid negativum, ut dicitur in distantia papi ab
aula, ubi negationem distantiae positam inter papam et au-
lam. Sed cons. prob.: quia indistantia est aliquid se habens illi
ab aula, et papa: ergo est quid talis distans ab aula et papa.
Cons. est prob.: nego in distantia hoc non ponit nisi aliquid ne-
gativum: quia est aliquid positivum talis distans a papa et
aula. Eam tenemus: Sed contra argumentum negatio distan-
tiae, per quam papa constituitur in aula esse aliquid nega-
tivum; illa negatio distantiae destruit aliquid po-
sitivum: non enim potest esse, quod dicit transitum talis a contrario
in contrarium negativum, quin aliqua entitas positiva
destruatur, quoniam admodum impossibile est, quod dicit transitum ta-
lis a contrario in contrarium positivum, et quod non dicit de novo
aliquo entitas talis: quia impossibile est, quod eisdem entitatibus
permanentibus possit eadem entitas talis habere id, quod
antea non habebat, aut carere illo, quod antea habebat.
Sed non admittit ubicationem talis distantia a loco, et in loco
ta, nihil positivum datur, quod illa negatio distantiae po-
sit destruere: ergo illa negatio distantiae non est aliquid
negativum. Sed contra: quia negatio distantiae, per quam
papa constituitur in aula afficit papam et aulam, et negationem
contrariae inter positionem, sibi quod inter papam et aulam non dicit
aliquid corpus inter positum; sed in his nihil positivum in-
cluditur, quod destruatur negatio distantiae, non admittens
ubicationem talis distantia; etenim negatio illa non dis-
truit locum a quo distat, ut patet, neque etiam simp-
liciter negat corpus inter positum, ut est eiusdem, sed ipsius
inter positionem: quia negat aliquid positivum talis dis-
tantiae a corpore inter posito; sed illud positivum, per quod
corpus inter positum ponitur inter papam et aulam est ubicatio
talis distantia a loco et corpore inter posito: quia ergo ubica-
tio, per quam papa est in aula est aliquid positivum
talis distans a papa et aula.

Dices: positio praecise pro, aulae, 809
et inclusione sui in aula ponit rem in hoc loco, potius
quam in alio; ergo nihil in [illegible] aliquod accidens. Distinguo
[illegible] sumpta relative pro, et aulae: concedo; rem in loco sine
ubicatione solitarie sumpta a parte, et loco, distinguo maiorem, nego mi-
norem, comprobatio, quod rem intelligat inclusam in aula intelligitur
ubicatio, cum eius est [illegible] aulae potius, quam alii loco
sit satis [illegible] [illegible], [illegible]; aliunde enim soliditatem
a me, et aula debet admitti, tum etiam dicitur illa
inclusio circa id negative esse aliqua negatio, quae erit ali-
qua entitas positiva. §8o non nullus quis.

Quaeres 1o utrum ubicatio sit entitas modalis? Negant 810
Pater Arriaga disputatione 14 physicorum n. 49. et affirmandum est cum
communi: quia illae entitates sunt modi, quae ita afficiunt subiectum,
ut sine eo esse nequeant; sed ita se habet ubicatio: ergo ubi-
catio est modus: et quia ubicatio modus universaliter determin-
ans indifferentiam rei locabilis, ut dicebant plures minus
ne a [illegible] aliis corporibus modo supra explicuimus n. 804.
adde, quod si ubicatio esset accidens absolutum, posset per-
manere cum corpore etiam quando corpus alio movetur, quia
ad modum permanent cetera accidentia absoluta, et hoc
est falsum: ergo. Ad mit. [illegible]: a permotus localis amittit corpus
priorem terminum.
Quaeres 2o. an res possit absolute absque 811
ubicatione, et nullibi esse? non dicimus est de loco extrin-
seco: nam ultra caelum empyreum superiore parte quod alio
corpore non sit mundus, non est in loco extrinseco; et consequenter nullibi
esse. quod quaeritur est de praesentia locali, sive de ubicatione in-
trinseca. partem affirmantem sequuntur Pater Valencia [illegible]
tius [illegible], et [illegible] Alfonsus de [illegible] n. 13. negant plu-
res Molina [illegible], et [illegible], quibus adhaereo, atque quae

non posse non existere, quin alicubi sit. pt 1° ab auctoritate sanctorum patrum Gregorii nazianzeni, et augustini saepe dicentium, nostrum esse alicubi esse, non esse in rerum natura, quod nullibi est; nullibi autem non posse, quia in rerum natura est. et hic etiam est pro [illegible] divino. 2° [illegible] 1°. pt 2° ratione: necessum est existentiam permanentis oi durationem: quia requirit ubicationem: cum enim ita apparitae: non secus est in electione ut correspondeat durationi temporibus, ita ut correspondeat durationi locis; et quia ad modum durationis res dicatur adesse in hoc potius, quam in alio tempore, ita per ubicationem dicatur res adesse in hoc potius, quam in alio loco. pt modo ens 1° implicat, quod aliquod res existat, et quod in aliquo tempore non duret: non quod existere adeo, ut non est nec enim non implicat: quod res existere, et non durare implicat. pt 2° ratione: non nisi per 1° pro dicti a Deo, permanens, et perpetui, in [illegible] quam continuetur duratione temporis, ut exanimi existentis [illegible]

812 De 3°. Deus est praesens illis, quae permanent oi ubicatione, et Deus non est nullibi: quia est illa non nullibi. maior est certa ex scriptura dicente apostolo ad hebreos 4°: omnia nuda, et aperta oculis eius: minor item patet, non Deus ratione immensitatis divinae est ubique. consequentia pt: quod singillatim nullibi est, non est praesens Deo; hoc repugnat: quod pt maior: quod nequeunt aliquid esse praesens Deo nisi sit ubi Deus est; et non nullibi existere non est ubi Deus est: quod sunt illa nullibi sit, non potest esse Deo praesens.

813 Dices ex parte [illegible]: potest Deus creare a conservatione ubicationis, conservare cum sit ubicatio: non ubicatio est entitas realis distincta, et quae producitur per actionem distinctam ab ea, quo res producitur; ita tunc res existeret absque ubicatione; quod potuit res existere absque ubicatione. Item non implicat dari res, quin sit in loco [illegible], nam alias a loco [illegible]; quia tamen [illegible] requiei

in loco A, neque eligitur a loco B: q similiter dicendum est i[n] acc[identi] naturali, et licet corporale petat existere absolute ab omni ubicatione. nego ant[ecedens] nec probatur, quae existere nequeunt etiam divinitus sine altera, a qua realiter distinguuntur: sic actio nequit existere sine termino, et unio sine extremo. et quemadmodum nequit existere, quin quo existit Antichristo, Iam, licet utraque perpetuo realiter distinguatur a locato, ita sine ubicatione. licet realiter distinguatur. ad confirmationem distinguo ant[ecedens]; concedo, quae realiter existunt, nego ant[ecedens] quae realiter non existunt, concedo ant[ecedens]: quia inveniatur nihil sit nullius est.

Quaeritur 3°. quot ubicationes sint in composito. Respondeo cum Suarez, etc., et aliis, tot esse ubicationes in composito, quot entitates realiter distinctas. probatur 1°: quia quando partes moventur, moventur etiam omnia, quae sunt intra partes: quia omnia, quae sunt intra partes acquirunt novas ubicationes. patet consequentia: quia aliqua entitas per se debet habere ubicationem, quam ipsa ubicet, et non ubicentur ratione, et ratione. sed potior ratio, cur haec entitas realis habeat suam ubicationem: quia habent suas ubicationes, et non novas ubicationes acquirunt, quando moventur. probatur 2°. ubicatio unius extremi non sufficit ad ubicandum alterum extremum, ut non est ratio, cur ubicatur ubicatione unius ubi: quia ut ubi non debet ubicationem propriam. § 14

§ 15

Dico 1° ex parte nostra accidentibus praesentis dicuntur ubicatione quantitatis; contra quod albedo non unitur quantitati est etiam ubicata, ut ubi quantitas est: quia per ubicationem illius est in loco. probatur: quia esse in loco per ubicationem quantitatis nihil aliud est, quam esse in eodem loco, ut in quo est quantitas. 2°. si accidentia haberent distinctas ubicationes sibi correspondentes, sequitur, quod moto corpore novae tot motibus, quot sunt accidentia, quae habet, quod videtur incredibile. Respondeo ad 2. distinguendo ant[ecedens]: in ubicatione in actu 1°, ut ubi quantitas est, concedo; in ubicatione in actu 2°, nego ant[ecedens]. unio accidentis ad quantitatem petit ex natura sua, ut albedo ubicetur quantitate, quae in actu 2° dicitur ad certum locum, quia non a uno proxima locali, quae requiritur ad ubicationem sic facit eo loco, ad ita applicatum, quando est cujus tamen non est ubicatum in actu 1° ad ad eandem: quia existere, naturaliter debere; non tamen est in actu 2° ubicatur, quoniam ad adjunctum accidentis.

· a ... usu illationis; illis enim mutationes in accidentibus ... posito, in aliis partibus illius ubicationes recipiunt. &c.

Utrum idem Corpus possit esse in duplici loco adequato.

Sectio 2a

Nostra sententia

816 Et dicimus, quod ... corpus sibe spirituale possent naturaliter in duplici loco inadequato, ut docet experientia; anima enim rationalis existit in capite et in pedi tanquam in duplici loco inadequato; et similiter videmus arbor ... in medio flumine ... una parte in terra, ... alia in agua, ... alia in aere ... qui loci inadequati partes loci adequati, ... corpus potest occupare ... partes ... quam in alio esse ... corpus ponitur in duplici loco adequato.

817 Ubi considerandum est, locum in ... adequationem sufficienter, ... adequationem exclusionis, ... supra ... causas adequationes exclusionis ... ita ... in ... dicimus de duobus locis ... corpus, ad ... patet.

818 Dicimus observandum est, non posse idem corpus existere naturaliter in duplici loco adequato ... et ... naturaliter ... ratione ... limitatio ... quia sicut habet ... sua, ... naturaliter ... in suo existat ... quoniam corpus ... relinquit uno loco alium acquirit, ... id potentia supernaturali ... attingere.

819 ... Venimus, ... divina ... posse idem corpus esse in pluribus locis ... et in alio ... in ...

mento eucharistiae. totaque quaestio procedit, de ubicatione intrinseca circumscrip-
tiua pone cuius corporis Christi [illegible] quod eius partes ponat in dup-
lici loco adaequato, unus scilicet [illegible] circumscriptiue [illegible]
[illegible] duplex est: negatiua alia, quae defenditur a diuo Tho-
ma, et communiter antiquis, quibus accedit pater [illegible] Thomas [illegible] in 3a
p. art. 89: affirmatiua alia, quae defenditur ab Scoto, et Sco-
tistis, quos sequuntur authores [illegible] ut Suarez, Valentia
Rubio [illegible] Arriaga [illegible] d. 65 §. 2 et aliis
in manuscriptis.

Sequor 2am [illegible], et assero, posse diuinitus idem §2.
corpus Christi in duplici loco, per duplicem ubicationem circum-
scriptiuam. Probatur 1o ex [illegible] rei, quod [illegible] et effi-
cax argumentum. et confirmatur 1o quia nullum est argumentum contra duplicem prae-
sentiam circumscriptiuam unius corporis, quod non possit fieri contra dupli-
cem praesentiam definitiuam eiusdem corporis, et contra [illegible] in
eucharistia, ut [illegible] contendunt nostri authores
pater Arriaga d. 14 art. 2. Confirmatur 2o ex eo quod nostra
doctrina uidetur magis consentanea doctrinae catholicae de dupli-
ci praesentia definitiua Christi D., in eucharistia: quae doctri-
na est magis consentanea doctrinae catholicae, quae nequit impu-
gnari nisi impugnata ueritate catholica: sed duplex praesentia
circumscriptiua eiusdem corporis nequit impugnari nisi impu-
gnata ueritate catholica de duplici praesentia definitiua
eiusdem corporis Christi D. in eucharistia: ergo nostra doctrina est magis
consentanea ueritati catholicae de duplici praesentia de-
finitiua Christi D. in eucharistia.

Dices 1o eadem ratione posse §3.
idem corpus poni in pluribus locis definitiue, licet in aliquo
non sit circumscriptiue: ergo poterit esse in pluribus locis circum-
scriptiue [illegible] de fide [illegible]: ideo nemo [illegible] corpus poni in
duplici loco circumscriptiue, quin [illegible] dicere esse in uno
loco, et non esse in alio; sed hoc est falsum: [illegible]: nam [illegible]
Christus est circumscriptiue in caelis, et extra caelum [illegible]

in eucaristia: q cum receptio in uno loco, non excludit existen-
tiam existentis vel in alio, patet eo: q mininus et alibi res,
quis existens in uno loco circumscriptive, existens in alio
definitive, quia quis immensus existit circumscriptive: probo
laudem mir: nam circumscriptio solum excludit impenetrationem
partium supra ubi definitum: q circumscriptio non dicitur
esse in uno loco, et non alibi. et confirmatur: nam idem subjectum
potest divinitus recipere plures formas simul. aliter exigit, q
idem recipit successive, i. idem deus potest creare plures formas
eas in receptivas productive: q cuique simul patet dicta eo:
nam una presentia circumscriptive non negat alteram, neque ex-
igit negationem alterius ut probatur ex ampliatione solutione. 82º
solvuntur argumenta.

Obijcies 1º existens. si idem deus posset esse simul circumscriptive
Romae in manitu et Toleti, esset eodem tempore; sed hoc implicat:
q est illud. probatur maior: quod existit circumscriptive Toleti quod
continuum terminatur, et eius presentia, ita non extenditur
ad alium locum. antecedens. hoc argumentum potest retorqueri contra presen-
tiam definitivam Christi Domini in eucaristia: nam si dicere vocabo
presentiis circumscriptivae, quod non sit in alio loco, presentia cir-
cumscriptiva, quia Christus Dominus hodie in caelo ita illum unitur
uno caelo, ut non possit extra eum, in eucaristia quod
est hostiam, nec dicere est, ita dicimus circumscriptive presentias,
circumscriptive esse, ut deus non sit in alio loco circumscriptive. 2º
cum 1º, q non est unde ita circumferentia probari posset, et confirmata est
ad effugiendam argumenti vim. 2º: 2º q confirmatur finalis eius pre-
sentiae est positivus, videlicet unitur in loco, quod autem
quis est Toleti, non est Romae est aliud negativum extrinsecum finitis fra-
ctis naturae presentiae localis, ac per inde presentia localis
circumscriptiva non afert necessario negationem alterius presentiae
circumscriptivae. ad argumentum probo: nego cum. ad tertium probo

nego ans. et ad conq. dictam; et si malueris, hac rone distingue. Quod corpus sit ca. 2... condiuter distinctus effectus ... totius pus sentiat, quod corpus non extendat ad talem locum, nego ans. ... effectus ... talis praesentiae, concedo ans. itaque effectus ... praesentiae localis est diminutus in loco; sicut effectus ... frigiditatis est diminutus ... frigidis, quod corpus non sit ... effectus ..., et negativus ... supple- mentum a Deo sicut ad ad praesentiam frigiditatis expellendo calor ab eodem ... et quasi admodum potest Deus ... exigentia naturalis frigiditatis exigentiis expulsionem caloris ... calo- ris, ita similiter potest Deus ... duplicis praesentiae localis eiusdem corporis.

Ostendo 2°. Corpus existens in duplici loco 323
eo certum distans ab, et in distanti; occurrit sibi, et ... quae omnia repugnant. Confirmatur 1° quantitas posita in duplici loco certe multiplicatur; non si quantitatem ... ponatur in duplici loco, fiet ut ... maius; sed hoc repugnat: sed ... 2° ... corpus ... in duplici loco ... si ignis tangeret, ... aliquid, ... ignis tangat, ... quod corpus ... in duplici loco certe ... in ... argumento ... non potuit ... corpus poni in duplici loco ... finitum ... minutiorum ... unitatis, ... neque corpus Christi ... in caelo ... eucharistia; potest ... tangere. Respondeo igitur negando ans. corpus illud ... distare ab ... et hoc ... contradictionem ... aliqui ... existens ... ab ipso existenti in ... distare ... quod ... tamen dici, ... corpus ... distans ... quatenus ... : neque hoc nihil est aliud, nisi, ad ubicationes sint inter distantias; quod non repugnat ... relative ... idem dico de corpore sibi occurrente, ... ad ... confirmationem distinguo ans. quantitas posita in duplici loco multi- plicatur localiter ... multiplicatur entitative, nego ans.

adic, qd adest virtus operationalis: sit unum caelum, et respondeo ad formam, distinguo: extensiue, nego, ad quod extensionem quae maior sit maie, distinguo minorem: impletur, quia exigentia eius non possit exigere a loco absoluta, nego minorem: a loco ordinario, concedo minorem: ita dicimus, Christum Dominum in ultima cena sumpsisse corpus suum, et se ipsum manducasse.

824 Obijcies 3°. locus occupatus alicuius corporis est ille, extra quem nihil datur illius corporis, sed corpus potest esse extensiue in duplici loco, extra quem locum datur aliquid illius corporis: ergo corpus nequit esse extensiue in duplici loco. probatur maior: quia locus occupatus aliquid corporis est quasi extremitas talis corporis, et dicitur talis ille, quod nihil eius sit extra illum; hoc etiam aequaliter potest in adaequato in circumferentia. distinguo maiorem: ille extra quem nihil datur illius corporis quod non sit intra talem locum, concedo maiorem: aliter nego maiorem. distinguo minorem: extra talem locum datur aliquid illius corporis, quod non sit intra talem locum, nego minorem: aliter concedo minorem. Locus occupatus, et eius extremitas est totum, quod totum corpus sit intra illum locum, et intra illum totum: ex quo naturaliter sequitur, quod nihil illius corporis sit extra talem locum, et extra talem totum; supernaturaliter tamen potest Deus efficere, quod totum corpus sit intra, et totum simul sit extra aliquem locum, et tam definitiue, quam extensiue, ut diximus in n° 822.

825 Obijcies 4° absurda, quae ex nostra sententia oriuntur. Primo sequitur posse idem corpus esse in locis infinitis, et consequenter posse esse immensum, quod repugnat. Secundo sequitur, quod corpus posse occupare maius spacium, quam quod occupare potest: nam corpus palmare posset occupare spacium non palmare; corpus autem palmare solum potest occupare spacium palmare. Tertio sequitur, idem corpus posse esse in duplici diverso tempore, quod manifeste repugnat. Quarto sequitur dari contradictionem, corpus comprehendi ab aliquo loco; corpus non comprehendi ab illo loco. et quidem de affirmatiua, ut vidimus, de negatiua esse etiam manifestum, quia idem corpus est extra talem locum: ergo non comprehenditur a tali loco.

· In hac ora arguitur a Doctoribus catholicis concludendo in sacram
Christi cum corpore in singulis partibus cuiuslibet eius hostiae conti...
et sanctis miraculis, et sacramentum refellere. dicitur quod
omnis non amne, dispositio corporis quo esse immunis per partium positi-
onis accidentariae, concedo eo per externo, nego consequentiam
aliquid esse immunis non in solis, quod existat ubique, in quolibet
existat ex propria determinatione, et exigentia: quaratione concedo an-
tecedens et consequentiam esse immunis. ad 2um dicendo an possit
occupare maius spatium per duplicem praesentiam quam quod occu-
pare potest per unam concedo antecedens, aliter nego antecedens. per unam
praesentiam non potest corpus occupare maius spatium quam
quod occupat potentia per totam; in per illam et per aliam praesen-
tiam quam potest habere, potest occupare maius spatium quam
quod occupabat, si unam tantum praesentiam haberet. Si dicas
aliter, possit supernaturaliter occupare maius spatium quam quod
potest naturaliter, concedo antecedens: possit naturaliter nego antecedens. ad
3um dicendo duo diversa tempora non possunt simul existere; ac propter-
ea corpus non potest simul existere in duobus temporibus. quod
si dicas, posse duo tempora simul existere, poterit etiam
corpus existere in duobus temporibus, ad 4um concedo illas
propositiones esse veras, nego tamen esse simul veras, in affirmativas esse
veras; negativas vero falsas.

Obiicies ex parte [illegible]
poneretur in duplici loco dicendum est non esse impossibile naturaliter
et acquirere duas ubi-
cationes naturaliter; sed hoc repugnat, quia et quantitas corporis poneretur
extrinsece in duplici loco. Probatur: quando lapis ponitur in ma-
nu mea dextra, et sinistra, ut ego, ... quia ... manu
manu, lapis naturaliter moveretur in terram, non naturaliter ponderi,
et gravitati: quod naturaliter acquirere duplicem ubicationem extrinsecam
naturaliter repugnat. Confirmatur in casu posito, si ego lapidem
... manu dextra sursum, et manu sinistra deorsum
illi lapidi moveretur naturaliter duplici motu contrario, quod hoc in na-
turaliter impossibile: ergo. ad argumentum respondeo negando consequentiam. ad

Nec ergo ex eo quod non possit producere lapidem, potest in instanti vi(n)cere (quo) a movente et extrinseco manus, alias lapidi, et in tali casu lapis non moveretur, et in motu permaneret in utroque loco; at aliquando non potest producere duplicem illius ubicationem, et ratione, quod licet eo ipso habeat suam naturalem gravitatem, petat quod in centrum moveri, non tamen petit moveri duplici motu: imo in casu aliquo non queat unico motu possit moveri: quod gravitatis lapides impedit et ad operandum per violentiam agentis supernaturalis, naturantis duas ubicationes. Ad confirmationem eadem ratione respondendum est, et negandum, quod ergo posset producere lapidem ... vel simultaneo ... pro tempore, in quo Deus, supernaturaliter conservaret duplicem ubicationem lapidis: quia nullum agens naturale potest naturaliter producere duplicem ubicationem, aut duplicem motum repugnantem eidem corpori.

[illegible] Denique obiicies. Si corpus posset esse in duplici loco, sequeretur 1.° posse in uno sedere, et in alio stare, 2.° in uno loqui, et tacere in alio. 3.° in uno amare, et in alio odio habere. 4.° in uno habere gratiam, et in alio peccatum, et tandem in uno vivere, et in alio mori; sed hoc est absurdum, ergo. § 3.° respondetur ultimae obiectioni.

[illegible] Exigit ordo, ut explicemus, quaenam accidentia dicantur aut possint connotari corpus in duplici loco existens. Aliquis ... observandum est, quaedam esse accidentia, quae per se a loco dependent: talis est ubicatio, quo corpus ponitur localiter ... et accidentia, quae non possunt per accidens dicuntur dependere a loco: tales sunt species, quas ego localiter habent ad propriam existentiam. Dicuntur per accidens dependere a loco, quotiens vero accidentia ... et in tali determinato loco: ut ... posito speciem ... semper potest haberi ..., et ... corporis et ... illa habeo in hoc loco, et non in alio. Et accidentia, quae omnino a loco independentia

nulli in alio loco, ni quod, ca. 2, et supernaturali alio.

Dico 1º acci- § 29

dentia, quae per se a loco dependent non possunt eius loco absolute poni a Deo in duplici loco, in ratione facultatis: quia eius respectus transcendentalis affixus uni loco, non possunt sine contradictione loco alio collocari per quamcumque Dei potentiam, ut constat; nam quia ubi, qui dependet a loco, est essentialiter affixus uni loco et essentialiter indifferens ad alium locum.

§ 30

Dico 2º accidentia per accidens dependentia a loco, non possunt naturaliter esse in utroque loco; possunt tamen supernaturaliter, id est per Dei miraculum, quo Deus poneret corpus, et materia non possunt ista sine materia accidentia, quae per accidens dependent a loco continente, possunt tamen poni in utroque miraculose, sed a Deo fieret. Probatur 1ª pars: quia haec accidentia naturaliter exigunt existere ubi existunt eorum causae; sed nisi per miraculum non possunt causae in duplici loco: ergo nisi per miraculum non possunt haec accidentia in duplici loco. Probatur maior. Illa accidentia petunt naturaliter habere unam tantum collocationem, quam habent, petunt habere ubi naturaliter permanent a suis causis: sed petunt naturaliter existere ubi existunt eorum causae. Confirmatur: haec accidentia solum exigunt a Deo concursum numerum quo unit eorum, in ratione entitatis non debet habere per se eadem accidentia in utroque loco: sed accidentia, quae per accidens dependent a loco non possunt naturaliter in utroque nisi per miraculum. quare cognitiones actio hominis, tractus alicuius, actus etiam intellectus et volitionis, unica sua existentia cordis non possunt naturaliter existere nisi per miraculum, quo posito existens cordis poneret simul materia. 2ª pars indiget probatione, ea enim per accidens; et accidentia, scilicet accidentia dependentia a loco possunt existere absque miraculo in utroque poni.

§ 31

Circa acci-

dentia, quae sunt independentia a loco eius dicendum, communiter, est non

et accidentia, quae pertinent ad naturale complementum corporis, ut partes integrantes, et nullo tollatur, sine quibus corpus nequit naturaliter durare, ut calor internus, respiratio &c.; et alia accidentia indifferentia, sine quibus tamen corpus naturaliter existere, et quae non pertinent ad naturale complementum corporis; et alia accedo respectu horum. dico 3° accidentia, quae non possunt utrobique nisi de miraculo. probatur quia corpus humanum ubicunque ponatur exigit naturaliter ea, quae sunt naturale complementum ipsius: quando ponatur in duplici loco, ibi debere poni ea accidentia, quae sunt naturale complementum ipsius et confirmatur a paritate corporis Christi in eucharistia cui competunt omnia accidentia, quae habet in coelo in affixo loco, et pertinentia ad eius naturalem integritatem; et continet Christus Dominus in eucharistia habet animam, sanguinem, et reliqua omnia, quae pertinent ad naturale complementum Christi, unde non haec omnia accidentia non comitarentur corpus replicatum, id fieret Deo miraculum operante.

§ 32 Dico 2°, potuisse corpus in duplici loco, quamvis habeat utrobique accidentia, quae pertinent ad ipsius naturale complementum, non tamen habeat huius naturale complementum ipsius, quod illud habeat in aliquo loco; requiritur id est, quod illud habeat ubicunque sit: quemadmodum dicitur anima rationalis intra corpus non habet in pede cognitionem, quam habet in capite et tamen; quia anima rationalis non in toto, neque in pede tamen in loco adaequato, sed in inadaequato, ideo necesse est, ut habeat cognitiones intra locum suum adaequatum: corpus replicatum in duplici loco esse in utroque tamen in loco adaequato.

§ 33 Dico 3°. accidentia, quae non debent poni in utroque loco nisi de miraculo. probatur quia albedo corporis ratione titulo unionis; si haec ratio non sufficit, corpus positum in duplici loco, ponatur utrobique albedo: quia accidentia haec non possunt utrobique nisi de miraculo. probatur ... quia unio physica non petit, quod ubicumque

- Dom̄ cimq extremq, ponit aliud, cū quo unit' ut̄ rati nūero, Ṽo
: ō hec ex ipsis Deq hypostatice unitq humanitati humanitas ñ
existit in oī loco in quo existit uerbq diuinq, quare ī hic
accidentia ponerent in aliquo loco, tā cne ñ al̄terius qm̄ ro-
culi, q dē ōio fiero. 2834
Dico. ñ potest usq nubes ene albus, &
simul ñ ene albus; ī id sequitur ex nostra doctrina: q to-
mar sent ē. pt̄ min: ā pro existente Cordum eū albe
dine unificari ene albus; & ā pro existente mariti sine
albedine unificari ñ ene albus: q sequitur etiam ex no-
stra doctrina. Ɔ frat: in hac hypotesi pter, qui-, ñ ōb
denominationes albi cuet utrumque; q utrumque habet al-
bedinq. patet cō: nq ñō cumq e ñ ōbq habeo al-
bedinq ē, nubes, & ualido. Pº argumq: ng de Christo ex
existente in caelō unificar' ene extremq, & de christo exi-
stente in eucaristia sine extensione unificari ñ ene extensq
q sequitur, christq Deq ene extensq, & ñ ene, ni ū potest
ñ pro Ɔ frario. Rº igit' Ɔ cco mai, neando miq. ad
cūq pbq Ɔ cedo ant, & nego cōq: q hq ñ nulla habent pon-
tionq prius habet albedinq Cordum, prius ñ hoc ab albedi-
nq mariti: q utraque, salte diminitq potest ene simul
uero. patet coō: qui illius restrictionq Cordum, ma-
triti, aufert qm̄q oppositiō. ad Ɔ fratiorq di, quo ar:
ratiōq denominationq albi ene utrōq, & utroque ue
habere albedinq, nego arq: ene utrumque ī ī ōī ā uo
saltq loco sine albedine Ɔ cedo arq. neque enq necce ē,
q ubicumque ē habens albedinq ibi illā habeat, ut dictā ex
dictis. unde tandq fit, q ā ñ nullq qm̄ accidentia ponunt
in unō ne loco tā accidit ulnō id miraculi.
Dico 5º idq 2835
Ɔ pīq ñ potest naturalit' habere in utroque loco accidentis
Ɔ ria, & contr, ñ potest naturalit' ene Cordum frigidq
ut octo, & mariti calidq ut octo pt̄: q ex suppositione miracu-
li

qiro ponitur Corpus utroubique neque tollitur exigentia qualitatis, ut frigiditas nimmo petit expulsionem caloris summi; nec auget, quoad receptivum Corporis: q hac accidentia requiruntur naturaliter ad ipsum in corpore posito utroubique posito. varo coa: q illa accidentia requirunt naturaliter ad ipsum in corpore posito in unico loco: qui possumus dicere, quando corpus ponitur in duplici, dicetur ad vices eorundem accidentium in ordine ad idem vbi; sicut ponatur utroubique manu eadem subito: q manu eadem dicitur accidentium in ordine ad illud corpus, si adsunt accidentium in naturali, et naturaliter in separabilis: quod orione si accidentia dicta comitantur corpus utroubique, esset etiam novum miraculi.

836 Dico 6. in corpore existente in uno loco, in aliud ubi agentis destruat aliqua qualitas utroubique destruenda: ... destruatur ... esse in uno loco, ... aliquam in quolibet motu locali ... possumus dicere ... distincte, quod est falsum; simpliciter ... in alio loco: q si in uno loco destruitur ... permanere in alio, quare, si agens frigidus ... ponitur utroubique existenti, expellere quod unus gradus caloris utroubique expellendus, nec nisi novo miraculo impediretur a Deo.

837 Resurda ... adducta, quorum occasione hac diximus ... sufficienter ad hoc ... diximus, posse corpus in uno loco sedere, et in alio stare, ... hi effectus pertineant ad diversam ubicationem, quam habet, ... et repugnantia, quam admodum non est in eo quod anima quiescat in pede, et moveatur in manu. ad hoc ... similiter, quod ... eadem ... ad ... quod ... amare, et odio habere simul idem obiectum. q repugnantia horum actuum ... ex ordine ad locum, sed ex ordine ad obiectum. unde licet ... esse in unico loco, non posset ibi amare, et odio habere

vel Actus diligendi Deum, neque Gratia, cum peccatis opponantur essentialiter, sed obiective, sed solum moraliter ex natura theologorum opinionibus. Dices 2º: neque dimidium ponitur unitum in eodem subiecto. Resp. Deus, ergo potest dimidium habere peccatum, et Gratiam non solum in diversis locis, sed in uno. quod intelligitur contra physica repugnantia physica peccati cum Gratia. ad secundum nego, quod in uno loco possit vivificare, et in alio mori: quia mortuus est nullum habere vitam. posset tamen dimidium contingere, quod in uno loco habeat speciem cadaveris, et in alio speciem viventis; in hoc tamen non diceretur proprie illud absolute mortuum: quia mors excludit omnem unionem cum sacramento, quod falsum est, si illud habeat in aliquo loco. Cap. 3º de loco imaginario, et vacuo.
§ 1º de loco imaginario.

Loci, aut spacii imaginarii nomine communiter intelliguntur spacium aliquod, quod concipimus esse indivisibile absolute, ad quale illud, quod concipimus esse ultra caelum empyreum, ubi dici solet, posset Deus producere alium mundum, et infinitos alios mundos solis. tale etiam est illud, quod concipimus fuisse ante mundum conditum. spacium hoc imaginamus, quo ad suas entitates nihil tale, ut nomen ipsum praesefert, etiam si a nobis confingitur ad similitudinem extensionis realis, quae unicuique contingat. quod nihil tale reperitur, quod ultra ea, antequam Deus produceret nihil tale est, sed ultra ea, quae Deus produxit, est spacium imaginarium: quia spacium imaginarium nihil tale est. ad quod spacium imaginarium dabatur ab aeterno ea ratione qua dari potuit; si nihil tale fuit Deus existit ab aeterno: quia non hoc cum ratione dicere. de nomine positivum, et negativum quod etiam quae sunt physice; et quamquam quaestionis de nomine tantum esse dicitur habeni

nō nullę huc spectantẏ qᵃ debuimus pᵉrᵉ mitti.

839 — Quæritur 1°
utrū Deus sit in spacio imaginario? asserit H. et Burgos
de 14 §. 3° negat par. 34 fa. pho. leq. et montez
quoq. refert et sequitur o. Moncheria 15 eiusm. 3° e os
ipsiuss. 11 et itē thomq, Schori, et plures scholas-
ticorū pluriūq. qui sanctorū patrū rationes negantes; quos
ᵃ sentibus iudico. q Deus nequit esse in eo, qd realiter nō ē;
spaciū imaginariū realiter nō ē: ᵍ Deus nō ē in spacio imaginario.
Confirmatur: q si Deus esset in spacio imaginario, illi coexisteret.
Deus nō coexistit loco imaginario: q Deus nō existit in spa-
cio imaginario. probatur min: q coexistere ē simul existere; spa-
ciū imaginariū nō existit: q Deus nō coexistit spacio imagi-
nario. Eandē sententiā dicendā ē de qualibet alio cre-
atura tam spirituali, quā corporea per eandē ratione.

840 — Deus si,
Deus nō esset in spacio imaginario posset Deus realiter mutari,
Deus ē realiter immutabilis: q Deus ē in spacio imagina-
rio. probatur mar: modo posset Deus producere extra cœlū empyreū
Angelū, eiusq. esset intime presens; eo ipso in super esset
presens in aliquo loco, in quo antea nō erat: q mutaretur
realiter; ad quā maj; mutatur mutatione extrinseca. Deus
maj: mutatione intrinseca, nego maj. Ad quā similiter min.
et nego cons. Deus eēt presens creaturq extra cœlū productæ
per immensitatē, quā habet ab eterno nec realiter, et
ratione eiusq ē intime presens cuicumque creaturę sibe intra,
sibe extra cœlū, qd si Deus mutaret imcomplexe cingens
seq tali creaturq. id nō proveniret ex defectu immensitatis
sui Dei, sed defectu existentiæ in creatura.

841 — Quæritur 2°.
ubi fuerit Deus ante creatione mūdi. R. Deū ab eterno fuisse in
se ipso. q cū eo iuxta ista cūfferunt:
Dic ubi tunc esset cū preter eū nihil esset.

sunt ubi nunc sunt, quoniam ipsa sufficit &c.;
quando autem adducuntur aliqua scriptura et patrum testimonia
in quibus dicitur, Deus non est nisi in caelis, et inferni, et alia hu-
iusmodi, quibus signatur Deus esse in loco imaginario, di-
cendum est, Deum ratione suae immensitatis esse intime praesen-
tem omnibus creaturis, sive intra, sive extra eas existenti,
eo ipso quod talis creatura existat, quia ubique est ac dis-
cere Deus quoniam est extreme intime praesens omni enti cre-
ato. § 2º de loco vacuo.

Locus vacuus definitur: est superficies corporis absque corpore
contento quod finis est ad mentem [illegible], qui locum vacuum de-
finiunt locum non repletum corpore: non vero est ita quod
adveniret locum vacuum, si nullum aliud corpus succederet
ad occupandam capacitatem vacui.

Ut patet naturaliter dari
in rerum natura locum vacuum est contra plures ex [illegible]. id, quod
variis experientiis potest comprobari. 1º desumitur ab aqua
quae naturaliter gravitate tendit in fistula, quando aer
attrahitur. 2º: follis, si claudatur, nullo modo potest ex-
plari, nisi aperto orificio, quo aer sub intrare potest
ad occupandum spatium intimum. 3º cucurbita medici co-
piose pane [illegible] carnem sursum attrahit ad vitandum
vacuum relictum ex condensatione aeris. his experientiis
adiungitur aliqua ratio, ut quod locum vacuum
sequitur repleri, et non 2 illo, tanquam quid simile
contradictionis ut quod eius dicitur ex spiritu caelitum
sive vitatore. si Deus ponitur in duplici loco: quia
sequitur occupare maius spatium, quam antea, tamen [illegible]
multiplicetur. 2º quod per intrinsecam situationem influen-
tia corporis [illegible] qui efficiatur [illegible] vacuum, ergo

per obliquum, et deinde quod corpora mixta in infima et superiora mutuo serviunt ac faciunt ut quae medium actorum efficacius resistunt.

844. Confirmatur ita vacui existentia multis experimentis, quibus probare videtur, posse vacuum naturaliter contingere. 1° si vaso aereo aqua pleno ore perfecte occurato applicetur aqua frigida, aqua condensatur, et cum relinquet spacium, quod a nullo alio corpore potest occupari. 2°. Sic in aqua thuribuli quod ad vinum vulgo manuali dicuntur, oleum emittunt per foramina quae in fundo habent, nec superiori parte habent foramen aliquod, per quod aer subintrare possit. 3° calix empyrius in quadratis, et calix ipsi immediatus in sphaeram: quia anguli quadrantis non replerentur. Resp. ad 1m. spacium relictum occupari a vaporibus exhalatis ab aqua. Ad 2m, quod oleum ideo instillari et ingredi locum quo aer, quia foramen in fundo ponit subintrare. Ad 3m calicem empyrium esse quadratum cum superioris partis. sphaericum tamen [illegible] inferiorem.

Obiiciatur 1° in assertione

845 Christi Dei, creavit [illegible] in quibus gloriosa animorum aliquorum religiosa est: 2° motum corporum non posse fieri nisi in vacuo. aliter penetrarent corpora: ergo vacuum est naturaliter possibile. Resp. ad 1m, novo corpore producto a Deo fuisse, quo spatium illud replerent. ad 2m, nego ant. quod in motu unius corporis expellit aliud, et ita quaerit spacium, ad illud occupandum.

846

Sequitur 1°. vacuum posse divinitus contingere, negat Durandus, sed immerito: quia nulla est implicatio in eo, quod expulso aqua ex vase, impediat Deus motum quo corpus aliud movetur ad occupandum, replendumque locum illum, qui ex expulsione aquae, vacuum relinquitur. Vacuum potest etiam causari ab angelo, ut in hoc nulli dubitant. Ad hoc pater [illegible] in theologia naturali disp. 3 q. 4.

2° Verius tamen existimo, a nullis creaturis posse vacuum creari: quod cum id necessarium sit miraculum, quod ab Angelo vel angelica operatione minime potest fieri.

Quaeritur § 47

3° quo autem motu moveantur corpora, quae impediunt vacuum. quidam dicunt moveri ex vitio [?] scilicet: quod corpora omnia petunt naturaliter ita moveri, ut impediatur vacuum. dicunt alii, moveri ab aliis corporibus per virtutem attractivam, quam quodlibet corpus habet attrahendi contiguum sibi. in re omnino dubia, et non magni momenti opinionem relinquo.

Quaeritur 5°: utrum motus § 48

possit fieri in vacuo. Resp. 1° ex doctrina praecedenti traditur. si intelligatur de opinione dicente, posse corpora moveri in vacuo: sequitur corpus inter media non ..., imo, ad quemcumque ... motum. si intelligatur de aliquo in hunc modum: ... grano, et terra, in medio vacuo constituto ubi nulla superficies alterius corporis tangerent, moverentur utique ...: quia differentia ... inter medium non retardaret motum. quod si ... tangeret superficiem alterius corporis, non posset inde se movere, nisi vim haberet rapiendi illam superficiem: quia cuilibet corpori inest virtus attractiva corporis sibi vicini, et contigui.

Quaeritur 6°, utrum § 49

motus factus in vacuo sit successivus. Resp. affirmative: nam motus fit per amissionem unius praesentiae vel acquisitionem alterius: et tamen ad motum localem requiritur spatium divisibile: spatium autem divisibile nequit in instanti percurri. de 15 de tempore, et duratione eius.

Altera corporis naturalis proprietas est duratio, quae non consequitur corporis existentiam. nam sicut dicitur existere dicitur in loco coexistere, ita etiam dicitur durare. duratio autem ... fiat tempore § 50

aequalis, i. duratio creaturarum; et aeternitas, quae est i. duratio
Dei, ideo natura temporis, eiusque differentia ab aeterni-
tate explananda est. c. 1° de tempore.

851 Phys. ita tempus definiunt: est numerus motus secundum prius, et
posterius, id est pluralitas partium, quae inter se constituuntur eo
ordine, ut dicamus sibi succedentes, si una prior sit, et poste-
rior alia: ita ut in quo [illegible] incipiat [illegible], magisque
pluralitatem partium sibi succedentium [illegible] includit motus
[illegible] motus continuatur [illegible] motu primi mobili:
quia motus primi mobilis notior nobis, aequalis, perpetuus, et con-
stans, quod maxime requiritur ad rationem temporis: neque enim tempus
est mensura, et regula per quam dividitur duratio, tempus
ipsum debet esse summe constans. quamquam quaelibet col-
lectio motuum servantium ordinem prioris, et posterioris inter suas
partes posset appellari tempus; id tamen ex communi hominum sen-
tentia solum intelligitur de caelorum motu: quia inter alios motus is est
firmissimus, et constantissimus: et ex constanti hoc ordine nas-
citur, quod tempus ex definitione divisimus in horas, dies, men-
ses, et annos.

852 Ex dictis infertur 1°, hic solum definiri tempus ex-
trinsecum: nam solum tempus extrinsecum [illegible] pluralitate partium
sibi succedentium; et [illegible], per quam durationes [illegible]
aliud mensurant. infertur 2°, [illegible] motum primi mobilis
posse mensurari tempore extrinseco: quia omnia coexistunt huic mo-
tui, [illegible] ipse motus nullo tempore extrinseco mensuratur:
nam ultra illum non datur alius motus firmius, et constans, quo posset
mensurari: quae omnia intelligenda sunt ex supra dictis de loco
an. 800.

853 Dividitur 1° tempus in intrinsecum, et extrinsecum. tempus
extrinsecum est motus caeli proxime explanatus. intrinsecum est ratio po-
sitiva qua res constituitur durans in hoc potius, quam in alio tem-
pore

de quo v. tractam. ascendendo. dividitur tempus in reale et imaginarium: reale, quod coexistit intrinseco, et extrinseco imaginarium, quo actualiter existens nihil reale, est tempus quod a nobis confingitur ad modum motus realis existentis et fluentis habentis, quod intelligendum est eo modo, quo de loco imaginario diximus n° 850

Quaeres 1°. utrum tempus potuerit produci a Deo. hanc difficultatem vide supra de productione rerum ab aeterno an 492, et ibi diximus 2°. tempus ob pluralitatem partium, quas de mobili ofert, posse a Deo produci, neque ad diem hodiernum per accidens p[ro]prius est tamen collectio motuum, qui de facto fuit initiant ibi dicto, et praecipue n° 501. 854

Quaeres 2° quid sit aeternitas? Resp. Severinus Boetius, quem postmodum scholastici omnes secuti sunt, ita definire aeternitatem: est interminabilis vitae tota simul, et perfecta possessio. id est, ut explanant communiter, duratio omnino invariabilis et adeo independens. unde vera haec aeternitas convenit soli Deo, qui est omnino invariabilis, et inde dicitur significatio aeternitatis durationis sine principio a parte ante, et durationis sine fine a parte post, quo sensu duratio animae posset ab aeterno produci, et sic aeternus duraturi. obiter duratio est initium habens, finem tamen non habitura, qualis est duratio Angelorum, et hominum. tempus autem est pluralitas motus initium, et finem habentis. et haec de duratione. § 2° quid sit duratio, et an distinguatur realiter a re durante, et tempore. 855

856 Duratio creaturae illa finalis, per quam res constituitur in tali et tali distantia ab aliis rebus ut durantibus per [illegible] durationes, modo quo supra praesentiam localem exposuimus n° 804. quare omnem hodie habere durationem quae semper [illegible] constituitur distantiae a duratione [illegible].

857 Circa durationem hanc praecipua difficultas. utrum duratio realiter distinguatur a re durante et tempore. 1° sit negativa [illegible] Valentia, Molina, et ceteri [illegible]. 2° sit affirmat. docens quod durationem consistere in modo realiter superaddito rei duranti. ita docet Antonius Rubius, Arriaga, [illegible] Conimbricenses [illegible] in manu scriptis, quibus nobilissime subscribit [illegible] in physica [illegible] n° 7. et haec doctrina videtur mihi clarior, et firmior adeo quae supra tradidimus de praesentia locali an° 806. quoniam [illegible] probatur [illegible] doctor subtilis in 2° sententiarum dist. 2 q. 1a. [illegible] 1° non [illegible] existere in rerum natura et hoc instans, quin prius durent in hoc instanti: quia prius durare in hoc instanti et aliquid realiter [illegible] et hoc instanti. [illegible] hoc instanti, neque hoc instans [illegible] existere, quoniam existit hoc instans, [illegible] existat [illegible] quin existat hoc instans;

858 Respondebis [illegible] hoc instans [illegible] in hoc instanti; negando tamen [illegible] simul coexistunt: [illegible] duratio [illegible] in hoc instanti [illegible] et huius instantis. [illegible] quod duratio rei in hoc instanti [illegible] coexistentia rei, et huius instantis; [illegible] aliquid realiter distinctum [illegible] et hoc instanti. [illegible] et hoc instans [illegible] simul aliquid realiter [illegible] quod duratio rei in hoc instanti [illegible] rei, et [illegible]

tanti. arg. 2°: o deus, et hoc instans, possent existere in rerum natura, quin simul tunc ... adsimul ... intrinsecum aliquid ad-
dit ... in hoc instanti ... : qui si deus duraret in hoc instan-
ti nihil ... dicere ... huius instantis, quidquam
[illegible] de co[m]plexo ... de hoc obiecto deus durat in
hoc instanti, ... aliquid [illegible] de ... co[m]plexo, ... adinve-
[illegible] de hoc obiecto deus durat in hoc instanti: ergo. ...
... deus ... et hoc instans, quin ... deus
durare in hoc instanti; ... deus ... deus ... more-
ret, ... deus ... et instans huius instantis, ...
deus duraret in hoc instanti, ut ... manifestum: ... Deus
[illegible] existentis [illegible] existentis [illegible], et tamen
in cognoscit [illegible] ... cognoscit, antiquitas
[illegible] die [illegible] ... existentis ... et ... anti-
quitas ... die ... et ... ab antiquitate, et
die [illegible]. nec dicere ... videre antiquitatem existentis,
quando dies [illegible] existentia ... in die non videre duratione
antiquitatis die [illegible]. ... o deus videt antiquitatem existen-
tis, et ... existentis, et tamen non videt antiquitatem existentis,
quando dies [illegible] existentia ... antiquitatem existentis ... quando
dies [illegible] existentia, ... existentia ... que,
in hoc aliquid ... duratio antiquitatis die [illegible]. ergo. 859

[illegible]

... ubicatio ... a loco extrinseco, et ... : a dura-
tio ... a tempore extrinseco, et ... durante. ... ad-
mittit ... aduvatione ... : ... admittit
ubicatio ... distantia
locali ab aliis rebus ut ... moder-
no ... 866, ... distan-
te distantia temporali ab aliis rebus: ergo.

... 860
... ubicationis ... simul ...
... existere; et non ...

adeo ut potius quam ad aliam, nisi ab ubicatione solum dista-
stiva cum tempus sit cum successibus non possint plures partes tem-
poris simul existere, et consequenter plures existentiae non inde fiunt
ut quae existat tempori existenti, et adaequatio non erit necessaria
duratio distincta. Ad 2um: quod etiamsi unicum tantum locum esset, neces-
saria est ubicatio solum distincta ut possit existere in tali loco: Quia
dissimilis est de duratione; est enim tempus sit cum successi-
bus potest vindicari dies crastina, et possit similiter vindicari du-
rare die crastino: quia durare per diem crastinum aliquid distinctum
est ab existentia, cum non tempus sit cum successionibus. Sicut ergo procedunt
argumenta facta de unione, et ubicatione ad locum, ut patet ex dictis
§ 3o obiectionibus.

§ 3o Obiectiones.

86. Obiicies 1o existentibus praecise per se, et ista die intelligitur res for-
maliter durans ista die: quia duratio per ista die nihil aliud est for-
maliter quam coniunctio rei, et ista die existentibus. Probatur antecedens: existen-
tibus praecise per se, et ista die, res coniungitur potius cum ista,
quam cum alia die; sed quod coniungatur potius cum ista quam cum alia die est quod
formaliter duret ista potius quam alia die: quia existentibus praecise per se,
et ista die intelligitur res formaliter durans ista die. Confirmatur
1o: duratio per hac die nihil aliud est nisi quaedam coexistentia rei
cum hac die; sed coexistentia rei cum hac die nihil aliud est nisi
existentia rei, et istius diei, cum quo existentia non est alia quam dicta
existentia: quia praecise intellecta existentia rei in hac die, intelligitur
res formaliter durans ista die. Confirmatur 2o, et accedit disparitas
inter durationem indistinctam, et distinctam ubicationem: negata potest ubicatio
distincta a re locata, et loco, quia potest existere res, et locus, quin res sit
in loco; sed nequit existere res, et tempus, quin res quae existit tempo-
ri, et consequenter durat: Ergo nequit duratio aliquid distincta a re duran-
te, et tempore.

87. Respondeo negando antecedens. Ad antecedens probationis distinguo majorem: coniungitur
se ipsa, nego majorem: coniungitur medio aliquo a re solum distincto, concedo
majorem: et ratio est: quia non potest esse coniunctio nisi plurium cum hoc potius

determinato tempore, quia cum alio, quod potuit unus existere in alio tempore,
quod est omnino falsum: non enim hodie existens potuit existere mille
abhinc annis, et tamen genericam non est conjunctio sua intrinseca cum hoc
determinato tempore: et quando dicunt quod cum hoc tempore aliquid est realiter de-
terminatum, et hoc tempore, id est immanens durante aliter eandem
coniunctio sic igitur in actu 1°, concedimus: in actu 2°, negamus.
rei correspondentis huic tempori, praescindendo a quolibet alio et formaliter ab
intrinseco rei, et temporis praecise existentia sua durare; in re durat formaliter,
et in actu 2°, loquitur adiungitur duratio quae cognoscitur existentiae
rei. vide dicta supra in ... n° 8 + 5 ad 1. Replicas: concedimus quod
... existentia ... circa dicta ..., et coniunctio rei ... hanc potius quae
cum alia dicunt suam existentiam rei in loco et ... loci, et coniunctio
rei ad locum, et quemadmodum coniunctio rei ad locum addit entitatem
realiter distinctam ab utroque, ita similiter coniunctio rei, et temporis, addit aliquid
addit duo, quo existentia entitatis ... existentia
quo existentia tamen ... in loco, aut tempore addendum ..., una
distincta realiter a loco, et tempore. ad 2 replicam, concedimus maiorem
negamus: non duratio rei in hoc tempore differt essentialiter a ...,
temporis, et coniunctione cum hoc tempore; coniunctio rei cum hoc tem-
pore est quid realiter distinctum a re et tempore ..., quod coniunctio
rei, et loci, est aliquid realiter distinctum a re, et loco.

Obiicies 2°. 863

Tamen quod existunt diversis durationibus successive venientibus; et ta-
men non opus est alia duratione, ut tollatur indifferentia rei ad quo-
existendum illis durationibus: quia similiter potuit res ipsa, et sine
duratione distincta quod existere diversis temporibus, sicut et in
duratione distincta ... admitti, ne in infinitum
discurrens, ut illis quod existat. ... Probamus. Confirmatur 1°: duratio Petri, et duratio Pauli
sunt indifferentes, ut mutuo quod existant in minimus quam ..., et ...
..., et tamen illis durationibus fiunt quod existentes absque alio
modo ... addito: quod idem dicendum est de ..., et ... Confirmatur
2°: non Deus durat indivisibilibus temporibus sine duratione distincta;
quod idem potuit dici de re. Dicendum ..., et ..., nego consequentiam: ...

requirit indifferentiam ut quo existat diversis durationibus,
ipsis tamen durationem non est indifferentiam ut quo existant
ut a tollat indifferentia unius extremi sufficit contradictio de-
terminatio alterius, ut patet in alijs modis. Deus igitur cum non sit de-
terminatus essentialiter ad quo existendum tempori, sicut tempus ex-
[illegible] ut quo existat [illegible] aliquid realiter distinctum a [illegible]
[illegible], ad auferat eiusmodi indifferentia. ad 2 confirmationem
[illegible] possunt existere, quin quo existant;
[illegible] durationem tamen [illegible] non possunt existere, quin quo existant
[illegible] non quaelibet se ipso est duratio ad existendum [illegible]. ad
confirmationem [illegible] nego [illegible]: [illegible] Deus se ipso [illegible]
[illegible] ad existendum in [illegible] tempore. [illegible] confirmatio:
[illegible] Deus non est in loco per ubicationem distinctam [illegible].
867 +
[illegible]
duratio uno modo realiter distinctam [illegible] durante, ponatur Deus hodie
durare cras; [illegible] homo [illegible]: [illegible] ad [illegible] durationem
realiter distinctam, [illegible] Deus producere hodie illum modum, [illegible]
[illegible] durationis in cras [illegible] existere hodie in pro duratione [illegible]
[illegible] durationis in cras, [illegible] hodie durare cras: [illegible]. [illegible]
in ubicatione: si ubicatio uno modo realiter distincta [illegible]
ponitur Deus existere Corduba per ubicationem, qua existit Matriti
[illegible] Deus producere Corduba illam ubicationem [illegible]
[illegible] existit Matriti; [illegible] implicationem: [illegible] ubicationem
per quam Deus existit Corduba in distantia a Corduba, [illegible]
[illegible] existere Matriti distante a Corduba [illegible]
[illegible] distantem, [illegible] eodem loco. [illegible]
[illegible] negando [illegible] ad [illegible] nego [illegible]: [illegible] duratio [illegible]
[illegible] essentialiter duratio ad illud tempus, [illegible]
[illegible] duratio: [illegible] ubicatio Cordubensis non potest [illegible]
[illegible] Matriti, ita duratio crastina nequit reddere [illegible] durante
[illegible] hodie. [illegible] nulli [illegible].
[illegible] in nullo [illegible]

Quaeritur 2°. an impossibilis creatura, quae ex se produceretur sine duratione relativa 865
supra addita. Respondeo affirmative, et probo: talis creatura, cuius existentia sit essen-
tialiter determinata ut duret hoc potius tempore, quam alio: nulla enim
in hac creatura a parte rei repugnantia, si talis creatura non duraret per durati-
onem relativam; ergo. Probatur minor: si talis creatura esset essentialiter jun[illegible]
[illegible] tali tempore, et [illegible] [illegible]: nec creatura, quae essentialiter
esset determinata ad [illegible] [illegible] in hoc determinato loco non indigeret ubicatione relativa
addita; similiter creatura nulla a parte rei repugnantia; sine quo [illegible]; neque
obstat, quod Deus non posset distinguere illam creaturam pro eo tempore, cui affixa est:
nec repugnantia [illegible] dominio Dei. 866
Quaeritur 4°. an positis entitatibus creatis absolu-
tis, ab omni duratione? Respondeo negative, videantur quae diximus supra in simili 867
quaestione circa ubicationem num. 811.
Quaeritur 5°. an durationes sint entitates modales?
Respondeo affirmative per principia dicta circa ubicationem in illa num. 810. 868
Quaeritur 6°. an
durationes rerum permanentium sint successivae? Respondeo duratione rerum successi-
varum. Probatur: quia si duratio primi [illegible] permanentis essentialiter peteret durationem 869
suam, et non [illegible] tempore, quo prius existebat; ergo omnis durans per illam
durationem non communiter duraret, sed hoc est falsum: ergo.
Duratio alia est increata
qua videlicet Deus durat, id est ipsa illius aeternitas; creata alia, qua videlicet
creaturae durant; id est quae sunt temporaria, quae habent principium, et finem; et alia est duratio
communis, sive perpetua, quae habet principium, [illegible] caret tamen fine, qualis est duratio
[illegible] angeli, sive quae caret principio et fine. an ea possit sit duratio creata
carens principio, et fine, alibi dicendum est. ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
disp. 26 de motu actione, et passione.

820 Agit Ar. l° 3° et 5° phisicorum de motu, ubi eius essentiam explicuit,
variasque eius species distinctius, modo analytica, praeliber-
ter minimis 3° lib. 5° explicamus. Quae ad alium spectare vide-
bunt[ur] ea addamus, quae de actione et passione disputari solent.
C. 1° de natura, et divisione motus

821 Ar. ita motum definiunt: e[st] actus entis in pot[enti]a p[ro]ut in pot[enti]a. nomine
actus intelligitur ipsa illa ratio formalis per quam subiectum transit de non
habendo formam ad habendam formam. sequenti parte entis in pot[enti]a, in-
nuat subiectum: q[uod] solum subiectum, ad praecedentem formam e[st] ens in pot[enti]a, id e[st]
tale subiectum, q[uod] dicitur posse habere formam illam non habet. subiectum in pot[enti]a
signat q[uo]dcunque subiectum acceptum: q[uo]d libet subiectum movetur, quando
recepit actum ad quem erat in pot[enti]a. circa illam partem p[ro]ut in pot[enti]a omissis va-
riis autorum explicationibus, dicendum nobis est, per eiusmodi partem solum
significari, motum esse id, per quod subiectum transit ad habendum aliquid,
quod antea non habebat, sive ad habendum id, ad quod erat in pot[enti]a, aut
subiectum habens formam, dum illam habet, n[on] mutatur, quia n[on] e[st] in pot[enti]a p[ro]ut in
pot[enti]a ad illam formam cuius n[on] habet privationem. ex his possumus ad clariorem
formam revocare praedictam definitionem: motus e[st] transitus phisicus subiecti ad no-
vam formam.

822 Hinc infertur 1° motum non includere subiectum, formam, et privationem
formae: subiectum, quod movetur, sive id quod movetur; formam quae e[st] terminus ad quem;
et privationem, quae e[st] terminus a quo, ut initio huius libri diceremus non
ubi etiam diximus, quid sit terminus ad quem, et a quo. quod motus

tria illorum includat. Conceditur: quia hoc pacto, ut potest, subiectum transit
de privatione formae ad formam; et subiectum ita transire est moveri: quamvis
omnia tria illorum includit. Patitur quolibet eorum ablato, subiectum
non transit physice a privatione formae ad formam. Infertur 2°. motum
non solum exerceri in ratione receptiva, sed etiam in ratione activa. Et ratio est:
nam quemadmodum subiectum recipiens per productionem transit physice de
privatione formae ad habendam formam; ita agens transit physice
de non habendo actionem ad illam habendam. Communiter tamen ex
principiis sumitur motus pro actu exercente in ratione receptiva, motus enim
primo dicitur non est sine receptione. Infertur 3°. in conceptu formali motus
non includi actionem. Ratio est: quia conceptum formalem motus solum a-
fficit coniunctio transeuntis subiecti a privatione formae, et in hac coniun-
cto non affectat actio: ergo in motu non includitur actio. Contra conclusionem con-
tra quem dicendum est in motu non includi actionem: quia subiectum potest
physice mutari de privatione formae ad formam, licet subiectum non patiatur
aut recipiat formam, ut patet in productione animae rationalis, cuius actio
productiva non recipitur essentialiter in unione sui ad subiectum, in
quo [illegible] ratio sive causalitas animae materialis.

Dividitur 2° motus §. 23
in effectivum, activum, et actuum, et inactivum, quod et formalis appellatur.
Motus formalis est coniunctio illud transeuntis subiecti, formae, et privationis formae
ut [illegible] exercetur. Motus effectivus est productio per quam motus formalis,
[illegible] productio actionis in aliquo est mutatio effectiva formae in aliquo §. 24
quod [illegible], ut cum lignum formaliter mutatur.

Videbitur dari
non esse actionem in motu effectivum: omnis actio est productio eius in motu,
quae contra causat in illo: nam potest dari actio, per quam productio
fit, quae praeexistebat in subiecto, quod est creatio; et potest
dari actio productiva formae in subiecto animae non existentis; quo ca-
su non dari motum formalem: quia subiectum non transit physice de privati-
one formae ad formam. Observandum est tamen actionem esse motum effectivum
per denominationem extrinsecam: quia actio ideo denominatur motus
quia subiectum exercet de privatione formae ad quod subiectum praecessit

est privationem sed in quibus extrinsecis actioni: et actio est motus effectivus per denominationem extrinsecam.

825 Dividitur 2° motus in positivum et negativum ex termino ad quem fit motus. motus positivus est, cuius terminus ad quem est positivus, ut quando subiectum transit de privatione caloris ad habendum calorem. negativus est 2°, cuius terminus ad quem est privatio, ut cum subiectum transit de habendo calorem ad non habendum. quando subiectum transit de positivo, in positivo utrumque otius excedit, et dicitur mutatio, ut quando lignum ex frigido fit calidum autem 2°.

826 Ad hoc dicitur motus habens pro termino ad quem substantiam, accidens quando terminus ad quem est substantia motus dicitur substantialis; quando accidens motus dicitur accidentalis, ut in mutatione subiecti, quia materia transit a forma ligni ad formam ligni; et in mutatione, quo transit de privatione caloris ad habendum calorem.

827 Dividitur 3° motus in successivum, et instantaneum. successivus est, cuius terminus ad quem non producitur totus simul, sed per partes in diversis instantibus, quomodo producitur calor intensus in ligno: quia lignum in uno instanti non fit summe calidum, sed prius fit calidum ut unum, postea ut duo, et sic de ceteris. 2° motus instantaneus dicitur cuius terminus ad quem producitur totus simul, et in instanti. quomodo producitur tota aer ... praeterea plures alias enarrationes species, quae producuntur ... tiones, a quibus, et ad quos transeunt variis nominibus ... quae explicavimus locatione data suis in locis explicavimus.

828 Quaeritur 1°. an cadem res possit naturaliter moveri duplici motu locali opposito, et dicitur negative per: quia si res posset ita moveri, posset naturaliter esse in duplici loco adaequato; sed hoc non potest naturaliter, ut patet ex n° 818: quia ... tionem deduco: nam quilibet motus localis tendit ad novam ubicationem producendam, ergo si res eadem posset naturaliter producere unam

una ubicatione, que cognoscit a dalio, et ocent unu in du-
plici loco adequato.

Ad dicitur 2° animalis moueri navigio
manu duplici et diuersis in [illegible]; D° si hoc non [illegible]
agitur quippe deambulet in nave duplici motu [illegible] non a motu nauis — motus [illegible] et motu hominis [illegible] ad occidentem
[illegible] paritur. ad [illegible] R° [illegible] solis unico motu moueri:
[illegible] ubicationem [illegible], ita si [illegible] existens in
uno puncto huius axis se extenderet [illegible] partes non dicer-
ret moueri duplici motu [illegible] simplici: qui aduiniret plures
ubicationes adequatas, sinis duntaxat adequatas. ad [illegible] quod
ait. [illegible] quidem duo agentia [illegible] videlicet, et
[illegible] impetum imprimere [illegible] corpori motus [illegible]
[illegible]: [illegible] fortius, et velocius alio; [illegible]
[illegible]. si [illegible] hoc mouetur partes [illegible]
[illegible] mouetur. si [illegible] hoc manebit in medio loco

Quaeritur
D° a quo [illegible] motus corporis grauis, et leuis. [illegible] de hac
[illegible] [illegible] physicorum. R° motus gra-
uis, et leuis prouenit ab intrinseco grauitate, et leuitate corporis.
grauitas, et leuitas [illegible] corporis grauis, et leuis. [illegible]
[illegible] existimant qualitates intrinsecas
in inhaerentes corporibus.

Quaeritur 3°. an grauia inaequali grauitate
[illegible] moueantur [illegible] qui [illegible] ex [illegible]
[illegible] de generatione [illegible]. negat [illegible] [illegible]
[illegible] de generatione [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
sit iudicio. videtur probabilior negatiua, atque inde [illegible] dico
grauiora corpora [illegible] descendere, quam minus grauia. et
ratio: nam perfectior, et actiuior causa [illegible] perfectiorem effectum,
quam imperfectior, et remissior, ut videre est in calore [illegible]
[illegible] ad calorem [illegible], quidem [illegible] mais calorem producen-
dus [illegible] a calore [illegible], quam a calore [illegible] ...

experientia fit, corpora, quo graviora fuerint, citius manifestandae esse.

882 Quaeritur 4°. cur corpora gravia velocius in fine, quam initio motus descendant inveniuntur. R. ideo fieri, quia initio motus moventur solum ab intrinseca gravitate; in progressu tamen motus moventur non solum gravitate, sed ab impetu acquisito: quia aer, per quem lapis transit, magna celeritate acquirit ad ferendum deorsum aliquid lapidem, tum quia acquirit imprimit lapidi aliquem impetum, quo lapis citius movetur.

883 Quaeritur 5°. quae sit causa efficiens motus corporis projecti. R. Gravius loco, projectus movetur immediate efficienter, sed sollicita coeli inter scholasticos a[...] corpus projecto moveri, media qualitate, quae impetus dicitur, impressa [...] in mobili. [...] non projiciens non potest immediate movere lapidem in spatio aere distantem, ut patet. [...] Corpus deficiat projiciens, nihil habet corpus movens, ergo immediate a projiciente: quia ab impetu. Et de dictione, et divisione actionis in com.

884 Plura huc usque diximus de actione variis in locis huius operis; proinde restat postulare ulterius quaedam. ex quibus satis patet, actionem esse exercitium actuale, quo agens actu producit effectum seu dicitur quo reducitur ad actum suam virtutem productivam causae physicae. ideo quae actio solet tamquam aptius appellari causalitas, sive dicitur causa ad ferendum effectum; influxus causae in effectum, et ideo actualiter dependentiam effectus a causa: quae modus sequendi modi recte explicatur obiter significat. ergo actio est dimanatio actualis, et immediata agentis erga effectum. dicitur dimanatio: quia actio, si ipsa reducitur causa ut actu agat, tollitque indifferentiam ad agendum. dicitur actualis, ut distinguatur a dimanatione in actu 1°, causa enim praesupposita necessario, proxime expedita ad

oreciandus i dictam a loquamus, n quidas dictaone actuali, et uraiuni quo ad extrinseca; i dictatione interna in exigentia naturali, quia exigit productionem effectus; ex quo demonstrat quod immediatio a Deo e effectus productionem. dicit immata q. int utrasq. et causam nihil medium, q d causa dicit ad agendum actualiter; et q d dicit effectus, ut producat actualiter a causa.

Infert 1°, ab eadem accione dinominari causam producentem, et effectum dinominari productum, quemadmodum a eadem cognitione intus denominat cognoscens, et obiectum denominat cognitum. infert 2°, in accione actiu dicta ab agenti, et no duplicem respectum transcendentalem, respectiue, alium ad causam, ad effectum alium. quod satis intelligitur ex dictis de relatione transcendentali. quod si accio sit generatiua, dicet etiam respectum ad subiectum: q accio generatiuo n e tantum productio effectus, ut productio eius in subiecto. quo excepto ad illud dicitur de eductione, i actus huius in hoc: infert 3°, accionem esse essentialiter dictam ad hanc n causam, et ad hunc n effectum: nam accio i, quae dictat in differentia huius causae ad hunc n effectum: a ipsa i essentialiter dictata ad hanc causam, et ad hunc effectum; alioqui accio ipsa esset indifferens, et consequenter esset alia accione, quae illa dictaret. nec tamen dicimus, accionem n posse simul a pluribus causis, aut n posse producere plures effectus: nam potest accio a pluribus causis prouenire, et plures effectus producere: dummodo in essentia sit dictata ad eas causas, et effectus quorum i accio. 185

Quaerit 186
unus accio possit produci per aliam accionem, q dicit n eam naturaliter contingere, sic i apud philosophos. quaeri solet de procuranda, ut ratum, utrum id possit accidere de potentia absoluta. in hoc dicto, si negat, quod tuetur Et in metaphysica d. 16 § 5 Franciscus Alfonsus in phisica d. 20 n 5 contra multos alios. affirmant, quorum unus tertio, 83 d. 1 n 4,

quia eo ipso unionem existimo. probatur, et simul argumentum facimus pro
ratione actionis partis tunc: ideo actio non potest produci per
aliquam actionem, quia actio se ipsa est essentialiter emanatio sui
ipsius causae, sed hoc non est dicendum: ergo. Maior declaratur a similitudine
unionis probatur minor: quia cum non actio sit essentialiter emanatio a propria
causa, est intrinsece capax tenendi actionem alterius causae; sicut contra actio agentis A est intrinsece capax tenendi
agentis B actionem: ergo. probatur argumentum a paritate, quia unio
[illegible] partis materiae ipsa unitur parti [illegible] materiae
et tamen potest habere unionem superadditam per quam unitur u-
nioni [illegible] partis quantitatis unitae ex materia. Re-
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in positivo [illegible] quod [illegible]
[illegible] immediate superaddito se ipso unitur [illegible]
[illegible] propria [illegible], et non per unionem superadditam potest uniri
[illegible] alienato [illegible]: ergo similiter dicendum est in actione,
quae licet se ipsa procedat a sua causa, potest nihilominus
tenere actionem alterius causae. Confirmatur: quia actio actionis non est
[illegible] essentialiter superflua, ut aliqui adversarii oppo-
nunt; quia [illegible] est probatur argumentum: quia actio actionis utilis est ut per ipsam
dependeat ab agente B ipsa actio directa, quae se ipsa de-
pendet solum ab agente A; ergo non est essentialiter superflua:
et actio agentis B non est essentialiter superflua:

Dices: de conceptu
actionis est actuare se ipsa [illegible] a quo procedit, sed etiam potest
per aliquam actionem non actuari se ipsam [illegible] a quo procedit:
ergo etiam non potest per aliquam actionem: probatur maior: de conceptu
actionis est procedere immediate ab agente a quo procedit; sed
cum [illegible] diximus [illegible] actio est dictio [illegible]
[illegible], et immediate agentis, sed actionis procedere immediate ab agente
a quo procedit est actionem se ipsa actuare [illegible] a quo procedit:
ergo de conceptu actionis est se ipsa actuare [illegible] a quo procedit.
Confirmatur: quia actio est ipsa adaequata dependentia sui
ab agente; sed non etiam potest fieri per aliquam actionem

4ª. Si fiat 2º neg. accio reflexo per agentis B non erit accio adequata neque inadequata actionis directe que pervenit ab agente A: actionis accio simpliciter non est adequata: quia accio directa agentis A dependet ex actione ab agente A; ergo accio reflexa agentis B non erit accio adequata illius: patet ista cons.: quia illa est accio adequata que sola sufficit ad positionem effectus; sed accio reflexa non sufficit ad positionem actionis directe: ergo non erit adequata neque inadequata: quia accio partialis videtur omnino implicatoria. Ad argumentum distinguo maiorem: Idem dicitur accionem esse actualem seu virtualem respective aqua procedit tamquam modus seu exercicium actuale istius, concedo maiorem: aqua procedit tamquam principium illius, nego maiorem. Igitur communiter, quando dicunt, de accione debent intelligi de essentia ad illud agens cuius est accio, non vero de potentia ad agens, cuius est tamquam per aliquam accionem directam. Hinc + concedo maiorem ad 1 conseq. distinguo maiorem sic distinctam, et nego conseq. ad 2 confirmationem distinguo etiam maiorem: est adequata dependentia sui ab agente cuius est accio et modus, concedo maiorem: ab agente cuius est principium, nego maiorem. Ad 2 confirmationem dico accionem reflexam agentis B non sufficere ad ponendum absolute accionem directam agentis A, et comuniter in hac non est adequata, sufficere tamen ut accio directa agentis A ponatur ab agente B: ut enim accio agentis A ponatur ab agente B sufficit, ut ponatur per actionem agentis B; et in hoc sensu accio reflexa poterit dici adequata.

Accio generatim sumpta dividitur in tot actiones species, quot sunt species causarum efficientium; nobis enumerare non est, quarum aliquas actionis creativas, alias generativas, aliquas adequatas, alias inadequatas, hec principales, ille instrumentales, que in de explanandis et de natura causarum, quarum sunt actiones. Venit ratio tamen divisio causarum, qua accio dividitur in eductivam, et creativam, de quarum divisione etc.

pluro diximus, quum an[illegible] 4 o x ca nunc dei [illegible]
bimus, quia ad plenius aiis notas pertinere ut debent.

§ 2. de actione eductiva.

Actiones eductivae sunt, quae essentialiter continent ordi-
nem [illegible] ad [illegible] [illegible] expedienti quibus in prae-
senti supponimus quaerit 1. an actio eductiva de facto
existens realiter distinguatur [illegible] a [illegible] cum divo
thoma Suarez [illegible], et aliis communiter: quod effectus, qui de
facto producitur a [illegible] causa [illegible] ab illo producitur, ut pro
[illegible] produci ab alia, ut [illegible] ex [illegible] ignis [illegible], qui
de facto producitur ab A, potuit produci a B [illegible]
eo ipso actio eductiva realiter distinguatur: quod [illegible]
[illegible] actio identificaretur cum [illegible] [illegible] indifferens ut
[illegible] [illegible] ab hac [illegible] illo causa: [illegible] actio [illegible]
[illegible] de [illegible] essentialiter dicitur ad illam causam, cuius
de facto est actio: quod actio eductiva de facto existens realiter dis-
tinguatur [illegible] expediens actiones eductivas [illegible]: quod hic
specialis [illegible] difficultas in [illegible] de [illegible] explanda.

Dices nullus effectus creatus potest de facto produci, nisi a deo
producatur: quod actio eductiva, qua effectus de facto fit
a deo identificatur cum effectu [illegible]: ideo [illegible] requi-
rit actio realiter [illegible] ab effectu, quod effectus de facto pro-
ductus a una causa est indifferens [illegible] produci ab alio: [illegible]
nullus effectus est [illegible] indifferens [illegible] deo, quod effectus
essentialiter [illegible] [illegible] a deo [illegible] distinguo [illegible]: nullus
effectus creatus potest produci, [illegible] a deo solo producatur
[illegible] [illegible]: nisi a deo solo producatur nego [illegible], contrario
[illegible]: [illegible] quilibet effectus est indifferens [illegible] deo simul
cum creatura producatur [illegible] actio, qua a deo producitur

identatur cum effectu, nullum effectui contra individuum ut a Deo simul cum eo contra producere: quod nulla actio individuum, nec pervenit ab alio causo, quae illa a qua dicitur pervenit.

Ad 3um prob. consequentiam, nego min., quia manifeste repugnat dictum [illegible] creaturae posse ad cuius operationis Deus immutare non concurrit.

Quaeritur 2o.

utrum actio productiva de facto existens realiter distinguatur ab agente, et passo, cum D. Thoma [illegible] quod agens sit proxime dispositum ad productionem alterius [illegible] non producat, ut accidit in igne Babilonico; et causa libera [illegible] producit plures effectus, quos proxime potest producere, et cessit agens separatur ab actuali exercitio operandi, ergo actualiter operans realiter distinguitur, ut [illegible] manifestum: [illegible] potest separari a sectione et passione effectus; ergo passio realiter distinguitur ab actione, ut [illegible] probabitur: ergo passio realiter ab actione distinguitur. So. 1

3o. utrum [illegible] actio productiva realiter identatur cum agente. Quaeritur So. 2

ad productionem [illegible] identari cum Deo mihi [illegible] Ergo productio ex [illegible] dicitur imperfectionem, et causalitatem con-

2 [illegible]: ergo quae in [illegible] dicit imperfectionem nequit identari cum Deo. [illegible] qualitas [illegible] ab agente creato, et D. Thoma: et in tali actione nulla apparet repugnantia; ergo non [illegible] virtutem productivam, quae [illegible] potentia [illegible] producendi, in [illegible] probabitur.

Dices repugnat actio, quia Deus non potest impedire ab operatione [illegible] causa creata realiter identata cum actione: quod repugnat causa creata realiter identata cum actione. Ergo [illegible]: repugnat causa, quia Deus non potest absolute prohibere ab operatione, [illegible] quia non potest ex suppositione, nego min. So. 3

, quod nullis exemplis patet.

894 — Quaeritur 4°. utrum in potentia actio eductiva realiter identificetur cum termino. Cui dico affirmative: quia actio quo perficitur actio, et non involvit dispositionem sui actio; quod actio eductiva potest realiter identificari cum termino. Confirmatur: quia actio est determinatio agentis ad positionem effectus; et non implicat entitatem, quae sit determinatio ad positionem sui ipsius, ut patet in ipsa actione, quae non potest ab agente per aliam actionem; quod etc.

895 Dices. actio est modus adaequatus; nihil est modus ad se ipsum: quod nihil est actio sui. Confirmatur. actio est ratio formalis agendi; et nihil potest agere, aut producere se; quod nihil potest esse actio sui. distinguo maiorem: est modus ad terminum distinctum, concedo maiorem: adaequate indistinctum, nego maiorem. ad confirmationem, distinguo maiorem: nihil potest producere se ut principium, concedo maiorem: ut actio, nego maiorem: quia actio non indiget alia actione, per quam fiat.

896 Quaeritur 5°. utrum eductio possit fieri per actionem creativam? dico negative: quia eductio est modus essentialiter dependens a subiecto, et proinde non est potentia actio, ut creativa potest extra subiectum produci, ut ad creationem oportet.

897 — per Quaeritur 6. quaenam res producantur per eductionem? Dico produci eductione formas omnes substantiales, et accidentales, sibi relictas, sive motu, sive modo anima rationali excepta, quae producitur per creationem.

898 Quaeritur 7° utrum anima rationalis possit produci per eductionem? Negant communiter, quibus ex neotericis accedunt ff. Carleton, et Lc. affirmant P. Alfonsus, quiros, et dico l. 3° d. 192. et hoc tamen mihi verior: quod in hoc nullo a parte repugnantia, et confirmatur apparatu: quia forma generaliter producitur diminutive per creationem, ut patet in accidentibus creativitas: quod forma creativa, qualis est anima rationalis potest diminutive

produci per generationem.

Dices 1º: ea dumtaxat forma potest educi, quae non indiget subiecto ut naturaliter sit, et naturaliter conservetur; § 99
sed neque supernaturaliter fieri potest ut anima rationalis indigeat subiecto ut naturaliter sit, et naturaliter conservetur; anima enim rationalis ex natura intrinseca neque indiget subiecto ut sit, neque ut naturaliter conservetur: ergo anima rationalis nequit supernaturaliter potest educi. Confirmatur: anima rationalis est essentialiter independens a subiecto; ergo non potest educi non manendo essentialiter independens ab subiecto: ergo nequit supernaturaliter educi. Ad argumentum respondeo distinguendo maiorem: ea dumtaxat forma potest educi eductione naturali, et debita, quae indiget subiecto, concedo; eductione indebita, et miraculosa, negamus. Deinde, quia anima rationalis educeretur per factionem, quia anima quantumvis est ex se indigens subiecto, sed solum faceret, quod anima actualiter a subiecto dependeret contra naturalem exigentiam, quae exigit independenter a subiecto produci: quod autem anima contra suam exigentiam producatur per actionem, et eductionem repugnantem naturali exigentiae, nullam est repugnantiam: sicut nulla est repugnantia in eo quod quantitas naturaliter educta similiter producatur per actionem, et creationem repugnantem naturali exigentiae quantitatis, quae naturaliter exigit produci dependenter a subiecto. Ad confirmationem, distinguo maiorem: est essentialiter independens in actu 1º, concedo maiorem: independens in actu 2º, nego maiorem. Independentia quam habet anima rationalis a subiecto non stat in ipsa entitate animae: quod anima non identificat secum exercitium non dependendi a subiecto, sed id habet ab actione creativa, per quam independenter a subiecto producitur, quae admodum dependentia formae materialis a subiecto non stat in ipsa forma materiali, sed in passione, quae est dependentia actualis illius.

Dices 2º: § 100
nihil potest educi ex materia, quod non continetur in potentia materiae; sed anima rationalis non continetur in potentia materiae:

q aia roalis neque supernaturalit potest educi ex poa mat.
Pbr mir: q solis dependit a mata, q d immediate a mata
fibe q d a mata dependet in esse, et conservari: aia a roa-
lis n dependet a mata in esse, neque in conservari. Confirmatur:
n aia potest miraculose educi cu materialis; dependeret enim
a mata; s materiale e id, q d dependet a mata: g. ad ar-
gum. d., Concedo maiorem, et subsumendo minorem: aia roalis n continet
in poa potentia obedientiali mat, nego minorem: in poa po-
tentia naturali mat, Concedo minorem. Probat quidem arguit,
aia roalis n potest naturalit educi ex poa naturali mat, etc.
q d libenter concedimus, q viribus aia roalis neque potest
produci per eductionem in agentibus virtute duntaxat natura-
li operantibus, etiam n probat n posse educi ex poa obedi-
entiali mat, q d nos solum intendimus. ad confirmationem
q d est ea forma cu materialis, n quamcunque dependet a mata,
s quae ita dependet ut naturalit n possit esse et conserva-
ri sine illa, in patria cita ab exigentia naturali, quae ex
parte mat, q d abesse c ab aia roalis. ut ex dictis.

Quaerit
901 an eadem potest eadem forma produci simul per duplicem actionem, quarum
una sit generativa, et alia creativa. Ex eandem forma
tiare duplicem actionem adaequatam supra probavimus n.
700. quare ex hoc capite duplicis actionis totalis n repug-
nat eandem creari simul, et generari: in neque etiam re-
pugnat ex eo q d una actio... possit... ratio... potest ...
eandem formare simul actionem generativam, et crea-
tivam q in hoc nulla specialis repugnantia, quae n possit
vinci a Deo.

Dico: si eadem forma crearetur et educeretur simul, simul
dependeret, et simul independeret a subiecto; s hoc repugnat:
ergo. Pbr mar: tamquam producta per creationem n dependet a subie-
cto, et tamquam producta per generationem dependet a subiecto: ergo

cadit in creatio, et simul eductiva, dixi talis, et in dep-
en. sive a subiecto. distinguo maiorem: esse dependens, et indepen-
dens negative, nego maiorem: esse dependens, et independens
positive, concedo maiorem: nego quod esse dependens, et independens po-
sitive non includit repugnantiam: sicut nullus includit
repugnantiam, existere in caelo, et inexistere
in eucharistia. § 2us de subiecto actionis eductivae.

Diximus loquimur in praesenti de subiecto actionis eductivae im- 903
manentis [illegible], actionis immanentis [illegible]
in praesenti loquimur de subiecto actionis transeuntis et quae-
ritur [illegible] sit subiectum actionis eductivae transeuntis, cui
dico 1o actio eductiva non potest recipi intra [illegible] pro-
ducto: probatur: quia actio est natura prior termino producto, ut dixi ex di-
ctis n. 544; quod nequit recipi tanquam in subiecto in termino
producto. patet consequentia: quia si actio eductiva reciperetur in termino,
terminus esset natura prior, quam actio; et consequenter actio in gene-
re causae efficientis esset natura prior, quam terminus, et terminus
in genere causae materialis esset natura prior quam ac-
tio, sicque mutuo sibi causalitatem [illegible] in diverso
genere causae [illegible] repugnat ut dixi ex n. 691, et
683: quod est.

Dico 2o actio eductiva non recipitur in agente, 904
contra [illegible], ita pater [illegible] primo 3 n. 8 Caje-
tan de [illegible] § 1o [illegible] in metaphysi-
ca d. 48 § 4 n. 10. probatur 1o quia vere [illegible] effective,
per actionem eductivam; sed actio eductiva Dei non recipitur
in Deo, alias Deus intrinsece mutaretur: ergo actio eductiva
non recipitur in agente. Dico 2o simul refellit fundamentum oppo-
sitae [illegible]: denominatio actualiter producentis [illegible]

sive eo quod actiones recipiat, quia actio non recipit magis
neque minus [illegible] quod non aliud tam movens, quod [illegible]
subiectivus, actiones in agente nihil a [illegible] agens actualiter
[illegible] quae galaliter intrinsece se habet [illegible] in magis
[illegible] de [illegible] efficientis in actu [illegible] non actio
non recipit magis et minus, neque [illegible] agens intrinsece mutari
[illegible] aliter [illegible] potentia actu
aliter causari, quin actio recipiat magis et minus: quia denomi
natio actualiter operantis non includit rationem recipien
tis magis et minus.

905 Dico 3º actio eductiva recipit magis et minus in subiecto, ad
praeexistentia adaequationem colligitur ex dictis: nam ex [illegible]
subiecto excogitari [illegible] respectu actionis eductivae, videlicet
principio effectivo, [illegible] passivo, et subiecto praeexistente, neque
recipit magis et minus intro: quia [illegible] neque dici quod
actio recipiat magis et minus, ut agens denominetur producens
quam [illegible] denominatur patiens, et nihil habet actioni
[illegible] intro: quia si ad denominationem producenti non requiritur
quod actio recipiat intro, similiter ad denominationem
producentis non [illegible] quod actio recipiat magis et minus.

906 Dico 1º
agens creatum aliter intrinsece se habet quando operatur, ac
ante se habebat: quia recipit magis actionem. [illegible]
[illegible] agentia creata inclinant in operationem tamquam in per
fectionem [illegible] non inclinarent, nisi per operationem aliter
intrinsece se haberent. [illegible] agentia creata aliter intrinsece
haberent per operationem. [illegible] quando [illegible]
[illegible] intrinsece dici [illegible] in productione [illegible]
generatio activa, quia in divinis pater generat filium manet
in ipso patre. [illegible] actio, qua agens calorem producit effe
ctus manet in ipso agente. 3º modus reciprocis in illo [illegible]
[illegible] modus [illegible] modus agentis: quia recipit magis et minus.

Ad [illegible] haec omnia patet utique. ad 1um negoans ad consequentiam distinguo maiorem
tanquam in perfectionem proprie extrinseca concedo maiorem in perfe-
tione proprie intrinseca, nego maiorem. actio est perfectio extrinseca poten-
tiae, illud quod extrinsece tantum denominat ut patet in Deo. ad
confirmationem negoans: quia ut [illegible] tanquam denominat producentem potentiam
non requirit, quod intrinsece tangat quia productio est perfectio potentiae
extrinseca. Ad 2um concedo antecedens negoans consequentiam: [illegible] quod actio
actiua in patiente est de intrinseca ratione passionis; cuius actio
per accidens potentiae creatae, [illegible] actio est potentiae accidentalis et extrinse-
ca. ad 3um dico modum recipi in subiecto cuius est modus intrinsecus;
non recipi in subiecto, cuius est modus extrinsecus quod ipsi etiam priores fatebuntur
tenentes: nam actio est modus [illegible] extrinsecus.

An dicatur extremus que- 107

rit. nego te differant actio et passio. et Dico cum communi primo actio
communissime sumpta realiter distinguitur a passione. quia actio creatiua
est actio; nec tamen passionem affert. actioni generatiuae [illegible] respon-
det passio, et de hoc inquiritur, quaeritur an inter se differant; dico 2o
actionem et passionem esse idem inter se realiter, et ratione, [illegible]
rente, actionem eductiuam ambas esse actus, idem est, subiecti, quod
mouetur, et causae mouentis seu producentis. quod explicatur exemplo
adhibito a [illegible] pacem inter [illegible] inter duo extrema, quod idem est etiam si ex-
trema sint realiter diuersa, eadem enim est uia, quae ducit Thebis
Athenas, et Athenis [illegible], et tempore: nam passio est causalitas
causae materialis [illegible]: est causalitas causae materialis non dis-
tinguitur realiter ab actione eductiua, nam actio eductiua est collectio
actionis productiuae et unionis termini producti ad subiectum, ut supra
declaratum est [illegible]: [illegible] 3o Dico: quod eadem distinguuntur ratione, quia
non [illegible] explicantur per diuersas definitiones finales [illegible] a nobis in
logica an [illegible], et ita se habent actio et passio sicut actio et
passio [illegible] ad eosdem [illegible]: quia passio non differt ab acti-
one eductiua, neque ratione; neque contra quod [illegible] aliquando
dixerit, actionem et passionem differre inter se ratione; idem intelli-
gendum est de distinctione rationis ratiocinantis, non de distinctione

ponis particinari per ac. de actione in fieri dicuntur modo ad principium quando refert ad eundem terminum, qui dicitur in passione, quia tunc forma accio, et passio, constituunt diversa praedicamenta cum se non designant nisi id, quod convenit per diversas denominationes quas tribuunt agenti et passo, qui quidem inter se non subordinantur tanquam partes superioris et inferioris, ideoque diversos ordines praedicamentales constituunt. 43°

908 Denique circa specificativum extrinsecum actionis illud in universum asserimus, ab eo extrinseco posse sumi, ex quo actio habet essentiales connexiones, quare specificativum actionis adaequatum potest desumi ab agente et termino, et ideo dixi specificativum extrinsecum: nam de intrinseco satis est dicendum esse ex ipsa differentia essentiali actionis: quod specificativum intrinsecum est differentia essentialis, seu specificativum a qua ratio illius non desumitur, videantur dicta a nobis supra n° 368 § 3° de actione creativa.

909 Actio creativa, quae producit ex independente a subiecto modo se per partes hoc saltem explicando. Quaeritur 1° utrum actio creativa ratione distinguatur ab agente? In hac difficultate 3a sententiae sunt. 1a aliqui affirmant actionem creativam ratione distingui ab agente, et termino, ita inter alios Molina 1a p. d. 4 in 3a, Cordeiro d. 4 l. quaestione 3a. 2a alii dicunt, actionem creativam non distingui ratione a collectione agentis et termini; et consequenter creationem nihil aliud ratione dicere ab agente, et termino. Ita Scotus in 2° dist. 1a q. 5a Ferrara 1° c. Gennys Gregorius Bolivia 1a d. 3a q. 1a Seguinto Grobiel Bajque ibidem d. 1. 13 c. 2°; postremo alii docent, actionem creativam adaequate identificari cum passio creativa haec sententia expressa divi Thomae 1 p. q. 45 a. 1° ad rationem, quod assensimus, ubi dispuationes solet fieri cum eo, quo quaerunt theologi num actio, qua Deus creavit mundum quatenus actio fuerit aeterna, aut ex tempore, similiter

cit respondet, ex fuisse ab aeterno; quod creatio est actio immanens
in Deo ad dictamque non inde non colligi multa fuisse ab ae-
terno abaeterno huiusmodi: quod posita actione non sequitur ef-
fectus nisi ubi exiguntur [illegible], quia in prius actionis: unde
quod in agente sive per voluntatem [illegible] in prius et [illegible] defectus
accipitur [illegible], quia in prius actionis; et ita non sequitur exter-
na Dei actione effectum cum tamen, sed quando Deus voluit, ut
scilicet habent in terminis. Divus Thomas secundum plures
thomistas relatis patre Molina et [illegible] plures quos alii, et theologi
quorum [illegible] nomine refert: Tres quos [illegible] Suarez in eius
[illegible] exercitationi 8 n 10 et [illegible] 16 n 55 eandem
[illegible] propugnat Joannes [illegible] episcopus [illegible] de [illegible]
et [illegible], eandem [illegible] [illegible] medico, quos post authores [illegible]
[illegible] explicat, et [illegible] [illegible] metaphysicae [illegible], sapientissimus
Pater [illegible] Fonseca, cuius mihi nomen et eximia doctrina sim-
[illegible] [illegible], et ut alia dicerent, unus summi
viri authoritatis ad [illegible] plurimum existimaverunt. actio,
actionis creativa adaequate [illegible] cum Deo [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible], quo [illegible] [illegible] existentiam rebus [illegible]
[illegible] a nihilo.

Ad [illegible] resolutio. actio creativa Dei est actio 10
immanens in Deo, [illegible] [illegible] dicta a Deo, [illegible] in Deo imma-
nens, ut [illegible]: quod actio creativa Dei [illegible], et adaequate id-
entatur cum Deo. [illegible] ut ait pater Fonseca, est [illegible] [illegible] Gravis
theologorum, nec opposita opinio est, nisi [illegible]. Et
[illegible]: [illegible] actio creativa [illegible] opposita actioni educti-
vae, [illegible] actio eductiva manet in subiecto dependet a quo producitur: quod
actio creativa manet in agente. [illegible] eadem resolutio. [illegible]
Dei [illegible] potentiae [illegible] efficaciter [illegible] ad [illegible],
ut docent [illegible] theologi [illegible] [illegible] [illegible] quos
[illegible] pater 34, et pater [illegible] a [illegible] 14 [illegible]
[illegible] in [illegible], quos Deus producit; [illegible] producit de-
pendet a subiecto: quod [illegible] propria ratione pendet in subiecto [illegible]:

q. i. accio, qua producit indigentem a nobis — patet modo cons: quia accio,
qua deus producit id, in quo constituitur in actu 2º producti-
va Dei; sed per volitionem efficacem constituitur in actu 2º potentia producti-
va Dei, quia potentia productiva Dei est voluntas, quae volitione quam per voli-
tionem constituitur in actu 2º: quia volitio Dei est accio, qua deus produ-
cit.

711 Dices: nulla accio Dei est ab aeterno, et volitio divina est ab aeterno,
quia volitio divina non est accio. Conseq. est evidens, probatur maior: si
accio Dei ab aeterno fuisset, aliqua creatura ab aeterno extitisset, sed hoc
est falsum: quia est illud. Probatur haec maior: nam de Deo verificaretur, quod ab
aeterno erat actualiter producens, sicut verificatur, quod ab aeterno erat ac-
tualiter volens, et implicat, quod Deus sit actualiter producens, et quod non detur
terminus productus: quia si Deus fuit ab aeterno actualiter producens, aliqua
creatura extitit ab aeterno: confirmatur: quia non est idem formaliter, Deum velle
creare, ac Deum creare: nam Deus est ab aeterno volens creare, et non cre-
ans: ergo est formaliter idem, non creatio constituitur in divina volitione. Respondeo
negando minorem argumenti. ad cuius probationem distinguo maiorem: si accio Dei absolu-
te sumpta ab aeterno fuisset, aliqua creatura ab aeterno extitisset,
nego maiorem; si accio Dei ut connotans existentiam creaturae ab aeterno
fuisset, aliqua creatura ab aeterno extitisset, concedo maiorem. ad probationem
negando maiorem: quia licet Deus ab aeterno denominetur actualiter
volens producere angelum, non denominatur actualiter producens angelum:
nam licet accio ab aeterno existat, non denominat Deum producentem, nisi
pro tempore, quo Deus voluit, effectum existere. ad confirmationem
distinguo maiorem: non est idem, id est id, quod connotatur in recto, nego maiorem: est idem
id, quod connotatur in obliquo, concedo maiorem. Deum velle creare angelum,
et denominari actualiter creare angelum in eo solum distinguuntur, quod Deum velle creare an-
gelum solum connotat angelum ut futurum, creare vero actualiter connotat
angelum ut actu existentem. quare cum angelus ab aeterno sit futu-
rus, et non actu existens, fuit quidem in Deo volitio creandi
angelum, quae Deus ab aeterno denominabatur volens angelum creare,
sed non fuit ab aeterno creatio angeli, nec Deus ab aeterno denomi-
nabatur actualiter creans angelum.

Improbabiliter. actio, seu causalitas 911
cum concurrens causae connectit metaphysice cum effectu, in volitione divina
connectit metaphysice cum effectu, quia volitio divina existeret etiam si non ex-
isteret effectus: ergo actio creativa Dei non est eius volitio. Confirmatur 2°. non
si volitio divina esset actio creativa Dei, denominatio creantis
esset intrinseca Deo; sed denominatio creantis non est intrinseca Deo, quia de-
nominatio haec accidit Deo in tempore, et Deus etiam non habet in tem-
pore denominationem intrinsecam, quam ab aeterno non habuit: ergo. Con-
firmatur 3°. non enim ponit aliquis in tempore de novo creans per deno-
minationem intrinsecam, propterea quod dicitur de novo cognoscens, aut
volens. Ad 1m distinguendo maiorem. actio cum concurrens causae connectit me-
taphysice cum effectu pro eo tempore pro quo est actio, concedo maiorem; pro ali-
o tempore, nego maiorem; volitio itaque divina circa existentiam angeli
connectit metaphysice cum angelo pro tempore, pro quo Deus voluit ange-
lum existere. Ad 2m confirmationem distinguo maiorem: denominatio creantis non est in-
trinseca Deo directe, quod dicitur in recto, nego maiorem: directe quod dicit in
recto et obliquo, concedo maiorem. Ad quod ad dicitur, subdistinguo: ac-
cidit Deo in tempore directe, quod dicit in recto, nego: directe, quod
dicit in obliquo, concedo. Ad 3m confirmationem, nego antecedens: non enim de-
us dicitur in tempore velle, aut cognoscere, quod nos [illegible] volu-
imus neque cognovimus ab aeterno, [illegible]
[illegible] absurdum; ergo quod ab aeterno non denominetur actualiter
creans, nullum sequitur absurdum. quamvis enim dicitur creans in tempore,
et creationem [illegible] in divina volitione.

Quaeritur 2°. utrum sit 913
possibilis actio creativa realiter distincta a Deo? Affirmant [illegible] possibilis;
[illegible] causa vera, quae praedicatur per creationem [illegible]
[illegible] per actionem creativam realiter a Deo distinctam: ergo
possibilis est actio creativa realiter a Deo distincta.

Quaeritur 3°. utrum ac-
tio creativa [illegible] creati realiter distinguatur ab agente, et ab eo.
[illegible] esse actionem creativam realiter distinctam ab agente, et ab eo
[illegible] identitatem cum agente, etc. quia in [illegible] nulla [illegible]

nec repugnantia ut de actione creativa diximus q. 30, et
q. 34 91

Quaeritur 4.o in quo subiecto recipiatur actio creativa na-
111 turaliter dicta ab agente, et non sit necessario eam recipiendo in agente: quia
huiusmodi creatio non recipitur in non ente, ut manifestum ex § 3; praeter-
tea non est excogitandum aliud subiectum, quam agens: ergo recipitur
in agente.

91 t Quaeritur 5.o quaenam producantur per creationem. Respondetur produ-
ci per creationem angelos, materiam primam, et animam rationalem, ut constans est theolo-
gorum, et philosophorum opinio. Producuntur etiam per creationem omnes simplex
existens, cuius possibilitas [illegible] supra an. 3.

91 7 Quaeritur 6. utrum
angelus possit divinitus producere per creationem, et dicendum negative, et
idem dicendum de potentia simpliciter infinita. Ratio utriusque: quia producere potentia
creatrix ponit creaturam aliquid cum subiecto, ad quod ordinatur tanquam
[illegible]; sed angelus non ordinatur ad potentiam [illegible] subiecti tanquam [illegible]
[illegible]: ergo. [illegible] hic ponuntur, iam [illegible]
[illegible] ex [illegible] per actionem eductivam. [illegible]

Disputavit Aristoteles in hoc libro de compositione continui, et [illegible] in
[illegible] et alibi, cum ad hanc [illegible] requireret [illegible] in causis: [illegible] 915
cum superiori libro explicasset naturam motus, [illegible] ambo [illegible] promi-
sit explicare, an divisibile sit in partes integrantes, [illegible] in divi-
sibile. idque ob ex partibus integrantibus compositi continui [illegible]
[illegible], totum continuum [illegible], quod in [illegible] continet, et [illegible]
a modernis [illegible] non ponentium huiusmodi [illegible], et [illegible]
[illegible] hoc existimant, alii vero difficultatem [illegible] hanc
[illegible] silentio [illegible], neque ad eius exempla [illegible]
[illegible] non mediocriter moveri sentire, ut tamen [illegible]
[illegible] nota [illegible] labori in [illegible] fuit, in qua re non
tam quid sit sentiendum dicendum, quam quid alii sentiunt ex-
plicavimus. Tractatus [illegible] de compositione continui. Caput 1 de natura
et divisione continui.

Continuum est [illegible] ex partibus, et eius natura clarius
deprehenditur [illegible] extremo: nam continuum [illegible], [illegible] 917
[illegible] resultans ex partibus integralibus [illegible]
[illegible] continuum: [illegible] pluribus partibus integralibus; sic [illegible]
[illegible] et aqua [illegible] continuum, [illegible] resultans ex pluribus partibus
inter se integraliter unitis, [illegible] integralis [illegible], [illegible]
neque [illegible] alterius partis [illegible] uno extremo [illegible] alterius [illegible]
[illegible], sic [illegible] integralis [illegible], [illegible]
[illegible] ceterorum [illegible] existentis, [illegible]
[illegible]

[illegible], [illegible] prius diximus
continuum [illegible] partibus [illegible] actu, et [illegible] 920

dicitur; sed continetur quando sunt realiter multiplicata, sed realiter indivisibilis
divisibilis in plures partes; id quod eius ex partibus partibus actuativa ab-
solute secundum et immerito: nec aliquod continuum compositum ex par-
tibus actu, et realiter inter se distinctis nihil aliud nisi continuum
quarum una actualiter non est alia nisi unitum; sed continuum constat partibus,
quarum una actualiter non est alia: sed et primo minor: nec eius quod con-
tinuum constat de constare partibus actualiter separabilibus. nec aliquid
actu, et realiter separabilibus a parte, et indivisibilibus, sed in
separabilitas partium inter se arguit evidenter, unam actualiter non esse
aliam, quod continuus constat partibus, quarum una actualiter non est alia. Confirmatur
dividitur aqua in plures partes non producit de novo illas, sed post
divisionem manent illae partes quae ante divisionem dicebantur esse partes.
Continuum igitur est realiter compositum ex partibus actu, et realiter distinctis.

921 Veteres autem dicimus in medio parva tempore circa authores
aliquos Graecos et Doctores, continuum non constare partibus actu et
realiter distinctis in sola, illa ponimus in minore in distinctione,
quam dicunt continuum quidem constare partibus actu, et realiter inter
distinctis, quarum videlicet una non sit alia; non tamen constare partibus
actu, et realiter separatis, sed inter unitis; ita ut una non sit separata
ab alia, sed continua, et unita cum illa, quod docuimus: nec continuum
constat partibus inter se unitis, ubi evidenter partes continui non sunt unitae
inter se media unione realiter distincta: a parte posita existere,
partes sunt unitae; quae non uniunt, nec unione realiter distincta uniuntur,
et esse plures partes in quolibet continuo, plures etiam non sunt realiter
distinctae, quibus inter se uniantur. Circa subiectum in quo recipiuntur
istae uniones, et quidam dicunt eas recipi in utraque parte unita;
verius tamen mihi videtur cum fratre Alphonso, eas recipi in uno ex
continuo, quod deus assignaverit.

Ex partibus continui aliqui dicunt
922 proportionales, alii dicunt aliquotas, quae nescio in initio explanda ut
melius aliqui intelligantur. Dicitur pars proportionalis illa, quae potest
dividi in alias alias, sicut etiam recipi partes proportionales ...

ulnę: q semiulna potest diuidi in duos palmos unus palmus
e pars palmi semiulnę: q quilibet palmus potest diuidi in du-
os semipalmos, et quilibet semipalmus potest diuidi in dua
minores minus, et sic semper quicquid potest diuidi per quilibet pars diuidit
in duas medietates minores, et maiores: partes autem dicuntur etiam
inequales incommensurabiles, et communicantes. incommensurabiles: q nulla se
extendit aliquoties magnitudinem alterius ut pars in palmo
comparatur ac semiulnę. incommensurabiles: q nullus habent sibi partes
quae quolibet aliquoto potest dari alio mensura. communicantes:
q semper una includit in alia, ut palmus in semiulna, et semi-
palmus in palmo. partes aliquote dicuntur, aut aliquotiens
q ponuntur in totius continuum. sic palmus est pars aliquota ulnę:
q quater repetitus constituit totam ulnam. partes aliquote dicuntur
etiam equales: q unam eius magnitudinem ut alia, sic primus
palmus unius ulnę non est maior, neque minor, quam alius palmus. dicun-
tur etiam diuersę. q habent suas magnitudines inęqua-
les et non conueniunt: ut in ulna 4 quatuor palmi dicuntur etiam
communicantes: q una includit in alia: ut duo palmi
unius ulnę non includit in uno palmo 923

In hac etiam q sequuntur

terminis: punctum, indiuisibile continuatiuum, indiuisibile terminatiuum,
linea, superficies: nam continuum his constat. punctum dicitur, quod
est omnino indiuisibile in duas medietates, cum non dimensionem
habeat. distinguitur punctum in absolutum, et modale. punctum absolutum
dicitur pars illa materię, quę constituit continuum, ut docui; punctum modale
dicitur unio partium materię: indiuisibile continuatiuum idem significat ac
unio. indiuisibile terminatiuum dicitur pars illa, quę est sua ultimum,
ultra quam non se extendit eius continuum. linea significat idem quod indi-
uisibile secundum latitudinem, et indiuisibile secundum latitudinem,
et profunditatem. superficies est diuisibilis secundum longitudinem, et
latitudinem, et indiuisibilis secundum profunditatem.

Diuiditur continuum in per- 924
manens, et successiuum. permanens dicitur, quod habet totas suas partes

simul existentium et invicem physice unitarum, talis resolutio et rigi-
tiis subscribitur. non habet contra nos, quia simul existentium, licet
inveniuntur difficilia alia, tale tempus, et quibus motus
localis etc. De disputatione physica circa haec § 2° n. 11 [illegible].

925 Illis contra quos peripatetici arguunt, continuum constare ex partibus infinite
divisibilibus, ita ut sit in eorum sententia, minimum illius quae-
libet punctum illud clare in duas medietates, et quamlibet medie-
tatem in duas alias, et has in alias, et sic in infinitum. ad quod nu-
merus sic auctorum, vincat infinitum, quamvis [illegible] infinitam extensionem
quam infinitae partes, quibus constat, non sunt aequales, et aliam [illegible] plus
[illegible] indicant.

926 Praeter solutionem expositionem videtur inconveniens.
Dico 1°: si continuum constaret partibus infinitis, unus palmus esset infinitae
magnitudinis; sed hoc est evidenter falsum; ergo et illud unde infertur.
Probatur maior: illa est infinitae magnitudinis, quae constat infinitis partibus magni-
tudinis; sicut ille est numerus infinitus, qui constat infinitis unitatibus;
sed si esset unus palmus constaret infinitis partibus magnitudinis; ergo ipse
palmus esset infinitae magnitudinis. explicatur et confirmatur: infinitae partes, quibus
constat unus palmus, [illegible] unitae unione continuativa, ut una
pars sit extra locum alterius partis; ergo efficiunt extensionem infinitam. antecedens
[illegible] evidens; probatur consequentia: infinitae partes, quarum quaelibet est extra locum alte-
rius, efficiunt infinitam extensionem; sed si haberet infinitas partes, quibus
constaret unus palmus, ergo etc.

927 Hinc arguitur, quod quamvis [illegible]
nemo [illegible] videtur, aliquid dicit arguendo, quodlibet continuum constare partibus
aequalibus finitis, et partibus infinitis: infinita [illegible] partes non possunt sufficere
ad continuandum infinitam magnitudinem, [illegible]: quod in continuo sint in-
finitae partes, et tamen infinitae partes aequales; continuum constaret infinitis

[illegible]bus equalibus [illegible] [illegible] et [illegible]. Continuum [illegible] infinitis partibus [illegible]. [illegible] Continuum constans infinitis partibus [illegible] constat infinitis partibus se excedentibus, [illegible] excedentes [illegible] sicut equales [illegible] excedentes. [illegible] continuo infinitas partes [illegible] infinitas partes equales [illegible] [illegible] medias [illegible] et [illegible] infinitas, [illegible] [illegible] infinitas partes equales [illegible]. [illegible] infinitas partes proportionales, [illegible] quolibet [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] infinitas partes equales.

Dicunt alii, continuum [illegible] partibus [illegible] [illegible] infinitis, [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infinitas partes [illegible] [illegible] infinitis partibus [illegible] [illegible] infinitis partibus [illegible] [illegible] infinitis unitatibus [illegible] [illegible] continuum constat infinitis [illegible]. [illegible] continuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infinitas partes [illegible] [illegible] [illegible]. 225

[illegible] continuum constat infinitis partibus, [illegible] [illegible] infinitis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infinitis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infinitas partes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infinitis [illegible] [illegible] continuum constat infinitis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infinitas partes [illegible]. 226

potest pertransiri tempore finito, ad cuius ultimam partem numeris potest pervenire, quantacumque successive numerentur: sicut n[illegible] quod aliquis multitudinem numerans numquam ad aliquam ultimam perveniet ultra quam non sit alia. Et quia numeratio illa [illegible] numerum [illegible] infinitudinis; [illegible] infinitum [illegible] quod non potest pertransiri tempore finito.

230 Huic argumento [illegible] Aristoteles dicit: tempus inquit pertransit spatium [illegible] infinitis [illegible] divisibilibus. [illegible] motus quo pertransit [illegible] movetur [illegible] infinitis [illegible]: et [illegible] in tempore [illegible] pertransit spatium [illegible] infinitis [illegible]. Et similiter de motu [illegible]: [illegible] neque tempus neque motus fieri potest [illegible] finis. [illegible] tamen [illegible] illud [illegible] ad [illegible] infinitis [illegible] sine fine [illegible]; [illegible] per illud: [illegible] successive [illegible] ac deinde [illegible] post [illegible]: [illegible] de motu, [illegible] non potest fieri [illegible].

231 [illegible] in continuo [illegible], in quo adhuc evidentius [illegible] continuum [illegible] infinitis divisibilibus: [illegible] post unum instans temporis sequitur aliqua pars temporis; [illegible] divisibilis: [illegible] indivisibilis: [illegible] de continuo [illegible]. [illegible] tempus [illegible] totus: [illegible] pars, quae immediate sequitur, ad illud instans [illegible] [illegible] prius et posterius. [illegible] pars [illegible] prius et posterius [illegible] immediate sequi ad illud instans: [illegible] immediate sequitur ad illud instans: [illegible] pars temporis, quae immediate sequitur ad illud instans non divisibilis, [illegible] indivisibilis, [illegible] temporis: [illegible] instans [illegible] divisibile [illegible] finitur unum instans: [illegible] tamen: [illegible] illud instans [illegible]

cuius partes fieri non possunt, sed post unam partes alias et alias in infinitum; et ita si haberet unum instans, stant infinitae partes: quod etc. Confirmatur aliter eadem ratio: nam illud non est divisibile successive, quod determinatur esse simul et indivisibiliter, et non successive divisibiliter; sed si instans, stant infinitae partes, non determinatur esse simul et indivisibiliter, sed successive et divisibiliter; ergo instans non est divisibile. Maior est evidens; nec minus certa est minor: nam negatur determinare esse simul illud, cuius partes existentialiter succedunt, sed partes instantis existentialiter succedunt; quod etc.

Dicitur 4° in tabula non dari partem ultimam tabulae. 232

C. si pono tabulam infinitam, sed partem ultimam tabulae non posse esse divisibilem: quod est indivisibilem. Probatur: si pars ultima tabulae esset divisibilis, haberet duas medietates, quarum una esset extra locum alterius; et duae medietates non possunt esse ultima pars tabulae: nam certa aliqua est ultima medietate ultimis: quod pars ultima tabulae non potest esse divisibilis. Nec satisfacit si dicas puncta rationis esse indivisibilia: nam ante punctus rationis dat partem ultimam tamen, et medietates alteri, quod haec omnes, pluribus aliis omissis, indicant plures alt. esse in hac re est necedendum est eiusmodi ut iudicat recentiores et probabilius. § 2. de Zenone. 233

Zeno stoicorum princeps, ut refert [illegible], et eius complures exinde plures docent, continuum componi ex partibus finitis, quas tandem possunt resolvi in quaedam primum indivisibilia extrema. Sed tamen ex eorum sententia partes, atque ex aliquibus divisionibus possunt resolvi in puncta omnino indivisibilia; quia scilicet nulla pars, atque sit in infinitum divisibilis. Plane vero post philosophos antiquos recentiores [illegible] ingeniosi. Qui pater Valentinus de Gratia. Conradus Pa... plurimique alii in manu scriptis, cuius color in nomine Albo

Solet urgeri haec rō. Cū

234 1°. Continuũ ē cuius ptes sunt extremũ, ē indivisibile ad alterũ indivisi-
le n̄ ponit ptis extremũ: q continuũ n̄ ponit ex solis indivisibilibus
mat̄ et coordinati. pt. punctũ, qd adiquat penetrat cũ alio
n̄ facit extensionẽ, & cũ indivisibile ad alterũ alij indivisibili
penetrat cũ illo: q indivisibile ad alterũ indivisibili n̄ ponit exten-
sionẽ. Distantiãq in hoc silogo mai, cōcdo pt: unũ indivisibile
tangit aliud q sic totũ: ng eius causa ptes, n̄ potest tangere
aliud nisi tangat illud qũ totũ; & nequit tangere adequate
aliud nisi penetret cũ illo: q unũ indivisibile ad alterũ alij pene-
trat cũ illo. Confirmatur 2° quanto vg n̄ dat aliquid, qd tangat
a 1°, et aliquid qd tangat a 3°: ng n̄ hoc ipso, ctg relinquetur,
qũ continuũ in illos duas mediatas, quarũ una tan-
gerit a puncto 1°, et alia tangeret a puncto 3°, qd ē absurdũ.
ita.

235 Hoc argũto, qd aliquid ptes sola 2° demonstrat, continent
nostrorũ nocent: ego n̄ uoco: quia uideo, ijs aliquibus satis puniri di-
cit exactione doctrina, dicam ad illud, ipsomet. ad
utriusq minus, negando minor: ng aliud ē, qd unum indivisibile
tangat aliud indivisibile, et aliud longe aliud, qd penetret
cũ illo. ut dico puncto penetrant requirit, qd sint in eodẽ
loco, contactus ut sic tangat requirit, qd sint proxima ita, ut nullũ
cũ possit intercedi int punctũ et tangentia. praeter hoc: ng
unũ quantũ n̄ potest naturaliter penetrari cũ alio quanto. negs
hoc obstat, ne uno parte tangat immediate alig, & g ... neg
unũ indivisibile immediate hic quantũ, et tangere aliud indi-
visibile immediate, quin cũ illo penetret. ex quo dicit ad sequen-
tẽ neogĩ. ad confirmationẽ cũ qũ puncto qũ utrunq tangat
a 1°, et 3° puncto. n̄ tamen cũ illo penetrari: q lig, et eig
n̄ tangerent qũ per occupationẽ eiusdẽ loci, & quantũ immedia-
tae, et proxime erit 2° puncto: ita ipsi immediate sint
coherent, qd nulla aliquis int ponat int ipsũ, et aliud
punctũ.

ficatiue quod sibi d° in cap. 10 936

nuis O ratione maximalis intrins. motus qui sunt eque tardi ac velociores, adaequadis similiter existimo velocitatem non velocitas mo- uerit, quo tamen tardissime gradiens; si hoc est ordinate totus: i certitudo unde uolo. Sed mod. at supponamus similiter et ter- tudinem in moueri motu diuerso, dicere quod intelligo qui habeat unius instantis. Vel sequitur acquiri in quolibet instanti acquirunt in indiuisibile spacij, supponamus ergo, tunc tantum in quo mouens in- tum punctum spacij, ut acquirit non plus acquirat in quolibet in- stanti, quam unum indiuisibile partis: ergo quid acquirit in eodem instanti in duobus locis adaequatus, quod est impossibile: ergo tarditas in quolibet instanti acquirit unum indiuisibile spacij, cum terminus co- hoc instanti mouetur, aliquod spacij debet acquirere: sed ille acquirit unicum punctum, eo nihil minus potest: ergo tarditas nata moueri acquirendo parte est ita, quod tarditas peruenit in eodem tempore tot indiuisibilia spacij, quot acquirit. 937

Hinc acquiro, quod non

dissimilis, d° quod sunt diuersi motus tarditatis, quamuis sint inaequales, quod motu tarditatis interrumpit quietulas, et frequentio- ribus morulis, quo motus aequales, ratio est tarditas tota velocitas in eodem tempore d° tamen: quod tarditas quod velocitas mo- tus sumitur a pluribus frequentius morulis, motus sine tarda- tiores tantum in quo motus habent plures morulas, quo per motus, vel morulas non percipiunt, ut illi faciunt: et tarditas et velocitas motus non sumitur a pluribus, quam paucis morulis.

Hinc etiam 938

nitur aliquando, per sensum percipi morulas, quibus motus tarditatis interrumpit, quod sunt percipimus tarditatis, sint et tarditas moueri, tarde et moueri non sine morulis. Deinde d°, motus quibus percipi accidit, quod morulae et quies; id quod euenit expressionem motus et tarditas mouentis, tunc, quo minus ante morula, cui accedit, quod ad augendo ergo plures in hoc motus faciunt, quod quiete fieri, ut patet in iudic.

quo motus horologij designant, et exprimunt in aumentatione velocitatis;

938 Pro istius solutione nego si duo magni lapides, quorum unus gravior alio descendens celerius descendit, ut supra diximus 83, et velocior nullo motu determinato [illegible] tardius moveri, si proportionaliter moveantur, probatur, nam nullo [illegible] a sua potentia conveniente movetur, et quia potentia motrix lapidis cadentis [illegible], et exiguus aer non potest resistere ingenti gravitati lapidis, qui cum motu resistentiam aeris [illegible], quod libet [illegible] quantum potest, etiam tamen exiguum [illegible] etiam mensurabiliter, quod ingens ventus [illegible] in medio aere movetur [illegible] quod magis aut magis efficiunt in tempore suo operationes [illegible]. In motu circulari [illegible] partes remotiores a centro velocius moventur, quam partes proximiores centro, [illegible] a [illegible] proximiori moventur, nullus movetur in tempore [illegible] tardius, et velocius [illegible] proportionaliter [illegible] moventur [illegible] velocitas, [illegible] [illegible] maius, [illegible] aliud [illegible] remotiori a centro circulum maiorem [illegible] quam proximiori [illegible] quam remotiori a centro, velocius moventur, quam proximiori a centro [illegible] [illegible] proximiori [illegible], et motum, quando remotiores [illegible] moventur: nam [illegible] [illegible] [illegible] proximiori [illegible] proximioribus, ubi [illegible] [illegible] describendo [illegible] maiore.

[illegible] 3° [illegible] matematicis [illegible] coitan-
[illegible] clarius supra quam [illegible]
[illegible] in fig. piramidis quae triangoli. [illegible]
[illegible] vero [illegible] et supra [illegible]
[illegible] in fig. piramidis [illegible] quae libet [illegible] puncta, et
quas [illegible] lineas [illegible] in hunc modum

In hac [illegible] lineas [illegible] in [illegible]
[illegible] in hac piramide aliquae lineae [illegible]
nullo puncto [illegible] tamen [illegible]
[illegible] lineas [illegible] lineae [illegible]
[illegible] quae [illegible] omnes [illegible]
[illegible] 3° tribus [illegible]
unico indivisibili [illegible] lineae [illegible]
[illegible] lineae [illegible]
[illegible] lineas [illegible]
[illegible] unico indivisibili [illegible]
[illegible] unico [illegible] indivisibile [illegible]
indivisibili [illegible] absurdum [illegible] linea [illegible] imme-
[illegible] tamen
[illegible] lineas [illegible]
[illegible] linea quae minima [illegible] 3 [illegible]
[illegible] imme-
[illegible] unicum punctum [illegible]
[illegible] ex tantis punctis [illegible]

Subiecto. primum [illegible] lineis re-
171 ctis, quorum unum sit maius [illegible] minimus [illegible] rectitudine

sequitur ex [illegible], [illegible] circulum [illegible] quam, [illegible]
[illegible] tamen [illegible]: a [illegible] puncto circuli maioris potest duci linea
recta ad centrum; [illegible] quaelibet linea tangit diversum punctum cir-
culi minoris: [illegible] circulus minor [illegible] puncta, ac maior: maior
[illegible] minor: [illegible] quaelibet linea recta, quae ducitur a cir-
culo maiori, [illegible] tangit diversum punctum circuli minoris, [illegible]
linea [illegible] in eodem puncto circuli minoris; [illegible] centrum [illegible]
[illegible] superius: [illegible] lineae [illegible] non [illegible], in [illegible]
puncto circuli minoris [illegible] maior, [illegible] ut mathematici demon-
strant, [illegible] lineae rectae [illegible] non habere [illegible] segmentum, [illegible]
[illegible], [illegible] indivisibilia [illegible] inter [illegible]
[illegible]:

221 [illegible] figuram per [illegible] quadratam, in [illegible] a [illegible] angulo
ad angulum ducitur linea [illegible] hispanice [illegible]
[illegible] in [illegible] puncta indivisibilia, a [illegible] linea di-
a[illegible] ut [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible] continui componi ex indivisibilibus

[illegible], linea circularis [illegible] habebit plura [illegible] linea circumferentialis [illegible] componi ex indivisibilibus [illegible] [illegible] quia si [illegible] ducantur lineae [illegible] [illegible] [illegible] quaecunque [illegible] lineae tangentes [illegible] indivisibilia [illegible] [illegible] punctum [illegible] in diametro, [illegible] [illegible]: [illegible] tot sunt lineae quot puncta indivisibilia diametri, [illegible] [illegible] [illegible] puncta indivisibilia, quot [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diametro. [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] satis intelligitur, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] continui ex solis indivisibilibus. [illegible] [illegible].

Probatur [illegible] [illegible] plus [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible], 3°
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] continui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] punctis [illegible] indivisibilibus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] puncta [illegible] [illegible] indivisibilia, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spatio divisibili. punctum [illegible] [illegible] indivisibile nihil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in duas [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] divisibili [illegible] pluribus indivisibilibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: nam humana [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] incipit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divisibile [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indivisibili, [illegible] [illegible] [illegible] unio [illegible]

matiue recipit in aliquibus punctis, et tamen in toto eiusdem punctorum. Ex quo inferunt, eadem numero in aliquo occupare modo maius, modo minus spacium, modo mag. [illegible] extensionis. [illegible] hec puncta in [illegible] dicunt. [illegible] existimant aliquis aug. [illegible] fa [illegible] Tenens [illegible].

944 [illegible] in [illegible] punctis hec inflata [illegible] in puncto infinita [illegible] in puncto [illegible] [illegible] quaerunt [illegible], [illegible] unius palmi esse infinite extensum [illegible], [illegible] tempore finito, [illegible] infinite extensum, [illegible] quod esse infinite extensum [illegible] ideo [illegible] spacium unius palmi esse infinite extensum [illegible] ubi dant [illegible] infinite [illegible] penetrationis [illegible] uno e extra locum alterius, ibi dat infinite extensio, [illegible] de punctis inflatis spacium unius [illegible] [illegible] ad extensionem plus infinitis [illegible] penetrati, [illegible] uno esse extra locum alterius: [illegible] de puncto inflatis spacium unius palmi esse infinite extensum, et [illegible]: quatuor puncta inflata equivalentia [illegible] inflatis, occupent spacium, [illegible] occupavit [illegible] inflata: [illegible] puncta inflata equivalentia infinitis [illegible] inflatis occupabunt spacium, quod occuparint infiniti [illegible], et [illegible] penetrata [illegible]; [illegible] infiniti puncti [illegible] inflata, [illegible] penetrent occupent spacium infinitum: [illegible] [illegible] [illegible] argumentum [illegible] facta.

[illegible] Secundo dicunt [illegible]

945 puncta hec inflata [illegible] esse diuisibilia [illegible] puncta finita, re[illegible] argumento [illegible]. unde [illegible] pyramides, quarum [illegible] quatuor inflatis, [illegible] duo [illegible] in [illegible] dicunt in [illegible] ex punctis [illegible] inclinabilibus, [illegible] [illegible] patiunt.

946 [illegible] de inde [illegible] [illegible] huius [illegible] difficultates de inequalitate motus [illegible] dicunt motus

agentibus [illegible], qui agentium [illegible] consideranter [illegible] libera; uno [illegible] turbinibus [illegible]: qui [illegible] agunt [illegible] consideremus pluviis [illegible] quamquam [illegible] expe- [illegible] turbinem [illegible] impetu [illegible] motu [illegible] [illegible] tamen potius [illegible] [illegible]: [illegible] obtineo [illegible] [illegible] qui motus [illegible] turbinibus [illegible] [illegible], qui plurimo [illegible] interrumperent. [illegible] doctrinas [illegible] indices [illegible].

Prudentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prudentissimorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ornamentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bono [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible] mihi maximo [illegible] Antonii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] imitans [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] demonstr[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] anima [illegible]
[illegible] continuum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] minimi [illegible]
[illegible] demonstr[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

in [illegible] [illegible] Bellarmin. & thomas [illegible]
[illegible] summi [illegible] [illegible] [illegible] in aeterna [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] secundum [illegible] [illegible] ; [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] opinio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in inferioribus [illegible] [illegible] demum, [illegible] in hoc [illegible]
inveniet, [illegible] motore, ut [illegible] [illegible] [illegible] absolute. 95
[illegible] intendit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nihil [illegible] venire. [illegible] hoc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] demonstrare, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operatione
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] demonstrat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clarissime [illegible] [illegible] 98
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] intellectu [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

deret poni existans, qui nunquam debuit [illegible] . nec incipiendi exigit per ultimum sui esse, quando debere po[n]i existens, qui nunc nunc [illegible] ; sed [illegible] modo [illegible] per ultimum esse, quando [illegible] debere poni [illegible] [illegible] , modo [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] exigit per 1m sui esse, quando [illegible] debere po[n]i [illegible] modo [illegible] [illegible] ante [illegible] .

[illegible]

553 intelligunt [illegible] [illegible] : [illegible] 1g [illegible] incipere [illegible] per ultimum sui esse [illegible] ultimum [illegible] , [illegible] desinendi sui . [illegible] instantaneae [illegible] [illegible] incipiendi, [illegible] sui . [illegible] incipere [illegible] a 1o esse sui, et [illegible] desinit in oro [illegible] [illegible] a initio [illegible] diei [illegible] , [illegible] desinit in 1o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] permanentia [illegible] [illegible] [illegible] .

Dico 1o res permanens incipiunt [illegible] per 1m

554 esse sui, et existunt per ultimum non esse sui: [illegible] quaelibet res permanens [illegible] hoc [illegible] , quando de illa verificatur modo est [illegible] ante non erat ; [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] , [illegible] ultimum non esse, [illegible] [illegible] : [illegible] res permanens [illegible] incipit [illegible] per 1m esse, et existunt per ultimum non esse sui.

Dico 2o res permanentes desinunt [illegible]

555 per ultimum esse sui, et existunt per 1m non esse [illegible] : [illegible] res permanens desinit [illegible] [illegible] verificatur modo est, et non erit [illegible] [illegible] ultimum esse sui, [illegible] [illegible] [illegible] , [illegible] : [illegible] res permanentes desinunt [illegible] per ultimum esse sui, et existunt per 1m non esse sui.

Circa res successivas [illegible] [illegible]

556 de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .

sicut cum intr. vere incipit animari per actionem, quae simul inc-
ludunt ipsum, et postea in quolibet instanti negative [illegible]
[illegible] per aliquam, quae includitur. Ad [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] de ante [illegible] [illegible]
[illegible] hoc docere. Quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
incipere per [illegible] [illegible], et extrinsece per ultimum [illegible], et
[illegible] desinunt intrinsece per ultimum [illegible], et extrinsece per [illegible]
[illegible]. Et motus [illegible] ita [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] modo [illegible] [illegible] per motum, et immutatio [illegible] [illegible]
[illegible] ita desinit motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ultimum per motum, et [illegible] immutatio [illegible], [illegible] incipe-
re intrinsece per [illegible] [illegible], et extrinsece per ultimum [illegible]:
[illegible] unde [illegible] modum, quo [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible], et desinunt haec una differentia, ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intrinsece [illegible] [illegible] [illegible], neque in [illegible] desinit [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] desinunt.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

95 Diximus tamen ad [illegible] qui primus, quia in phia explanit in [illegible] demonstrate [illegible] [illegible] affectorum, eamque quod omnium rerum creatarum [illegible] Deus optimus max.
[illegible] qui ipsius attributa unitatis [illegible] trinitatis, et [illegible]
[illegible] [illegible] plane ad [illegible] divinorum [illegible]
[illegible] in hoc [illegible] de mundi origine, et fine, [illegible] lumine
divinae fidei [illegible], modo a lumine [illegible]
[illegible] quod a Deo ex [illegible] [illegible] [illegible], de
quo non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] de mundi origine, et fine [illegible] de mundi
origine.

96 Quidam [illegible] [illegible] quod philosophi [illegible] [illegible] [illegible] de aeternitate
mundi [illegible] [illegible] caelum et terram, mundumque [illegible] universum
[illegible], [illegible] a Deo initio temporis [illegible], et productum fuisse
[illegible] [illegible] Genesis c. 1. in principio creavit Deus caelum, et
terram, et ex verbis [illegible] [illegible] Joannis 17. clarifica me
pater claritate, quam habui priusquam mundus esset. [illegible]
[illegible] [illegible] mundus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] fuisse, quae in
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] firmiter definit, [illegible]
ab initio temporis simul utramque de nihilo condidit creaturam
angelicam, et mundanam. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] immortalitatis, [illegible] [illegible]

excitus eorum notaus aliqui augerent, in aeternum, neque memini admirantur potuisse mundum ab aeterno produci, nullo [illegible] efficax, quia ad potentiam divinam attinet [illegible] 1ª p. q. 46.

Certe 157

[illegible] Deum in aeternitate non ut putavit [illegible] produxisse mundum [illegible] ex psalmo 134: [illegible] voluit fecit [illegible] 1º [illegible] operatur [illegible] ex psalmo 148 [illegible] ipse mandavit et creata sunt, ex ore creata in tempore ut constat ex [illegible] ante: [illegible] mandavit [illegible], si enim Deus mundum [illegible] natio produxisset ab aeterno [illegible] aliquid [illegible] ratio [illegible] aeterna et qualis est filius divinus et spiritus sanctus [illegible] nullius esset creationis [illegible] nec hoc sicut [illegible] Deo [illegible] agere [illegible] illud [illegible] nec [illegible] filio, quod [illegible] filius [illegible] patri et filio, quod [illegible] spiritus sanctus produceretur. 160

[illegible] hoc tamen [illegible] nonnullo [illegible] Filius, [illegible] admodum excusare videntur, ut magnas [illegible] causae [illegible] exanimari [illegible]: neque [illegible] mundus ab [illegible] ex nihilo aliquid fieri, [illegible] ex nihilo nihil fit. [illegible]: [illegible] aeternus: [illegible] mundus fuit ab aeterno: [illegible] Deus [illegible] prior, quam mundus prioritate temporis, [illegible] prioritate temporis [illegible] sine tempore, [illegible] aeternus. [illegible] nulla ratio est cur Deus produxerit mundum [illegible] in hoc [illegible] alio tempore: [illegible] circumstantiis ut mundus fieret in [illegible] tempore [illegible], et in alio ante. [illegible]: Deus ab aeterno est causa mundi, et [illegible] potuit impediri [illegible] ab aeterno produceret: [illegible] ab aeterno produxit. [illegible] summa bonitas, [illegible] se communicare, et [illegible]: [illegible] ab aeterno se communicavit creaturis. [illegible] parum urgent: [illegible]: [illegible] 1º [illegible] ex [illegible] 176 [illegible] ex [illegible] illud ex nihilo nihil fit: [illegible] ex nihilo aliquid [illegible]: ex [illegible]

tanquam extra aequo, concedo ma. ad 2am nego antecedens, ad probationem dis-
tinguo antecedens: non est prior prioritate temporis posterius nego antecedens; temporis ex-
sistentiae concedo antecedens. ab aeternitate Dei ad initium mundi plures
motus et durationes succedere, pono quod antequam prioris mundi essent. ad
3am dico concedo antecedens, suo modo divinus bonitatis perfectiones, quae non solo con-
servantur, potuit velle, et nolle existentiam mundi. ad 4am
dico Deus ab aeterno creavit mundum, non in actu 2°, sed in actu 1°
distulit a aliis productionis: non quod ab alio potuit impediri,
sed quia eius circa agentis liberrimi noluit producere mundum ab aeterno.
ad 5am dico Deus ab aeterno necessario extendere implicavit, quatenus
per productionem ad intra. non tamen necessario, quod oportet ad extra de-
finiendae in creaturis: neque enim infinitus in finita virtute perditur
si necessario infinitus agit producere: ideo personas sanctissimas trinitatis
et infinitas, mundus autem finitus et limitatae perfectionis, adeoque
a Deo libere a Deo productus est. Et haec de his non multa quaeremus.

§ 2 =

Non multae quaestiones.

Quaeres 1°, quare Deus mundum produxerit, Origenes ut
refert tribuit Augustinus l° xi. 11 et divus Thomas 1a q. 96,
suspicatus mundum hunc spectabilem atque corporum in poenam
peccatorum spirituum a Deo factum fuisse, quod falso, et erroneum est dice-
bat quare hac ingeniis non scolastici tres potissimas causas Deum impe-
llentes ad magnum opus productionis aliis, 1° causa a
cedendi mundus et mundus ipse, attamen sapiens ero
creata fuisse ut essent non aliis ut ea mox perditum dis-
sipare, ac perdere: neque ut ibidem legitur et 13 Deus non est sicut
nec delectatur in perditione vivorum, quod hoc ita intelligendum
est ut mundus non nullis extrinsecus finis sui gloriae, videla
velut etiam auctor produxerit, voluit enim Deus per se quod omnes
creaturas ad creatoris cognitionem, et amorem ascenderent
unius ut apud Paulus ad Romanos 1°, dicit mundus

et simetriam fiere ... totum qd de ex pluribus constans

partibus, quarum singule sint. per suas operationes totum ...

... pars alicuius ... [illegible]

... [illegible] ... unitatem ...

... ad ... unio ...

inquit creaturas ... preparatione ...

... Paulus ... ad corinth...

... omnia ... subiecit ... Christi, Christus

... sub pedibus eius.

... et David ... omnia subiecisti sub pedibus eius.

Sed ... 96

... mundi ... Deus est ultimus ... finis

... unius ... ordinem ... Deum ...

... sicut mundus ...

... imaginatione ...

... uidentur ... ad Ludouicum

...

... [illegible] ... Ludouicum de ... in meditatione ...

... uite sanctimonia, et illustris miraculis ...

in ... auctores referendus.

Cuius ... unius ... 95

... Deum ... ad ... ratio ...

... plurimi ... mundi ...

... plurium mundorum ...

... unius tantum mundi ...

... ex pluribus ...

... ad ...

... fuisse ... 96

... uoluntas

Cuius ... qua ... Deus mundum ...

[illegible] auctores mundi ex [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] temporarius Coloniis, et [illegible] cuius ratio [illegible]
[illegible] Deus hic, et [illegible] in [illegible] perficere [illegible]
[illegible] animantiis oportet [illegible]
fluentis omnibus esse, ut [illegible] [illegible]
[illegible] quos [illegible] paradiso [illegible] a Mercurio [illegible]
[illegible] tempore [illegible] ornatur. [illegible] doctores [illegible] ex-
[illegible] mundi in [illegible], ita [illegible] Aber-
tinensis in [illegible] magno, ubi [illegible] pater [illegible]
[illegible] ita [illegible] pars [illegible] ratio [illegible]
tioni [illegible] potius, quia autumnus [illegible]
[illegible] autumnus [illegible] adolescentis respondeat
autumnus [illegible]. Hoc spectat poeta illud Georgicorum 2°

Non alios prima crescentis origine mundi
Illuxisse dies, aliumve habuisse tenorem
Crediderim; ver illud erat, ver magnus agebat
Orbis, et hibernis parcebant flatibus Euri.

[illegible] habita-
[illegible] regioni [illegible]
[illegible] climate [illegible], ut docuit [illegible]
[illegible] scribebat.

De mense, quo mundus [illegible]
[illegible] fuit [illegible] apud [illegible]
quod attinet ad [illegible] diei [illegible] et [illegible]
[illegible] fuit [illegible] annus [illegible] mundi [illegible]
[illegible] nostra, ubi [illegible] fuit dominica
[illegible] quo mundus [illegible]
[illegible] videat [illegible]
[illegible] tractatu de opere sex dierum. [illegible] de fine mundi.

[illegible] [illegible] mundi finis. [illegible] [illegible] aliquando

firmus [illegible] exponitur, quo ideo ne [illegible] et [illegible]

[illegible] firmus in caelis et elementis [illegible] [illegible]

[illegible] iudicii dies [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

scholasticus, [illegible] [illegible] [illegible] mundi [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ultimo iudicii [illegible] caeli qui nunc

[illegible] in terra [illegible] [illegible] igni [illegible] [illegible] iudicii

et perditionis. [illegible] [illegible]; ad [illegible] dies dominum [illegible]

[illegible] [illegible] magno [illegible] [illegible] elementa [illegible]

[illegible]: terra [illegible] et quae in ea [illegible] [illegible],

[illegible] [illegible] [illegible] caeli sicut firmus [illegible]

[illegible] terra sicut [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] novum, et [illegible] novam, [illegible] lux [illegible] sicut [illegible]

[illegible] lux [illegible] [illegible] sicut lux [illegible] dierum.

[illegible] [illegible] alia [illegible] [illegible] mundo [illegible] [illegible] [illegible]

mundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] 1[illegible]

in [illegible] et [illegible], [illegible] [illegible] apud [illegible] [illegible]

Com [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] dicimus [illegible] caelo empireo, [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gloriae [illegible] ex [illegible]

[illegible] salmo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] firmo [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] caelis [illegible]

[illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible]. alia [illegible] [illegible]

[illegible] caelis, aeris, et elementis. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicant [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] renovando. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubio [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] empireum [illegible] renovando [illegible] [illegible]

colligit qd ex illis nostra [illegible] coeli in quibus ubi ponunt [illegible] perinali, et eis eod. [illegible], ut [illegible] [illegible] duo [illegible] et ubi [illegible] [illegible]. Coeli caeli dicentes [illegible] et [illegible]: nam coelo [illegible] dixit [illegible] [illegible] elementorum [illegible] illa verba: Coeli [illegible] empireum transiet, elementa calore solvuntur, hoc solo ponit intelligi de caelis [illegible]; nam id aiunt [illegible] [illegible], deinde intelligi de coelo [illegible], [illegible] in [illegible]: nam coelis [illegible] elementorum [illegible] aquo coelo distinxit Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nisi [illegible] nomine coeli intelligi [illegible] de quo [illegible] [illegible] [illegible] permansuri [illegible] empireus a Deo [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in [illegible] [illegible] in eo coelo nulli [illegible] [illegible] coeli, [illegible] [illegible] [illegible] in hoc mortali [illegible], [illegible] mortali [illegible] [illegible] ipso empireo, [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

973 [illegible] renovatio [illegible] fumo [illegible] [illegible] in accidentalibus [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tamen videtur [illegible] qui [illegible] ipsis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scholasticos [illegible] [illegible] explicat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud [illegible], [illegible] [illegible] qd [illegible]. Et [illegible] psalmo 101: Et sicut opertorium mutabis eos, et mutabuntur [illegible] [illegible] de mutatione accidentali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qd nulla [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] accidentalis

97[illegible] [illegible] tamen [illegible] [illegible] [illegible] caelos novos, et terram novam, [illegible] caelis novus et terra nova: [illegible] coeli [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] separatur nova [illegible], et antiqua [illegible] [illegible] mutationes accidentales: sicut

dicitur loqui ... dicuntur si ego ... ut et
in vulgo dicimus de eo qui mores mutavit, ... ex hoc
... coeli sine ... quando ... habitu illius
cessabunt omnes generationes, mutationes ... naturales. mutatio
... accidentales ... dicitur, quia caeli multo majorem
... habituri; luna enim tantum lucis habebit, quantum nunc
habet sol; sol ... lucis septuplo majorem ... generationes
... videtur. porro sol ... luna ... evidens
... mundi ... sol in uno, luna in alio ...
... fulgeant, et ... dies ... duplum
... solis, ... mundi ... illuminet ... dicitur
... dicant ...
... videtur ... non ... habebunt
... caelis in hoc influentiis, ... quas videntes ... creaturas
... perfectioris permanebunt

Circa quaestionem q. 23

... dicimus ignem ... fuerit
... permanentes, ... aliis ... elementis
... temperatis, ... aqua ... medio
... terra ... reddendo

q. 24

... mundus ... ad ... de ...
... ... in ...
... mundi ... ex
... in ... humanorum ... quae ... generationes
... et alii, nec ... in ...
... quia ... est ...
... hoc ... negaverint mundum ...
... in ... ... et ... quando ...
... videtur ... mundi ... esse a ...
...

Quaestio 2ª

Utrum creatura potuerit esse ab aeterno?

Explicatis prioribus [quaestionibus] an de facto [illegible] fuerit ab aeterno, sequitur modo quod de possibili succedere [illegible], circa quam alii dicunt successivas tantum, alii dicunt permanentes tantum, et hic de utrisque disputandum est.

§ 1.

Resolvitur quaestio quoad res permanentes.

Creaturas permanentes [illegible] cum quibusdam [illegible] Thomistae [illegible] [illegible] 2 [illegible] 3 [illegible] de divinis perfectionibus [illegible] 4º c. 10 [illegible] in [illegible] [illegible] 6º tractatu [illegible] [illegible] Valentia et ex antiquioribus Bonaventura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qui [illegible] docuit divus Thomas [illegible] 4 [illegible] 10 [illegible] 2 [illegible] Caietanus [illegible] alii [illegible] quibus [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] apud [illegible] tomo 1º de [illegible] 13 [illegible] [illegible] numero [illegible].

[illegible] existimo cum authoribus [illegible] creaturas permanentes potuisse [illegible] ab aeterno. [illegible] 1º [illegible] creaturas permanentes existere ab aeterno [illegible] [illegible] ut [illegible] ex solutione argumentorum. 2º [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] permanentes [illegible] creatura permanens [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] permanentis [illegible] permanens [illegible] effectum [illegible]

nisi habuerint aliquam causam in [illegible] [illegible] productionis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], a qua [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] manifestum a [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ab aeterno.

Dices 1.° Angelus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] angelus [illegible], [illegible]
productionem [illegible] [illegible] productionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
a angelis [illegible] ex nihilo, [illegible] [illegible] [illegible] creaturis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] angelis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] angeli. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab aeterno.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] produci nihil
aliud esse [illegible] [illegible] [illegible] actiones [illegible] [illegible] causas [illegible]
[illegible] productionis [illegible] causas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] in modo [illegible], [illegible] ab aeterno [illegible] productionis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. adde [illegible] [illegible] angelus produci ex nihilo: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] negatione [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] produci ex nihilo [illegible] [illegible], [illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible].

Dices 2.° si Deus [illegible] [illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible]
[illegible] ab aeterno, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]: Deus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], quae [illegible] productionem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aeternitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creaturis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] aeternam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] productionem, [illegible] [illegible] ab aeterno
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
productionis ab aeterno, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] dic, non posse [illegible] producere ab [illegible], quia dicit [illegible] creaturae: ...nec est illa [illegible] producere, et consequenter [illegible] non [illegible] a [illegible] creatura, cuius [illegible] [illegible], quia illa [illegible] aeternitatis [illegible], [illegible] [illegible] oriat [illegible] [illegible] Dei, [illegible] [illegible] illa producere ab aeterno: [illegible] [illegible] quia [illegible] non [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aeternitatis [illegible] [illegible] impossibile [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] aeternitatis [illegible]

[illegible]

Creaturae permanentes ab aeterno [illegible] [illegible] hoc [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] in [illegible], [illegible] non [illegible] Deus [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible] aeternitatis [illegible] [illegible] [illegible] creaturae [illegible] ab aeterno [illegible]: [illegible] creaturae [illegible], [illegible] ab aeterno [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] producere [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ab aeterno, [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] illud non [illegible] [illegible] [illegible] ab aeterno [illegible], quod Deus ab [illegible] [illegible] [illegible] quod illud [illegible] [illegible] in illud [illegible] in instanti, [illegible] [illegible] illud [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] quolibet [illegible] assignato, aliud est [illegible] [illegible]; et consequenter [illegible] ab aeterno [illegible] quod ab aeterno illud [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] illa creatura [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia Deus illa [illegible] [illegible] in [illegible] aeternitatis [illegible] [illegible] quia nullus [illegible] [illegible] aeternitatis [illegible] [illegible] illa [illegible]: sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] semper [illegible] in [illegible] in [illegible]
[illegible] potest exercitum [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

971

Dices [illegible] potentiam obedientialem apparentem [illegible] aliquo [illegible], nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] Balerma [illegible] quem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] § 60 [illegible] [illegible] [illegible] 133 [illegible] [illegible] [illegible] 33

972

Dicendum [illegible] potentiam [illegible] obedientialem apparentem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut nos diximus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparentem [illegible] [illegible] [illegible] angeli, et [illegible]

[illegible] coniicio[illegible] [illegible] ceuiam[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anteced[illegible].

52 [illegible] 1° [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante [illegible]. part[illegible]
[illegible] q motu [illegible] [illegible], qd [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ant, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], motu[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
motu[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] motu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] ultimu[illegible] [illegible] [illegible].

53 [illegible] 2° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quando illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] motu [illegible] [illegible] [illegible] ante
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] manifestu [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] habent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible], [illegible]
habet [illegible] ante [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

... i ... id n ullis fuit instans intervallum ... existentie ... motus; ... partibus ... equalibus ... prioris, et ... motus q ... ante ... in ... ab ... aliquid, ... in initio motus: ... in ... fine initio

Dices ... 235

motus existit ab eterno ... existit ab eterno ... ante ... fuerit alia ... consumptio ... ante ... implicat, q consumptio motus existat ab eterno: q implicat motum ... ante ... nulla consumptio motus ..., ... existentia ... consumptio; ... collectio partium motus ... collectionis consumptionis motus ... consumptio motus ... ab eterno: q implicat ad consumptio motus existit ab eterno. ... male, ... collectio partium motus ... consumptionis ... sumptarum ... collectio partium motus ... sumptarum ... collectionis consumptionis collective sumptarum ... motus ... consumptionis ... collectio ... consumptionis ... eterna ... ante ... [illegible]

... collectio ... eterno, unaqueque simul 236 ... collectionis ... collectionis ... collectio ... simul ... existit ... collectionis ... simul ... existit ... nullus ... tempore, ...

de mag[illegible] ad minus [illegible] ad quem[illegible]. collectio [illegible]
[illegible] co[illegible] motu, [illegible] que [illegible]
partium, quare [illegible] corruptionis [illegible] in [illegible]
minus. [illegible] obiectum [illegible]
[illegible] minus [illegible] ponunt tamen [illegible]
[illegible] corruptio [illegible] partis [illegible]
[illegible] partis, cuius e [illegible] partis, cuius corruptio
[illegible] in instanti B [illegible] motu B, [illegible] corruptio
partis B, [illegible] partis A, et in instanti C [illegible]
[illegible] motu C [illegible] corruptio partis C [illegible] corruptio partis B,
et sic de [illegible] instanti [illegible]
motu [illegible] partis, et [illegible] quilibet [illegible]
[illegible] alterius partis ante [illegible]
[illegible] partis [illegible] corruptio [illegible] ante [illegible]
in de, et [illegible] ob [illegible]
[illegible].

[illegible] Dices 4°. [illegible], quod fuerit [illegible] motu [illegible] ante [illegible],
[illegible] fuit motus, [illegible] movetur ab uno extremo in aliud
[illegible] tali [illegible] motus [illegible]
[illegible]. [illegible] Deus [illegible] aeterno [illegible] suis [illegible]
[illegible] in [illegible] extremo, [illegible] in alio [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] Deus ab aeterno in hoc [illegible]
[illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible] Deus [illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible] in uno [illegible]
[illegible] habet simul [illegible]
[illegible] habuit [illegible] in alio, [illegible]
[illegible] et [illegible] ita ut [illegible]
[illegible], quod fuerit [illegible] 1°.

[illegible] [illegible] motus [illegible],
[illegible], et [illegible]
[illegible] ante. [illegible] cuius partis

cientialis sunt: non simul coexistunt, ut patet. Quaeritur utrum
dicendum sit dicendum praecise ... subiectum ... praeceditur
subiectum dicitur illud, cuius pars ex modo ... producuntur
in non existunt simul; ex ... simul coexistunt:
talis in ... ... pars
producuntur simul, ... : ... ordo genera-
tionum humanarum, quia de facto existunt. Quaeritur igitur utrum
series generationum humanarum a parte ante aeterna fuerit possibilis.

Series humanarum generationum uno tribus modis potest ex- 98
cogitari. 1°: si infiniti homines successive producantur, ita ut omnes
producantur a solo Deo singulis annis aeternitatis unus homo pro-
ducatur. 2°: si infiniti homines producantur successive ab eodem filio crea-
to ... ... producti a Deo
... ... ut singulis annis aeternitatis singulos filios genera-
verit. 3°: si infiniti homines successive producantur, ita ut unus generetur
ab alio, et hic ab alio in infinitum: ... collectione detur
aliquis homo, qui praecedat ... ...

Dico 1°. Series generationum 99
humanarum 1° et 2° modo considerata possibilis est ... generati-
onis ... ex ... modis ... nullius implicat contradictionem.
100
Dico ... ex his duobus modis producuntur infiniti homines, datur
collectio hominum, ... simul, et infinita: ... collectio ... im-
plicat: ... quod ea collectio est infinita ... ... quo-
... ex duobus modis ... ... in actu existunt, ...
... multitudinis infinitae: ... admodum si in singulis annis
aeternitatis a parte post producuntur unus homo, homines producendi in aeter-
num infiniti; ... in aeternitate a parte post possunt infiniti anni. ...
... ... collectio hominum ... simul ..., ... multitudo infinita
quem habet ..., et ultimum; ... collectio illa hominum habuit ..., et ul-
timum: ... in serie 1° modo ... ... hoc, qui immedi-
... producitur a Deo ... ..., et qui in hoc anno producetur,

eius ultimus. idque cuiuslibet in serie dicti mundi [illegible] ipsa per
se [illegible] maiorem collectionem esse finita. Resp. concedendo [illegible]
[illegible] tantum infinita oriunda ex duobus huius modi [illegible]
[illegible] generationum ad huius repugnationem [illegible]
[illegible] in illo [illegible]: illa hoc qui immediate [illegible]
a Deo [illegible] ut primum principium productum [illegible]: [illegible]
[illegible] numerale [illegible]. Item illa hoc alius immediate
[illegible] in [illegible] perfectionibus [illegible]
[illegible] collectionem habere [illegible] ultimus: quod hoc hinc
[illegible] nullus [illegible], quia [illegible]
[illegible] alius [illegible] ita ut [illegible]
[illegible] [illegible] qui eius
immediatus sit hoc, [illegible] immediatum
[illegible] immediatum immediatum [illegible]
quod talis collectio [illegible] numerari potest, ut
[illegible] finita, et infinita. nisi in collectione hominum [illegible]
[illegible] repugnantia, [illegible] Deo,
[illegible]; ergo a [illegible] Deo [illegible] repugnantia
[illegible];

992 Resp. D. [illegible] generationem humanam [illegible] modo
[illegible] impossibilis [illegible] Dicendo
[illegible] unica [illegible] 36. [illegible]: collectio
illa infinita hominum [illegible] ab alio; [illegible] ab alio
[illegible]: quod collectio illa [illegible]: in primis
illa collectio [illegible] a Deo, [illegible]
[illegible] non [illegible]: [illegible] nihil [illegible], [illegible]
collectio [illegible], [illegible]. tum [illegible], quod in hac colle-
ctione hominum quilibet producitur ab alio, [illegible] hominum [illegible]
[illegible] ab alio [illegible] extra
collectionem: quod [illegible] collectio [illegible]: [illegible]
[illegible]: [illegible] tamen [illegible], [illegible] humanam genera-
tionem hoc modo [illegible] esse [illegible].

[illegible]

humanissima [illegible] Domino, [illegible] Ali-
cantino [illegible] sanctissima [illegible]
[illegible] deo [illegible]
[illegible] hominibus [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] perducerent. [illegible]
[illegible] Domino [illegible]
[illegible] Dei [illegible]
[illegible] animi et [illegible]
[illegible] pro [illegible]
[illegible] placuit [illegible]
[illegible]

Quarto Kalendas Iulli

Anno

Dñi

1677

[illegible]

[illegible] camino [illegible] quando [illegible]

[illegible] compañero [illegible]

[illegible] no [illegible]

[illegible]

Copiese la portada

M. S. 4.º perg.º con 298 hojas sin foliar
tiene alg.s hojas despegadas, completo.

R. P. Jose Galindo Physica.

P Joseph Galindo